BETÆNKNING OM DET GRØNLANDSKE RETSVÆSEN

1
2
3
4
BIND 5
6
7
RESUME

LOVUDKAST 1. DEL

DEN GRØNLANDSKE RETSVÆSENSKOMMISSION
Betænkning nr. 1442/2004

Kronologisk fortegnelse over betænkninger

2003

1426 Frist- og forældelsesregler på skatte- og afgiftsområdet
1427 Reform af den civile retspleje II
1428 Retssikkerhedskommissionens betænkning
1429 Forenklinger i jordlovgivningen
1430 Betænkning fra Udvalget om Aktieoptioner
1431 Betænkning om straffeprocessuelle tvangsindgreb over for børn under den kriminelle lavalder
1432 Valgret under udlandsophold

2004

1433 Betænkning om forbrugerbeskyttelse ved erhvervelse af byggematerialer
1434 Strukturkommissionens betænkning
1435 Betænkning om den militære straffelov, retsplejelov og disciplinarlov
1436 Betænkning om reform af den civile retspleje III
1437 Et nyt udligningssystem
1438 Forældelse af strafansvaret for særlovsovertrædelser m.v.
1439 Betænkning om bortvisning af voldelige og truende personer fra hjemmet
1440 Betænkning om revision af forbrugeraftaleloven
1441 Straffelovrådets betænkning om forældelsesretlige spørgsmål

IT- og Telestyrelsen
Holsteinsgade 63, 2100 København Ø
Telefon 35 45 00 00 Fax 33 37 92 91

BETÆNKNING
OM
DET GRØNLANDSKE RETSVÆSEN

BIND 5
LOVUDKAST 1. DEL

DEN GRØNLANDSKE RETSVÆSENSKOMMISSION

Betænkning nr. 1442
2004

Betænkning 1442 om det grønlandske retsvæsen

Publikationen kan bestilles hos
Danmark.dk's netboghandel
Telefon 1881
www.danmark.dk/netboghandel

Publikationen kan hentes på Justitsministeriets hjemmeside www.jm.dk

ISBN 87-631-0033-9
ISBN 87-631-0034-7 (Internet)

Bind 1 Generelt om retsvæsnet	ISBN 87-631-0027-0
Bind 2 Retsplejen og domstolene	ISBN 87-631-0023-1
Bind 3 Kriminaliteten og kriminalforsorgen	ISBN 87-631-0023-8
Bind 4 Politiet, opfølgning mv.	ISBN 87-631-0026-6
Bind 5 Lovudkast 1. del	ISBN 87-631-0027-4
Bind 6 Lovudkast 2. del	ISBN 87-631-0028-2
Bind 7 Litteratur og bilag	ISBN 87-631-0029-0

1000 kr. inkl. moms

Kalaallit nunaanni eqqartuussiveqarneq pillugu isumalliutissiissut 1442
ISBN 87-631-0050-9
ISBN 87-631-0051-7 (Internet)

Atuagaq 1 Eqqartuussiveqarneq pillugu nalinginnaasut	ISBN 87-631-0043-6
Atuagaq 2 Eqqartuussisaaseq eqqartuussiviillu	ISBN 87-631-0044-4
Atuagaq 3 Pinerlunniartarneq aamma pinerluttunik isumaginnittoqarfik	ISBN 87-631-0045-2
Atuagaq 4 Politiit, malitseqartitsineq il.il.	ISBN 87-631-0046-0
Atuagaq 5 Inatsisissatut missingiut immikkoortoq 1	ISBN 87-631-0047-9
Atuagaq 6 Inatsisissatut missingiut immikkoortoq 2	ISBN 87-631-0048-7
Atuagaq 7 Atuakkat atorneqartut ilanngussallu	ISBN 87 631-0049-5

1000 kr. inkl. moms

Resume ISBN 87-631-0030-4
150 kr. inkl. moms

Naalisarnera ISBN 87-631-0032-0
150 kr. inkl. moms

Summary ISBN 87-631-0031-2
150 kr. inkl. moms

Tryk: Schultz Grafisk

Indholdsoversigt

Bind 1 Generelt om retsvæsnet

Afsnit I	Indledning	13
Afsnit II	Retssystemet generelt	41
Afsnit III	Befolkningen og retssystemet	127
Afsnit IV	Nogle tværgående problemstillinger	139
Afsnit V	Sproget	145

Bind 2 Retsplejen og domstolene

Afsnit VI	Domstolenes organisation og personale	179
Afsnit VII	Rettergangsfuldmægtige, forsvarere, advokater og retshjælp	309
Afsnit VIII	Fælles bestemmelser for alle retssager mv.	369
Afsnit IX	Civile sagers behandling	429
Afsnit X	Kriminalsagers behandling	491
Afsnit XI	Appel, genoptagelse og fuldbyrdelse (fogedsager)	601

Bind 3 Kriminaliteten og kriminalforsorgen

Afsnit XII	Kriminaliteten	673
Afsnit XIII	Kriminalpræventive foranstaltninger	733
Afsnit XIV	Kriminalloven – almindelige bestemmelser, de enkelte forbrydelser mv.	753
Afsnit XV	Foranstaltningssystemet	809
Afsnit XVI	Fuldbyrdelse af foranstaltninger	969

Afsnit XVII Behandling af tilbageholdte og detentionsanbragte 1181

Bind 4 Politiet, opfølgning mv.

Afsnit XVIII Politiets virksomhed 1205

Afsnit XIX Opfølgning på kommissionens forslag 1295

Afsnit XX Kommissionens forslag til råd og udvalg mv. 1301

Afsnit XXI Samlede økonomiske konsekvenser 1309

Afsnit XXII Overførsel til hjemmestyret 1313

Bind 5 Lovudkast 1. del

Afsnit XXIII Udkast til retsplejelov for Grønland med bemærkninger 1333

Bind 6 Lovudkast 2. del

Afsnit XXIV Udkast til kriminallov for Grønland med bemærkninger 1891

Afsnit XXV Udkast til lov om ændring af forskellige lovbestemmelser i forbindelse med ikrafttræden af ny retsplejelov og kriminallov for Grønland med bemærkninger 2053

Bind 7 Litteratur og bilag

Afsnit XXVI Litteratur- og bilagslister 2063

Bilag 1-6 2129

Resume

Indholdsfortegnelse

Afsnit XXIII – Udkast til retsplejelov for Grønland med bemærkninger 1333

Lovudkast (retsplejeloven) 1333

Bemærkninger (retsplejeloven) 1505

Afsnit XXIII

Udkast til retsplejelov for Grønland med bemærkninger

Lovudkast (retsplejeloven)

Afsnit I **Domsmagten mv.**
Kapitel 1. Domstolens organisation mv.
Kapitel 2. Domstolenes opgaver og kompetence
Kapitel 3. Politiet og anklagemyndigheden
Kapitel 4. Forsvarere
Kapitel 5. Advokater

Afsnit II **Fælles bestemmelser for alle retssager**
Kapitel 6. Retssproget
Kapitel 7. Retsbøger
Kapitel 8. Retsledelse
Kapitel 9. Rettens rådslagninger og afgørelser
Kapitel 10. Offentlighed
Kapitel 11. Forkyndelser
Kapitel 12. Vidner
Kapitel 13. Syn og skøn

Afsnit III **Civile sagers behandling**
Kapitel 14. Almindelige bestemmelser
Kapitel 15. Parterne
Kapitel 16. Rettergangsfuldmægtige
Kapitel 17. Sagens anlæg
Kapitel 18. Sagens forberedelse i 1. instans
Kapitel 19. Sagens afgørelse
Kapitel 20. Sagsomkostninger
Kapitel 21. Fri proces
Kapitel 22. Behandling af inkassosager

Afsnit IV **Særlige civile sagers behandling**
Kapitel 23. Almindelige bestemmelser
Kapitel 24. Skiftesager
Kapitel 25. Sager om umyndiggørelse og lavværgemål
Kapitel 26. Sager om faderskab og fastsættelse af bidrag til børn
Kapitel 27. Sager om ægteskab eller forældremyndighed
Kapitel 28. Prøvelse af administrativt bestemt frihedsberøvelse

Kapitel 29. Prøvelse af adoption uden samtykke

Afsnit V Kriminalsagers behandling
Kapitel 30. Almindelige bestemmelser
Kapitel 31. Påtalen
Kapitel 32. Sigtede og dennes forsvar
Kapitel 33. Forurettedes stilling
Kapitel 34. Almindelige bestemmelser om efterforskning og afhøringer
Kapitel 35. Anholdelse og tilbageholdelse
Kapitel 36. Indgreb i meddelelseshemmeligheden, observation, legemsindgreb og ransagning
Kapitel 37. Andre tvangsindgreb under efterforskning
Kapitel 38. Tiltalerejsning
Kapitel 39. Sagens behandling i retten
Kapitel 40. Sagsomkostninger
Kapitel 41. Udtalelser til offentligheden mv.
Kapitel 42. Erstatning i anledning af kriminalretlig forfølgning

Afsnit VI Appel og genoptagelse
Kapitel 43. Appel og genoptagelse af civile sager
Kapitel 44. Appel og genoptagelse af kriminalsager

Afsnit VII Fuldbyrdelse af domme i kriminalsager
Kapitel 45. Fuldbyrdelse af domme i kriminalsager

Afsnit VIII Tvangsfuldbyrdelse
Kapitel 46. Fogedmyndigheden
Kapitel 47. Tvangsfuldbyrdelse
Kapitel 48. Tvangssalg
Kapitel 49. Brugeligt pant
Kapitel 50. Arrest
Kapitel 51. Forbud
Kapitel 52. Bevissikring ved krænkelse af immaterialrettigheder mv.
Kapitel 53. Appel

Afsnit IX Andre bestemmelser
Kapitel 54. Retsforhør

Afsnit X Retsafgift
Kapitel 55. Afgifter i borgerlige domssager i første instans
Kapitel 56. Afgifter for fogedforretninger og tvangssalg
Kapitel 57. Afgifter for appel
Kapitel 58. Almindelige bestemmelser om afgifter
Kapitel 59. Generelle bestemmelser om indførelse af afgift

Afsnit XI **Råd**
Kapitel 60. Rådet for Grønlands Retsvæsen
Kapitel 61. Det Grønlandske Kriminalpræventive Råd

Afsnit XII **Ikrafttrædelsesbestemmelser**

Afsnit XIII **Overgangsbestemmelser**

AFSNIT I
DOMSMAGTEN MV.

KAPITEL 1
DOMSTOLENES ORGANISATION MV.

Organisation

Retterne

§ 1. De almindelige domstole er kredsretterne, Retten i Grønland, Grønlands Landsret og Højesteret.

§ 2. Grønland inddeles i 18 retskredse.

Stk. 2. Retskredsenes område fastsættes af justitsministeren, som kan foretage ændringer heri, medmindre ændringen betyder oprettelse eller nedlæggelse af en retskreds.

Stk. 3. Justitsministeriet udsender en fortegnelse over retskredsene med angivelse af området for hver af kredsene.

§ 3. Hver kredsret består af en eller flere kredsdommere, som efter indstilling af Dommerrådet udnævnes af Domstolsstyrelsen, jf. § 12. Samme person kan udnævnes som kredsdommer for flere kredsretter ad gangen. Ved afgørelsen heraf skal der, ud over sagsantallet, lægges betydelig vægt på, om kredsenes egenart og de trafikale forhold gør en sådan ordning forsvarlig.

Stk. 2. Består en kredsret fast eller midlertidigt af mere end en kredsdommer, træffer dommeren ved Retten i Grønland efter forhandling med de pågældende kredsdommere afgørelse om sagernes fordeling mellem dem.

§ 4. Domstolsstyrelsen fastsætter tingstederne for kredsretterne.

Stk. 2. Dommeren ved Retten i Grønland træffer bestemmelse om kontordagenes antal og kontortidens længde ved de enkelte kredsretter.

Stk. 3. Kredsretten kan beslutte, at retten skal sættes uden for det sædvanlige tingsted.

§ 5. Retten i Grønland består af en dommer, der udnævnes af kongen jf. § 13.

Stk. 2. Ved Retten i Grønland virker et antal fuldmægtige, jf. § 15.

Stk. 3. En fuldmægtig kan behandle sager, der hører under Retten i Grønland, i det omfang dommeren bestemmer det.

§ 6. Retten i Grønland har tingsted i Nuuk, men sættes i nødvendigt omfang også på kredsretternes tingsteder.

Stk. 2. Retten i Grønland kan beslutte, at sætte retten uden for de sædvanlige tingsteder.

Stk. 3. Domsforhandlinger foregår på det sted, hvor det af hensyn til bevisførelsen er mest hensigtsmæssigt.

Stk. 4. Parterne skal have lejlighed til at udtale sig, før der træffes afgørelse efter stk. 3.

§ 7. Grønlands Landsret består af en landsdommer, der udnævnes af kongen, jf. § 13.

Stk. 2. I sager, der er afgjort af Retten i Grønland som 1. instans, tiltrædes landsretten under domsforhandlingen af yderligere to landsdommere fra Danmark, jf. § 14. Landsdommeren ved Grønlands Landsret, som er rettens formand, kan beslutte, at landsretten skal tiltrædes af to landsdommere også uden for domsforhandlingen.

Stk. 3. Ved Grønlands Landsret virker et antal fuldmægtige, jf. § 15.

Stk. 4. En fuldmægtig kan behandle sager, der hører under landsretten, i det omfang landsdommeren bestemmer det.

§ 8. Grønlands Landsret har tingsted i Nuuk, men sættes i nødvendigt omfang også på kredsretternes tingsteder.

Stk. 2. § 6, stk. 2, 3 og 4, finder tilsvarende anvendelse på landsretten.

§ 9. Ved kredsretterne og Retten i Grønland kan retssekretærer bemyndiges til at udføre foged-, notariel-, skifte- og registreringsforretninger samt faderskabssager. Retssekretærer kan ikke bemyndiges til at træffe afgørelse, hvis der fremsættes indsigelser eller modkrav. De kan dog bemyndiges til at træffe afgørelse efter §§ 601, 602, stk. 4 og 5, og 616, stk. 2.

Stk. 2. Bemyndigelse efter stk. 1 meddeles ved kredsretterne af vedkommende kredsdommer og ved Retten i Grønland af dommeren.

Dommerrådet

§ 10. Der oprettes et dommerråd, som

1) træffer afgørelse om ansættelse af kandidater til kredsdommerstillinger, jf. § 12, stk. 2.
2) afgiver indstilling til Domstolsstyrelsen om udnævnelse af kredsdommere, jf. § 12,
3) træffer afgørelse om tilladelse til kredsdommeres bierhverv, jf. § 25,
4) behandler og som domstol afgør sager vedrørende kredsdommere om uansøgt ændring af tjenestested, disciplinærforfølgning, suspension og afsked i overensstemmelse med reglerne i §§ 26-32.

Stk. 2. Indstillinger efter stk. 1, nr. 2, skal være begrundede. Der kan kun indstilles én ansøger til en ledig stilling. Det skal angives i indstillingen, hvis der har været uenighed om indstillingen, ligesom de enkelte medlemmers standpunkter skal fremgå.

§ 11. Dommerrådet består i de i § 10, stk. 1, nr. 1 og 2, nævnte tilfælde af 5 medlemmer, landsdommeren ved Grønlands Landsret (formand), dommeren ved Retten i Grønland, en kredsdommer og to repræsentanter for offentligheden.

Stk. 2. Dommerrådet består i de i § 10, stk. 1, nr. 3 og 4, nævnte tilfælde af 3 medlemmer, landsdommeren ved Grønlands Landsret (formand), dommeren ved Retten i Grønland og en kredsdommer.

Stk. 3. Kredsdommeren, der ikke må være medlem af Folketinget, Grønlands Landsting eller en kommunalbestyrelse, beskikkes for 4 år af justitsministeren efter indstilling af Kredsdommerforeningen. Genbeskikkelse kan ikke finde sted.

Stk. 4. Der beskikkes en suppleant for kredsdommeren. Stk. 3, 1. pkt., finder tilsvarende anvendelse på beskikkelse af suppleanten.

Stk. 5. Offentlighedsrepræsentanterne og suppleanterne for disse er de samme personer, som efter § 13, stk. 3-7, er beskikket til Dommerudnævnelsesrådet i Danmark.

Dommere mv.

§ 12. Kredsdommere skal være uberygtede og opfylde betingelserne for valgret til kommunalbestyrelsen.

Stk. 2. Endelig udnævnelse som kredsdommer kan først ske, når vedkommende efter ansættelse som kandidat til en kredsdommerstilling har gennemgået en særlig kredsdommeruddannelse. Domstolsstyrelsen fastsætter nærmere regler om uddannelsen, som forestås af dommeren ved Retten i Grønland.

Stk. 3. Domstolsstyrelsen kan i særlige tilfælde helt eller delvist fritage en person fra kravet om uddannelse efter stk. 2.

Stk. 4. Ved ansættelse af kandidater til kredsdommerstillinger og ved udnævnelse af kredsdommere skal der, ud over personlige og faglige kvalifikationer, lægges vægt på, om den pågældende har kendskab til de lokale forhold i retskredsen.

§ 13. Dommeren ved Retten i Grønland og landsdommeren ved Grønlands Landsret skal have bestået juridisk kandidateksamen.

Stk. 2. Udnævnelse som dommer ved Retten i Grønland og landsdommer ved Grønlands Landsret sker efter reglerne i §§ 42-43 d i den danske retsplejelov, jf. dog stk. 3-7.

Stk. 3. Ved behandling af sager om besættelse af stillingen som dommer ved Retten i Grønland eller som landsdommer ved Grønlands Landsret skal der i Dommerudnævnelsesrådet medvirke en advokat med bopæl i Grønland i stedet for den danske advokat og to repræsentanter for den grønlandske offentlighed i stedet for de danske offentlighedsrepræsentanter.

Stk. 4. Repræsentanterne for den grønlandske offentlighed beskikkes af justitsministeren efter indstilling fra henholdsvis Grønlands landsstyre og Kanukoka (De Grønlandske Kommuners Landsforening).

Stk. 5. Medlemmer af Folketinget, Grønlands Landsting og kommunalbestyrelser kan ikke være medlemmer af Dommerudnævnelsesrådet.

Stk. 6. Offentlighedsrepræsentanterne beskikkes for 4 år. Genbeskikkelse kan ikke finde sted.

Stk. 7. Der beskikkes en suppleant for hver offentlighedsrepræsentant. Stk. 4-5 og stk. 6, 1. pkt., finder tilsvarende anvendelse på beskikkelse af suppleanter.

§ 14. De landsdommere, som efter § 7, stk. 2, skal tiltræde Grønlands Landsret, skal være udnævnt som landsdommere i Danmark.

Stk. 2. Præsidenterne for Østre og Vestre Landsret beskikker hver især efter ansøgning et passende antal af de i stk. 1 nævnte landsdommere. Landsretternes præsidenter fastsætter efter forhandling med de beskikkede landsdommere og med landsdommeren ved Grønlands Landsret sagernes fordeling mellem dem.

§ 15. Fuldmægtige ved Retten i Grønland og Grønlands Landsret skal have bestået juridisk kandidateksamen.

Stk. 2. Fuldmægtigene ansættes af Domstolsstyrelsen med rigets domstole som ansættelsesområde.

Stk. 3. Domstolsstyrelsen fastsætter regler for fuldmægtigenes uddannelse.

Midlertidig beskikkelse som dommer

§ 16. Midlertidig beskikkelse som kredsdommer kan meddeles af dommeren ved Retten i Grønland efter §§ 17-19.

Stk. 2. Som midlertidig kredsdommer kan beskikkes en udnævnt kredsdommer eller en fuldmægtig ved Retten i Grønland.

Stk. 3. Som midlertidig kredsdommer kan endvidere beskikkes en kandidat til en kredsdommerstilling, når den pågældende har gennemgået en grundlæggende del af den i § 12, stk. 2, omtalte uddannelse, eller når vedkommende er fritaget for denne uddannelse efter § 12, stk. 3. Domstolsstyrelsen fastsætter nærmere regler om, fra hvilket tidspunkt under uddannelsen en kandidat til en kredsdommerstilling kan beskikkes som midlertidig kredsdommer.

§ 17. Midlertidig beskikkelse som kredsdommer kan meddeles, når det er nødvendigt ved ledighed i en stilling eller ved en fast kredsdommers forfald.

Stk. 2. Når det skønnes nødvendigt af de grunde, der er nævnt i stk. 1, er enhver kredsdommer forpligtet til at modtage beskikkelse til midlertidigt at beklæde et andet embede foruden sit eget.

Stk. 3. En stilling som kredsdommer kan i intet tilfælde holdes midlertidigt besat i mere end 3 år.

Stk. 4. Den midlertidige beskikkelse bortfalder, når den ledige stilling besættes, eller forfaldsgrunden ophører med at bestå. Dommeren ved Retten i Grønland kan dog tilbagekalde beskikkelsen fra et tidligere tidspunkt.

§ 18. Midlertidig beskikkelse som yderligere kredsdommer ved en kredsret kan meddeles, når kredsrettens forhold tilsiger det, eller når uddannelsesmæssige hensyn taler for det.

Stk. 2. Beskikkelsen kan i intet tilfælde meddeles ud over et tidsrum af to år.

Stk. 3. Den midlertidige beskikkelse tilbagekaldes af dommeren ved Retten i Grønland.

§ 19. Hvis det er nødvendigt på grund af en kredsdommers inhabilitet, beskikker dommeren ved Retten i Grønland en sættedommer.

§ 20. Midlertidig beskikkelse som hjælpedommer kan meddeles af dommeren ved Retten i Grønland, når det er nødvendigt ved ledighed i en stilling eller ved en kredsdommers forfald, og det ikke har været muligt at beskikke en midlertidig kredsdommer efter § 16.

Stk. 2. Ved beskikkelse som hjælpedommer finder betingelserne i § 12, stk. 1 og 4, tilsvarende anvendelse.

Stk. 3. Dommeren ved Retten i Grønland fastsætter efter stk. 4 og 5, hvilke sager en hjælpedommer kan behandle.

Stk. 4. Hjælpedommere kan navnlig meddeles beskikkelse til at behandle følgende sager:
1) Faderskabssager,
2) Skiftesager, og
3) Notarialforretninger.

Stk. 5. Hjælpedommere, der har gennemgået et undervisningsmodul om kriminalprocessuelle tvangsindgreb under den i § 12, stk. 2, omtalte kredsdommeruddannelse, kan endvidere meddeles beskikkelse til bl.a. at behandle følgende sager:
1) Spørgsmål om beskikkelse af en forsvarer, udenretlig rådgiver eller stedlig medhjælper efter reglerne i denne lovs kapitel 32,
2) Spørgsmål om bisidderbeskikkelse til forurettede efter § 332,
3) Spørgsmål om tilbageholdelse efter reglerne i denne lovs kapitel 35,
4) Spørgsmål om tvangsindgreb i meddelelseshemmeligheden, observation, legemsindgreb og ransagning efter reglerne i denne lovs kapitel 36, og
5) Spørgsmål om andre tvangsindgreb under efterforskning efter reglerne i denne lovs kapitel 37.

Stk. 6. Beskikkelse som hjælpedommer kan ske for indtil 1 år ad gangen. Genbeskikkelse kan ske. Ved den samme kredsret kan beskikkelse dog højst ske for 3 år i alt.

Stk. 7. Beskikkelsen som hjælpedommer bortfalder, når betingelserne for beskikkelse efter stk. 1 eller 2 ikke længere er tilstede. Dommeren ved Retten i Grønland kan dog tilbagekalde beskikkelsen fra et tidligere tidspunkt.

§ 21. Midlertidig beskikkelse som dommer ved Retten i Grønland og som landsdommer ved Grønlands Landsret kan meddeles af Domstolsstyrelsen efter § 22 og af Højesterets præsident efter §§ 23-24.

Stk. 2. Den, der beskikkes til midlertidigt at beklæde en stilling som nævnt i stk. 1, skal være i besiddelse af samme kvalifikationer, som kræves for at kunne udnævnes som fast dommer i stillingen.

§ 22. Domstolsstyrelsen kan meddele midlertidig beskikkelse som dommer ved Retten i Grønland og som landsdommer ved Grønlands Landsret, når det er nødvendigt ved ledighed i stillingen eller ved den faste dommers forfald.

Stk. 2. Bortset fra tilfælde af forfald på grund af sygdom kan stillingen ikke holdes midlertidigt besat i mere end ét år.

Stk. 3. Hvis den midlertidige beskikkelse skyldes, at dommeren udfører et andet offentligt hverv, kan 1års-fristen dog forlænges i op til et år ad gangen på betingelse af, at
1) ganske særlige grunde taler for det,
2) samtykke gives af Højesterets præsident, og
3) en udnævnt dommer midlertidigt beskikkes i stillingen.

Stk. 4. Forlængelser af 1års-fristen kan dog højst ske for en samlet periode på 3 år.

Stk. 5. Midlertidig beskikkelse bortfalder, når den ledige stilling besættes, eller forfaldsgrunden ophører at bestå. Domstolsstyrelsen kan dog efter indstilling fra Højesterets præsident tilbagekalde beskikkelsen fra et tidligere tidspunkt.

§ 23. Højesterets præsident kan meddele midlertidig beskikkelse som yderligere dommer ved Retten i Grønland eller yderligere landsdommer ved Grønlands Landsret, når disse retters forhold tilsiger det.

Stk. 2. Beskikkelsen kan i intet tilfælde meddeles ud over et tidsrum af to år.

Stk. 3. Højesterets præsident træffer efter forhandling med henholdsvis dommeren ved Retten i Grønland og landsdommeren ved Grønlands Landsret bestemmelse om, hvilke forretninger der skal varetages af den midlertidigt beskikkede dommer.

Stk. 4. Den midlertidige beskikkelse tilbagekaldes af Højesterets præsident.

§ 24. Hvis det er nødvendigt på grund af, at dommeren ved Retten i Grønland eller landsdommeren ved Grønlands Landsret er inhabil, beskikker Højesterets præsident en sættedommer.

Dommeres bierhverv, disciplinærforfølgning og afsked mv.

§ 25. En kredsdommer må kun med tilladelse fra Dommerrådet have fast indtægtsgivende beskæftigelse ved siden af hovedstillingen.

§ 26. En kredsdommer kan afskediges på grund af uegnethed eller sygdom, eller når vedkommende har gjort sig skyldig i et forhold, der gør den pågældende uværdig til den agtelse og tillid, som kredsdommerhvervet forudsætter.

Stk. 2. Afskedigelse kan endvidere ske i de tilfælde, hvor en omordning af domstolene finder sted.

Stk. 3. Dommeren ved Retten i Grønland rejser af egen drift spørgsmålet om afskedigelse efter stk. 1 og 2 for Domstolsstyrelsen.

Stk. 4. Sager efter stk. 1 og 2 indbringes af Domstolsstyrelsen for Dommerrådet.

§ 27. Uansøgt ændring af tjenestested kan alene ske i de tilfælde, hvor en omordning af domstolene finder sted.

Stk. 2. Fremsættes der indsigelse mod en varslet ændring af tjenestested, anmoder dommeren ved Retten i Grønland Domstolsstyrelsen om at indbringe sagen for Dommerrådet. Indsigelse skal fremsættes senest 14 dage, efter at den pågældende kredsdommer har fået varsel om det nye tjenestested.

§ 28. Klager over en kredsdommer kan af den, som har rimelig interesse heri, indgives til dommeren ved Retten i Grønland.

Stk. 2. Klage skal indgives senest 4 uger, efter at klageren er blevet bekendt med det forhold, som giver anledning til klagen.

Stk. 3. Dommeren ved Retten i Grønland kan afvise klager fra personer, der ikke har rimelig interesse i det forhold, som klagen angår, samt klager, der ikke er indgivet rettidigt, eller som på forhånd må skønnes åbenbart grundløse.

§ 29. Dommeren ved Retten i Grønland kan efter klage eller af egen drift meddele en advarsel til en kredsdommer, som har gjort sig skyldig i forsømmelse eller skødesløshed i embedsførelsen eller i øvrigt har udvist utilbørlig eller usømmelig adfærd.

Stk. 2. Såfremt sagen efter sin beskaffenhed findes uegnet til afgørelse efter stk. 1, anmoder dommeren ved Retten i Grønland Domstolsstyrelsen om at indbringe sagen for Dommerrådet.

§ 30. Sager, som efter §§ 26, stk. 4, 27, stk. 2, og 29, stk. 2, indbringes for Dommerrådet, forelægges af Domstolsstyrelsen. Den kredsdommer, som sagen angår, skal herefter have lejlighed til skriftligt at fremkomme med sine bemærkninger. Fremsætter kredsdommeren anmodning herom, eller gør sagens beskaffenhed det påkrævet, træffer Dommerrådet beslutning om mundtlig forhandling og træffer samtidigt bestemmelse om, hvorvidt denne skal foregå for lukkede døre. De nærmere bestemmelser om domsforhandlingen træffes i øvrigt af Dommerrådets formand i overensstemmelse med de regler, der gælder for domsforhandling af civile sager i 1. instans med de ændringer, der følger af forholdenes forskellighed. Bestrider kredsdommeren rigtigheden af det faktisk passerede, og finder Dommerrådet det nødvendigt, fastslås sagens sammenhæng efter reglerne om efterforskning i kriminalsager med de nødvendige ændringer.

Stk. 2. Fremsætter kredsdommeren anmodning herom, skal Dommerrådets formand beskikke den pågældende en advokat. Salær og godtgørelse for udlæg betales efter reglerne om fri proces.

§ 31. Sager ved Dommerrådet, som viser sig grundløse, afvises.

Stk. 2. Findes der ikke grundlag for afskedigelse, men er der dog tale om utilbørligt eller usømmeligt forhold, kan Dommerrådet udtale sin misbilligelse eller pålægge kredsdommeren en bøde.

Stk. 3. Dommerrådet træffer afgørelse ved dom, der afsiges i et offentligt retsmøde.

Stk. 4. Dommen kan af kredsdommeren eller Domstolsstyrelsen indbringes for Højesteret efter reglerne om anke af civile sager.

§ 32. Dommerrådet kan suspendere en kredsdommer, når der er rejst en kriminalsag mod den pågældende, eller når der i øvrigt skønnes at foreligge sådanne grunde, som efter § 26, stk. 1 kan medføre afskedigelse.

§ 33. For dommeren ved Retten i Grønland og landsdommeren ved Grønlands Landsret gælder med hensyn til bierhverv, disciplinærforfølgning, suspension og afskedigelse reglerne i §§ 47-50 i den danske retsplejelov.

Stk. 2. Indberetning om bierhverv indgives til Højesterets præsident, som udøver de beføjelser vedrørende bierhverv og den disciplinærmyndighed, der tilkommer retspræsidenter efter den danske retsplejelov.

Stk. 3. Klage over dommeren ved Retten i Grønland og landsdommeren ved Grønlands Landsret skal indgives til Højesterets præsident eller til Den Særlige Klageret senest 4 uger, efter at klageren er blevet bekendt med det forhold, som giver anledning til klagen.

§ 34. For fuldmægtige ved Retten i Grønland og Grønlands Landsret og for midlertidigt beskikkede dommere og landsdommere ved Retten i Grønland og Grønlands Landsret, der ikke er udnævnte dommere, gælder med hensyn til ændring af tjenestested, disciplinærforfølgning, suspension og afskedigelse §§ 54-55 i den danske retsplejelov.

Stk. 2. Landsdommeren ved Grønlands Landsret udøver den disciplinærmyndighed, som tilkommer retspræsidenter efter den danske retsplejelov.

Stk. 3. Klage over en fuldmægtig skal indgives til landsdommeren eller til Den Særlige Klageret senest 4 uger, efter at klageren er blevet bekendt med det forhold, som giver anledning til klagen.

Domsmænd

Almindelige bestemmelser

§ 35. For hver retskreds vælges for et tidsrum af 4 år regnet fra den 1. januar et antal personer, der må anses for at være egnede til at virke som domsmænd.

Stk. 2. Domsmændene ved kredsretterne vælges af kommunalbestyrelsen efter indstilling fra dommeren ved Retten i Grønland.

Stk. 3. Domsmændene ved Retten i Grønland og Grønlands Landsret vælges af Landstinget efter indstilling fra henholdsvis dommeren ved Retten i Grønland og landsdommeren.

Stk. 4. Landsdommeren kan bestemme, at en domsmand kan fungere uden for den retskreds, hvor denne er valgt.

§ 36. Til domsmand kan vælges enhver myndig og uberygtet person. Den pågældende må ikke fylde 70 år i den periode, som den pågældende skal vælges for, og må ikke være ude af stand til at fyldestgøre en domsmands pligter på grund af åndelig eller legemlig svaghed.

Stk. 2. Udelukkede fra at være domsmænd er landsstyremedlemmer, advokater, advokatfuldmægtige, autoriserede forsvarere, hjemmestyrets øverste personale, domstolenes, anklagemyndighedens, rigsombudsmandens, politiets og kriminalforsorgens personale samt kommunefogeder og folkekirkens og de anerkendte trossamfunds gejstlige.

Stk.3. Følgende kan begære sig fritaget fra at være domsmænd:

1) Landstingets medlemmer og dets tjenestemænd samt medlemmer af Folketinget,
2) tjenstgørende militærpersoner,
3) læger og jordemødre,
4) de, som er fyldt 60 år,
5) de, som på grund af deres helbredstilstand eller erhvervs- og familieforhold ikke uden fare for deres velfærd kan opfylde domsmandspligten, og
6) de, som har taget bopæl i en anden kreds end den, de er udtaget for.

§ 37. De personer, der vælges, underrettes skriftligt om valget og skal oplyses om muligheden for at gøre indsigelse herimod.

Stk. 2. Landsdommeren afgør, om en person opfylder betingelserne for at være domsmand og om en anmodning om fritagelse skal imødekommes. Afgørelserne kan ikke påklages.

§ 38. Antallet af domsmænd ved kredsretterne og Retten i Grønland fastsættes af dommeren ved Retten i Grønland. Antallet af domsmænd ved Grønlands Landsret fastsættes af landsdommeren. Antallet skal fastsættes således, at en domsmand må ventes at komme til at virke 4 gange årligt.

Stk. 2. For hver ret føres en domsmandsliste.

§ 39. Domstolsstyrelsen fastsætter regler om vederlag og anden godtgørelse til domsmænd.

Udtagelse af domsmænd til den enkelte sag

§ 40. Når en sag skal behandles under medvirken af domsmænd, udtager vedkommende retsformand det nødvendige antal personer anført øverst på domsmandslisten. Når man er nået listen til ende, sker udtagelsen på ny forfra.

Stk. 2. Når særlige grunde taler for det, herunder navnlig hensynet til en persons særlige kendskab til et bestemt retsforhold, kan der i civile sager gøres undtagelse fra stk. 1.

Stk. 3. Udtagelsen sker for en enkelt dag, således at de pågældende medvirker ved alle sager, der påbegyndes den pågældende dag, selv om sagen ikke kan afsluttes samme dag.

Stk. 4. De udtagne domsmænd og suppleanter indkaldes med mindst 3 dages varsel.

§ 41. En domsmand, som udebliver uden lovligt forfald, kan idømmes foranstaltninger efter kriminalloven. Rettens afgørelse herom træffes ved en beslutning, der skal begrundes og forkyndes for den pågældende. Godtgør domsmanden at have haft lovligt forfald, kan retten omgøre sin afgørelse.

Stk. 2. Rettens afgørelse efter stk. 1 træffes uden medvirken af domsmænd. Afgørelsen kan påkæres efter reglerne i §§ 564 og 575.

Domsmænds pligter og beføjelser

§ 42. Før behandlingen af sagen indledes, forelægger retsformanden domsmanden en erklæring til underskrift, hvori denne på ære og samvittighed lover at ville følge forhandlingerne i retten og dømme således, som denne finder ret og sandt efter loven og sagens beviser.

§ 43. Domsmænd virker med de samme beføjelser som dommere under domsforhandlingen og de afgørelser, der træffes i forbindelse hermed.

Domsmænds medvirken

§ 44. I kriminalsager i 1. instans medvirker 2 domsmænd, jf. dog stk. 2 og 3.

Stk. 2. Domsmænd medvirker ikke i sager, hvor der, hvis tiltalte findes skyldig, ikke kan blive tale om en mere indgribende foranstaltning end bøde, konfiskation, førerretsfrakendelse eller erstatning.

Stk. 3. Skønner retten, at en sag efter stk. 2 er af særlig indgribende betydning for tiltalte, kan retten bestemme, at domsmænd skal medvirke.

§ 45. Ved ankebehandlingen af en kriminalsag, hvor der deltager 1 dommer, deltager 2 domsmænd. Medvirker der 3 dommere, deltager 3 domsmænd.

Stk. 2. Domsmænd medvirker i de ankesager, hvor der har medvirket domsmænd i 1. instans. Domsmænd medvirker endvidere i tilfælde, hvor retsformanden finder det hensigtsmæssigt på grund af sagens karakter.

§ 46. I civile sager i 1. instans medvirker 2 domsmænd, hvis en af parterne anmoder om det, eller retten bestemmer det.

Stk. 2. I civile ankesager, hvor der har medvirket domsmænd i 1. instans, finder stk. 1 tilsvarende anvendelse. Medvirker der 3 dommere, deltager 2 domsmænd.

§ 47. Domsmænd deltager ikke i retsmøder uden for domsforhandlingen eller i de afgørelser, der i øvrigt træffes under sagen, jf. dog stk. 2 og 3.

Stk. 2. Skal der ske bevisførelse forud for domsforhandlingen ved den dømmende ret, deltager domsmænd heri.

Stk. 3. Opstår der uenighed mellem politimesteren og den dømte om forståelsen af en dom i en kriminalsag, deltager domsmændene i afgørelsen heraf, jf. § 593.

§ 48. Retten prøver af egen drift, om domsmænd skal medvirke. Er en domsforhandling begyndt under medvirken af domsmænd, kan retten bestemme, at domsmænd fortsat skal medvirke, selv om sagen skulle være behandlet uden domsmænds medvirken.

Inhabilitet

§ 49. Ingen må handle som dommer i en sag, når denne

1) selv er part i sagen eller er interesseret i dens udfald, eller, hvis det er en kriminalsag, er forurettet ved forbrydelsen,
2) er beslægtet eller besvogret med nogen af parterne (derunder sigtede eller tiltalte i en kriminalsag) i op- eller nedstigende linie eller i sidelinien så nær som søskende eller er en af parternes eller sigtedes ægtefælle, samlever, værge, adoptiv- eller plejeforældre samt adoptiv- eller plejebarn,
3) er gift eller samlevende med eller nærbeslægtet eller besvogret i op- eller nedstigende linie eller beslægtet i sidelinien så nær som søskende med den forurettede i en kriminalsag,
4) har afgivet vidneforklaring i sagen eller har handlet som syns- og skønsmand, anklager, forsvarer, advokat eller rettergangsfuldmægtig, eller
5) har behandlet sagen i den underordnede ret som dommer eller domsmand.

§ 50. Ingen må deltage som dommer under domsforhandlingen i en kriminalsag, hvis den pågældende, vedrørende det forhold, som tiltalen angår, har truffet afgørelse om at tilbageholde den tiltalte efter § 358, stk. 2, eller om brevåbning og brevstandsning i medfør af § 383, stk. 3. Dette gælder dog ikke, hvis sagen behandles som tilståelsessag, eller sagen i øv-

rigt vedrørende det forhold, der har begrundet indgreb som nævnt i 1. pkt., ikke omfatter bedømmelsen af beviserne for tiltaltes skyld.

Stk. 2. Afgørelse under domsforhandlingen i en kriminalsag om tilbageholdelse i medfør af § 358, stk. 2 og om ophævelse af tilbageholdelse eller om brevåbning og brevstandsning i medfør af § 383, stk. 3, skal træffes af en dommer, der ikke deltager i domsforhandlingen. Dette gælder dog ikke, hvis sagen behandles som tilståelsessag, eller sagen i øvrigt vedrørende det forhold, der har begrundet indgreb som nævnt i 1. pkt., ikke omfatter bedømmelsen af beviserne for tiltaltes skyld.

Stk. 3. Den omstændighed, at dommeren, fordi flere embedsvirksomheder er forenede i dennes person, tidligere af den grund har haft med sagen at gøre, medfører ikke inhabilitet, når der ikke efter de foreliggende omstændigheder er grund til at antage, at denne har nogen særegen interesse i sagens udfald.

§ 51. Ingen må handle som dommer, når der i øvrigt foreligger omstændigheder, der er egnede til at rejse tvivl om dommerens fuldstændige upartiskhed.

§ 52. §§ 49-51 finder tilsvarende anvendelse for domsmænd og fuldmægtige ved retten.

Stk. 2. Når domsmænd medvirker, skal rettens formand, før behandlingen af sagen indledes, spørge disse, om der foreligger omstændigheder, der er til hinder for, at de medvirker som domsmænd.

§ 53. Spørgsmål om en dommers eller domsmands habilitet kan rejses af enhver af dommerne og af parterne.

Stk. 2. Afgørelse efter stk. 1 træffes ved en beslutning, der skal begrundes. Beklædes retten af flere dommere, er den dommer eller domsmand, om hvis habilitet, der er rejst spørgsmål, ikke udelukket fra at deltage i afgørelsen.

Stk. 3. En dommer, der skal vige sit sæde, er efter afgørelsen herom kun berettiget til at foretage sådanne handlinger i sagen, der ikke kan udsættes.

KAPITEL 2
DOMSTOLENES OPGAVER OG KOMPETENCE

§ 54. Under domstolene hører:

1) Civile retssager.
2) Kriminalsager.
3) Skiftesager.
4) Sager om umyndiggørelse og lavværgemål.
5) Faderskabssager.
6) Ægteskabs- og forældremyndighedssager.
7) Sager om prøvelse af administrativt bestemt frihedsberøvelse.
8) Sager om prøvelse af beslutning om adoption uden samtykke.
9) Sager om forbud, bevissikring ved krænkelse af immaterialrettigheder, arrest, tvangssalg og prøvelse af fogedforretninger.
10) Registreringsvirksomhed (tinglysning).

11) Notarialforretninger.
12) Søforklaringer.
13) Udmeldelse af syns- og skønsmænd uden for retsplejen for så vidt den ikke kan foretages af rigsombudsmanden.
14) Optagelse af beviser, som ikke sker til brug for en verserende retssag.
15) Andre sager, som i medfør af lovgivningen er henlagt til domstolene.

Kredsretterne

§ 55. Kredsretterne er 1. instans for alle sager, der ikke ved lov, landstingslov eller landstingsforordning er henlagt til Retten i Grønland som 1. instans.

§ 56. Kredsdommeren skal henvise en sag til behandling ved Retten i Grønland, hvis
1) sagen angår særligt vanskelige faktiske eller retlige spørgsmål,
2) sagen er af principiel karakter, eller
3) sagen har særlig indgribende betydning for en part.

Stk. 2. Stk. 1, nr. 3, gælder ikke for kriminalsager.

Stk. 3. Henvisning efter stk. 1 skal ske så tidligt som muligt og kan ikke ske, efter at domsforhandlingen er begyndt.

Stk. 4. Afgørelse om henvisning efter stk. 1 træffes efter anmodning ved beslutning, der skal begrundes. Anmodning herom kan i civile sager fremsættes af hver af parterne og i kriminalsager af sigtede, politiet, forsvareren eller en udenretlig rådgiver.

Stk. 5. Dommeren ved Retten i Grønland kan nægte at modtage en henvist sag, der ikke opfylder betingelserne i stk. 1.

Stk. 6. Beslutninger efter stk. 1 og 5 kan indbringes for Grønlands Landsret af de parter mv., der er nævnt i stk. 4.

Retten i Grønland

§ 57. Retten i Grønland behandler de sager, som ved lov, landstingslov eller landstingsforordning er henlagt til denne domstol som 1. instans.

Stk. 2. Retten i Grønland behandler endvidere de sager, som i medfør af § 56 er henvist fra kredsretterne til Retten i Grønland som 1. instans.

§ 58. Det påhviler dommeren ved Retten i Grønland at forestå uddannelsen af kredsdommerne og det øvrige personale ved kredsretterne og at vejlede kredsretterne i spørgsmål vedrørende retsudøvelsen.

Grønlands Landsret

§ 59. Grønlands Landsret behandler de sager, som er afgjort af en kredsret eller af Retten i Grønland som 1. instans, og som kan indbringes for landsretten som 2. instans efter reglerne i denne lov.

Højesteret

§ 60. Højesteret behandler de sager, som er afgjort af Grønlands Landsret som 2. instans, og som med Procesbevillingsnævnets tilladelse kan indbringes for Højesteret som 3. instans efter reglerne i denne lov.

KAPITEL 3
POLITIET OG ANKLAGEMYNDIGHEDEN

§ 61. Politiets opgave er at opretholde sikkerhed, fred og orden, at påse overholdelsen af love og vedtægter, samt at foretage, hvad der er nødvendigt for at forhindre forbrydelser og for at efterforske og forfølge sager herom. Politiet har endvidere til opgave at virke som anklagemyndighed.

Stk. 2. Med justitsministerens samtykke kan der pålægges politiet andre opgaver.

§ 62. Justitsministeren er politiets øverste foresatte og udøver sine beføjelser gennem rigspolitichefen og politimesteren.

Stk. 2. Politimesteren beskikker kommunefogeder og ansætter reservebetjente, der bistår politiet i udøvelsen af den stedlige politimyndighed. Justitsministeren kan fastsætte nærmere regler herom.

Stk. 3. Justitsministeren kan tildele andre personer politimyndighed.

§ 63. Grønland udgør en politikreds, der ledes af politimesteren. Denne skal have bopæl i Grønland.

Stk. 2. I politimesterens fravær har en vicepolitimester, politiassessor eller en politifuldmægtig den øverste ledelse af politiet i politikredsen.

§ 64. For at kunne ansættes i politiets tjeneste skal de pågældende være uberygtede og vederhæftige.

Stk. 2. Politimesteren, vicepolitimesteren, politiassessorer og politifuldmægtige skal have bestået juridisk kandidateksamen.

Stk. 3. Ansættelse som politimester kræver i reglen, at den pågældende i mindst 3 år har varetaget en overordnet stilling inden for politiet eller anklagemyndigheden.

§ 65. De offentlige anklagere i Grønland er rigsadvokaten og politimesteren samt de personer, der er antaget til bistand for disse ved den retlige behandling af kriminalsager.

Stk. 2. De offentlige anklagere skal fremme enhver sag med den hurtighed, som sagens beskaffenhed tillader, og derved ikke blot påse, at skyldige drages til ansvar, men også at forfølgning af uskyldige ikke finder sted.

Stk. 3. For så vidt angår politiets virksomhed som anklagemyndighed er politimesteren direkte underordnet rigsadvokaten.

Stk. 4. Rigsadvokaten fører tilsyn med politimesterens behandling af kriminalsager og behandler klager over afgørelser truffet af politimesteren vedrørende kriminalretlig forfølgning. Rigsadvokatens afgørelser i klagesager kan ikke påklages til justitsministeren. Rigsad-

vokaten kan fastsætte bestemmelser om politimesterens udførelse af opgaver vedrørende virksomheden som anklagemyndighed. Rigsadvokaten kan give politimesteren pålæg vedrørende behandlingen af konkrete sager, herunder om at begynde eller fortsætte, undlade eller standse efterforskningen.

Stk. 5. Fristen for klager efter stk. 4 er 4 uger, efter at klageren har fået meddelelse om afgørelsen. Fremkommer klagen efter udløbet af denne frist, skal den behandles, såfremt fristoverskridelsen må anses som undskyldelig.

Stk. 6. Bestemmelserne i stk. 4 og 5 finder tilsvarende anvendelse på klager over afgørelser om aktindsigt efter forvaltningsloven og offentlighedsloven.

KAPITEL 4
FORSVARERE

§ 66. Dommeren ved Retten i Grønland autoriserer et passende antal uberygtede og myndige personer over 18 år til at virke som forsvarere i kriminalsager.

Stk. 2. En autoriseret forsvarer har møderet for kredsretterne, Retten i Grønland og Grønlands Landsret. Autorisationen medfører pligt til at lade sig beskikke i kriminalsager ved disse

§ 67. Autorisation som forsvarer kan meddeles personer, som opfylder betingelserne i § 66, stk. 1, og har gennemgået en særlig forsvareruddannelse.

Stk. 2. Justitsministeren fastsætter nærmere regler om forsvareruddannelsen, herunder regler om, at der, før uddannelsen er afsluttet, kan meddeles en person ret til foreløbigt at virke som forsvarer i et nærmere bestemt omfang. Forsvareruddannelsen administreres af dommeren ved Retten i Grønland.

Stk. 3. Justitsministeren kan fastsætte regler, hvorefter en person delvis kan fritages fra kravet om uddannelse efter stk. 1.

Stk. 4. For at beholde sin autorisation som forsvarer, skal den pågældende deltage i efteruddannelse for forsvarere. Justitsministeren fastsætter nærmere regler om denne efteruddannelse, herunder regler om, at en person delvis kan fritages fra kravet om efteruddannelse.

§ 68. Autorisation som forsvarer tilbagekaldes af dommeren ved Retten i Grønland, når den, som autorisationen vedrører, ikke længere opfylder betingelserne for at opnå eller bevare autorisationen, eller når vedkommende under udøvelsen af hvervet som forsvarer eller i anden sammenhæng har udvist en sådan adfærd, at der er grund til at antage, at den pågældende ikke vil udøve forsvarerhvervet på forsvarlig måde.

Stk. 2. Afgørelse om at tilbagekalde en autorisation som forsvarer træffes ved beslutning, der skal begrundes. Sagen behandles mundtligt, hvis den, som autorisationen vedrører, anmoder om det.

§ 69. Dommeren ved Retten i Grønland udsender én gang årligt en fortegnelse over de personer, som er meddelt autorisation som forsvarer. Ændringer til fortegnelsen, som følger af, at en autorisation er meddelt, tilbagekaldt eller på anden måde ophørt, udsendes straks.

§ 70. Justitsministeren kan udpege en offentlig landsforsvarer eller en privat landsforsvarer til at varetage opgaverne med uddannelse og rådgivning af forsvarere i Grønland.

§ 71. Dommeren ved Retten i Grønland udpeger et passende antal personer til at virke som hjælpeforsvarere.

Stk. 2. En hjælpeforsvarer kan undtagelsesvis virke i stedet for en autoriseret forsvarer, hvis

1) der ikke er mulighed for at få en autoriseret forsvarer til stede, og
2) det retsmøde eller det efterforskningsskridt, hvor forsvareren skal bistå en sigtet, må anses for uopsætteligt.

Stk. 3. En person, der skal afhøres som sigtet, skal inden der tilkaldes en hjælpeforsvarer have adgang til at rådføre sig med en autoriseret forsvarer eller en advokat.

KAPITEL 5
ADVOKATER

Beskikkelse som advokat mv.

§ 72. Advokater beskikkes af justitsministeren efter reglerne i den danske retsplejelovs § 119, jf. § 121. Sager efter den danske retsplejelovs § 121, stk. 4, behandles af Retten i Grønland.

§ 73. Personer, der ikke har fået beskikkelse som advokat, og personer, der er udelukket fra at udøve advokatvirksomhed, eller hvis ret hertil er ophørt i medfør af denne lov, må ikke betegne sig som advokat. En advokat, der har deponeret sin beskikkelse i Justitsministeriet, må ikke betegne sig som advokat i forbindelse med forretningsforhold.

Stk. 2. Overtrædelse af stk. 1 kan medføre foranstaltninger efter kriminalloven.

Udøvelse af advokatvirksomhed

§ 74. Udøvelse af advokatvirksomhed kan ikke forenes med en juridisk stilling ved domstolene, anklagemyndigheden eller politiet.

Stk. 2. Udøvelse af advokatvirksomhed kan i øvrigt ikke forenes med nogen stilling i det offentliges tjeneste, medmindre justitsministeren i særlige tilfælde gør undtagelse herfra.

§ 75. Enkeltmandsvirksomhed som advokat må kun udøves af en advokat, der i mindst et år enten har været i virksomhed som autoriseret fuldmægtig hos en advokat eller som advokat har været ansat hos eller virket i fællesskab med en anden advokat.

Stk. 2. To eller flere advokater må ikke udøve advokatvirksomhed i fællesskab, hvis ingen af dem opfylder betingelsen efter stk. 1.

Stk. 3. Justitsministeren kan i særlige tilfælde gøre undtagelse fra bestemmelserne i stk. 1 og 2.

§ 76. Advokatvirksomhed må ud over i enkeltmandsvirksomhed eller i et fællesskab af advokater kun udøves af et advokatselskab, der drives i aktie- eller anpartsselskabsform. Et advokatselskab må alene have til formål at drive advokatvirksomhed og er pligtig og eneberettiget til i navnet at benytte ordene "advokataktieselskab" eller "advokatanpartsselskab" eller deraf dannede forkortelser. Uanset 1. og 2. pkt. må foreninger, interesseorganisationer og lignende som mandatar udføre retssager for deres medlemmer inden for foreningens interesseområde.

Stk. 2. En advokat, der udøver virksomhed i et advokatselskab, hæfter personligt sammen med selskabet for ethvert krav, der er opstået som følge af advokatens bistand til en klient.

Stk. 3. Aktier eller anparter i et advokatselskab må, jf. dog stk. 5, kun ejes af

1) advokater, der aktivt driver advokatvirksomhed i selskabet, i dets moderselskab eller dets datterselskab, eller
2) et andet advokatselskab.

Stk. 4. Bestyrelsesmedlemmer, bortset fra medarbejdervalgte bestyrelsesmedlemmer, i et advokatselskab skal aktivt drive advokatvirksomhed i selskabet eller i dets moderselskab eller dets datterselskab. Medlemmer af direktionen i et advokatselskab skal aktivt drive advokatvirksomhed i selskabet.

Stk. 5. Justitsministeren fastsætter nærmere regler for udøvelse af advokatvirksomhed i selskabsform, herunder regler om afhændelse af en aktie eller anpart i tilfælde af en aktionærs eller anpartshavers dødsfald eller deponering af beskikkelse.

Stk. 6. Overtrædelse af stk. 1, 3 eller 4 kan medføre foranstaltninger efter kriminalloven.

Stk. 7. I forskrifter, der udstedes i medfør af stk. 5, kan det fastsættes, at overtrædelse af bestemmelserne i forskrifterne kan medføre foranstaltninger efter kriminalloven.

Stk. 8. For overtrædelser, der begås af selskaber mv. (juridiske personer), kan der pålægges selskabet som sådant ansvar efter kriminallovens §§ 17-19.

§ 77. En advokat er kun i de tilfælde, hvor loven indeholder særlige bestemmelser derom, forpligtet til at påtage sig udførelsen af en retssag.

§ 78. En advokat skal udvise en adfærd, der stemmer med god advokatskik. Advokaten skal herunder udføre sit hverv grundigt, samvittighedsfuldt og i overensstemmelse med, hvad berettigede hensyn til klienternes tarv tilsiger. Sagerne skal fremmes med den nødvendige hurtighed.

Stk. 2. En advokat må ikke kræve højere vederlag for sit arbejde, end hvad der kan anses for rimeligt.

Stk. 3. En advokat må ikke uden for sin advokatvirksomhed i forretningsforhold eller i andre forhold af økonomisk art udvise en adfærd, der er uværdig for en advokat.

Stk. 4. En advokat skal medvirke til, at en fuldmægtig, der er autoriseret hos advokaten, kan deltage i den teoretiske efteruddannelse, som er fastsat i medfør af den danske retsplejelovs § 119, stk. 6. Advokaten skal endvidere afholde udgifterne til efteruddannelsen.

§ 79. Advokatsamfundet udarbejder regler om advokaters pligter med hensyn til behandlingen af betroede midler, sikkerhed mod økonomisk ansvar, som kan pådrages under udøvelsen af advokatvirksomhed, og meddelelse af alle fornødne regnskabsmæssige og økonomiske oplysninger til Advokatsamfundet samt regler om iværksættelse af de fornødne kontrolforanstaltninger. Reglerne skal godkendes af justitsministeren.

§ 80. §§ 77-79 gælder også for advokatselskaber.

§ 81. Kriminallovens §§ 45, 46, 47, stk. 1 og 3, 52 finder tilsvarende anvendelse på advokater og deres autoriserede fuldmægtige.

Advokaters møderet for domstolene mv.

§ 82. Enhver advokat med kontor i riget har møderet for kredsretterne, Retten i Grønland og Grønlands Landsret.

Stk. 2. En advokat kan give møde ved en anden advokat eller ved sin autoriserede fuldmægtig, i kriminalsager dog kun, hvis fuldmægtigen selv er autoriseret som forsvarer .

Stk. 3. En advokat kan under mundtlig forhandling ved enhver uberygtet person fremsætte og begrunde anmodning om sagens udsættelse på grund af forhold, hvorved advokaten selv hindres i at give møde.

Stk. 4. Uden for mundtlig forhandling i retssager kan en advokat endvidere give møde ved enhver uberygtet og myndig person, der er fyldt 18 år, med angivelse af lovligt forfald. Retten og modparten kan kræve bevis for det lovlige forfald.

Stk. 5. Under fogedforretninger kan advokater give møde ved enhver uberygtet person, der er fyldt 18 år, medmindre der i mødet skal behandles indsigelser eller modkrav, eller retten i øvrigt finder sådant møde uhensigtsmæssigt.

Beneficerede advokater

§ 83. Justitsministeren antager et passende antal advokater med kontor i Grønland til at påtage sig beskikkelse i civile sager og kriminalsager.

Stk. 2. Justitsministeren antager til samme formål et passende antal advokater med kontor andetsteds i riget.

Retshjælp

§ 84. Advokater med kontor i Grønland, der er antaget som beneficerede, skal yde retshjælp til personer, der opfylder de økonomiske betingelser, som fastsættes i medfør af § 254, stk. 3.

Stk. 2. Advokater, der ikke er omfattet af stk. 1, kan ved anmeldelse til den myndighed, som justitsministeren bestemmer, påtage sig en tilsvarende forpligtelse.

Stk. 3. Justitsministeren fastsætter regler om ydelse af retshjælp, herunder regler om omfanget af advokaternes forpligtelse, om, hvilke sagsområder retshjælpen skal omfatte, og om, hvem der skal være berettiget til retshjælp.

Stk. 4. Justitsministeren fastsætter regler om vederlag til advokater for ydelse af retshjælp og om tilskud af statskassen til betaling af vederlaget. Det kan bestemmes, at den, der søger retshjælp, selv skal betale en del af vederlaget.

Stk. 5. Justitsministeren kan af statskassen yde tilskud til andre retshjælpsordninger.

Autoriserede advokatfuldmægtige

§ 85. Enhver advokat kan have en eller to autoriserede fuldmægtige, der skal have juridisk kandidateksamen.

Stk. 2. Autorisation meddeles af dommeren ved Retten i Grønland.

Stk. 3. Den danske retsplejelovs § 121, stk. 1-3 og stk. 4, 3. pkt., finder tilsvarende anvendelse. Træffer retten afgørelse om at afslå autorisation, skal det ske ved en beslutning, der skal begrundes. Sagen behandles i den civile retsplejes former og skal behandles mundtligt, hvis ansøgeren anmoder om det.

Ophør af retten til at udøve advokatvirksomhed

§ 86. Retten til at udøve advokatvirksomhed bortfalder, såfremt vedkommende ikke længere opfylder betingelserne i den danske retsplejelovs § 119, stk. 2, nr. 1 (om myndighed) og nr. 2 (om solvens).

§ 87. Retten til at udøve advokatvirksomhed kan efter reglerne i kriminallovens § 159 frakendes under en kriminalsag, såfremt forholdet begrunder en nærliggende fare for misbrug af stillingen eller gør den pågældende uværdig til den agtelse og tillid, der må kræves til udøvelse af advokatvirksomhed.

§ 88. Reglen i den danske retsplejelovs § 139 om frakendelse ved dom af retten til at udøve advokatvirksomhed som følge af sindssygdom eller betydelig forfalden gæld til det offentlige finder tilsvarende anvendelse. Sagen behandles af Retten i Grønland.

§ 89. Den, der under en retssag er udelukket fra at drive advokatvirksomhed, indtil sagen er endeligt afgjort, samt den, hvis ret hertil er bortfaldet eller frakendt i medfør af denne lov, skal tilbagelevere sin beskikkelse som advokat til Justitsministeriet.

Stk. 2. Når den pågældende på ny er berettiget til at udøve advokatvirksomhed, skal advokatbeskikkelsen udleveres efter anmodning.

Stk. 3. Er retten til at udøve advokatvirksomhed faldet bort som følge af konkurs, kan justitsministeren, efter at konkursboet er afsluttet, afslå at udlevere beskikkelsen, såfremt der fortsat består anmeldte krav, som kan gøres gældende imod den pågældende.

§ 90. En advokat kan deponere sin beskikkelse i Justitsministeriet. Beskikkelsen kan kun udleveres på ny, såfremt advokaten opfylder betingelserne i den danske retsplejelovs §§ 119 og 121.

§ 91. For personer, der er udelukket fra at udøve advokatvirksomhed, eller hvis ret hertil er ophørt i medfør af §§ 86-88, gælder de regler, der er fastsat i medfør af § 79 om behandlingen af betroede midler. Advokatrådet fører tilsyn med reglernes overholdelse. Reglerne gælder, indtil Advokatrådet bestemmer, at de skal ophøre hermed, dog højst i 6 måneder fra udelukkelsen eller ophøret. Advokatrådet kan underrette den pågældendes klienter om udelukkelsen eller ophøret og om betydningen heraf.

Stk. 2. Overtrædelse af reglerne i stk. 1 kan medføre foranstaltninger efter kriminalloven.

Advokatsamfundet

§ 92. Alle advokater er medlemmer af Det Danske Advokatsamfund.

Stk. 2. For medlemskabet og Advokatsamfundets forhold og virke gælder den danske retsplejelovs kapitel 15.

Salærklager

§ 93. Klager over vederlag, som en advokat eller et advokatselskab har forlangt for sit arbejde, kan af den, som har retlig interesse heri, fremsættes over for Det Danske Advokatsamfund. Klagen behandles af advokatmyndighederne efter den danske retsplejelovs §§ 146-147.

Stk. 2. Klagesagens parter kan ikke anlægge sag ved domstolene om spørgsmål, der omfattes af en klage fremsat i medfør af stk. 1, før klagesagen er endeligt afgjort ved advokatmyndighederne.

Disciplinærsager

§ 94. Klager over, at en advokat eller et advokatselskab har tilsidesat pligter, der følger af denne lov eller af forskrifter fastsat i medfør af denne lov, kan fremsættes over for Det Danske Advokatsamfund. Klagen behandles af Advokatnævnet efter reglerne i den danske retsplejelovs §§ 147 c og 147 f, stk. 1.

Stk. 2. Klager skal indgives senest 6 måneder, efter at klageren er blevet bekendt med det forhold, som klagen vedrører. Advokatnævnet kan dog behandle en klage, der er indgivet senere, når fristoverskridelsen findes rimeligt begrundet.

Stk. 3. Advokatnævnet kan afvise at behandle klager fra personer, der ikke har retlig interesse i det forhold, klagen angår, samt klager, der på forhånd må skønnes åbenbart grundløse.

Stk. 4. Advokatnævnet kan lade parter og vidner afhøre ved kredsretten på det sted, hvor de bor eller opholder sig.

Stk. 5. Bestemmelserne om domstolsprøvelse i den danske retsplejelovs §§ 147 d, 147 e og 147 f, stk. 2, finder tilsvarende anvendelse. Sagerne behandles af Retten i Grønland.

AFSNIT II
FÆLLES BESTEMMELSER FOR ALLE RETSSAGER

KAPITEL 6
RETSSPROGET

§ 95. Retssproget er grønlandsk og dansk. Hvis ikke alle rettens medlemmer og sagens parter forstår det anvendte sprog, skal en tolk oversætte.

Stk. 2. §§ 49-51 om inhabilitet gælder også for tolke.

Stk. 3. Er det ikke er muligt at tilkalde tolkebistand til det berammede retsmøde eller vil tilkaldelse af tolk betyde en langvarig og uhensigtsmæssig udsættelse af sagen, kan et af rettens medlemmer dog oversætte.

Stk. 4. Oversætter en af de i stk. 3 nævnte personer, skal det skrives i retsbogen.

Stk. 5. En tolk kan medvirke under anvendelse af fjernkommunikation med billede, hvis det vil være forbundet med uforholdsmæssige vanskeligheder, at tolken møder samme sted som den, der skal tolkes for, og tolkning via fjernkommunikation med billede findes forsvarlig. Når der tolkes for en person, der deltager via fjernkommunikation, bør tolken befinde sig samme sted som den pågældende.

KAPITEL 7
RETSBØGER

§ 96. Justitsministeren fastsætter regler om, hvilke retsbøger der skal anvendes ved domstolene, og om deres autorisation, indretning og anvendelse. Justitsministeren kan endvidere fastsætte regler om lydoptagelse af retsmøder.

Stk. 2. Retsformanden har ansvaret for, at retsbogen føres korrekt.

§ 97. Retsbogen skal indeholde oplysning om alle retshandlinger.

Stk. 2. I retsbogen angives:

1) tiden og stedet for retsmødet,
2) navnene på de personer, der fungerer som dommere, domsmænd, tolk og retssekretær,
3) sagens nummer med parternes navne,
4) navnene på de personer, der er til stede som parter og deres eventuelle procesfuldmægtiges navne,
5) i kriminalsager navnene på dem, der er tilstede som anklager og som forsvarer, og
6) om retsmødet er offentligt eller ikke.

§ 98. Retsbogen skal indeholde parternes påstande, anmodninger og indsigelser. Hvis de fremgår af dokumenter, som indleveres til retten, er henvisning dertil tilstrækkelig. Retsbogen skal endvidere indeholde indsigelser, som fremsættes af vidner, syns- eller skønsmænd.

Stk. 2. Der optages et kort referat af sagens gang og af parters og vidners forklaringer om sagens faktiske omstændigheder.

Stk. 3. Rettens domme og afgørelser i øvrigt indføres fuldstændigt i retsbogen.

Stk. 4. Andre oplysninger skal kun skrives i retsbogen, hvis det er foreskrevet i loven.

Stk. 5. Retsbogen underskrives efter hvert retsmøde af retsformanden.

§ 99. Medmindre andet er fastsat, skal det, der er skrevet i retsbogen, kun oplæses og efter omstændighederne godkendes, når retsformanden af særlige grunde anser det for nødvendigt, enten af egen drift eller i civile sager efter anmodning fra en part, et vidne eller en syns- og skønsmand.

§ 100. Aktstykker og andre dokumenter, som fremlægges i retten, forsynes med en påtegning herom.

§ 101. Uden for de tilfælde, hvor der i denne lov er truffet særlig bestemmelse herom, kan parterne samt andre, som har retlig interesse deri – de sidstnævnte i kriminalsager dog først, når sagen er endt – forlange en udskrift af retsbøgerne samt af de øvrige fremlagte dokumenter, som beror hos retten.

Stk. 2. Hvis hensynet til statens sikkerhed eller forhold til fremmede magter eller særlige hensyn til disse i øvrigt gør det betænkeligt at udlevere en udskrift efter stk. 1, kan udskrift – helt eller delvis – nægtes. Det samme gælder, hvis det må befrygtes, at udskriften vil blive benyttet på retsstridig måde. Retten afgør sagen ved beslutning, der skal begrundes.

Stk. 3. Udskrifter bør så vidt muligt leveres i løbet af en uge.

Stk. 4. Justitsministeren kan bestemme, at udskrifter i kriminalsager først skal kunne udleveres, efter at retten har indhentet en udtalelse fra politimesteren. Hvis politimesteren af de i stk. 2 angivne grunde modsætter sig, at der udleveres en udskrift, afgør retten sagen ved beslutning, der skal begrundes.

Stk. 5. Rettens beslutninger efter stk. 2 og 4 kan inden 6 uger indbringes for landsretten. Landsretten kan dog se bort fra overskridelser af denne frist på indtil 6 måneder, når særlige omstændigheder gør overskridelsen undskyldelig. I de i stk. 4, 2. pkt., nævnte tilfælde skal sagen af politimesteren indbringes for landsretten inden 3 dage, og udskrift må da ikke udleveres, før sagen er afgjort af landsretten.

Stk. 6. Den dømtes adgang til at få udskrift af den over vedkommende afsagte dom berøres ikke af bestemmelserne i denne paragraf.

§ 102. Personer, der er omfattet af § 145, stk. 1, 2 eller 4, kan i kriminalsager gennemse anklageskrifter på rettens kontor. Efter anmodning kan de samme personer endvidere på rettens kontor få udleveret kopi af et anklageskrift. Dokumenterne skal før gennemsynet eller kopieringen anonymiseres, således at forurettedes eller vidners identitet ikke fremgår heraf. Justitsministeren fastsætter regler om, på hvilket tidspunkt gennemsyn eller udlevering kan ske.

Stk. 2. De hjælpebilag og rids over gerningsstedet, som er udarbejdet af anklagemyndigheden og forsvareren, kan udlånes til de i stk. 1 nævnte personer under domsforhandlingen.

Stk. 3. I civile sager kan et eller flere af sagens dokumenter med parternes samtykke udlånes til de i stk. 1 nævnte personer under retsmøder. Udlån kan ikke ske i sager, der behandles efter denne lovs afsnit IV om særlige civile sager.

Stk. 4. De i stk. 1 nævnte personer kan på rettens kontor gennemse retsbogen, når den er renskrevet. Er retsmødet holdt eller forklaring afgivet helt eller delvis for lukkede døre, kan gennemsyn af retsbogen ikke ske, medmindre dørlukning alene er bestemt af hensyn til ro og orden i retslokalet. Der gives udskrift efter anmodning. Bestemmelsen finder ikke anvendelse i de sager, der behandles efter denne lovs afsnit IV om særlige civile sager.

Stk. 5. Såfremt der foreligger forhold som nævnt i § 101, stk. 2, kan retten efter anmodning fra anklagemyndigheden eller forsvareren eller af egen drift nægte gennemsyn eller udlevering efter stk. 1 og 4. Under domsforhandlingen kan retten endvidere nægte udlån efter stk. 2, hvis dokumentets karakter, afgørende hensyn til sigtede, tiltalte eller vidner eller hensyn som nævnt i § 101, stk. 2 taler for det. § 101, stk. 4 finder herved tilsvarende anvendelse. Rettens afgørelser træffes ved beslutning, der skal begrundes.

Stk. 6. De i stk. 1-4 nævnte dokumenter og udskrifter må ikke være tilgængelige for andre end massemediets journalister og redaktionsmedarbejdere og må kun bruges til støtte for journalistisk og redaktionelt arbejde.

Stk. 7. Justitsministeren fastsætter regler om massemediers opbevaring af retsbogsudskrifter og af kopier af anklageskrifter.

Stk. 8. For overtrædelse af stk. 6 kan der idømmes bøde. I forskrifter, der er fastsat i medfør af stk. 7, kan det fastsættes, at der for overtrædelse af bestemmelser i forskrifterne kan idømmes bøde. Det kan endvidere fastsættes, at der ved overtrædelse begået af selskaber mv. (juridiske personer) kan pålægges selskabet mv. kriminalretligt ansvar efter reglerne i kriminallovens kapitel 5.

KAPITEL 8
RETSLEDELSE

§ 103. Retsformanden leder forhandlingen og bestemmer rækkefølgen af de enkelte dele af forhandlingen, medmindre loven indeholder anden forskrift herom. Ingen må tage ordet uden retsformandens tilladelse, og ordet kan fratages den, som ikke vil rette sig efter retsformandens ledelse. Retsformanden har ansvaret for så vidt muligt at fjerne alt, hvad der unødvendigt trækker forhandlingen i langdrag, og slutter forhandlingens enkelte dele, når det foreliggende emne anses for tilstrækkelig behandlet.

§ 104. Retsformanden har ansvaret for, at forhandlingen foregår med passende orden og værdighed og kan i den forbindelse irettesætte parter, vidner eller andre, når de anvender upassende udtalelser eller upassende personlige angreb. Fortsætter en part med dette trods irettesættelse, kan retsformanden fratage den pågældende ordet. Personer, der ved støjende eller anden upassende opførsel forstyrrer forhandlingerne eller udviser foragt for retten, kan udvises af retslokalet.

Stk. 2. Retten kan give en advarsel til den, der fornærmer retten eller nogen af dem, der møder i retten, forstyrrer forhandlingerne, eller ikke retter sig efter retsformandens påbud, eller udvise den pågældende fra retslokalet. Retten kan endvidere i sådanne tilfælde pålægge en bøde.

KAPITEL 9
RETTENS RÅDSLAGNINGER OG AFGØRELSER

§ 105. Domme og beslutninger vedtages ved afstemning efter forudgående rådslagning. Dette gælder dog ikke, hvis retten beklædes af en enkelt dommer, eller det drejer sig om beslutninger, som retsformanden kan træffe. Ved uenighed om dommens resultat kan de afvigende meninger forlanges tilført retsbogen. I kriminalsager skal retsformanden gøre bemærkning om afstemningen til retsbogen, når tiltalte mod retsformandens stemme dømmes skyldig i et kriminelt forhold.

Stk. 2. Rettens rådslagninger og afstemninger må ikke overværes af tilhørere med undtagelse af retssekretæren. Dog kan retten i særlige tilfælde tillade andre at være til stede. Der er tavshedspligt med hensyn til oplysninger om rettens rådslagninger og afstemninger, jf. kriminallovens § 47.

Stk. 3. En dommer eller domsmand kan ikke deltage i afgørelsen af en sag, hvis den pågældende ikke har overværet de mundtlige forhandlinger i deres helhed.

§ 106. For enhver afgørelse skal der være stemmeflerhed. Er der ikke stemmeflerhed for afgørelsen gør retsformandens stemme udslaget, jf. dog stk. 2.

Stk. 2. I kriminalsager gælder med hensyn til skyldsspørgsmålet og sanktionsfastsættelsen ved stemmelighed det for den tiltalte gunstigste resultat. Er der flere end to forskellige meninger, hvoraf ingen er i flertal, regnes de for tiltalte ugunstigste stemmer sammen med de nærmeste mindre ugunstige, indtil der er stemmeflerhed.

§ 107. Rettens afgørelser træffes ved dom eller ved beslutning.

Stk. 2. Domme skal altid begrundes. Beslutninger skal begrundes i de tilfælde, hvor det er særlig bestemt.

§ 108. Stadfæstelse af en indanket dom kan ske enten i henhold til de grunde, der er anført i den indankede dom, eller i henhold til ny begrundelse.

Stk. 2. I landsrettens dom skal det altid anføres, ved hvilken ret den indankede dom er afsagt.

§ 109. Retten kan til enhver tid af egen drift eller efter anmodning berigtige skrivefejl i domme med hensyn til ord, navne eller tal, blotte regnefejl samt fejl og forglemmelser, som kun vedrører afgørelsens form.

Stk. 2. Hvis der inden ankefristens udløb anmodes om det, kan retten berigtige den gengivelse af parternes mundtlige angivelser og ytringer, der er indeholdt i afgørelsen af en civil sag, eller den fremstilling af sagens faktiske sammenhæng, der er indeholdt i afgørelsen af en kriminalsag, hvis fremstillingen lider af fejl i form af forbigåelser, uklarheder eller modsigelser. Retten kan derimod ikke i øvrigt foretage forandringer hverken i begrundelsen eller resultatet. Parterne, og i kriminalsager også forsvareren, skal have lejlighed til at udtale sig, før der træffes afgørelse om sådanne berigtigelser. Retten træffer afgørelsen og underretter parterne, og i kriminalsager også forsvareren, efter de samme regler, som gælder for den oprindelige afgørelse.

Stk. 3. Den berigtigede afgørelse erstatter i alle henseender den oprindelige. Beslutningen vedrørende berigtigelse kan ikke kæres.

§ 110. Beslutninger kan omgøres, når nye oplysninger foreligger, samt når retten i øvrigt finder det hensigtsmæssigt.

KAPITEL 10
OFFENTLIGHED

Mundtlighed

§ 111. Retssager behandles mundtligt. Skriftlig behandling anvendes kun i det omfang, det er særligt bestemt i denne lov.

Stk. 2. Når dokumenter skal oplæses, bestemmer retsformanden, hvem der skal foretage oplæsningen, medmindre andet er bestemt i loven.

Offentlighed

§ 112. Retsmøder er offentlige, medmindre andet er bestemt ved lov eller i medfør af lov.

Stk. 2. Domme afsiges altid i offentligt retsmøde.

§ 113. Retsformanden kan begrænse antallet af personer, der får adgang til et offentligt retsmøde, for at hindre at retslokalet overfyldes.

Stk. 2. Rettens formand kan nægte adgang til et offentligt retsmøde for personer,

1) som er under 15 år, eller
2) som befinder sig i en sådan tilstand, at vedkommendes tilstedeværelse ville stride imod rettens værdighed eller god orden.

Stk. 3. Retsformanden kan endvidere nægte adgang til et offentligt retsmøde for bestemte personer eller grupper af personer, hvis det skønnes nødvendigt for at opnå en sandfærdig forklaring af et vidne eller en part.

Dørlukning

§ 114. Retten kan bestemme, at et retsmøde skal holdes for lukkede døre (dørlukning),

1) når hensynet til ro og orden i retslokalet kræver det,
2) når statens forhold til fremmede magter eller særlige hensyn til disse i øvrigt kræver det, eller
3) når sagens behandling i et offentligt retsmøde vil udsætte nogen for en unødvendig krænkelse, herunder når der skal afgives forklaring om erhvervshemmeligheder.

Stk. 2. I kriminalsager kan der endvidere træffes bestemmelse om dørlukning,

1) når en sigtet (tiltalt) er under 18 år,
2) når sagens behandling i et offentligt retsmøde må antages at bringe nogens sikkerhed i fare, eller

3) når sagens behandling i et offentligt retsmøde må antages på afgørende måde at hindre sagens oplysning.

Stk. 3. Under domsforhandlingen kan dørlukning i medfør af stk. 2, nr. 3, kun ske i 1. instans og kun, når det må forventes, at der senere rejses tiltale for samme forhold mod andre end de under sagen tiltalte, og ganske særlige hensyn gør det påkrævet, at dørene lukkes. Domsforhandlingen gengives så udførligt i retsbogen, at offentligheden ved domsafsigelsen kan orienteres om domsforhandlingens forløb, i det omfang formålet med dørlukningen tillader det.

Stk. 4. Der kan ikke træffes bestemmelse om dørlukning, hvis det er tilstrækkeligt at anvende reglerne om referat- eller navneforbud eller om udelukkelse af enkeltpersoner.

§ 115. I sager om overtrædelse af kriminallovens §§ 73 og 77, stk. 2, lukkes dørene under den forurettedes forklaring, når den pågældende anmoder om det. Det samme gælder i sager om overtrædelse af kriminallovens § 75, jf. § 73.

Stk. 2. Stk. 1 finder tilsvarende anvendelse under afspilning eller anden forevisning af lyd- eller billedoptagelser, som gengiver forhold, der er rejst sigtelse eller tiltale for under sagen.

§ 116. Retten træffer afgørelse om dørlukning efter anmodning eller af egen drift.

Stk. 2. Dørlukning af hensyn til en sigtet (tiltalt) på 18 år eller derover, der er til stede, kan kun bestemmes efter anmodning fra den pågældende selv.

§ 117. Afgørelse om dørlukning efter § 114 træffes ved beslutning, der skal begrundes, efter at parterne og tilstedeværende personer, der er omfattet af § 145, stk. 1, 2 eller 4, har haft lejlighed til at udtale sig. Retten kan, især hvis afgørende hensyn til fremmede magter eller til sagens oplysning kræver det, ved beslutning, der skal begrundes, bestemme, at også forhandling om, hvorvidt dørene skal lukkes, skal foregå for lukkede døre.

Stk. 2. Beslutning om dørlukning efter stk. 1 kan afsiges i begyndelsen af retsmødet eller i løbet af dette og kan straks eller senere indskrænkes til en del af retsmødet. Beslutningen afsiges altid i et offentligt retsmøde.

§ 118. Offentlig gengivelse af, hvad der forhandles i retsmøder, der holdes for lukkede døre, er forbudt, medmindre dørlukning alene er sket af hensyn til ro og orden i retslokalet.

§ 119. Retsformanden kan, når særlige grunde taler for det, give andre end dem, der har med sagen at gøre, tilladelse til at overvære et retsmøde, der afholdes for lukkede døre. De pågældende må ikke give meddelelse om forhandlingen til nogen, der ikke har haft adgang til mødet, medmindre dørlukning alene er sket af hensyn til ro og orden i retslokalet.

Referatforbud

§ 120. Retten kan i kriminalsager forbyde offentlig gengivelse af forhandlingen (referatforbud),

1) når en sigtet (tiltalt) er under 18 år,

2) når offentlig gengivelse må antages at bringe nogens sikkerhed i fare,
3) når offentlig gengivelse kan skade sagens oplysning, eller
4) når offentlig gengivelse vil udsætte nogen for en unødvendig krænkelse.

§ 121. Retten træffer afgørelse om referatforbud efter anmodning eller af egen drift.

Stk. 2. Referatforbud af hensyn til en sigtet (tiltalt) på 18 år eller derover, der er til stede, kan kun bestemmes efter anmodning fra den pågældende selv.

§ 122. Afgørelse om referatforbud træffes ved beslutning, der skal begrundes, efter at parterne og tilstedeværende personer, der er omfattet af § 145, stk. 1, 2 eller 4, har haft lejlighed til at udtale sig. Beslutningen kan afsiges i begyndelsen af retsmødet eller i løbet af dette og kan straks eller senere indskrænkes til en del af retsmødet.

Stk. 2. Retten kan efter anmodning, herunder fra personer omfattet af § 145, stk. 1, 2 eller 4, eller af egen drift senere ophæve referatforbudet.

Navneforbud

§ 123. Retten kan i kriminalsager forbyde, at der sker offentlig gengivelse af navn, stilling eller bopæl for sigtede (tiltalte) eller andre under sagen nævnte personer, eller at den pågældendes identitet på anden måde offentliggøres (navneforbud),
1) når offentlig gengivelse må antages at bringe nogens sikkerhed i fare, eller
2) når offentlig gengivelse vil udsætte nogen for unødvendig krænkelse.

Stk. 2. Retten kan under samme betingelse som i stk. 1, nr. 2, forbyde offentlig gengivelse af en juridisk persons navn, herunder binavn eller kaldenavn, og adresse.

Stk. 3. Retten skal ved afgørelsen om navneforbud tage hensyn til lovovertrædelsens grovhed og samfundsmæssige betydning. Det taler endvidere imod nedlæggelse af navneforbud, såfremt sigtede (tiltalte) har indtaget en stilling, som i forhold til offentligheden er særligt betroet.

Stk. 4. Navneforbudet kan udstrækkes til at gælde også under en eventuel anke af sagen, hvis anken omfatter bedømmelse af beviserne for tiltaltes skyld.

§ 124. Retten træffer afgørelse om navneforbud efter anmodning. Afgørelsen træffes ved beslutning, der skal begrundes, efter at parterne og tilstedeværende personer, der er omfattet af § 145, stk. 1, 2 eller 4, har haft lejlighed til at udtale sig. Afgørelsen kan træffes i et retsmøde, der afholdes alene med henblik på at tage stilling til en anmodning om navneforbud.

Stk. 2. Retten kan efter anmodning, herunder fra personer omfattet af § 145, stk. 1, 2 eller 4, eller af egen drift senere ophæve navneforbudet.

Stk. 3. Navneforbudet bortfalder senest ved afsigelsen af endelig dom.

Billed- og lydoptagelser

§ 125. Det er forbudt under retsmøder at optage eller transmittere billeder og lyd, medmindre retten undtagelsesvis tillader dette. Offentliggørelse af billeder og lyd, der er optaget i

strid hermed, er forbudt. Retten kan i øvrigt på ethvert tidspunkt under sagen forbyde offentlig gengivelse af billeder og lyd, der er optaget under et retsmøde. Rettens afgørelse træffes ved beslutning, der skal begrundes.

Stk. 2. Personer, der afgiver forklaring under retsmødet, skal gøres bekendt med, at der optages billeder og lyd.

Stk. 3. Billedoptagelse i rettens bygninger er forbudt, medmindre retten giver tilladelse dertil. Stk. 1, 2.-4. pkt. finder tilsvarende anvendelse.

Stk. 4. Stk. 1 og 3 omfatter ikke de i §§ 128 og 163 omhandlede transmissioner, der sker som led i afviklingen af retsmøder.

Tegning

§ 126. Retten kan under særlige omstændigheder forbyde tegning under retsmøder eller offentliggørelse af tegninger fra et retsmøde. Afgørelsen træffes ved beslutning, der skal begrundes.

Overtrædelser

§ 127. For overtrædelse af §§ 118, 119, 2. pkt., 125, stk. 1, 1. og 2. pkt., samt stk. 3, eller af rettens forbud efter §§ 120, 125, stk. 1, 3. pkt., og 126 kan der idømmes bøde.

Stk. 2. For overtrædelse af et forbud efter § 123 kan der idømmes bøde, hvis den pågældende var bekendt med forbudet. Det samme gælder, hvis den pågældende vidste eller burde vide, at sagen verserede ved retten, eller at politiet efterforskede sagen, og den pågældende ikke havde forhørt sig hos politiet, anklagemyndigheden eller retten om, hvorvidt der var nedlagt navneforbud.

Stk. 3. Der kan pålægges selskaber mv. (juridiske personer) kriminalretligt ansvar efter reglerne i kriminallovens kapitel 5.

Fjernkommunikation

§ 128. Når retten i medfør af denne lov har bestemt, at en part eller en rettergangsfuldmægtig skal deltage i et retsmøde ved hjælp af fjernkommunikation, anses den pågældende som deltager i retsmødet på samme måde som ved personligt fremmøde i retten.

Stk. 2. Skal der afgives forklaring i retsmødet, må en part eller rettergangsfuldmægtig kun deltage via fjernkommunikation med billede i overensstemmelse med det i § 163 fastsatte.

KAPITEL 11
FORKYNDELSER

§ 129. Meddelelser fra retten skal forkyndes, når det er bestemt ved lov.

Stk. 2. Meddelelser fra retten gives i øvrigt på den måde, som retsformanden bestemmer, medmindre loven bestemmer andet.

§ 130. En part i en civil sag kan give afkald på forkyndelse.

§ 131. I civile sager kan forkyndelse og anden underretning ske over for partens advokat eller anden rettergangsfuldmægtig.

Stk. 2. En part i en civil sag kan endvidere udpege en person, over for hvem forkyndelse kan ske efter reglerne i §§ 133-135. Reglen i § 135, stk. 5, finder dog kun anvendelse, hvis den pågældende har erklæret sig villig til at modtage forkyndelse.

§ 132. Når der i et retsmøde træffes beslutning om tidspunktet for et nyt møde eller for foretagelse af en retshandling, anses beslutningen for at være forkyndt for de personer, der er til stede.

Stk. 2. Beslutningen anses endvidere for at være forkyndt for personer, der har været lovligt indkaldt til mødet, men som enten er udeblevet eller uberettiget har forladt mødet, før beslutningen blev truffet. Retten skal dog give de pågældende meddelelse om beslutningen, hvis denne må antages at være af særlig interesse for dem.

§ 133. Forkyndelse kan ske i form af

1) stævningsmandsforkyndelse,
2) postforkyndelse eller
3) brevforkyndelse.

Stk. 2. Stævningsmandsforkyndelse sker ved, at en polititjenestemand, en kommunefoged eller en stævningsmand afleverer den skriftlige meddelelse til personen, som opfordres til på stedet at bekræfte modtagelsen ved sin underskrift.

Stk. 3. Postforkyndelse sker på samme måde som stævningsmandsforkyndelse, dog at postvæsenet forestår afleveringen.

Stk. 4. Brevforkyndelse sker ved, at den skriftlige meddelelse sendes til personen sammen med en anmodning om, at vedkommende underskriver og returnerer en vedlagt bekræftelse for modtagelsen. Forkyndelse anses herefter for sket den dag, modtageren anfører at have modtaget meddelelsen. Er ingen modtagelsesdag anført, eller er den angivne modtagelsesdag senere end datoen i poststemplet for tilbagesendelsen, anses forkyndelse for sket på poststemplets dato.

§ 134. Brevforkyndelse kan kun ske over for adressaten personligt, jf. dog § 131.

§ 135. Stævningsmandsforkyndelse og postforkyndelse bør så vidt muligt ske over for adressaten personligt på vedkommendes bopæl, midlertidige opholdssted eller arbejdssted. Forkyndelse for adressaten personligt er dog gyldig, uanset hvor den sker. Den, som foretager forkyndelsen, anfører, hvornår forkyndelsen er sket.

Stk. 2. Træffes adressaten ikke, kan forkyndelse ske

1) på bopælen eller opholdsstedet for personer, der hører til husstanden, eller, hvis adressaten bor til leje i en andens bolig, for udlejeren eller dennes ægtefælle eller samlever, såfremt de pågældende træffes på bopælen eller opholdsstedet, eller

2) på adressatens arbejdssted over for arbejdsgiveren eller dennes repræsentant eller, for så vidt angår selvstændige erhvervsdrivende, på adressatens kontor, værksted eller forretningslokale over for personer, der er ansat i virksomheden,
3) for søfolks vedkommende på det skib, hvortil de hører, for en til skibet hørende person eller på rederiets kontor for rederen eller dennes repræsentant.

Stk. 3. Forkyndelse efter stk. 2 kan ikke ske for personer under 18 år.

Stk. 4. Sker forkyndelse ikke over for adressaten personligt, anføres det af den, som foretager forkyndelsen, hvor, hvornår og over for hvem forkyndelse er sket.

Stk. 5. Nægter en person, for hvem forkyndelse kan ske efter stk. 2, uden rimelig grund af modtage forkyndelse, eller undlader vedkommende at aflevere det, som den pågældende modtager ved forkyndelsen, til adressaten for forkyndelsen, selv om dette kunne være sket uden væsentlig udgift eller besvær, kan den pågældende pålægges at erstatte omkostninger, der er en følge heraf. Rettens afgørelse herom træffes ved beslutning, der skal begrundes.

§ 136. Har en person kendt bopæl eller opholdssted i den øvrige del af riget eller i udlandet, og kan forkyndelse ikke ske i Grønland efter § 133, stk. 1, nr. 1 og 2, sker forkyndelse ved brevforkyndelse eller på den måde, der er foreskrevet ved konvention eller ved vedkommende lands lov.

Stk. 2. Forkyndelse i udlandet iværksættes for kredsretternes vedkommende af Retten i Grønland.

§ 137. Kan en persons bopæl, opholdssted eller arbejdssted her i riget ikke oplyses, eller nægter eller undlader vedkommende fremmede myndighed at efterkomme en anmodning om forkyndelse efter § 136, kan forkyndelse foretages ved bekendtgørelse i Statstidende, Atuagagdliutit (AG/Grønlandsposten), anden skreven presse eller på anden af justitsministeren fastsat måde.

Stk. 2. Bekendtgørelsen skal indeholde et uddrag af meddelelsen og en bemærkning om, at meddelelsen kan fås ved henvendelse til retten. I bekendtgørelsen skal det endvidere anføres, hvorfor denne forkyndelsesform anvendes.

Stk. 3. Hvis personen har kendt bopæl uden for riget, skal meddelelsen også sendes til den pågældende med posten.

Stk. 4. Forkyndelse efter denne bestemmelse foretages for kredsretternes vedkommende af Retten i Grønland

§ 138. En forkyndelse er gyldig, selv om meddelelsen ikke kommer til adressatens kundskab.

Stk. 2. Er det dokument, der skal forkyndes, kommet adressaten i hænde, anses forkyndelse for sket, selv om forkyndelsen ikke er foretaget i overensstemmelse med §§ 133-135.

§ 139. Polititjenestemænd og kommunefogeder kan foretage forkyndelser uden særlig beskikkelse.

Stk. 2. Politimesteren beskikker i øvrigt for hver retskreds det nødvendige antal personer til som stævningsmand at foretage forkyndelser af retlige meddelelser. En forkyndelse er gyl-

dig, selv om stævningsmanden har handlet uden for den retskreds, hvortil vedkommende er beskikket.

Stk. 3. Politiet eller retsformanden kan om nødvendigt bemyndige en dertil egnet person til som stævningsmand at foretage enkelte forkyndelser.

§ 140. Justitsministeren fastsætter nærmere regler om forkyndelse, herunder regler om politiets medvirken til at fremskaffe de oplysninger, som er nødvendige for at foretage forkyndelse efter §§ 133-135 og regler om vederlaget til stævningsmænd. Sådanne vederlag afholdes af det offentlige.

Stk. 2. Polititjenestemænd har ikke krav på vederlag for forkyndelse i kriminalsager.

KAPITEL 12
VIDNER

§ 141. Enhver har pligt til at afgive forklaring som vidne i den retskreds, hvor vedkommende har bopæl.

Stk. 2. Retten kan pålægge en person, der har bopæl uden for retskredsen, at møde som vidne, hvis

1) det kan ske uden væsentlig ulempe eller omkostninger, eller
2) hvis det skønnes, at vidnets forklaring er af en sådan betydning for sagens afgørelse, og at sagen er af en sådan betydning, at det er rimeligt at pålægge vidnet at møde.

Stk. 3. Retten kan bestemme, at et vidne skal afgive forklaring ved hjælp af fjernkommunikation med billede, hvis det findes hensigtsmæssigt og forsvarligt. Vidnet indkaldes til at møde et nærmere angivet sted, jf. § 163.

Stk. 4. Retten kan bestemme, at et vidne skal afgive forklaring ved hjælp af fjernkommunikation uden billede, hvis det vil være forbundet med uforholdsmæssige vanskeligheder, at forklaringen afgives i retten eller ved hjælp af fjernkommunikation med billede, og afgivelse af forklaring via fjernkommunikation uden billede findes forsvarlig. Vidnet kan pålægges at være til rådighed for rettens etablering af fjernkommunikation på en nærmere angiven måde. Indkaldelsen af vidnet sker i øvrigt efter § 148.

Stk. 5. Kan vidnet ikke afgive forklaring i medfør af stk. 2-4, indkaldes vidnet til at afgive forklaring for kredsretten i den retskreds, hvor den pågældende har bopæl. Efter anmodning fra vidnet kan vidneforklaringen i stedet afgives for en anden kredsret. Afhøringen foretages af kredsdommeren uden medvirken af domsmænd. Der skal gives parterne underretning om tid og sted for afhøringen. Efter at afhøringen er gennemført, sendes der en udskrift af retsbogen om afhøringen til den ret, der har anmodet om afhøringen.

§ 142. Den, som virker eller har virket i offentlig tjeneste eller hverv, må ikke uden samtykke fra vedkommende myndighed pålægges at afgive vidneforklaring om forhold, som i det offentliges interesse er undergivet tavshedspligt. For medlemmer af Landstinget eller Folketinget kræves samtykke fra tingets formand og vedkommende landsstyremedlem eller minister.

Stk. 2. Nægtes samtykke, kan retten pålægge vedkommende myndighed over for retten at redegøre for grundene til nægtelsen, hvis det findes at være af afgørende betydning, at den

pågældende afgiver forklaring. Finder retten herefter, at hensynet til hemmeligholdelse bør vige for hensynet til sagens oplysning, kan den bestemme, at vidneforklaring skal afgives. Dette gælder dog ikke, hvis nægtelsen er begrundet med hensynet til statens sikkerhed eller dens forhold til fremmede magter.

§ 143. Præster i folkekirken eller andre trossamfund, kateketer, der har kirkelige opgaver, læger, forsvarere, advokater og rettergangsfuldmægtige, kan ikke pålægges at afgive forklaring om det, som de i denne egenskab har fået kendskab til, medmindre den person, i hvis interesse de har tavshedspligt, giver sit samtykke.

Stk. 2. Retten kan pålægge læger, rettergangsfuldmægtige og advokater, bortset fra forsvarere i kriminalsager, at afgive vidneforklaring, når forklaringen skønnes at være af afgørende betydning for sagens udfald, og sagens beskaffenhed og dens betydning for vedkommende part eller samfundet gør dette berettiget. Pålægget kan i civile sager ikke udstrækkes til, hvad en advokat eller rettergangsfuldmægtig har fået kendskab til i forbindelse med en retssag, som den pågældende har ført eller rådgivet om.

Stk. 3. Retten kan bestemme, at forklaring ikke skal afgives om forhold, som vidnet efter lovgivningen har tavshedspligt om, og hvis hemmeligholdelse er af væsentlig betydning.

Stk. 4. Stk. 1-3 gælder også for de pågældende personers medhjælpere.

§ 144. En parts nærmeste har ikke pligt til at afgive forklaring som vidne.

Stk. 2. Der er heller ikke pligt til at afgive forklaring, hvis forklaringen må antages at ville

1) udsætte vidnet selv for kriminalretlig forfølgning eller tab af velfærd eller
2) udsætte vidnets nærmeste for kriminalretlig forfølgning eller tab af velfærd eller
3) påføre vidnet selv eller dennes nærmeste anden væsentlig skade.

Stk. 3. I de i stk. 1 og stk. 2, nr. 2 og 3 nævnte tilfælde kan retten dog pålægge vidnet at afgive forklaring, når forklaringen anses for at være af afgørende betydning for sagens udfald, og sagens beskaffenhed og dens betydning for vedkommende part eller samfundet gør dette berettiget.

§ 145. Redaktører og redaktionelle medarbejdere ved et skrift, der er omfattet af § 1, nr. 1, i medieansvarsloven, har ikke pligt til at afgive vidneforklaring om:

1) hvem der er kilde til en oplysning eller forfatter til en artikel, eller hvem der har optaget et fotografi eller frembragt en anden billedlig fremstilling. Sker der offentliggørelse, er det en forudsætning for vidnefritagelsen, at kilden, forfatteren, fotografen eller fremstilleren ikke er identificeret i det trykte skrift.
2) hvem et billede forestiller, eller hvem der er genstand for omtale, når de pågældende har fået tilsagn om anonymitet. Sker der offentliggørelse, gælder vidnefritagelsen, blot identiteten ikke fremgår af teksten.

Stk. 2. Redaktører og redaktionelle medarbejdere ved et radio- eller fjernsynsforetagende, der er omfattet af § 1, nr. 2, i medieansvarsloven, har ikke pligt til at afgive vidneforklaring om:

1) hvem der er kilde til en oplysning eller forfatter til et værk, eller hvem der har optaget et fotografi eller frembragt en anden billedlig fremstilling. Udsendes oplysningen, værket

mv., er det en forudsætning for vidnefritagelsen, at kilden, forfatteren, fotografen eller fremstilleren ikke er identificeret i udsendelsen.

2) identiteten af medvirkende, som har fået tilsagn om at medvirke uden at kunne identificeres. Udsendes en optagelse, er det en forudsætning for vidnefritagelsen, at de pågældende ikke er angivet ved navn, og at der er truffet rimelige forholdsregler for at skjule identiteten.

Stk. 3. Vidnefritagelse som nævnt i stk. 1 og 2 gælder også andre, der i kraft af deres tilknytning til skriftet eller dets fremstilling eller deres tilknytning til radio- og fjernsynsforetagendet eller til fremstillingen af vedkommende udsendelse har fået kendskab til kildens, forfatterens eller den medvirkendes identitet.

Stk. 4. Stk. 1-3 finder tilsvarende anvendelse for de massemedier, der er omfattet af § 1, nr. 3, i medieansvarsloven.

§ 146. Angår sagen en lovovertrædelse, som er af alvorlig karakter, kan retten pålægge de i § 145 nævnte personer vidnepligt, såfremt vidneforklaringen må antages at have afgørende betydning for sagens opklaring, og hensynet til opklaringen klart overstiger massemediernes behov for at kunne beskytte deres kilder.

Stk. 2. Retten kan også pålægge de i § 145 nævnte personer vidnepligt, hvis sagen angår en overtrædelse af kriminallovens § 47, stk. 1 og 2. Dette gælder dog ikke, hvis det må antages, at forfatteren eller kilden har villet afdække forhold, hvis offentliggørelse er af samfundsmæssig betydning.

§ 147. Retten vejleder vidner om indholdet af bestemmelserne i §§ 142-146, hvis omstændighederne giver grund til det.

Stk. 2. Afgiver et vidne forklaring i de i §§ 142-146 nævnte tilfælde, påser retten, at der tages særligt hensyn til vidnet eller til den, der har krav på hemmeligholdelse. Retten kan i den forbindelse bestemme, at dørene skal lukkes, mens der afgives forklaring, eller forbyde offentlig gengivelse af forklaringen.

§ 148. Indkaldelse til at møde som vidne udstedes, medmindre andet er bestemt, af den ret, hvor vidneforklaringen skal afgives. Indkaldelsen skal forkyndes for vidnet. Udsteder retten vidneindkaldelsen, sørger retten for, at indkaldelsen bliver forkyndt på grundlag af de oplysninger, som vedkommende part har givet. I kriminalsager indkaldes vidner af politiet.

Stk. 2. Indkaldelsen skal indeholde:

1) vidnets navn og adresse,
2) oplysning om formålet med indkaldelsen,
3) navnet på den ret, hvor vidneforklaringen skal afgives,
4) oplysning om tid og sted for retsmødet,
5) oplysning om det varsel, som vidnet har krav på, og
6) oplysning om virkningerne af udeblivelse.

Stk. 3. Varslet for vidneindkaldelse er en uge.

Stk. 4. Retten kan fastsætte et andet varsel eller pålægge vidnet at møde straks.

§ 149. Retten kan pålægge enhver, som er til stede i et retsmøde eller i umiddelbar nærhed af mødestedet, straks at afgive vidneforklaring. Det kan pålægges tilstedeværende vidner at møde på et nyt tidspunkt.

§ 150. Udebliver et vidne uden lovligt forfald eller uden i tide at have meldt sit forfald, eller nægter vidnet uden lovlig grund besvare spørgsmål, kan retten:

1) pålægge vidnet en bøde,
2) lade politiet afhente vidnet,
3) pålægge vidnet at erstatte de udgifter, som vidnet har forårsaget, eller
4) pålægge vidnet en løbende bøde, i samme sag dog ikke for længere tidsrum end 6 måneder, uafbrudt eller sammenlagt.

Stk. 2. Afgørelse om anvendelse af tvangsmidler imod vidnet træffes af den ret, som vidnet er indkaldt til at afgive forklaring for. Afgørelsen, som træffes ved beslutning, der skal begrundes, kan omgøres af retten. Pålægger retten et fraværende vidne bøde eller erstatning, skal afgørelsen forkyndes for den pågældende. Anmodning om omgørelse af en sådan afgørelse skal fremsættes i det første retsmøde, som vidnet møder til, eller, hvis vidnet ikke senere møder, senest 14 dage, efter at afgørelsen er forkyndt for vidnet eller kommet til vedkommendes kundskab.

§ 151. Et vidne kan ikke undlade at møde i retten, fordi den pågældende mener at være berettiget til at nægte at afgive forklaring i sagen.

§ 152. Vidnet skal om fornødent genopfriske sin viden om sagen, inden han møder i retten, f.eks. ved at læse regnskabsbøger, breve eller optegnelser eller ved at bese genstande, som han uden omkostninger eller ulempe har adgang til. Efterkommer vidnet ikke denne pligt, finder reglerne i § 150 tilsvarende anvendelse.

§ 153. Inden vidnet afhøres, sikrer retten sig vidnets identitet, og at intet er til hinder for, at vidnet afgiver forklaringen. Retten pålægger derefter alvorligt vidnet at tale sandt og gør vidnet bekendt med ansvaret for at afgive falsk forklaring.

§ 154. Hvert vidne afhøres for sig. Et vidne må ikke høre forklaringer fra andre vidner, syns- og skønsmænd eller parter, medmindre retten bestemmer andet.

§ 155. Vidnet afhøres først af den part, som har anmodet om, at vidnet bliver afhørt. Modparten har derefter adgang til at afhøre vidnet, hvorefter parten kan stille de spørgsmål til vidnet, som modafhøringen har givet anledning til. Retten kan tillade yderligere spørgsmål eller genoptagelse af afhøringen.

Stk. 2. Retten kan stille spørgsmål til vidnet. Retten kan overtage afhøringen, hvis parternes afhøring af vidnet sker på upassende måde eller på en måde, som strider mod bestemmelsen i § 156, stk. 1, eller omstændighederne i øvrigt gør det påkrævet.

Stk. 3. Retten bestemmer, hvordan og af hvem børn under 15 år skal afhøres. Den kan tilkalde en repræsentant for kommunalbestyrelsen eller en anden egnet person til at yde bi-

stand under afhøringen. Retten kan yde den pågældende godtgørelse efter reglerne i § 160, stk. 1.

§ 156. Afhøringen skal ske på en sådan måde, at den er egnet til at fremkalde en tydelig og sand forklaring.

Stk. 2. Vidnet skal så vidt muligt have adgang til at udtale sig i sammenhæng. Det bør fremgå af forklaringen, om den støtter sig på vidnets egen iagttagelse.

Stk. 3. Retten afgør, om vidnet under afhøringen må benytte medbragte notater eller andre hjælpemidler.

§ 157. Bevisførelse om et vidnes almindelige troværdighed må kun foregå på den måde og i den udstrækning, som retten bestemmer. Spørgsmål om, hvorvidt vidnet er tiltalt eller tidligere straffet, stilles og besvares skriftligt. Kun retten og parterne får oplyst svaret.

Stk. 2. Stk. 1, 1. pkt., finder tilsvarende anvendelse med hensyn til bevisførelse om den forurettedes tidligere seksuelle adfærd i sager om overtrædelse af kriminallovens § 73 og § 75, jf. § 73. En sådan bevisførelse kan kun tillades, hvis den skønnes at være af væsentlig betydning for sagen.

§ 158. Vidneforklaring under domsforhandling refereres i retsbogen i det omfang, retten bestemmer. Retten bør herved tage hensyn til ønsker fra parter eller vidner og til, om referatet kan antages at få betydning under en ny prøvelse af sagen.

Stk. 2. I øvrigt refereres hovedindholdet af vidneforklaringen. De vigtigste udtalelser gengives så vidt muligt med vidnets egne ord.

§ 159. Uenighed om vidneførsel afgøres efter anmodning ved beslutning, der skal begrundes.

§ 160. Domstolsstyrelsen fastsætter regler om godtgørelse til vidner. Den godtgørelse, et vidne har krav på, eller, hvis den ikke kan beregnes nøjagtigt, et passende forskud, skal tilbydes betalt samtidig med indkaldelsen.

Stk. 2. Justitsministeren fastsætter regler om godtgørelse til personer, der efter indkaldelse har afgivet forklaring til politiet.

§ 161. Hvis hensynet til fremmede magter, til statens sikkerhed eller til opklaring af alvorlige forbrydelser taler for det, kan retten eller politiet pålægge en person, der er afhørt som vidne, tavshedspligt med hensyn til den pågældendes viden om sagen.

Stk. 2. Pålægget bortfalder, når sagen er afsluttet. Pålægget kan ophæves af retten eller politiet før dette tidspunkt. Politiets nægtelse af at ophæve et pålæg skal efter anmodning forelægges for retten. Den pågældende skal vejledes om adgangen til domstolsprøvelse.

Stk. 3. Der kan idømmes foranstaltninger efter kriminalloven for overtrædelse af et pålæg efter stk. 1.

§ 162. Reglerne i denne lov finder også anvendelse på vidneafhøringer, der gennemføres efter anmodning fra udenlandske myndigheder. En anmodning om at anvende en særlig

form eller fremgangsmåde bør så vidt muligt imødekommes, medmindre dette vil være åbenbart uforeneligt med landets retsorden.

§ 163. Skal et vidne afhøres under anvendelse af fjernkommunikation med billede, indkaldes vidnet til at møde for

1) en ret,
2) en offentlig myndighed, der er bemyndiget til at stille kommunikationsmidler til rådighed, jf. stk. 2, eller
3) en fysisk eller juridisk person, der har autorisation efter stk. 3.

Stk. 2. Domstolsstyrelsen kan bemyndige en offentlig myndighed til at stille kommunikationsmidler til rådighed til brug for fjernkommunikation i retssager. Der kan i bemyndigelsen fastsættes vilkår for gennemførelsen af fjernkommunikationen. Domstolsstyrelsen kan tilbagekalde en bemyndigelse, hvis vilkårene overtrædes.

*Stk. 3.*Domstolsstyrelsen kan give en fysisk eller juridisk person autorisation til at stille kommunikationsmidler til rådighed til brug for fjernkommunikation med billede i retssager. Det kan i autorisationen fastsættes vilkår for gennemførelsen af fjernkommunikationen. Domstolsstyrelsen kan tilbagekalde en autorisation, hvis vilkårene overtrædes.

Stk. 4. Justitsministeren fastsætter nærmere regler om meddelelse og tilbagekaldelse af bemyndigelser, jf. stk. 2, og autorisationer, jf. stk. 3, og om fastsættelse af vilkår. Justitsministeren fastsætter regler om betaling for anvendelsen af kommunikationsmidlerne. Justitsministeren kan endvidere fastsætte regler om betaling af gebyr for behandling af en ansøgning om bemyndigelse eller autorisation.

Stk. 5. Retten kan tillade, at et vidne, som befinder sig i udlandet, afgiver forklaring via fjernkommunikation med billede, hvis forklaringen skønnes at kunne afgives under lige så betryggende former som en forklaring, der afgives efter stk. 1.

KAPITEL 13
SYN OG SKØN

§ 164. Når der i en civil sag eller i en kriminalsag fremsættes anmodning om syn og skøn, og retten imødekommer anmodningen, udpeger retten en eller flere syns- eller skønsmænd.

§ 165. Kun personer, der er uberygtede, kan udpeges som syns- eller skønsmænd. Personer, der ville være udelukkede fra at handle som dommere i sagen, kan ikke udpeges som syns- eller skønsmænd.

§ 166. Enhver, der har pligt til at vidne, har også pligt til at lade sig udpege som syns- eller skønsmand.

§ 167. Enhver af parterne kan komme med forslag til retten om valget af syns- eller skønsmændene, men retten er ikke bundet til at følge forslagene. Før retten udpeger syns- eller skønsmænd, bør parterne have lejlighed til at udtale sig om de personer, som retten agter at udpege. Dette gælder dog ikke i kriminalsager, hvis omstændighederne ikke tillader det.

§ 168. I civile sager skal det i afgørelsen om at udpege syns- eller skønsmænd tydeligt angives, hvad der er genstanden for og formålet med syn og skøn.

Stk. 2. I kriminalsager foretages den besigtigelse, der er nødvendig til et syn eller skøn, i et retsmøde, medmindre retten bestemmer andet. Retten skal i afgørelsen om at udpege syns- eller skønsmænd, eller under retsmødet, oplyse syns- eller skønsmændene om, hvad der er genstanden for og formålet med syn og skøn, jf. stk. 1, samt andre retningslinjer, som måtte være nødvendige for at foretage syn og skøn. Skal syns- eller skønsmændene udarbejde en skriftlig erklæring, skal der i afgørelsen om syn og skøn eller i retsbogen angives bestemte spørgsmål, som syns- og skønsmændene skal svare på.

§ 169. Afgørelsen om at udpege syns- eller skønsmænd skal uden ophold forkyndes for de udpegede personer i overensstemmelse med de regler, der gælder for vidner.

Stk. 2. I civile sager skal syns- og skønsmændene orientere parterne om, hvornår og hvor der gennemføres syn og skøn, ligesom de også skal give parterne en genpart af den skriftlige erklæring, jf. § 170, eller dog give dem adgang til at gøre sig bekendt med den senest 3 dage, før den fremlægges i retten.

Stk. 3. Klage over syns- og skønsmænds fremgangsmåde fremsættes over for den ret, hvor syn- og skønserklæringen skal fremlægges, jf. § 170. Retten kan pålægge dem at omgøre eller fuldstændiggøre deres syn og skøn.

§ 170. Syns- og skønsmænd afgiver deres forklaring ved en skriftlig og underskrevet erklæring til retten. Retten kan pålægge syns- og skønsmændene at supplere den skriftlige erklæring med en mundtlig forklaring i retten. Hvis retten finder, at erklæringen er mangelfuld, kan retten også pålægge dem at omgøre eller fuldstændiggøre den i en yderligere skriftlig erklæring. Vedrører manglerne erklæringens udformning, bør retten give dem den nødvendige bistand til at afhjælpe manglerne. En sådan bistand kan også, når syns- og skønsmændene ønsker det, og omstændighederne i øvrigt taler for det, ydes inden det retsmøde, hvor syn- og skønserklæringen skal fremlægges. Retten skal da senest i dette retsmøde orientere parterne herom.

Stk. 2. I kriminalsager kan retten bestemme, at der ikke skal udarbejdes en skriftlig erklæring, hvis syns- eller skønsmændene skal afgive forklaring under domsforhandlingen.

§ 171. Reglerne om vidner gælder i øvrigt for syns- og skønsmænd med de ændringer, der følger af forholdenes forskellighed. Syns- og skønsmænd har dog som udgangspunkt ret til at overvære afhøringen af andre syns- eller skønsmænd og af vidner, og retten kan pålægge dem at drøfte spørgsmål indbyrdes, før de svarer.

§ 172. At syn eller skøn har fundet sted, udelukker ikke fornyet syn eller skøn vedrørende samme genstand foretaget af de samme personer eller, når retten finder det hensigtsmæssigt, af andre syns- og skønsmænd.

§ 173. Syns- og skønsmænd har krav på vederlag for at foretage syn- og skøn og for at møde i retten samt godtgørelse for afholdte udlæg. Retten fastsætter størrelsen af vederlaget og godtgørelsen .

Stk. 2. Retten kan bestemme, at gennemførelse af syn og skøn forudsætter, at de, der anmoder om syn og skøn, stiller sikkerhed for syns- og skønsmændenes vederlag.

AFSNIT III
CIVILE SAGERS BEHANDLING

KAPITEL 14
ALMINDELIGE BESTEMMELSER

Forhandlingsprincippet mv.

§ 174. En part kan ikke tilkendes mere, end parten har påstået, og der kan kun tages hensyn til anbringender, som parten har påberåbt sig, eller som ikke kan frafaldes.

Stk. 2. Der kan ikke iværksættes bevisførelse ud over, hvad parterne anmoder om, medmindre andet har særlig hjemmel.

§ 175. Er en parts påstand eller anbringender uklare eller ufuldstændige, kan retten stille opklarende spørgsmål til parten.

Stk. 2. Retten kan opfordre parten til at tilkendegive sin stilling til både retlige og faktiske spørgsmål, som synes at være af betydning for sagen.

Stk. 3. Retten kan opfordre parten til at føre bevis, hvis sagens faktiske omstændigheder ikke er tilstrækkeligt belyst.

§ 176. Undlader en part at udtale sig eller at føre bevis om faktiske spørgsmål, som er af betydning for sagen, eller er partens udtalelser uklare eller ufuldstændige, kan det ved bevisbedømmelsen tillægges virkning til fordel for modparten, såfremt parten er blevet opfordret til at udtale sig eller føre bevis af modparten eller retten.

Vejledning af parterne

§ 177. Retsformanden skal yde den vejledning, herunder om reglerne for appel, som er nødvendig for, at parten kan varetage sine interesser under sagen.

Stk. 2. Vejledningen må ikke have et sådant omfang eller udøves på en sådan måde, at rettens upartiskhed kan drages i tvivl.

Stk. 3. En part kan opfordres til at søge vejledning ved en retshjælp. Skønnes det, at en part har behov for mere omfattende bistand for at kunne varetage sine interesser, skal retten opfordre parten til at antage en rettergangsfuldmægtig, jf. § 198. Har parten behov for en juridisk rettergangsfuldmægtig, vejledes parten i forbindelse hermed om mulighederne for at søge fri proces.

Forlig

§ 178. Retten skal mægle forlig mellem parterne.

Stk. 2. Forligsmægling kan undlades, hvis det på forhånd må antages, at mæglingen vil være forgæves, eller mæglingen af praktiske grunde vanskeligt kan gennemføres.

Stk. 3. Forligsmægling bør foregå så tidligt som muligt, men kan i øvrigt ske på et hvilket som helst tidspunkt under sagen, jf. herved § 241.

Stk. 4. Hvis parterne indgår forlig, sluttes sagen med, at forliget skrives i retsbogen.

Stk. 5. Retten kan med parternes samtykke beslutte at lukke dørene under forligsmæglingen, hvis det må antages at forbedre muligheden for at opnå forlig.

Indkaldelse til retsmøder mv.

§ 179. Parterne skal indkaldes til de retsmøder, som afholdes i sagen. Dette gælder dog ikke, hvis parten har givet afkald herpå, eller hvis udsættelse af retsmødet må antages at kunne medføre væsentlig forsinkelse af sagen.

Bevisførelse

§ 180. Bevisførelse, der skønnes at være uden betydning for sagen, kan ikke finde sted.

§ 181. Bevisførelsen skal finde sted under domsforhandlingen. Retten kan undtagelsesvis bestemme, at bevisførelsen eller en del af denne skal foregå under forberedelsen af sagen.

§ 182. Parter og vidner afhøres af den part eller den parts rettergangsfuldmægtig, som har ønsket afhøringen foretaget. Om nødvendigt foretages afhøringen dog af retsformanden. Der kan stilles supplerende spørgsmål fra rettens eller parternes side.

§ 183. Retten kan tillade, at en skriftlig erklæring fra en part eller et vidne anvendes som bevis, hvis det skønnes unødvendigt, at den pågældende afgiver mundtlig forklaring for retten. Før retten træffer afgørelse efter 1. pkt. skal modparten have lejlighed til at udtale sig om spørgsmålet.

Edition

§ 184. Retten kan efter begrundet anmodning fra en part pålægge modparten eller tredjemand at forevise eller udlevere dokumenter, der er undergivet vedkommendes rådighed, og som har betydning for sagen. Dette gælder dog ikke, hvis der derved vil fremkomme oplysninger om forhold, som vedkommende ville være udelukket fra eller fritaget for at afgive forklaring om som vidne. Før der træffes beslutning herom, skal der gives den, der har rådighed over dokumenterne, lejlighed til at udtale sig.

Stk. 2. Undlader en part uden lovlig grund at efterkomme et pålæg efter stk. 1, finder bestemmelsen i § 176 tilsvarende anvendelse.

Stk. 3. Undlader tredjemand uden lovlig grund at efterkomme et pålæg efter stk. 1, finder bestemmelsen i § 150 om vidnetvang tilsvarende anvendelse.

Stk. 4. Tredjemand kan kræve sine udgifter ved fremlæggelsen forudbetalt af parten.

Sammenlægning og adskillelse af krav mv.

§ 185. Sagsøger kan fremsætte flere krav mod sagsøgte under én sag,

1) hvis alle kravene kan behandles efter samme processuelle regler,
2) for kredsretternes vedkommende, hvis kredsretten er saglig kompetent med hensyn til alle kravene, og værneting for et af kravene,
3) for Retten i Grønlands vedkommende, hvis retten er saglig kompetent med hensyn til et af kravene, og
4) hvis der er værneting for alle kravene i Grønland**.**

Stk. 2. Sagsøgte kan under sagen fremsætte modkrav med påstand om hel eller delvis frifindelse. Der kan gives selvstændig dom for modkravet, hvis der er værneting for det i Grønland, eller modkravet udspringer af samme retsforhold, som sagsøgerens krav støttes på.

Stk. 3. Om inddragelse af nye krav under sagen gælder tillige reglen i § 224.

Stk. 4. Er betingelserne for sammenlægning ikke opfyldt, henvises kravet om muligt til særskilt behandling ved rette domstol. Hvis betingelserne for sammenlægning kan anses for opfyldte ved en sådan anden domstol, kan retten i stedet henvise sagen i sin helhed hertil.

§ 186. Flere parter kan sagsøge eller sagsøges under én sag,

1) hvis alle kravene kan behandles efter samme processuelle regler,
2) for kredsretternes vedkommende, hvis kredsretten er saglig kompetent med hensyn til alle kravene, og værneting for et af kravene,
3) for Retten i Grønlands vedkommende, hvis retten er saglig kompetent med hensyn til et af kravene,
4) hvis der er værneting for alle kravene i Grønland, og
5) hvis ingen af parterne gør indsigelse, eller kravene har en sådan sammenhæng, at de uanset fremsatte indsigelser bør behandles under én sag.

§ 187. Hver af parterne kan inddrage krav mod tredjemand under sagen, hvis

1) der er værneting for kravet mod tredjemand i Grønland,
2) kravet kan behandles efter de samme processuelle regler som de øvrige krav, og
3) hverken de øvrige parter eller tredjemand gør indsigelse, eller kravet har en sådan sammenhæng med et af de øvrige krav, at kravet uanset fremsatte indsigelser bør behandles under sagen.

Stk. 2. Retten kan efter anmodning fra en af de oprindelige parter afvise et krav mod tredjemand, hvis kravet burde have været inddraget i sagen tidligere. Efter forberedelsens afslutning kan krav mod tredjemand kun inddrages med rettens samtykke.

§ 188. Er betingelserne i § 186, nr. 5, eller § 187, stk. 1, nr. 3, ikke opfyldt, træffer retten beslutning om særskilt behandling og afgørelse af kravene. Er retten ikke værneting for

eller saglig kompetent med hensyn til et krav, henvises kravet dog til afgørelse ved den rette domstol.

§ 189. Tredjemand kan ved at indlevere stævning til retten indtræde som part i en sag i 1. instans, hvis,

1) der er værneting i Grønland for tredjemands krav,
2) tredjemand vil nedlægge selvstændig påstand med hensyn til sagens genstand, eller tredjemands krav har en sådan sammenhæng med det oprindelige krav, at det bør behandles under sagen, og
3) tredjemands indtræden ikke vil medføre væsentlige ulemper for de oprindelige parter.

Stk. 2. Retten kan efter anmodning fra en af de oprindelige parter afvise tredjemands krav, hvis indtræden i sagen burde være sket tidligere. Efter forberedelsens afslutning, kan indtræden kun ske med rettens samtykke.

Stk. 3. Har retten ikke saglig kompetence til at behandle tredjemands krav under en selvstændig sag, kan den henvise kravet til rette domstol.

§ 190. Retten kan bestemme, at flere sager, der er anlagt ved retten mellem samme eller forskellige parter, skal behandles sammen. Rettens afgørelse herom kan ikke indbringes for højere ret.

§ 191. Retten kan bestemme, at sagens behandling foreløbig skal begrænses til en del af det krav, som sagen angår, eller, hvor sagen omfatter flere krav eller spørgsmål, til et af disse.

Stk. 2. Retten kan træffe særskilt afgørelse om en del af det krav, som sagen angår. Omfatter sagen flere krav eller spørgsmål, kan retten træffe særskilt afgørelse om et af disse.

Tredjemands indtræden til støtte for en part

§ 192. Tredjemand, der har en retlig interesse i sagens udfald, kan indtræde i sagen til støtte for en af parterne.

Stk. 2. Anmodning om at indtræde i sagen indleveres skriftligt til retten eller fremsættes mundtligt i et retsmøde i sagen. Retten giver parterne meddelelse om anmodningen. Afgørelse af spørgsmål om indtræden træffes efter anmodning ved beslutning, der skal begrundes.

Stk. 3. Retten bestemmer, på hvilken måde den indtrædende skal have adgang til at udtale sig og føre bevis under sagen.

Stk. 4. Retten kan efter anmodning tillægge eller pålægge den indtrædende sagsomkostninger.

KAPITEL 15
PARTERNE

§ 193. En part skal være myndig for at kunne møde og indlevere processkrifter.

Stk. 2. Værgen optræder på en umyndig parts vegne. Udøver forældrene værgemålet i forening, og udebliver den ene af forældrene til et retsmøde, optræder den forælder, som er mødt, på den umyndiges vegne under retsmødet.

Stk. 3. Værgen kan ikke uden den umyndiges samtykke anlægge en retssag, der angår formuerettigheder, som den umyndige har rådigheden over, eller en sag, der vedrører en aftale, som den umyndige gyldigt har indgået på egen hånd. Værgen for en umyndiggjort kan heller ikke uden den umyndiggjortes samtykke anlægge en retssag, der vedrører legemskrænkelse eller en freds- og ærekrænkelse, medmindre umyndiggørelsen skyldes sindssygdom eller åndssvaghed.

Stk. 4. Den, der er sat under lavværgemål, kan kun optræde sammen med sin lavværge.

Stk. 5. Såfremt der ikke findes en værge, eller værgen er forhindret, beskikker retten en særlig værge til at repræsentere den umyndige.

§ 194. Hvis nogen, som indgår i et nødvendigt procesfællesskab, udebliver i et retsmøde, mens andre, som indgår, giver møde, repræsenterer de, der møder, de udeblevne.

§ 195. Retten afviser af egen drift den, der viser sig ikke at have myndighed til at optræde som part under sagen.

Partsafhøring

§ 196. En part har ikke pligt, men ret til at afgive forklaring for retten.

Stk. 2. Falsk forklaring kan medføre foranstaltninger efter kriminalloven. Parten skal gøres bekendt med dette, før den pågældende afgiver forklaring.

Stk. 3. Retten kan efter anmodning fra modparten indkalde en part til at møde personligt med henblik på at afgive forklaring.

Stk. 4. En part, som af egen drift afgiver forklaring, har pligt til at besvare de yderligere spørgsmål, som modparten eller retten måtte stille.

Stk. 5. I øvrigt finder ved partsafhøring reglerne for afhøring af vidner i §§ 152, 153, 155-159 og 161-163 tilsvarende anvendelse.

KAPITEL 16
RETTERGANGSFULDMÆGTIGE

§ 197. En part kan lade møde for sig og indlevere processkrifter ved enhver uberygtet og myndig person over 18 år.

Stk. 2. En rettergangsfuldmægtig, der ikke er advokat, skal kunne føre bevis for sin fuldmagt.

Stk. 3. Advokater afkræves i almindelighed ikke bevis for fuldmagten og kan forlange udsættelse til at fremskaffe denne.

Stk. 4. Retten afviser af egen drift personer, der ikke er berettiget til eller ikke har fuldmagt til at møde som rettergangsfuldmægtig. Det samme gælder for processkrifter, som er underskrevet af sådanne personer.

§ 198. Retten skal opfordre en part, der skønnes at have behov for bistand fra en rettergangsfuldmægtig for at kunne varetage sine interesser under sagen, til at antage en kvalificeret rettergangsfuldmægtig.

Stk. 2. Efterkommer parten ikke en opfordring efter stk. 1, og kan sagen herefter ikke behandles på forsvarlig måde, kan retten pålægge parten at antage en kvalificeret rettergangsfuldmægtig. Pålægget kan ikke indbringes for højere ret.

Stk. 3. Undlader parten at følge et pålæg efter stk. 2, anses parten for udeblevet fra senere retsmøder, ligesom processkrifter, der indleveres af parten, betragtes som ikke indleveret. Hvis særlige omstændigheder taler for det, kan retten dog i stedet beskikke parten en kvalificeret rettergangsfuldmægtig.

Stk. 4. For fastsættelse og afholdelse af omkostningerne til den beskikkede rettergangsfuldmægtig gælder samme regler som ved fri proces. Retten kan dog pålægge en part, der ikke opfylder de økonomiske betingelser for fri proces, helt eller delvis at erstatte det offentlige udgifterne.

§ 199. § 198 gælder også i tilfælde, hvor parten har antaget en rettergangsfuldmægtig uden juridisk kandidateksamen, som ikke kan yde den nødvendige bistand.

§ 200. Rettergangsfuldmægtigens handlinger eller undladelser er, hvis de falder inden for bemyndigelsen, lige så bindende for parten, som var de foretaget af parten selv.

Stk. 2. En part er ikke afskåret fra selv at udtale sig under retsmøderne, selv om parten er repræsenteret af en rettergangsfuldmægtig.

Stk. 3. Retten kan opfordre en part, der møder ved en rettergangsfuldmægtig, til at møde personligt.

KAPITEL 17
SAGENS ANLÆG

Saglig kompetence

§ 201. Retten påser af egen drift, om den efter kapitel 2 har saglig kompetence til at behandle sagen.

Stk. 2. Er retten ikke saglig kompetent, henvises sagen om muligt til rette domstol. Retten i Grønland kan dog beslutte at færdigbehandle sagen, hvis kompetencespørgsmålet først rejses på et sent tidspunkt under sagens behandling.

Stk. 3. Kan henvisning ikke ske, afviser retten sagen ved dom.

§ 202. Parterne kan aftale, at en retssag, som hører under Retten i Grønland, skal behandles af kredsretten. Kredsretten kan dog uanset en sådan aftale henvise sagen til Retten i Grønland efter § 56.

Stedlig kompetence

Sagsøgtes bopæl eller opholdssted

§ 203. Retssager anlægges ved retten i den retskreds, hvor sagsøgte har bopæl, medmindre andet er bestemt ved lov. Har sagsøgte bopæl i flere retskredse, kan sagen anlægges ved ethvert af dem.

Stk. 2. Har sagsøgte ingen bopæl, kan sagen anlægges i den retskreds, hvor denne opholder sig.

Stk. 3. Har sagsøgte hverken bopæl eller kendt opholdssted, kan sagen anlægges i den retskreds, hvor sagsøgte sidst har haft bopæl eller opholdssted.

Erhvervsdrivende

§ 204. Sager mod personer, der driver erhvervsmæssig virksomhed, kan, når sagen vedrører virksomheden, anlægges ved retten i den retskreds, hvorfra virksomheden udøves.

Fast ejendom

§ 205. Sager vedrørende rettigheder over fast ejendom kan anlægges ved retten i den retskreds, hvor ejendommen er beliggende.

Kontraktforhold

§ 206. Sager om kontraktforhold kan anlægges ved retten i den retskreds, hvor den forpligtelse, der ligger til grund for sagen, er opfyldt eller skal opfyldes.

Stk. 2. Stk. 1 gælder ikke pengekrav, medmindre kravet er opstået under ophold i retskredsen under sådanne omstændigheder, at det skulle opfyldes, inden stedet forlades.

Forbrugeraftaler

§ 207. I sager om forbrugeraftaler, som ikke er indgået ved personlig henvendelse på den erhvervsdrivendes faste forretningssted, kan forbrugeren anlægge sag mod den erhvervsdrivende ved retten i den retskreds, hvor forbrugeren selv har bopæl.

Selskaber mv.

§ 208. Sager mod selskaber, foreninger, private institutioner og andre sammenslutninger, der kan optræde som part i retssager, anlægges ved retten i den retskreds, hvor hovedkontoret ligger, eller, hvis et sådant ikke kan oplyses, ved retten i den retskreds, hvor et af bestyrelsens eller direktionens medlemmer har bopæl.

Stk. 2. Driver de i stk. 1 nævnte sammenslutninger erhvervsmæssig virksomhed i andre retskredse end den eller de, som følger af stk. 1, kan sagen også anlægges ved retten i den retskreds, hvorfra virksomheden udøves.

Stk. 3. Sager, der vedrører de i stk. 1 nævnte sammenslutninger, og som rejses af sammenslutningen mod de enkelte medlemmer eller opstår mellem disse, kan anlægges i de i stk. 1 og 2 nævnte retskredse.

Stk. 4. Sager om erstatning mod stiftere, bestyrelsesmedlemmer og direktører i de i stk. 1 nævnte sammenslutninger kan anlægges ved de i stk. 1 og 2 nævnte retskredse.

Kommuner

§ 209. Sager mod kommuner anlægges ved retten i den retskreds, hvor hovedkontoret ligger.

Hjemmestyret og staten

§ 210. Sager mod hjemmestyret og staten anlægges ved retten i den retskreds, hvor den myndighed, som stævnes på hjemmestyrets eller statens vegne, har kontor.

Værnetingaftaler

§ 211. Parterne kan aftale, ved hvilken kredsret sagen skal anlægges.

Stk. 2. I sager om forbrugeraftaler er en forudgående aftale om værneting ikke bindende for forbrugeren.

Sagsøgte, der ikke har hjemting i Grønland

§ 212. Sager mod personer, selskaber, foreninger, private institutioner og andre sammenslutninger, der ikke har hjemting i Grønland, kan anlægges i Grønland, hvis en ret efter bestemmelserne i §§ 204, 205, 206, 208, stk. 2, og 211 kan anses som værneting i sagen. I sager om forbrugeraftaler kan forbrugeren anlægge sag mod de i 1. pkt. nævnte personer og sammenslutninger ved sit eget hjemting, hvis der blev fremsat særligt tilbud eller foretaget reklamering i Grønland før aftalen blev indgået, og forbrugeren har foretaget de dispositioner, der er nødvendige for at indgå aftalen, i Grønland.

Stk. 2. Kan ingen ret efter stk. 1 anses som værneting i sagen, kan sager vedrørende formueretsforhold mod de i stk. 1 nævnte personer anlægges ved retten på det sted, hvor de ved stævningens forkyndelse opholder sig.

Stk. 3. Sager vedrørende formueretsforhold mod de i stk. 1 nævnte personer og sammenslutninger kan endvidere, hvis der ikke er værneting efter reglen i stk. 1, anlægges ved retten på det sted, hvor den pågældende person eller sammenslutning på tidspunktet for sagens anlæg har gods, eller hvor det gods, kravet angår, befinder sig på tidspunktet for sagens anlæg. Afværges arrest i gods gennem sikkerhedsstillelse, betragtes sikkerhedsstillelsen som gods, der befinder sig på det sted, hvor skyldneren havde eller ville have haft værneting for arrestsagen.

Stadfæstelse af arrest i skib

§ 213. Sager om stadfæstelse af arrest i et skib og om det krav, der er gjort arrest for, kan anlægges ved retten på det sted, hvor der er værneting for en sag om kravet i medfør af §§ 201-212.

Henvisning til en anden kredsret

§ 214. Retten kan træffe bestemmelse om, at en sag, der er indbragt for retten, henvises til en anden ret, som efter de forudgående regler er lovligt værneting, når det på grund af vidners bopæl eller af anden grund skønnes hensigtsmæssigt.

Stk. 2 Når særlige grunde taler for det, kan Retten i Grønland bestemme, at sagen skal behandles ved en ret, der ikke er værneting efter de foranstående regler.

Stk. 3. Beslutning om overførsel efter stk. 1 træffes af den ret, hvor sagen er anlagt.

Stk. 4. Rettens afgørelser efter stk. 1 og 2 træffes ved beslutning, der skal begrundes.

Rettens vurdering af værnetinget

§ 215. Retten påser af egen drift, om sagen er indbragt for rette værneting. Fremsætter sagsøgte ikke indsigelse mod rettens kompetence inden forberedelsens slutning, jf. § 223, anses retten for rette værneting.

Stk. 2. Er sagen anlagt ved en ret, som ikke er rette værneting for sagen eller et af de rejste krav, henviser retten om muligt sagen eller kravet til afgørelse ved rette domstol. Afgørelse om henvisning træffes ved en beslutning, som skal begrundes. Kan sagen ikke henvises, afviser retten sagen ved dom.

KAPITEL 18
SAGENS FORBEREDELSE I 1. INSTANS

Mundtlig og skriftlig forberedelse

§ 216. En sag kan forberedes mundtligt eller skriftligt. Ved mundtlig forberedelse indkaldes parterne til at møde i retten. Ved skriftlig forberedelse fastsættes en frist for parten til at indlevere et processkrift med genpart til retten.

Stk. 2. Skønner retten, at en part er ude af stand til at formulere sig skriftligt i sagen, skal sagen for denne parts vedkommende forberedes mundtligt.

Stk. 3. Retten kan tillade, at en part eller rettergangsfuldmægtig deltager i et forberedende møde via fjernkommunikation, medmindre en sådan deltagelse er uhensigtsmæssig.

Stævning

§ 217. En sag anlægges ved at aflevere en stævning med en genpart til retten. Retten skriver på stævningen, hvilken dato den er modtaget.

Stk. 2. Stævningen skal indeholde:

1) parternes navne og adresser, herunder en adresse, hvortil meddelelser til sagsøgeren kan sendes og forkyndes,
2) sagsøgerens eventuelle telefonnummer og telefaxnummer,
3) navnet på den ret, hvor sagen anlægges,
4) sagsøgerens påstand,
5) en beskrivelse af baggrunden for sagsøgerens påstand, og
6) angivelse af de dokumenter og andre beviser, som sagsøgeren vil påberåbe sig.

Stk. 3. Dokumenter, som sagsøger vil påberåbe sig, skal vedlægges med en genpart, hvis sagsøger er i besiddelse af dem.

§ 218. Retten påser, at stævningen opfylder kravene i § 217. Er dette ikke tilfældet, eller er stævningen i øvrigt uklar eller mangelfuld, henvender retten sig til sagsøgeren og giver den pågældende en kortere frist til at udbedre manglerne. Retten vejleder i den forbindelse sagsøgeren efter § 177.

Stk. 2. Kan manglerne ikke udbedres, eller undlader sagsøger at gøre dette inden for den fastsatte frist, afviser retten sagen. Når retten meddeler, at sagen er afvist, skal retten samtidig vejlede sagsøgeren om muligheden for at anlægge sag på ny.

Forkyndelse af stævningen

§ 219. Retten sørger for, at stævningen bliver forkyndt for sagsøgte, jf. dog § 130. Samtidig med forkyndelsen skal der udleveres en vejledning om, hvad sagsøgte inden for en angiven frist skal foretage sig for at varetage sine interesser i sagen.

Svarskrift

§ 220. Et svarskrift fra sagsøgte skal indeholde:
1) sagsøgtes navn og adresse, herunder en adresse, hvor meddelelser kan sendes til og forkyndelse kan ske for sagsøgte,
2) sagsøgtes eventuelle telefonnummer og telefaxnummer,
3) sagsøgtes påstand, herunder eventuelle modkrav,
4) en beskrivelse af baggrunden for sagsøgtes påstand og
5) angivelse af de dokumenter og andre beviser, som sagsøgte vil påberåbe sig.

Stk. 2. Dokumenter, som sagsøgte vil påberåbe sig, skal vedlægges med en genpart, hvis sagsøgte er i besiddelse af dem.

Udeblivelsesdom

§ 221. Reagerer sagsøgte ikke inden for den fastsatte frist, eller udebliver sagsøgte fra et møde, den pågældende er indkaldt til, afsiger retten udeblivelsesdom i overensstemmelse med sagsøgerens påstand, i det omfang denne findes begrundet ved sagsfremstillingen og det, der i øvrigt er kommet frem. Dommen kan udfærdiges ved en påtegning på stævningen. Der kan kun afsiges udeblivelsesdom, hvis sagsøgte er blevet orienteret om denne mulighed. Når ret-

ten underretter sagsøgte om dommen, skal sagsøgte samtidig vejledes om muligheden for at få sagen genoptaget, jf. § 232.

Fortsat forberedelse

§ 222. Retten kan bestemme, at der skal afholdes flere forberedende retsmøder, eller at en part inden for en af retten fastsat frist skal aflevere et yderligere processkrift.

Stk. 2. Retten vejleder om retsvirkningerne af ikke at overholde fastsatte frister og af at udeblive fra retsmøder, som den pågældende er indkaldt til.

Forberedelsens afslutning

§ 223. Retten afgør, hvornår forberedelsen sluttes. Ved forberedelsens afslutning fastsættes tid og sted for domsforhandlingen.

Stk.2. Retten kan beslutte, at domsforhandlingen skal foregå i forlængelse af et forberedende møde, hvis sagen findes tilstrækkeligt oplyst, og omstændighederne i øvrigt ikke taler imod det.

Stk. 3. Finder retten, at yderligere forberedelse er nødvendig, kan den bestemme, at forberedelsen skal genoptages.

Nye påstande, anbringender og beviser

§ 224. Efter at der er fastsat tid og sted for domsforhandlingen, kan en part kun udvide sine påstande eller fremsætte nye anbringender eller beviser med rettens tilladelse. Mod modpartens protest kan sådan tilladelse kun gives, når

1) det må anses for undskyldeligt, at ændringen ikke er sket tidligere,
2) modparten har tilstrækkelig mulighed for at varetage sine interesser uden udsættelse af domsforhandlingen, eller
3) nægtelse af tilladelse vil kunne medføre et uforholdsmæssigt tab for parten.

Udsættelse af sagsbehandlingen

§ 225. Sagen kan kun udsættes i det omfang, retten finder det nødvendigt.

Stk. 2. Retten skal dog udsætte en sag, hvis en part anmoder om, at advokatmyndighederne skal tage stilling til en advokats vederlag, eller hvis en forbruger anmoder om, at en sag indbringes for Grønlands Forbrugerklageudvalg.

Udeblivelse senere under forberedelsen

§ 226. Udebliver sagsøgte, som tidligere har svaret i sagen, fra et senere retsmøde, som vedkommende er indkaldt til, eller undlader sagsøgte at indlevere et yderligere processkrift i overensstemmelse med rettens bestemmelse, afsiger retten dom efter sagsøgerens påstand, i det omfang den er begrundet i sagsfremstillingen eller det, der i øvrigt er kommet frem. Der kan kun tages hensyn til de påstande og anbringender, som sagsøger har angivet i stævningen

eller i et retsmøde, hvor sagsøgte var mødt, eller i et processkrift, som er forkyndt for sagsøgte.

§ 227. Udebliver sagsøger fra et retsmøde, som denne er indkaldt til, eller undlader sagsøgeren at indlevere et processkrift i overensstemmelse med rettens bestemmelse, afviser retten sagen. § 233, 2. pkt., finder dog tilsvarende anvendelse.

§ 228. Udebliver sagsøger og sagsøgte fra et møde, som de begge er indkaldt til, hæver retten sagen. Det samme gælder, hvis begge parter undlader at indlevere et processkrift i overensstemmelse med rettens bestemmelse.

§ 229. Udebliver en part fra et retsmøde, eller indleverer en part ikke et processkrift rettidigt, kan dette kun føre til afvisning eller udeblivelsesdom, hvis parten er blevet orienteret om denne mulighed.

§ 230. Hvis særlige omstændigheder taler for det, kan retten bestemme, at udeblivelse eller undladelse af at indlevere et processkrift ikke skal have virkning efter §§ 226-228. Sagen udsættes i så fald til fortsat behandling.

Stk. 2. Ved afgørelser efter stk. 1 skal der navnlig tages hensyn til, om udeblivelsen eller undladelsen må antages at skyldes lovligt forfald eller undskyldende omstændigheder i øvrigt, og om modparten ønsker sagen udsat.

Erkendelsesdom

§ 231. Meddeler sagsøgte, at der ikke er indsigelser mod sagsøgerens påstand, afsiger retten dom i overensstemmelse med sagsøgerens påstand.

Genoptagelse

§ 232. Den sagsøgte, der er dømt som udebleven eller uden at have svaret, kan kræve sagen genoptaget. Anmodningen skal fremsættes til retten senest 4 uger, efter at dommen er afsagt. Retten kan undtagelsesvis tillade genoptagelse af sagen, hvis anmodningen fremsættes senere, men senest 1 år, efter at dommen er afsagt. Genoptagelsen kan betinges af, at sagsøgte betaler eller stiller sikkerhed for betalingen af de sagsomkostninger, der er pålagt. Anmodning om genoptagelse har samme opsættende virkning som anke.

Stk. 2. Genoptages sagen, afgør retten, hvordan sagen skal behandles.

Stk. 3. Udebliver den sagsøgte, der har krævet sagen genoptaget, eller indleverer vedkommende ikke skriftligt svar i sagen inden en fastsat frist, afvises genoptagelsen.

Ophævelse og afvisning

§ 233. Sagsøgeren kan hæve sagen, indtil der er nedlagt påstand under domsforhandlingen. Har sagsøgte fremsat et modkrav i et retsmøde, hvor sagsøgeren var mødt, eller i et pro-

cesskrift, der er forkyndt for sagsøgeren, fortsættes behandlingen af sagen dog efter anmodning fra sagsøgte til afgørelse af modkravet.

KAPITEL 19
SAGENS AFGØRELSE

Domsforhandling

§ 234. Indtil en part har nedlagt sin påstand under domsforhandlingen, har udeblivelse samme virkning som under forberedelsen.

Stk.2. § 223, stk. 3, om genoptagelse af forberedelsen og § 224 om adgangen til at fremsætte nye påstande, anbringender og beviser finder tilsvarende anvendelse under domsforhandlingen.

§ 235. Retten kan beslutte, at en part inden domsforhandlingen skal sende retten genpart af de udvekslede processkrifter og de dokumenter, der påberåbes under sagen. Hvis genparterne ikke indsendes rettidigt, finder reglerne om udeblivelse tilsvarende anvendelse.

§ 236. Domsforhandlingen indledes med, at parterne nedlægger deres påstande, om nødvendigt med rettens bistand.

Stk. 2. Herefter giver retsformanden eller den part eller rettergangsfuldmægtig, som retsformanden anmoder om det, en kort fremstilling af sagen.

Stk. 3. Efter sagsfremstillingen følger bevisførelsen. Bevisførelse, der har fundet sted forud for domsforhandlingen, dokumenteres ved oplæsning.

Stk. 4. Når bevisførelsen er afsluttet, har først sagsøger og derefter sagsøgte mulighed for at komme med afsluttende bemærkninger, før sagen optages til afgørelse.

§ 237. Rettens afgørelse i en civil sag træffes snarest muligt, efter at den pågældende forhandling er til ende. Ved sagens optagelse til dom skal retten tilkendegive, hvornår dommen vil blive afsagt. Domme og beslutninger skal afsiges senest 6 uger, efter at sagen er optaget til afgørelse. For sager, der behandles ved Grønlands Landsret, er fristen dog 3 måneder.

Stk. 2. Hvis særlige omstændigheder gør det påkrævet, kan retten beslutte at fravige fristen i stk. 1. I beslutningen skal anføres de omstændigheder, der bevirker, at fristen ikke kan overholdes. Beslutningen kan ikke kæres.

Stk. 3. Dommen afsiges ved at domskonklusionen, efter at hele dommen er skriftligt udarbejdet, oplæses i et retsmøde.

§ 238. Dommen skal indeholde parternes påstande og en fremstilling af sagen, herunder en gengivelse af parternes anbringender og i nødvendigt omfang af deres og vidners forklaringer, samt de faktiske og retlige omstændigheder, der er lagt vægt på ved sagens afgørelse.

Stk. 2. I domme, der afsiges i 1. instans, kan sagsfremstillingen begrænses til en kort angivelse af parternes anbringender, hvis der samtidig gives en udførlig begrundelse for afgørelsen. Det skal i givet fald fremgå af dommen, at den ikke indeholder en fuldstændig sagsfremstilling.

Stk. 3. Ankes en dom, der er affattet efter stk. 2, skal retten give en supplerende redegørelse for sagen. Redegørelsen indsendes til landsretten snarest muligt, efter at retten har fået meddelelse om anken. Samtidig sendes en genpart af redegørelsen til parterne.

§ 239. Retten kan tillade, at en part eller en rettergangsfuldmægtig deltager i domsforhandlingen via fjernkommunikation, hvis sådan deltagelse af særlige grunde er hensigtsmæssig.

Stk. 2. Om parters og rettergangsfuldmægtiges deltagelse i domsforhandlingen via fjernkommunikation gælder i øvrigt § 128.

§ 240. Grundlaget for rettens afgørelse er parternes påstande og anbringender samt de oplysninger, som er kommet frem ved bevisførelsen under domsforhandlingen, eller som er dokumenteret ved oplæsning under domsforhandlingen.

Tilkendegivelser

§ 241. Før en sag optages til dom, kan retten over for parterne komme med en mundtlig eller skriftlig tilkendegivelse, som indeholder et forslag til forlig af sagen. Tilkendegivelsen kan indeholde en forhåndstilkendegivelse fra retten om, hvad en eventuel afgørelse vil gå ud på, eller den kan indeholde et forligsforslag ud fra friere overvejelser. Det skal tydeligt fremgå, om tilkendegivelsen er af den ene eller anden karakter. Parterne kan få en kortere frist til at overveje, om der kan indgås forlig på grundlag af tilkendegivelsen. Er dette ikke tilfældet, optages sagen straks til dom.

Afgørelse på skriftligt grundlag

§ 242. Hvis særlige omstændigheder taler for det, kan retten undtagelsesvis bestemme, at en sag helt eller delvist skal afgøres på skriftligt grundlag. Beslutning herom forudsætter, at parterne er enige om det, og at hensynet til sagens behandling ikke taler imod en sådan fremgangsmåde. Grundlaget for afgørelsen er i denne situation stævningen, svarskriftet og andre dokumenter, som er fremlagt under forberedelsen af sagen, samt det, der er skrevet i retsbogen.

KAPITEL 20
SAGSOMKOSTNINGER.

§ 243. Udgifter til vidner afholdes af det offentlige med forbehold for at få dem erstattet af en part efter §§ 248-249. Dette gælder, uanset hvem der har anmodet om, at vidnet blev afhørt.

§ 244. Udgifter til syn og skøn kan efter rettens beslutning afholdes helt eller delvis af det offentlige, hvis den part, der anmoder om sådan bevisførelse, ikke kan betale omkostningerne uden at lide væsentlige afsavn. §§ 248-249 om det offentliges ret til refusion finder tilsvarende anvendelse.

§ 245. Har retten bestemt, at en part ikke skal afgive forklaring for retten på det sted, hvor parten bor eller opholder sig, og kan afhøringen ikke finde sted ved anvendelse af fjernkommunikation, kan retten beslutte, at udgifter til transport og overnatning mv. for en part eller en rettergangsfuldmægtig, skal afholdes helt eller delvis af det offentlige, hvis parten ikke kan betale omkostningerne uden at lide væsentlige afsavn. §§ 248-249 om det offentliges ret til refusion finder tilsvarende anvendelse.

§ 246. Andre omkostninger ved at føre sagen afholdes af den part, der har iværksat det retsskridt, som omkostningen vedrører.

§ 247. Den part, som taber sagen, har pligt til at erstatte modparten dennes nødvendige eller rimeligt begrundede udgifter ved at føre sagen. Dette gælder dog ikke, hvis retten finder, at der er særlige grunde til at fravige dette udgangspunkt.

Stk. 2. Hvis hver af parterne delvis taber og delvis vinder sagen, skønner retten, om omkostningerne skal fordeles mellem parterne. En part kan dog pålægges at erstatte modparten sagens omkostninger, når modpartens påstand kun i mindre betydelig grad har afveget fra sagens resultat.

Stk. 3. Når en sag hæves, kan retten efter omstændighederne pålægge den ene part helt eller delvis at erstatte modparten dennes sagsomkostninger eller bestemme, at hver part bærer egne omkostninger.

Stk. 4. Når en sag afvises, betragtes den med hensyn til sagsomkostninger som tabt af sagsøgeren.

Stk. 5. Den omstændighed, at enkelte anbringender forkastes, eller enkelte beviser ikke anses at oplyse noget i sagen, medfører ikke i sig selv, at udgifterne hertil skal anses for unødvendige og dermed udelukkes fra erstatning.

Stk. 6. Har sagsøgte, efter at sagen er anlagt, tilbudt sagsøgeren, hvad denne har krav på, skal sagsøgeren erstatte sagsøgte udgifterne ved den efterfølgende del af sagen.

§ 248. Retten kan pålægge den part, der helt eller delvist har tabt sagen, at erstatte det offentlige udgifterne ved bevisførelse afholdt efter §§ 243-245. § 247, stk. 2-5, finder tilsvarende anvendelse.

Stk. 2. Pålæg efter stk. 1 kan kun meddeles, hvis parten kan betale omkostningerne uden at lide væsentlige afsavn.

§ 249. Retten kan pålægge en part, som vinder sagen, at erstatte modparten og det offentlige de omkostninger, som skyldes, at sagen på grund af forhold, der kan bebrejdes den vindende part, har fået et mere omfattende omfang end nødvendigt. § 248, stk. 2, finder tilsvarende anvendelse.

§ 250. Procesfæller hæfter solidarisk for sagsomkostninger. Dog kan retten, når omstændighederne taler for det, pålægge en enkelt eller enkelte af dem at betale visse dele af omkostningerne.

§ 251. Rettens afgørelse om sagsomkostninger og refusion heraf træffes i dommen eller ved særskilt beslutning, selv om der ikke er nedlagt påstand herom. Afgørelsen skal efter anmodning begrundes.

§ 252. En udlænding, der optræder som sagsøger, har efter anmodning fra sagsøgte eller det offentlige pligt til inden en af retten fastsat frist at stille sikkerhed for sagens omkostninger. Sikkerhedsstillelsen fastsættes efter rettens skøn over, hvad den pågældende kan blive pålagt at betale. Der kan ikke kræves sikkerhedsstillelse, hvis danske statsborgere i vedkommende fremmede stat er fritaget for sikkerhedsstillelse i samme situation. Stiller sagsøger ikke den forlangte sikkerhed, afvises sagen.

§ 253. Træffer foged- og skifteretten afgørelse om indsigelser eller modkrav, finder bestemmelserne i dette kapitel tilsvarende anvendelse.

KAPITEL 21
FRI PROCES

§ 254. En person har efter ansøgning ret til fri proces, hvis

1) personen skønnes at have rimelig grund til at føre proces,
2) juridisk bistand må anses for nødvendig for at føre sagen, og
3) personen ikke uden at lide væsentlige afsavn kan betale de omkostninger, der er forbundet med at antage en juridisk uddannet rettergangsfuldmægtig i sagen.

Stk. 2. Fri proces omfatter alene de omkostninger ved sagen, der ikke er dækket af en retshjælpsforsikring eller en anden form for forsikring.

Stk. 3. Justitsministeren kan fastsætte regler om, hvornår betingelserne i stk. 1, nr. 1 og 3, er opfyldt. Fastsatte indtægts- og beløbsgrænser reguleres hvert år pr. 1. januar, hvilket bekendtgøres.

Stk. 4. Fri proces i sager ved kredsretterne, Retten i Grønland og Grønlands Landsret meddeles af Rigsombudsmanden i Grønland, jf. dog § 257, stk. 5.

Stk. 5. Fri proces i sager ved Højesteret meddeles af justitsministeren, jf. dog § 257, stk. 5.

§ 255. Justitsministeren kan, når særlige grunde taler for det, efter ansøgning meddele fri proces, selv om betingelserne i § 254, stk. 1, ikke er opfyldt. Dette gælder navnlig i sager, som er af principiel karakter eller af almindelig offentlig interesse, eller som har væsentlig betydning for ansøgerens sociale eller erhvervsmæssige situation.

§ 256. Justitsministeren kan fastsætte regler om indholdet af en ansøgning om fri proces og om de oplysninger, som ansøgeren skal meddele. Justitsministeren kan endvidere fastsætte regler om, at der skal anvendes en særlig blanket ved ansøgningen.

§ 257. Fri proces medfører for vedkommende part:

1) Beskikkelse af advokat eller anden jurist til at udføre sagen mod vederlag af det offentlige, jf. § 261.

2) Godtgørelse fra det offentlige for udgifter, som med føje er afholdt til foranstaltninger, der er iværksat af hensyn til sagens behandling eller oplysning.
3) Fritagelse for at erstatte modparten sagens omkostninger.
4) Fritagelse for retsafgifter.

Stk. 2. Udgifter til transport og overnatning mv. dækkes kun i det omfang, disse er godkendt af retten som nødvendige.

Stk. 3. Fri proces kan begrænses til kun at omfatte visse af de begunstigelser, der er nævnt i stk. 1.

Stk. 4. Virkningerne af fri proces omfatter hele sagen i den pågældende instans, herunder den procedure, der er nødvendig for at få genoptaget sagen ved samme ret, samt fuldbyrdelse af afgørelsen. Virkningerne omfatter også de foranstaltninger, som af hensyn til forberedelsen af sagsanlægget med føje er foretaget inden meddelelse af fri proces.

Stk. 5. Virkningerne af fri proces omfatter også behandling af sagen i 2. eller 3. instans, hvis sagen er indbragt for højere ret af modparten, og den part, der har fri proces, helt eller delvis har fået medhold i den foregående instans.

Stk. 6. Virkningerne af fri proces ophører ikke ved en parts død.

Stk. 7. Bevillingen kan tilbagekaldes, når de forudsætninger, under hvilke den er meddelt, viser sig ikke at være til stede eller at være bortfaldet. Når bevillingen tilbagekaldes, ophører virkningerne af fri proces.

§ 258. Modparten skal betale sagsomkostninger, som om parten ikke havde fri proces. Beløbet tilfalder det offentlige. Har den part, der har fri proces, selv afholdt udgifter i anledning af sagen, fordeler retten beløbet mellem det offentlige og parten.

§ 259. Retten kan pålægge en part, der har fri proces, helt eller delvis at erstatte det offentlige udgifterne ved den fri proces i det omfang, udgifterne ikke pålægges modparten, når partens forhold og omstændigheder i øvrigt taler for det.

§ 260. Beskikkelse af rettergangsfuldmægtig foretages af den ret, hvor sagen anlægges. I ankesager foretages beskikkelsen af den overordnede ret.

Stk. 2. Som rettergangsfuldmægtig beskikkes en advokat, der er antaget af retten efter § 83. Advokater, der ikke er antaget af retten, og jurister, der ikke er advokater, kan dog også beskikkes, hvis det findes forsvarligt, og den pågældende er villig til at lade sig beskikke.

Stk. 3. Anmoder parten om beskikkelse af en bestemt advokat eller jurist, kan retten betinge beskikkelsen af, at den pågældende helt eller delvis frafalder krav mod det offentlige for godtgørelse af udgifter til transport og overnatning mv.

§ 261. Den beskikkede rettergangsfuldmægtig har krav på et passende salær samt godtgørelse for udlæg.

Stk. 2. Salær og godtgørelse fastsættes af den ret, som har beskikket rettergangsfuldmægtigen. Fastsættelse sker ved særskilt beslutning samtidig med sagens eller retshandlingens afslutning.

Stk. 3. Den beskikkede rettergangsfuldmægtig må ikke modtage salær eller godtgørelse ud over de beløb, der er fastsat af retten. Der kan dog træffes aftale mellem parten og retter-

gangsfuldmægtigen om, at parten skal betale udgifter til transport og overnatning mv., der ikke dækkes af det offentlige.

§ 262. Ansøgning om fri proces i forbindelse med sagsanlæg ved danske domstole kan af personer med bopæl i Grønland indgives til Rigsombudsmanden i Grønland. Rigsombudsmanden videresender ansøgningen til den myndighed, som efter den danske retsplejelovs §§ 330, stk. 4 og 5, samt 331 er har kompetence til at meddele fri proces i sagen.

KAPITEL 22
BEHANDLING AF INKASSOSAGER

§ 263. Reglerne i dette kapitel anvendes på retssager om pengekrav, hvor sagsøger med henblik på tvangsfuldbyrdelse i stævningen angiver, at det ikke forventes, at sagsøgte har indsigelser mod kravet eller vil gøre modkrav gældende. Hvor ikke andet følger af disse bestemmelser, anvendes de almindelige regler om behandling af civile sager, herunder om tvangsfuldbyrdelse.

§ 264. Sag anlægges ved indlevering af stævning til en kredsret, hvor sagsøgte har værneting efter §§ 203, 204 eller 208, stk. 1 og 2**.**

§ 265. Stævningen forkyndes for sagsøgte. Samtidig med forkyndelsen skal der udleveres en svarskriftblanket og en vejledning om, hvad sagsøgte inden for en angiven frist skal foretage sig for at varetage sine interesser i sagen.

Stk. 2. Ved forkyndelsen tilsiges sagsøgte til at møde, i almindelighed personligt, i fogedretten, jf. § 602, stk. 3, og det pålægges sagsøgte at indlevere et svarskrift inden en af retten fastsat frist.

Stk. 3. Kan en fogedforretning afvises efter § 601, indkaldes sagsøgte ikke til at møde i fogedretten efter stk. 2, 1. pkt., ligesom fuldbyrdelse ikke sker efter § 266, stk. 2.

§ 266. Indleverer sagsøgte ikke inden fristens udløb svarskrift til retten, afsiger retten udeblivelsesdom i overensstemmelse med sagsøgerens påstand, i det omfang denne findes begrundet ved det, det der er anført i stævningen. Skønnes sagsøgte ude af stand til på fyldestgørende måde at formulere sig skriftligt i sagen, indkaldes sagsøgte til et mundtligt forberedende møde. § 230 finder tilsvarende anvendelse.

Stk. 2. Afsiger retten udeblivelsesdom efter stk. 1 eller erkendelsesdom efter det i stk. 1, 2. pkt., nævnte mundtlige forberedende møde, sender retten en udskrift af dommen til parterne. Sagsøgers krav tvangsfuldbyrdes uden særskilt anmodning herom. Dommen kan fuldbyrdes straks, medmindre andet er bestemt i dommen.

Stk. 3. Afsiges ikke udeblivelses- eller erkendelsesdom, sker den videre behandling af sagen ved retten efter de almindelige regler om behandling af civile sager, og sagsøgtes mødepligt efter § 265, stk. 2, bortfalder.

§ 267. Ved fastlæggelse af rækkefølgen mellem flere udlæg efter § 612, stk. 3-6, sidestilles stævning, som fører til dom efter § 266, med en anmodning om tvangsfuldbyrdelse.

AFSNIT IV
SÆRLIGE CIVILE SAGERS BEHANDLING

KAPITEL 23
ALMINDELIGE BESTEMMELSER

§ 268. For behandlingen af de sager, der er omfattet af dette afsnit, gælder bestemmelserne om behandlingen af civile sager med de ændringer, der følger af reglerne i dette afsnit og sagernes forskellighed.

KAPITEL 24
SKIFTESAGER

§ 269. Skifte af konkursbo kan efter dommeren ved Retten i Grønlands bestemmelse henvises til behandling ved en dansk skifteret, hvis hensynet til sagens behandling taler for det. Inden oversendelsen registreres de af fallentens ejendele, der befinder sig i Grønland.

Stk. 2. Skifte af dødsbo kan, når hensynet til sagens behandling taler for det, efter dommeren ved Retten i Grønlands bestemmelse henvises til behandling ved en skifteret i Danmark. Inden oversendelsen registreres de af afdødes ejendele, der befinder sig i Grønland.

Stk. 3. Skifte mellem ægtefæller kan efter dommeren ved Retten i Grønlands bestemmelse henvises til behandling ved en dansk skifteret, hvis parterne ønsker det, eller hensynet til sagens behandling taler for det. Inden oversendelsen registreres de af ægtefællernes ejendele, der befinder sig i Grønland.

§ 270. Bevisførelse for skifteretten sker efter de regler, der gælder for behandling af civile sager.

Stk. 2. Skifteretten kan pålægge en lodtager i boet at møde op og afgive forklaring om spørgsmål af betydning for bobehandlingen. Reglerne om vidner finder tilsvarende anvendelse.

KAPITEL 25
SAGER OM UMYNDIGGØRELSE OG LAVVÆRGEMÅL

§ 271. Sager om umyndiggørelse og lavværgemål eller om ophævelse af disse behandles som civile sager. Anmodning kan fremsættes af den pågældende selv, af politimesteren samt af pågældendes ægtefælle eller samlever, slægtning i op- eller nedstigende linie eller første sidelinie.

Stk. 2. Stævning udarbejdes af kredsdommeren og forkyndes for den pågældende.

Stk. 3. Kredsdommeren beskikker en rettergangsfuldmægtig til at varetage indstævntes interesser under sagen. Rettergangsfuldmægtigen må ikke vælges blandt de i stk. 1 nævnte pårørende. Indstævnte tilsiges til retsmødet medmindre denne befinder sig i en sådan tilstand, at denne ikke vil være i stand til at forstå betydningen af spørgsmålet om umyndiggørelse.

Stk. 4. Afgørelse om umyndiggørelse eller lavværgemål træffes ved dom. Sagsomkostninger, herunder vederlag til en rettergangsfuldmægtig, betales af det offentlige. Når der er truffet afgørelse om umyndiggørelse eller om lavværgemål, beskikker kredsdommeren en værge eller en lavværge for den pågældende.

KAPITEL 26
SAGER OM FADERSKAB OG FASTSÆTTELSE AF BIDRAG TIL BØRN

§ 272. Sagen kan anlægges her i riget, hvis

1) sagsøgte har bopæl eller ophold her, eller sagsøgtes dødsbo behandles her eller har været behandlet her, eller
2) moderen eller barnet har bopæl her.

Stk. 2. Stk. 1 kan fraviges ved overenskomst med fremmed stat.

§ 273. Sagen anlægges ved moderens hjemting.

Stk. 2. Har moderen ikke hjemting her i riget, anlægges sagen ved sagsøgtes hjemting.

Stk. 3. Kan intet andet værneting påvises, anlægges sagen ved barnets hjemting eller efter justitsministerens bestemmelse ved en anden ret.

Stk. 4. Såfremt en af parterne forlader retskredsen, før nogen af parterne har afgivet forklaring, kan sagen henvises til videre behandling ved den ret, der da ville være rette værneting. I øvrigt kan dommeren ved Retten i Grønland henvise sagen til behandling ved en anden ret, hvis dette må antages at forenkle eller fremskynde sagens behandling.

§ 274. Anerkendelse af faderskab kan ske enten i en skriftlig erklæring, som skal være afgivet ved personligt møde for politiet eller mundtligt ved personligt møde for kredsdommeren. I begge tilfælde noterer kredsdommeren anerkendelsen i retsbogen.

Stk. 2. I andre tilfælde behandles sagen som almindelig retssag.

§ 275. Kredsdommeren udarbejder stævning i sagen, fastlægger tid og sted for retsmødet og sørger for, at stævningen forkyndes for den eller de mulige fædre til barnet. Stævning kan undlades, når den pågældende møder i retten efter indkaldelse fra denne.

Stk. 2. Hvis der er særlig anledning til det, kan retten beskikke en rettergangsfuldmægtig for moderen eller sagsøgte.

§ 276. Parter og vidner har pligt til at møde og udtale sig om alle punkter af betydning for sagen. Reglerne om tvangsmidler over for vidner finder tilsvarende anvendelse.

Stk. 2. Parterne har pligt til at underkaste sig de undersøgelser, som efter rettens skøn er af betydning for sagens oplysning.

§ 277. I faderskabssager foregår retsmøderne for lukkede døre.

§ 278. Den ret, der sidst har afsagt dom i sagen, kan genoptage sagen til fornyet behandling, hvis en af parterne sandsynliggør, at dommen bygger på urigtige forudsætninger, og at nye oplysninger vil føre til en ændret afgørelse.

Stk. 2. Reglen finder tilsvarende anvendelse på den, som har anerkendt faderskabet.

Stk. 3. Anmodning om genoptagelse må af faderen eller en bidragspligtig fremsættes for retten senest 1 år, efter at han er blevet bekendt med de omstændigheder, som anmodningen støttes på, og senest 5 år efter barnets fødsel.

Stk. 4. Anke af en ellers upåankelig afgørelse eller genoptagelse efter udløbet af de i stk. 3 nævnte frister kan tillades af landsdommeren ved Grønlands Landsret, når særlige omstændigheder taler for det, og det må antages, at en fornyet behandling af sagen ikke vil medføre væsentlige ulemper for barnet.

§ 279. Bidrag til et barn fastsættes af retten, når det sker i forbindelse med dom til separation eller skilsmisse eller i forbindelse med bestemmelse om, hvem der skal have forældremyndigheden over børnene ved ophævelse af samlivet. I andre tilfælde fastsættes bidrag til et barn af kredsdommeren.

Stk. 2. Kredsdommeren kan til enhver tid ændre et bidrag efter anmodning fra den bidragsberettigede eller den bidragspligtige.

KAPITEL 27
SAGER OM ÆGTESKAB ELLER FORÆLDREMYNDIGHED

§ 280. Efter reglerne i dette afsnit behandles

1) sager om separation, skilsmisse eller omstødelse af ægteskab,
2) sager om ophør af fælles forældremyndighed,
3) sager om overførelse af forældremyndigheden fra moderen til faderen alene i tilfælde, hvor forældrene ikke har fælles forældremyndighed,
4) sager om afgørelser om forældremyndighed ved en indehavers død,
5) sager om ændring af aftale eller afgørelse om forældremyndighed,
6) sager om samværsret for den af forældrene, der ikke har del i forældremyndigheden,
7) sager mellem ægtefæller om ændring eller anfægtelse af vilkår for separation, skilsmisse eller omstødelse eller anfægtelse af aftaler om fordeling af formuen, der er indgået med henblik på separation, skilsmisse eller omstødelse,
8) sager mellem ægtefæller til afgørelse af, om separation består eller er bortfaldet, og
9) sager til afgørelse af, om parterne er eller ikke er ægtefæller.

§ 281. Anlægger justitsministeren eller den, ministeren bemyndiger dertil, eller ægtefællen i et tidligere ægteskab sag om omstødelse af et ægteskab, skal sagen anlægges mod begge ægtefæller. Sagen anlægges ved en ret, hvor en af ægtefællerne kan sagsøges efter § 284.

§ 282. Parterne kan optræde på egen hånd, selv om de er umyndige eller under lavværgemål. Er en part umyndiggjort på grund af sindssygdom eller mental retardering, optræder værgen dog på partens vegne. Værgen kan kun anlægge sag med kredsrettens samtykke.

§ 283. Det afgøres efter § 448 c i den danske retsplejelov, om en sag om ægteskab eller forældremyndighed kan anlægges her i riget (Danmark og Grønland).

§ 284. Sag anlægges ved sagsøgtes hjemting.

Stk. 2. Har sagsøgte ikke hjemting her i riget, anlægges sagen ved sagsøgerens hjemting.

Stk. 3. Har ingen af parterne hjemting her i riget, anlægges sagen ved den ret, som justitsministeren bestemmer.

§ 285. Afgørelse om ægtefællebidrag træffes i dommen i forbindelse med ægteskabssagen.

Stk. 2. Hvis ægtefællerne udskyder spørgsmålet om størrelsen af bidraget til senere afgørelse, og hvis der senere skal træffes afgørelse om ændring af bidragets størrelse, sker dette ved beslutning truffet af kredsdommeren.

§ 286. Omstændigheder, som er eller kunne være gjort gældende i en tidligere sag om ægteskab eller forældremyndighed, der er pådømt i realiteten, kan ikke benyttes som grundlag for at anlægge en ny sag.

§ 287. Retten kan bestemme, at en eller begge parter ikke må overvære den samtale med et barn, der skal finde sted efter myndighedslovens § 25. Inden sagen afgøres, skal parterne gøres bekendt med indholdet af samtalen, medmindre dette vil stride mod de hensyn, der har ført til udelukkelsen.

§ 288. Retsmøderne foregår for lukkede døre. Ved offentlig gengivelse af domme må der ikke ske offentliggørelse af navn, stilling eller bopæl for nogen af de i dommen nævnte personer eller på anden måde offentliggørelse af de pågældendes identitet. Overtrædelse af bestemmelsen kan medføre foranstaltninger efter kriminalloven for Grønland.

§ 289. Ankefristen er 8 uger fra domsafsigelsen. Hvis en af parterne ikke har været til stede ved domsafsigelsen, kan fristen forlænges indtil 16 uger. Det gælder dog kun, hvis retten skønner, at naturhindringer kan forsinke forkyndelse af dommen eller iværksættelse af anken.

Stk. 2. Der kan ikke gives tilladelse til efter ankefristens udløb at anke en dom, der går ud på separation, skilsmisse eller omstødelse af ægteskab, eller hvorved et ægteskab er kendt ikke bestående. Tilladelse kan dog meddeles til særskilt anke af vilkår, jf. stk. 3.

Stk. 3. Domme, der går ud på separation, skilsmisse eller omstødelse af et ægteskab, kan ankes særskilt for så vidt angår vilkårene eller enkelte af disse. Angår anken kun vilkårene, kan den ret, hvortil anke er sket, kun ændre dommens bestemmelse om separation, skilsmisse eller omstødelse, hvis anke herom er iværksat inden ankefristens udløb.

§ 290. Sag om ægteskab eller forældremyndighed kan ikke anlægges efter en parts død.

Stk. 2. Dør en af parterne, inden dommen afsiges, hæves sagen.

§ 291. Afvises en sag, der er anlagt inden udløbet af en frist for sagsanlæg, som er fastsat i lov om ægteskabets indgåelse eller opløsning, kan sagsøgeren, selv om fristen i mellemtiden er udløbet, anlægge sagen på ny indtil 1 måned efter det retsmøde, hvori sagen blev afvist.

Stk. 2. Stk. 1 finder tilsvarende anvendelse, hvis bevilling til separation eller skilsmisse nægtes, og sagen herefter indbringes for domstolene. Fristen for sagens indbringelse for domstolene regnes fra det tidspunkt, nægtelsen er meddelt den pågældende.

KAPITEL 28
PRØVELSE AF ADMINISTRATIVT BESTEMT FRIHEDSBERØVELSE

§ 292. Den, der af en administrativ myndighed berøves sin frihed, eller den, der handler på den pågældendes vegne, kan kræve spørgsmålet om frihedsberøvelsens lovlighed eller om opretholdelsen af en tidligere iværksat frihedsberøvelse indbragt for retten til afgørelse. Dette gælder dog ikke frihedsberøvelse inden for kriminalretsplejen eller i henhold til lovgivningen om udlændinge.

Stk. 2. Det påhviler den myndighed, der beslutter frihedsberøvelsen, uden ophold og senest ved frihedsberøvelsens iværksættelse at vejlede om adgangen til at få sagen indbragt for retten.

Stk. 3. Fremsættes der anmodning om domstolsprøvelse, skal den myndighed, som har besluttet frihedsberøvelsen eller nægtet at ophæve den, snarest og så vidt muligt senest 7 dage, efter at anmodningen er fremsat, forelægge sagen for kredsretten på det sted, hvor den pågældende opholder sig.

Stk. 4. Anmodning om domstolsprøvelse hindrer ikke iværksættelse eller opretholdelse af frihedsberøvelsen, medmindre retten bestemmer det.

Stk. 5. Er lovligheden af frihedsberøvelsen stadfæstet ved dom, kan retten afvise en anmodning om ny domstolsprøvelse, indtil der er forløbet 1 år, medmindre der i dommen er fastsat en kortere frist.

Stk. 6. Krav om erstatning fra det offentlige for ulovlig frihedsberøvelse skal efter anmodning afgøres under sagen om frihedsberøvelsens lovlighed. Retten kan dog udskyde erstatningsspørgsmålet til senere behandling.

§ 293. Som sagens parter anses den frihedsberøvede, den, der handler på dennes vegne, og den myndighed, der har truffet afgørelse om frihedsberøvelse.

Stk. 2. Kredsdommeren skal beskikke en rettergangsfuldmægtig til at varetage den frihedsberøvedes interesser, medmindre den frihedsberøvede ikke ønsker det.

Stk. 3. Er frihedsberøvelsen iværksat, skal den frihedsberøvede bringes til stede i retten, hvis retten ønsker det. Fremsætter den frihedsberøvede selv ønske om at komme til stede, bør den pågældende i almindelighed bringes til stede, medmindre retten skønner, at dennes tilstand er til hinder for det, eller at det vil være forbundet med sådanne vanskeligheder, at det vil medføre en væsentlig udsættelse af sagen. I sådanne tilfælde kan det i dommen bestemmes, at sagen skal behandles på ny, når det bliver muligt at bringe den frihedsberøvede til stede.

Stk. 4. Efter at parterne har haft lejlighed til at udtale sig, og bevisførelsen er sluttet, afgør retten ved dom, om afgørelsen om frihedsberøvelsen skal stadfæstes eller ophæves.

KAPITEL 29
PRØVELSE AF ADOPTION UDEN SAMTYKKE

§ 294. Reglerne i dette kapitel anvendes i sager, som indbringes for retten efter adoptionslovens § 11.

§ 295. Sagen indbringes for retten på det sted, hvor den, der har anmodet om domstolsprøvelse af afgørelsen (klageren), har hjemting. Har klageren ikke hjemting her i riget, indbringes sagen for retten på det sted, hvor barnet har hjemting. Har hverken klageren eller barnet hjemting her i riget, indbringes sagen for den ret, som justitsministeren bestemmer.

Stk. 2. Sagen skal indbringes for retten senest 3 uger, efter at Rigsombudsmanden har modtaget anmodning om domstolsprøvelse. Rigsombudsmanden sender sagens akter til retten med oplysning om den beslutning, der forlanges prøvet, samt en kort redegørelse for de omstændigheder, der påberåbes, og for de beviser, der kan have betydning for sagens afgørelse.

Stk. 3. Er anmodning om domstolsprøvelse modtaget efter udløbet af den i adoptionslovens § 11, stk. 1, nævnte frist, afviser retten sagen, medmindre overskridelsen er undskyldelig, eller særlige grunde i øvrigt taler for at behandle sagen. Afgørelsen træffes af kredsdommeren ved en beslutning, der skal begrundes. Der kan ikke gives tilladelse til at indbringe landsrettens afgørelse for Højesteret.

§ 296. Rigsombudsmanden og klageren anses som parter i sagen. Klageren optræder på egen hånd, selv om denne er umyndig eller under lavværgemål.

Stk. 2. Kredsdommeren beskikker en rettergangsfuldmægtig for klageren, medmindre denne ikke ønsker det.

Stk. 3. Kredsdommeren kan beskikke en værge for barnet, der i så fald indtræder som part i sagen.

§ 297. Når særlige omstændigheder taler for det, kan kredsdommeren bestemme, at klageren og eventuelt også rettergangsfuldmægtigen ikke må overvære bevisførelsen eller en del af denne. Klageren skal, inden sagen afgøres, gøres bekendt med indholdet af bevisførelsen, medmindre det vil stride mod de hensyn, der har ført til udelukkelsen.

§ 298. Retsmøderne foregår for lukkede døre.

Stk. 2. Ved offentlig gengivelse af domme må der ikke ske offentliggørelse af navn, stilling eller bopæl for nogen af de personer, der er nævnt under sagen. Overtrædelse kan medføre foranstaltninger efter kriminalloven.

Stk. 3. Kender forældrene eller værgen ikke den, der søger adoption, må den adoptionssøgendes og vidners navne ikke gengives i udskrifter af retsbogen eller rettens afgørelser.

§ 299. Der kan ikke meddeles tilladelse til anke efter ankefristens udløb.

AFSNIT V
KRIMINALSAGERS BEHANDLING

KAPITEL 30
ALMINDELIGE BESTEMMELSER

Kriminalretsplejens område mv.

§ 300. Kriminalsager behandles efter reglerne i dette afsnit, medmindre andet er særligt bestemt ved lov.

§ 301. Efter reglerne i dette afsnit behandles endvidere sager, hvor dette er særligt bestemt ved lov, landstingslov eller landstingsforordning, samt sager, hvor der nedlægges påstand om

1) særlige følger, der til fyldestgørelse for det offentlige er fastsat for overtrædelser af visse love, herunder bygningslovgivningen og skattelovgivningen,
2) ophævelse af en forening, eller
3) tab af arveret.

§ 302. Kriminalsager, som er undergivet privat påtale, behandles efter reglerne om civile sagers behandling.

Stk. 2. I de i stk. 1 nævnte sager tilkommer retten til påtale den forurettede i sagen. Er denne umyndig finder reglerne om umyndiges processuelle stilling tilsvarende anvendelse. Når den forurettede er død, eller når en handling rettet mod en afdød er kriminel, tilkommer retten til privat påtale den afdødes ægtefælle, samlever, forældre, børn eller søskende.

Stk. 3. Den, der efter stk. 2 er påtaleberettiget, kan give afkald på denne ret. Dette gælder også, selv om sag herom er anlagt.

Værneting

§ 303. En kriminalsag kan indbringes for retten på det sted, hvor handlingen er begået.

Stk. 2. Består forbrydelsen af flere handlinger, eller foreligger der flere forbrydelser, som er foretaget i forskellige retskredse, kan sagen indbringes for retten på hvilket som helst af disse steder.

Stk. 3. Begås lovovertrædelsen uden for grønlandsk søterritorium ombord på et skib, kan sagen indbringes for retten på det sted, hvor skibet ved sin hjemkomst til Grønland først ankommer.

§ 304. Kriminalsager kan endvidere indbringes for retten på det sted, hvor sigtede bor eller opholder sig.

§ 305. Retten kan træffe afgørelse om, at en kriminalsag skal overflyttes til en anden ret, som efter §§ 303-304 er lovligt værneting, når det på grund af vidners bopæl eller af andre grunde skønnes hensigtsmæssigt.

Stk.2. Når særlige grunde taler for det, kan Retten i Grønland bestemme, at sagen skal behandles ved en ret, der ikke er værneting efter de foranstående regler.

Stk. 3. Beslutning om overflytning efter stk. 1 træffes af den ret, ved hvilken forfølgningen er begyndt.

Stk. 4. Rettens afgørelser efter stk. 1 og 2 træffes ved beslutning, der skal begrundes.

§ 306. En sag kan anlægges eller henvises til forfølgning i Danmark efter kriminallovens § 7.

§ 307. Ved valget af værneting bør der navnlig tages hensyn til, hvor sagen bedst vil kunne opklares, og ved hvilken ret bevisførelsen, herunder navnlig afhøring af vidner, lettest vil kunne ske.

§ 308. §§ 303-307 finder med de ændringer, der følger af forholdenes forskellighed, tilsvarende anvendelse med hensyn til de i § 301 nævnte sager.

Sammenlægning og adskillelse af kriminalsager

§ 309. Skal forfølgning samtidig finde sted mod den samme sigtede for flere forbrydelser eller mod flere sigtede som medvirkende til én forbrydelse, skal dette ske under én sag, medmindre en samlet forfølgning skønnes uhensigtsmæssig.

§ 310. Retten kan efter anmodning eller af egen drift bestemme, at sager, der er sammenlagt efter § 309, skal adskilles.

KAPITEL 31
PÅTALEN

§ 311. Retten til påtale af kriminalsager, der ikke i medfør af særlig hjemmel i lovgivningen er undergivet privat påtale, tilkommer politiet som anklagemyndighed.

Påtaleopgivelse

§ 312. Påtale i en sag kan helt eller delvis opgives, hvis

1) sigtelsen har vist sig grundløs,
2) videre forfølgning i øvrigt ikke kan ventes at føre til, at sigtede findes skyldig, eller
3) sagens gennemførelse vil medføre vanskeligheder, omkostninger eller behandlingstider, som ikke står i rimeligt forhold til sagens betydning og den foranstaltning, som i givet fald kan forventes idømt.

Tiltalefrafald

§ 313. Tiltale i en sag kan helt eller delvis frafaldes, hvis

1) det på grund af det udviste forholds ringe betydning findes rimeligt at undlade tiltale,

2) kriminallovens §§ 6 eller 119 er anvendelig og ingen eller kun en ubetydelig foranstaltning kan ventes idømt,
3) sigtede var under 18 år på gerningstidspunktet, og tiltalefrafald ikke står i misforhold til gerningen og sagens omstændigheder i øvrigt,
4) sagens gennemførelse vil medføre vanskeligheder, omkostninger eller behandlingstider, som ikke står i rimeligt forhold til sagens betydning og den foranstaltning, som i givet fald kan forventes idømt, eller
5) dette følger af bestemmelser fastsat af rigsadvokaten eller justitsministeren.

Stk. 2. I andre tilfælde kan tiltale kun frafaldes, hvis der foreligger særligt formildende omstændigheder eller andre særlige forhold, og tiltale ikke kan anses for påkrævet af almene hensyn.

Stk. 3. Politiet kan frafalde tiltale efter stk. 1, mens tiltalefrafald efter stk. 2 besluttes af rigsadvokaten.

Underretning og omgørelse

§ 314. Ved påtaleopgivelse eller tiltalefrafald underrettes den sigtede og andre med rimelig interesse heri om afgørelsen.

Stk. 2. En afgørelse om påtaleopgivelse eller tiltalefrafald kan påklages til den overordnede anklagemyndighed efter reglerne i § 65.

Stk. 3. Ved tiltalefrafald i medfør af § 313, stk. 1, nr. 1-3 og 5, og stk. 2, kan sigtede endvidere anmode om at få sagen indbragt for retten. Anmodningen skal senest 4 uger, efter at der er givet meddelelse om afgørelsen, indgives til den myndighed, der har truffet afgørelse i sagen, og som herefter foranlediger sagen fremmet i overensstemmelse med kapitel 38 og 39. Samtidig afsluttes en eventuel klagesag efter stk. 2.

§ 315. En beslutning om at rejse tiltale eller en beslutning efter §§ 312-313 kan omgøres af rigsadvokaten eller justitsministeren. I tilfælde af påtaleopgivelse eller tiltalefrafald, kan omgørelse dog kun finde sted, hvis der forkyndes en meddelelse herom for sigtede senest 3 måneder, efter at påtaleopgivelsen eller tiltalefrafaldet er blevet meddelt vedkommende, medmindre sigtedes forhold har hindret rettidig forkyndelse.

Stk. 2. Justitsministeren kan fastsætte nærmere regler om påtaleopgivelse, tiltalefrafald og tiltalerejsning, herunder om pligt til at forelægge sådanne sager for rigsadvokaten eller justitsministeren.

Offentlig forfølgning af private kriminalsager

§ 316. Hvis en handling, der indeholder en lovovertrædelse, som er undergivet privat påtale, også indeholder en lovovertrædelse, der er undergivet offentlig påtale, kan politiet efter anmodning fra den private påtaleberettigede forfølge begge lovovertrædelser under ét.

Stk. 2. Den private part kan i det i stk. 1 nævnte tilfælde på ethvert trin af sagen standse den forfølgning, der er indledt efter anmodning fra den pågældende.

§ 317. Offentlig påtale af en lovovertrædelse, der er undergivet privat forfølgning, kan ske, hvis almene hensyn kræver det. Dette gælder dog ikke, hvis der er afsagt dom i en privat kriminalsag om overtrædelsen.

Stk. 2. Når offentlig forfølgning er indledt efter stk. 1, ophører den privates ret til at påtale. Standser politiet den begyndte forfølgning, kan den private påtale eller fortsætte sin påtale.

Efterfølgende opgivelse af forfølgning

§ 318. Forfølgning af en kriminalsag kan opgives, så længe der ikke er afsagt dom i sagen. Opgives forfølgning, efter at domsforhandling er begyndt, afsiger retten frifindelsesdom. I andre tilfælde udsteder retten efter anmodning skriftlig erklæring om, at en begyndt forfølgning er opgivet.

KAPITEL 32
SIGTEDE OG DENNES FORSVAR

Retten til en forsvarer

§ 319. Den, der sigtes for en forbrydelse, er berettiget til selv at vælge en mødeberettiget forsvarer eller til at få en sådan beskikket af retten efter nedenstående regler.

Stk. 2. Politiet skal vejlede sigtede om muligheden for at få en forsvarer beskikket af retten. Det skal fremgå af politirapporten, at sigtede har modtaget korrekt vejledning. Justitsministeren fastsætter nærmere regler om politiets vejledning af sigtede.

Stk. 3. Anmoder sigtede om det, eller giver sagen i øvrigt anledning til det, indbringer politiet spørgsmålet om beskikkelse af forsvarer for retten. Dette samme gælder, hvis der i øvrigt er tvivl om, hvorvidt sigtede har det nødvendige forsvar.

Stk. 4. Retten underretter politiet og sigtede om beskikkelse af forsvarer og om afslag herpå.

Stk. 5. Retten afviser af egen drift at beskikke personer, der ikke har møderet som forsvarer.

Beskikkelse af forsvarer

§ 320. Retten skal beskikke en forsvarer for sigtede, hvis sigtede ikke selv har antaget en mødeberettiget forsvarer, som giver møde i sagen, og

1) der fremsættes anmodning om tilbageholdelse eller forholdsregler, der træder i stedet herfor, eller om opretholdelse af anholdelsen,
2) tiltale er rejst i en sag, hvor det, hvis tiltalte findes skyldig, må forventes, at der vil blive tale om en mere indgribende retsfølge end bøde, konfiskation, førerretsfrakendelse eller erstatning,
3) der, før tiltale er rejst, skal foretages bevisførelse til brug under domsforhandlingen, medmindre tilkaldelse af en forsvarer betyder en udsættelse af retsmødet, som kan medføre, at beviset går tabt.

Stk. 2. Ud over de i stk. 1 nævnte tilfælde kan retten, både før og efter at tiltale er rejst, beskikke en forsvarer for sigtede, hvis det efter sagens karakter, sigtedes person eller omstændighederne i øvrigt må anses for ønskeligt.

Stk. 3. Finder retten efter stk. 1 og 2 ikke grundlag for at beskikke en forsvarer i sagen, kan afgørelsen indbringes for højere ret af sigtede og politiet.

§ 321. Ved kredsretterne beskikkes en autoriseret forsvarer.

Stk. 2. I sager af ganske særlig alvorlig karakter beskikker retten en advokat som forsvarer, hvis hensynet til forsvaret gør det påkrævet.

Stk. 3. Rettens afgørelser efter stk. 2 kan indbringes for højere ret af sigtede, dennes forsvarer, en efter § 326 beskikket udenretlig rådgiver og politiet.

§ 322. Ved Retten i Grønland og Grønlands Landsret beskikkes en advokat eller en autoriseret forsvarer, der har bestået juridisk kandidateksamen, som forsvarer.

Stk. 2. I sager, hvor hensynet til forsvaret ikke taler imod det, kan der beskikkes en autoriseret forsvarer, der ikke har bestået juridisk kandidateksamen.

Stk. 3. Rettens beskikkelse af en forsvarer, der ikke har bestået juridisk kandidateksamen, kan indbringes for højere ret af sigtede, dennes forsvarer og en efter § 326 beskikket udenretlig rådgiver.

§ 323. Ønsker sigtede en bestemt person beskikket som forsvarer, bør anmodningen så vidt muligt imødekommes.

Stk. 2. Beskikkelse af en bestemt person kan betinges af, at den pågældende helt eller delvist frafalder krav mod det offentlige for den del af vederlaget, som overstiger udgifterne til en af retten udpeget forsvarer, herunder udgifter til transport og overnatning mv.

Udelukkelse af en forsvarer

§ 324. Retten kan nægte at beskikke en bestemt forsvarer eller på et hvilket som helst tidspunkt under sagen beslutte at tilbagekalde beskikkelsen, hvis forsvarerens medvirken ud fra retsplejemæssige hensyn til sagens korrekte behandling ikke kan anses som forsvarlig, eller der er påviselig risiko for, at den pågældende vil hindre eller modvirke sagens oplysning.

Stk. 2. Afgørelser efter stk. 1 kan indbringes for Den Særlige Klageret, jf. § 1 a i den danske retsplejelov, senest 2 uger, efter at afgørelsen er meddelt. Sagen behandles efter reglerne om kære med de ændringer, der følger af forholdenes forskellighed. Klagerettens afgørelse kan ikke appelleres.

§ 325. Retten kan afvise en forsvarer, som sigtede selv har valgt, hvis den pågældende ikke opfylder betingelserne for at blive beskikket som forsvarer i en sag, der er omfattet af § 321, stk. 2. Det samme gælder for en valgt forsvarer, der efter bestemmelsen i § 322 ikke ville kunne beskikkes i sagen.

Stk. 2. Retten kan på ethvert tidspunkt under sagen afvise en valgt forsvarer, hvis betingelserne for at nægte eller tilbagekalde en beskikkelse efter § 324, stk. 1, er opfyldt. Bestemmelsen i § 324, stk. 2, finder herved tilsvarende anvendelse.

Beskikkelse af udenretlig rådgiver

§ 326. Udenretlig rådgiver for en forsvarer, der ikke har bestået juridisk kandidateksamen, kan beskikkes i sager, hvor hensynet til forsvaret som følge af sagens alvor taler for det. Som udenretlig rådgiver beskikkes en advokat eller en autoriseret forsvarer, som har bestået juridisk kandidateksamen.

Stk. 2. Har en advokat kontor i den retskreds, hvor sagen skal behandles, kan der i de i stk. 1 nævnte tilfælde i stedet beskikkes en sådan advokat som forsvarer i sagen.

Stk. 3. Rettens afgørelse efter stk. 1 kan indbringes for højere ret af sigtede, dennes forsvarer og politiet.

Stk. 4. § 324 finder tilsvarende anvendelse på udenretlige rådgivere.

Beskikkelse af stedlig medhjælper

§ 327. En stedlig medhjælper for forsvareren kan beskikkes i tilfælde, hvor forsvarets funktioner uden for domsforhandlingen skal udøves på et sted, hvor forsvareren ikke befinder sig. Som stedlig medhjælper beskikkes en person med møderet som forsvarer.

Stk. 2. § 324 finder tilsvarende anvendelse på stedlige medhjælpere.

Inhabilitet

§ 328. Ingen må handle som forsvarer i en sag, hvor denne

1) selv er forurettet ved forbrydelsen,
2) står i et sådant forhold til den forurettede, som ville udelukke en dommer fra at handle i sagen,
3) er indkaldt til at afgive forklaring som vidne, syns- eller skønsmand i sagen,
4) har handlet i sagen som anklager eller rettergangsfuldmægtig for den forurettede eller som politiembedsmand eller som dommer eller domsmand,
5) i en anden kriminalsag har været forsvarer for en sigtet, hvis interesser er i modstrid med den nu sigtedes,
6) er gift eller samlevende med eller beslægtet eller besvogret i op- eller nedstigende linie eller beslægtet i sidelinien så nær som søskende med anklageren eller de i sagen forurettede.

Stk. 2. Er flere personer sigtet i samme sag, kan de kun have en fælles forsvarer, hvis de sigtedes interesser under sagen ikke er modstridende.

Stk. 3. Rettens afgørelser om de i stk. 1 nævnte personers habilitet kan af sigtede, den pågældende person og politiet indbringes for højere ret.

Misbrug af stillingen som forsvarer mv.

§ 329. En person, der som forsvarer misbruger sin stilling til at modarbejde sagens oplysning, eller som tilsidesætter sine pligter som forsvarer, kan idømmes foranstaltninger efter kriminallovens kap. 11.

Vederlag for forsvareren mv.

§ 330. En beskikket forsvarer, en beskikket udenretlig rådgiver for forsvareren og en beskikket stedlig medhjælper for forsvareren har krav på et passende salær samt godtgørelse for udlæg. Vederlaget fastsættes af retten ved sagens afslutning.

Stk. 2. Udgifter til transport og overnatning mv. afholdes kun i medfør af beskikkelsen i det omfang, udgifterne er godkendt af retten som nødvendige.

Stk. 3. Udgifterne til forsvaret afholdes af det offentlige efter § 478.

Stk. 4. De i stk. 1 nævnte personer må ikke modtage salær eller godtgørelse ud over de beløb, der er fastsat af retten. Er krav mod det offentlige på udgifter til transport og overnatning mv. helt eller delvist frafaldet efter § 323, stk. 2, kan der dog træffes aftale mellem sigtede og forsvareren om, at sigtede skal betale sådanne udgifter, der ikke dækkes af det offentlige.

§ 331. Vederlag til en valgt forsvarer er det offentlige uvedkommende.

Stk. 2. Når det efter omstændighederne findes rimeligt, at sigtede selv har valgt en forsvarer, kan retten tilkende denne et beløb, som ikke kan overstige, hvad der ville være tilkendt en forsvarer, som var beskikket af retten. Beløbet afholdes af det offentlige efter § 478.

KAPITEL 33
FORURETTEDES STILLING

Bistand til forurettede

§ 332. I sager om overtrædelse af kriminallovens § 34 med hensyn til vold eller trussel herom, eller §§ 70, 73-77, 80, stk. 1, 82, stk. 1, jf. 12, 84-85, 86, stk. 3, 87-88, samt 108 beskikker retten efter anmodning fra den forurettede en bisidder til at støtte og vejlede den forurettede, medmindre lovovertrædelsen er af mindre alvorlig karakter, eller bisidderbistand må anses for åbenbart unødvendig. Er den forurettede under 15 år har den forurettede krav på beskikkelse af bisidder, hvis sagen vedrører en overtrædelse af kriminallovens §§ 70 og 73-77.

Stk. 2. Politiet vejleder forurettede om adgangen til bisidderbeskikkelse. Det skal fremgå af sagen, at der er givet sådan vejledning.

Stk. 3. Politiet indbringer den forurettedes anmodning om beskikkelse for retten.

Stk. 4. Bisidderen har krav på et passende vederlag samt godtgørelse for udlæg. Udgifter til transport og overnatning mv. afholdes kun, hvis udgifterne er godkendt af retten som nødvendige. Vederlaget fastsættes af retten ved sagens afslutning og afholdes af det offentlige.

Stk. 5. Justitsministeren kan fastsætte nærmere regler om bisidderes opgaver og beføjelser.

Civile krav

§ 333. Retten kan under kriminalsagen tilkende den forurettede erstatning hos tiltalte for den skade, der er forvoldt ved forbrydelsen. Hvis den forurettede anmoder om det, skal politiet gøre kravet gældende under sagen. Hvis der ikke kan opnås forlig om erstatningen, skal erstatningsspørgsmålet afgøres under sagen, selv om tiltalte ikke findes skyldig i det forhold, som erstatningspåstanden vedrører. Afgørelsen om erstatning kan træffes før eller efter afgørelsen af skyldspørgsmålet.

Stk. 2. I særlige tilfælde, hvor erstatningskravet angår tingskade og rejser vanskelige retlige eller bevismæssige spørgsmål, kan retten dog, efter forgæves at have søgt at mægle forlig, nægte at træffe afgørelse om erstatningskravet under kriminalsagen. Rettens afgørelse herom træffes ved beslutning, der skal begrundes. Afgørelsen kan kæres til landsretten. Hvis et civilt erstatningskrav ikke er afgjort under behandlingen af kriminalsagen, kan den forurettede anlægge en civil sag efter reglerne i afsnit III.

Stk. 3. Der skal så vidt muligt udarbejdes en opgørelse af kravet og fremlægges dokumentation herfor. Opgørelsen og dokumentationen forkyndes for tiltalte og indleveres til retten samtidig med anklageskriftet og bevisfortegnelsen, jf. §§ 439 og 441.

§ 334. Forurettedes civile krav mod gerningsmanden i anledning af en kriminalsag, der er undergivet privat påtale, forfølges på samme måde som kriminalsagen, jf. § 302.

Politiets vejledning om erstatning

§ 335. Politiet vejleder om adgangen til at gøre et civilt krav gældende under kriminalsagen, jf. § 333.

Stk. 2. Politiet vejleder desuden om adgangen til at ansøge om erstatning hos Erstatningsnævnet, jf. offererstatningslovens § 10, stk. 3.

Stk. 3. Det skal fremgå af sagen, at der er givet vejledning efter stk. 1 og 2.

KAPITEL 34
ALMINDELIGE BESTEMMELSER OM EFTERFORSKNING OG AFHØRINGER

Anmeldelser af lovovertrædelser

§ 336. Anmeldelser af lovovertrædelser indgives til politiet.

Stk. 2. Politiet afviser en anmeldelse, hvis der ikke findes grundlag for at indlede efterforskning.

Stk. 3. Afvises anmeldelsen, underrettes de, der må antages at have rimelig interesse heri. Afgørelsen kan påklages til den overordnede anklagemyndighed efter reglerne i § 65.

Iværksættelse og indstilning af efterforskning

§ 337. Politiet indleder efter anmeldelse eller af egen drift efterforskning, når der er rimelig formodning om, at der er begået en lovovertrædelse, som er undergivet offentlig påtale.

Stk. 2. Efterforskningen har til formål at klarlægge, om betingelserne for at idømme foranstaltninger efter kriminalloven er til stede, og at tilvejebringe oplysninger til brug for sagens afgørelse samt forberede sagens behandling ved retten.

Stk. 3. Er der ikke grundlag for at fortsætte en påbegyndt efterforskning, kan beslutningen om at indstille efterforskningen træffes af politiet, hvis der ikke har været rejst sigtelse. Er sigtelse rejst, finder bestemmelserne §§ 312 og 313 anvendelse. § 336, stk. 3, finder tilsvarende anvendelse.

Politirapporter

§ 338. Politiet skriver snarest rapport om afhøringer og andre efterforskningsskridt, medmindre oplysning herom foreligger på anden måde.

Forsvarerens rettigheder

§ 339. Forsvareren har adgang til at gøre sig bekendt med politiets materiale i sagen. I det omfang materialet uden ulempe kan kopieres, skal kopi sendes til forsvareren. Forsvareren må ikke uden politiets samtykke overlevere det modtagne materiale til sigtede eller andre.

Stk. 2. Forsvareren har adgang til at overvære politiets afhøringer af sigtede og ret til at stille yderligere spørgsmål. Efter anmodning skal forsvareren underrettes om tidspunktet for afhøringerne. Er den sigtede tilbageholdt, og er der truffet bestemmelse om isolation, jf. § 372, må den sigtede ikke afhøres, uden at forsvareren er til stede, medmindre både den sigtede og forsvareren giver samtykke hertil.

Stk. 3. Når en afhøring, en konfrontation, en fotoforevisning eller andet efterforskningsskridt af lignende betydning kan formodes at ville finde anvendelse som bevis under domsforhandlingen, skal politiet forinden underrette forsvareren, således at forsvareren kan få lejlighed til at være til stede. Forsvareren har adgang til at stille forslag med hensyn til gennemførelsen af det pågældende efterforskningsskridt. Forsvarerens bemærkninger herom skal noteres i politirapporten. Har forsvareren ikke mulighed for at komme til stede, eller er det ikke muligt at underrette forsvareren, kan der kun foretages efterforskningsskridt, som ikke kan udsættes, og forsvareren skal uden ophold underrettes om det foretagne.

Stk. 4. Hvis hensynet til fremmede magter, til statens sikkerhed eller til sagens opklaring eller tredjemand undtagelsesvis gør det nødvendigt, kan reglerne i stk. 1 og 3 fraviges, eller politiet kan give forsvareren pålæg om ikke at videregive de oplysninger, som er modtaget fra politiet. Pålægget kan udstrækkes, indtil tiltalte har afgivet forklaring under domsforhandlingen.

Uenighed om efterforskningen

§ 340. Retten træffer ved uenighed afgørelse om lovligheden af politiets efterforskningsskridt og om sigtedes og forsvarerens beføjelser, herunder om anmodninger fra forsvareren eller sigtede om foretagelsen af yderligere efterforskningsskridt. Afgørelsen træffes ved en beslutning, der efter anmodning skal begrundes.

§ 341. Bliver retten bekendt med, at en foranstaltning, der er påbegyndt af politiet i medfør af denne lov, og som kræver rettens godkendelse, ikke er forelagt retten inden udløbet af den herfor fastsatte frist, træffer retten efter at have afkrævet politiet en redegørelse, afgørelse om, hvorvidt foranstaltningen skal opretholdes eller ophæves.

Retsmøder under efterforskningen

§ 342. Retsmøde afholdes, når der fremsættes anmodning om foranstaltninger, som kræver rettens medvirken.

Stk. 2. Retsmøde afholdes endvidere efter anmodning, når

1) det er nødvendigt for at sikre bevis, som det ellers må frygtes vil gå tabt, eller som ikke uden væsentlig ulempe eller forsinkelse vil kunne føres umiddelbart for den dømmende ret,
2) det må antages at være af betydning for efterforskningen,
3) det skønnes hensigtsmæssigt af hensyn til en offentlig interesse, eller
4) sigtede er tilbageholdt i isolation, og sikring af bevis vil kunne få betydning for spørgsmålet om ophævelse af isolationen.

§ 343. Sigtede underrettes så vidt muligt om alle retsmøder og er berettiget til at overvære dem. Dette gælder ikke retsmøder, der afholdes med henblik på at opnå rettens forudgående beslutning om foretagelse af tvangsindgreb efter kapitlerne 36 og 37 samt §§ 415-425. Er sigtede tilbageholdt, kan politiet undlade at bringe den pågældende til stede i retten, hvis det vil være forbundet med uforholdsmæssige vanskeligheder.

Stk. 2. Retten kan efter anmodning bestemme, at der ikke skal gives sigtede underretning om, at der afholdes et retsmøde, eller at sigtede skal være udelukket fra at overvære et retsmøde helt eller delvis, hvis hensynet til fremmede magter, til statens sikkerhed eller til sagens opklaring undtagelsesvis gør det nødvendigt.

Stk. 3. Har sigtede været udelukket fra at overvære et retsmøde, skal retten, hvis sigtede er til stede, og ellers politiet snarest gøre sigtede bekendt med, hvad der er noteret i retsbogen. Hvis de særlige hensyn, som har begrundet udelukkelsen, fortsat er til stede, kan retten dog bestemme, at sigtede ikke skal gøres bekendt hermed, ligesom retten kan pålægge forsvareren ikke at oplyse sigtede om, hvad der er sket i retsmødet. Pålægget kan udstrækkes, indtil tiltalte har afgivet forklaring under domsforhandlingen.

Stk. 4. Retten kan pålægge sigtede at komme til et retsmøde. Er pålægget ikke givet i et tidligere retsmøde, meddeles det ved en skriftlig indkaldelse. Sigtede skal indkaldes med mindst aftens varsel. Retten kan dog fastsætte andet varsel eller pålægge sigtede at møde straks. Indkaldelsen skal indeholde oplysning om sigtelsen. Udebliver sigtede, kan den pågældende anholdes efter § 351.

§ 344. Forsvareren skal underrettes om alle retsmøder og er berettiget til at overvære dem. Er det ikke muligt at underrette forsvareren, kan der kun afholdes retsmøder, som ikke kan udsættes. For så vidt angår de i § 343, stk. 1, 2. pkt., nævnte retsmøder kan reglen dog fraviges, hvis hensynet til fremmede magter, til statens sikkerhed eller til sagens opklaring eller tredjemand undtagelsesvis gør det nødvendigt. Afgørelsen træffes af retten efter anmod-

ning fra politiet. Forsvareren må kun med rettens samtykke videregive oplysninger, der er modtaget i retsmøder, som sigtede har været udelukket fra at deltage i.

Stk. 2. Forsvareren er berettiget til at fremsætte bemærkninger og kort at få disse noteret i retsbogen. Retten bestemmer, på hvilket tidspunkt under retsmødet dette kan ske.

Afhøringer ved politiet

§ 345. Politiet kan foretage afhøringer, men kan ikke pålægge nogen at afgive forklaring. Der må ikke anvendes tvang for at få nogen til at udtale sig. Enhver har dog pligt til efter anmodning at oplyse navn, adresse og fødselsdato til politiet. Nægtelse heraf kan medføre bøde.

Stk. 2. Det væsentlige indhold af de afgivne forklaringer noteres i rapporterne. Særligt vigtige dele af forklaringerne gengives så vidt muligt med den afhørtes egne ord.

Stk. 3. Der skal gives den afhørte mulighed for at gøre sig bekendt med gengivelsen af forklaringen. Den afhørtes eventuelle rettelser og tilføjelser medtages. Den afhørte skal tilbydes at underskrive rapporten, men skal gøres bekendt med, at der ikke er pligt til at gøre dette. Det skal af rapporten fremgå, at disse regler er iagttaget.

Stk. 4. Optagelse på bånd eller lignende af forklaringer må kun finde sted, når den afhørte er gjort bekendt med det.

§ 346. Inden politiet afhører en sigtet, skal vedkommende udtrykkeligt gøres bekendt med sigtelsen og med, at vedkommende ikke er forpligtet til at udtale sig. Det skal af rapporten fremgå, at disse regler er iagttaget.

Stk. 2. Justitsministeren fastsætter regler om, i hvilke tilfælde kommunen skal underrettes om og have adgang til at overvære afhøringen af sigtede under 18 år.

Stk. 3. Spørgsmål til en sigtet må ikke stilles således, at noget, der er benægtet eller ikke erkendt, forudsættes tilstået. Løfter, urigtige oplysninger eller trusler må ikke anvendes.

Stk. 4. Afhøringen må ikke forlænges alene for at opnå en tilståelse. Ved afhøringer, der ikke er ganske kortvarige, anføres i rapporten tidspunkterne for afhøringens begyndelse og afslutning.

Stk. 5. Sigtede må ikke spørge sin forsvarer eller andre til råds om den umiddelbare besvarelse af et stillet spørgsmål.

§ 347. Ved politiets afhøring af en person, der ikke er sigtet, finder bestemmelserne i §§ 147, stk. 1, 154 og 156, stk. 1 og 2, tilsvarende anvendelse.

Afhøringer i retten

§ 348. Ved afhøringer i retten finder §§ 345, stk. 2-4, og 346 tilsvarende anvendelse.

Stk. 2. Ved afhøring af sigtede finder § 155, stk. 1 og 2, tilsvarende anvendelse.

KAPITEL 35
ANHOLDELSE OG TILBAGEHOLDELSE

Anholdelse

Anholdelsesbetingelser

§ 349. Politiet kan anholde en person, der med rimelig grund mistænkes for en lovovertrædelse, der er undergivet offentlig påtale, såfremt anholdelse må anses for nødvendig for at hindre yderligere overtrædelser, for at sikre personens foreløbige tilstedeværelse eller for at hindre personens kontakt med andre.

Stk. 2. Samme beføjelse har enhver, der træffer nogen under eller i umiddelbar tilknytning til udøvelsen af en lovovertrædelse, der er undergivet offentlig påtale. Den anholdte skal snarest muligt overgives til politiet med oplysning om tidspunktet og grundlaget for anholdelsen.

Stk. 3. Ved opløb, hvor der udøves eller trues med vold på person eller gods, og hvor den eller de skyldige ikke med sikkerhed kan udpeges, kan politiet anholde enhver tilstedeværende, som kan mistænkes for deltagelse i ulovlighederne. Det samme gælder ved slagsmål, hvori flere personer har deltaget, hvis slagsmålet har haft drab eller betydelig legemsbeskadigelse til følge.

§ 350. Den, der med rimelig grund mistænkes for overtrædelse af vilkår, som er fastsat i en dom til tilsyn, behandling eller anbringelse eller i en afgørelse om prøveløsladelse, prøveudskrivning eller betinget benådning, kan anholdes af politiet, hvis det er nødvendigt på denne måde at sikre mistænktes foreløbige tilstedeværelse.

Stk. 2. Det samme gælder ved tilsidesættelse af forskrifter, der er meddelt i forbindelse med dom til særlige hjælpeforanstaltninger over for unge eller forholdsregler, der er fastsat i medfør af § 360.

§ 351. Udebliver sigtede trods lovlig indkaldelse, kan retten bestemme, at sigtede skal anholdes, hvis det i indkaldelsen eller under et retsmøde er tilkendegivet, at vedkommende skal møde personligt og i udeblivelsestilfælde må vente at blive anholdt.

Stk. 2. Tilbageholdelsen må ikke udstrækkes længere end nødvendigt og kan ikke overstige 24 timer.

§ 352. Anholdelse må ikke foretages, hvis frihedsberøvelse efter sagens art eller omstændighederne i øvrigt ville være et uforholdsmæssigt indgreb.

§ 353. Intet landstingsmedlem kan anholdes eller underkastes anden frihedsberøvelse af nogen art uden Landstingets samtykke, medmindre medlemmet er grebet på fersk gerning.

Fremgangsmåden ved anholdelse

§ 354. Anholdelsen skal foretages så skånsomt, som omstændighederne tillader.

Stk. 2. Politiet skal snarest muligt i et sprog, som den pågældende forstår, gøre den anholdte bekendt med sigtelsen og tidspunktet for anholdelsen. Det skal fremgå af rapporten, at denne regel er fulgt.

Stk. 3. Politiet kan under iagttagelse af §§ 401, stk. 3, 404 og 405 foretage besigtigelse og undersøgelse af den anholdtes legeme og tøj med henblik på at fratage vedkommende genstande, som kan benyttes til vold eller undvigelse, eller som i øvrigt kan medføre fare for den anholdte eller andre. Politiet kan tage sådanne effekter samt penge, der findes hos den anholdte, i forvaring.

Stk. 4. Under anholdelsen er den pågældende i øvrigt ikke undergivet andre indskrænkninger i sin frihed, end anholdelsens formål og ordenshensyn gør nødvendigt.

Stk. 5. Efter anmodning fra politiet kan beslutning om anholdelse træffes af retten.

Løsladelse

§ 355. Enhver, der anholdes, skal løslades, så snart begrundelsen for anholdelse ikke længere er til stede. Tidspunktet for løsladelsen skal fremgå af rapporten.

Fremstilling i retten

§ 356. Inden 24 timer efter anholdelsen skal den anholdte, der ikke forinden er løsladt, fremstilles i retten. Tidspunktet for anholdelsen og for fremstillingen i retten anføres i retsbogen.

Stk. 2. Hvis der i den retskreds, hvor sigtede opholder sig, ikke er nogen dommer, der kan afholde et retsmøde inden for 24 timer efter anholdelsen, skal den sigtede inden for fristen fremstilles for en anden kredsret under anvendelse af fjernkommunikation, jf. §§ 128 og 163. Kan et retsmøde ikke holdes inden for 24 timer efter anholdelsen, fordi den sigtede, når denne er pågrebet uden for det sted, hvor retten har sit sæde, ikke kan bringes til stede inden fristens udløb, skal den sigtede inden for fristen fremstilles for kredsretten under anvendelse af fjernkommunikation eller, hvis dette ikke er muligt, for en anden kredsret under anvendelse af fjernkommunikation, jf. §§ 128 og 163.

Stk. 3. Kan der ikke inden 24 timer holdes et retsmøde, som angivet i stk. 2 skal fremstilling ske snarest muligt og senest 24 timer, efter at hindringen for fremstillingen er bortfaldet. I retsbogen noteres oplysning om de forhold, der har hindret den rettidige fremstilling. Anholdelse kan dog ikke opretholdes ud over 24 timer fra dens iværksættelse, medmindre betingelserne for opretholdt anholdelse eller tilbageholdelse, jf. §§ 357, stk. 1, 358 og 359, efter politiets vurdering er til stede.

Opretholdt anholdelse

§ 357. Har anholdelse fundet sted for en lovovertrædelse, for hvilket tilbageholdelse ikke er udelukket, eller i medfør af § 350, og findes anholdte ikke at kunne løslades straks, kan retten, når den på grund af de foreliggende oplysningers utilstrækkelighed eller af anden grund ikke finder straks at kunne tage stilling til spørgsmålet om tilbageholdelse, beslutte, at sigtede foreløbig skal forblive anholdt. I beslutningen anføres de omstændigheder, der be-

grunder, at anholdelse opretholdes. Under den opretholdte anholdelse finder § 360, tilsvarende anvendelse. Sigtede skal have lejlighed til at angive eventuelle oplysninger, som denne ønsker tilvejebragt.

Stk. 2. Den, som har fået anholdelsen opretholdt, skal, hvis vedkommende ikke forinden er løsladt, på ny fremstilles i retten, der senest 3 gange 24 timer efter afslutningen af det første retsmøde træffer bestemmelse om, hvorvidt anholdte skal løslades eller tilbageholdes eller undergives forholdsregler efter § 360.

Tilbageholdelse

Betingelser for tilbageholdelse

§ 358. En sigtet kan tilbageholdes,

1) når der er begrundet mistanke om, at sigtede har begået
   a) en grov lovovertrædelse, eller
   b) en række ikke tidligere pådømte lovovertrædelser, der efter loven kan medføre anstaltsanbringelse, og
2) der samtidig
   a) efter det om sigtedes forhold oplyste er bestemte grunde til at antage, at sigtede vil unddrage sig forfølgningen eller fuldbyrdelsen,
   b) efter det om sigtedes forhold oplyste er bestemte grunde til at frygte, at sigtede på fri fod vil begå ny lovovertrædelse af den foran nævnte beskaffenhed, eller
   c) efter sagens omstændigheder er bestemte grunde til at antage, at sigtede vil vanskeliggøre forfølgningen i sagen, navnlig ved at fjerne spor eller advare eller påvirke andre.

Stk. 2. En sigtet kan endvidere tilbageholdes, når der foreligger en særlig bestyrket mistanke om, at sigtede har begået en lovovertrædelse af en sådan særlig grovhed, at hensynet til retshåndhævelsen skønnes at kræve, at sigtede ikke er på fri fod.

Stk. 3. Tilbageholdelse kan ikke anvendes, hvis lovovertrædelsen kun kan ventes at ville medføre bøde, eller hvis frihedsberøvelsen vil stå i misforhold til den herved forvoldte forstyrrelse af sigtedes forhold, sagens karakter og grovhed og den foranstaltning, som kan ventes, hvis sigtede findes skyldig.

§ 359. Er der begrundet mistanke om, at en person har overtrådt vilkår, som er fastsat i en dom til tilsyn eller i en afgørelse om prøveløsladelse eller prøveudskrivning eller betinget benådning, kan personen tilbageholdes, hvis retten finder, at overtrædelsen er af en sådan karakter, at der er spørgsmål om anbringelse i egnet hjem, institution eller hospital eller indsættelse i anstalt.

Mindre indgribende forholdsregler

§ 360. Er betingelserne for tilbageholdelse til stede, men kan tilbageholdelsens formål opnås ved mindre indgribende forholdsregler, træffer retten med sigtedes samtykke afgørelse herom. Retten kan dog undtagelsesvis træffe afgørelse herom uden sigtedes samtykke.

Stk. 2. Retten kan som mindre indgribende forholdsregler træffe afgørelse om, at sigtede skal

1) undergive sig et nærmere fastsat tilsyn,
2) overholde særlige bestemmelser vedrørende opholdssted, arbejde, anvendelse af fritid og kontakt med bestemte personer,
3) tage ophold i egnet hjem eller institution,
4) undergive sig psykiatrisk behandling eller afvænningsbehandling for misbrug af alkohol, narkotika eller lignende, om nødvendigt på hospital eller særlig institution,
5) møde op hos politiet eller hos andre på nærmere angivne tidspunkter,
6) deponere pas eller andre legitimationspapirer hos politiet eller andre,
7) stille et af retten fastsat beløb til sikkerhed for sin tilstedeværelse ved retsmøde og ved fuldbyrdelsen af en eventuel dom,
8) overholde andre af retten fastsatte vilkår.

Stk. 3. Hvis sigtede unddrager sig møde i retten eller fuldbyrdelse af dommen, kan retten, efter at der så vidt muligt er givet dem, afgørelsen vedrører, lejlighed til at udtale sig, bestemme, at et beløb, der er stillet til sikkerhed, tilfalder statskassen. Afgørelsen træffes ved en beslutning, der skal begrundes. Retten kan dog bestemme, at den forurettedes erstatningskrav kan dækkes af beløbet. Retten kan under særlige omstændigheder i indtil 6 måneder efter afgørelsen beslutte, at et beløb, der er tilfaldet statskassen, helt eller delvis skal tilbagebetales.

Stk. 4. Justitsministeren kan fastsætte regler om meddelelse af tilladelse til udgang mv. til personer, der er anbragt i institution eller hospital mv. i medfør af stk. 2, nr. 3 eller 4, når der ikke i øvrigt er taget stilling hertil. Justitsministeren kan i den forbindelse fastsætte, at afgørelser, der træffes i medfør af disse regler, ikke kan indbringes for højere administrativ myndighed.

Sagens behandling i retten og sigtedes tilstedeværelse

§ 361. Retten afgør efter anmodning fra politiet, om sigtede skal tilbageholdes eller undergives forholdsregler, der træder i stedet herfor, jf. §§ 358-361. Afgørelsen træffes ved en beslutning, der skal begrundes. Sigtede har krav på at få beskikket en forsvarer, jf. § 320, stk. 1, nr. 1.

Stk. 2. Sigtede skal afhøres i retten om sigtelsen og have lejlighed til at udtale sig, inden afgørelsen træffes, medmindre sigtede ikke er til stede i Grønland, eller retten finder, at fremstillingen af særlige grunde må anses for nytteløs eller skadelig for sigtede.

Stk. 3. Er beslutning truffet om tilbageholdelse eller forholdsregler, der træder i stedet herfor, uden at sigtede har haft lejlighed til at udtale sig i retten, jf. stk. 2, skal sigtede fremstilles i retten inden 24 timer, efter at sigtede er bragt her til landet, eller hindringen for sigtedes fremstilling er ophørt.

Stk. 4. Retten kan til enhver tid omgøre en beslutning om tilbageholdelse eller forholdsregler, der træder i stedet herfor.

Afgørelse om tilbageholdelse mv.

§ 362. Træffer retten beslutning om tilbageholdelse eller forholdsregler, der træder i stedet herfor, skal retten anføre i denne, hvilke bestemmelser om tilbageholdelse, retten har anvendt, og hvilke konkrete omstændigheder i sagen der har ført til afgørelsen.

Stk. 2. Er sigtede til stede i retsmødet, skal vedkommende straks gøres bekendt med indholdet af beslutningen, jf. stk. 1, og vejledes om sin adgang til at kære afgørelsen og om fristen for kære.

Stk. 3. Er sigtede ikke til stede i retsmødet, skal vedkommende snarest muligt have samme underretning og vejledning som efter stk. 2.

Stk. 4. Udskrift af en beslutning om tilbageholdelse udleveres efter anmodning snarest muligt til den pågældende.

Frist for tilbageholdelse mv. og fristforlængelse

§ 363. Bortset fra tilfælde, hvor sigtede ikke er til stede i Grønland, fastsætter retten i beslutningen en frist for tilbageholdelsens eller forholdsreglens længde. Fristen skal være så kort som muligt og må ikke overstige 4 uger.

Stk. 2. Retten kan forlænge fristen, men højst med 4 uger ad gangen. Forlængelsen sker ved en beslutning, der skal begrundes, medmindre sigtede erklærer sig indforstået med forlængelsen.

Stk. 3. Fremstilling af en sigtet, der er tilbageholdt eller undergivet anden frihedsberøvende forholdsregel, kan dog undlades, når vedkommende giver afkald derpå, eller retten finder, at fremstillingen vil være forbundet med uforholdsmæssige vanskeligheder.

Kære af fristforlængelse

§ 364. Kæres en beslutning om fristforlængelse, jf. § 363, stk. 2, hvorved tilbageholdelse eller anden frihedsberøvende forholdsregel udstrækkes ud over 3 måneder, skal kæremålet efter anmodning behandles mundtligt.

Stk. 2. Den højere ret kan beslutte, at den mundtlige behandling af kæremålet skal foregå ved anvendelse af fjernkommunikation, jf. § 163, når en sådan fremgangsmåde må anses for nødvendig for at undgå uforholdsmæssige vanskeligheder.

Stk. 3. Når kæremål én gang er blevet behandlet efter 1. eller 2. pkt., afgør den højere ret, om en senere anmodning om mundtlig behandling skal imødekommes. Bestemmelsen i § 363, stk. 3, finder tilsvarende anvendelse.

Ophør af tilbageholdelse mv.

§ 365. Når betingelserne for tilbageholdelse eller forholdsregler, der træder i stedet herfor, ikke længere er til stede, skal tilbageholdelsen eller de nævnte forholdsregler ophæves om nødvendigt ved rettens beslutning. Retten kan træffe beslutning herom uden anmodning. Rettens beslutning skal begrundes.

Stk. 2. Finder retten, at efterforskningen ikke gennemføres med tilstrækkelig hurtighed, og at fortsat tilbageholdelse eller anden forholdsregel ikke er rimelig, skal retten ophæve den. Retten kan træffe beslutning herom uden anmodning. Rettens beslutning skal begrundes.

Tilbageholdelse mv. under domsforhandlingen

§ 366. Når den frist, der er fastsat efter § 363, stk. 1 eller 2, udløber, efter at domsforhandlingen er begyndt, fortsætter tilbageholdelsen eller forholdsregler, der træder i stedet herfor, uden yderligere forlængelser, indtil der er afsagt dom i sagen.

Stk. 2. Tiltalte kan efter udløbet af den før domsforhandlingen fastsatte frist anmode retten om at ophæve tilbageholdelsen eller forholdsregler, der træder i stedet herfor, efter § 361, stk. 4, eller § 365, og retten skal i givet fald træffe afgørelse herom inden 7 dage. Hvis retten ikke imødekommer anmodningen, kan tiltalte tidligst 14 dage efter rettens afgørelse fremsætte en ny anmodning.

Stk. 3. Hvis der er spørgsmål om tilbageholdelse efter § 358, stk. 2, træffes afgørelsen om eventuel ophævelse af en dommer, som ikke deltager i domsforhandlingen, jf. § 50, stk. 2, medmindre en af betingelserne i § 50, stk. 2, 2. pkt. er opfyldt. Tiltaltes anmodning kan efter rettens bestemmelse behandles på skriftligt grundlag, hvis afgørelsen træffes af en dommer, som ikke deltager i domsforhandlingen.

Tilbageholdelse mv. efter domsafsigelsen

§ 367. Beslutning om tilbageholdelse eller anden forholdsregel har kun virkning, indtil dommen er afsagt.

Stk. 2. Efter at dommen er afsagt, beslutter retten efter anmodning fra politiet, om tiltalte skal tilbageholdes, eller om der skal træffes forholdsregler, der træder i stedet herfor, under en eventuel anke eller indtil dommens iværksættelse. Finder retten ikke grundlag for tilbageholdelse eller forholdsregler, der træder i stedet herfor, kan retten dog efter politiets anmodning træffe beslutning om tilbageholdelse eller de nævnte forholdsregler, indtil højere ret har afgjort spørgsmålet herom. En beslutning som nævnt i 2. pkt. kan kun træffes, hvis tiltalte har været tilbageholdt, eller der har været truffet forholdsregler, der træder i stedet herfor, indtil dommen. §§ 358, 360, 361, 362 og 365 finder tilsvarende anvendelse.

Stk. 3. Hvis dommen ankes, træffes senere beslutninger om tilbageholdelse eller forholdsregler, der træder i stedet herfor, af den højere ret. §§ 358, 360, 361, stk. 1 og 4, 362, 363, stk. 1 og 2 og 365 finder tilsvarende anvendelse.

§ 368. Intet landstingsmedlem kan tilbageholdes uden Landstingets samtykke, medmindre medlemmet er grebet på fersk gerning.

Anbringelse af tilbageholdte

§ 369. Tilbageholdte anbringes i en detention eller i en anstalt, medmindre retten har truffet beslutning om mindre indgribende forholdsregler efter § 360 eller anbringelse på en psykiatrisk ledet anstalt under Kriminalforsorgen i Danmark efter § 370.

Stk. 2. Den tilbageholdte anbringes så vidt muligt på det sted, hvor kriminalsagen behandles.

Stk. 3. Anbringelse uden for en detention eller en anstalt kan ske af helbredsmæssige grunde.

Tilbageholdelse på en psykiatrisk ledet anstalt under Kriminalforsorgen i Danmark

§ 370. Retten kan træffe afgørelse om, at en tilbageholdt skal anbringes på en psykiatrisk ledet anstalt under Kriminalforsorgen i Danmark, når der er begrundet mistanke om, at den tilbageholdte har begået drab, røveri, frihedsberøvelse, alvorlig voldsforbrydelse, trusler af den i kriminallovens § 94 nævnte art, voldtægt eller anden alvorlig seksualforbrydelse eller brandstiftelse eller forsøg på en af de nævnte forbrydelser, og når

1) der efter det om tilbageholdtes forhold oplyste er bestemte grunde til at antage, at tilbageholdte på grund af psykisk abnormitet er uegnet til mindre indgribende forholdsregler efter § 360 eller anbringelse efter § 369, eller
2) der efter det om tilbageholdtes forhold oplyste er bestemte grunde til at antage, at mindre indgribende forholdsregler efter § 360 eller anbringelse efter § 369 ikke giver den fornødne sikkerhed.

Stk. 2. Justitsministeren kan fastsætte regler om meddelelse af tilladelse til udgang mv. til personer, der er tilbageholdt på en psykiatrisk ledet anstalt under kriminalforsorgen i Danmark, når der ikke i øvrigt er taget stilling hertil. Justitsministeren kan i den forbindelse fastsætte, at afgørelser, der træffes i medfør af disse regler, ikke kan indbringes for højere administrativ myndighed.

Afgørelse om tilbageholdelse på en psykiatrisk ledet anstalt under Kriminalforsorgen i Danmark

§ 371. Rettens afgørelse om anbringelse efter § 370 træffes ved særskilt beslutning herom. Træffer retten afgørelse om anbringelse efter § 370, skal retten i beslutningen anføre de konkrete omstændigheder, hvorpå det støttes, at betingelserne i § 370 er opfyldt.

Stk. 2. Retten fastsætter i beslutningen en frist for anbringelsens længde. Fristen skal være så kort som muligt og må ikke overstige den frist for tilbageholdelse, der er fastsat efter § 363, stk. 1 eller 2. §§ 362, stk. 2-4, 363, stk. 2 og 3, 364, 365 og 367 finder tilsvarende anvendelse.

Stk. 3. Justitsministeren kan ved bekendtgørelse ophæve §§ 370-371.

Tilbageholdelse i isolation

§ 372. Retten kan efter anmodning fra politiet bestemme, at en tilbageholdt skal udelukkes fra fællesskab med de øvrige indsatte (isolation), hvis

1) tilbageholdelsen er besluttet i medfør af § 358, stk. 1, nr. 2, litra c, og
2) der er bestemte grunde til at antage, at tilbageholdelsen i sig selv ikke er tilstrækkelig til at hindre den tilbageholdte i at vanskeliggøre forfølgningen i sagen, herunder ved gennem

andre indsatte at påvirke medsigtede eller ved trusler eller på anden lignende måde at påvirke andre.

Proportionalitetskrav mv. vedrørende isolation

§ 373. Isolation må kun iværksættes eller fortsættes, hvis

1) formålet hermed ikke kan tilgodeses ved mindre indgribende forholdsregler, herunder ved at anbringe den tilbageholdte et andet sted end bestemte andre indsatte eller på anden måde afskære den tilbageholdte fra samvær med sådanne indsatte eller ved at etablere brevkontrol, besøgskontrol eller besøgsforbud,
2) indgrebet, herunder den særlige belastning, som indgrebet kan medføre på grund af den tilbageholdtes unge alder, fysiske eller psykiske svagelighed eller personlige forhold i øvrigt, ikke står i misforhold til sagens karakter og grovhed og den foranstaltning, som kan ventes, hvis den tilbageholdte findes skyldig, og
3) efterforskningen gennemføres med den særlige hurtighed, som er nødvendig ved tilbageholdelse i isolation, herunder ved benyttelse af mulighederne for bevissikring efter § 342.

Maksimal varighed af isolation

§ 374. Isolation må ikke finde sted i et sammenhængende tidsrum på mere end 8 uger, jf. dog stk. 2.

Stk. 2. Hvis sigtelsen angår en særlig grov lovovertrædelse, og den tilbageholdte er fyldt 18 år, må isolation ikke finde sted i et sammenhængende tidsrum på mere end 3 måneder. Retten kan dog undtagelsesvis tillade, at en isolation udstrækkes ud over 3 måneder, hvis afgørende hensyn til forfølgningen gør fortsat isolation nødvendig, uanset den tid den tilbageholdte hidtil har været isoleret.

Afgørelse om isolation

§ 375. Rettens afgørelse om isolation træffes ved særskilt beslutning herom. Træffer retten bestemmelse om isolation, skal retten i beslutningen anføre de konkrete omstændigheder, hvorpå det støttes, at betingelserne i §§ 372-374 for isolation eller fortsat isolation er opfyldt.

Stk. 2. Ved rettens afgørelse om isolation finder reglerne i §§ 361, stk. 2-4, 362, 363, 365 og 367 i øvrigt tilsvarende anvendelse. Ved iværksættelse af isolation må den første frist for indgrebets længde dog ikke overstige 2 uger. Hvis den tilbageholdte er under 18 år, kan fristen for isolation højst forlænges med 2 uger ad gangen.

Kæremål om isolation

§ 376. Udstrækkes en isolation ud over 8 uger, skal kæremål herom efter anmodning behandles mundtligt. Stadfæstes afgørelsen om isolation, skal senere kæremål om fortsat isolation efter anmodning ligeledes behandles mundtligt, hvis isolationen ved den påkærede beslutning udstrækkes ud over 8 uger fra den seneste mundtlige behandling af kæremål om forlængelse af isolation. Hvis den højere ret finder, at behandling efter 1. eller 2. pkt. vil være

forbundet med uforholdsmæssige vanskeligheder, kan den dog beslutte at behandle kæremålet således, at sigtede, forsvareren og politiet kan udtale sig under og overvære behandlingen af sagen ved anvendelse af fjernkommunikation, jf. § 163. I andre tilfælde end dem, der omfattet af 1. eller 2. pkt. afgør den højere ret, om en anmodning om mundtlig behandling skal imødekommes. Bestemmelsen i § 363, stk. 3, finder tilsvarende anvendelse.

Forholdene under tilbageholdelsen

§ 377. Den tilbageholdte må ikke holdes afsondret fra andre mennesker eller i øvrigt undergives indskrænkninger i videre omfang, end hensynet til opretholdelse af orden og sikkerhed på tilbageholdelsesstedet gør det nødvendigt.

Besøg og udgangstilladelse

§ 378. Politiet kan af hensyn til tilbageholdelsens formål modsætte sig, at den tilbageholdte modtager besøg, eller forlange, at besøg finder sted under kontrol. Nægter politiet besøg, skal den tilbageholdte underrettes herom, medmindre retten af hensyn til efterforskningen bestemmer andet. Den tilbageholdte kan kræve, at politiets afslag på besøg eller krav om kontrol forelægges retten til afgørelse. Den tilbageholdte har altid ret til ukontrolleret besøg af sin forsvarer.

Stk. 2. Institutionens ledelse kan med politiets samtykke give en tilbageholdt udgangstilladelse for et kortere tidsrum.

Brevkontrol

§ 379. Politiet kan gennemse breve til eller fra en tilbageholdt inden modtagelsen eller afsendelsen. Politiet skal snarest muligt udlevere eller sende brevene, medmindre indholdet vil kunne være til skade for efterforskningen eller opretholdelse af orden og sikkerhed på tilbageholdelsesstedet. Tilbageholdes et brev, skal spørgsmålet, om hvorvidt tilbageholdelsen bør opretholdes, straks forelægges retten til afgørelse. Opretholdes tilbageholdelsen, skal afsenderen straks underrettes, medmindre retten af hensyn til efterforskningen træffer anden bestemmelse. En tilbageholdt har ret til ukontrolleret brevveksling med retten, forsvareren, justitsministeren, direktøren for kriminalforsorgen, Folketingets Ombudsmand og Landstingets Ombudsmand. Justitsministeren kan fastsætte regler om tilbageholdtes ret til at afsende lukkede breve til andre offentlige myndigheder eller enkeltpersoner.

Domstolskontrol med andre rettighedsbegrænsninger

§ 380. Såfremt politiet bestemmer, at der af hensyn til tilbageholdelsens formål skal foretages andre begrænsninger i en tilbageholdts rettigheder, kan den tilbageholdte forlange spørgsmålet om opretholdelsen af begrænsningerne forelagt retten til afgørelse.

Stk. 2. Klager over behandlingen under tilbageholdelsen kan indgives til retten.

Efterforskning mod tilbageholdte

§ 381. Hverken kriminalforsorgens personale, øvrige tilbageholdte eller frihedsberøvede eller andre, der ikke er polititjenestemænd, må benyttes til at efterforske mod tilbageholdte.

Administrative bestemmelser

§ 382. Justitsministeren eller den justitsministeren bemyndiger dertil fastsætter nærmere regler om behandlingen af tilbageholdte, herunder for tilbageholdte, der er isoleret og tilbageholdte, der er anbragt i politiets detentioner.

KAPITEL 36
INDGREB I MEDDELELSESHEMMELIGHEDEN, OBSERVATION, LEGEMSINDGREB OG RANSAGNING

Indgreb i meddelelseshemmeligheden og observation

Brevåbning og brevstandsning

§ 383. Efter anmodning fra politiet kan retten ved en beslutning, der skal begrundes, bestemme, at breve og andre forsendelser skal overgives til politiet, som kan tilbageholde, åbne og gøre sig bekendt med indholdet heraf (brevåbning), hvis

1) der er bestemte grunde til at antage, at der på den pågældende måde gives meddelelser eller foretages forsendelser til eller fra en mistænkt,
2) indgrebet må antages at være af afgørende betydning for efterforskningen, og
3) efterforskningen angår en særlig grov lovovertrædelse eller børnepornografi.

Stk. 2. Politiet kan tage kopier af de forsendelser mv., som er nævnt i stk. 1, i samme omfang som politiet er berettiget til at gøre sig bekendt med indholdet heraf.

Stk. 3. Efter anmodning fra politiet kan retten bestemme, at breve og andre forsendelser til eller fra sigtede skal overgives til politiet, som kan tilbageholde, åbne og gøre sig bekendt med indholdet heraf, hvis der foreligger en særlig bestyrket mistanke om, at der i forsendelsen findes genstande, som bør konfiskeres, eller som ved en forbrydelse er frataget nogen, som kan kræve dem tilbage. Afgørelsen træffes ved en beslutning, der skal begrundes.

Stk. 4. Forsendelser, der har været tilbageholdt med henblik på brevåbning, jf. stk. 1, skal snarest muligt sendes videre til den angivne modtager. Ønsker politiet at standse den videre forsendelse, skal anmodning om brevstandsning indgives til retten inden 48 timer efter tilbageholdelsens iværksættelse. Stk. 1 finder tilsvarende anvendelse.

Telefonaflytning

§ 384. Efter anmodning fra politiet kan retten ved en beslutning, der skal begrundes, bestemme, at der skal gives politiet adgang til at aflytte telefonsamtaler eller anden tilsvarende telekommunikation (telefonaflytning) til og fra bestemte telefoner inden for et nærmere angivet tidsrum, hvis

1) der er bestemte grunde til at antage, at der på den pågældende måde gives meddelelser til eller fra en mistænkt,
2) indgrebet må antages at være af afgørende betydning for efterforskningen og
3) efterforskningen angår en særlig grov lovovertrædelse, fredskrænkelser eller børnepornografi.

Stk. 2. Politiet kan optage de samtaler mv., som er nævnt i stk. 1, i samme omfang som politiet er berettiget til at gøre sig bekendt med indholdet heraf.

Teleoplysning

§ 385. Efter anmodning fra politiet kan retten ved en beslutning, der skal begrundes, bestemme, at politiet skal gives adgang til inden for et nærmere angivet tidsrum at indhente oplysning om, hvilke telefoner eller andre tilsvarende kommunikationsapparater der sættes eller har været sat i forbindelse med en bestemt telefon eller andet kommunikationsapparat, selv om indehaveren af dette ikke har meddelt tilladelse hertil (teleoplysning), hvis
1) der er bestemte grunde til at antage, at der på den pågældende måde gives meddelelser til eller fra en mistænkt,
2) indgrebet må antages at være af afgørende betydning for efterforskningen og
3) efterforskningen angår en særlig grov lovovertrædelse, fredskrænkelser eller børnepornografi.

Udvidet teleoplysning

§ 386. Efter anmodning fra politiet kan retten ved en beslutning, der skal begrundes, bestemme, at politiet skal gives adgang til inden for et nærmere angivet tidsrum at indhente oplysning om, hvilke telefoner eller andre tilsvarende kommunikationsapparater inden for et nærmere angivet område, der sættes eller har været sat i forbindelse med andre telefoner eller kommunikationsapparater, selv om indehaveren af dette ikke har meddelt tilladelse hertil (udvidet teleoplysning), hvis
1) indgrebet må antages at være af afgørende betydning for efterforskningen og
2) efterforskningen angår en særlig grov lovovertrædelse, som har medført eller som kan medføre fare for menneskers liv eller velfærd eller for betydelige samfundsværdier.

Rumaflytning

§ 387. Efter anmodning fra politiet kan retten ved en beslutning, der skal begrundes, bestemme, at politiet kan aflytte andre samtaler eller udtalelser, end de i § 384 nævnte ved hjælp af et apparat (rumaflytning), hvis
1) der er bestemte grunde til at antage, at der på den pågældende måde gives meddelelser til eller fra en mistænkt,
2) indgrebet må antages at være af afgørende betydning for efterforskningen og
3) efterforskningen angår en særlig grov lovovertrædelse, som har medført eller som kan medføre fare for menneskers liv eller velfærd eller for betydelige samfundsværdier.

Stk. 2. Politiet kan optage de samtaler mv., som er nævnt i stk. 1, i samme omfang som politiet er berettiget til at gøre sig bekendt med indholdet heraf.

Proportionalitetskrav mv.

§ 388. Der må ikke foretages indgreb i meddelelseshemmeligheden, hvis det efter indgrebets formål, sagens karakter og grovhed og den krænkelse og ulempe, som indgrebet må antages at forvolde den eller de personer, som det rammer, ville være et uforholdsmæssigt indgreb.

§ 389. Telefonaflytning, anden aflytning, brevåbning og brevstandsning må ikke foretages med hensyn til den mistænktes forbindelse med personer, som efter reglerne i § 143 er udelukket fra at afgive forklaring som vidne.

Rettens beslutning

§ 390. Retten anfører i sin beslutning de telefonnumre, lokaliteter, adressater eller forsendelser, som indgrebet angår. Endvidere anføres de konkrete omstændigheder i sagen, hvorpå det støttes, at betingelserne for indgrebet er opfyldt. Beslutningen kan til enhver tid omgøres.

Stk. 2. Retten fastsætter i beslutningen det tidsrum, inden for hvilket indgrebet kan foretages. Dette tidsrum skal være så kort som muligt og må ikke overstige 4 uger. Retten kan efter politiets anmodning forlænge tidsrummet, men højst med 4 uger ad gangen.

Stk. 3. Såfremt indgrebets formål ville forspildes, hvis rettens beslutning skulle afventes, kan politiet beslutte at foretage indgrebet. I så fald skal politiet snarest muligt og senest inden 24 timer fra indgrebets iværksættelse forelægge sagen for retten. Retten beslutter, om indgrebet kan godkendes, samt om det kan opretholdes, og i bekræftende fald for hvilket tidsrum, jf. stk. 1, 2. og 3. pkt., og stk. 2. Rettens beslutning skal begrundes. Burde indgrebet efter rettens opfattelse ikke være foretaget, skal retten orientere Justitsministeriet herom.

Forsvarerbeskikkelse mv.

§ 391. Inden retten afgør, om indgreb i meddelelseshemmeligheden kan ske, skal der beskikkes en forsvarer for den, som indgrebet vedrører, og forsvareren skal have lejlighed til at udtale sig.

Stk. 2. En forsvarer, som er beskikket efter stk. 1, skal underrettes om alle retsmøder i sagen og er berettiget til at overvære disse samt til at gøre sig bekendt med det materiale, som politiet har tilvejebragt. Forsvareren er endvidere berettiget til at få udleveret en genpart af materialet. Finder politiet, at materialet er af særlig fortrolig karakter, og at genpart heraf derfor ikke bør udleveres, skal spørgsmålet herom efter anmodning fra forsvareren af politiet indbringes for retten til afgørelse. Forsvareren må ikke give de modtagne oplysninger videre til andre eller uden politiets samtykke sætte sig i forbindelse med den, som indgrebet retter sig imod. Den beskikkede forsvarer skal møde personligt.

Stk. 3. Retten kan bestemme, at den beskikkede forsvarer ikke senere under sagen kan virke som forsvarer for nogen sigtet.

Stk. 4. Angår efterforskningen en overtrædelse af kriminallovens kapitel 7 eller 8 behandles sagen af Retten i Grønland, og forsvareren beskikkes fra en særlig kreds af forsvarere, som er nævnt i 3. pkt. Rettens beslutning om, at forsvareren ikke skal beskikkes fra denne særlige kreds, kan påkæres til højere ret. Justitsministeren antager for Grønland en eller flere forsvarere, der kan beskikkes i de i 1. pkt. nævnte sager. Justitsministeren fastsætter nærmere regler om de pågældende forsvareres vagtordninger, om vederlag for at stå til rådighed og om sikkerhedsmæssige spørgsmål, herunder om godkendelse af sekretærhjælp.

Bistand til politiet

§ 392. Postvirksomheder og udbydere af telenet og teletjenester skal bistå politiet med at gennemføre indgreb i meddelelseshemmeligheden, herunder ved at etablere aflytning af telefonsamtaler mv., ved at give de i §§ 385 og 386 nævnte oplysninger samt ved at tilbageholde og udlevere forsendelser mv.

Stk. 2. Uden for de i §§ 385 og 386 nævnte tilfælde kan retten efter anmodning fra politiet med samtykke fra indehaveren af en telefon eller andet kommunikationsapparat give de i stk. 1 nævnte selskaber mv. pålæg om at oplyse, hvilke andre apparater der sættes i forbindelse med det pågældende apparat.

Stk. 3. Bestemmelsen i § 150, stk. 1 finder tilsvarende anvendelse på den, som uden lovlig grund undlader at yde den bistand, som er nævnt i stk. 1, eller at efterkomme et pålæg, som er givet efter stk. 2.

Stk. 4. Udbydere af telenet og teletjenester skal foretage registrering og opbevaring i 1 år af oplysninger om teletrafik til brug for efterforskning og forfølgning af lovovertrædelser. Justitsministeren fastsætter nærmere regler for denne registrering og opbevaring.

Stk. 5. Justitsministeren kan fastsætte regler om telenet- og teletjenesteudbyderes praktiske bistand til politiet i forbindelse med indgreb i meddelelseshemmeligheden.

Stk. 6. Overtrædelse af stk. 4, 1. pkt. kan medføre foranstaltninger efter kriminalloven. Der kan pålægges selskaber mv. (juridiske personer) kriminalretligt ansvar efter reglerne i kriminallovens kapitel 5.

Stk. 7. I forskrifter, der er fastsat i medfør af stk. 4, 2. pkt., og stk. 5, kan det fastsættes, at overtrædelse af bestemmelser i forskrifterne kan medføre foranstaltninger efter kriminalloven. Det kan endvidere fastsættes, at der ved overtrædelse begået af selskaber mv. (juridiske personer) kan pålægges selskabet mv. kriminalretligt ansvar efter reglerne i kriminallovens kapitel 5.

Stk. 8. Justitsministeren kan fastsætte regler om økonomisk godtgørelse for bistand til politiet til gennemførelse af indgreb i meddelelseshemmeligheden.

Forsvarerens deltagelse i brevåbning mm.

§ 393. Den forsvarer, der er beskikket efter § 391, kan forlange at overvære åbningen af breve og andre lukkede forsendelser. Dette gælder dog ikke, hvis åbningen ikke kan udsættes.

Underretning

§ 394. Efter afslutningen af et indgreb i meddelelseshemmeligheden skal der gives underretning om indgrebet, jf. dog stk. 4. Har den person, til hvem underretning efter stk. 2 skal gives, været mistænkt i sagen, skal der også gives underretning herom og om, hvilken lovovertrædelse mistanken har angået.

Stk. 2. Underretningen gives

1) ved telefonaflytning og teleoplysning til indehaveren af den pågældende telefon,
2) ved rumaflytning til den, der har rådighed over det sted eller det lokale, hvor samtalen er afholdt eller udtalelsen fremsat, og
3) ved brevåbning og brevstandsning til afsenderen eller modtageren af forsendelsen.

Stk. 3. Underretningen gives af den ret, som har truffet afgørelse efter § 390. Underretningen gives snarest muligt, hvis politiet ikke senest 14 dage efter udløbet af det tidsrum, for hvilket indgrebet har været tilladt, har anmodet om undladelse af eller udsættelse med underretning, jf. stk. 4. Genpart af underretningen skal sendes til den forsvarer, der er beskikket efter § 391.

Stk. 4. Vil underretning som nævnt i stk. 1-3 være til skade for efterforskningen, eller taler omstændighederne i øvrigt imod underretning, kan retten efter anmodning fra politiet beslutte, at underretning skal undlades eller udsættes i et nærmere fastsat tidsrum, der kan forlænges ved senere beslutning. Rettens beslutning skal begrundes. Den forsvarer, der er beskikket efter § 390, skal have lejlighed til at udtale sig, inden retten træffer afgørelse herom.

Stk. 5. Efter afslutningen af et indgreb i meddelelseshemmeligheden i form af udvidet teleoplysning skal der ikke gives underretning om indgrebet til indehaverne af de pågældende telefoner.

Tilfældighedsfund

§ 395. Får politiet ved et indgreb i meddelelseshemmeligheden oplysning om en lovovertrædelse, der ikke har dannet og efter § 383, stk. 1, nr. 3, § 384, stk. 1, nr. 3, § 385, nr. 3, § 386, nr. 2, eller § 387, stk. 1, nr. 3, heller ikke kunne danne grundlag for indgrebet, kan politiet anvende denne oplysning som led i efterforskningen af den pågældende lovovertrædelse, men ikke som bevis i retten vedrørende lovovertrædelsen.

Stk. 2. Retten kan ved en beslutning, der skal begrundes, bestemme, at stk. 1 ikke finder anvendelse, hvis

1) andre efterforskningsskridt ikke vil være egnede til at sikre bevis,
2) sagen angår en grov lovovertrædelse, og
3) retten i øvrigt finder det ubetænkeligt.

Tilintetgørelse

§ 396. Båndoptagelser, fotokopier eller anden gengivelse af det, der ved indgrebet er kommet til politiets kendskab, skal tilintetgøres, hvis der ikke rejses sigtelse mod nogen for den lovovertrædelse, der dannede grundlag for indgrebet, eller hvis påtale senere opgives. Politiet underretter den forsvarer, der er beskikket efter § 391, når materialet er tilintetgjort.

Stk. 2. Er materialet fortsat af efterforskningsmæssig betydning, kan tilintetgørelse undlades eller udsættes i et nærmere fastsat tidsrum. Politiet indbringer spørgsmålet herom for retten. Inden retten træffer afgørelse herom skal den forsvarer, der er beskikket efter § 391, have lejlighed til at udtale sig. Afgørelsen træffes ved en beslutning, der skal begrundes. Bestemmelserne i 2. pkt. finder ikke anvendelse på materiale, der er tilvejebragt som led i efterforskning af overtrædelser af kriminallovens §§ 23-32.

Stk. 3. Er der i forbindelse med telefonaflytning, anden aflytning eller brevåbning foretaget indgreb i den mistænktes forbindelse med personer, som efter reglerne i § 143 er udelukket fra at afgive forklaring som vidne, skal materiale om dette indgreb straks tilintetgøres. Dette gælder dog ikke, hvis materialet giver anledning til, at der rejses sigtelse mod den pågældende person, eller at hvervet som forsvarer bliver frataget den pågældende, jf. §§ 324-325.

Stk. 4. I øvrigt skal politiet tilintetgøre materiale, som tilvejebringes ved indgreb i meddelelseshemmeligheden, og som viser sig ikke at have efterforskningsmæssig betydning.

Observation

§ 397. Politiet kan foretage fotografering eller iagttagelse ved hjælp af kikkert eller andet apparat af personer, der befinder sig på et ikke frit tilgængeligt sted (observation), hvis

1) indgrebet må antages at være af væsentlig betydning for efterforskningen, og
2) efterforskningen vedrører en lovovertrædelse, der efter loven kan medføre anstaltsanbringelse.

Stk. 2. Observation som nævnt i stk. 1 ved hjælp af fjernbetjent eller automatisk virkende tv-kamera, fotografiapparat eller lignende apparat, må dog kun foretages, hvis efterforskningen vedrører en grov lovovertrædelse.

Stk. 3. Observation af personer, der befinder sig i en bolig eller andre husrum, ved hjælp af fjernbetjent eller automatisk virkende tv-kamera, fotografiapparat eller lignende apparat, eller ved hjælp af apparat, der anvendes i boligen eller husrummet, må dog kun foretages, hvis

1) der er bestemte grunde til at antage, at bevis i sagen kan opnås ved indgrebet,
2) indgrebet må antages at være af afgørende betydning for efterforskningen,
3) efterforskningen angår en særlig grov lovovertrædelse, som har medført eller som kan medføre fare for menneskers liv eller velfærd eller for betydelige samfundsværdier.

Stk. 4. Observation af et ikke frit tilgængeligt sted som nævnt i stk. 1-3, som den, der angiver at være forurettet ved lovovertrædelsen, har rådighed over, er ikke omfattet af reglerne i denne bestemmelse, hvis den pågældende meddeler skriftligt samtykke til observationen.

Stk. 5. Observation må ikke foretages, såfremt det efter indgrebets formål, sagens karakter og grovhed og den krænkelse og ulempe, som indgrebet må antages at forvolde den eller de personer, som det rammer, ville være et uforholdsmæssigt indgreb.

Stk. 6. Reglerne i §§ 389, 390, 391, 394, stk. 1, 394, stk. 2, nr. 2, 394, stk. 3-4, 395 og 396 finder tilsvarende anvendelse på de i stk. 2 og 3 omhandlede tilfælde.

Dataaflæsning

§ 398. Aflæsning af ikke offentligt tilgængelige oplysninger i et informationssystem ved hjælp af programmer eller andet udstyr (dataaflæsning) kan foretages, hvis

1) der er bestemte grunde til at antage, at informationssystemet anvendes af en mistænkt i forbindelse med planlagt eller begået kriminalitet som nævnt i nr. 3,
2) indgrebet må antages at være af afgørende betydning for efterforskningen, og
3) efterforskningen angår en forsætlig overtrædelse af kriminallovens kapitel 7 eller 8 eller § 62, stk. 1, § 63, 1. pkt., § 64, § 65, § 67 eller § 82 eller en forsætlig, grov overtrædelse af lov om euforiserende stoffer eller våbenloven.

Stk. 2. Indgreb som nævnt i stk. 1 må ikke foretages, hvis det efter indgrebets formål, sagens karakter og grovhed og den krænkelse og ulempe, som indgrebet må antages at forvolde den eller de personer, som det rammer, ville være et uforholdsmæssigt indgreb.

Stk. 3. Afgørelse om dataaflæsning træffes af retten ved beslutning, der skal begrundes. I beslutningen angives det informationssystem, som indgrebet angår. I øvrigt finder reglerne i § 390, stk. 1, 2. og 3. pkt., samt stk. 2 og 3, tilsvarende anvendelse.

Stk. 4. Efterfølgende underretning om et foretaget indgreb sker efter reglerne i § 394, stk. 1, 3 og 4. Underretningen gives til den, der har rådigheden over det informationssystem, der har været aflæst efter stk. 1. I øvrigt finder reglerne i §§ 389, 391, 395 og 396 tilsvarende anvendelse.

Legemsindgreb

Legemsbesigtigelse og legemsundersøgelse

§ 399. Som led i efterforskningen kan politiet efter §§ 400 og 403-405, foretage legemsbesigtigelse af sigtede og andre ved besigtigelse af legemets ydre, optagelse af fotografier, aftryk og lignende af legemets ydre samt visitation af det tøj, som den pågældende er iført.

Stk. 2. Som led i efterforskningen kan der efter §§ 401-405, foretages legemsundersøgelse af sigtede og andre ved nærmere undersøgelse af legemet, herunder af dets hulrum, udtagelse af blodprøver eller andre tilsvarende prøver, røntgenundersøgelse og lignende.

Legemsbesigtigelse af sigtede

§ 400. Politiet kan, jf. dog stk. 2 og 3, kun foretage legemsbesigtigelse af en sigtet, hvis

1) den pågældende med rimelig grund er mistænkt for en lovovertrædelse, der er undergivet offentlig påtale, og
2) indgrebet må antages at være af væsentlig betydning for efterforskningen.

Stk. 2. Optagelse af fingeraftryk og personfotografi med henblik på senere identifikation kan endvidere foretages, hvis den pågældende med rimelig grund er mistænkt for en grov lovovertrædelse.

Stk. 3. Legemsbesigtigelse af anholdte kan tillige foretages efter § 354, stk. 3.

Legemsundersøgelse af sigtede

§ 401. Legemsundersøgelse af en sigtet må kun foretages, hvis
1) der er begrundet mistanke om, at den pågældende har gjort sig skyldig i en grov lovovertrædelse og
2) indgrebet må antages at være af afgørende betydning for efterforskningen.

Stk. 2. Blodprøve kan endvidere udtages, hvis der er begrundet mistanke om, at den pågældende har gjort sig skyldig i en lovovertrædelse, hvor indtagelse af spiritus, medicin eller euforiserende stoffer er et led i gerningsindholdet.

Stk. 3. Legemsundersøgelse må kun foretages under medvirken af sundhedspersonale, som tager stilling til, om gennemførelse af indgrebet er sundhedsfagligt forsvarligt under hensyn til den hermed forbundne smerte og risiko samt den undersøgte persons tilstand.

§ 402. Afgørelse om legemsundersøgelse af en sigtet i form af sikring af prøver fra legemets ydre og udtagelse af blodprøver træffes af politiet.

Stk. 2. Afgørelse om andre legemsundersøgelser af en sigtet træffes af retten, jf. dog stk. 5, ved beslutning. I beslutningen anføres de konkrete omstændigheder i sagen, hvorpå det støttes, at betingelserne for indgrebet er opfyldt. Beslutningen kan til enhver tid omgøres.

Stk. 3. Såfremt indgrebets formål ville forspildes, hvis rettens beslutning skulle afventes, kan politiet beslutte at foretage indgrebet. I så fald skal politiet snarest muligt og senest inden 3 gange 24 timer forelægge sagen for retten, der afgør, om indgrebet kan godkendes. Afgørelsen træffes ved en beslutning, der skal begrundes. Dette gælder dog ikke, såfremt der efter indgrebet meddeles skriftligt samtykke hertil.

Stk. 4. Inden retten træffer afgørelse efter stk. 2 eller stk. 3, 2. pkt., skal der være givet den, mod hvem indgrebet retter sig, adgang til at udtale sig. Forsvarer beskikkes, når sigtede anmoder herom. Sigtede skal vejledes om adgangen til forsvarerbeskikkelse.

Stk. 5. Hvis den sigtede giver skriftligt samtykke til, at indgrebet foretages, kan beslutning om de former for legemsundersøgelse, der er nævnt i stk. 2, også træffes af politiet. Er der beskikket en forsvarer for sigtede, kræves også samtykke fra forsvareren.

Legemsbesigtigelse og legemsundersøgelse af ikke sigtede

§ 403. Legemsbesigtigelse og legemsundersøgelse af en person, der ikke er sigtet, er ikke omfattet af reglerne i dette kapitel, hvis den pågældende giver samtykke til indgrebet. Samtykket skal så vidt muligt være skriftligt. Gives der ikke samtykke, må der ikke foretages legemsundersøgelse eller legemsbesigtigelse, der kræver afklædning. Andre former for legemsbesigtigelse må foretages efter reglerne i stk. 2-4.

Stk. 2. Legemsbesigtigelse, der ikke kræver afklædning, herunder optagelse af fotografier, aftryk og lignende af legemet og visitation af tøj, kan foretages over for en person, der ikke er sigtet, hvis
1) efterforskningen vedrører en grov lovovertrædelse, og
2) indgrebet må antages at være af afgørende betydning for efterforskningen.

Stk. 3. Afgørelse om legemsbesigtigelse efter stk. 2 træffes af retten ved en beslutning, der skal begrundes. Bestemmelserne i § 402, stk. 2, 2. og 3. pkt., samt stk. 3 og stk. 4, 1. pkt.,

finder tilsvarende anvendelse. I stedet for direkte gennemtvingelse kan de i § 150, stk. 1, nævnte tvangsmidler anvendes til gennemførelse af legemsbesigtigelsen.

Stk. 4. Under efterforskning på gerningsstedet umiddelbart, efter at der er begået en alvorlig voldsforbrydelse eller fremsat trussel herom samt i andre efterforskningssituationer, hvor der er begrundet mistanke om, at nogen tilstedeværende skjuler våben på sin person, kan politiet foretage visitation af tøjet hos alle personer, der træffes på stedet, med henblik på at finde våben.

Proportionalitetskrav

§ 404. Der må ikke foretages legemsbesigtigelse og legemsundersøgelse, hvis det efter indgrebets formål, overtrædelsens karakter og grovhed og den krænkelse og det ubehag, som indgrebet må antages at forvolde, ville være et uforholdsmæssigt indgreb.

Skånsomhedskrav

§ 405. Legemsbesigtigelse og legemsundersøgelse skal foretages så skånsomt, som omstændighederne tillader. Et indgreb, der ellers kan føles krænkende for blufærdigheden, skal så vidt muligt foretages af personer af samme køn som den undersøgte eller af sundhedspersonale. Kræver et sådant indgreb afklædning, må det så vidt muligt kun overværes af personer af samme køn som den undersøgte eller af sundhedspersonale.

Opbevaring af personfotografier mv.

§ 406. Politiet må ikke opbevare personfotografier med henblik på senere identifikation af personer, der ikke har været sigtet, eller som er frifundet, eller mod hvem påtale er opgivet.

Stk. 2. Politiet må opbevare andet materiale og andre oplysninger, der er tilvejebragt ved legemsindgreb mod personer, der har været sigtet.

Stk. 3. Oplysninger og materiale, der er tilvejebragt ved indgreb, som retten nægter at godkende i medfør af § 402, stk. 3, 2. pkt., eller som retten finder uhjemlede, skal straks tilintetgøres.

Ransagning

Ransagningsbegrebet

§ 407. Politiet kan efter reglerne i §§ 407-414 ransage

1) boliger og andre husrum, dokumenter, papirer og lignende samt indholdet af aflåste genstande og
2) andre genstande samt lokaliteter uden for husrum.

Stk. 2. Ransagning kan ske efter en eftersøgt ting eller ting, der kan være af betydning for en sags opklaring, eller som bør konfiskeres eller udleveres til den, som har fået frataget tingen ved forbrydelsen, eller efter en mistænkt eller dømt, som holder sig skjult.

Stk. 3. Undersøgelser af lokaliteter eller genstande, som er frit tilgængelige for politiet, er ikke omfattet af reglerne i §§ 407-414.

Stk. 4. Om undersøgelse af en persons legeme og visitation af det tøj, som den pågældende er iført, gælder reglerne i §§ 399-406. Om undersøgelse af breve, telegrammer og lignende under forsendelse gælder reglerne i §§ 383-396.

Ransagning hos mistænkte

§ 408. Ransagning af husrum, andre lokaliteter eller genstande, som en mistænkt har rådighed over, må kun foretages, hvis

1) den pågældende med rimelig grund er mistænkt for en lovovertrædelse, der er undergivet offentlig påtale, og
2) ransagningen må antages at være af væsentlig betydning for efterforskningen.

Stk. 2. Ved ransagning af den i § 407, stk. 1, nr. 1, nævnte karakter kræves herudover, enten at sagen angår en lovovertrædelse, der efter loven kan medføre anstaltsanbringelse, eller at der er bestemte grunde til at antage, at bevis i sagen eller genstande, der kan beslaglægges, kan findes ved ransagningen.

Stk. 3. Hvis der under ransagningen hos en mistænkt findes skriftlige meddelelser eller lignende, som hidrører fra en person, der efter reglerne i § 143 er udelukket fra at afgive forklaring som vidne i sagen, må der ikke foretages ransagning heraf. Det samme gælder materiale, som hidrører fra en person, der er omfattet af § 145, når materialet indeholder oplysninger, som den pågældende efter § 145 er fritaget for at afgive forklaring om som vidne.

Ransagning hos ikke mistænkte

§ 409. Ransagning af husrum, andre lokaliteter eller genstande, som en person, der ikke er mistænkt, har rådighed over, må, jf. dog stk. 2, kun foretages, hvis

1) efterforskningen vedrører en lovovertrædelse, der efter loven kan medføre anstaltsanbringelse, og
2) der er bestemte grunde til at antage, at bevis i sagen eller genstande, der kan beslaglægges, kan findes ved ransagningen.

Stk. 2. Ransagning må endvidere foretages, hvis den pågældende giver skriftligt samtykke til ransagningen, eller der i tilslutning til opdagelsen eller anmeldelsen af en forbrydelse gives samtykke af den pågældende.

Stk. 3. Hos personer, som efter reglerne i § 143 er udelukket fra at afgive forklaring som vidne i sagen, er skriftlige meddelelser og lignende mellem den mistænkte og den pågældende person samt dennes notater og lignende vedrørende den mistænkte ikke genstand for ransagning. Hos personer, som er omfattet af § 145, er materiale, der indeholder oplysninger om forhold, som de pågældende efter § 145 er fritaget for at afgive forklaring om som vidne i sagen, ikke genstand for ransagning.

Afgørelse om ransagning

§ 410. Afgørelse om ransagning vedrørende de i § 407, stk. 1, nr. 2, nævnte genstande eller lokaliteter, som en mistænkt har rådighed over, træffes af politiet.

Stk. 2. Afgørelse om ransagning i andre tilfælde træffes ved rettens beslutning, jf. dog stk. 5 og 6. I beslutningen anføres de konkrete omstændigheder i sagen, hvorpå det støttes, at betingelserne for indgrebet er opfyldt. Beslutningen kan til enhver tid omgøres.

Stk. 3. Såfremt undersøgelsens formål ville forspildes, hvis rettens beslutning skulle afventes, kan politiet beslutte at foretage ransagningen. Anmoder den, mod hvis husrum, lokaliteter eller genstande ransagningen retter sig, herom, skal politiet snarest muligt og senest inden 3 gange 24 timer forelægge sagen for retten, der afgør, om indgrebet kan godkendes. Afgørelsen træffes ved en beslutning, der skal begrundes.

Stk. 4. Inden retten træffer afgørelse efter stk. 3, 2. pkt., skal der være givet den, mod hvis husrum, lokaliteter eller genstande ransagningen retter sig, adgang til at udtale sig. § 343, stk. 2-3, finder tilsvarende anvendelse.

Stk. 5. Hvis ransagningen er rettet imod husrum, lokaliteter eller genstande, som en mistænkt har rådighed over, og denne giver skriftligt samtykke til, at ransagningen foretages, kan beslutning om ransagning også træffes af politiet.

Stk. 6. Politiet kan dog uanset bestemmelsen i stk. 2 bestemme, at der i tilslutning til opdagelsen eller anmeldelsen af en forbrydelse skal foretages ransagning af gerningsstedet, hvis den person, der har rådighed over vedkommende husrum, lokalitet eller genstand, ikke er mistænkt, og det ikke er muligt straks at komme i kontakt med den pågældende. Den pågældende skal i så fald snarest muligt orienteres om ransagningen.

Proportionalitetskrav

§ 411. Der må ikke foretages ransagning, hvis det efter undersøgelsens formål, sagens karakter og grovhed og den krænkelse og ulempe, som undersøgelsen må antages at indebære, ville være et uforholdsmæssigt indgreb. Ved denne vurdering skal der også lægges vægt på, om ransagningen betyder ødelæggelse eller beskadigelse af ting.

Gennemførelse af ransagningen

§ 412. Ransagning skal foretages så skånsomt, som omstændighederne tillader, herunder så vidt muligt uden at forårsage ødelæggelse eller beskadigelse, og uden at indgrebet på grund af tidspunktet for foretagelsen eller den måde, hvorunder det foretages, giver anledning til unødig opsigt.

Stk. 2. Hvis den person, som ransagningen foretages hos, eller i dennes fravær andre personer træffes til stede, skal de pågældende gøres bekendt med, at der foretages ransagning, og grundlaget herfor samt opfordres til at overvære ransagningen. Foretages ransagningen på grundlag af en beslutning truffet af retten, skal denne efter anmodning forevises. Foretages ransagningen efter § 410, stk. 3, skal politiet vejlede den pågældende om adgangen til at få spørgsmålet indbragt for retten. Personen, som ransagningen foretages hos, kan kræve, at et af den pågældende udpeget vidne er til stede under ransagningen, medmindre tidsmæssige eller

efterforskningsmæssige grunde taler herimod. Såfremt ransagningens formål gør det nødvendigt, herunder hvis der lægges hindringer i vejen for ransagningens gennemførelse, kan politiet bestemme, at de personer, der træffes til stede, fjernes, mens ransagningen foregår.

Stk. 3. Træffes ingen til stede, når der foretages en ransagning hos nogen, tilkaldes så vidt muligt to personer, der bor sammen med den pågældende eller to andre vidner til at overvære ransagningen.

Stk. 4. Hvis den person, som ransagningen foretages hos, ikke var til stede under ransagningen, underretter politiet den pågældende herom. Hvis ransagningen er foretaget efter § 410, stk. 3, vejleder politiet den pågældende om adgangen til at få spørgsmålet indbragt for retten. Underretning og eventuel vejledning kan gives ved, at politiet efterlader en skriftlig meddelelse på stedet.

Hemmelig ransagning

§ 413. Hvis det har afgørende betydning for efterforskningen, at ransagningen foretages, uden at den mistænkte eller andre gøres bekendt hermed, kan retten, hvis efterforskningen angår en forsætlig overtrædelse af kriminallovens kapitel 7 eller 8 eller § 62, stk. 1, § 63, 1. pkt., § 64, § 65, § 67 eller § 82 eller en forsætlig grov overtrædelse af lov om euforiserende stoffer eller våbenloven, bestemme, at reglerne i § 412, stk. 2, 1.-4. pkt., stk. 3 og 4, fraviges. Dette gælder dog ikke for ransagning af husrum, andre lokaliteter eller genstande, som nogen, der efter reglerne i § 143 er udelukket fra eller efter reglerne i § 145 er fritaget for at afgive forklaring som vidne i sagen, har rådighed over. Afgørelsen træffes ved en beslutning, der skal begrundes.

Stk. 2. Reglerne i §§ 390, stk. 2 og 3, 391 og 394, finder anvendelse på de i stk. 1, 1. pkt., omhandlede tilfælde.

Stk. 3. Retten kan bestemme, at der inden for det tidsrum, der efter stk. 2, fastsættes i medfør af § 390, stk. 2, kan foretages gentagne ransagninger. Retten skal i den forbindelse fastsætte antallet af ransagninger. Hvis særlige grunde taler derfor, kan retten bestemme, at der kan foretages et ubestemt antal ransagninger.

Tilfældighedsfund

§ 414. Får politiet ved en ransagning oplysning om en lovovertrædelse, der ikke har dannet og efter reglerne i henholdsvis § 408, stk. 1, nr. 1, og stk. 2, § 409, stk. 1, nr. 1, eller § 413, stk. 1, heller ikke kunne danne grundlag for indgrebet, kan politiet anvende denne oplysning som led i efterforskningen af den pågældende lovovertrædelse, men ikke som bevis i retten vedrørende lovovertrædelsen.

Stk. 2. Retten kan bestemme, at stk. 1 ikke finder anvendelse for oplysninger, som politiet har fået ved en ransagning foretaget i medfør af § 413, stk. 1, hvis

1) andre efterforskningsskridt ikke vil være egnede til at sikre bevis i sagen,
2) sagen angår en særlig grov lovovertrædelse, og
3) retten i øvrigt finder det ubetænkeligt.

KAPITEL 37
ANDRE TVANGSINDGREB UNDER EFTERFORSKNING

Beslaglæggelse og edition

Beslaglæggelse

§ 415. Beslaglæggelse kan foretages
1) til sikring af bevismidler,
2) til sikring af det offentliges krav på konfiskation, bøde og sagsomkostninger,
3) til sikring af forurettedes krav på tilbagelevering eller erstatning, og
4) når tiltalte har unddraget sig sagens videre forfølgning.

Stk. 2. Genstande, som politiet tager i bevaring, som ingen har eller vedkender sig rådighed over, og hvorover ingen gør en ret gældende, er ikke omfattet af reglerne om beslaglæggelse.

Stk. 3. Om udlevering af breve og lignende under forsendelse samt om oplysning om forbindelse mellem telefoner mv. gælder reglerne i §§ 383-396. En anholdt kan endvidere fratages genstande og penge efter § 354, stk. 3.

Beslaglæggelse hos mistænkte

§ 416. Genstande, som en mistænkt har rådighed over, kan beslaglægges, hvis
1) den pågældende med rimelig grund er mistænkt for en lovovertrædelse, der er undergivet offentlig påtale, og
2) der er grund til at antage, at genstanden kan tjene som bevis eller bør konfiskeres, jf. dog stk. 2, eller ved lovovertrædelsen er frataget nogen, som kan kræve den tilbage.

Stk. 2. En mistænkts aktiver kan beslaglægges, såfremt
1) den pågældende med rimelig grund er mistænkt for en lovovertrædelse, der er undergivet offentlig påtale, og
2) beslaglæggelse anses for nødvendig for at sikre det offentliges, krav på konfiskation efter kriminallovens §§ 161, stk. 1, 1. pkt., 2. led, og 2. pkt., og stk. 4, 163, stk. 5, og 165, 2. pkt., bødekrav, krav på sagsomkostninger eller forurettedes krav på erstatning i sagen.

Stk. 3. Beslaglæggelse af en mistænkts hele formue eller en del af denne, herunder formue, som den mistænkte senere måtte erhverve, kan foretages, hvis der er rejst tiltale for en grov lovovertrædelse, og tiltalte har unddraget sig videre forfølgning i sagen.

Stk. 4. Skriftlige meddelelser eller lignende, som hidrører fra en person, der efter reglerne i § 143 er udelukket fra at afgive forklaring som vidne i sagen, kan ikke beslaglægges hos en mistænkt. Det samme gælder materiale, som hidrører fra en person, der er omfattet af § 145, når materialet indeholder oplysninger, som den pågældende efter § 145 er fritaget for at afgive forklaring om som vidne i sagen.

Beslaglæggelse hos ikke mistænkte

§ 417. Genstande, som en person, der ikke er mistænkt, har rådighed over, kan beslaglægges som led i efterforskningen af en lovovertrædelse, der er undergivet offentlig påtale, hvis der er grund til at antage, at genstanden kan tjene som bevis, bør konfiskeres eller ved lovovertrædelsen er frataget nogen, som kan kræve den tilbage. Andre formuegoder, herunder penge, som en person, der ikke er mistænkt, har rådighed over, kan beslaglægges som led i efterforskningen af en lovovertrædelse, der er undergivet offentlig påtale, hvis der er grund til at antage, at disse formuegoder bør konfiskeres. § 161 finder tilsvarende anvendelse.

Stk. 2. Hos personer, som efter reglerne i § 143 er udelukket fra at afgive forklaring som vidne i sagen, kan skriftlige meddelelser mellem den mistænkte og den pågældende person samt dennes notater og lignende vedrørende den mistænkte ikke beslaglægges. Hos personer, som er omfattet af § 145, kan materiale, der indeholder oplysning om forhold, som de pågældende efter § 145 er fritaget for at afgive forklaring om som vidne i sagen, ikke beslaglægges.

Edition

§ 418. Som led i efterforskningen af en lovovertrædelse, der er undergivet offentlig påtale, kan retten give en person, der ikke er mistænkt, pålæg om at forevise eller udlevere genstande (edition), hvis der er grund til at antage, at en genstand, som den pågældende har rådighed over, kan tjene som bevis, bør konfiskeres eller ved lovovertrædelsen er frataget nogen, som kan kræve den tilbage.

Stk. 2. Er en genstand udleveret til politiet efter pålæg om edition, finder reglerne om beslaglæggelse efter § 417, stk. 1, tilsvarende anvendelse.

Stk. 3. Er en genstand uden pålæg herom afleveret til politiet af de i stk. 1 nævnte grunde, finder § 421, stk. 5, anvendelse. Fremsættes der anmodning om udlevering, og imødekommer politiet ikke anmodningen, skal politiet snarest muligt og inden 3 gange 24 timer forelægge sagen for retten med anmodning om beslaglæggelse. § 420, stk. 3, 2. pkt., og stk. 5, 1. pkt., finder i så fald anvendelse.

Stk. 4. Der kan ikke gives pålæg om edition, hvis der derved vil komme oplysning frem om forhold, som den pågældende ville være udelukket fra eller fritaget for at afgive forklaring om som vidne, jf. §§ 142-145.

Stk. 5. Justitsministeren kan fastsætte regler om økonomisk godtgørelse i særlige tilfælde for opfyldelse af pålæg om edition.

Proportionalitetskrav mv.

§ 419. Der må ikke foretages beslaglæggelse eller gives pålæg om edition, hvis indgrebet står i misforhold til sagens karakter og grovhed og det tab eller den ulempe, som indgrebet kan antages at medføre.

Stk. 2. Kan indgrebets formål opnås ved mindre indgribende foranstaltninger, herunder sikkerhedsstillelse, kan der indgås skriftlig aftale herom med den, som indgrebet retter sig imod.

Stk. 3. Ved beslaglæggelse til sikkerhed for det offentliges krav på konfiskation efter kriminallovens §§ 161, stk. 1, 1. pkt., 2.led, 161, stk. 1, 2. pkt., 161, stk. 4, 163, stk. 5, og 165, 2. pkt., bødekrav, krav på sagsomkostninger, eller forurettedes krav på erstatning finder reglerne i §§ 616-621 tilsvarende anvendelse.

Rettens afgørelse

§ 420. Afgørelse om beslaglæggelse og om pålæg om edition træffes af retten efter anmodning fra politiet. Anmodning om beslaglæggelse til sikring af erstatningskrav kan også fremsættes af forurettede.

Stk. 2. Afgørelsen træffes af retten, jf. dog stk. 7, ved beslutning. I beslutningen anføres de konkrete omstændigheder i sagen, hvorpå det støttes, at betingelserne for indgrebet er opfyldt. Beslutningen kan til enhver tid omgøres.

Stk. 3. Såfremt indgrebets formål ville forspildes, hvis rettens beslutning skulle afventes, kan politiet træffe beslutning om beslaglæggelse og om edition, jf. dog stk. 4. Anmoder den, som indgrebet retter sig imod om det, skal politiet snarest muligt og senest inden 3 gange 24 timer forelægge sagen for retten, der afgør, om indgrebet kan godkendes. Afgørelsen træffes ved en beslutning, der skal begrundes.

Stk. 4. Beslaglæggelse efter § 416, stk. 3, kan kun ske efter rettens beslutning. Det samme gælder beslaglæggelse af trykte skrifter eller lyd- eller billedprogrammer omfattet af medieansvarsloven, i anledning af hvis indhold ansvar skal gøres gældende.

Stk. 5. Inden retten træffer afgørelse efter stk. 3, 2. pkt., skal der være givet den, som indgrebet retter sig imod, adgang til at udtale sig. § 343, stk. 2 og 3, finder tilsvarende anvendelse.

Stk. 6. Inden retten træffer afgørelse om pålæg om edition efter § 418, skal der være givet den, der har rådighed over genstanden, adgang til at udtale sig. § 343, stk. 2 og 3, finder tilsvarende anvendelse.

Stk. 7. Afgørelse om beslaglæggelse træffes af politiet, hvis den, som indgrebet retter sig imod, giver skriftligt samtykke til indgrebet.

Gennemførelse af beslaglæggelse og edition

§ 421. Politiet foretager beslaglæggelse. Foretages beslaglæggelse på grundlag af en beslutning truffet af retten, skal denne efter anmodning forevises for den, som indgrebet retter sig imod. Foretages beslaglæggelsen efter reglen i § 420, stk. 3, skal politiet vejlede den pågældende om adgangen til at få spørgsmålet indbragt for retten.

Stk. 2. Politiet sørger for, at en beslutning om edition opfyldes, ved at henvende sig til den, som indgrebet retter sig imod. Rettens beslutning skal efter anmodning vises til den pågældende. Afviser den pågældende uden lovlig grund at efterkomme pålægget, finder bestemmelsen i § 150, stk. 1, tilsvarende anvendelse.

Stk. 3. Beslaglægges materiale hos personer, der er omfattet af § 145, kan den pågældende kræve, at det første gennemsyn af materialet skal foretages af retten. § 420, stk. 5, 1. pkt., finder tilsvarende anvendelse ved rettens gennemsyn. Indtil det første gennemsyn kan ske, opbevares materialet af politiet.

Stk. 4. Har retten besluttet beslaglæggelse af en formue eller en del af en formue, jf. § 416, stk. 3, skal politiet sørge for, at der beskikkes en værge til at bestyre den beslaglagte formue. Beslutningen forkyndes for tiltalte efter reglerne i § 137.

Stk. 5. Genstande, som kommer i politiets besiddelse som følge af beslaglæggelse eller pålæg om udlevering, skal snarest muligt optegnes og mærkes. Politiet skal efter anmodning udstede kvittering for modtagelsen.

Privates adgang til at foretage beslaglæggelse

§ 422. Enhver, der træffer nogen under eller i umiddelbar tilknytning til udøvelsen af en lovovertrædelse, har samme adgang til at foretage beslaglæggelse som politiet, jf. § 420, stk. 3. Det beslaglagte skal snarest muligt overgives til politiet med oplysning om tidspunktet og grundlaget for beslaglæggelsen. Politiet forelægger sagen for retten i overensstemmelse med § 420, stk. 3, 2. pkt., medmindre det beslaglagte inden udløbet af 3 gange 24 timer udleveres til den, som indgrebet er foretaget overfor, eller denne giver skriftligt samtykke til beslaglæggelse, jf. § 420, stk. 7.

Beslaglæggelsens retsvirkninger

§ 423. Beslaglæggelse efter §§ 416, stk. 1, og 417, stk. 1, 1. pkt., medfører, at der hverken ved aftale eller kreditorforfølgning kan foretages dispositioner over det beslaglagte, som er i strid med indgrebets formål.

Stk. 2. Beslaglæggelse efter §§ 416, stk. 2, og 417, stk. 1, 2. pkt., har, indtil der træffes afgørelse efter § 425, stk. 2-3, samme retsvirkning som arrest, jf. §§ 676-686**.**

Stk. 3. Beslaglæggelse efter § 416, stk. 3, medfører, at tiltalte er uberettiget til at råde over formuen. Kreditorforfølgning kan alene foretages med hensyn til krav mod tiltalte, som bestod, før beslutningen om beslaglæggelse blev truffet.

Ophør af beslaglæggelse

§ 424. Indtil sagen er afgjort, kan anmodning om hel eller delvis ophævelse af beslaglæggelse fremsættes over for retten af den, der har interesse heri. Rettens afgørelse træffes efter at de, som har interesse i afgørelsen, har haft adgang til at udtale sig. Afgørelsen træffes ved en beslutning, der skal begrundes.

§ 425. Rådighedsberøvelse som følge af beslaglæggelse efter §§ 416, stk. 1, og 417, stk. 1, 1. pkt., bortfalder senest, når sagen er endeligt sluttet ved dom, påtaleopgivelse eller tiltalefrafald, medmindre det beslaglagte konfiskeres. Er der uenighed om, hvem beslaglagte genstande skal udleveres til, kan retten efter anmodning træffe afgørelse herom. Afgørelsen træffes ved en beslutning, der skal begrundes.

Stk. 2. Aktiver, der er beslaglagt efter § 416, stk. 2, eller § 417, stk. 1, 2. pkt., eller sikkerhed, der er stillet efter § 419, stk. 2, anvendes først til fyldestgørelse af forurettedes krav på erstatning, dernæst det offentliges krav på sagsomkostninger, dernæst krav på konfiskation efter kriminallovens §§ 161, stk. 1, 1. pkt., 2. led, og 2. pkt., og stk. 4, 163, stk. 5, og 165, 2.

pkt., og dernæst bødekrav. Retten kan undtagelsesvis træffe bestemmelse om en afvigende fyldestgørelsesrækkefølge.

Stk. 3. Afgørelse om anvendelse af beslaglagte aktiver til fyldestgørelse af de i stk. 2 nævnte krav træffes efter anmodning ved en beslutning, der skal begrundes. Det samme gælder, hvis der efterfølgende opstår spørgsmål med hensyn til beslutningens fortolkning. Afgørelsen har retsvirkning som udlæg foretaget af andre fogedmyndigheder end kredsretten, jf. § 612, stk. 4. Sluttes sagen ved påtaleopgivelse eller frifindelse, bortfalder beslaglæggelsen.

Stk. 4. Nægter retten at træffe afgørelse om et erstatningskrav under kriminalsagen, jf. § 333, stk. 2, kan retten i forbindelse hermed bestemme, at en beslaglæggelse til sikring af dette krav bevarer sin gyldighed, jf. § 423, stk. 2, indtil erstatningsspørgsmålet er afgjort, forudsat at der inden 4 uger anlægges en civil sag eller indgives ansøgning i henhold til lov om erstatning fra staten til ofre for forbrydelser. Fastsættes der herefter et erstatningskrav, kan den ret, der har afsagt dom i kriminalsagen, efter anmodning af forurettede bestemme, at erstatningskravet helt eller delvis skal fyldestgøres af provenuet fra de beslaglagte aktiver, herunder at fyldestgørelse skal ske forud for det offentliges krav på konfiskation, bødekrav og sagsomkostninger. Denne afgørelse har retsvirkning som udlæg foretaget af andre fogedmyndigheder end kredsretten, jf. § 612, stk. 4. Sagen behandles i kriminalretsplejens former.

Stk. 5. Beslaglæggelse efter § 416, stk. 3, bortfalder, når tiltalte ikke længere unddrager sig forfølgning, medmindre der er bestemte grunde til at antage, at tiltalte på ny vil unddrage sig forfølgningen. Afgørelse om bortfald af beslaglæggelsen træffes af retten.

Fotoforevisning, konfrontation og efterlysning

Forevisning af fotografier af mistænkte

§ 426. Fotografier af en mistænkt må kun forevises for personer uden for politiet, hvis

1) den pågældende med rimelig grund er mistænkt for en lovovertrædelse, der er undergivet offentlig påtale, og
2) indgrebet må antages at være af væsentlig betydning for efterforskningen.

Stk. 2. Afgørelse om forevisning af fotografier træffes af politiet.

Forevisning af fotografier af ikke mistænkte

§ 427. Fotografier af en person, der ikke er mistænkt, må kun forevises for personer uden for politiet efter reglerne i § 428 eller § 429.

§ 428. Fotografier af forurettede og andre vidner, der ikke har givet samtykke, så vidt muligt skriftligt, må kun forevises, hvis

1) efterforskningen angår en grov lovovertrædelse, og
2) indgrebet må antages at være af afgørende betydning for efterforskningen.

Stk. 2. Retten træffer beslutning om forevisning af fotografier. I beslutningen anføres de konkrete omstændigheder i sagen, hvorpå det støttes, at betingelserne for indgrebet er opfyldt. Beslutningen kan til enhver tid omgøres.

Stk. 3. Såfremt indgrebets formål ville forspildes, hvis rettens beslutning skulle afventes, kan politiet træffe beslutning om at forevise fotografiet. Anmoder den, som indgrebet retter sig imod om det, skal politiet snarest muligt og senest inden 3 gange 24 timer forelægge sagen for retten, der afgør, om indgrebet kan godkendes. Afgørelsen træffes ved en beslutning, der skal begrundes.

Stk. 4. Inden retten træffer afgørelse efter stk. 2 eller 3, skal der være givet den, som indgrebet retter sig imod, adgang til at udtale sig.

Forevisning af fotografier fra Fototeket

§ 429. Fotografier, som opbevares af politiet med henblik på senere identifikation, jf. § 406, stk. 1, må uden for de tilfælde, der er omfattet af § 426 eller § 428, kun forevises, hvis efterforskningen angår en grov lovovertrædelse, og den fotograferede

1) inden for de seneste 5 år er fundet skyldig i en grov lovovertrædelse eller
2) inden for de seneste 10 år er fundet skyldig i en særlig grov lovovertrædelse.

Stk. 2. Afgørelse om forevisning af fotografier træffes af politiet.

Proportionalitetskrav mv.

§ 430. Fotografier må ikke forevises efter reglerne i §§ 426-429, hvis det efter indgrebets formål, sagens karakter og grovhed og den krænkelse og ulempe, som indgrebet må antages at forvolde den, som det rammer, ville være et uforholdsmæssigt indgreb.

Stk. 2. Justitsministeren fastsætter nærmere regler om fremgangsmåden ved forevisning af fotografier.

Konfrontation

§ 431. En mistænkt må kun forevises for personer uden for politiet (direkte konfrontation), hvis

1) den pågældende med rimelig grund er mistænkt for en lovovertrædelse, der er undergivet offentlig påtale, og
2) indgrebet må antages at være af væsentlig betydning for efterforskningen.

Stk. 2. En sigtet må dog kun forevises for personer uden for politiet i en konfrontationsparade, hvis den pågældende med rimelig grund er mistænkt for en grov lovovertrædelse.

Stk. 3. Forevisning af en mistænkt ved direkte konfrontation eller i en konfrontationsparade kan uden for de tilfælde, der er omfattet af stk. 1 og 2, ske, hvis den pågældende giver samtykke hertil. Samtykket skal så vidt muligt være skriftligt.

Stk. 4. Forevisning af en mistænkt ved direkte konfrontation eller i en konfrontationsparade må ikke ske, hvis det efter indgrebets formål, sagens karakter og grovhed og den krænkelse og ulempe, som indgrebet må antages at forvolde den, som det rammer, ville være et uforholdsmæssigt indgreb.

Stk. 5. Afgørelser om forevisning af en mistænkt som nævnt i stk. 1-3 træffes af politiet.

Stk. 6. Justitsministeren fastsætter nærmere regler om fremgangsmåden ved gennemførelse af konfrontationsparade.

Efterlysning

§ 432. Politiet må kun offentliggøre signalement eller andre oplysninger, der er egnede til at fastlægge identiteten af en formodet gerningsmand, hvis

1) den pågældende med rimelig grund er mistænkt for en lovovertrædelse, der er undergivet offentlig påtale, og
2) offentliggørelsen må antages at være af væsentlig betydning for efterforskningen, herunder for fastlæggelsen af den pågældendes identitet, eller for at forebygge yderligere lovovertrædelse.

Stk. 2. Offentliggørelse af et fotografi af den formodede gerningsmand må kun finde sted, hvis der er begrundet mistanke om, at den pågældende har begået en grov lovovertrædelse.

Stk. 3. Offentliggørelse som nævnt i stk. 1 og 2 må dog ikke foretages, hvis det efter indgrebets formål, sagens karakter og grovhed og den krænkelse og ulempe, som indgrebet må antages at forvolde den, som det rammer, ville være et uforholdsmæssigt indgreb.

Stk. 4. Afgørelse om offentliggørelse som nævnt i stk. 1 og 2 træffes af politiet.

§ 433. Er der særlig bestyrket mistanke om, at en person, hvis identitet er politiet bekendt, har begået en grov lovovertrædelse, kan politiet efterlyse den pågældende gennem presse, radio, fjernsyn eller ved anden form for offentlig efterlysning, hvis dette må antages at være af afgørende betydning for at gennemføre forfølgningen eller for at forebygge yderligere lovovertrædelser af tilsvarende grovhed.

Stk. 2. Ved efterlysning som nævnt i stk. 1 kan der gives oplysninger om den kriminalitet, der er rejst sigtelse for, og om den sigtedes identitet, herunder navn, stilling og bopæl. Ved efterlysningen kan der også offentliggøres et fotografi af den pågældende.

Stk. 3. Efterlysning må ikke foretages, hvis det efter indgrebets formål, sagens karakter og grovhed og den krænkelse og ulempe, som indgrebet må antages at forvolde den, som det rammer, ville være et uforholdsmæssigt indgreb.

Stk. 4. Afgørelse om efterlysning træffes af politiet.

Personundersøgelser

§ 434. Der skal tilvejebringes sådanne oplysninger om sigtedes personlige forhold, som må antages at være af betydning for afgørelsen af, hvilken foranstaltning der skal anvendes over for sigtede. En nærmere undersøgelse vedrørende sigtedes personlige forhold (personundersøgelse) skal i almindelighed foretages, når der kan blive spørgsmål om anvendelse af mere indgribende foranstaltninger end betinget anstaltsdom.

Stk. 2. Sigtede skal mentalundersøges, når dette findes at være af betydning for sagens afgørelse, og den ulempe eller de omkostninger, der er forbundet med undersøgelsen, ikke står i misforhold til sagens karakter og grovhed. Hvis sigtede er tilbageholdt eller ikke udtrykkeligt giver samtykke til undersøgelsen, kan denne kun finde sted efter rettens afgørelse. Afgørelsen træffes ved en beslutning, der skal begrundes.

Stk. 3. Findes det nødvendigt, at sigtede indlægges til mentalundersøgelse på hospital i eller uden for Grønland eller anden tilsvarende institution, træffer retten beslutning herom. §§ 361-365 finder tilsvarende anvendelse.

Stk. 4. Hvis sigtede ikke giver samtykker til, at der søges tilvejebragt oplysninger om sigtedes personlige forhold ved henvendelse til sigtedes familie eller andre privatpersoner, kan dette kun ske, hvis det er af væsentlig betydning for sagens afgørelse og efter rettens beslutning herom. Rettens beslutning skal begrundes.

Stk. 5. Justitsministeren fastsætter nærmere regler om foretagelse af personundersøgelser.

KAPITEL 38
TILTALEREJSNING

Tiltale

§ 435. Tiltale rejses ved et af politiet udarbejdet og underskrevet anklageskrift.

Stk. 2. Anklageskriftet skal indeholde følgende:

1) navnet på den ret, hvor sagen anlægges,
2) tiltaltes navn, adresse og personnummer, og
3) oplysning om det forhold, der rejses tiltale for.

Stk. 3. Oplysning efter stk. 2, nr. 3, skal omfatte følgende:

1) den regel, der påstås overtrådt,
2) forbrydelsens navn efter reglen,
3) hjemlen til at idømme foranstaltning,
4) en kort beskrivelse af det forhold, der rejses tiltale for, med en sådan angivelse af tid, sted, genstand, udførelsesmåde og andre nærmere omstændigheder, som må anses for nødvendige for en tilstrækkelig og tydelig beskrivelse, og
5) omstændigheder, der vil blive påberåbt under sagen, med hensyn til fastsættelse af foranstaltningen.

Stk. 4. Alternativ eller subsidiær tiltale er tilladt.

Stk. 5. Anklageskriftet må ikke indeholde en fortegnelse over beviser, der agtes ført, eller en redegørelse for retsspørgsmål.

§ 436. Anklageskriftet skal udarbejdes på eller oversættes til et sprog, som tiltalte forstår.

§ 437. Intet landstingsmedlem kan tiltales uden Landstingets samtykke, medmindre medlemmet er grebet på fersk gerning.

Stk. 2. For sine ytringer i Landstinget kan intet af dets medlemmer uden tingets samtykke drages til ansvar uden for samme.

Udenretlig bødevedtagelse og konfiskation

§ 438. Hvis politiet antager, at gerningen alene vil medføre bøde eller konfiskation, kan anklageskriftet sendes til sigtede med en påtegning om, at sigtede, hvis denne erkender sig skyldig og ønsker en sådan afgørelse, kan erklære sig rede til uden retsforfølgning inden for en passende frist at betale en i påtegningen fastsat bøde og eventuelt tillige acceptere konfiskation.

Stk. 2. Går sigtedes erklæring ud på, at denne ikke vil afgøre sagen på den anførte måde, eller hvis sigtede overhovedet ikke afgiver nogen erklæring, skal anklageskriftet med påtegnet bemærkning herom indleveres til retten.

Anklageskriftet

§ 439. Politiet indleverer anklageskriftet til retten. Ved indleveringen er sagen indledt ved retten.

Stk. 2. Samtidig med, at anklageskriftet indleveres til retten, sendes det til tiltalte. Anklageskriftet skal forkyndes sammen med indkaldelsen til domsforhandling, og senest 1 uge før domsforhandlingen skal finde sted.

Stk. 3. I påtrængende tilfælde kan retten fravige den i stk. 2 fastsatte frist, hvis det findes foreneligt med hensynet til tiltalte.

Ændring af anklageskrift

§ 440. Vil politiet inden domsforhandlingen enten udvide tiltalen til andre kriminelle forhold end dem, der er angivet i anklageskriftet, eller berigtige angivelser i anklageskriftet, må dette ske ved at indlevere og forkynde et yderligere eller nyt anklageskrift.

Stk. 2. Under domsforhandlingen kan tiltalen udvides til andre kriminelle forhold med rettens samtykke, når tiltalte samtykker, eller det forhold, der er spørgsmål om at inddrage, er begået under selve domsforhandlingen.

Stk. 3. Udvidelsen sker efter rettens bestemmelse ved tilføjelse på anklageskriftet eller notering i retsbogen. Det samme gælder om berigtigelser, som politiet under domsforhandlingen foretager i anklageskriftets angivelser.

Stk. 4. Hvis tiltalte ikke samtykker i udvidelse af tiltalen, må der rejses en ny sag mod den pågældende.

Bevisfortegnelse mv.

§ 441. Samtidig med indleveringen af anklageskriftet indleveres til retten sagens dokumenter eller genpart heraf samt en fortegnelse over de vidner, der skal føres under sagen, og de bevismidler, der i øvrigt vil blive påberåbt.

Stk. 2. Bevisfortegnelsen skal udarbejdes på eller oversættes til et sprog, som tiltalte forstår.

§ 442. Er tiltalte repræsenteret ved forsvarer, sender politiet anklageskrift, bevisfortegnelse samt genpart af sagens dokumenter til forsvareren samtidig med fremsendelsen af disse dokumenter til retten. Hvis forsvareren først beskikkes af retten ved modtagelsen af anklageskriftet, sender retten genparter af anklageskrift, bevisfortegnelse samt sagens dokumenter til forsvareren.

Yderligere undersøgelser mv.

§ 443. Tiltalte eller dennes forsvarer kan anmode politiet om at foretage yderligere undersøgelser eller fremskaffe beviser. Hvis politiet afslår at efterkomme en sådan anmodning helt eller delvis, og anmodningen er fremsat inden domsforhandlingen, træffer retten særskilt afgørelse om spørgsmålet. Tilsvarende gælder, hvis forsvareren modsætter sig førelse af bevis, som politiet ønsker ført.

§ 444. Anmodning om, at der foretages yderligere undersøgelser eller fremskaffes beviser bør så vidt muligt både fra politiets, fra tiltaltes og fra forsvarerens side fremsættes inden domsforhandlingen og i så god tid, at der er rimelig tid til fremskaffelse af bevismidlet, herunder navnlig til at forkynde en indkaldelse for eventuelle vidner.

Stk. 2. Sker dette ikke, men er vidnet eller bevismidlet til stede, vil beviset dog altid kunne føres.

Stk. 3. Ønsker politiet eller tiltalte at føre beviser, som modparten ikke i rimelig tid før domsforhandlingen har fået underretning om, afgør retten, om sagen skal udsættes. Sagen bør kun udsættes, hvis retten skønner, at førelsen af beviset giver modparten rimelig grund til at ønske yderligere bevismidler tilvejebragt, og at dette ikke kan ske, mens domsforhandlingen finder sted.

Stk. 4. Kan beviset ikke føres på det tidspunkt, som domsforhandlingen er fastsat til, afgør retten, om sagen skal udsættes eller afgøres, uden at beviset føres. Der skal ved vurderingen heraf navnlig tages hensyn til, om det må antages, at førelse af beviset vil kunne være af væsentlig betydning for sagens udfald.

KAPITEL 39
SAGENS BEHANDLING I RETTEN

Forberedelse

§ 445. Retten kan, hvis der skønnes behov for det, indkalde til et særligt forberedende møde med henblik på at fastlægge parternes stilling til sagens faktiske og retlige omstændigheder, herunder hvilke omstændigheder der ikke bestrides, og hvilke der skal føres bevis for, samt domsforhandlingens tilrettelæggelse. Retsmødet er ikke offentligt. § 464 finder tilsvarende anvendelse.

Stk. 2. Under et forberedende møde efter stk. 1, kan der føres beviser i overensstemmelse med § 463, hvis tiltalte eller dennes forsvarer er til stede. Denne del af retsmødet er offentligt.

§ 446. Afgørelse om dørlukning, referatforbud, navneforbud og om, at tiltalte skal forlade retslokalet under afhøring af et vidne, kan træffes forud for domsforhandlingen, hvis politiet, forsvareren eller et vidne anmoder om det.

§ 447. Retten indkalder politiet, tiltalte og forsvareren med angivelse af tid og sted for domsforhandlingen.

Stk. 2. Retten beslutter, om vidner skal indkaldes til det første retsmøde i sagen.

Tiltaltes tilstedeværelse

§ 448. En tiltalt, som er på fri fod, er efter lovlig indkaldelse forpligtet til at møde personligt i retten.

Stk. 2. Er tiltalte frihedsberøvet, sørger politiet for, at tiltalte bringes til stede i retten.

§ 449. Tiltalte skal, medmindre andet er bestemt i loven, personligt være til stede i retten under hele domsforhandlingen, indtil sagen er optaget til dom. Retsformanden kan dog, efter at tiltalte har afgivet forklaring, tillade, at tiltalte forlader retten.

§ 450. Udebliver tiltalte trods lovlig indkaldelse, kan retten bestemme, at tiltalte skal anholdes med henblik på fremstilling i retten.

Stk. 2. Udebliver tiltalte uden oplyst lovligt forfald, eller nægter tiltalte at afgive forklaring, kan retten i stedet behandle sagen, som om tiltalte havde tilstået, og afgøre sagen uden videre bevisførelse. Dette gælder dog kun, hvis der under sagen ikke er spørgsmål om anden foranstaltning end bøde, konfiskation, førerretsfrakendelse og erstatning, og sagen ikke er af særlig indgribende betydning for tiltalte. Dommen kan udfærdiges ved en påtegning på anklageskriftet.

Stk. 3. Er en tiltalt dømt som udebleven efter stk. 2, kan den pågældende anmode om, at få sagen genoptaget. Anmodningen skal fremsættes over for den ret, der har afsagt dommen, senest 14 dage, efter at domfældte har fået underretning om dommen. Nægtes genoptagelse, kan spørgsmålet indbringes for Den Særlige Klageret inden 4 uger efter rettens afgørelse herom.

Stk. 4. Udebliver domfældte under den nye domsforhandling, hæver retten sagen, og den tidligere afsagte dom bliver stående ved magt.

§ 451. Udebliver tiltalte ved begyndelsen eller i løbet af domsforhandlingen, uden at forholdet er omfattet af § 450, stk. 2, og kan den pågældende ikke straks bringes til stede, udsættes sagen, medmindre retten beslutter at fremme domsforhandlingen helt eller delvis efter stk. 2 og 3.

Stk. 2. Er tiltalte udeblevet trods lovlig tilsigelse og uden oplyst lovligt forfald, kan retten bestemme, at der skal foretages afhøring af vidner og syns- og skønsmænd, der er mødt, hvis det er foreneligt med hensynet til tiltalte, og hvis udsættelse af afhøringen vil være til væsentlig ulempe for de mødte eller medføre væsentlig udsættelse af sagen. Er tiltalte repræsenteret ved forsvarer, kan der dog kun foretages afhøring, hvis forsvareren er mødt.

Stk. 3. En domsforhandling kan gennemføres, og dom kan afsiges i tiltaltes fravær, hvis retten ikke finder tiltaltes tilstedeværelse nødvendig,

1) når det skønnes, at der ikke bliver tale om andre følger end bøde, konfiskation, førerretsfrakendelse eller erstatning,
2) når tiltalte har givet samtykket til, at sagen behandles og afgøres i tiltaltes fravær,
3) når retten skønner, at behandling af sagen utvivlsomt vil føre til, at tiltalte frifindes,
4) når tiltalte efter at være mødt ved sagens begyndelse har forladt retten uden dennes tilladelse, eller
5) når tiltalte er undveget, efter at anklageskriftet er forkyndt.

Stk. 4. Er tiltalte repræsenteret ved en forsvarer, kan en sag kun fremmes efter stk. 3, hvis forsvareren er mødt. I det i stk. 3, nr. 1, omhandlede tilfælde kræves endvidere, at tiltalte ved indkaldelsen til domsforhandlingen er gjort bekendt med, at udeblivelse uden oplyst lovligt forfald kan medføre, at tiltalte dømmes for de forhold, som tiltalen angår, herunder at der er nedlagt påstand om bøde, konfiskation, førerretsfrakendelse eller erstatning.

Dømtes tilstedeværelse

§ 452. I sager om ændring af en idømt foranstaltning har den dømte ret til at være personligt til stede i retten under hele sagens behandling. Dette gælder dog ikke,

1) hvis der er enighed om indstillingen om foranstaltningsændringen,
2) hvis den dømtes personlige tilstedeværelse ikke er nødvendig, eller
3) hvis den dømte af andre årsager, herunder af helbredsmæssig karakter, må anses for ude af stand til at give møde for retten.

Stk. 2. I de i stk. 1, nr. 2 og 3, omhandlede tilfælde kan retten bestemme, at den dømtes deltagelse i retsmødet kan ske ved anvendelse af fjernkommunikation, jf. § 464.

Anklager og forsvarers tilstedeværelse

§ 453. Anklageren skal være til stede under hele domsforhandlingen, indtil sagen er optaget til dom. Er tiltalte repræsenteret ved forsvarer gælder dette også for denne.

Stk. 2. Udebliver anklageren enten ved domsforhandlingens begyndelse eller i løbet af denne, udsættes sagen. Det samme gælder, når tiltalte er repræsenteret ved forsvarer og denne ikke møder, medmindre omstændighederne gør det muligt at beskikke en forsvarer, som straks kan udføre hvervet.

Afhøringer

§ 454. Den tiltalte, som møder eller fremstilles for retten, spørges først om navn, fødselsdato og bopæl samt andet, som findes nødvendigt for at sikre sig tiltaltes identitet.

Stk. 2. Efter at have gjort tiltalte bekendt med den tiltale, der er rejst, og med, at denne ikke er forpligtet til at udtale sig, spørger retten om tiltaltes stilling til tiltalen, og om tiltalte er villig til at udtale sig. I så fald udspørges tiltalte først af politiet om sagen og derefter af forsvareren. Yderligere spørgsmål kan stilles af politiet, forsvareren eller rettens medlemmer.

§ 455. Der må ikke anvendes tvang mod en tiltalt, der vægrer sig ved at svare. Hvis en sådan vægring kan medføre udsættelse af sagen eller vanskeliggøre forsvaret, skal retten gøre tiltalte opmærksom på dette.

Stk. 2. Tiltalte skal tiltales med ro og værdighed. Spørgsmålene skal være bestemte, tydelige og stillet på en sådan måde, at det står klart for tiltalte, hvad denne bekræfter eller benægter. §§ 345, stk. 2-4, og 346 finder tilsvarende anvendelse.

§ 456. Retten kan beslutte, at tiltalte skal forlade retslokalet, mens et vidne eller en medtiltalt afhøres, når der er særlig grund til at tro, at en uforbeholden forklaring ellers ikke kan opnås.

Stk. 2. Når tiltalte som følge af en beslutning efter stk. 1, eller i henhold til § 141, stk. 5, ikke har overværet afhøringen af et vidne eller en medtiltalt, skal tiltalte, når denne på ny er til stede i retssalen, have oplysning om, hvem der har afgivet forklaring i tiltaltes fravær. Tiltalte skal desuden oplyses om indholdet af den afgivne forklaring, for så vidt forklaringen angår tiltalte. Retten afgør om gengivelsen af forklaringen skal ske før eller, efter at tiltalte selv har afgivet forklaring.

§ 457. Indkaldelse og afhøring af vidner sker i overensstemmelse med bestemmelserne i kapitel 12.

§ 458. Retten stiller spørgsmål til den, som afhøres, når som helst der i sandhedens tjeneste er grund til det.

§ 459. De forklaringer, der afgives under afhøringen, gengives i retsbogen på det sprog, som forklaringen er afgivet på. Dette kan dog fraviges, hvis det findes nødvendigt og forsvarligt. Forklaringen oplæses for den pågældende, som opfordres til at udtale sig om, hvorvidt forklaringen er gengivet korrekt. Forklaringen, således som den gengives i retsbogen, oversættes for de medlemmer af retten, som ikke forstår det sprog, den er afgivet på.

Stk. 2. Ved gengivelse af forklaringen i retsbogen bør det navnlig sikres, at den er tilstrækkelig udførlig, så landsretten, hvis dommen måtte blive anket, kan danne sig en opfattelse af, på hvilket grundlag afgørelsen er truffet.

§ 460. Efter hvert enkelt vidnes forklaring og efter ethvert andet bevis har tiltalte adgang til at afgive forklaring, hvis beviset giver anledning til det.

Bevisførelse

§ 461. Både politiet og tiltalte og dennes forsvarer har adgang til at føre bevis.

Stk. 2. Retten kan dog afskære bevisførelse, som skønnes uden betydning for sagen.

Stk. 3. Retten bør opfordre til, at der føres beviser, som skønnes at være af væsentlig betydning ved afgørelse af sagen, og bør navnlig være opmærksom på, at beviser, der må antages at være til fordel for tiltalte, bliver ført.

§ 462. Bevisførelsen skal finde sted under domsforhandlingen. Ved afgørelsen af om noget er bevist eller ikke, tages alene hensyn til de beviser, som er fremført under domsforhandlingen, jf. dog §§ 463 og 464, stk. 2 og 3.

§ 463. Er bevisførelse under domsforhandlingen forbundet med særlige vanskeligheder eller omkostninger, eller foreligger der i øvrigt ganske særlige grunde, kan retten beslutte, at bevisførelsen helt eller delvist skal foregå under forberedelsen af sagen, jf. § 445, stk. 2.

§ 464. Retten kan bestemme, at tiltalte skal deltage i retsmøder ved hjælp af fjernkommunikation med billede, hvis tiltaltes personlige tilstedeværelse i retten ikke er nødvendig. Rettens afgørelse efter 1. pkt. omfatter i givet fald også forsvareren, der skal deltage i retsmødet på samme sted som tiltalte, medmindre retten finder det ubetænkeligt, at forsvareren i stedet giver personligt møde i retten. Om tiltaltes og forsvarerens deltagelse i retsmødet gælder i øvrigt §§ 128 og 163.

Stk. 2. Er det ikke muligt at foretage afhøring af tiltalte ved hjælp af fjernkommunikation med billede, kan retten under samme betingelser som i stk. 1, 1. pkt., bestemme, at en tiltalt i stedet skal indkaldes til afhøring på det sted, hvor det findes mest hensigtsmæssigt.

Stk. 3. Om adgangen til at afhøre vidner ved anvendelse af fjernkommunikation og om adgangen til at pålægge vidner at afgive forklaring uden for den retskreds, hvor de bor, gælder § 141.

§ 465. Dokumenter, der påstås at have været genstand for eller at være frembragt ved lovovertrædelsen eller at have været brugt eller bestemt til dens udførelse, eller som yder umiddelbar oplysning om gerningen eller tiltaltes forhold til denne, skal oplæses, når bevisførelsen kræver det.

Stk. 2. Endvidere kan følgende dokumenter benyttes som bevismidler under domsforhandlingen og skal da oplæses:

1) Notater i retsbøger om ransagninger, beslaglæggelser, besigtigelser og syns- og skønsforretninger, som er foretaget uden for domsforhandlingen, samt erklæringer til retten fra syns- og skønsmændene.
2) Gengivelser i retsbøger af forklaringer, som tiltalte har afgivet under afhøring om sigtelsen, når
   a) tiltalte nu nægter at afgive forklaring,
   b) tiltaltes forklaring afviger fra den tidligere forklaring, eller
   c) tiltalte er udeblevet, og domsforhandlingen gennemføres efter § 451, stk. 3.
3) Gengivelser i retsbøger af forklaringer, som vidner og syns- og skønsmænd har afgivet, når
   a) de pågældende er døde eller af anden grund ikke kan afhøres på ny,
   b) de pågældende er afhørt ved en anden ret end den, der behandler sagen, jf. § 464, stk. 2,
   c) de pågældende er afhørt, uden at tiltalte har været til stede, jf. § 451, stk. 2,
   d) de pågældendes forklaring afviger fra den tidligere forklaring, eller
   e) et vidne nu nægter at afgive forklaring, og tvangsmidler ikke bør anvendes, eller forgæves er anvendt.

4) Tilførsler til retsbøger om forklaringer samt erklæringer afgivet af medlemmer af kongehuset, diplomater eller andre, der er fritaget for retsforfølgning, hvis de pågældende ikke møder i retten under domsforhandlingen.
5) Erklæringer og vidnesbyrd, som er udstedt i medfør af offentligt hverv, herunder udskrifter af tiltaltes tidligere kriminelle domme.

Stk. 3. Uden for de i stk. 1 og 2 nævnte tilfælde kan dokumenter, som indeholder erklæringer eller vidnesbyrd, kun benyttes som bevismidler, hvis retten undtagelsesvis tillader det. Udenretslige erklæringer om tiltaltes tidligere vandel må under ingen omstændigheder benyttes.

§ 466. Oplæsning af gengivelser i retsbøger af forklaringer afgivet af tiltalte, vidner eller syns- og skønsmænd, fordi de nu givne forklaringer er i uoverensstemmelse med de tidligere afgivne, må kun finde sted, efter at der er givet den pågældende lejlighed til at udtale sig sammenhængende om det, afhøringen vedrører, og der er stillet de yderligere spørgsmål, som den pågældendes forklaring giver anledning til.

§ 467. Retten kan besigtige personer, genstande og lokaliteter, når det findes nødvendigt for sagens oplysning. Besigtigelsen skal overværes af de personer, der ellers skal være til stede under domsforhandlingen.

Udsættelse af sagen før og under domsforhandlingen

§ 468. Den, der ønsker udsættelse, skal snarest muligt underrette retten. Retten træffer herefter afgørelse om, hvorvidt sagen skal udsættes.

§ 469. Opstår der under domsforhandlingen spørgsmål om bevisførelse, der vil kræve udsættelse af sagen, afgør retten under hensyntagen til den betydning, som beviset må antages at have, om sagen skal udsættes.

Domsforhandlingen

§ 470. Domsforhandlingen indledes med oplysning om, hvilken sag retten skal behandle. Derefter oplæses anklageskriftet og tiltalte vejledes i overensstemmelse med § 454, stk. 2. Retten kan anmode anklageren om at gennemgå sagens hovedpunkter (forelæggelsen). Herefter følger bevisførelsen, jf. §§ 462-466.

Stk. 2. Efter at bevisførelsen er afsluttet, får først anklageren og dernæst forsvareren og tiltalte lejlighed til at udtale sig om bevisførelsens resultat samt om retsspørgsmålene i sagen (proceduren). Før sagen optages til dom, skal retsformanden udtrykkeligt spørge tiltalte, om denne har yderligere at tilføje.

§ 471. Domsforhandlingen afsluttes ved rettens dom i sagen. Retten kan undtagelsesvis bestemme, at spørgsmålet, om tiltalte er skyldig, skal behandles og afgøres først.

Stk. 2. Med hensyn til rettens rådslagning om sagens afgørelse gælder bestemmelserne i kapitel 9.

§ 472. Rettens afgørelse træffes snarest muligt efter domsforhandlingens afslutning. Når sagens optages til dom, tilkendegiver retten, hvornår dommen vil blive afsagt. Kan dommen ikke afsiges samme dag, skal dommen afsiges inden 2 uger.

Stk. 2. Hvis særlige omstændigheder gør det påkrævet, kan retten beslutte at fravige fristen i stk. 1. I beslutningen skal retten anføre de omstændigheder, der bevirker, at fristen ikke kan overholdes.

Stk. 3. Dommen afsiges ved, at domskonklusionen oplæses i et retsmøde. Er tiltalte ikke til stede ved afsigelsen, sender politiet en udskrift af dommen til tiltalte. Hvis sagen i medfør af § 451, stk. 3, er behandlet og afgjort i tiltaltes fravær, skal udskriften forkyndes for tiltalte.

Indenretlig bødevedtagelse

§ 473. Angår sagen en lovovertrædelse, for hvilken der alene skønnes at blive tale om idømmelse af bøde eller konfiskation, kan retten, når der ikke findes grund til at betvivle tiltaltes skyld, og politiet erklærer sig enig deri, give tiltalte adgang til at få sagen afgjort ved, at den pågældende vedtager at betale en bestemt bøde eller at acceptere konfiskation.

Stk. 2. Vedtager tiltalte den tilbudte afgørelse, noteres det i retsbogen. En sådan afgørelse har samme virkning som en dom.

Dommen

§ 474. Dommen skal enten domfælde eller frifinde tiltalte.

Stk. 2. Retten kan ikke domfælde for noget forhold, der ikke er omfattet af tiltalen.

Stk. 3. Derimod er retten ikke udelukket fra at henføre det forhold, der er rejst tiltale for, under en anden bestemmelse end den, anklagemyndigheden har påstået anvendt, ligesom retten kan fravige tiltalen med hensyn til de biomstændigheder (tid og sted mv.), som er forbundet med lovovertrædelsen. Det gælder dog kun, hvis retten med sikkerhed skønner, at tiltalte også under forudsætning af sådan afvigelse fra tiltalen har haft tilstrækkelig adgang til at forsvare sig. Finder retten, at dette ikke er tilfældet, eller nærer den tvivl i så henseende, skal den, inden dens afvigende bedømmelse lægges til grund for domfældelsen, give parterne lejlighed til at udtale sig og efter omstændighederne udsætte sagen i det tidsrum, der er nødvendigt for at varetage forsvaret.

§ 475. Domfældes tiltalte, skal retten i begrundelsen for dommen angive

1) de omstændigheder, der anses som bevist, og som lægges til grund for domfældelsen,
2) den regel, der er overtrådt,
3) hjemlen til at idømme foranstaltning, og
4) de omstændigheder, som er tillagt betydning ved valg og udmåling af foranstaltning.

Stk. 2. Hvis tiltalte frifindes, skal retten i begrundelsen for dommen angive

1) de omstændigheder, som er en betingelse for domfældelse, og som anses at mangle eller ikke være bevist, eller
2) de omstændigheder, som udelukker kriminalretligt ansvar, og som anses at foreligge, samt
3) de lovbestemmelser, der er anvendt.

§ 476. Dommen skal udarbejdes på eller oversættes til et sprog, tiltalte forstår.

Vejledning om anke

§ 477. Tiltalte skal vejledes om adgangen til at anke dommen. Vejledningen gives ved dommens afsigelse, hvis tiltalte er til stede, og ellers ved den efterfølgende underretning om eller forkyndelse af dommen, jf. § 472, stk. 3.

Stk. 2. En forsvarer, der har bistået tiltalte under sagens behandling i kredsretten, har pligt til at vejlede tiltalte om adgangen til at anke til Grønlands Landsret, jf. § 432, og til at bistå tiltalte hermed.

KAPITEL 40
SAGSOMKOSTNINGER

§ 478. I kriminalsager, der forfølges af det offentlige, afholdes omkostningerne ved sagens behandling og fuldbyrdelse af statskassen.

Stk. 2. Findes tiltalte skyldig, kan det dog, når særlige omstændigheder taler for det, bestemmes ved dommen, at tiltalte helt eller delvis skal erstatte det offentlige nødvendige omkostninger.

KAPITEL 41
UDTALELSER TIL OFFENTLIGHEDEN MV.

§ 479. Ingen, som i embeds medfør er beskæftiget med en kriminalsag, må, så længe sagen ikke er afgjort eller bortfaldet, udtale sig uden for retten til offentligheden om skyldsspørgsmålet.

§ 480. Offentlig gengivelse af retsforhandlinger skal være objektiv og loyal.

Stk. 2. Den, som offentligt eller med forsæt til udbredelse i en videre kreds mundtligt eller skriftligt, forsætligt eller ved grov uagtsomhed

1) giver væsentlig urigtig oplysning om en straffesag, der endnu ikke er endeligt afgjort eller bortfaldet,
2) lægger hindringer i vejen for sagens oplysning eller,
3) så længe endelig dom i en straffesag ikke er afsagt, fremsætter udtalelser, der er egnet til på uforsvarlig måde at påvirke dommere eller domsmænd med hensyn til sagens afgørelse,

kan idømmes foranstaltninger efter kriminalloven.

§ 481. Hvis hensynet til fremmede magter gør det påkrævet, at der ikke offentligt sker omtale af et forhold, der efterforskes af politiet, kan politiet anmode retten om at bestemme, at offentlig omtale af sagen helt eller delvis er forbudt. Spørgsmålet behandles og beslutningen afsiges for lukkede døre. Rettens afgørelse træffes ved beslutning, der skal begrundes.

Stk. 2. Afgørelsen bortfalder, når der er rejst tiltale eller tiltale er frafaldet. Vedrører sagen flere personer, kan afgørelsen dog opretholdes, indtil efterforskningen er afsluttet for alles vedkommende.

Stk. 3. Justitsministeren fastsætter nærmere regler om, hvordan rettens afgørelser efter denne bestemmelse, bekendtgøres for pressen.

Stk. 4. Overtrædelse af forbudet kan medføre foranstaltninger efter kriminalloven.

§ 482. Den, der i forbindelse med omtale af en sag om overtrædelse af kriminallovens regler om seksualforbrydelser eller i øvrigt med henblik på en sådan sag offentliggør navn, stilling eller bopæl på den forurettede eller på anden måde offentliggør den pågældendes identitet, kan idømmes foranstaltninger efter kriminalloven.

Stk. 2. Stk. 1 er ikke til hinder for, at politiet offentliggør den forurettedes identitet, når dette findes påkrævet af hensyn til sagens opklaring eller i øvrigt til berettiget varetagelse af åbenbar almeninteresse. Ved forevisning af fotografier af forurettede finder §§ 428 og 430 dog anvendelse.

§ 483. Den, som i forbindelse med omtale af en kriminalsag eller i øvrigt med henblik på en sådan sag offentliggør en medvirkende domsmands navn, stilling eller bopæl eller på anden måde offentliggør den pågældendes identitet, kan idømmes foranstaltninger efter kriminalloven.

KAPITEL 42
ERSTATNING I ANLEDNING AF KRIMINALRETLIG FORFØLGNING

§ 484. Den, der har været anholdt eller tilbageholdt som led i en kriminalretlig forfølgning, har krav på erstatning for den derved tilføjede skade, såfremt påtale opgives eller tiltalte frifindes. Erstatning ydes for økonomisk skade samt for lidelse, tort, ulempe og forstyrrelse eller ødelæggelse af stilling og forhold.

Stk. 2. Selv om betingelserne for at yde erstatning efter stk. 1 ikke er opfyldt, kan der ydes erstatning, hvis den frihedsberøvelse, der har været anvendt under sagen, ikke står i rimeligt forhold til forfølgningens udfald, eller det af andre særlige grunde findes rimeligt.

Stk. 3. Erstatning kan nedsættes eller nægtes, hvis den sigtede selv har givet anledning til anholdelsen eller tilbageholdelsen.

§ 485. Der kan ydes en sigtet, der som led i en kriminalretlig forfølgning har været udsat for andre kriminalprocessuelle indgreb, erstatning efter reglerne i § 484.

§ 486. Har der over for en person, der ikke har været sigtet, været iværksat indgreb som led i en kriminalretlig forfølgning, kan der ydes erstatning, hvis det findes rimeligt.

§ 487. Der tilkommer den, der har været anstaltsanbragt eller været undergivet anden kriminalretlig foranstaltning, erstatning efter reglerne i § 484, hvis anke eller genoptagelse medfører bortfald af den idømte foranstaltning. I tilfælde af formildelse ydes der erstatning,

hvis den retsfølge, der er fuldbyrdet, er mere indgribende end den, der idømmes efter anke eller genoptagelse.

Stk. 2. Erstatning kan nægtes eller nedsættes, hvis den dømte ved sin adfærd under sagen selv har givet anledning til domfældelsen.

§ 488. Politimesteren træffer afgørelse vedrørende krav om erstatning i medfør af §§ 484-487. Justitsministeren kan fastsætte, at nærmere angivne sager skal forelægges for rigsadvokaten eller justitsministeren til afgørelse. Krav fra en person, der har været sigtet, skal fremsættes senest 2 måneder efter meddelelse til sigtede om forfølgningens ophør eller efter afsigelse af en endelig dom. Har tiltalte ikke været til stede ved dommens afsigelse, beregnes fristen dog fra forkyndelsen, hvis dommen skal forkyndes. Krav fra andre skal fremsættes senest 2 måneder, efter at indgrebet er ophørt.

Stk. 2. Fremsættes kravet efter udløbet af den i stk. 1 nævnte frist, kan det behandles, hvis overskridelsen findes undskyldelig.

Stk. 3. Rigsadvokaten behandler klager over afgørelser truffet af politimesteren vedrørende krav om erstatning. Rigsadvokatens afgørelse i en klagesag kan ikke påklages til justitsministeren.

Stk. 4. Justitsministeren behandler klager over afgørelser vedrørende krav om erstatning truffet af rigsadvokaten som 1. instans.

Stk. 5. Fristen for klager over afgørelser vedrørende krav om erstatning er 4 uger, efter at klageren har fået meddelelse om afgørelsen. Fremkommer klagen efter udløbet af denne frist, skal den behandles, hvis fristoverskridelsen må anses for undskyldelig.

Stk. 6. Bestemmelserne i stk. 3-5 finder tilsvarende anvendelse på afgørelser om aktindsigt efter forvaltningsloven og offentlighedsloven.

§ 489. Imødekommes erstatningskravet ikke ved en afgørelse truffet af rigsadvokaten i en klagesag eller af justitsministeren, kan den erstatningssøgende senest to måneder efter meddelelse om afslaget anmode om at få kravet indbragt for den ret, som har afgjort kriminalsagen. Sagen indbringes for retten af politimesteren. Har kriminalsagen ikke været afgjort af retten, indbringer politimesteren erstatningskravet for retten på det sted, hvor det kriminalprocessuelle indgreb er besluttet, eller for kredsretten ved den erstatningssøgendes hjemting.

Stk. 2. Efter anmodning fra erstatningssøgende skal der beskikkes en forsvarer for den pågældende.

Stk. 3. Erstatningssagen behandles i kriminalretsplejens former. Retten kan dog nægte at behandle et erstatningskrav, som fremsættes af nogen, der ikke har været sigtet, hvis kravet ikke på rimelig måde vil kunne behandles i kriminalretsplejens former. Det står herefter den forurettede frit for at fremsætte kravet efter reglerne for civile sager.

Stk. 4. Sagen behandles under medvirken af domsmænd, medmindre erstatningskravet er fremsat som følge af en sag vedrørende en lovovertrædelse, der ikke er eller skulle have været afgjort under medvirken af domsmænd.

§ 490. Erstatningskravet falder i arv efter de almindelige regler herom, dog således at krav på godtgørelse for en ikke-økonomisk skade falder i arv, når det er fremsat i overensstemmelse med reglerne i § 488.

§ 491. Erstatningskrav, der på grundlag af almindelige erstatningsregler rejses af sigtede, domfældte eller andre i anledning af kriminalretlig forfølgning, behandles efter anmodning efter reglerne i dette kapitel.

AFSNIT VI
APPEL OG GENOPTAGELSE

KAPITEL 43
APPEL OG GENOPTAGELSE AF CIVILE SAGER

Anke

§ 492. Domme, der er afsagt af en kredsret eller af Retten i Grønland, kan ankes til Grønlands Landsret af en part, der ved dommen ikke har fået fuldt medhold i sin påstand. Anke kan ske til forandring, ophævelse eller hjemvisning.

Stk. 2. Anken kan omfatte afgørelser, der er truffet under sagen, medmindre andet er bestemt ved lov.

Stk. 3. En part kan give afkald på anke, efter at dommen er afsagt.

§ 493. Den, der er dømt som udebleven, kan kun anke dommen under påberåbelse af fejl ved sagsbehandlingen.

Stk. 2. Domme, hvorved retten afviser sagen, fordi den ikke er indbragt for rette domstol eller ikke er indbragt rettidigt for domstolen eller appelretten, kan kun indbringes for højere ret ved kære.

Stk. 3. Bestemmelser om sagsomkostninger kan kun indbringes særskilt for højere ret ved kære.

Ankefrist

§ 494. Ankefristen er 4 uger fra dommen er afsagt, jf. §§ 237 og 130.

Iværksættelse af anke mv.

§ 495. Anke sker ved indlevering af en ankestævning med en genpart til landsretten inden ankefristens udløb.

Stk. 2. Ankestævningen skal indeholde:

1) angivelse af den dom, der ankes,
2) appellantens og indstævntes navn og adresse, herunder en adresse, hvor meddelelser kan sendes til og forkyndes for appellanten og indstævnte,
3) appellantens eventuelle telefonnummer og telefaxnummer,
4) appellantens påstand,
5) en beskrivelse af baggrunden for appellantens påstand, og

6) angivelse af de dokumenter og andre beviser, som appellanten vil påberåbe sig, og som ikke var påberåbt i foregående instans.

Stk. 3. Udskrift af den dom, der ankes, skal vedlægges ankestævningen. Endvidere vedlægges de dokumenter, der er nævnt i stk. 2, nr. 6, med en genpart, hvis appellanten er i besiddelse af dem.

Stk. 4. Appellanten har efter anmodning ret til at få den nødvendige bistand til at udarbejde ankestævning hos enhver ret i landet.

§ 496. Landsretten underretter den ret, der har afsagt dommen, om anken og anmoder om at få fremsendt sagens akter.

§ 497. Efter at ankestævning er forkyndt, kan appellanten ikke hæve sagen, hvis indstævnte rettidigt nedlægger en påstand, der lyder på andet end stadfæstelse af dommen, og indstævnte ønsker ankesagen behandlet.

For sen anke

§ 498. Anke, som sker efter ankefristens udløb, afvises af landsretten.

Stk. 2. Landsretten kan dog undtagelsesvis tillade anke indtil 1 år, efter at dommen er afsagt. Giver landsretten tilladelse, skal ankestævning indleveres senest 4 uger, efter at parten har fået tilladelsen. Bestemmelserne i § 522 finder tilsvarende anvendelse ved behandlingen af ansøgningen om tilladelse til anke efter ankefristens udløb. Landsrettens afgørelse kan kun indbringes for Højesteret efter reglerne i § 524.

Opsættende virkning

§ 499. Anke, der sker inden ankefristens udløb, har opsættende virkning, medmindre andet er bestemt i loven, eller det bestemmes af den ret, hvis afgørelse ankes, eller af landsretten.

Mangelfuld ankestævning

§ 500. Opfylder ankestævningen ikke kravene i § 495, stk. 2, eller er den i øvrigt uklar eller mangelfuld, henvender landsretten sig til appellanten, som kan gives en kortere frist til at udbedre manglerne.

Stk. 2. Kan manglerne ikke udbedres, eller undlader appellanten at gøre dette inden for den fastsatte frist, afviser landsretten sagen.

Forberedelse af ankesagen

§ 501. Ankestævningen forkyndes for indstævnte sammen med en vejledning om, hvad denne inden for en fastsat frist skal foretage sig for at varetage sine interesser i sagen. Retten bestemmer samtidig, om svarskrift skal fremlægges i et retsmøde eller indleveres til retten.

Stk. 2. Møder eller svarer indstævnte ikke i sagen inden udløbet af den fastsatte frist, anses indstævnte for at have påstået dommen stadfæstet. Indstævnte skal i forbindelse med forkyndelsen af ankestævningen gøres bekendt med dette. Retten underretter appellanten, hvis svarskrift ikke er indleveret rettidigt.

§ 502. Et svarskrift fra indstævnte skal indeholde:
1) indstævntes navn og adresse, herunder en adresse, hvor meddelelser kan sendes til og forkyndelse kan ske for indstævnte,
2) indstævntes eventuelle telefonnummer og telefaxnummer,
3) indstævntes påstand,
4) en beskrivelse af baggrunden for indstævntes påstand, og
5) angivelse af de dokumenter og andre beviser, som indstævnte vil påberåbe sig, og som ikke var påberåbt i foregående instans.

Stk. 2. De dokumenter, der er nævnt i stk. 1, nr. 5, skal med en genpart vedlægges svarskriftet, hvis indstævnte er i besiddelse af dem.

§ 503. Landsretten bestemmer, om der skal afholdes flere retsmøder, eller om en part inden for en af retten fastsat frist skal indlevere et yderligere processkrift, eller om forberedelsen af anken skal sluttes, og sagen straks berammes til domsforhandling.

Stk. 2. Landsretten kan bestemme, at domsforhandlingen skal foregå i forlængelse af et forberedende møde, hvis parterne er enige om det, eller hvis sagen findes tilstrækkeligt oplyst og omstændighederne i øvrigt ikke taler imod det.

Nye påstande, anbringender og beviser

§ 504. Påstande og anbringender, som ikke har været gjort gældende i 1. instans, kan mod modpartens protest kun tages i betragtning med landsrettens tilladelse. Sådan tilladelse kan gives, når
1) det må anses for undskyldeligt, at de pågældende påstande og anbringender ikke er fremsat tidligere,
2) modparten har tilstrækkelig mulighed for at varetage sine interesser, eller
3) der er grund til at antage, at nægtelse af tilladelse vil medføre et uforholdsmæssigt tab for parten.

Stk. 2. Selv om modparten ikke protesterer, kan landsretten nægte fremsættelsen af påstande og anbringender, som ikke har været gjort gældende i 1. instans, og som ville gøre det nødvendigt for landsretten at tage stilling til forhold, der ikke har foreligget for den foregående instans.

Stk. 3. Når forberedelsen af ankesagen er afsluttet, og der er fastsat tid og sted for domsforhandlingen, kan retten nægte at give tilladelse, selv om modparten ikke protesterer, hvis de nye påstande og anbringender burde have været fremsat tidligere under anken.

§ 505. Beviser kan føres, selv om de ikke har været ført i 1. instans.

Stk. 2. Hver part skal inden forberedelsens afslutning meddele modparten og retten, hvilke dokumenter og andre beviser parten ønsker at påberåbe sig. Beviser, som meddeles efter dette tidspunkt, kan kun føres med rettens tilladelse.

Udeblivelse

§ 506. Udebliver appellanten og indstævnte fra et retsmøde, som de begge er indkaldt til, hæver landsretten sagen. Det samme gælder, hvis parterne samtidig undlader at indlevere et processkrift i overensstemmelse med landsrettens bestemmelse.

§ 507. Udebliver appellanten fra et retsmøde, som denne er indkaldt til, eller undlader appellanten at indlevere et processkrift i overensstemmelse med landsrettens bestemmelse, afviser landsretten anken. Afvisning kan dog kun ske, hvis appellanten er orienteret om denne mulighed.

Stk. 2. Har indstævnte nedlagt anden påstand end stadfæstelse, fortsættes behandlingen af sagen dog efter indstævntes anmodning til afgørelse på grundlag af det foreliggende skriftlige materiale samt indstævntes bevisførelse og mundtlige indlæg. Udebliver appellanten under sagens forberedelse, kan landsretten dog efter anmodning fra indstævnte i stedet tillade, at sagen afgøres på grundlag af det foreliggende skriftlige materiale og et skriftligt indlæg fra indstævnte.

Stk. 3. Afholdes yderligere retsmøder i sagen, indkaldes også appellanten hertil.

Stk. 4. Har indstævnte udvidet sin påstand eller fremsat anbringender, der ikke var påberåbt i 1. instans, kan der ved afgørelse af sagen efter stk. 2 kun tages hensyn hertil, hvis påstanden er ændret eller anbringendet er fremsat i et retsmøde, hvor appellanten var mødt, eller i et processkrift, der er forkyndt for appellanten. Der kan endvidere kun føres beviser, som appellanten var underrettet om før det retsmøde, som den pågældende udeblev fra.

§ 508. Udebliver indstævnte fra et retsmøde, eller undlader indstævnte at indlevere et processkrift i overensstemmelse med landsrettens bestemmelse, fortsættes behandlingen af sagen til afgørelse på grundlag af det foreliggende skriftlige materiale samt appellantens bevisførelse og mundtlige indlæg. Udebliver indstævnte under forberedelsen af sagen, kan landsretten dog efter anmodning fra appellanten i stedet tillade, at sagen afgøres på grundlag af det skriftlige materiale og et skriftligt indlæg fra appellanten.

Stk. 2. Afholdes yderligere retsmøder i sagen, indkaldes også indstævnte hertil.

Stk. 3. Har appellanten udvidet sin påstand eller fremsat anbringender, der ikke var påberåbt i 1. instans, kan der ved afgørelse af sagen efter stk. 1 kun tages hensyn hertil, hvis påstanden er ændret eller anbringendet er fremsat i et retsmøde, hvor indstævnte var mødt, eller i et processkrift, der er forkyndt for indstævnte. Der kan endvidere kun føres beviser, som indstævnte var underrettet om før det retsmøde, som indstævnte udeblev fra.

§ 509. Udebliver en part fra et retsmøde, eller indleverer en part ikke et processkrift rettidigt, kan dette kun føre til afvisning eller udeblivelsesdom, hvis parten er blevet orienteret om denne mulighed.

§ 510. Landsretten kan bestemme, at udeblivelse eller undladelse af at indlevere et processkrift ikke skal have virkning efter §§ 506-508, navnlig hvor udeblivelsen eller undladelsen må antages at skyldes lovligt forfald eller undskyldende omstændigheder i øvrigt, eller hvor modparten ønsker sagen udsat.

§ 511. En rettidigt anlagt ankesag, der er hævet eller afvist, kan med landsrettens tilladelse på ny tages op til behandling, hvis appellanten anmoder om det senest 2 uger efter det retsmøde, hvor sagen blev hævet eller afvist.

Reglerne for ankesagens behandling i øvrigt

§ 512. I øvrigt finder reglerne om behandling af civile sager i kapitlerne 14-16 og 19-21, tilsvarende anvendelse ved landsretten.

Stk. 2. Landsretten kan dog bestemme, at parterne senest 14 dage inden domsforhandlingen skal sende et bestemt antal genparter af de udvekslede processkrifter og de dokumenter eller dele heraf, der agtes påberåbt under domsforhandlingen. Hvis genparterne ikke indsendes rettidigt, finder reglerne om udeblivelse tilsvarende anvendelse.

Anke til Højesteret

§ 513. Domme, der er afsagt af Grønlands Landsret, kan ikke ankes. Procesbevillingsnævnet, jf. kapitel 1 a i den danske retsplejelov, kan dog give tilladelse til anke til Højesteret, hvis sagen er af principiel karakter.

Stk. 2. Ansøgning om tilladelse til anke efter stk. 1 skal senest 8 uger, efter at dommen er afsagt, indgives til landsdommeren, der afgiver en udtalelse om ansøgningen og videresender den til Procesbevillingsnævnet. Ansøgningen kan også indgives direkte til Procesbevillingsnævnet, der i så fald indhenter en udtalelse fra landsdommeren om sagen. Nævnet kan undtagelsesvis give tilladelse, hvis ansøgningen indgives senere end den nævnte frist, men senest 1 år, efter at dommen er afsagt.

§ 514. For ankesagens behandling ved Højesteret gælder i øvrigt reglerne i den danske retsplejelov med de ændringer, der følger af forholdenes forskellighed.

Kære

§ 515. Beslutninger, der er truffet af en kredsret eller af Retten i Grønland, kan kæres til Grønlands Landsret, medmindre andet er særligt bestemt ved lov.

Stk. 2. Kære kan iværksættes af enhver, som beslutningen indeholder en afgørelse overfor.

Stk. 3. Afgørelser om dørlukning kan også kæres af personer, der

1) er omfattet af § 145, og
2) har været til stede eller været repræsenteret ved en person som nævnt i nr. 1 fra samme massemedie i det retsmøde, hvor retten behandlede spørgsmålet.

Stk. 4. Delafgørelser efter § 191, stk. 2, kan først indbringes for landsretten i forbindelse med den endelige afgørelse i sagen, medmindre afgørelsen kan fuldbyrdes, eller landsretten giver tilladelse til at indbringe delafgørelsen særskilt. Ansøgning om sådan tilladelse indgives til landsretten inden udløbet af fristen efter § 516. Gives tilladelsen, indbringes sagen i overensstemmelse med § 517 for landsretten senest 4 uger, efter at parten har fået tilladelsen.

Stk. 5. Efter at der er afsagt dom i en sag, kan afgørelser, der er truffet under sagen, ikke kæres af en part.

Stk. 6. Landsretten kan ophæve en allerede iværksat kære, såfremt det spørgsmål, afgørelsen angår, kan inddrages under en senere anke af sagen.

Kærefrist

§ 516. Kærefristen er 2 uger fra den dag, afgørelsen er truffet.

Stk. 2. Er afgørelsen truffet, uden at kærende var til stede, og uden at vedkommende på forhånd har fået meddelelse om tidspunktet for afgørelsen, regnes fristen dog fra den dag, hvor meddelelsen om afgørelsen kan antages at være kommet frem til den pågældende.

Iværksættelse af kære

§ 517. Kære sker ved, at der til den ret, hvis afgørelse kæres, inden kærefristens udløb fremsættes mundtlig anmodning herom eller indleveres et kæreskrift med en genpart.

Stk. 2. Et kæreskrift skal indeholde den kærendes påstand og om nødvendigt en angivelse af baggrunden for den kærendes påstand. Fremsættes kæren mundtligt, noteres disse oplysninger i retsbogen.

Stk. 3. Hvis afgørelsen ikke omgøres, jf. § 110 eller § 150, stk. 2, sender retten straks kæresagen til landsretten. Det fremsendte materiale skal omfatte:

1) udskrift af retsbogen vedrørende den mundtligt fremsatte kære eller det indleverede kæreskrift,
2) udskrift af den afgørelse, der kæres, og
3) sagens akter i øvrigt i det omfang, de er af betydning for kæren.

Stk. 4. Retten kan vedlægge en erklæring om kæren.

Stk. 5. Kære kan støttes på nye anbringender og beviser.

For sen kære

§ 518. Kære, som sker efter kærefristens udløb, afvises af landsretten.

Stk. 2. Landsretten kan dog undtagelsesvis tillade kære indtil 6 måneder efter afgørelsen. Gives tilladelsen, skal kæren iværksættes senest 2 uger, efter at parten har fået tilladelsen. Bestemmelserne i § 522 finder tilsvarende anvendelse ved behandling af ansøgning om tilladelse til kære efter fristens udløb.

Opsættende virkning

§ 519. Kære har ikke opsættende virkning, medmindre andet er bestemt i loven, eller det bestemmes af den ret, hvis afgørelse kæres, eller af landsretten.

Kæresagens behandling i øvrigt

§ 520. Landsretten underretter parterne om, at kæresagen er modtaget, og om indholdet af rettens erklæring efter § 517, stk. 4.

§ 521. Parterne har adgang til at indsende skriftlige udtalelser til landsretten. Landsretten fastsætter en frist herfor, således at udtalelser, der modtages efter denne frist, kun tages i betragtning, hvis der endnu ikke er truffet afgørelse i sagen.

Stk. 2. Skønner retten, at en part er ude af stand til at formulere sig skriftligt i sagen, kan landsretten beslutte, at parten i stedet skal indkaldes til den ret, hvor det findes mest hensigtsmæssigt, for at afgive en mundtlig udtalelse.

Stk. 3. Landsretten kan indhente yderligere oplysninger eller erklæringer fra parterne eller fra den ret, der har truffet afgørelsen. Efter anmodning fra en part kan der herunder træffes beslutning om bevisførelse til brug for kæresagen.

§ 522. Landsretten træffer sin afgørelse på grundlag af det indkomne skriftlige materiale, herunder eventuelle retsbogsudskrifter af de parts- eller vidneforklaringer mv., der måtte være afgivet til brug for kæresagen. Landsrettens afgørelse skal begrundes.

Stk. 2. Hvor særlige grunde taler for det, kan landsretten bestemme, at kæresagen skal behandles mundtligt.

§ 523. For sagens behandling gælder i øvrigt reglerne for anke med de ændringer, der følger af forholdenes forskellighed.

Kære til Højesteret

§ 524. Beslutninger, der træffes af Grønlands Landsret, kan ikke kæres. Procesbevillingsnævnet, jf. kapitel 1 a i den danske retsplejelov, kan dog give tilladelse til kære til Højesteret, hvis kæren vedrører spørgsmål af principiel karakter.

Stk. 2. Ansøgning om tilladelse til kære efter stk. 1 skal indgives til landsdommeren senest 4 uger, efter at afgørelsen er truffet, jf. dog § 516, stk. 2. Landsdommeren afgiver en udtalelse om ansøgningen og videresender den til Procesbevillingsnævnet. Ansøgningen kan også indgives direkte til Procesbevillingsnævnet, der i så fald indhenter en udtalelse fra landsdommeren om sagen. Nævnet kan undtagelsesvist give tilladelse, hvis ansøgningen indgives senere end den nævnte frist, men senest 6 måneder, efter at afgørelsen er truffet.

§ 525. For kæresagers behandling ved Højesteret gælder i øvrigt reglerne i den danske retsplejelov med de ændringer, der følger af forholdenes forskellighed.

Ekstraordinær appel til Grønlands Landsret

§ 526. Højesteret kan undtagelsesvis tillade, at domme, der er afsagt af en kredsret eller af Retten i Grønland, ankes til Grønlands Landsret efter udløbet af den i § 498, stk. 2, nævnte frist på 1 år, når

1) det må anses for overvejende sandsynligt, at sagen uden ansøgerens fejl har været urigtigt oplyst, og at sagen efter en anke vil få et væsentlig forskelligt resultat,
2) det må anses for givet, at ansøgeren kun ad denne vej vil kunne undgå eller oprette et for denne indgribende tab, og
3) omstændighederne i øvrigt i høj grad taler for anke.

§ 527. Højesteret kan under de i § 526, stk. 1, nr. 1-3, nævnte betingelser undtagelsesvis tillade, at en beslutning, der er truffet af en kredsret eller af Retten i Grønland, påkæres til Grønlands Landsret efter udløbet af den i § 518, stk. 2, nævnte frist på 6 måneder.

Ekstraordinær appel til Højesteret

§ 528. Har Procesbevillingsnævnet efter § 513 meddelt afslag på anke til Højesteret af en af Grønlands Landsret afsagt dom, eller er fristen på 1 år efter § 513, stk. 2, 2. pkt., for indgivelse af sådan ansøgning udløbet, kan Højesteret under de i § 526, stk. 1, nr. 1-3, nævnte betingelser undtagelsesvis tillade, at dommen ankes til Højesteret.

§ 529. Har Procesbevillingsnævnet efter § 524 meddelt afslag på kære til Højesteret af en af Grønlands Landsret truffet beslutning, eller er fristen på 6 måneder efter § 524, stk. 2, 2. pkt., for indgivelse af sådan ansøgning udløbet, kan Højesteret under de i § 526, stk. 1, nr. 1-3, nævnte betingelser undtagelsesvis tillade, at beslutningen påkæres til Højesteret.

Ekstraordinær genoptagelse for Højesteret

§ 530. Højesteret kan undtagelsesvis tillade, at en af Højesteret afgjort sag genoptages, når de i § 526, stk. 1, nr. 1-3, nævnte betingelser er opfyldte.

Øvrige bestemmelser om ekstraordinær appel og genoptagelse

§ 531. Højesteret bestemmer, hvordan en ansøgning om tilladelse efter §§ 526-530 skal behandles, og om lovens almindelige regler skal fraviges ved den fornyede behandling af sagen.

Stk. 2. Når tilladelsen er givet, kan Højesteret eller den ret, der behandler sagen, efter anmodning bestemme, at virkningerne af den afsagte dom eller trufne beslutning skal stilles i bero. Sådan bestemmelse kan betinges af, at der stilles sikkerhed.

Stk. 3. Afkald på retten til ekstraordinær appel og genoptagelse er ikke bindende.

KAPITEL 44
APPEL OG GENOPTAGELSE AF KRIMINALSAGER

Anke

§ 532. Domme, der er afsagt af en kredsret eller Retten i Grønland, kan ankes til Grønlands Landsret af tiltalte eller af anklagemyndigheden. Tiltalte kan anke til egen fordel, mens anklagemyndigheden kan anke både til fordel og til skade for tiltalte.

Stk. 2. Anken kan omfatte den forudgående behandling og de afgørelser, der er truffet under sagen.

Stk. 3. Anklagemyndigheden eller tiltalte kan give afkald på anke, efter at dommen er afsagt.

Stk. 4. En iværksat anke kan frafaldes, så længe landsretten ikke har afsagt dom. Frafaldes anke, efter at domsforhandling for landsretten er påbegyndt, skal landsretten alligevel foretage prøvelse efter § 546, stk. 2, nr. 1-3.

§ 533. Er tiltalte under 18 år, kan anke til fordel for tiltalte også iværksættes af forældremyndighedens indehaver.

Stk. 2. Er tiltalte afgået ved døden, men forinden idømt en frihedsberøvende foranstaltning, kan tiltaltes ægtefælle, samlever, slægtninge i op- eller nedstigende linie eller søskende anke på tiltaltes vegne. Også anklagemyndigheden kan i dette tilfælde anke til fordel for tiltalte.

Ankefrist

§ 534. Ankefristen er 14 dage fra den dag dommen er afsagt. Er forkyndelse af dommen påbudt, regnes fristen dog for tiltaltes vedkommende fra forkyndelsen.

Stk. 2. Er en dom anket, kan også modparten anke, når dette sker inden 14 dage, efter at modparten har fået meddelelse om anken.

§ 535. Anklagemyndigheden kan anke til fordel for tiltalte, selv om ankefristen er udløbet. Sådan anke hindres heller ikke ved, at tiltalte har givet afkald på anke.

Iværksættelse af anke mv.

§ 536. Anke fra tiltaltes side sker ved en mundtlig eller skriftlig anmodning, der inden ankefristens udløb fremsættes over for den ret, der har truffet afgørelsen, eller over for politiet eller en kommunefoged.

Stk. 2. Skal dommen forkyndes, kan tiltalte anke ved en mundtlig anmodning over for den, som foretager forkyndelsen. Sker dette, noteres det i forkyndelsespåtegningen. Stk. 3 finder tilsvarende anvendelse.

Stk. 3. Ved modtagelsen af tiltaltes anke søges det oplyst, hvilken påstand tiltalte nedlægger for landsretten, herunder om påstanden vedrører bedømmelsen af beviserne for tiltaltes skyld.

Stk. 4. Er tiltaltes anke ikke fremsat over for anklagemyndigheden eller i et retsmøde, hvor anklagemyndigheden er repræsenteret, giver retten snarest muligt underretning til anklagemyndigheden om anken.

§ 537. Snarest muligt efter at have modtaget tiltaltes anke udarbejder anklagemyndigheden en ankemeddelelse, der søges forkyndt for tiltalte.

Stk. 2. Ankemeddelelsen skal indeholde:

1) angivelse af den indankede dom,
2) oplysning om tiltaltes anke og påstand for landsretten, herunder om påstanden omfatter bedømmelsen af beviserne for tiltaltes skyld,
3) oplysning om, hvorvidt anklagemyndigheden anker dommen, og om anklagemyndighedens påstand for landsretten, herunder om påstanden omfatter bedømmelsen af beviserne for tiltaltes skyld, og
4) en meddelelse til tiltalte om, at tiltalte eller dennes forsvarer senere vil blive underrettet om tidspunktet for sagens behandling i landsretten.

Stk. 3. Ankemeddelelsen eller en genpart heraf skal være skrevet på et sprog, som tiltalte forstår.

Stk. 4. Anklagemyndigheden sender en genpart af ankemeddelelsen til landsretten og til den ret, der har truffet afgørelsen.

§ 538. Anke fra anklagemyndighedens side sker ved en ankemeddelelse, der forkyndes for tiltalte inden ankefristens udløb, jf. dog § 535. § 537, stk. 3 og 4, finder tilsvarende anvendelse.

Stk. 2. Ankemeddelelsen skal indeholde:

1) angivelse af den indankede dom
2) oplysning om anklagemyndighedens anke og påstand for landsretten, herunder om påstanden omfatter bedømmelsen af beviserne for tiltaltes skyld, og
3) en meddelelse til tiltalte om, at tiltalte eller dennes forsvarer senere vil blive underrettet om tidspunktet for sagens behandling i landsretten.

Stk. 3. Ved forkyndelsen af ankemeddelelsen søges det så vidt muligt oplyst hos tiltalte, om denne anker dommen, og hvilken påstand tiltalte nedlægger for landsretten, herunder om påstanden omfatter bedømmelsen af beviserne for tiltaltes skyld. Fremkommer der oplysninger herom, noteres de straks på ankemeddelelsen af den, som foretager forkyndelsen. I øvrigt gives der ved forkyndelsen vejledning om muligheden og fristen for anke efter § 594, stk. 2.

§ 539. Anker tiltalte en dom, som forinden er anket af anklagemyndigheden, og sker dette efter forkyndelsen af ankemeddelelsen, jf. § 538, udarbejder anklagemyndigheden snarest muligt et tillæg til ankemeddelelsen, der sendes til tiltalte. Tillægget skal indeholde oplysning om tiltaltes anke og påstand for landsretten, herunder om påstanden omfatter bedømmelsen af beviserne for tiltaltes skyld. § 537, stk. 3 og 4, finder tilsvarende anvendelse.

For sen anke

§ 540. Anke, som sker efter ankefristens udløb, afvises af landsretten, jf. dog § 535.

Stk. 2. Landsretten kan dog tillade anke, når

1) den, der anker, sandsynliggør, at den pågældende først senere er blevet bekendt med den omstændighed, som anken støttes på, eller
2) overskridelsen af fristen i øvrigt skyldes grunde, som ikke kan tilregnes den pågældende.

Stk. 3. I de i stk. 2 nævnte tilfælde skal anke iværksættes senest 14 dage, efter at den, der anker, er blevet bekendt med ankegrunden, eller efter at de omstændigheder, som har medført overskridelse af fristen, ikke længere er til stede. Ved ankens iværksættelse skal der oplyses om begrundelsen for overskridelsen af fristen.

Afvisning af anken i øvrigt

§ 541. Landsretten kan afvise tiltaltes anke, hvis ankemeddelelse som følge af tiltaltes forhold ikke på sædvanlig måde har kunnet forkyndes for denne.

Stk. 2. Landsretten kan efter tiltaltes anmodning beslutte at genoptage behandlingen af en anke, der er afvist efter stk. 1, hvis tiltalte godtgør, at den manglende adgang til sædvanlig forkyndelse skyldes forhold, der ikke kan tilregnes tiltalte. Tiltaltes anmodning herom skal fremsættes senest 14 dage, efter at landsretten har truffet afgørelse om at afvise anken. Dog finder § 540, stk. 2, tilsvarende anvendelse på anmodninger om genoptagelse, som modtages efter dette tidspunkt. Nægtes genoptagelse, kan spørgsmålet indbringes for Den Særlige Klageret efter reglerne om kære. Den Særlige Klagerets afgørelse er endelig og kan ikke ankes.

§ 542. Landsretten kan efter anmodning eller af egen drift afvise ankesagen helt eller delvist med den begrundelse,

1) at de frister eller fremgangsmåder, der er fastsat for anken, ikke er overholdt, eller
2) at den, der anker, ikke har ret til at anke.

Stk. 2. Hvis en frifindende dom er anket af anklagemyndigheden, kan landsretten efter anmodning eller af egen drift afvise ankesagen helt eller delvist med den begrundelse,

1) at sagen ikke er undergivet offentlig påtale,
2) at det forhold, der er rejst tiltale for, ikke er kriminelt, eller
3) at det kriminalretlige ansvar er bortfaldet ved forældelse.

Stk. 3. Afvisning efter stk. 1 og 2 sker, efter at der er givet den ankende adgang til at udtale sig mundtligt eller skriftligt. Afgørelsen træffes ved en beslutning, der skal begrundes.

Opsættende virkning

§ 543. Hvis anke er sket inden udløbet af ankefristen, kan dommen ikke fuldbyrdes over den dømte, som anken vedrører.

Stk. 2. Er anke sket efter udløbet af ankefristen, jf. § 501, kan landsretten efter anmodning beslutte, at fuldbyrdelsen skal udsættes eller standses. Dette sker i hvert fald, hvis anke tillades efter § 540.

Opretholdelse af tvangsindgreb

§ 544. Har retten i 1. instans samtidig med domsafsigelsen truffet bestemmelse om fortsat tilbageholdelse af tiltalte eller om andre forholdsregler over for denne efter § 360, tager landsretten straks ved modtagelsen af sagen stilling til, om den trufne forholdsregel skal opretholdes under ankesagens behandling, jf. § 367, stk. 3. Beslutningen om dens opretholdelse kan til enhver tid ændres.

Omfanget af landsrettens prøvelse mv.

§ 545. En anke antages at omfatte bedømmelsen af beviserne for tiltaltes skyld, medmindre andet fremgår af ankemeddelelsen.

§ 546. Omfatter anken bedømmelsen af beviserne for tiltaltes skyld, finder en fuldstændig ny behandling sted for landsretten.

Stk. 2. Uden for de i stk. 1 nævnte tilfælde begrænses prøvelsen til det, som er omfattet af parternes påstande. Landsretten påser dog af egen drift,

1) om loven er urigtigt anvendt til skade for tiltalte,
2) om den idømte foranstaltning er uforholdsmæssigt indgribende,
3) om en væsentlig regel for sagens behandling, der har til formål at beskytte tiltalte, er tilsidesat med den virkning, at rigtigheden af en fældende dom må anses for tvivlsom,
4) om der ved bedømmelsen af beviserne for tiltaltes skyld er begået en åbenbar fejl med den virkning, at rigtigheden af en fældende dom må anses for tvivlsom.

§ 547. Er en dom, der omfatter flere tiltalte eller flere lovovertrædelser begået af samme tiltalte, kun anket for en eller nogle tiltaltes eller lovovertrædelsers vedkommende, kan landsretten tage forhold, der er omfattet af ankesagen, i betragtning til fordel for vedkommende tiltalte også under den upåankede del af sagen.

§ 548. Har kun tiltalte anket, kan der ikke idømmes en mere indgribende foranstaltning end i 1. instans.

Sigtedes forsvar

§ 549. For sigtede og dennes forsvar gælder reglerne i kapitel 32.

Forurettedes stilling

§ 550. For forurettedes stilling gælder reglerne i kapitel 33.

Forberedelse af ankesagen

§ 551. Når ankemeddelelsen er forkyndt for tiltalte, indleverer anklagemyndigheden ankemeddelelsen til landsretten sammen med sagens dokumenter eller en genpart heraf samt en

bevisfortegnelse over de vidner, der skal føres under sagen, og de bevismidler, der i øvrigt vil blive påberåbt.

Stk. 2. Bevisfortegnelsen eller en genpart heraf skal være skrevet på et sprog, som tiltalte forstår.

§ 552. Er tiltalte repræsenteret ved en forsvarer, sender politiet ankemeddelelsen, bevisfortegnelsen samt genpart af sagens dokumenter til forsvareren samtidig med fremsendelsen af disse dokumenter til landsretten. Hvis forsvareren først beskikkes af landsretten ved modtagelsen af ankemeddelelsen mv., sender landsretten de pågældende dokumenter til forsvareren.

Parternes tilstedeværelse

§ 553. Tiltalte har ret til at deltage i retsmødet.

§ 554. I tilfælde, hvor kun tiltalte har anket, og hvor anken omfatter bedømmelsen af beviserne for tiltaltes skyld, kan landsretten afvise anken, hvis tiltalte på trods af forkyndt tilsigelse er udeblevet uden oplyst lovligt forfald, og sagen ikke med nytte findes at kunne behandles, uden at tiltalte er til stede.

Stk. 2. Landsretten kan endvidere afvise en anke som nævnt i stk. 1, hvis indkaldelsen af tiltalte som følge af tiltaltes forhold ikke på sædvanlig måde har kunnet forkyndes for denne.

Stk. 3. Landsretten kan efter tiltaltes anmodning beslutte at genoptage behandlingen af en anke, der er afvist efter stk. 1, hvis tiltalte godtgør, at udeblivelsen skyldes lovligt forfald, som det ikke på forhånd har været muligt for tiltalte at underrette landsretten om, eller at indkaldelsen ikke i rette tid er kommet til tiltaltes kundskab. § 541, stk. 2, 2.-4. pkt., finder tilsvarende anvendelse.

Stk. 4. Landsretten kan efter tiltaltes anmodning beslutte at genoptage behandlingen af en anke, der er afvist efter stk. 2, såfremt tiltalte godtgør, at der ikke på sædvanlig måde har kunnet forkyndes for ham på grund af forhold, som ikke kan tilregnes tiltalte. § 541, stk. 2, 2.-4. pkt., finder tilsvarende anvendelse.

§ 555. Hvis anken ikke omfatter bedømmelsen af beviserne for tiltaltes skyld, kan sagen behandles, selv om tiltalte ikke møder.

Bevisførelse

§ 556. For afhøringer og anden bevisførelse ved landsretten finder §§ 454-467, tilsvarende anvendelse.

Stk. 2. Herudover kan gengivelser i retsbøger af forklaringer, der er afgivet af vidner og af syns- og skønsmænd under sagens behandling i 1. instans, anvendes som bevismiddel, hvis ingen af parterne inden domsforhandlingen har anmodet om ny afhøring.

Ophævelse af dommen

§ 557. Tilsidesættelse eller forkert anvendelse af regler for sagens behandling medfører ikke ophævelse af en anket dom, medmindre det må antages, at overholdelse af den pågældende regel kunne have medført et andet udfald af sagen.

Stk. 2. Tilsidesættelse eller forkert anvendelse af regler for sagens behandling, som udelukkende er fastsat af hensyn til tiltalte, kan ikke føre til ændring af en anket dom til skade for tiltalte.

§ 558. Finder landsretten, at den ankede afgørelse skal ændres, men at betingelserne for, at landsretten kan afsige realitetsdom, ikke er til stede, ophæver landsretten dommen. Rammer ophævelsesgrunden også helt eller delvist den behandling, som ligger til grund for dommen, ophæver landsretten også helt eller delvist denne behandling. Landsretten hjemviser sagen til fornyet behandling i 1. instans. Det skal om nødvendigt fremgå af landsrettens dom, fra hvilket punkt den nye behandling skal begynde.

Stk. 2. Har landsretten hjemvist sagen, indbringer anklagemyndigheden, hvis denne ikke frafalder tiltale, snarest muligt på ny sagen for retten i 1. instans. Hvis retten i 1. instans finder det nødvendigt, kan den beslutte at genoptage behandlingen fra et tidligere punkt end angivet i landsrettens dom. Inden der afsiges ny dom, skal parterne have lejlighed til at udtale sig. Er det kun tiltalte, der har anket, kan der ikke idømmes en mere indgribende foranstaltning end ved den tidligere dom, medmindre betingelserne for genoptagelse efter § 578 er opfyldt.

Ankesagens behandling i øvrigt

§ 559. I øvrigt finder afsnit V om behandlingen af kriminalsager tilsvarende anvendelse ved landsretten med de ændringer, der er fastsat i dette kapitel, eller som følger af forholdenes forskellighed.

Vejledning om appel

§ 560. En forsvarer, der har bistået tiltalte under ankesagen, har pligt til at vejlede tiltalte, om denne bør søge om tilladelse til at anke til højere ret, jf. § 562, og at bistå tiltalte hermed.

Sagsomkostninger

§ 561. § 478 om afholdelse af omkostningerne ved sagens behandling finder tilsvarende anvendelse ved landsretten.

Stk.2. Landsrettens prøvelse omfatter omkostningsafgørelser, der er truffet i 1. instans, i det omfang afgørelsen afhænger af ankesagens udfald eller er særligt inddraget under anken.

Anke til Højesteret

§ 562. Domme, der er afsagt af Grønlands Landsret, kan ikke ankes. Procesbevillingsnævnet, jf. kapitel 1 a i den danske retsplejelov, kan dog give tilladelse til anke til Højesteret, hvis sagen er af principiel karakter, eller særlige grunde i øvrigt taler for det.

Stk. 2. Ansøgning om tilladelse til anke skal senest 4 uger, efter at dommen er afsagt, indgives til landsdommeren, der afgiver en udtalelse om ansøgningen og videresender den til Procesbevillingsnævnet. Skal dommen forkyndes, regnes fristen dog for tiltaltes vedkommende fra forkyndelsen. Ansøgningen kan også indgives direkte til Procesbevillingsnævnet, der i så fald indhenter en udtalelse fra landsdommeren om sagen. Nævnet kan undtagelsesvis give tilladelse, hvis ansøgningen indgives senere end den nævnte frist, men senest 1 år, efter at dommen er afsagt.

Stk. 3. Sager om opløsning af politiske foreninger kan altid indbringes for Højesteret.

§ 563. For ankesagens behandling ved Højesteret gælder i øvrigt reglerne i den danske retsplejelov med de ændringer, der følger af forholdenes forskellighed.

Kære

§ 564. Beslutninger, der er truffet af en kredsret eller af Retten i Grønland, kan kæres til Grønlands Landsret, medmindre andet er særligt bestemt ved lov.

Stk. 2. Kære kan iværksættes af enhver, som beslutningen indeholder en afgørelse overfor. Herudover kan personer, der er omfattet af § 145, kære beslutninger om dørlukning, referatforbud og navneforbud. Beslutninger om dørlukning kan dog kun kæres, hvis den kærende har været til stede eller repræsenteret ved en person som nævnt i 2. pkt. fra samme massemedie i det retsmøde, hvor retten behandlede spørgsmålet.

Stk. 3. Beslutninger, der træffes under domsforhandlingen eller dens forberedelse, kan ikke kæres, medmindre

1) kære har særlig hjemmel i loven,
2) afgørelsen går ud på, at sagen udsættes, afvises eller hæves,
3) afgørelsen angår tilbageholdelse eller forholdsregler, der træder i stedet derfor, beslaglæggelse, ransagning eller lignende tvangsindgreb,
4) afgørelsen pålægger sagsomkostninger eller rettergangsbøder,
5) afgørelsen er rettet mod nogen, der ikke er part i sagen,
6) afgørelsen ikke har nogen direkte sammenhæng med domsforhandlingen, eller
7) afgørelsen angår et spørgsmål, som er af afgørende betydning for sagens behandling eller har vidtrækkende principiel betydning.

Stk. 4. Efter at der er afsagt dom i en sag, kan afgørelser, der er truffet under sagen, ikke kæres af en part.

Stk. 5. Landsretten kan ophæve en allerede iværksat kære, såfremt det spørgsmål, afgørelsen angår, kan inddrages under en senere anke af sagen.

Kærefrist

§ 565. Kærefristen er 14 dage fra den dag, afgørelsen er truffet.

Stk. 2. Er afgørelsen truffet, uden at kærende var til stede, og uden at vedkommende på forhånd har fået meddelelse om tidspunktet for afgørelsen, regnes fristen dog fra den dag, hvor meddelelse om afgørelsen kan antages at være kommet frem til den pågældende.

Iværksættelse af kære

§ 566. Kære sker ved, at der til den ret, hvis afgørelse kæres, inden kærefristens udløb fremsættes mundtlig anmodning herom eller indleveres et kæreskrift med en genpart.

Stk. 2. Et kæreskrift skal indeholde den kærendes påstand og om nødvendigt en angivelse af baggrunden for den kærendes påstand. Fremsættes kæren mundtligt, noteres disse oplysninger i retsbogen.

Stk. 3. Hvis afgørelsen ikke omgøres, jf. §§ 110 og 150, stk. 2, sender retten straks kæresagen til landsretten. Det fremsendte materiale skal omfatte:

1) udskrift af retsbogen vedrørende den mundtligt fremsatte kære eller det indleverede kæreskrift,
2) udskrift af den afgørelse, der kæres, og
3) sagens akter i øvrigt (eventuelt i kopi) i det omfang, de er af betydning for kæren.

Stk. 4. Retten kan vedlægge en erklæring om kæren.

§ 567. Kære fra sigtedes side kan også ske ved, at der inden kærefristens udløb fremsættes mundtlig anmodning herom eller indleveres et kæreskrift med en genpart til politiet eller en kommunefoged. § 566, stk. 2, 1. pkt., finder herved tilsvarende anvendelse. Fremsættes kæren mundtligt, udarbejdes et notat om modtagelsen med angivelse af kærendes påstand og om nødvendigt baggrunden for kærendes påstand. Efter modtagelsen sendes kæreskriftet eller det udarbejdede notat straks til den ret, der har truffet afgørelsen. § 566, stk. 3 og 4 finder herefter tilsvarende anvendelse.

For sen kære

§ 568. Kære, som sker efter kærefristens udløb, afvises af landsretten.

Stk. 2. Landsretten kan dog tillade kære, når betingelserne i § 540, stk. 2, er opfyldt. Bestemmelsen i § 540, stk. 3, finder tilsvarende anvendelse.

Opsættende virkning

§ 569. Kære har ikke opsættende virkning, medmindre andet er bestemt i loven, eller det bestemmes af den ret, hvis afgørelse kæres, eller af landsretten.

§ 570. Kære mod afgørelser, hvorefter der skal gives underretning om indgreb i meddelelseshemmeligheden, jf. § 394, eller om, at materiale, der er tilvejebragt ved et sådan indgreb, skal tilintetgøres, jf. § 396, har opsættende virkning.

Kæresagens behandling i øvrigt

§ 571. Landsretten giver parterne meddelelse om, at kæresagen er modtaget, og om indholdet af rettens erklæring efter § 566, stk. 4.

§ 572. Medmindre landsretten straks afviser kæremålet, har kæresagens parter adgang til at indsende skriftlige udtalelser til landsretten.

Stk. 2. Landsretten kan beslutte, at en sigtet, eller en anden part i kæresagen, der skønnes ude af stand til at formulere sig skriftligt i sagen, skal indkaldes til den ret, hvor det findes mest hensigtsmæssigt, for at afgive en mundtlig udtalelse.

Stk. 3. Landsretten kan indhente yderligere oplysninger eller erklæringer fra kæresagens parter eller fra den ret, der har truffet afgørelsen. Landsretten kan herunder træffe beslutning om bevisførelse til brug for kæresagen.

§ 573. Landsretten træffer afgørelse på grundlag af det indkomne skriftlige materiale, herunder eventuelle retsbogsudskrifter af de parts- eller vidneforklaringer mv., der måtte være afgivet til brug for kæresagen. Afgørelsen træffes ved en beslutning, der skal begrundes.

Stk. 2. Hvor særlige grunde taler for det, kan landsretten bestemme, at sagen skal behandles mundtligt.

§ 574. For behandlingen af kæresagen gælder i øvrigt reglerne om anke med de ændringer, der følger af forholdenes forskellighed.

Kære til Højesteret

§ 575. Beslutninger, der er truffet af Grønlands Landsret, kan ikke kæres. Procesbevillingsnævnet, jf. kapitel 1 a i den danske retsplejelov, kan dog give tilladelse til kære til Højesteret, hvis kæren vedrører spørgsmål af principiel karakter, eller særlige grunde i øvrigt taler for det.

Stk. 2. Ansøgning om tilladelse til kære efter stk. 1 skal senest 4 uger, efter at afgørelsen er truffet, indgives til landsdommeren, der afgiver en udtalelse om ansøgningen og videresender den til Procesbevillingsnævnet. Er afgørelsen truffet, uden at ansøgeren har været til stede, og uden at vedkommende på forhånd var underrettet om tidspunktet for afgørelsen, regnes fristen dog fra den dag, hvor meddelelse om afgørelsen kan antages at være kommet frem til den pågældende. Ansøgningen kan også indgives direkte til Procesbevillingsnævnet, der i så fald indhenter udtalelse fra landsdommeren om sagen. Nævnet kan undtagelsesvis give tilladelse, hvis ansøgningen indgives senere end den nævnte frist, men senest 1 år efter afgørelsen.

§ 576. For kæresagens behandling ved Højesteret gælder i øvrigt reglerne i den danske retsplejelov med de ændringer, der følger af forholdenes forskellighed.

Genoptagelse

§ 577. Genoptagelse kan ikke finde sted, før mulighederne for anke er udtømte, eller før en rejst ankesag er afsluttet.

Stk. 2. At dommen er fuldbyrdet, er ikke til hinder for genoptagelse.

§ 578. En pådømt sag, hvor tiltalte er frifundet, kan genoptages efter anmodning fra anklagemyndigheden, når

1) tiltalte har afgivet en senere tilståelse, hvorefter det må antages, at tiltalte har begået forbrydelsen,
2) der er kommet andre beviser for dagen, hvorefter det må antages, at tiltalte har begået forbrydelsen,
3) et vidne eller en syns- eller skønsmand har afgivet falsk forklaring eller erklæring under sagen, og der efter omstændighederne er god grund til at antage, at dette har medvirket til frifindelsen,
4) falske eller forfalskede dokumenter har været benyttet under sagen, og der efter omstændighederne er god grund til at antage, at dette har medvirket til frifindelsen, eller
5) tiltalte eller personer, der i medfør af offentlig tjeneste eller hverv har medvirket ved sagens behandling, har udvist et kriminelt forhold med det formål at påvirke sagens udfald, og der efter omstændighederne er god grund til at antage, at dette har medvirket til frifindelsen.

§ 579. Påstås tiltalte at have gjort sig skyldig i en væsentlig større forbrydelse, end vedkommende er dømt for, kan genoptagelse finde sted efter anmodning fra anklagemyndigheden under samme betingelser som nævnt i § 578.

§ 580. Når retsforfølgning frafaldes, efter at tiltale er rejst, uden at der afsiges dom i sagen, kan tiltale kun rejses, når

1) betingelserne i § 578 er opfyldt,
2) nye beviser af vægt senere kommer for dagen, eller
3) betingelserne i § 315, stk. 1, er opfyldt.

§ 581. En pådømt sag, hvor tiltalte er fundet skyldig, kan genoptages efter anmodning fra domfældte eller anklagemyndigheden, når

1) der tilvejebringes nye oplysninger, som må antages at kunne have medført frifindelse eller anvendelse af en væsentlig mindre indgribende foranstaltning, hvis de havde foreligget under sagen,
2) der foreligger forhold som nævnt i § 578, nr. 3-5, og der efter omstændighederne er god grund til at antage, at dette kan have medvirket til domfældelsen, eller
3) der i øvrigt foreligger særlige omstændigheder, der gør det overvejende sandsynligt, at beviserne for tiltaltes skyld ikke har været rigtigt bedømt.

Stk. 2. Bestemmelserne i § 533 stk. 1 og stk. 2, 1. pkt., finder tilsvarende anvendelse for adgangen til at anmode om genoptagelse.

§ 582. Bliver retten eller anklagemyndigheden bekendt med omstændigheder, som må antages at give domfældte eller andre på domfældtes vegne anledning til at anmode om genoptagelse, bør retten eller anklagemyndigheden underrette den pågældende herom.

§ 583. Spørgsmålet om genoptagelse afgøres af Den Særlige Klageret, jf. § 1 a i den danske retsplejelov.

Stk. 2. Anmodning om genoptagelse sker ved en skriftlig ansøgning, der indgives til landsdommeren. Landsdommeren afgiver en udtalelse om anmodningen og videresender ansøgningen til Den Særlige Klageret. Ansøgningen kan også indgives direkte til Den Særlige Klageret, der i så fald indhenter en udtalelse fra landsdommeren om sagen.

Stk. 3. Ansøgningen skal angive den dom, der ønskes genoptaget, samt de omstændigheder, som anmodningen støttes på, og de beviser, som menes at burde medføre et andet udfald af sagen.

Stk. 4. Domfældte og de personer, der kan anmode om genoptagelse efter § 581, stk. 2, har efter anmodning ret til at få bistand til at udarbejde ansøgningen hos en hvilken som helst ret i landet eller hos politiet eller en kommunefoged.

§ 584. I tilfælde, der er omfattet af § 581, stk. 1, nr. 3, skal ansøgning om genoptagelse være fremsat senest 5 år, efter at dommen er afsagt. Har domfældte været frihedsberøvet som følge af dommen, kan ansøgning om genoptagelse dog altid fremsættes indtil 2 år efter løsladelsen.

§ 585. Ansøgning om genoptagelse medfører ikke udsættelse eller afbrydelse af dommens fuldbyrdelse, medmindre Den Særlige Klageret bestemmer det. Det samme gælder, når der er truffet beslutning om genoptagelse efter §§ 578-579. Er der truffet beslutning om genoptagelse efter § 581, skal fuldbyrdelsen udsættes eller afbrydes, hvis den domfældte anmoder om det.

§ 586. Den Særlige Klageret kan beslutte straks at afvise en anmodning om genoptagelse, når

1) fristen efter § 584 ikke er overholdt,
2) der ikke i ansøgningen er angivet en grund, som efter loven kan medføre genoptagelse, eller
3) de påberåbte omstændigheder eller beviser er åbenbart betydningsløse.

§ 587. Når genoptagelse ikke straks afvises efter § 586, underretter Den Særlige Klageret modparten om anmodningen, ligesom modparten i nødvendigt omfang gives lejlighed til at udtale sig skriftligt eller mundtligt.

Stk. 2. Den Særlige Klageret kan beslutte, at der skal indhentes yderligere oplysninger til brug for sagen. Bevisførelse – herunder afhøring af tiltalte eller domfældte og af eventuelle vidner – kan foregå ved Den Særlige Klageret eller ved den anden ret, hvor det findes mest hensigtsmæssigt. I øvrigt finder de almindelige regler for kriminalsagers efterforskning og oplysning tilsvarende anvendelse.

Stk. 3. Den Særlige Klageret kan beskikke en forsvarer til at bistå den tiltalte eller domfældte. Der skal altid beskikkes en forsvarer, hvis sagen behandles mundtligt.

§ 588. Den Særlige Klageret afgør ved en beslutning, der skal begrundes, om en anmodning om genoptagelse skal tages til følge. Tages anmodningen til følge, går beslutningen ud på, at en ny domsforhandling skal finde sted.

Stk. 2. Er domfældte død, skal Den Særlige Klageret uden ny domsforhandling enten forkaste anmodningen om genoptagelse eller afsige dom, hvorved den omhandlede dom ophæves.

§ 589. Den Særlige Klagerets afgørelser er endelige og kan ikke ankes.

§ 590. Den nye domsforhandling foregår ved den ret, som tidligere har dømt i sagen. For behandlingen gælder de almindelige regler for sagens behandling i den pågældende instans.

Stk. 2. Ingen dommer eller domsmand, som tidligere har medvirket under sagen, må deltage ved den nye behandling.

Stk. 3. Er genoptagelse besluttet i medfør af § 581, må den nye dom ikke afvige fra den tidligere til skade for domfældte. Er genoptagelse besluttet i medfør af § 578 eller § 579, må afvigelse til skade for tiltalte eller domfældte kun ske for de punkters vedkommende, som er omfattet af genoptagelsesgrunden.

AFSNIT VII
FULDBYRDELSE AF DOMME I KRIMINALSAGER

KAPITEL 45
FULDBYRDELSE AF DOMMME I KRIMINALSAGER

Iværksættelse af fuldbyrdelse mv.

§ 591. Politiet sørger for at fuldbyrde domme i kriminalsager og vedtagne bøder eller konfiskation.

Stk. 2 Bøder og beløb, der er konfiskeret, samt sagsomkostninger, som det efter § 478, stk. 2, er pålagt den dømte at betale, kan inddrives ved udlæg og ved tilbageholdelse i løn og andre udbetalinger, jf. kapitel 46-48.

Stk. 3. Politiet yder efter anmodning den skadelidte bistand med opkrævning og inddrivelse af erstatning, der er tilkendt under en kriminalsag.

Tvangsbøder

§ 592. I domme, hvor nogen dømmes til at opfylde en forpligtelse over for det offentlige, kan retten som tvangsmiddel fastsætte en løbende bøde (tvangsbøde). Tvangsbøder inddrives efter samme regler som bøder, jf. § 591, stk. 2.

Stk. 2. Tvangsbøder tilfalder statskassen, medmindre andet er bestemt i den øvrige lovgivning.

Fortolkning af domme

§ 593. Opstår der uenighed mellem politiet og den dømte om, hvordan en dom skal fortolkes, jf. dog den foreslåede bestemmelse i kriminallovens § 241, stk. 1, nr. 2, skal spørgsmålet efter anmodning fra den dømte indbringes for den ret, som har afsagt dom i 1. instans. Indbringelse af sagen for retten har ikke opsættende virkning, medmindre politiet eller retten bestemmer andet.

Stk. 2. Angår striden, hvorvidt den person, som politiet agter at fuldbyrde foranstaltningen overfor, er identisk med den dømte, skal sagen behandles i et offentligt retsmøde, hvor den pågældende er til stede. Afgørelsen træffes ved dom, der kan ankes efter reglerne i kapitel 44.

Stk. 3. I andre tilfælde bestemmer retten, om sagen skal behandles mundtligt, eller om den kan behandles skriftligt. Inden retten træffer afgørelse skal parterne have lejlighed til at udtale sig mundtligt eller skriftligt. Afgørelsen træffes ved beslutning, der begrundes. Beslutningen kan kæres efter reglerne i kapitel 44.

Fuldbyrdelsesfrist

§ 594. En kriminaldom kan ikke fuldbyrdes, før ankefristen er udløbet, eller den dømte og politiet har givet afkald på anke. En ankedom kan fuldbyrdes straks.

Stk. 2. Er den dømte tilbageholdt efter dommen, jf. § 367, skal dommen fuldbyrdes, så snart det kan konstateres, at dommen er endelig.

Stk. 3. Giver Grønlands Landsret tilladelse til anke af en kriminaldom efter ankefristens udløb, jf. § 540, bortfalder adgangen til at fuldbyrde dommen. Er fuldbyrdelsen iværksat, skal den afbrydes.

AFSNIT VIII
TVANGSFULDBYRDELSE

KAPITEL 46
FOGEDMYNDIGHEDEN

§ 595. Kredsretten fuldbyrder civile pengekrav, jf. dog stk. 2, og står for tvangssalg af løsøre.

Stk. 2. En kommunalbestyrelse beskikker en eller flere pantefogeder til at stå for inddrivelse af krav omfattet af § 596, stk. 2 og stk. 3.

Stk. 3. Politiet fuldbyrder bøder og konfiskationskrav samt andre krav end pengekrav, jf. §§ 626-631.

Stk. 4. Retten i Grønland behandler sager om arrest, forbud og brugeligt pant og står for tvangssalg af fast ejendom, registreret skib, registreret luftfartøj, fiskerirettigheder og værdipapirer, jf. § 2 i lov om værdipapirhandel.

Stk. 5. Politimesteren kan bemyndige andre personer end polititjenestemænd at udføre fogedforretninger i henhold til stk. 3.

KAPITEL 47
TVANGSFULDBYRDELSE

Grundlaget for tvangsfuldbyrdelse

§ 596. Tvangsfuldbyrdelse kan ske på grundlag af

1) domme og beslutninger afsagt eller truffet af domstole eller af andre myndigheder i Grønland, hvis afgørelse efter lovgivningen kan tvangsfuldbyrdes,
2) forlig indgået for de under nr. 1 nævnte myndigheder samt forlig indgået under vilkårsforhandling i henhold til lov for Grønland om ægteskabs indgåelse og opløsning,
3) domme, kendelser og beslutninger afsagt eller truffet af domstole eller af andre myndigheder i den øvrige del af riget, hvis afgørelser kan tvangsfuldbyrdes der, og forlig indgået for de pågældende myndigheder,
4) pantebreve, for så vidt angår ejerpantebreve og skadesløsbreve dog kun, når gældens størrelse og forfaldstidens indtræden er erkendt af skyldneren eller klart fremgår af omstændighederne,
5) udenretlige skriftlige forlig om forfalden gæld, når det udtrykkeligt er bestemt i forliget, at det kan tjene som grundlag for fuldbyrdelse,
6) gældsbreve, der ikke er omfattet af nr. 5, når det udtrykkeligt er bestemt i dokumentet, at det kan tjene som grundlag for fuldbyrdelse,
7) veksler for så vidt angår vekselretlige krav og checks for så vidt angår regreskrav, og
8) retsafgørelser, der kan fuldbyrdes i den øvrige del af riget i henhold til traktater eller andre internationale forpligtelser.

Stk. 2. Tvangsfuldbyrdelse kan endvidere ske for følgende pengekrav:

1) krav på tilbagebetaling af lån eller renter af lån ydet af det offentlige mod sikkerhed i fast ejendom eller løsøre.
2) det offentliges krav på betaling af leje af husrum samt betaling af varme, el, vand og renovation.
3) skatter og afgifter til det offentlige i henhold til landstingslov eller landstingsforordning.
4) krav på betaling af underholdsbidrag, der er fastsat af en myndighed i Grønland.
5) bidragskrav, der er fastsat af et statsamt i Danmark eller af Rigsombudsmanden på Færøerne.
6) skatte- og afgiftskrav, der kan tvangsfuldbyrdes i den øvrige del af riget.
7) erstatningsbeløb efter § 625.

Stk. 3. Et pengekrav kan desuden tvangsfuldbyrdes, når dette for sagsområder, der hører under hjemmestyret, er fastsat ved landstingslov eller landstingsforordning.

Stk. 4. Udlæg kan endvidere ske for krav, som er stiftet i den øvrige del af riget, og som i henhold til den der gældende lovgivning er tillagt udpantningsret.

Stk. 5. Retten til tvangsfuldbyrdelse tilkommer også den, der har håndpant i en fordring.

Stk. 6. I de i stk. 1, nr. 4-7, nævnte tilfælde kan fuldbyrdelse foretages hos enhver, der ved sin underskrift på dokumentet har forpligtet sig som skyldner, selvskyldnerkautionist eller pantsætter.

§ 597. Domme kan fuldbyrdes, når ankefristen, jf. § 494 er udløbet, uden at anke har fundet sted, medmindre den ret, som har afsagt dommen, eller landsretten i en anket sag har bestemt andet. Søges anke af en dom tilladt efter ankefristens udløb, kan landsretten bestemme, at fuldbyrdelsen skal udsættes.

Stk. 2. Beslutninger kan fuldbyrdes straks, medmindre andet er bestemt i beslutningen.

Stk.3. De forlig, der er nævnt i § 596, stk. 1, nr. 2, kan fuldbyrdes, når kravet er forfaldet, medmindre andet er bestemt i forliget.

Stk. 4. Fristen for fuldbyrdelse på grundlag af de i § 596, stk. 1, nr. 4-7, nævnte dokumenter er 14 dage efter den dag, da ydelsen kunne kræves betalt, medmindre andet er bestemt i dokumentet. Kortere fuldbyrdelsesfrist end 4 hverdage kan dog ikke aftales.

Stk. 5. Bestemmelser om forældremyndighed eller samværsret, der er truffet ved dom eller godkendt af retten eller af et statsamt eller en rigsombudsmand kan fuldbyrdes straks, medmindre andet er bestemt i den afgørelse, som søges fuldbyrdet.

Stk. 6. For krav, som kan fuldbyrdes i medfør af § 596, stk. 2 eller 3, er fuldbyrdelsesfristen 7 dage efter underretning om fogedsagen, jf. § 602.

§ 598. Anmodning om tvangsfuldbyrdelse kan først indgives efter udløbet af de frister, der er nævnt i § 597. For krav omfattet af § 597, stk. 6, kan anmodning tidligst indgives dagen efter sidst rettidige indbetalingsdag.

Stk. 2. Fogeden kan dog bestemme, at et krav kan fuldbyrdes, selv om fristerne endnu ikke er udløbet, hvis skyldneren samtykker, eller det må antages, at muligheden for at opnå dækning ellers vil blive væsentlig forringet. Det samme gælder, hvis en dom er anket. Hvis et krav fuldbyrdes, inden fuldbyrdelsesfristen er udløbet, skal det anføres i fogedbogen, hvorfor betingelserne herfor anses for opfyldt, medmindre skyldneren samtykker heri. Fuldbyrdelse kan betinges af forudgående sikkerhedsstillelse.

Fremgangsmåden

§ 599. Anmodning om tvangsfuldbyrdelse kan indgives til fogeden i en af følgende retskredse:

1) hvor skyldneren har hjemting, jf. §§ 203 og 208-210,
2) hvorfra skyldneren driver erhvervsmæssig virksomhed,
3) hvor der findes pant for det pengekrav, som der søges udlæg for,
4) hvor genstanden for fuldbyrdelse af andre krav end pengekrav findes.

Stk. 2. Er ingen foged kompetent efter stk. 1, eller er det under en tidligere forretning ikke lykkedes at opnå dækning for hele kravet, kan anmodning om fuldbyrdelse fremsættes over for fogeden i en retskreds, hvor skyldneren opholder sig eller træffes eller har aktiver. Skal der i anledning af anmodning om tvangsfuldbyrdelse foretages foranstaltninger hos en

anden foged end den, hvortil anmodning er indgivet, fremsættes ny anmodning over for vedkommende foged.

Stk. 3. Anmodning kan fremsættes over for andre fogeder end angivet i stk. 1 og 2, hvis muligheden for fuldbyrdelse ellers vil blive væsentligt forringet.

Stk. 4. En anmodning om en tvangsfuldbyrdelse skal vedlægges de oplysninger, der er nødvendige for at behandle sagen. Anmoder et offentligt ejet boligselskab eller et realkreditinstitut om at få foretaget udlæg i fast ejendom i henhold til et pantebrev, kan kravet dokumenteres ved at fremlægge seneste, ubetalte opkrævning fra kreditor. Anmodningen om tvangsfuldbyrdelse skal indeholde oplysning om ejendommens B-nummer, beliggenhed og art. Fogeden kan fastsætte en frist til at tilvejebringe de krævede oplysninger og dokumenter.

Stk. 5. Fogeden kan foretage tvangsfuldbyrdelse uden for retskredsen, hvis særlige grunde taler derfor.

§ 600. Er fogeden ikke kompetent efter reglerne i § 599, stk. 1-3, eller foreligger der ikke tilstrækkeligt grundlag for tvangsfuldbyrdelse, eller mangler de i § 599, stk. 4, nævnte dokumenter og oplysninger, afviser fogeden anmodningen om tvangsfuldbyrdelse og underretter den, der har fremsat anmodningen.

Stk. 2. Fremgår det af det foreliggende, hvilken foged der er kompetent, kan sagen i stedet henvises til denne foged.

§ 601. En kreditor, der ikke har fået tilstrækkeligt udlæg til at dække sit pengekrav, kan først, når der er forløbet 6 måneder siden sidste forretning, på ny anmode om tvangsfuldbyrdelse med henblik på at foretage udlæg (udlægsforretning). Fogeden kan også i øvrigt afvise at foretage udlægsforretning hos en skyldner, hvis fogeden er bekendt med, at der inden for de sidste 6 måneder har været afholdt en forretning, hvor det ikke har været muligt at opnå dækning.

Stk. 2. Stk. 1 gælder ikke for krav omfattet af § 596, stk. 2 og 3. For øvrige krav gælder stk. 1 ikke, hvis der er rimelig grund til at antage, at skyldneren ejer aktiver, som der kan foretages udlæg i, eller der i øvrigt foreligger særlige omstændigheder, som gør det rimeligt at afholde udlægsforretning.

§ 602. Fogeden fastsætter tid og sted for fogedforretningen og underretter så vidt muligt skyldneren herom. Skal fogedsagen foretages uden for fogedens kontor, angives tid og sted så bestemt som foreneligt med tilrettelæggelsen af fogedens arbejde. Underretningen kan ske ved indkaldelse til fogedsagen, jf. stk. 3.

Stk. 2. Underretning kan undlades, hvis fogeden finder det ubetænkeligt at foretage fogedsagen uden forudgående meddelelse til skyldneren, eller hvis det må antages, at muligheden for at opnå dækning ellers vil blive væsentligt forringet. I sidstnævnte tilfælde skal baggrunden for antagelsen anføres i fogedbogen, og fogeden kan betinge fuldbyrdelsen af forudgående sikkerhedsstillelse.

Stk. 3. Fogeden kan med et af denne fastsat varsel indkalde skyldneren til fogedsagen, hvis denne foretages i den retskreds, hvor skyldneren har bopæl eller opholdssted, eller hvorfra den pågældende driver erhvervsmæssig virksomhed. Det kan i indkaldelsen pålægges

skyldneren at møde personligt. Indkaldelsen skal indeholde oplysning om varslet og om virkningerne af udeblivelse.

Stk. 4. Udebliver skyldneren, uanset at lovlig indkaldelse er forkyndt for denne, uden anmeldt lovligt forfald, finder § 150 om vidnetvang tilsvarende anvendelse, jf. dog stk. 5. Det samme gælder, hvor skyldneren ikke møder personligt, selv om dette er pålagt. Fogeden kan i stedet
søge fogedsagen gennemført samme dag eller dagen efter på skyldnerens bopæl eller forretningssted mv.

Stk. 5. Anser fogeden det for overvejende sandsynligt, at der ikke under fogedsagen kan opnås hel eller delvis dækning af kravet, bør fogeden i almindelighed ikke træffe bestemmelse om, at lade politiet bringe skyldneren til stede (politifremstilling), jf. § 150, stk. 1, nr. 2. Det samme gælder, hvis en sådan foranstaltning ikke vil stå i rimeligt forhold til kravets størrelse.

Stk. 6. Er skyldneren en forening, et selskab eller lignende, kan foreningens eller selskabets direktør eller forretningsfører eller, hvis det er nødvendigt, et medlem af bestyrelsen indkaldes efter foranstående regler, hvis vedkommende har bopæl eller opholdssted i retskredsen, eller foreningen eller selskabet har hjemting i eller driver erhvervsmæssig virksomhed fra retskredsen.

Stk. 7. Finder fogeden det nødvendigt, at kreditor er til stede under fogedsagen, kan denne indkaldes til mødet. Indkaldelsen skal indeholde oplysning om virkningerne af udeblivelse. Udebliver kreditor, kan fogeden afvise sagen.

Stk. 8. Fogeden kan lade et vidne overvære forretningen og bistå fogedretten med en eventuel vurdering. Vederlag til vidnet afholdes af statskassen efter regler, der fastsættes af Domstolsstyrelsen.

§ 603. Fogedsagen kan foretages, selv om skyldneren ikke møder op eller træffes. På rettens kontor kan der dog kun foretages udlæg, hvis genstande for udlæg kan fastlægges med tilstrækkelig sikkerhed.

Stk. 2. Foretages fogedsagen, uden at skyldneren møder op eller træffes, opfordrer fogedretten en ægtefælle, samlever eller andre personer over 18 år, som er til stede, og som må antages at have kendskab til skyldnerens forhold, til at varetage dennes interesser under fogedsagen.

Stk. 3. Finder fogedretten det ønskeligt, at skyldneren er til stede, kan fogedsagen udsættes.

§ 604. Inden tvangsfuldbyrdelsen gennemføres, opfordrer fogeden skyldneren eller den, der varetager dennes interesser, til frivilligt at opfylde kravet.

Stk. 2. Kreditor kan ikke afvise afdrag på fordringen.

§ 605. Skyldneren skal give de oplysninger, som fogeden finder nødvendige for at gennemføre tvangsfuldbyrdelsen. Ved fuldbyrdelse af pengekrav skal skyldneren således give oplysning om sine og sin husstands økonomiske forhold. Fogeden skal pålægge skyldneren at tale sandhed og gøre denne bekendt med ansvaret efter kriminalloven for at afgive urigtig erklæring. Undlader skyldneren at give de krævede oplysninger, finder § 150 tilsvarende an-

vendelse. Beslutning herom træffes af Retten i Grønland, hvis denne er fogedmyndighed, og ellers af kredsretten.

Stk. 2. Skyldneren eller den, der varetager dennes interesser, jf. § 603, stk. 2, har ret til at vælge de aktiver, der skal foretages udlæg i. Udlæg kan dog altid foretages i kontante penge. Udlæg for krav, der er sikret ved pant, kan altid foretages i pantet. Skyldneren kan ikke forlange, at udlæg skal foretages i fast ejendom, behæftede aktiver, aktiver, hvis værdi er usikker, eller aktiver, som det er særlig vanskeligt at opbevare eller afhænde, hvis denne ejer andre og til udlæg bedre egnede aktiver, som der kan foretages udlæg i. I øvrigt bestemmer fogeden, hvilke aktiver der skal foretages udlæg i, og påser herunder, at udlægget så vidt muligt sker i de aktiver, skyldneren og dennes husstand bedst kan undvære.

Stk. 3. Fogeden kan undersøge skyldnerens husrum og gemmer samt dennes person, hvis sådan undersøgelse er nødvendig for at gennemføre tvangsfuldbyrdelsen. Pantefogeden må ikke uden bemyndigelse fra kredsretten undersøge skyldnerens person i forbindelse med udlæg. Pantefogeden kan søge en sådan bemyndigelse indhentet hos kredsretten såvel før som under udlægsforretningen. Fogeden kan anvende den magt, der er nødvendig for at gennemføre tvangsfuldbyrdelsen. Politiet yder efter anmodning andre fogedmyndigheder bistand hertil.

Stk. 4. Fogeden underretter parter, som ikke har været til stede under fogedsagen, om, hvad der er foregået.

Stk. 5. Fogeden skal yde den vejledning, som er nødvendig for, at den part, der ikke møder med advokat, kan varetage sine interesser.

§ 606. Fogeden kan udsætte fogedsagen, hvis

1) et retsforhold, hvis fastsættelse vil få indflydelse på fogedsagens udfald, er under behandling ved en ret eller en administrativ myndighed, eller
2) der foreligger andre særlige grunde.

Stk. 2. Findes det af hensyn til kreditors fyldestgørelse betænkeligt at udsætte fogedsagen, kan fogeden i stedet betinge udlæg af, at kreditor stiller sikkerhed, eller bestemme, at der ikke skal kunne iværksættes tvangssalg af aktiver, der er foretaget udlæg i, før en bestemt afgørelse er truffet, eller en frist er udløbet. En sådan frist kan eventuelt forlænges.

§ 607. Fremsætter en part eller en tredjemand indsigelse, som ikke umiddelbart kan afvises, mod politiets eller pantefogedens tvangsfuldbyrdelse, nægter fogeden at efterkomme anmodningen om tvangsfuldbyrdelse og indbringer sagen for kredsretten. Det samme gælder, hvis fogeden finder, at der hersker tvivl om grundlaget for tvangsfuldbyrdelsen, som gør det betænkeligt at foretage denne. Sagen skal også indbringes for fogedretten, selv om fogeden har afvist indsigelsen. Sagen behandles efter reglerne om civile sager, medmindre kredsretten beslutter at behandle fogedsagen efter reglerne i dette afsnit.

Stk. 2. Fremsættes der ved kredsretten eller Retten i Grønland indsigelser mod grundlaget for fuldbyrdelsen, og findes det efter den bevisførelse, der kan ske ved fogeden, jf. stk. 3 og 4, betænkeligt at foretage tvangsfuldbyrdelse, nægter fogeden at efterkomme kreditors anmodning.

Stk. 3. Indsigelser mod rigtigheden af domme og kendelser og indsigelser mod indenretlige forlig, som angår rettens virksomhed, kan ikke gøres gældende under tvangsfuldbyrdelsen.

Stk. 4. Indsigelser mod veksler og checks kan kun gøres gældende, hvis

1) den, der har fremsat anmodning om tvangsfuldbyrdelse, er enig heri,
2) indsigelsen angår selve vekslens eller checkens indretning og indhold eller andre betingelser i veksel- eller checkloven for at kunne gøre henholdsvis veksel- eller checkretten gældende,
3) indsigelsen går ud på, at skyldneren ved underskrivelsen var umyndig eller på grund af sindssygdom, herunder svær demens, eller hæmmet psykisk udvikling, forbigående sindsforvirring eller en lignende tilstand manglede evnen til at handle fornuftsmæssigt, at underskriften er falsk, at vekslens eller checkens indhold er forfalsket efter underskrivelsen, eller at vekslen eller checken er underskrevet på skyldnerens vegne uden tilstrækkelig fuldmagt, eller
4) indsigelsen fremsættes af en forbruger og angår en veksel, der er benyttet i forbindelse med en forbrugeraftale, jf. § 1, stk. 2-4, i lov om visse forbrugeraftaler, eller en check, der er benyttet til at opnå kredit i forbindelse med en forbrugeraftale.

Stk. 5. Fogeden kan nægte en bevisførelse, som på grund af dens omfang eller beskaffenhed eller af andre særlige grunde bør ske under en almindelig civil sag.

Stk. 6. Fogedens afgørelse træffes efter anmodning ved en beslutning, som skal begrundes.

§ 608. Fogedsagen kan genoptages, når parterne er enige om det, eller når fogeden finder det påkrævet, navnlig fordi

1) skyldneren eller tredjemand anmoder om, at et udlæg må blive ophævet med den begrundelse, at det strider mod tredjemands ret,
2) udlægshaveren anmoder om, at der må blive truffet ny bestemmelse om udlevering, opbevaring eller administration af det udlagte, jf. §§ 612, stk. 2, nr. 4 og 616, stk. 2-4,
3) udlægshaveren kræver foretaget en udførlig registrering af de i § 614 nævnte aktiver eller en vurdering af det udlagte,
4) skyldneren ikke har været til stede under fogedsagen, og denne nu anmoder om adgang til at benytte sine rettigheder efter §§ 616, stk. 1, og 617-621, eller
5) skyldneren ønsker fastslået, at et udlæg er bortfaldet som følge af omstændigheder, der er indtruffet, efter at udlægget er foretaget, eller fordi grundlaget for tvangsfuldbyrdelsen ved dom er ophævet eller erklæret ugyldigt.

§ 609. Den, som har anmodet om tvangsfuldbyrdelse af en fordring eller et krav, som viser sig ikke at bestå, skal betale modparten erstatning for tab og godtgørelse for tort. Samme ansvar påhviler også kreditor, hvis fogeden i øvrigt har truffet foranstaltninger til tvangsfuldbyrdelse, uden at betingelserne herfor har været til stede, og dette kan bebrejdes kreditor. Har fogeden truffet bestemmelse om tvangsindgreb over for en part, uden at betingelserne herfor har været til stede, eller er fogedsagen ved en fejl sket hos en anden person end tilsigtet, har den pågældende krav på erstatning og godtgørelse fra fogeden i samme omfang som efter 1. pkt.

Stk. 2. Krav i medfør af stk. 1 skal fremsættes over for kredsretten senest 2 måneder efter det tidspunkt, da vedkommende blev i stand til at gøre kravet gældende. Kredsrettens afgø-

relse træffes ved beslutning, der skal begrundes. Kredsretten kan henskyde afgørelsen til Retten i Grønland, jf. § 56.

Stk. 3. Afgørelser efter stk. 2 kan kæres både af parterne og af justitsministeren.

§ 610. Bestemmelserne om civile sager, herunder om henvisning, afvisning, tredjemænds ret til at indtræde i en sag, beskikkelse af advokat og rettergangsfuldmægtig samt sagsomkostninger, finder tilsvarende anvendelse i fogedsager, herunder ved behandling af fogedsager, hvor der fremsættes indsigelser eller modkrav.

Stk. 2. Der kan efter forhandling med justitsministeren ved landstingslov eller landstingsforordning fastsættes nødvendige supplerende bestemmelser om inddrivelse af fordringer inden for sagsområder, der hører under hjemmestyret.

Udlæg

§ 611. Pengekrav fuldbyrdes ved udlæg i en så stor del af skyldnerens formue, som efter fogedens skøn er nødvendig til dækning af kravet samt af omkostningerne ved forretningen og opbevaring af de aktiver, der er foretaget udlæg i, indtil auktionen.

Stk. 2. Anmodning om tvangsfuldbyrdelse kan begrænses til en del af kravet, medmindre fogeden finder, at en opdeling af kravet strider mod skyldnerens interesser.

Stk. 3. Fogeden vurderer det udlagte, hvis en af parterne forlanger det, eller fogeden finder vurdering påkrævet.

Stk. 4. Kræves der særlig sagkyndig bistand til vurderingen, bestemmer fogeden, hvem af parterne der foreløbigt eller endeligt skal betale omkostningerne ved vurderingen. Foretagelse af vurdering kan gøres betinget af, at der forinden stilles sikkerhed for omkostningerne.

Stk. 5. Fogeden optegner i fogedbogen de aktiver, som der foretages udlæg i. Foretages vurdering, angives vurderingssummen.

§ 612. Fogeden kan tvangsfuldbyrde pengekrav ved udlæg i skyldnerens formue, men ikke i fremtidige erhvervelser. Udlæg kan foretages, selv om aktiverne i forvejen er behæftede.

Stk. 2. Fogeden kan således

1) fratage skyldneren kontante penge og give dem til kreditor,
2) fratage skyldneren dennes tilgodehavender, herunder forfalden arbejdsløn, og overdrage dem til kreditor
3) foretage udlæg i fast ejendom med henblik på tvangssalg,
4) foretage udlæg i løsøre og andre aktiver med henblik på tvangssalg og efter anmodning fratage skyldneren rådigheden over disse aktiver. Salget kan tidligst ske 4 uger efter udlægget.

Stk. 3. Rækkefølgen mellem flere udlæg i samme aktiv afgøres af tidspunktet for indgivelse af anmodning om udlæg, jf. dog stk. 4, medmindre fortrinsret i det udlagte for et eller flere af kravene bevirker en anden prioritetsorden. Anmodninger, der indkommer samme dag, stilles dog lige.

Stk. 4. Foretages udlæg i samme aktiv af andre fogedmyndigheder end kredsretten, regnes udlæggets plads i rækkefølgen efter tidspunktet for, hvornår udlægget er foretaget.

Stk. 5. Stk. 3 og 4 gælder ikke for udlæg i fast ejendom, registrerede skibe eller luftfartøjer samt fondsaktiver, jf. § 59, stk. 2, i lov om værdipapirhandel mv.

Stk. 6. Udlæg i løsøre bortset fra registrerede skibe og luftfartøjer bortfalder et år, efter at det er foretaget, medmindre udlægshaveren forinden har forlangt tvangssalg afholdt eller har været forhindret i det ved anke, kære eller tredjemands ret. Udlægget bortfalder i så fald 8 uger efter forhindringens ophør. Det samme gælder udlæg i fondsaktiver, jf. § 59, stk. 2, i lov om værdipapirhandel mv., og i tilgodehavender, hvis der for tilgodehavendet er udstedt omsætningsgældsbrev eller andet dokument, hvis særlige beskaffenhed medfører, at skyldneren ifølge tilgodehavendet ikke frigøres ved at betale til andre end ihændehaveren.

§ 613. Skyldneren er uberettiget til at råde over de aktiver, der er foretaget udlæg i på en måde, som kan være til skade for udlægshaveren. Fogeden gør skyldneren bekendt med udlæggets retsvirkninger, herunder at overtrædelse af 1. pkt. kan medføre kriminalretligt ansvar. Er skyldneren ikke til stede, kan dette ske enten ved skriftlig meddelelse eller mundtligt til den, der møder på skyldnerens vegne.

§ 614. Udlæg i fast ejendom omfatter, medmindre andet fremgår af anmodningen om tvangsfuldbyrdelse, også det løsøre, der hører til ejendommen, jf. pantelovens § 2. Optegnelse af de enkelte tilbehørsgenstande er kun nødvendig, hvis kreditor anmoder om det. Omfatter udlægget tilbehøret, indgår også aktiver af denne beskaffenhed, som senere tilføres ejendommen, under udlægget. 1.-3. pkt. finder tilsvarende anvendelse ved udlæg i registreret skib eller luftfartøj.

§ 615. Tilgodehavender, der er knyttet til et omsætningsgældsbrev, overdrages til kreditor ved, at omsætningsgældsbrevet overgives til denne eller opbevares af fogeden. Ved andre tilgodehavender sker overdragelsen ved, at skyldneren ifølge tilgodehavendet underrettes om, at tilgodehavendet helt eller delvist skal betales til kreditor.

§ 616. Der må ikke foretages udlæg i aktiver, der skønnes at være nødvendige til at opretholde et beskedent hjem og en beskeden levefod for skyldneren og dennes husstand. Skyldneren kan ikke gyldigt give samtykke til udlæg i disse aktiver.

Stk. 2. Ved udlæg i løsøre kan fogeden bestemme, at de aktiver, der er foretaget udlæg i, ikke må fratages skyldneren, så længe denne overholder en afdragsordning, der er fastsat af fogeden og tiltrådt af skyldneren. Afdragsordningens varighed kan ikke overstige 1 år, medmindre kreditor samtykker.

Stk. 3. Fogeden kan bestemme, at udlæg i fast ejendom, der tjener til bolig for skyldneren eller dennes husstand, ikke giver ret til at sætte ejendommen til tvangssalg, så længe skyldneren overholder en afdragsordning, der er fastsat af fogeden og tiltrådt af skyldneren.

Stk. 4. Stk. 2 og 3 gælder ikke ved udlæg på grundlag af pantebreve med pant i det pågældende aktiv.

§ 617. Udlæg kan ikke foretages i retten til ydelser, der ikke kan kræves betalt til andre end den berettigede personligt.

Stk. 2. Udlæg kan ikke foretages i krav på underholdsbidrag i henhold til lovgivningen om ægteskab og om børns retsstilling.

Stk. 3. Udlæg kan ikke foretages i krav på pension eller i krav på understøttelse eller anden hjælp fra det offentlige eller fra stiftelser eller andre velgørende institutioner, medmindre der er forløbet tre måneder fra den dag, beløbet kunne fordres udbetalt. Reglerne om fritagelse for retsforfølgning i anden lovgivning berøres ikke heraf.

Stk. 4. Udlæg kan ikke foretages i endnu ikke udbetalt løn eller andet vederlag for personligt arbejde, medmindre der er forløbet mere end 7 dage efter dagen for slutningen af den periode, i hvilken lønnen er indtjent, eller efter at vederlaget er optjent.

Stk. 5. Særskilt udlæg i krav på leje af fast ejendom kan ikke foretages, før kravet er forfaldent.

§ 618. Udlæg kan ikke foretages i erstatning for invaliditet eller tab af forsørger eller i godtgørelse i forbindelse hermed, hvis beløbet tilkommer skadelidte eller den, som har mistet en forsørger. Er beløbet udbetalt, kan udlæg dog ske, medmindre summen ved indsættelse på særskilt konto i bank eller sparekasse eller på anden måde er holdt klart adskilt fra skyldnerens øvrige formue. Tilsvarende gælder om renter og udbytte af kapitalen.

Stk. 2. I krav på godtgørelse for ikke-økonomisk skade, som ikke falder ind under stk. 1, kan udlæg først foretages, når beløbet er udbetalt.

Stk. 3. Udlæg kan ikke foretages i krav på erstatning for tabt arbejdsfortjeneste, medmindre der er forløbet 7 dage fra den dag, beløbet kunne kræves udbetalt.

Stk. 4. Udlæg kan dog foretages i de i stk. 1 og 2 nævnte beløb og krav, efter at kravet og dets størrelse er anerkendt eller fastslået af domstolene, hvis skyldneren under fogedsagen giver samtykke hertil, eller hvis skyldneren har stillet aktivet som pant for det krav, der gøres udlæg for.

§ 619. Udlæg kan ikke foretages i gaver, hvis giveren, da gaven blev givet, har bestemt, at der ikke kan foretages udlæg i gaven. Udlæg kan heller ikke foretages i ikke hævede renter eller udbytte af en sådan gave indtil 6 måneder efter forfaldsdagen.

Stk. 2. Udlæg kan ikke foretages i aktiver, som skyldneren i øvrigt har erhvervet på vilkår som nævnt i stk. 1, hvis erhvervelsen og vilkåret er led i en tilsvarende ordning for en flerhed af personer og hensynet til ordningens formål taler afgørende imod at tillade udlæg.

Stk. 3. Udlæg kan dog foretages i de i stk. 1 og 2 nævnte aktiver, hvis skyldneren har fri rådighed over dem, eller hvis der ikke er truffet rimelige foranstaltninger til at hindre skyldnerens råden.

Stk. 4. Vilkår om, at modtageren af en gave ikke kan råde over denne, antages at omfatte udelukkelse af udlæg, medmindre andet fremgår af omstændighederne.

§ 620. Udlæg kan ikke foretages i genstande, som har en særlig personlig betydning for skyldneren eller medlemmer af skyldnerens husstand, medmindre genstandene har en sådan værdi, at det ikke findes rimeligt at holde dem uden for fuldbyrdelsen af kreditors krav.

Stk. 2. Udlæg kan ikke foretages i hjælpemidler, som er nødvendige på grund af legemlige mangler eller sygdom.

§ 621. Udlæg kan ikke foretages i beløb, som forud er udbetalt til personer, der udfører offentlige hverv, vidner eller syns- og skønsmænd som godtgørelse for udgifter og ulempe ved udførelse af hvervet.

§ 622. Forældelse af et krav afbrydes ved at indgive anmodning om udlæg, hvis kreditor søger udlægsforretningen fremmet uden ugrundet ophold.

Tilbageholdelse i løn og andre udbetalinger

§ 623. Tvangsfuldbyrdelse af pengekrav ved tilbageholdelse i udbetaling af penge, der tilkommer skyldneren, kan ske for krav omfattet af § 596, stk. 2, nr. 1, 2, 4, 5 og 6, samt når dette for sagsområder, der hører under hjemmestyret, er fastsat ved landstingslov eller landstingsforordning. Tilbageholdelse kan finde sted i alle udbetalinger, herunder udbetaling af arbejdsløn og af tilgodehavende for salg af produkter. Tvangsfuldbyrdelse efter 1. pkt. kan ligeledes ske for bødekrav omfattet af kriminallovens § 123.

Stk. 2. Der kan i intet tilfælde ske tilbageholdelse af mere end en tredjedel af det, der tilkommer skyldneren, efter at kildeskat er fradraget. Ved afgørelse om tilbageholdelse i løn og andre udbetalinger skal der dog altid overlades skyldneren det nødvendige til dennes og husstandens underhold.

Stk. 3. Skal der foretages tilbageholdelse for flere krav, fordeles tilbageholdte beløb efter fogedens nærmere bestemmelse. Privates krav på underholdsbidrag skal først fyldestgøres. Ved fordelingen i øvrigt kan fogeden beslutte, at krav, der har afgørende betydning for skyldnerens eller skyldnerens husstands eksistensgrundlag, først og fremmest skal fyldestgøres.

Stk. 4. Om tilbageholdelse for og fyldestgørelse af grønlandske skatte- og afgiftskrav gælder bestemmelserne i den særlige lovgivning herom.

§ 624. Retten til at kræve underholdsbidrag inddrevet ved tilbageholdelse bortfalder, hvis anmodning herom eller om forskudsvis udbetaling af et bidrag efter de regler, der gælder herom, ikke fremsættes inden et år efter bidragets forfaldstid.

Stk. 2. Tilbageholdelse kan ikke ske for krav, der har været forfaldet i mere end 5 år.

§ 625. Den, der har modtaget pålæg om tilbageholdelse, er erstatningspligtig, hvis pålægget ikke efterkommes. Erstatningsbeløb kan inddrives efter reglerne i dette kapitel, jf. § 596, stk. 2, nr. 7.

Tvangsfuldbyrdelse af andet end pengekrav

§ 626. Skal den forpligtede fraflytte en fast ejendom eller give den berettigede en rådighed over denne, eller skal den forpligtede udlevere en bestemt genstand, gennemtvinger fogeden så vidt muligt umiddelbart, at pligten opfyldes ved at udsætte den forpligtede eller ved at fratage den forpligtede genstanden. Skal den forpligtede udstede eller underskrive et dokument, kan fogeden gøre dette med samme virkning, som var det udstedt eller underskrevet af den forpligtede selv.

§ 627. Er der pålagt nogen en anden ydelse end penge, og kan fogeden ikke gennemtvinge kravet efter § 626, indbringer fogeden sagen for kredsretten. Retten kan enten anslå den berettigedes interesse i opfyldelsen i penge eller tillade, at den berettigede udfører det, den forpligtede skal foretage, eller lader det udføre af andre.

Stk. 2. Det beløb, som ifølge rettens afgørelse efter stk. 1 tilkommer den berettigede, kan inddrives ved udlæg.

§ 628. Skal den forpligtede undlade noget, skal fogeden så vidt muligt hindre denne i at foretage overtrædelseshandlinger og tilintetgøre, hvad der er foretaget i strid med den berettigedes ret.

§ 629. Bestemmelser om forældremyndighed og udøvelse af samværsret kan fuldbyrdes ved anvendelse af tvangsbøder eller ved umiddelbar magtanvendelse. Fogeden er ikke ved valget af fuldbyrdelsesmåden bundet af rekvirentens anmodning. Fuldbyrdelse kan ikke ske, hvis barnets sjælelige eller legemlige sundhed derved udsættes for alvorlig fare. I tvivlstilfælde kan fogeden udsætte fuldbyrdelsen på indhentelse af en sagkyndig erklæring.

Stk. 2. Fogeden kan tilkalde en uvildig person, eventuelt en repræsentant for kommunen, til at varetage barnets tarv under sagen. Fogeden kan efter omstændighederne give en kortere udsættelse af tidspunktet for barnets udlevering eller samværsrettens udøvelse.

Stk. 3. Skal tvangsbøder anvendes, forelægges sagen for kredsretten, der fastsætter daglige eller ugentlige bøder, der løber, indtil barnet udleveres. Ved fuldbyrdelse af bestemmelser om udøvelse af samværsret kan dog fastsættes en enkelt bøde, der forfalder, når en bestemmelse om udøvelse af samværsret på et nærmere angivet tidspunkt ikke efterkommes.

Umiddelbare fogedforretninger

§ 630. Besiddelseskrav som nævnt i § 626 kan gennemtvinges af fogeden ved en umiddelbar fogedforretning uden sædvanligt tvangsfuldbyrdelsesgrundlag, hvis den berettigede i fogedretten kan godtgøre eller sandsynliggøre sit krav mod den forpligtede.

Stk. 2. Stk. 1 finder tilsvarende anvendelse, når fogedens bistand er påkrævet til håndhævelse af forældremyndighed og værgemål samt til håndhævelse af det sociale udvalgs beslutninger vedrørende børns ophold. Fuldbyrdelse sker efter § 629.

§ 631. Fremsættes der indsigelser mod den berettigedes krav, og kan den berettigede ikke føre bevis for sin ret ved dokumentbevis eller partsforklaring, nægter fogeden at fremme anmodningen. Kan den berettigede sandsynliggøre sin ret, og findes det af hensyn til den berettigedes fyldestgørelse betænkeligt at nægte at fremme forretningen, kan fogeden gennemføre forretningen på betingelse af, at den berettigede stiller sikkerhed for den skade og ulempe, som herved kan påføres den forpligtede. Sikkerheden frigives, hvis der ikke inden en af fogeden fastsat frist anlægges sag eller iværksættes kære.

Stk. 2. Fogeden kan undtagelsesvis tillade anden bevisførelse end nævnt i stk. 1.

Stk. 3. Fogeden kan nægte at imødekomme en anmodning om udsættelse af en lejer af det lejede, hvis lejeren eller lejerens husstand derved kommer til at stå uden bolig, og forholdene i øvrigt taler imod at gennemføre udsættelsen.

KAPITEL 48
TVANGSSALG

Almindelige bestemmelser

Grundlaget for tvangssalg

§ 632. Dette kapitel omhandler
1) tvangssalg på grundlag af udlæg efter § 612, stk. 2, nr. 3 og 4,
2) tvangssalg af håndpantsatte aktiver efter pantelovens § 5 a, samt
3) salg af pantsatte aktiver fra et dødsbo eller et konkursbo.

Anmodningen om tvangssalg

§ 633. Anmodning om tvangssalg indgives til den foged, der skal forestå salget, jf. § 595, stk. 1 og 4, og § 599. Anmodningen skal være skriftlig og indeholde de oplysninger, som er nødvendige til sagens behandling, samt udskrift af udlægsforretningen. Der kan stilles forslag til salgsmåden. Er skyldner et selskab, vedlægges endvidere en tegningsudskrift fra Erhvervs- og Selskabsstyrelsen.

Tidspunkt for tvangssalg

§ 634. Fogeden påser, at salget ikke finder sted, før kærefristen for udlægget, jf. § 704, er udløbet. Fremlægges bevis for, at udlægsforretningen er kæret, stilles tvangssalget i bero på kæresagens behandling.

Stk. 2. Fogeden kan beslutte tvangssalg på et tidligere tidspunkt, hvis de udlagte effekter er udsatte for hurtig fordærvelse eller væsentlig værdiforringelse ved at henligge indtil kærefristens udløb.

Underretning

§ 635. Inden tvangssalget finder sted, underretter fogeden alle kendte rettighedshavere, hvis rettigheder eller forpligtelser med hensyn til aktivet må antages at blive berørt af salget.

Bekendtgørelse

§ 636. Fogeden træffer afgørelse om bekendtgørelse af tvangssalg i overensstemmelse med §§ 644, 645 og 658.

Omkostninger

§ 637. Omkostningerne ved tvangssalget påhviler rekvirenten. De afholdes endeligt – dog begrænset til et i tvangssalgsvilkårene oplyst maksimumsbeløb – af køberen ved tvangs-

salget uden for budsummen. Fogeden kan bestemme, at rekvirenten skal stille sikkerhed for omkostningerne samt sikkerhedens størrelse og art.

Salgsfremmende foranstaltninger

§ 638. Fogeden kan til enhver tid træffe beslutninger af salgsfremmende karakter. Tvangssalget sker til højeste bud.

Vilkårene for tvangssalget

§ 639. Fogeden sikrer sig, at budgivere er gjort bekendt med vilkårene for tvangssalget.

Bortfald af rettigheder

§ 640. Når et tvangssalg har fundet sted i overensstemmelse med dette kapitel bortfalder alle ukendte, uregistrerede rettigheder, der ikke er gjort gældende inden tvangssalget, bortset fra vanhjemmel.

Stk. 2. Når en køber har opfyldt salgsvilkårene, bortfalder udækkede rettigheder over aktivet. Fogeden sørger for at dette bliver noteret, hvis rettighederne er registreret.

Nedsættelse af den personlige fordring

§ 641. Gør en pant- eller udlægshaver, der ved tvangssalg har overtaget aktivet til en pris, som ikke gav fuld dækning, sit restkrav gældende som personlig fordring mod skyldneren eller andre, kan kredsretten nedsætte fordringen i det omfang, der ved senere salg af aktivet eller på anden måde godtgøres, at overtagelsessummen stod i misforhold til aktivets værdi på overtagelsestidspunktet. Sagen anlægges og behandles efter reglerne om behandling af civile sager.

Fordeling af tvangssalgssummen

§ 642. Snarest efter tvangssalget udarbejder fogeden et udkast til fordeling af tvangssalgssummen mellem samtlige interesserede. Udkastet udsendes med opfordring til at komme med eventuelle indsigelser inden en af fogeden fastsat frist. Fremkommer der ikke inden fristens udløb indsigelser mod udkastet, fordeles tvangssalgssummen i overensstemmelse hermed, efterhånden som den indkommer.

Stk. 2. Fremsættes der indsigelser inden fristens udløb, kan fogeden indkalde de interesserede til et møde. Fogeden afgør fordelingen af tvangssalgssummen ved en beslutning, som skal begrundes.

Indsigelser

§ 643. Under tvangssalgssagen kan de oprindelige parter ikke fremsætte indsigelser imod lovligheden af udlægsforretningen eller de retshandlinger, der ligger forud for denne.

Tvangssalg af løsøre

Bekendtgørelse

§ 644. Tvangssalg af løsøre skal bekendtgøres mindst 1 uge, før salget finder sted, ved skrivelse til panthaverne og andre kendte rettighedshavere, samt annoncering i et af de mest udbredte stedlige blade og mindst én landsdækkende avis. I mangel af et egnet, stedligt blad, kan bekendtgørelse finde sted ved synlige opslag i kommunen. Skønner fogeden, at værdien af det pantsatte løsøre vil stå i misforhold til udgiften ved bekendtgørelse i den landsdækkende avis, kan kravet om bekendtgørelse dér dog fraviges.

Stk. 2. Er løsøret udsat for hurtig fordærvelse, væsentlig værdiforringelse eller er opbevaring forbundet med uforholdsmæssige omkostninger, kan fogeden foretage tvangssalg med kortere frister.

§ 645. Bekendtgørelsen skal indeholde tydelig og nøjagtig angivelse af tid og sted for afholdelse af tvangssalget, samt en almindelig betegnelse af de genstande, som skal bortsælges, med fremhævelse af de særlig værdifulde iblandt dem.

Tvangssalgsvilkår

§ 646. Den kreditor, der har anmodet om tvangssalg, udarbejder tvangssalgsvilkår, der bl.a. skal indeholde bestemmelser om salgsmåden, ansvar, købesummens betaling og eventuel mindstepris, og sender dem til fogeden til dennes godkendelse. Fogeden påser, at tvangssalgsvilkårene er rimelige i forhold til aktivets værdi og omsættelighed.

Skriftlig budgivning

§ 647. Ved skriftlig budgivning opfordrer fogeden skyldneren til at være til stede ved åbning af budene.

Offentlig auktion

§ 648. Ved offentlig auktion udbyder fogeden de enkelte genstande til salg. Skønner fogeden, at der kan opnås et væsentligt højere bud på en ny auktion, kan denne bestemme, at der skal afholdes en anden og sidste auktion.

Stk. 2. Skyldneren kan på auktionsmødet forlange ny auktion mod straks at stille sikkerhed for betalingen af de omkostninger, der er forbundet hermed, for så vidt de ikke måtte blive dækket ved et højere bud. Det samme kan enhver rettighedshaver, der ikke får fuld dækning ved budet.

Tvangssalg af fast ejendom, skib og luftfartøj

Vejledning af skyldner

§ 649. Fogeden skal sende skriftlig vejledning til skyldneren. Vejledningen skal indeholde oplysning om muligheden for beskikkelse af rettergangsfuldmægtig og om salg af ejendommen i frit salg. Skyldneren kan rette henvendelse til fogeden eller kredsretten for nærmere uddybning af vejledningen. Benyttes ejendommen til beboelse af skyldneren eller dennes familie, underretter fogeden kommunalbestyrelsen om anmodningen om tvangssalg.

Beskikkelse af rettergangsfuldmægtig

§ 650. Fogeden kan når som helst under tvangssalgssagen beskikke en rettergangsfuldmægtig for skyldneren. Hvis behovet for bistand af rettergangsfuldmægtig er begrundet i skyldnerens personlige forhold, kan udgifterne ved beskikkelsen efter fogedens nærmere bestemmelse helt eller delvis endeligt afholdes af statskassen. I andre tilfælde pålægger fogeden skyldneren eller, hvis tvangssalget gennemføres, køberen ved tvangssalget ud over budsummen at erstatte statskassen udgifterne. Om salær og godtgørelse til den beskikkede rettergangsfuldmægtig gælder samme regler som i tilfælde, hvor der er meddelt fri proces, jf. kapitel 21.

Forberedende møde

§ 651. Fogeden skal som udgangspunkt indkalde skyldneren og samtlige berettigede til et forberedende møde til drøftelse af formen og vilkårene for salget af ejendommen. Ved uenighed træffer fogeden afgørelse om salgsformen. Fogeden påser, at der foreligger betryggende vurdering af ejendommen. Tidspunktet for eventuel auktion fastsættes så vidt muligt ved afslutningen af det forberedende møde.

Stk. 2. Sker der udsættelse på kommissionssalg eller underhåndssalg, jf. §§ 652 og 653, gøres de mødende bekendt med kommissionsperiodens udløb eller fristen for underhåndssalg og kan samtidig indkaldes til et beslutningsmøde, jf. § 654.

Kommissionssalg

§ 652. I særlige tilfælde kan fogeden træffe beslutning om kommissionssalg i en nærmere fastsat periode, herunder hvor længe en tilbudsgiver skal være bundet ved sit tilbud. Honoraret til kommissionæren fastsættes af fogeden. Det afholdes af skyldneren, eller hvis tvangssalg gennemføres, af køberen forlods af købesummen.

Underhåndssalg

§ 653. Fogeden kan i særlige tilfælde give skyldneren en frist på indtil 4 uger til at afværge tvangssalget. Når særlige omstændigheder taler for det, kan fogeden forlænge fristen.

Stk. 2. Fogeden kan udsætte tvangssalget, hvis skyldneren, den kreditor, der har anmodet om tvangssalg, eller en panthaver ønsker at fremskaffe tilbud på ejendommen.

Beslutningsmøde

§ 654. Under et beslutningsmøde kan fogeden enten acceptere de indkomne tilbud eller fastsætte tid og sted for en auktion. Fogeden kan ikke acceptere et tilbud, som skyldneren ikke vil acceptere, eller som ikke giver dækning til samtlige hæftelser.

Skyldnerens fraflytning

§ 655. Fogeden træffer beslutning om, hvornår skyldneren skal fraflytte ejendommen. Fogeden fastsætter den leje, skyldneren skal betale.

Stk. 2. Når der foreligger anmodning om tvangssalg, skal skyldneren og eventuelle brugere give interesserede købere adgang til at besigtige ejendommen.

Tilbehør til ejendommen

§ 656. Hvis rekvirentens anmodning om tvangssalg ikke omfatter det løsøre, der hører til ejendommen, eller kun en del heraf, skal underretningen efter § 635 indeholde oplysning herom og om pant- og udlægshaveres adgang til at kræve, at tvangssalget skal omfatte dette. En fortegnelse over tilbehøret skal overgives til fogeden og bekendtgøres sammen med tvangssalget af ejendommen.

Offentlig auktion

§ 657. Sker tvangssalget ved offentlig auktion, afholdes auktionen så vidt muligt på de af dommeren ved Retten i Grønland fastsatte vilkår, jf. § 666. Fogeden kan træffe beslutning om at fravige vilkårene i samråd med rekvirenten og under hensyntagen til at opnå det bedst mulige salgsresultat.

Bekendtgørelse af auktion

§ 658. Auktionen bekendtgøres efter fogedens nærmere bestemmelse. Bekendtgørelsen skal indeholde opfordring om at afgive skriftligt bud med mulighed for mundtligt overbud. Det skriftlige bud skal være fogeden i hænde senest sidste hverdag inden tvangssalget.

Tilbagekaldelse af anmodning om tvangssalg

§ 659. Den kreditor, der har anmodet om tvangssalg, skal tilbagekalde sin anmodning, hvis skyldneren inden tvangssalget betaler alle forfaldne krav, som er sikret ved kreditors pant i ejendommen, samt tvangssalgssagens omkostninger.

Uensartet behæftelse

§ 660. Er ejendommen og dens tilbehør uensartet behæftet, kan fogeden bestemme, at ejendommen ved et tvangssalg skal sælges samlet, eller at ejendommen skal sælges særskilt for så vidt angår de uensartet behæftede dele af pantet.

Stk. 2. Sker tvangssalget ved auktion, opråbes de uensartet behæftede dele af pantet først hver for sig og derefter samlet. Fogeden antager det højeste bud. Er det samlede bud højere eller lig med det bud, der fremkom ved særskilt opråb, antages det samlede bud.

Stk. 3. Sker tvangssalget samlet, fordeles tvangssalgssummen efter værdierne af de uensartet behæftede dele af pantet, som disse er fastsat gennem fogedens vurdering.

Forpligtelser vedrørende ejendommen

§ 661. Påhviler der ejendommen servitutter, brugsrettigheder, aftægts-, livrente- eller lignende forpligtelser, der påvirker ejendommens salgsværdi, kan fogeden træffe beslutning om, at ejendommen ved et tvangssalg skal sælges uden forpligtelse til at overtage byrden.

Stk. 2. Sker tvangssalget ved auktion, opråbes ejendommen først med forpligtelse til at overtage byrden. Fremkommer der ikke bud, der giver dækning til de forud prioriterede krav, opråbes ejendommen uden sådan forpligtelse.

Stk. 3. Sælges ejendommen uden den i stk. 1 nævnte byrde, skal denne kapitaliseres enten efter lovgivningens almindelige regler eller efter fogedens skøn.

Stk. 4. Den berettigede har ret til dækning af tvangssalgssummen forud for senere prioriterede i det omfang, den rækker til. Beløbet udredes af tvangssalgsprovenuet, jf. § 642, og forrentes med den til enhver tid gældende procesrente fra tvangssalgstidspunktet, og indtil betaling sker.

Accept af tilbud

§ 662. Fogeden afgør om et tilbud kan accepteres.

Stk. 2. Fremkommer under et møde eller en tvangsauktion et tilbud, som fogeden vil acceptere, og ingen på mødet fremsætter indsigelse, kan accepten ikke senere anfægtes.

Stk. 3. Fremsættes der indsigelse mod et tilbud, har de mødende ret til inden 4 uger at komme med et bedre tilbud. Fremkommer der ikke bedre tilbud, kan fogedens stadfæstelse af accepten ikke senere anfægtes.

Nyt tvangssalg

§ 663. Fremkom der under tvangssalgsmødet eller tvangsauktionen ikke et tilbud, der giver dækning til samtlige hæftelser, eller kan et tilbud ikke accepteres af skyldneren, og har de berettigede ikke anmodet om at kunne komme med et bedre tilbud efter § 662, stk. 3, kan der inden 14 dage anmodes om, at der bliver afholdt et nyt tvangssalg i form af en offentlig auktion. Skyldneren eller panthaver, der anmoder om en sådan auktion, skal straks stille sikkerhed for omkostningerne herfor.

Stk. 2. Skønner fogeden, at et væsentligt højere bud kan opnås ved et nyt tvangssalg efter stk. 1, kan fogeden bestemme, at statskassen skal betale omkostningerne ved det nye tvangssalg.

Stk. 3. Tvangsauktionen efter stk. 1 bekendtgøres efter fogedens bestemmelse, jf. § 658.

Udstedelse af auktionsskøde

§ 664. Når tvangssalgskøber har opfyldt vilkårene, udsteder fogeden tvangssalgsskøde til køberen eller den, der har erhvervet retten hertil. Fogeden sørger for, at tvangssalgsskødet bliver registreret, jf. § 640. Efter registreringen sendes skødet til Skattedirektoratet.

Uenighed

§ 665. Opstår der i øvrigt uenighed i forbindelse med tvangssalget afgøres spørgsmålet af fogeden, der træffer afgørelse ved beslutning, der skal begrundes.

Standardvilkår

§ 666. Dommeren ved Retten i Grønland kan fastsætte standardvilkår for tvangssalg.

Skibe og luftfartøjer

§ 667. §§ 649-666 finder tilsvarende anvendelse ved tvangssalg af registrerede skibe og luftfartøjer samt fiskerirettigheder, der sælges i forbindelse med salg af skib.

KAPITEL 49
BRUGELIGT PANT

§ 668. Misligholder skyldneren betalingen eller indtræder der anden væsentlig misligholdelse i henhold til et pantebrev i en fast ejendom, kan panthaveren ved fogedens foranstaltning overtage brugen af ejendommen med henblik på at få dækning for sit krav gennem indtægterne ved ejendommens drift.

Stk.2. Støtter panthaveren ret på et ejerpantebrev eller et skadesløsbrev, skal gældens størrelse og forfaldstidens indtræden være erkendt af skyldneren eller klart fremgå af omstændighederne.

Stk. 3. Overtagelse til brugeligt pant som følge af betalingsmisligholdelse kan ikke ske, før der er forløbet 2 uger, efter at panthaver har givet pantsætter skriftlig meddelelse om, at ejendommen kan tages til brugelighed på grund af misligholdelsen.

§ 669. Det skal af panthaverens anmodning fremgå, om hele ejendommen og eventuelt også det i pantelovens § 2, stk. 2, nævnte tilbehør omfattes af anmodningen. Fogeden registrerer de aktiver, som overlades til panthaverens brug.

Stk. 2. Den panthaver, der anmoder om at tage ejendommen til brug, skal underrette de øvrige panthavere i ejendommen og den kommune, hvor ejendommen ligger, om sin overta-

gelse af brugen af ejendommen. Panthaveren sender senest 14 dage, efter at fogedforretningen er foretaget, til fogeden en fortegnelse over, hvem der har modtaget underretning.

Stk. 3. Med hensyn til sagernes behandling i øvrigt finder reglerne om tvangsfuldbyrdelse af andet end pengekrav i §§ 630 og 631 tilsvarende anvendelse. Pantsætteren skal underrettes om eller indkaldes til fogedforretningen vedrørende ejendommens overtagelse til brugelighed, medmindre fogeden undtagelsesvis finder, at afgørende hensyn tilsiger, at sagen behandles uden sådan meddelelse. Underretning eller tilsigelse af pantsætter sker normalt med et varsel på mindst 7 dage og skal forkyndes for pantsætter. Er der ikke givet pantsætter sådan meddelelse, skal panthaveren snarest muligt underrette pantsætter om forretningens foretagelse, jf. stk. 2, 2. pkt.

§ 670. Før forretningen fremmes, skal panthaver stille sikkerhed for de erstatningskrav, der kan følge af administrationen af pantet. Fogeden træffer afgørelse om sikkerhedens størrelse og art.

Stk. 2. Sikkerheden frigives af fogeden, når der er forløbet 8 uger, efter at fogeden eller skifteretten og de øvrige panthavere i ejendommen har modtaget regnskabet, jf. § 674, stk. 1, uden at der over for fogeden er fremsat krav om erstatning, eller når såvel skyldneren eller skifteretten som de øvrige panthavere samtykker heri. Fogedens afgørelse om erstatning træffes ved en beslutning, der skal begrundes.

Stk. 3. Fogeden kan betinge forretningens fremme af, at panthaver anviser en person, der besidder de nødvendige faglige kvalifikationer til at varetage den erhvervsmæssige drift af det pantsatte aktiv.

§ 671. Panthaveren kan ikke kræve sig indsat i besiddelsen af den del af en fast ejendom, som tjener til bolig for pantsætteren eller dennes husstand. Fogeden kan dog betinge pantsætterens eller dennes husstands ret til at forblive i en bolig af, at der til panthaveren betales et beløb, hvis størrelse og forfaldstid fastsættes af fogeden under hensyn til sædvanlige lejevilkår for tilsvarende boliger.

Stk. 2. For så vidt angår det i pantelovens § 2, stk. 2, omhandlede tilbehør finder §§ 616 og 620 tilsvarende anvendelse.

§ 672. Så længe panthaveren har en ejendom til brug, har panthaveren ret til at oppebære ejendommens indtægter. Panthaveren er berettiget til at afhænde det i pantelovens § 2, stk. 2, omhandlede tilbehør og foretage andre dispositioner vedrørende ejendommen i det omfang, dette kan anses for at være et led i en regelmæssig drift af ejendommen.

Stk. 2. Panthaveren har pligt til at holde ejendommen og dens tilbehør i forsvarlig stand og passende forsikret samt til at betale de ejendommen vedrørende skatter og afgifter, som forfalder, mens ejendommen er taget til brug. Panthaveren har pligt til at betale for ejendommens forsyning med el, gas, vand, varme og lignende, mens brugspanteforholdet består. Panthaver underretter inden 14 dage efter månedens udgang fogeden og pantsætter om resultatet af ejendommens drift i den forløbne måned.

Stk. 3. Er den pantsatte ejendom udlejet, indtræder brugspanthaveren, mens brugspanteforholdet består, i udlejerens rettigheder og pligter i henhold til lejelovgivningen.

Stk. 4. Så længe brugspanteforholdet består, har brugspanthaveren pligt til at efterkomme påbud vedrørende ejendommen fra det offentlige i samme omfang som ejeren af ejendommen.

§ 673. Brugspanthaverens ret til at have ejendommen til brug ophører, når pantsætterens misligholdelse bringes til ophør, når en panthaver med en bedre eller sideordnet prioritet anmoder om at tage ejendommen til brug, eller når det af pantsætteren eller en anden i ejendommen berettiget godtgøres, at brugspanthaveren tilsidesætter pligter efter § 672.

Stk. 2. Brugspanthaveren har ret til at betale forfaldne beløb til panthavere med bedre eller med sideordnet prioritet.

Stk. 3. Brugspanteforholdet bortfalder, når ejendommen tvangssælges eller ejeren erklæres konkurs, eller når ejerens dødsbo tages under offentlig behandling som gældsfragåelsesbo.

§ 674. Når brugspanteforholdet ophører eller bortfalder, skal brugspanthaveren snarest aflægge regnskab for sin administration af pantet over for fogeden, pantsætteren og samtlige panthavere i ejendommen. Bortfalder brugspanteforholdet som følge af en konkurs eller behandling af ejerens dødsbo som gældsfragåelsesbo, aflægges regnskabet til skifteretten. Regnskabet skal senest aflægges ved tvangssalg.

Stk. 2. Regnskabet skal indeholde oplysninger om alle indtægter og udgifter oppebåret og afholdt af brugspanthaveren. Udgifter, som ikke kan oplyses endeligt, kan kun medtages, såfremt deres art og omtrentlige størrelse oplyses ved regnskabsaflæggelse.

Stk. 3. Brugspanthaveren kan beregne sig et passende vederlag for eget og sine ansattes arbejde vedrørende driften af ejendommen.

Stk. 4. Ophører brugspanteforholdet ikke som følge af tvangsauktion, og udviser brugspanteregnskabet et overskud, skal panthaveren udbetale dette til pantsætteren eller dennes bo.

Stk. 5. Uenighed om regnskabet afgøres af fogeden ved en beslutning, der skal begrundes.

§ 675. §§ 668-674 gælder også for pantsatte fiskerirettigheder, registrerede skibe og luftfartøjer.

KAPITEL 50
ARREST

§ 676. Fogeden kan foretage arrest til sikkerhed for pengekrav, når

1) der ikke kan foretages udlæg for kravet og
2) det må antages, at muligheden for senere at opnå dækning ellers vil blive væsentligt forringet.

Stk. 2. Arrest kan ikke foretages, når det må antages, at kravet ikke består.

Stk. 3. I luftfartøjer, fremmede statsskibe og skibsladninger, der tilhører fremmede stater, kan arrest kun foretages efter reglerne herom i anden lovgivning.

Stk. 4. Sager om arrest i skib med forbud mod skibets afsejling til sikring af et søretskrav behandles efter sølovens kapitel 4.

§ 677. Inden arrestforretning påbegyndes eller arrest foretages, kan fogeden bestemme, at kreditor som betingelse for arrest skal stille sikkerhed for den skade og ulempe, som kan påføres skyldneren ved arresten. Fogeden bestemmer sikkerhedens art og størrelse.

§ 678. Arrest kan afværges eller ophæves, hvis skyldneren stiller en efter fogedens skøn tilstrækkelig sikkerhed for kreditors krav med tillæg af såvel forfaldne som anslåede renter samt sandsynlige omkostninger i forbindelse med arrestforretningen, arrestsagen og sagen vedrørende kravet.

§ 679. Anmodning om arrest indgives skriftligt til Retten i Grønland. Anmodningen skal indeholde oplysninger om de konkrete omstændigheder, som kreditor vil påberåbe sig, og om de oplysninger, der i øvrigt er nødvendige for sagens behandling. Anmodningen skal være ledsaget af de dokumenter, der påberåbes. Retten kan fastsætte frist til at tilvejebringe oplysninger og dokumenter.

Stk. 2. Med hensyn til sagens behandling finder reglerne om tvangsfuldbyrdelse tilsvarende anvendelse med de ændringer, der følger af sagernes forskellighed.

§ 680. Fogeden erklærer de arresterede aktiver for belagt med arrest og vejleder skyldneren om arrestens retsvirkninger, herunder at råden over aktiverne i strid med kreditors ret kan medføre ansvar efter kriminalloven.

Stk. 2. Fogeden kan bestemme, at arresteret løsøre skal fratages skyldneren, når det må antages, at muligheden for at opnå dækning ellers vil blive væsentligt forringet. Løsøret opbevares på kreditors bekostning af fogeden eller af den, fogeden bemyndiger dertil. Ved arrest i kontante penge og omsætningsgældsbreve tages beløbet eller gældsbrevet i forvaring af fogeden. Ved arrest i tilgodehavender skal betaling ske til fogeden.

§ 681. Kreditor skal inden en uge efter arresten anlægge retssag om det krav, der er gjort arrest for, medmindre skyldneren under eller efter arrestforretningen frafalder forfølgning. Under denne sag skal kreditor endvidere nedlægge særskilt påstand om stadfæstelse af arresten.

Stk. 2. Verserer der retssag om det pågældende krav ved 1. instans, skal kreditor inden en uge efter arresten anlægge arrestsag ved samme ret.

Stk. 3. Er der afsagt dom i 1. instans i retssagen om det pågældende krav, anlægges arrestsagen ved den ret, der har afsagt dommen. Retten kan i tilfælde af anke udsætte arrestsagens behandling helt eller delvis.

Stk. 4. Skal retssag om det krav, der er gjort arrest for, anlægges ved en udenlandsk domstol, skal sagen anlægges inden to uger efter arresten. Inden for samme frist anlægges arrestsagen i Grønland.

Stk. 5. Verserer der retssag om det pågældende krav ved en udenlandsk domstol, hvis afgørelse må antages at få bindende virkning i Grønland, skal afgørelse af en sag anlagt efter stk. 1 udsættes, indtil der er truffet retskraftig afgørelse i den udenlandske sag. Retten kan dog straks afgøre spørgsmål om, hvorvidt arresten kan stadfæstes.

Stk. 6. Stk. 1-5 finder tilsvarende anvendelse, når arrest er afværget ved sikkerhedsstillelse.

§ 682. Kreditors forpligtelse til at anlægge retssag bortfalder, hvis skyldneren, efter at der er foretaget arrest, kommer under konkurs eller dør, og dødsboet tages under offentlig skiftebehandling uden gældsansvar for arvingerne.

Stk. 2. Kreditors sikkerhedsstillelse i anledning af arresten frigives, hvis der er forløbet 3 måneder, efter at arresten er foretaget, eller arrestsagen er ophævet, og der ikke fra boets side er anlagt retssag om erstatning.

§ 683. Under arrestsagen afgøres det, om arresten er lovlig foretaget. Skyldneren kan under arrestsagen fremsætte alle indsigelser vedrørende arrestens lovlighed. Behandles spørgsmålet om det pågældende krav særskilt, skal indsigelser mod kravets rigtighed dog fremsættes under denne sag.

§ 684. Arresten kan ophæves ved dommen i arrestsagen eller ved dommen vedrørende fordringen. Arresten bortfalder, når ankefristen er udløbet, medmindre anke er iværksat eller andet er bestemt i dommen.

§ 685. Arresten kan kræves ophævet af fogeden, hvis kreditor undlader at anlægge arrestsag eller sag vedrørende kravet inden de i § 681 nævnte frister, eller hvis nogen af disse sager afvises eller hæves.

Stk. 2. Arresten kan ophæves helt eller delvis på grund af omstændigheder, som er indtruffet efter arrestens foretagelse.

Stk. 3. Forinden arresten ophæves, skal fogeden så vidt muligt give kreditor lejlighed til at udtale sig.

§ 686. Fogedens afgørelser træffes ved beslutning, der skal begrundes.

KAPITEL 51
FORBUD

§ 687. Retten i Grønland kan ved forbud pålægge private og repræsentanter for stat og kommune i disses egenskab af parter i private retsforhold at undlade handlinger, som strider mod den berettigedes ret.

Stk. 2. Fogeden kan i forbindelse med et forbud pålægge den, som forbudet retter sig imod (den forpligtede), at foretage enkeltstående handlinger for at sikre den ved forbudet pålagte undladelsespligt.

Stk. 3. Med hensyn til luftfartøjer, fremmede statsskibe og skibsladninger, der tilhører fremmede stater, kan forbud kun anvendes efter reglerne herom i anden lovgivning.

§ 688. Forbud kan nedlægges, hvis det godtgøres eller sandsynliggøres,

1) at de handlinger, der søges forbudt, strider mod den berettigedes ret,
2) at den forpligtede vil foretage de handlinger, som søges forbudt, og
3) at formålet vil forspildes, hvis den berettigede henvises til at gøre sin ret gældende ved almindelig rettergang.

§ 689. Forbud kan ikke nedlægges, når det skønnes, at lovens almindelige regler om kriminalretligt ansvar og erstatning og eventuelt en af den forpligtede tilbudt sikkerhed yder den berettigede tilstrækkeligt værn.

Stk. 2. Fogeden kan nægte at nedlægge forbud, hvis det vil påføre den forpligtede skade eller ulempe, der står i åbenbart misforhold til den berettigedes interesse i, at forbudet nedlægges.

§ 690. Fogeden kan bestemme, at den berettigede som betingelse for forbudets nedlæggelse skal stille sikkerhed for den skade og ulempe, som kan påføres den forpligtede ved forbudet. Fogeden bestemmer sikkerhedens art og størrelse.

Stk. 2. Har fogeden stillet krav om sikkerhed, nedlægges forbudet først, når den forlangte sikkerhed er stillet. Fogeden giver parterne meddelelse om tidspunktet for forbudets nedlæggelse, såfremt dette tidspunkt ikke allerede er meddelt i et retsmøde, jf. § 132.

§ 691. Fogeden yder efter anmodning den berettigede bistand til at opretholde forbudet, herunder ved at hindre, at et forbud overtrædes, og ved at tilintetgøre, hvad der er foretaget i strid med forbudet.

Stk. 2. Fogeden kan beslaglægge genstande, såfremt de anvendes eller har været anvendt ved overtrædelse af forbudet, eller såfremt der er bestemte grunde til at antage, at de vil blive anvendt til sådant formål.

Stk. 3. Det beslaglagte opbevares på den berettigedes bekostning af fogeden eller af den, fogeden bemyndiger hertil.

Stk. 4. Fogeden kan betinge beslaglæggelse af, at den berettigede stiller sikkerhed for de i stk. 3 nævnte omkostninger. Beslaglæggelse kan endvidere betinges af, at en i medfør af § 690 fastsat sikkerhed forhøjes.

§ 692. Med hensyn til sagens behandling finder reglerne om tvangsfuldbyrdelse tilsvarende anvendelse med de ændringer, der følger af sagernes forskellighed.

§ 693. Fogeden kan afskære en bevisførelse, som findes uforenelig med hensynet til en hurtig behandling af sagen.

Stk. 2. Tilbagekalder den berettigede sin anmodning, eller gennemføres forbud ikke, eller ophæves et nedlagt forbud under fogedsagen, træffes efter anmodning bestemmelse om sagsomkostninger. Bestemmelserne i §§ 243-253 finder tilsvarende anvendelse.

§ 694. §§ 681-685 finder tilsvarende anvendelse. Retssag i Grønland anlægges dog ved Retten i Grønland, og fristen i § 681, stk. 1, for at anlægge retssag er 2 uger.

Stk. 2. Fogeden vejleder den forpligtede om retsvirkningerne af forbudet, herunder at overtrædelse af forbudet kan medføre kriminalretligt ansvar efter § 697, stk. 1.

§ 695. Ved dommen i forbudssagen eller ved dommen i en i medfør af § 697 anlagt sag træffes bestemmelse om, hvordan der skal forholdes med beslaglagte genstande. En sådan bestemmelse kan også træffes ved ophævelse af et forbud i medfør af § 694, jf. § 685. Ved

afgørelsen kan det beslaglagte gives tilbage til den forpligtede, eller det kan konfiskeres. Sker der konfiskation, kan det konfiskerede efter anmodning anvendes til dækning af den berettigedes erstatningskrav.

§ 696. Fogedens afgørelser træffes ved beslutning, der skal begrundes.

§ 697. Den, der forsætligt overtræder et fogedforbud, kan under en af den berettigede anlagt sag idømmes bøde og i forbindelse hermed dømmes til at betale erstatning.

Stk. 2. Stk. 1 finder tilsvarende anvendelse over for den, der forsætligt yder den forpligtede bistand til at overtræde et fogedforbud.

Stk. 3. Spørgsmålet om idømmelse af bøde eller erstatning kan udsættes, indtil forbudssagen er afgjort.

§ 698. Reglerne om arrest anvendes, hvis der fremsættes anmodning om forbud mod et kravs udbetaling, et skibs afsejling eller en genstands flytning eller anden rådighedsudøvelse over genstanden, og formålet hermed er at opnå sikkerhed for fyldestgørelse af et pengekrav.

KAPITEL 52
BEVISSIKRING VED KRÆNKELSE AF IMMATERIALRETTIGHEDER MV.

§ 699. Efter anmodning fra rettighedshaveren eller en anden, der er beføjet til at påtale en krænkelse af en immaterialret eller en overtrædelse som nævnt i stk. 2 (den, som har fremsat anmodning om sagen), kan Retten i Grønland træffe bestemmelse om, at der hos en anden (den, som sagen er rettet imod) skal foretages en undersøgelse med henblik på at sikre bevis for krænkelsen eller overtrædelsen og dennes omfang, såfremt

1) det sandsynliggøres, at den, som sagen er rettet imod, som led i erhvervsvirksomhed eller i øvrigt i ikke ubetydeligt omfang har begået en krænkelse eller overtrædelse som nævnt i stk. 2, og
2) der er grund til at antage, at bevis for krænkelsen eller overtrædelsen og dennes omfang kan findes i de lokaler, der ønskes undersøgt.

Stk. 2. Reglerne i dette kapitel finder anvendelse på bevissikring vedrørende

1) krænkelse af ophavsrettigheder eller beslægtede rettigheder, jf. ophavsretslovens §§ 2, 3, 45, 46, 48, 49 og 55, 3. pkt.,
2) overtrædelse af ophavsretslovens §§ 26, 2. og 3. pkt., samt §§ 51 og 52,
3) krænkelse af mønstre,
4) krænkelse af varemærker og fællesmærker,
5) krænkelse af virksomhedernes navne,
6) krænkelse af patenter,
7) overtrædelse af § 9 i landstingslov om forbrugerråd, markedsføring, mærkning, priser og forbrugerklageudvalg ved ulovlig produktefterligning.

Stk. 3. Undersøgelsen kan omfatte alt materiale, som må antages at være af betydning med henblik på at konstatere, om og i hvilket omfang krænkelser eller overtrædelser som nævnt i stk. 2 har fundet sted, herunder genstande bestemt for salg, maskiner og andet produktionsudstyr, bogføringsmateriale, fakturaer, ordresedler, reklamemateriale og andre dokumen-

ter, oplysninger på edb-anlæg, edb-programmer og elektroniske lagringsmidler. Der kan dog ikke foretages undersøgelse med henblik på at konstatere, om produktionsprocesser eller maskiner og andet produktionsudstyr krænker patenter.

Stk. 4. Retten afslår helt eller delvis en anmodning om undersøgelse, hvis det må antages, at undersøgelsen vil påføre den, som sagen er rettet imod, skade eller ulempe, som står i misforhold til rettighedshaverens interesse i undersøgelsens gennemførelse.

Stk. 5. En undersøgelse må ikke omfatte materiale, der indeholder oplysninger om forhold, som den, som sagen er rettet imod, i medfør af § 142, § 143 eller § 145 ville være udelukket fra eller fritaget for at afgive forklaring om som vidne.

§ 700. Anmodningen om undersøgelse indgives til Retten i Grønland. Anmodningen skal være skriftlig og skal indeholde de oplysninger, som rekvirenten påberåber sig til støtte for anmodningen, samt de oplysninger, der i øvrigt er nødvendige for sagens behandling.

Stk. 2. Retten fastsætter tid og sted for forretningen og giver meddelelse herom til den, som har anmodet om sagen og den, som sagen er rettet imod. Forudgående underretning af den, som sagen er rettet imod, kan undlades, såfremt underretning må antages at medføre risiko for, at genstande, dokumenter, oplysninger på edb-anlæg eller andet, som er omfattet af anmodningen om undersøgelse, fjernes, tilintetgøres eller ændres.

Stk. 3. Den, som sagen er rettet imod, skal, selv om denne ikke har modtaget forudgående underretning om forretningen, have adgang til at udtale sig, før retten træffer afgørelse om, hvorvidt anmodningen om undersøgelse skal tages til følge, jf. dog stk. 4.

Stk. 4. Forretningen kan foretages, selv om den, som sagen er rettet imod, ikke giver møde eller ikke træffes. I så fald opfordrer retten andre personer over 18 år, som er til stede, og som må antages at have kendskab til forholdene for den, som sagen er rettet imod, til at varetage dennes interesser under forretningen. Er den, som sagen retter sig imod, ikke forud blevet underrettet om forretningen, og træffes på stedet ingen, der kan varetage interesserne for den, som sagen retter imod, udsættes forretningen, medmindre der foreligger særlige omstændigheder.

Stk. 5. Er den, som sagen er rettet imod, ikke forud blevet underrettet om forretningen, skal den, som sagen er rettet imod, eller den, der varetager dennes interesser, jf. stk. 4, have adgang til at tilkalde en advokat. Ønsker den, som sagen er rettet imod, eller dennes repræsentant at benytte sig at denne ret, udsættes forretningen indtil advokaten er kommet til stede. Dette gælder dog ikke, såfremt en udsættelse af forretningen i dette øjemed vil medføre unødig forsinkelse eller en risiko som nævnt i stk. 2, 2. pkt.

Stk. 6. En afgørelse om gennemførelse af undersøgelse er betinget af, at den, som har fremsat anmodningen, stiller sikkerhed for den skade eller ulempe, som den, som sagen er rettet imod, kan blive påført, medmindre retten undtagelsesvis bestemmer andet. Retten bestemmer sikkerhedens art og størrelse.

Stk. 7. Har den, som sagen er rettet imod, ikke været til stede under forretningen, giver retten uden unødigt ophold den, som sagen er rettet imod, underretning om, hvad der er passeret. Den, som sagen er rettet imod, kan i så fald inden 1 uge efter modtagelsen af underretningen kræve forretningen genoptaget. Materiale fra undersøgelsen kan ikke udleveres til den, der har fremsat anmodningen, før denne frist er udløbet. Kræver den, som sagen er rettet

imod, sagen genoptaget, kan materialet først udleveres, når retten har truffet fornyet afgørelse i sagen.

Stk. 8. Rettens afgørelser træffes ved beslutning, der skal begrundes.

Stk. 9. Retten kan afskære en bevisførelse, som findes uforenelig med hensynet til forretningens fremme.

§ 701. En undersøgelse gennemføres ved rettens foranstaltning. I det omfang det må anses for nødvendigt med henblik på sikring af bevis, kan retten beslaglægge genstande eller dokumenter, ligesom retten eller den, retten bemyndiger hertil, kan tage fotografier, optage film samt fremstille kopier af dokumenter, oplysninger på edb-anlæg, edb-programmer og andet materiale.

Stk. 2. Retten kan udpege en eller flere uvildige sagkyndige til at bistå sig ved undersøgelsens gennemførelse.

Stk. 3. Den, som har fremsat anmodningen, eller dennes repræsentant har på de betingelser, retten måtte fastsætte, ret til at være til stede under undersøgelsen, men alene med henblik på at bistå retten med oplysninger, identifikation af produkter og lignende. Retten kan dog bestemme, at den, som har fremsat anmodningen, eller dennes repræsentant ikke må være til stede.

Stk. 4. I retsbogen gengiver retten i fornødent omfang de iagttagelser, der er gjort under undersøgelsen, ligesom retten udfærdiger en fortegnelse over beslaglagte genstande eller dokumenter og fremstillede kopier mv. Materialet opbevares af retten eller den, retten bemyndiger hertil. I det omfang andet ikke bestemmes af retten, holdes materialet tilgængeligt for parterne, og retten kan i samme omfang udlevere materialet eller kopier heraf til parterne. Har en uvildig sagkyndig medvirket, skal denne inden for en af retten fastsat frist udfærdige en beskrivelse af undersøgelsen og dennes resultater. Retten sender en kopi af beskrivelsen til parterne.

Stk. 5. Udgifter ved sagkyndig bistand og opbevaring af beslaglagte genstande mv. samt andre særlige udgifter ved forretningens gennemførelse afholdes foreløbig af den, som har fremsat anmodningen. Retten kan bestemme, at den, som har fremsat anmodningen, skal stille sikkerhed for udgifternes betaling.

Stk. 6. I det omfang det må anses for nødvendigt for at gennemføre undersøgelsen, kan retten skaffe sig adgang til lokaler og gemmer hos den, som sagen er rettet imod. Retten kan med henblik herpå anvende den nødvendige magt. Politiet yder efter anmodning retten bistand hertil.

§ 702. Den, som har fremsat anmodningen, skal inden 4 uger efter modtagelsen af rettens meddelelse om, at undersøgelsen er afsluttet, anlægge retssag vedrørende de krænkelser eller overtrædelser, som begrundede anmodningen om undersøgelse, medmindre den, som sagen er rettet imod, frafalder forfølgning. Retssag anlægges ved Retten i Grønland. Har den, som sagen er rettet imod, ikke frafaldet forfølgning, og anlægges retssag ikke rettidigt, skal retten og den, som har fremsat anmodningen, tilbagelevere beslaglagte genstande og dokumenter, fremstillede kopier og andet bevismateriale hidrørende fra undersøgelsen, og det under undersøgelsen fremkomne kan ikke anvendes som bevis for krænkelser eller overtrædelser.

Stk. 2. Ophæves en afgørelse om undersøgelse, efter at undersøgelsen er gennemført, gælder stk. 1, 3. pkt. tilsvarende.

Stk. 3. Viser det sig, at den påberåbte ret ikke består eller ikke kan gøres gældende af den, der har fremsat anmodningen, har den, som sagen er rettet imod, krav på erstatning for tab og tort. Det samme gælder, såfremt det ikke godtgøres, at den, som sagen er rettet imod, har gjort sig skyldig i krænkelser eller overtrædelser omfattet af anmodningen om undersøgelse.

Stk. 4. Krav om erstatning i medfør af stk. 3 kan gøres gældende som modkrav under en retssag anlagt af den, som har fremsat anmodningen, eller under et selvstændigt søgsmål. Anlægger den, som har fremsat anmodningen, ikke retssag i overensstemmelse med stk. 1, 1. pkt., skal et selvstændigt søgsmål om erstatning anlægges af den, som sagen er rettet imod, inden 3 måneder, efter at fristen for at anlægge søgsmål for den, som har fremsat anmodningen, er udløbet. Ophæves en afgørelse om undersøgelse efter sagens genoptagelse, jf. § 700, stk. 7, 2. pkt., eller under kære, kan der ved afgørelsen herom tillægges den, som sagen er rettet imod, erstatning efter stk. 3.

§ 703. Med hensyn til sagens behandling finder §§ 218, 602, stk. 7, 603, stk. 3, 605, stk. 5, og 606, stk. 1, nr. 1 og 2, tilsvarende anvendelse.

KAPITEL 53
APPEL

§ 704. Afgørelser om tvangsfuldbyrdelse, truffet af kredsretterne og Retten i Grønland, kan kæres til Grønlands Landsret i overensstemmelse med reglerne om kære i civile sager. Disse regler finder endvidere tilsvarende anvendelse for adgangen til at give tilladelse til at kære afgørelser truffet af Grønlands Landsret.

Stk. 2. Kære af afgørelser, der træffes i auktionssager ved auktionens slutning, har opsættende virkning. Ved kære af afgørelser, der træffes inden auktionens slutning, kan en bestemmelse om opsættende virkning betinges af, at kærende stiller sikkerhed for omkostningerne ved afholdelse af nyt auktionsmøde.

Stk. 3. Fogedens ophævelse af en arrest eller et forbud kan ikke hindres i at træde i kraft ved kære.

AFSNIT IX
ANDRE BESTEMMELSER

KAPITEL 54
RETSFORHØR

§ 705. Efter anmodning fra en offentlig myndighed kan der optages retsforhør til undersøgelse og oplysning af forhold af retlig betydning. Retsforhør afholdes af kredsdommeren uden medvirken af domsmænd.

AFSNIT X
RETSAFGIFT

KAPITEL 55
AFGIFTER I BORGERLIGE DOMSSAGER I FØRSTE INSTANS

Borgerlige domssager

§ 706. For sager, som angår penge eller penges værd, svares en afgift på 1 pct. af sagens værdi, dog svares minimum 500 kr.

§ 707. Sagens værdi beregnes efter påstanden i stævningen. Omfatter påstanden flere krav fra samme part, er sagens værdi den samlede værdi af disse krav. Renter, sagsomkostninger og værdien af en modydelse, hvoraf krav måtte være betinget, medregnes ikke.

Stk. 2. Angår påstanden en ydelse, der skal betales et ubestemt antal gange, beregnes værdien ved at multiplicere ydelserne pr. år med 10. Angår påstanden en ydelse, der skal betales et bestemt antal gange, beregnes værdien ved at multiplicere ydelsen pr. gang med antallet af gange, ydelsen skal betales. Værdien kan dog ikke overstige ydelserne pr. år multipliceret med 10. Er ydelserne ikke af samme størrelse, lægges ydelserne for det sidste år inden sagens anlæg til grund for beregningen.

§ 708. Kan sagens værdi ikke bestemmes på grundlag af påstanden i stævningen, men angår sagen dog krav af økonomisk værdi, skal sagsøgeren anslå værdien så nøjagtigt som muligt. Om fornødent ansætter retten værdien ved et skøn.

§ 709. Værdien af sager i lejeforhold beregnes, når sagen omfattes af 1. pkt. i § 707, stk. 2, ved at multiplicere den årlige ydelse, påstanden angår, med 5. Omfattes sagen af 2. pkt. i den nævnte bestemmelse, kan værdien ikke overstige ydelserne pr. år, multipliceret med 5. For sager, der angår §§ 14, 49 og 53 i landstingsforordning om leje af boliger, fastsættes sagens værdi dog til ét års leje.

§ 710. Udvides påstanden, omberegnes afgiften på grundlag af den udvidede påstand.

Stk. 2. Det påhviler vedkommende part, så nøjagtigt som muligt at opgive sagens værdi.

§ 711. For sager om:

1) servitutter og partielle brugsrettigheder, for hvilke der ikke svares vederlag,
2) mortifikation af værdipapirer eller af servitutter, brugsrettigheder og grundbyrder eller om erhvervelse af ejendom,
3) dødsformodning,

er afgiften 400 kr., uanset om sagen angår penge eller penges værd.

§ 712. For sager, hvis genstand ikke er penge eller penges værd, er afgiften 500 kr.

§ 713. Omfatter søgsmålet flere krav, som hører under § 706, sammenlægges kravene, også hvor sagen anlægges af flere sagsøgere eller mod flere sagsøgte.

Stk. 2. Omfatter et søgsmål flere krav, som hører under § 711 eller § 712 eller begge disse, udgør afgiften 500 kr.

Stk. 3. Omfatter søgsmålet såvel krav, som hører under § 706, som krav, for hvilke afgift beregnes efter § 711 eller § 712, lægges den påstand, der fører til den højeste afgift, til grund for beregningen.

§ 714. Adcitationssøgsmål og interventionssøgsmål efter § 189 anses for selvstændige søgsmål. For indtræden i sager efter § 192 svares ingen afgift.

§ 715. Nedlægger sagsøgte påstand om selvstændig dom, betragtes denne påstand som et selvstændigt søgsmål.

Stk. 2. Dette gælder dog ikke, hvor sagsøgte i en sag om patentindgreb påstår patentet kendt ugyldigt.

§ 716. Afvises en sag, fordi retten ikke er kompetent, svares ikke ny afgift, såfremt sagen anlægges på ny inden 3 måneder efter afvisningen. Det samme gælder, hvis sagen hæves af samme grund, eller fordi begge parter udebliver. Fristen regnes i så fald fra den dag, hvortil sagen sidst har været berammet.

§ 717. Der svares ingen afgift af en sag, der genoptages. Det samme gælder en sag, som indbringes for retten på ny, efter at den har været udsat og oversendt til behandling ved Grønlands Forbrugerklageudvalg.

Stk. 2. Hæver sagsøgeren en sag, efter at den er oversendt til det i stk. 1, 2. pkt. nævnte udvalg, kan afgiften forlanges tilbagebetalt.

§ 718. Hjemvises en sag til ny behandling i underinstansen, svares ingen afgift for den fornyede behandling.

§ 719. Afgiftspligten indtræder:

1) for stævninger og andre processkrifter af afgiftspligtigt indhold:
   ved indleveringen,
2) for processkrifter af afgiftspligtigt indhold, der fremlægges i retten:
   ved fremlæggelsen,
3) for påstande af afgiftspligtigt indhold, der fremsættes mundtligt i retten:
   når de fremsættes.

§ 720. Afgiftsfri er sager om:

1) nægtelse af valgret til Folketinget, Landstinget og kommunalbestyrelser samt borgerråd i områder udenfor den kommunale inddeling og bygdebestyrelser,
2) adoption,
3) ægteskab eller forældremyndighed,
4) faderskab,

5) værgemål,
6) prøvelse af administrativt bestemt frihedsberøvelse,
7) stadfæstelse af arrest eller forbud, for så vidt der er anlagt hovedsag.

§ 721. Afgift svares ikke af:
1) en statstjenestemand, der anlægger sag efter ordre,
2) en part, der har fri proces.

Stk. 2. Pålægges det modparten at betale sagens omkostninger, skal han i de stk. 1, nr. 1, nævnte tilfælde tilpligtes at svare afgift efter foranstående regler, medmindre særlige omstændigheder taler derimod. Sagsgenstandens værdi fastsættes af retten. Afgiftspligten indtræder, når retten træffer sin afgørelse.

Bevisoptagelse mv.

§ 722. For bevisoptagelse, herunder optagelse af syn og skøn, hvad enten bevisoptagelse skal ske i Grønland eller i udlandet, svares 400 kr., medmindre den sker under eller til brug for en i Grønland anlagt retssag. Samme afgift svares for behandling af anmodninger efter voldgiftslovens §§ 3, 4 og 6.

Stk. 2. Søforklaringer er afgiftsfri.

§ 723. Reglerne i §§ 706-721 finder anvendelse med de fornødne lempelser.

KAPITEL 56
AFGIFTER FOR FOGEDFORETNINGER OG TVANGSSALG

Fogedforretninger

§ 724. For udlæg og for arrest på gods svares en afgift på ½ pct. af sagens værdi, dog svares minimum en grundafgift på 300 kr.

Stk. 2. For udlæg efter § 27, stk. 3 i kreditkøbsloven, som kreditor anmoder om at få foretaget straks i tilslutning til tilbagetagelsesforretningen, svares afgift efter stk. 1.

Stk. 3. Anmoder en kreditor samtidig om udlæg på grundlag af udpantningsret hos samme skyldner for flere krav, sammenlægges kravene inden afgiftens beregning.

Stk. 4. Anmoder en kreditor om udlæg eller arrest for samme krav hos flere skyldnere, beregnes afgift for hver skyldner. Dette gælder dog ikke, hvis skyldnerne er samlevende ægtefæller, eller hvor begæringen vedrører fast ejendom, som tilhører skyldnerne i forening.

Stk. 5. Afgiftspligten bortfalder, hvis fogedretten efter § 601, stk. 1, afviser at foretage udlægsforretning, eller hvis forretningen afvises efter konkurslovens §§ 16-16 a, 31, 171 og 207, stk. 1.

§ 725. For følgende forretninger svares en grundafgift på 300 kr.:
1) forretninger, vedrørende fuldbyrdelse af domme, der ikke lyder på penge,
2) indsættelses- og udsættelsesforretninger uden sædvanligt eksekutionsgrundlag,
3) forretninger vedrørende nedlæggelse af forbud,

4) forretninger vedrørende bevissikring ved krænkelse af immaterialrettigheder mv.

Stk. 2. Reglen i § 724, stk. 4, finder tilsvarende anvendelse.

§ 726. For de forretninger, der er nævnt i §§ 724-725, svares yderligere en tillægsafgift på 400 kr., såfremt forretningen helt eller delvist foretages uden for rettens kontor, eller skyldneren fremstilles af politiet.

Stk. 2. Anmoder en kreditor samtidig om en af de i stk. 1 nævnte retshandlinger foretaget hos samme skyldner for flere krav, betales kun én tillægsafgift. For udlæg efter § 27, stk. 3, i kreditkøbsloven, som kreditor anmoder om at få foretaget straks i tilslutning til en tilbagetagelsesforretning, for hvilken der skal betales tillægsafgift, betales ikke tillægsafgift. For forretninger vedrørende nedlæggelse af forbud og forretninger vedrørende bevissikringsundersøgelse, der anmodes om og foretages samtidig, betales kun én retsafgift.

Stk. 3. § 724, stk. 4 finder tilsvarende anvendelse.

Stk. 4. Afgiftspligten bortfalder, hvis fogedretten afviser at foretage forretningen uden for rettens kontor eller at lade skyldneren fremstille ved politiet.

§ 727. For de i §§ 724 og 725 omhandlede forretninger indtræder afgiftspligten, når der første gang over for fogeden fremsættes anmodning vedrørende kravet. Afgiftspligten efter § 726 indtræder, når der første gang over for fogedretten fremsættes begæring om retshandlingens foretagelse.

§ 728. For andre forretninger end udlæg på grundlag af udpantningsret svares ny afgift, når kreditor mere end 3 måneder, efter at afgiftspligt er indtrådt, fremsætter ny anmodning vedrørende kravet over for samme fogedret eller fogedretten i en anden retskreds.

§ 729. Afgiftsfri er fogedforretninger vedrørende:

1) bøder, konfiskerede værdier og sagsomkostninger i kriminalsager, der inddrives af det offentlige,
2) afgifter og sagsomkostninger, som det påhviler domstolene at indkræve,
3) krav tilkommende en part, der har fri proces,
4) krav tillagt en statstjenestemand under en af ham efter ordre anlagt sag,
5) borgerlige krav fastsat under en offentlig kriminalsag,
6) forældremyndighed og samvær,
7) udstedelse af tvangssalgsskøde.

§ 730. Bestemmelserne i §§ 724-729 gælder ikke for fogedforretninger, der foretages af politiet eller pantefogeder, bortset fra ind- og udsættelsesforretninger, der foretages af politiet.

Stk. 2. Bestemmelserne i §§ 724-729 finder ikke anvendelse i tilfælde, hvor fogedforretninger, der er foretaget af politiet eller pantefogeder, indbringes for fogedretten efter § 607, stk. 1.

Tvangssalg

§ 731. For tvangssalg, der afholdes af fogedretten, svares afgift efter reglerne i §§ 732-737.

§ 732. For behandling af en anmodning om afholdelse af tvangssalg over fast ejendom, registreret skib eller luftfartøj med tilhørende løsøre svares 800 kr. Dog svares ikke afgift for anmodning om nyt tvangssalg i medfør af § 663, stk. 1.

Stk. 2. For tvangssalg over de i stk. 1 nævnte aktiver svares yderligere ½ pct. og for frivillig auktion 1 pct. Afholdes der nyt tvangssalg i medfør af § 663, stk. 1, svares kun afgift af den budsum mv., som ejendommen sælges for.

Stk. 3. For misligholdelsestvangssalg svares afgift efter reglerne i stk. 1 og stk. 2.

§ 733. For behandling af en anmodning om tvangssalg over aktier, gældsbreve og andre fordringer svares 300 kr.

Stk. 2. For tvangssalg over de i stk. 1 nævnte aktiver svares yderligere 1 pct.

§ 734. De i §§ 732, stk. 2, og 733, stk. 2, fastsatte afgifter beregnes af budsummen med tillæg dels af de omkostninger, som det ifølge tvangssalgsvilkårene påhviler køberen at udrede, dels af de privatretlige byrder og forpligtelser, restancer af skatter og afgifter til det offentlige mm., som køberen ifølge tvangssalgsvilkårene skal betale eller overtage uden for budsummen.

§ 735. Afgiftspligten efter §§ 732, stk. 2, og 733, stk. 2, indtræder ved tvangssalgets slutning.

§ 736. Reglen i § 721, stk. 1, nr. 2, finder tilsvarende anvendelse på de i §§ 732, stk. 1, og 733, stk. 1, omhandlede afgifter, såfremt der er meddelt fri proces til tvangssalg.

§ 737. Afgiftspligten efter §§ 732, stk. 2, og 733, stk. 2, bortfalder, hvis tvangssalget ophæves, herunder ved aftale mellem de interesserede, på grund af fejl begået af fogedretten.

KAPITEL 57
AFGIFTER FOR APPEL

Anke

§ 738. For anke i den borgerligere retsplejes former svares afgift efter reglerne i kapitel 55 på grundlag af påstanden i ankesagen.

Stk. 2. For anke til landsret udgør afgiften dog mindst 750 kr. For anke til højesteret forhøjes afgiften med 50 pct., og afgiften udgør mindst 1.500 kr.

§ 739. For anke i de i § 720, stk. 1, nr. 1-6, omhandlede sager svares ingen afgift.

Stk. 2. Reglerne i § 721 finder anvendelse ved anke, for så vidt angår stk. 1, nr. 2, dog kun såfremt parten har fri proces i ankesagen.

Kære

§ 740. For kære til landsret svares 400 kr. og for kære til Højesteret 750 kr.

§ 741. Afgiftsfri er kære iværksat af:
1) parter i en sag, der er fritaget for afgift i medfør af § 720, nr. 1-6,
2) parter, der er fritaget for afgift i medfør af § 721, stk. 1,
3) anklagemyndigheden og sigtede i offentlige straffesager,
4) beskikkede forsvarere og advokater vedrørende spørgsmålet om vederlag.

§ 742. Omgør vedkommende ret den påkærede beslutning, skal den erlagte kæreafgift tilbagebetales. Får den kærende helt eller delvis medhold ved kæremålets afgørelse, skal kæreafgiften ligeledes tilbagebetales.

Ny foretagelse og ekstraordinær anke

§ 743. For behandling af andragende om ny foretagelse af en sag eller om ekstraordinær anke af en dom i medfør af retsplejelovens §§ 526 og 530, svares 1.500 kr. Afgift svares dog ikke, hvis parten har fri proces til at fremsætte andragende om genoptagelse. Afgiften tilbagebetales, såfremt andragendet tages til følge. For selve sagens fornyede foretagelse eller påanke svares ingen afgift.

KAPITEL 58
ALMINDELIGE BESTEMMELSER OM AFGIFTER

Afgifternes beregning og indbetaling mm.

§ 744. Afgifter, der beregnes som en procentdel, afrundes opefter til nærmeste kronebeløb, som er deleligt med 10.

§ 745. Retten i Grønland beregner og oppebærer afgiften. Politimesteren i Grønland beregner og oppebærer dog afgiften for ind- og udsættelsesforretninger, der foretages af politiet efter § 730, stk. 1.

§ 746. Afgiftspligten indtræder, medmindre andet er bestemt, når der fremsættes anmodning om retshandlingens foretagelse.

Stk. 2. Medmindre andet er bestemt, påhviler afgiftspligten den, der fremsætter anmodningen. Såfremt anmodningen er fremsat i henhold til fuldmagt, hæfter tillige den befuldmægtigede for afgiften, såfremt denne beregnes ved anmodningens fremsættelse.

§ 747. Kan afgiften for en retshandling beregnes ved fremsættelsen af anmodningen om at få foretaget retshandlingen, kan afgiften kræves betalt samtidig med, at anmodningen fremsættes. Betales afgiften ikke efter påkrav, kan retten fastsætte en frist for afgiftens betaling. Betales afgiften ikke inden fristens udløb, betragtes anmodningen som bortfaldet. I så fald bortfalder også afgiften.

Stk. 2. Kan afgiften ikke beregnes ved fremsættelse af anmodningen, betales afgiften efter påkrav. Der kan ved fremsættelse af anmodningen kræves sikkerhed for afgiftens betaling, medmindre retten af egen drift skal udføre retshandlingen. Bestemmelserne i stk. 1, 2.-4. pkt., finder herved tilsvarende anvendelse.

§ 748. Afgifterne efter dette afsnit tilfalder statskassen.

Klage over afgiftsberegningen

§ 749. Indsigelse fra en afgiftspligtig imod beregningen af en afgift sker ved klage til Retten i Grønland. Klagen skal indgives senest 6 uger, efter at den afgiftspligtige har fået kundskab om beregningen.

Stk. 2. Retten i Grønland kan se bort fra overskridelser af klagefristen på 6 måneder, når særlige omstændigheder gør overskridelsen undskyldelig.

Stk. 3. Tages klagen til følge, omgøres afgiftsberegningen i overensstemmelse hermed.

Stk. 4. Ændres afgiftsberegningen ikke i henhold til stk. 3, træffes afgørelsen ved beslutning, der skal begrundes. Beslutningen træffes af Retten i Grønland.

Stk. 5. Retten kan efter sit eget skøn af egen drift indhente oplysninger eller erklæringer fra klageren. Beslutningen kan stadfæste afgiftsberegningen eller ændre den til fordel eller til skade for den afgiftspligtige.

Stk. 6. Beslutningen kan inden to uger påkæres i den civile retsplejes former. Bestemmelsen i stk. 5 finder tilsvarende anvendelse.

§ 750. Retten i Grønland kan af egen drift ændre beregningen til fordel for den afgiftspligtige.

Stk. 2. Bortset fra de i § 749, stk. 5 og 6, omhandlede tilfælde kan efterbetaling af for lidt beregnet afgift ikke kræves, når der er forløbet 6 uger, efter at den afgiftspligtige har fået kundskab om beregningen.

Stk. 3. Efterbetaling kan dog kræves, hvor beregningen hviler på urigtige, ufuldstændige eller på anden måde vildledende oplysninger fra den afgiftspligtige eller dennes befuldmægtigede. Ved klage over efterkrav finder reglerne i § 749 tilsvarende anvendelse.

KAPITEL 59
GENERELLE BESTEMMELSER OM INDFØRELSE AF AFGIFT

§ 751. Justitsministeren er under forudsætning af gensidighed bemyndiget til at frafalde afgift for bevisoptagelse, for så vidt begæringen kommer fra en udenlandsk myndighed.

Stk. 2. I overenskomster med fremmede stater kan der optages bestemmelser om fritagelse for afgift efter bestemmelserne i dette afsnit.

AFSNIT XI
RÅD

KAPITEL 60
RÅDET FOR GRØNLANDS RETSVÆSEN

§ 752. Der oprettes et råd, Rådet for Grønlands Retsvæsen, som skal varetage koordinationen mellem Grønlands hjemmestyre og rigsmyndighederne om kriminal- og retsplejelovgivningen, herunder udvikle det lovgivningsmæssige grundlag herfor, iværksætte forskning i forbindelse hermed samt følge de enkelte retsmyndigheders funktion og uddannelsesbehov.

§ 753. Rådet for Grønlands Retsvæsen består af 13 medlemmer, landsdommeren i Grønland, dommeren ved Retten i Grønland, politimesteren i Grønland, lederen af Kriminalforsorgen i Grønland, Kanukoka, en advokat, en forsvarer, en universitetslærer, to repræsentanter for Grønlands hjemmestyre samt repræsentanter for Justitsministeriet, Domstolsstyrelsen og Direktoratet for Kriminalforsorgen.

Stk. 2. Advokaten udpeges af justitsministeren efter indstilling fra Advokatrådet og forsvareren efter indstilling fra Forsvarerforeningen i Grønland. Universitetslæreren udpeges af justitsministeren.

Stk. 3. Justitsministeren og Grønlands hjemmestyre udpeger i fællesskab en formand, som kan være en af rådets medlemmer, jf. stk. 1.

Stk. 4. Justitsministeren fastsætter efter forhandling med Grønlands hjemmestyre nærmere regler for rådets virksomhed, herunder om varetagelse af sekretariatsfunktionen for rådet.

KAPITEL 61
DET GRØNLANDSKE KRIMINALPRÆVENTIVE RÅD

§ 754. Der oprettes et råd, Det Grønlandske Kriminalpræventive Råd, som inden for gældende lovgivning skal virke for forebyggelse af kriminalitet, herunder ved gennemførelse af sikkerhedsfremmende foranstaltninger, ved oplysningsvirksomhed og erfaringsudveksling og ved rådgivning af lokale SSPK-udvalg.

§ 755. Det Grønlandske Kriminalpræventive Råd sammensættes af 8 medlemmer bestående af repræsentanter for Politimesteren i Grønland, Kriminalforsorgen i Grønland, Socialdirektoratet, Sundhedsdirektoratet, Kanukoka samt frivillige organisationer, arbejdsgiverorganisationer og lønmodtagerorganisationer i Grønland. Repræsentanterne for de frivillige organisationer samt arbejdsgiver- og lønmodtagerorganisationerne udpeges af justitsministeren efter indstilling fra henholdsvis Kulturdirektoratet, Grønlands Arbejdsgiverforening og Sulinermik Inuusutisarsiuteqartat Kattuffiat (SIK).

Stk. 2. Justitsministeren fastsætter efter forhandling med Grønlands hjemmestyre nærmere regler for rådets virksomhed, herunder om valg af formand. Sekretariatsfunktionen for rådet varetages af Politimesteren i Grønland.

AFSNIT XII
IKRAFTTRÆDELSESBESTEMMELSER

[…]

AFSNIT XIII
OVERGANGSBESTEMMELSER

§ 756. Personer, som hidtil har virket som kredsdommere, og som opfylder betingelserne i § 12, stk. 1, kan af dommeren ved Retten i Grønland beskikkes som midlertidige kredsdommere i indtil 3 år fra lovens ikrafttræden.

Stk. 2. Den midlertidige beskikkelse bortfalder, når en fast kredsdommer udnævnes i stillingen efter § 12, eller en kredsdommerkandidat beskikkes i stillingen efter § 16, stk. 3. Dommeren ved Retten i Grønland kan dog tilbagekalde beskikkelsen fra et tidligere tidspunkt.

§ 757. Personer, som hidtil har virket som bisidder i kriminalsager, og som opfylder betingelserne i § 66, stk. 1, kan af dommeren ved Retten i Grønland meddeles en frist på 3 år fra lovens ikrafttræden til at gennemføre forsvareruddannelsen efter § 67, stk. 2. I denne periode gælder § 66, stk. 2, tilsvarende.

§ 758. Sager, der endnu ikke er indbragt for Grønlands Landsret på den tid, hvor loven træder i kraft og som i henhold til lov, landstingsforordning eller i henhold til regler udstedt i medfør af lov eller landstingsforordning er henlagt til behandling ved Grønlands Landsret i første instans, skal indbringes for Retten i Grønland til behandling i første instans.

Bemærkninger (retsplejeloven)

AFSNIT I
DOMSMAGTEN MV.

KAPITEL 1
DOMSMAGTENS ORGANISATION MV.

Organisation

Retterne

Til § 1

Efter bestemmelsen foreslås det, at de almindelige domstole er kredsretterne, Retten i Grønland, Grønlands Landsret og Højesteret. Kredsretterne og Retten i Grønland skal varetage domstolenes funktioner i 1. instans, mens Grønlands Landsret udelukkende skal varetage funktionerne i 2. instans og Højesteret funktionerne i 3. instans.

Bestemmelsen indebærer således, at Retten i Grønland oprettes som en ny juridisk domstol i 1. instans Retten i Grønland skal – ud over uddannelse og vejledning af kredsretternes personale – behandle sager, der er henvist fra kredsretterne, og sager, der efter lovgivningen er henlagt til Retten i Grønland i 1. instans, jf. §§ 57-58. Grønlands Landsret skal således ikke længere behandle sager i 1. instans, og Østre Landsret vil derfor ikke længere som 2. instans skulle behandle ankesager derfra. Østre Landsret udgår dermed af den grønlandske retsplejeordning.

Der henvises i øvrigt til betænkningens afsnit VI, kap. 5.4.1.1. om retterne mv.

Til § 2

Efter bestemmelsen i *stk. 1* inddeles Grønland – som efter den nugældende ordning – i 18 retskredse, hvis område fastsættes af justitsministeren ved en fortegnelse med angivelse af, hvilke geografiske områder der hører under de enkelte retskredse, jf. *stk. 2 og 3*.

Kommissionens forslag til en retskredsinddeling fremgår af betænkningens afsnit VI, kap. 5.4.1.4. om stedlig kompetence.

Til § 3

Stk. 1, 1. og 2. pkt., svarer i et vist omfang til den nugældende bestemmelse i retsplejeloven for Grønland, kapitel 1, § 6, stk. 3. Efter bestemmelsen kan en kredsret således beklædes af en eller flere kredsdommere, ligesom en kredsdommer kan udnævnes for flere kredsretter ad gangen.

Forslaget indebærer imidlertid, at kompetencen til at udnævne kredsdommere ikke længere ligger hos landsdommeren, men i stedet overlades til Domstolsstyrelsen efter indstilling fra Dommerrådet, jf. de foreslåede bestemmelser i §§ 10 og 12.

Efter bestemmelsen i *stk. 1, 3. pkt.*, skal der ved afgørelsen af spørgsmålet om udnævnelse af en kredsdommer for flere kredsretter, ud over sagsantallet, lægges betydelig vægt på, om kredsenes egenart og de trafikale forhold gør en sådan ordning forsvarlig. Der må dog også lægges vægt på mulighederne for at besætte stillingerne.

Dette vil have særlig betydning i forbindelse med, at der træffes beslutning om antallet og placeringen af kredsdommerne i tilknytning til udmøntningen af en ny retsplejelov og dermed indførelsen af en ny domstolsstruktur, men vil også skulle iagttages ved efterfølgende udnævnelser af kredsdommere.

Som anført i betænkningen afsnit VI, kap. 5.4. forudsættes det, at Domstolsstyrelsen i forbindelse med sine drøftelser med landsdommeren foretager høring af Kredsdommerforeningen og retssekretærernes forening, inden kommissionens forslag til en ny kredsretsstruktur gennemføres i praksis. Denne høringsfase vil også kunne medvirke til at sikre, at de lokale hensyn tilgodeses i forbindelse med implementeringen.

Efter bestemmelsen i *stk. 2* træffer dommeren ved Retten i Grønland efter forhandling med de pågældende kredsdommere afgørelse om sagernes fordeling mellem flere kredsdommere ved samme kredsret.

Der henvises i øvrigt til betænkningens afsnit VI, kap. 5.4.1.1., om kredsretterne.

Til § 4

Efter den foreslåede bestemmelse i *stk. 1* overlades det til Domstolsstyrelsen at fastsætte tingstederne for kredsretterne. Det forudsættes dog, at kredsretterne foreløbigt skal have tingsted i de samme byer som i dag, jf. betænkningens afsnit VI, kap. 5.4.1.1., om kredsretterne.

Kontordagenes antal og kontortidens længde ved de enkelte kredsretter fastsættes af dommeren ved Retten i Grønland, der i samarbejde med kredsretterne må antages at være nærmest til at vurdere forholdene ved de enkelte kredsretter, jf. *stk. 2*.

Efter bestemmelsen i *stk. 3* kan kredsretten, ligesom efter den nugældende ordning, beslutte, at retten – ud over det faste tingsted – også skal sættes f.eks. i bygder inden for kredsrettens område.

Der henvises i øvrigt til betænkningen afsnit VI, kap. 5.4.1.1., om kredsretterne.

Til § 5

Det følger af den foreslåede bestemmelse i *stk. 1*, at Retten i Grønland består af en juridisk dommer, der – ligesom danske dommere – udnævnes af justitsministeren efter indstilling fra Dommerudnævnelsesrådet, jf. den foreslåede bestemmelse i § 13.

Et antal dommerfuldmægtige skal gøre tjeneste ved Retten i Grønland, jf. *stk. 2*, og skal efter den foreslåede bestemmelse i *stk. 3* behandle sager, der efter dommerens bestemmelse er passende i forhold til dommerfuldmægtigens faglige kvalifikationer og erfaring, jf. den tilsvarende bestemmelse i den danske retsplejelovs § 17 a, stk. 1, om fuldmægtige ved byretterne og Sø- og Handelsretten.

Der henvises i øvrigt til betænkningens afsnit VI, kap. 5.4.1.1., om Retten i Grønland.

Til § 6

Efter den foreslåede bestemmelse i *stk. 1* skal Retten i Grønland have tingsted i Nuuk, men retten kan bestemme, at retten skal sættes andre steder, jf. *stk. 2*. Ved domsforhandling skal retten sættes dér, hvor det af hensyn til bevisførelsen er mest hensigtsmæssigt, f.eks. fordi parter og vidner opholder sig det pågældende sted, jf. *stk. 3*. Forinden retten træffer bestemmelse om at sætte retten et andet sted, skal parterne have lejlighed til at udtale sig om spørgsmålet, jf. *stk. 4*.

Der henvises i øvrigt til betænkningens afsnit VI, kap. 5.4.1.1., om Retten i Grønland.

Til § 7

Efter *stk. 1* skal Grønlands Landsret bestå af en juridisk dommer, der – ligesom danske dommere – udnævnes af justitsministeren efter indstilling fra Dommerudnævnelsesrådet, jf. den foreslåede bestemmelse i § 13.

Efter bestemmelsen i *stk. 2* skal Grønlands Landsret under domsforhandling af ankesager, som i 1. instans er behandlet af Retten i Grønland, tiltrædes af yderligere to landsdommere, som efter den foreslåede bestemmelse i § 14, stk. 2 beskikkes af præsidenten for den landsret i Danmark, hvor de pågældende landsdommere er udnævnt – henholdsvis Præsidenten for Østre Landsret og Præsidenten for Vestre Landsret.

Uden for domsforhandlingen i disse sager, kan den faste dommer imidlertid også beslutte, at landsretten også skal tiltrædes af to landsdommere, jf. *stk. 2, 2. pkt.* Dette kan forekomme i tilfælde, hvor landsretten uden for domsforhandling skal træffe afgørelse om forhold, der har væsentlig betydning for den senere domsforhandling, f.eks. udmelde syn og skøn, eller om, at domsforhandlingen skal begrænses til en del af det krav, sagen angår.

Et antal dommerfuldmægtige skal gøre tjeneste ved Grønlands Landsret, jf. *stk. 3*, og skal efter den foreslåede bestemmelse i *stk. 4* behandle sager, der efter dommerens bestemmelse er passende i forhold til dommerfuldmægtigens faglige kvalifikationer og erfaring, sml. den danske retsplejelovs § 17 a, stk. 1, om fuldmægtige ved byretterne og Sø- og Handelsretten.

Der henvises i øvrigt til betænkningens afsnit VI, kap. 5.4.1.1., om Grønlands Landsret.

Til § 8

Det følger af *stk. 1*, at Grønlands Landsret skal have tingsted i Nuuk.

Henvisningen i *stk. 2* til de foreslåede bestemmelser i § 6, stk. 2 og 3 indebærer, at landsretten – ligesom efter den nugældende ordning – kan bestemme, at retten skal sættes andre steder, jf. § 6, stk. 2. Ved domsforhandling skal retten sættes dér, hvor det af hensyn til bevisførelsen er mest hensigtsmæssigt, f.eks. fordi parter og vidner opholder sig det pågældende sted. Forinden landsretten træffer afgørelse om at sætte retten et andet sted, skal parterne imidlertid have lejlighed til at udtale sig om spørgsmålet.

Der henvises i øvrigt til betænkningens afsnit VI, kap. 5.4.1.1., om Grønlands Landsret.

Til § 9

Efter den foreslåede bestemmelse – der i vidt omfang svarer til bestemmelsen i den danske retsplejelovs § 17 a, stk. 3 – kan vedkommende kredsdommer eller dommer give retssekretærer ved kredsretterne og Retten i Grønland bemyndigelse til at udføre foged-, notariel-, skifte- og registreringsforretninger samt faderskabssager.

Retssekretærerne kan imidlertid som udgangspunkt ikke gives bemyndigelse til at træffe afgørelse, hvis der fremsættes indsigelser eller modkrav (dvs. i tilfælde af tvist), og retssekretæren må i sådanne tilfælde udsætte sagen, så den kan behandles af kredsdommeren eller, ved Retten i Grønland, af det juridiske personale.

I den foreslåede bestemmelse er der dog angivet en række sager af typisk mindre kompliceret karakter, hvori retssekretærerne også i tilfælde af indsigelser kan træffe afgørelse. Det drejer sig om adgangen til at afvise en ny anmodning om udlæg fra en kreditor, hvis der ikke er forløbet mere end 6 måneder siden kreditor sidst anmodede om at få foretaget et udlæg (jf. den foreslåede bestemmelse i § 601), adgangen til at lade en skyldner politifremstille i tilfælde af udeblivelse (jf. bestemmelserne i § 602, stk. 4 og 5), samt adgangen til ved udlæg i løsøre at bestemme, at det udlagte ikke må fratages skyldneren, så længe denne overholder en afdragsordning (jf. bestemmelsen i § 616, stk. 2).

Der henvises i øvrigt til betænkningens afsnit XI, kap. 4.3.2.

Dommerrådet

Til § 10

Efter *stk. 1* oprettes der et dommerråd, som skal træffe afgørelse om ansættelse af kandidater til kredsdommerstillinger *(nr. 1)*, afgive indstilling til Domstolsstyrelsen om udnævnelse af kredsdommere *(nr. 2)*, give tilladelse til kredsdommeres bierhverv *(nr. 3)* samt behandle og som domstol afgøre sager vedrørende kredsdommere om uansøgt ændring af tjenestested, disciplinærforfølgning, suspension og afsked *(nr. 4)*.

Ved afgivelse af indstillinger til Domstolsstyrelsen om udnævnelse af kredsdommere skal Dommerrådet afgive en begrundet indstilling, hvoraf en eventuel uenighed blandt rådets medlemmer skal fremgå. Indstillingen må alene omfatte én ansøger, som Domstolsstyrelsen skal udnævne i stillingen som kredsdommer, medmindre der foreligger ganske særlige omstændigheder, jf. *stk. 2*.

Der henvises i øvrigt til betænkningen, afsnit XI, kap. 5.4.1.2. om oprettelse af et dommerråd og kap. 5.4.2.1.1. om fremgangsmåden i forbindelse med uddannelse og udnævnelse af kredsdommere.

Til § 11

Efter den foreslåede bestemmelse i *stk. 1* skal Dommerrådet ved rådets beslutninger om ansættelse af kandidater til kredsdommerstillinger og ved afgivelse af indstillinger til Domstolsstyrelsen om udnævnelse af kredsdommere, jf. den foreslåede bestemmelse i § 10, stk. 1, nr. 1 og 2, bestå af landsdommeren ved Grønlands Landsret som formand, dommeren ved Retten i Grønland samt en kredsdommer og to offentlighedsrepræsentanter.

Ved beslutninger om tilladelse til kredsdommeres bierhverv og ved domme vedrørende kredsdommeres uansøgte ændring af tjenestested, disciplinærforfølgning, suspension og afsked, jf. § 10, stk. 1, nr. 3 og 4, skal Dommerrådet alene bestå af landsdommeren ved Grønlands Landsret, dommeren ved Retten i Grønland og en kredsdommer, jf. *stk. 2*.

Efter bestemmelsen i *stk. 3* beskikkes kredsdommere som medlem af Dommerrådet for 4 år af justitsministeren efter indstilling fra Kredsdommerforeningen, og genbeskikkelse af kredsdommeren kan ikke finde sted. Det følger af bestemmelsen, at visse stillinger er uforenelige med kredsdommerens hverv som medlem af Dommerrådet. Det gælder således hvervene som medlem af Folketinget, Grønlands Landsting eller en kommunalbestyrelse.

Efter den foreslåede bestemmelse i *stk. 4* skal der beskikkes en suppleant for kredsdommeren. Det følger af henvisningen til bestemmelsen i stk. 3, 1. pkt., at suppleanten skal være udnævnt kredsdommer, og at reglerne om beskikkelse af det ordinære kredsdommermedlem i øvrigt finder tilsvarende anvendelse på beskikkelse af suppleanten, idet denne dog har mulighed for genbeskikkelse.

Efter den foreslåede bestemmelse i *stk. 5* skal repræsentanterne for offentligheden – og deres suppleanter – i Dommerrådet være de samme personer, som efter de foreslåede bestemmelser i § 13, stk. 3-7, er beskikket som medlem af Dommerudnævnelsesrådet i Danmark.

Der henvises i øvrigt til betænkningen afsnit XI, kap. 5.4.1.2. om oprettelse af et dommerråd.

Dommere mv.

Til § 12

Efter bestemmelsen i *stk. 1* skal en person for at kunne udnævnes til kredsdommer – ligesom efter den nugældende ordning – være uberygtet og opfylde betingelserne for valgret til en kommunalbestyrelse.

Endelig udnævnelse til kredsdommer er som noget nyt betinget af, at den pågældende – efter at være blevet ansat som kandidat til en kredsdommerstilling af Dommerrådet, jf. § 10, stk. 1, nr. 1, og således have fungeret som kredsdommer – har gennemgået en særlig kredsdommeruddannelse, jf. *stk. 2*. Gennemførelse af kredsdommeruddannelsen vil kræve, at den pågældende har gode forudsætninger for at tilegne sig teoretisk viden og er sproglig velfunderet på både grønlandsk og dansk.

Efter *stk. 3* er det i særlige tilfælde muligt at fritage en person – helt eller delvist – fra kravet om en gennemført kredsdommeruddannelse. Som eksempel på tilfælde, hvor der kan være grundlag for at fritage en person helt eller delvist fra kravet om uddannelse, kan nævnes, at den pågældende har bestået juridisk kandidateksamen. Det vil i praksis formentlig følge af kravet om lokalkendskab i stk. 4, at det som udgangspunkt alene kommer på tale at udnævne en grønlandsksproget jurist som kredsdommer.

Bestemmelsen i *stk. 4* fastslår, at Dommerrådet og Domstolsstyrelsen ved ansættelse af kandidater til kredsdommerstillinger og ved udnævnelse af kredsdommere, ud over personlige og faglige kvalifikationer skal lægge vægt på, om den pågældende har det nødvendige kendskab til de lokale forhold i retskredsen. Nærhedsprincippet indebærer i denne sammenhæng, at det ved vurderingen af ansøgernes kvalifikationer med vægt skal indgå, hvorvidt en ansøger har det nødvendige lokalkendskab. I de tilfælde, hvor der er tale om en mulig udnævnelse for flere retskredse, jf. den foreslåede bestemmelse i retsplejelovens § 3, stk. 1, 2. pkt., vil det naturligvis være ønskeligt, hvis en kandidat eller en kredsdommer har lokalt kendskab til begge eller alle retskredse. I det omfang, dette ikke kan opnås, skal der lægges vægt på, at den pågældende er fortrolig med, at der er forskelle i de lokale kulturelle forhold, hvor variationsbredden kan være væsentlig større i de nordlige byer på vestkysten og i forhold til byerne på østkysten end indbyrdes i de sydlige byer på vestkysten.

En meget væsentlig personlig og faglig kvalifikation består i, at den pågældende både forstår, taler og skriver grønlandsk og dansk.

Der henvises i øvrigt til betænkningens afsnit XI, kap. 5.4.2.1.

Til § 13

Det følger af den foreslåede bestemmelse i *stk. 1*, at dommeren ved Retten i Grønland og landsdommeren ved Grønlands Landsret skal have bestået juridisk kandidateksamen.

Henvisningen i *stk. 2* til bestemmelserne i den danske retsplejelovs §§ 42-43 d indebærer, at udnævnelsen sker efter de samme regler som ved udnævnelsen af byretsdommere og landsdommere i Danmark. I den forbindelse skal der i Dommerudnævnelsesrådet dog – i stedet for de danske offentlighedsrepræsentanter – medvirke to repræsentanter for den grønlandske offentlighed, jf. *stk. 3*.

Den foreslåede bestemmelse svarer til den nugældende bestemmelse i retsplejelovens kapitel 1, § 2 a, stk. 2.

Offentlighedsrepræsentanterne beskikkes af justitsministeren efter indstilling fra Grønlands landsstyre og Kanukoka (Kalaallit Nunaanni Kommuneqarfiit Kattuffiat, dvs. De Grønlandske Kommuners Landsforening), jf. *stk. 4*. Bestemmelsen svarer til den nugældende i retsplejelovens kapitel 1, § 2 a, stk. 3, 2. pkt..

Det følger af *stk. 5*, at visse stillinger er uforenelige med hvervet som medlem af Dommerudnævnelsesrådet. Det gælder således hvervene som medlem af Folketinget, Grønlands Landsting eller en kommunalbestyrelse.

Offentlighedsrepræsentanterne beskikkes for 4 år uden mulighed for genbeskikkelse, jf. *stk. 6*.

Efter *stk. 7* skal der beskikkes suppleanter for repræsentanterne for den grønlandske offentlighed i Dommerudnævnelsesrådet. Henvisningen til bestemmelserne i stk. 4-5 og stk. 6, 1. pkt., indebærer, at reglerne om beskikkelse af de ordinære offentlighedsrepræsentanter finder tilsvarende anvendelse for suppleanterne, idet suppleanterne dog har mulighed for genbeskikkelse. Der henvises i øvrigt til betænkning afsnit VI, kap. 5.4.2.2.1. om dommeren ved Retten i Grønland og kap. 5.4.2.2.3. om landsdommeren ved Grønlands Landsret.

Til § 14

Efter *stk. 1* skal de tiltrædende landsdommere være udnævnt som landsdommere i Danmark.

De tiltrædende landsdommere beskikkes efter ansøgning af præsidenten for den landsret, ved hvilken de er udnævnt. Det forudsættes, at præsidenterne for Østre og Vestre Landsret i forening fastsætter antallet af tiltrædende landsdommere under hensyn til en hensigtsmæssig fordeling af arbejdsbyrden mellem landsdommerne, herunder den belastning, de enkelte landsretter vil være udsat for som følge af landsdommernes fravær fra deres normale tjeneste-

sted. Efter forhandling med de tiltrædende landsdommere og landsdommeren ved Grønlands Landsret fastsætter præsidenterne for Østre og Vestre Landsret endvidere sagernes fordeling mellem de enkelte tiltrædende landsdommere, jf. *stk. 2*.

Der henvises i øvrigt til betænkningen afsnit VI, kap. 5.4.2.2.4. om de tiltrædende landsdommere ved Grønlands Landsret.

Til § 15

Efter de foreslåede bestemmelser i *stk. 1 og 2* skal fuldmægtige ved Retten i Grønland og Grønlands Landsret – ligesom fuldmægtige ved danske domstole, jf. bestemmelsen i den danske retsplejelovs § 52 – have bestået den juridiske kandidateksamen og have rigets domstole som ansættelsesområde. Bestemmelserne svarer til de nugældende bestemmelser i retsplejelovens kapitel 1, § 2 f, stk. 1 og 2 med den ændring, der følger af, at Retten i Grønland oprettes.

Domstolsstyrelsen fastsætter – ligesom for fuldmægtige ved danske domstole, jf. bestemmelsen i den danske retsplejelovs § 17 a, stk. 2 – regler om uddannelsen for fuldmægtige ved Retten i Grønland og Grønlands Landsret, jf. *stk. 3*. Bestemmelsen svarer til den nugældende bestemmelse i retsplejelovens kapitel 1, § 2 f, stk. 4.

Der henvises i øvrigt til betænkningen afsnit VI, kap. 5.4.2.2.2., om fuldmægtigene ved Retten i Grønland og kap. 5.4.2.2.5. om fuldmægtige ved Grønlands Landsret.

Midlertidig beskikkelse som dommer

Til § 16

Det følger af den foreslåede bestemmelse i *stk. 1*, at midlertidig beskikkelse som kredsdommer meddeles af dommeren ved Retten i Grønland, jf. bestemmelserne i §§ 17-19. Bestemmelsen indebærer, at beskikkelsen ikke længere skal meddeles af landsdommeren ved Grønlands Landsret, jf. den nugældende bestemmelse i retsplejelovens kapitel 1, § 6, stk. 2.

Midlertidig beskikkelse som kredsdommer forudsætter, at den, der beskikkes, har tilsvarende kvalifikationer som en udnævnt kredsdommer. På den baggrund kan en udnævnt kredsdommer eller en fuldmægtig ved Retten i Grønland beskikkes som midlertidig kredsdommer, jf. *stk. 2*. Bestemmelsen indebærer, at der fortsat kan ske beskikkelse af en juridisk uddannet fuldmægtig, men som en konsekvens af, at Retten i Grønland oprettes, jf. den foreslåede § 1, og Grønlands Landsret dermed ikke længere skal behandle sager i 1. instans, vil der ikke som hidtil kunne ske beskikkelse af en fuldmægtig, der gør tjeneste ved Grønlands Landsret, jf. den nugældende bestemmelse i kapitel 1, § 6, stk. 2, 3. pkt.

Herudover kan en kredsdommerkandidat – bl.a. som grundlag for den praktiske tjeneste, der forudsættes at skulle indgå i kredsdommeruddannelsen – af dommeren ved Retten i Grønland opnå midlertidig beskikkelse som kredsdommer, når den pågældende efter bestemmelsen i

den foreslåede § 12, stk. 2, har gennemført en grundlæggende del af kredsdommeruddannelsen eller efter bestemmelsen i efter § 12, stk. 3, er fritaget for uddannelseskravet, jf. *stk. 3*.

Der henvises i øvrigt til betænkningen afsnit VI, kap. 5.4.2.1.1., om fremgangsmåden i forbindelse med uddannelse og udnævnelse af kredsdommere og kap. 5.4.3. om midlertidigt beskikkede kredsdommere.

Til § 17

Efter den foreslåede bestemmelse i *stk. 1* kan midlertidig beskikkelse af en kredsdommer ligesom efter den nugældende ordning meddeles, når stillingen som kredsdommer ved den pågældende kredsret er ledig, eller ved den faste kredsdommers forfald.

For at sikre muligheden for at kunne beskikke en midlertidig kredsdommer i sådanne situationer, er enhver kredsdommer forpligtet til modtage beskikkelse til midlertidigt at være kredsdommer ved en anden kredsret ud over sin egen, jf. *stk. 2*.

Stillingen som kredsdommer i en kredsret kan ikke holdes midlertidigt besat i mere end 3 år, jf. *stk. 3*, og den midlertidige beskikkelse bortfalder, når stillingen besættes, eller forfaldsgrunden ophører, men beskikkelsen kan dog af dommeren ved Retten i Grønland tilbagekaldes på et tidligere tidspunkt, jf. *stk. 4*.

Der henvises i øvrigt til betænkningen afsnit VI, kap. 5.4.3., om midlertidigt beskikkede dommere.

Til § 18

Bestemmelsen i *stk. 1* indebærer, at der – ligesom efter den nugældende bestemmelse i retsplejelovens kapitel 1, § 6, stk. 2 – midlertidig kan beskikkes yderligere en kredsdommer, hvis arbejdsmængden ved en kredsret tilsiger det. Herudover foreslås det, at der af uddannelsesmæssige årsager midlertidigt skal kunne beskikkes yderligere en kredsdommer i en kredsret som led i den pågældende kredsdommerkandidats praktiske del af uddannelsen som kredsdommer.

Midlertidig beskikkelse som yderligere kredsdommer kan ikke meddeles i udover to år, og beskikkelsen tilbagekaldes – ligesom beskikkelser efter bestemmelsen i § 17 – af dommeren ved Retten i Grønland, jf. *stk. 2 og 3*.

Der henvises i øvrigt til betænkningen afsnit VI, kap. 5.4.2.1.1., om fremgangsmåden i forbindelse med uddannelse og udnævnelse af kredsdommere og kap. 5.4.3., om midlertidigt beskikkede dommere.

Til § 19

Efter den foreslåede bestemmelse beskikker Dommeren ved Retten i Grønland en sættedommer i tilfælde af, at en kredsdommer må vige sædet på grund af inhabilitet. Spørgsmål om inhabilitet i øvrigt afgøres efter bestemmelserne i §§ 49-51.

Der henvises i øvrigt til betænkningen afsnit VI, kap. 5.4.3., om midlertidigt beskikkede dommere.

Til § 20

Bestemmelsen, der er ny, er indsat som en konsekvens af, at der efter lovudkastet i øvrigt stilles krav om, at faste kredsdommere skal have gennemført en kredsdommeruddannelse, jf. § 12, stk. 2, samt at midlertidigt beskikkede kredsdommere skal have gennemført en del af kredsdommeruddannelsen, jf. § 16, stk. 3. På grund af uddannelseskravene kan det frygtes, at navnlig kredsdommerstillingerne i de mindre byer i visse perioder vil være ubesatte. For i sådanne tilfælde at sikre, at visse mindre sager eller hastende sager alligevel kan blive behandlet, gives der i bestemmelsen hjemmel til, at dommeren ved Retten i Grønland kan beskikke såkaldte "hjælpedommere".

For at understrege, at der så vidt muligt skal udnævnes faste dommere, der har gennemført kredsdommeruddannelsen eller subsidiært beskikkes midlertidige kredsdommere, der har gennemgået en del af uddannelsen, er det i bestemmelsens *stk. 1* bestemt, at hjælpedommere kun kan beskikkes, når det er nødvendigt, fordi der ikke er en fast kredsdommer eller mulighed for at beskikke en midlertidig kredsdommer.

Af *stk. 2* fremgår det hvilke krav, den pågældende som minimum skal opfylde. Henvisningen til § 12, stk. 1, indebærer, at vedkommende skal være uberygtet og opfylde betingelserne for valgret til kommunalbestyrelsen. Henvisningen til § 12, stk. 4, indebærer, at der ved beskikkelsen – ud over personlige og faglige kvalifikationer – skal lægges vægt på, om den pågældende har kendskab til de lokale forhold i retskredsen, jf. herom bemærkningerne til § 12, stk. 4. En meget væsentlig personlig og faglig kvalifikation består i, at den pågældende både forstår, taler og skriver grønlandsk og dansk. Det forudsættes, at der herudover vil blive lagt vægt på et eventuelt forudgående kendskab til retssystemet, eksempelvis som følge af tidligere funktion som kredsdommer, domsmand eller retssekretær.

Idet bestemmelsen bryder med udgangspunktet om, at kredsdommere fremover skal have gennemført en særlig uddannelse, forudsættes det som nævnt, at hjælpedommerne alene skal behandle mindre, ukomplicerede sager eller sager af hastende karakter. For at undgå, at hjælpedommerne anvendes i videre omfang end tilsigtet, fremgår det af *stk. 3*, at dommeren ved Retten i Grønland skal fastsætte, hvilke typer af sager hjælpedommeren skal behandle. Opregningen af sagstyper forudsættes at ske konkret ud fra en vurdering af behovet i den pågældende kredsret sammenholdt med hjælpedommerens kvalifikationer.

Stk. 4 angiver hvilke sagstyper, det navnlig kan komme på tale at beskikke hjælpedommeren til at behandle.

Stk. 5 indeholder en yderligere opregning af sagstyper. Henset til de pågældende kriminalprocessuelle tvangsindgrebs alvorlige karakter, kan der alene ske beskikkelse til at behandle sådanne, hvis den pågældende har gennemført den relevante del af kredsdommeruddannelsen. Efter bestemmelsen i *stk. 5, nr. 3* (tilbageholdelse) kan hjælpedommere, der opfylder uddannelseskravet, tage stilling til spørgsmålet om tilbageholdelse. Bestemmelsen skal ses i sammenhæng med bestemmelsen i § 356, herunder navnlig stk. 2, om fremstilling under anvendelse af fjernkommunikation med billede. Som bestemmelsen i § 356, stk. 2, er formuleret, er det tilsigtet, at fremstilling for en hjælpedommer går forud for fremstillingen ved videokonferenceudstyr. Om de forskellige muligheder for fremstilling i grundlovsforhør og herunder prioritetsrækkefølgen henvises til § 356 med bemærkninger.

Som det fremgår af både stk. 4 og 5, er opregningen af sagstyper ikke udtømmende, men det forudsættes, at eventuelle yderligere sagstyper har samme karakter som de nævnte. Dette indebærer, at hjælpedommere ikke vil kunne beskikkes til at lede domsforhandlinger som retsformand i hverken civile sager eller kriminalsager.

Af *stk. 6, 1. og 2. pkt.* fremgår det, at beskikkelsen kan ske i indtil 1 år ad gangen med mulighed for forlængelse. Af *stk. 6, 3. pkt.* fremgår det dog, at beskikkelsen ved den samme kredsret maksimalt kan ske for 3 år i alt, svarende til den periode en kredsdommerstilling kan holdes midlertidigt besat efter § 17, stk. 3. Bestemmelsen indebærer, at den samme person har mulighed for beskikkelse ved forskellige kredsretter i mere end 3 år. Bestemmelsen indebærer endvidere, at der kan ske flere såvel kortvarige som længerevarende beskikkelser ved den samme kredsret, herunder af forskellige personer, når blot disse beskikkelser til sammen ikke overstiger 3 år.

Stk. 7 regulerer ophør af beskikkelsen. Bestemmelsen svarer i vidt omfang til § 17, stk. 4.

Til § 21

Den foreslåede bestemmelse svarer i *stk. 1* til den nugældende bestemmelse i retsplejelovens kapitel 1, § 2 b, stk. 1, med den ændring, at Højesterets præsident får kompetencen til at meddele midlertidig beskikkelse i tilfælde af landsdommerens inhabilitet, eller hvis der som følge af en stor arbejdsmængde er et midlertidigt behov for en yderligere dommer ved embedet. Bestemmelsen er en konsekvens af, at Østre Landsret ikke længere skal indgå i den grønlandske retsplejeordning, jf. bemærkningerne til den foreslåede § 1.

Det foreslåede *stk. 2* om kvalifikationskrav svarer til den nugældende bestemmelse i retsplejelovens kapitel 1, § 2 b, stk. 2, og der er ikke med den ændrede formulering tilsigtet nogen realitetsændring.

Ved bestemmelsen er der taget højde for, at Retten i Grønland foreslås oprettet.

Der henvises i øvrigt til betænkningen afsnit VI, kap. 5.4.3., om midlertidigt beskikkede dommere.

Til § 22

Bestemmelsen svarer til den nugældende bestemmelse i retsplejelovs kapitel 1, § 2 c, med den ændring, at kompetencen til at give samtykke til forlængelse af den midlertidige beskikkelse ud over 1års-fristen, jf. *stk. 3*, og til at give indstilling til Domstolsstyrelsen om tilbagekaldelse af en midlertidig beskikkelse, jf. *stk. 5*, foreslås tillagt Højesterets præsident, da Østre Landsret ikke længere skal indgå i den grønlandske retsplejeordning.

Ved bestemmelsen er der i øvrigt taget højde for, at Retten i Grønland foreslås oprettet.

Til § 23

Den foreslåede bestemmelse svarer til den nugældende bestemmelse i retsplejelovens kapitel 1, § 2 d, med den ændring, at Højesterets præsident foreslås tillagt kompetencen til at meddele og tilbagekalde en beskikkelse som yderligere dommer eller landsdommer samt – efter forhandling med den fastansatte dommer eller landsdommer – bestemme, hvilke forretninger der skal varetages af den midlertidigt beskikkede dommer eller landsdommer. Ændringen er en konsekvens af, at Østre Landsret ikke længere skal indgå i den grønlandske retsplejeordning.

Bestemmelsen er i øvrigt konsekvensændret som følge af, at Retten i Grønland foreslås oprettet.

Der henvises i øvrigt til betænkningen afsnit VI, kap. 5.4.3., om midlertidigt beskikkede dommere.

Til § 24

Bestemmelsen svarer til den nugældende bestemmelse i retsplejelovens kapitel 1, § 2 e, med den ændring, at kompetencen til at beskikke en sættedommer i tilfælde af inhabilitet foreslås tillagt Højesterets præsident, da Østre Landsret ikke længere skal indgå i den grønlandske retsplejeordning.

Bestemmelsen er i øvrigt konsekvensændret som følge af, at Retten i Grønland foreslås oprettet.

Dommeres bierhverv, disciplinærforfølgning og afsked mv.

Til § 25

Efter den foreslåede bestemmelse skal en kredsdommer søge Dommerrådet om tilladelse til at have fast indtægtsgivende beskæftigelse ved siden af stillingen som kredsdommer. Ved afgø-

relsen skal Dommerrådet lægge vægt på, om bibeskæftigelsen af arbejdsmæssige eller habilitetsmæssige grunde er uforenelig med hvervet som kredsdommer.

Der henvises i øvrigt til betænkningens afsnit VI, kap. 5.4.2.1.2., vedrørende ordningen om forflyttelse, disciplinærforfølgning, suspension og afskedigelse.

Til § 26

Efter den foreslåede bestemmelse i *stk. 1* kan en kredsdommer afskediges af på grund af uegnethed. Det forudsættes i den forbindelse, at afskedigelse i sådanne tilfælde alene kommer på tale, hvor det på baggrund af åbenbare og gentagne fejl ved kredsdommerens sagsbehandling må lægges til grund, at den pågældende er fagligt uegnet til at bestride stillingen som kredsdommer. Bevidst undladelse af at behandle verserende sager, som ikke skyldes stort sagspres, vil dog ligeledes kunne være omfattet af uegnethedsbegrebet.

Efter bestemmelsen kan en kredsdommeren endvidere afskediges på grund af sygdom. Det forudsættes i den forbindelse, at der er tale om en længerevarende sygdom, men hvor lang sygdomsperiode, der skal være tale om for at afskedige en kredsdommer, må afgøres efter en konkret vurdering.

Efter bestemmelsen kan en kredsdommer – ligesom danske dommere efter bestemmelsen i den danske retsplejelovs § 49, stk. 6, jf. stk. 2 – endelig afskediges, hvis den pågældende har gjort sig skyldig i et forhold, der gør den pågældende uværdig til den agtelse og tillid, som stillingen som kredsdommer forudsætter.

Efter *stk. 2* kan en kredsdommere – ligesom de juridiske dommere i Grønland og danske dommere efter bestemmelsen i grundlovens § 64 – afskediges, hvis der finder en omordning af domstolene sted.

Dommeren ved Retten i Grønland har daglig kontakt til kredsretterne og foreslås på den baggrund tillagt kompetencen til af egen drift at anmode Domstolsstyrelsen om at indbringe spørgsmålet om afsked af en kredsdommer for Dommerrådet, jf. *stk. 3 og 4*.

Der henvises i øvrigt til betænkningen afsnit VI, kap. 5.4.2.1.2., om ordningen for forflyttelse, disciplinærforfølgning, suspension og afskedigelse.

Til § 27

Det følger af den foreslåede bestemmelse i *stk. 1*, at en kredsdommer kan forflyttes i samme omfang som udnævnte juridiske dommere, jf. grundlovens § 64, 2. pkt., det vil sige alene i de tilfælde, hvor en omordning af domstolene finder sted.

Bestemmelsen i *stk. 2* indebærer, at sager om uansøgt ændring af tjenestested for kredsdommere i tilfælde af indsigelse skal forelægges for Dommerrådet, der vil skulle træffe afgørelse i 1. instans.
Der henvises til betænkningen afsnit VI, kap. 5.4.2.1.2., om ordningen for forflyttelse, disciplinærforfølgning, suspension og afskedigelse.

Til § 28

Den foreslåede bestemmelse indebærer, at ikke enhver person har adgang til at klage over en kredsdommer. Adgangen hertil tilkommer således alene personer, der har en rimelig interesse i det forhold, som klagen vedrører.

Der henvises i øvrigt til betænkningen afsnit VI, kap. 5.4.2.1.2., om ordningen for forflyttelse, disciplinærforfølgning, suspension og afskedigelse.

Til § 29

Efter den foreslåede bestemmelse i *stk. 1* får dommeren ved Retten i Grønland – ligesom de danske retspræsidenter efter bestemmelsen i retsplejelovens § 48, stk. 1 – kompetence til af egen drift eller efter klage at give en kredsdommer en advarsel, hvis den pågældende har gjort sig skyldig i forsømmelse eller skødesløshed i tjenesten eller i øvrigt har udvist utilbørlig eller usømmelig adfærd.

Hvis sagen er af mere kvalificeret karakter, kan dommeren i stedet for selv at behandle sagen vælge at anmode Domstolsstyrelsen om at indbringe sagen for Dommerrådet, jf. *stk. 2*.

Der henvises i øvrigt til betænkningen afsnit VI, kap. 5.4.2.1.2., om ordningen for forflyttelse, disciplinærforfølgning, suspension og afskedigelse.

Til § 30

Den foreslåede bestemmelse indebærer, at sager om uansøgt afsked og sager om uansøgt ændring af tjenestested samt – i visse tilfælde – klager over kredsdommere skal forelægges af Domstolsstyrelsen for Dommerrådet til afgørelse. Dommerrådet skal træffe afgørelse som første instans og altså ikke som klageinstans. Reglerne for sagens behandling svarer i øvrigt i stort set til reglerne for Den Særlige Klagerets behandling af sager vedrørende dommerfuldmægtige og justitssekretærer, jf. bestemmelserne i den danske retsplejelovs § 54 a, stk. 3 og § 55, jf. § 49, stk. 3.

Der henvises i øvrigt til betænkningen afsnit VI, kap. 5.4.2.1.2., om ordningen for forflyttelse, disciplinærforfølgning, suspension og afskedigelse.

Til § 31

Bestemmelsen i *stk. 1* svarer i et vist omfang til bestemmelsen i den danske retsplejelovs § 49, stk. 5, om sager mod danske dommere. Efter bestemmelsen skal Dommerrådet afvise en sag mod en kredsdommer, hvis sagen viser sig at være grundløs.

Selv om en sag mod en dommer ikke giver grundlag for afskedigelse efter bestemmelsen i § 26, stk. 1, kan Dommerrådet dog pålægge kredsdommeren at betale en bøde, hvis der har været tale om et utilbørligt eller usømmeligt forhold, jf. *stk. 2*.

Dommerrådets afgørelse træffes ved dom, der af kredsdommeren eller Domstolsstyrelsen kan indbringes for Højesteret, jf. *stk. 4 og 5*.

Der henvises i øvrigt til betænkningen afsnit VI, kap. 5.4.2.1.2., om ordningen for forflyttelse, disciplinærforfølgning, suspension og afskedigelse.

Til § 32

Den foreslåede bestemmelse svarer i et vist omfang til bestemmelsen i den danske retsplejelovs § 50. Efter bestemmelsen kan en kredsdommer suspenderes, når der er rejst en kriminalsag mod den pågældende, eller hvis den pågældende i øvrigt har gjort sig skyldig i forhold, der gør vedkommende uværdig til den agtelse og tillid, som stillingen forudsætter, eller der er tale om uegnethed eller sygdom, jf. § 26, stk. 1.

Der henvises i øvrigt til betænkningen afsnit VI, kap. 5.4.2.1.2., om ordningen for forflyttelse, disciplinærforfølgning, suspension og afskedigelse.

Til § 33

Efter bestemmelsen i *stk. 1* finder reglerne i den danske retsplejelovs §§ 47-50 om dommeres bierhverv, disciplinærforfølgning og afsked tilsvarende anvendelse for dommeren ved Retten i Grønland og landsdommeren ved Grønlands Landsret.

Dog skal indberetninger om bierhverv indgives til Højesterets præsident, der samtidig udøver de beføjelser vedrørende bierhverv og disciplinærmyndighed, der i Danmark tilkommer retspræsidenterne, jf. *stk. 2*.

Klager over dommeren ved Retten i Grønland eller landsdommeren ved Grønlands Landsret skal inden for en frist på 4 uger indgives til Højesterets præsident eller – ligesom det er tilfældet for danske dommere – Den Særlige Klageret, jf. *stk. 3*.

Der henvises i øvrigt til betænkningen afsnit VI, kap. 5.4.2.1.2., om ordningen for forflyttelse, disciplinærforfølgning, suspension og afskedigelse.

Til § 34

Efter bestemmelsen i *stk. 1* finder bestemmelserne i den danske retsplejelovs §§ 54-55 med hensyn til fuldmægtiges ændring af tjenestested, disciplinærforfølgning, suspension og afskedigelse tilsvarende anvendelse for fuldmægtige ved Retten i Grønland og Grønlands Landsret og for midlertidigt beskikkede dommere samt for dommere og landsdommere ved Retten i Grønland og Grønlands Landsret, der ikke er udnævnt.

Svarende til ordningen i Danmark, hvor retspræsidenterne udøver disciplinærmyndighed over fuldmægtige, foreslås disciplinærmyndigheden over fuldmægtige ved Retten i Grønland og Grønlands Landsret tillagt landsdommeren, jf. *stk. 2*.

Klager over fuldmægtige skal inden for en frist på 4 uger indgives til landsdommeren – eller ligesom i Danmark – til Den Særlige Klageret, jf. *stk. 3*.

Der henvises i øvrigt til betænkningen afsnit VI, kap. 5.4.2.1.2., om ordningen for forflyttelse, disciplinærforfølgning, suspension og afskedigelse.

Domsmænd

Almindelige bestemmelser

Til § 35

Den foreslåede bestemmelse indeholder en nærmere regulering af fremgangsmåden ved valg af domsmænd. Bestemmelsen svarer i det væsentlige til de nuværende bestemmelser i retsplejelovens kapitel 1, §§ 2, stk. 2, og 6 a. Det foreslås dog, at domsmændene ved den nye landsdækkende domstol (Retten i Grønland) ligesom domsmændene ved Grønlands Landsret, skal vælges af Landstinget. Domsmændene ved kredsretterne foreslås – som efter gældende ret – at skulle udpeges af den stedlige kommunalbestyrelse.

Der henvises i øvrigt til betænkningens afsnit VI, kap. 5.4.2.3.

Til § 36

Bestemmelsen, der er ny, indeholder nærmere regler om betingelserne for at blive valgt som domsmand, om udelukkelse fra domsmandshvervet og om adgangen til at blive fritaget herfor. Bestemmelsen er udformet på baggrund af den danske retsplejelovs §§ 69-71.

Bestemmelsen i *stk. 1* angiver kredsen af personer, som kan vælges som domsmand. Herefter kan enhver myndig og uberygtet person, som ikke fylder 70 år i den periode, som den pågældende påtænkes valgt for, vælges som domsmænd. Det er dog samtidig en betingelse, at vedkommende ikke er ude af stand til at fyldestgøre en domsmands pligter på grund af åndelig eller legemlig svaghed. Der stilles ikke krav om sproglige kundskaber, men da grønlandsk og

dansk efter den foreslåede bestemmelse i § 95, stk. 1, 1. pkt., fortsat skal være sidestillede retssprog, vil det dog være hensigtsmæssigt, at domsmændene taler og forstår begge sprog.

Den foreslåede bestemmelse i *stk. 2* indeholder en angivelse af personer, som er udelukkede fra at være domsmænd. Afgrænsningen er stort set sammenfaldende med den danske retsplejelovs § 70, idet det dog med hensyn til hjemmestyrets personale må anses for forsvarligt alene at udelukke det øverste personale fra domsmandshvervet, dvs. ansatte med ledelsesbeføjelser.

Endelig indeholder bestemmelsen i *stk. 3* en angivelse af de personkategorier, som kan fritages for det borgerlige ombud som domsmand. Opregningen er stort set identisk med den danske retsplejelovs § 71.

Der henvises i øvrigt til betænkningens afsnit VI, kap. 5.4.2.3.

Til § 37

Bestemmelsen i *stk. 1*, der er ny, svarer til dels til den danske retsplejelovs § 75 og har til formål at sikre, at personer, som vil kunne fritages for domsmandshvervet, oplyses om muligheden herfor og dermed gives mulighed for at begære sig fritaget.

Efter *stk. 2*, der ligeledes er nyt, og delvist svarer til den danske retsplejelovs § 76, træffer landsdommeren afgørelse om eventuel fritagelse. Afgørelsen kan ikke appelleres, men vil derimod kunne omgøres, f.eks. hvis der fremkommer nye oplysninger i sagen i overensstemmelse med den almindelige omgørelsesadgang for beslutninger.

Der henvises i øvrigt til betænkningens afsnit VI, kap. 5.4.2.3.

Til § 38

Efter bestemmelsen i *stk. 1, 1. pkt.*, flyttes kompetencen til at træffe bestemmelse om antallet af domsmænd ved kredsretterne fra landsdommeren til dommeren ved Retten i Grønland. Fastsættelse af antallet af domsmænd ved kredsretterne bør ske efter forhandling med vedkommende kredsdommer. Også antallet af domsmænd ved Retten i Grønland fastsættes af dommeren ved dette embede. Som efter gældende ret fastsættes antallet af domsmænd ved Grønlands Landsret derimod af landsdommeren.

Med inspiration fra den danske retsplejelovs § 78, 2. pkt., foreslås i *stk. 1, 2. pkt.,* endvidere indsat en bestemmelse, hvorefter antallet af domsmænd skal fastsættes således, at en domsmand må ventes at komme til at virke 4 gange årligt. Reglen skal sikre, at domsmændene ved jævnlig deltagelse i retsarbejdet kan opnå en vis rutine og erfaring, og at arbejdet samtidig ikke får et omfang, som gør det vanskeligt foreneligt med hovedbeskæftigelsen.

Endelig følger det bestemmelsen i *stk. 2,* at der for hver ret skal føres en domsmandsliste til brug for udtagelse af domsmænd til den enkelte sag, jf. § 40.

Til § 39

Det foreslås, at der indsættes en bemyndigelse til Domstolsstyrelsen til at fastsætte regler om vederlag og anden godtgørelse til domsmænd, jf. herved i øvrigt den danske retsplejelovs § 87.

Udtagelse af domsmænd til den enkelte sag

Til § 40

Den foreslåede bestemmelse, som er ny, regulerer fremgangsmåden i forbindelse med udtagelsen af domsmænd til den enkelte sag. Udtagelsen varetages af retsformanden på grundlag af domsmandslisten. Som hovedregel følges domsmandslisten, således at domsmændene udtages blandt de personer, der står øverst på listen, jf. *stk. 1*. Når særlige grunde taler derfor, herunder navnlig hensynet til en persons særlige kendskab til et bestemt retsforhold, kan der dog i civile sager gøres undtagelse herfra, jf. bestemmelsen i *stk. 2*.

Bestemmelsen er i vidt omfang udformet på grundlag af den danske retsplejelovs §§ 88 og 89.

Til § 41

Efter bestemmelsen foreslås indført en adgang til at sanktionere domsmænds udeblivelse med foranstaltninger efter kriminalloven, jf. *stk. 1.*

Rettens afgørelse træffes af retsformanden uden medvirken af (fremmødte) domsmænd. Afgørelsen kan indbringes for højere ret efter de almindelige regler i §§ 564 og 575.

Bestemmelsen svarer i vidt omfang til den danske retsplejelovs § 85.

Domsmænds pligter og beføjelser

Til § 42

Efter den foreslåede bestemmelse, der er ny, skal en domsmand, før domsforhandlingen begynder, af retsformanden forelægges en erklæring til underskrift. Heri skal domsmanden på ære og samvittighed love at ville følge forhandlingerne i retten og dømme således, som denne finder ret og sandt efter loven og sagens beviser.

Bestemmelsen svarer til ordningen i Danmark, jf. herved den danske retsplejelovs § 91, stk.1.

Til § 43

Efter bestemmelsen, der også er ny, virker domsmænd med de samme beføjelser som dommere under domsforhandlingen og de afgørelser, der træffes i forbindelse hermed. Herved fastslås princippet om ligestilling mellem rettens medlemmer for så vidt angår sagens afgørelse. På en række punkter kan der dog være gjort undtagelse fra dette princip, f.eks. med hensyn til spørgsmålet om retsledelse og afgørelser, der træffes i forbindelse hermed. Undtagelser fra princippet om ligestilling forudsætter i det hele, at det er særskilt hjemlet i loven. Er der ikke fastsat andet i loven, skal rettens afgørelser således træffes af alle rettens medlemmer (inkl. domsmændene).

Bestemmelsen skal sammenholdes med den foreslåede bestemmelse i § 47 og bemærkningerne hertil.

Bestemmelsen svarer i det væsentlige til den danske retsplejelovs § 91, stk. 2.

Domsmænds medvirken

Til § 44

Efter bestemmelsen i *stk. 1* skal der i kriminalsager, der behandles i 1. instans (dvs. kredsretterne og Retten i Grønland) medvirke 2 domsmænd. Bestemmelsen svarer på dette punkt til gældende ret, jf. retsplejelovens kapitel 1, § 6 b.

Som undtagelse til hovedreglen om domsmænds medvirken foreslås i *stk. 2* en bestemmelse, hvorefter domsmænd ikke medvirker i sager, hvor der, hvis tiltalte findes skyldig, ikke kan blive tale om en mere indgribende foranstaltning end bøde, konfiskation, førerretsfrakendelse eller erstatning. Afgrænsningen af disse mindre betydende sager svarer til udkastet til regler om udeblivelsesdomme i kriminalsager, jf. § 451, stk. 3, nr. 1.

Retten kan dog, jf. *stk. 3*, beslutte, at en sag, som efter stk. 2 skulle fremmes uden domsmænds medvirken, alligevel skal behandles med domsmænd. Det forudsætter, at sagen skønnes at være af særlig indgribende betydning for tiltalte. Det kan f.eks. være tilfældet som følge af sagens karakter, idet f.eks. også alvorligere tilfælde af vold i Grønland kan ses afgjort med en bøde. Det kan også være tilfældet i sager, hvor en domfældelse vil få vidtgående konsekvenser for den pågældende, f.eks. i form af afskedigelse. Endelig kan det bero på bødepåstandens størrelse, herunder i særlovssager mod juridiske personer.

Reglerne i stk. 2 og 3, der er nye, svarer til dels til den danske retsplejelovs § 686, stk. 2.

Der henvises til betænkningens afsnit VI, kap. 5.1.4.

Til § 45

Efter den foreslåede bestemmelse i *stk. 1*, skal der i kriminalankesager, hvor der deltager 1 dommer, dvs. i landsrettens ankebehandling af kredsretsdomme i kriminalsager, deltage 2 domsmænd. Medvirker der 3 dommere, hvilket er tilfældet ved anke af kriminaldomme fra Retten i Grønland, hvor landsretten sættes med 3 landsdommere, skal landsretten dog tiltrædes af 3 domsmænd.

Efter den foreslåede bestemmelse i *stk. 2* skal der medvirke domsmænd i de ankesager, hvor der har medvirket domsmænd i 1. instans. Endvidere følger det af bestemmelsen, at domsmænd skal medvirke i tilfælde, hvor retsformanden finder det hensigtsmæssigt på grund af sagens karakter. Det kan f.eks. være tilfældet, hvor der er knyttet særlig offentlig interesse til ankesagen, eller hvor landsdommeren finder, at den endelige afgørelse af kriminalsagen bør finde sted under medvirken af det folkelige element, som domsmændene repræsenterer.

Der henvises i øvrigt til betænkningens afsnit VI, kap. 5.4.1.1.

Til § 46

Efter bestemmelsen i *stk. 1*, der er ny, skal der fremover kun medvirke domsmænd i civile sager, hvis en af parterne anmoder om det, eller hvis retten af egen drift træffer bestemmelse herom. I alle andre tilfælde skal civile sager herefter alene behandles af kredsdommeren og uden domsmænds medvirken.

Den foreslåede bestemmelse i *stk. 2* regulerer domsmænds medvirken i civile ankesager. Det følger heraf, at der fremover også kun skal medvirke domsmænd i civile ankesager, hvis en af parterne anmoder om det, eller hvis retten af egen drift træffer bestemmelse herom. I ankesager, hvor der medvirker 3 dommere, dvs. ved landsrettens behandling af en civil ankesag fra Retten i Grønland, skal der deltage 2 domsmænd.

Der henvises i øvrigt til betænkningens afsnit VI, kap. 5.4.1.1.

Til § 47

Den foreslåede bestemmelse, der er ny, indeholder en nærmere regulering af domsmænds medvirken i visse afgørelser. Det følger af *stk. 1*, at domsmænd ikke deltager i retsmøder uden for domsforhandlingen, f.eks. forberedende retsmøder eller retsmøder vedrørende efterforskningsskridt i forbindelse med kriminalsager, eller i de afgørelser, der i øvrigt træffes under sagen. Bestemmelsen skal i øvrigt sammenholdes med den foreslåede bestemmelse i § 43 og bemærkningerne hertil.

Skal der ske bevisførelse forud for domsforhandlingen ved den dømmende ret (altså ikke subsidiære afhøringer ved andre retter), skal der dog altid deltage domsmænd heri, jf. *stk. 2.*

Endelig foreslås i *stk. 3* en bestemmelse, der relaterer sig til bestemmelsen i § 593 om fortolkning af kriminaldomme. Efter bestemmelsen, der svarer til den danske retsplejelovs § 91, stk. 2, 2. pkt., skal der deltage domsmænd i afgørelsen af forståelsen af en dom i en kriminalsag. Bestemmelsens ordlyd "domsmændene" sigter til, at det så vidt muligt bør være de samme domsmænd som dem, der har medvirket ved afsigelsen af den dom, hvorom der er opstået fortolkningstvist. Heraf følger også, at der kun skal medvirke domsmænd, hvis den omtvistede dom er afsagt under medvirken af domsmænd.

Til § 48

Efter den foreslåede bestemmelse, som er ny, skal retten af egen drift prøve, om domsmænd skal medvirke. Er en domsforhandling begyndt under medvirken af domsmænd, kan retten bestemme, at domsmænd fortsat skal medvirke, selv om sagen skulle være behandlet uden domsmænds medvirken. I den modsatte situation, dvs. hvor sagen er begyndt *uden* domsmænds medvirken, kan sagen derimod ikke fremmes, men må udsættes og starte forfra under medvirken af domsmænd.

Bestemmelsen svarer til den danske retsplejelovs § 691, stk. 1.

Inhabilitet

Til § 49

Bestemmelsen indeholder en opregning af de tilfælde, hvor ingen må handle som dommer i en sag. Ordet "dommer" omfatter i denne sammenhæng samtlige medlemmer af retten, dvs. også domsmændene og dommerfuldmægtige. Som noget nyt er dette dog udtrykkeligt præciseret i § 52, stk. 1, jf. bemærkningerne hertil.

Bestemmelsen er – med tilføjelsen af adoptiv- og plejeforældre samt adoptiv- og plejebørn i nr. 2 og en sproglig ajourføring – identisk med den gældende inhabilitetsbestemmelse i retsplejelovens kapitel 1, § 10.

Der henvises i øvrigt til betænkningens afsnit VI, kap. 5.4.2.3., hvor kommissionens generelle overvejelser vedrørende kredsdommeres habilitet er nærmere behandlet.

Til § 50

Bestemmelsen, der er ny, regulerer den situation, at den dommer, som beklæder retten under domsforhandlingen i en kriminalsag, vedrørende det forhold, som tiltalen angår, tidligere har truffet afgørelse om at tilbageholde den tiltalte efter § 358, stk. 2, eller om brevåbning og brevstandsning i medfør af § 383, stk. 3. Som undtagelse hertil er dog fastsat, at inhabilitet ikke – af denne grund – foreligger i tilfælde, hvor sagen behandles som tilståelsessag, eller hvor sagen i øvrigt vedrørende det forhold, der har begrundet de nævnte efterforskningsindgreb, ikke omfatter bedømmelsen af beviserne for tiltaltes skyld.

I *stk. 2* foreslås indsat en bestemmelse om tilbageholdelse under domsforhandlingen. Reglen tager sigte på de situationer, hvor domsforhandlingen strækker sig over længere tid, og hvor tilbageholdelsesfristen derfor kan udløbe under domsforhandlingen. I disse tilfælde følger det af bestemmelsen, at tilbageholdelsesafgørelsen skal træffes af en anden dommer end den, som er retsformand under domsforhandlingen. Dette gælder dog ikke, hvis sagen behandles som tilståelsessag, eller sagen i øvrigt vedrørende det forhold, der har begrundet indgreb som nævnt i 1. pkt., ikke omfatter bedømmelsen af beviserne for tiltaltes skyld.

Reglerne i stk. 1 og stk. 2 udspringer af den habilitetsmæssige betragtning, at de af bestemmelserne omfattede retsskridt i forbindelse med efterforskningen indebærer en så intensiv prøvelse af sagen fra dommerens side, en prøvelse, der i henseende til skyldsspørgsmålet nærmer sig det beviskrav, der må stilles for domfældelse, at dommeren ikke efterfølgende under domsforhandlingen kan siges at opfylde kravet om upartiskhed, jf. Højesterets dom i Ugeskrift for Retsvæsen 1996, s. 234.

Endelig følger det af *stk. 3*, at den omstændighed, at dommeren, fordi flere embedsvirksomheder er forenede i dennes person, tidligere af den grund har haft med sagen at gøre, ikke medfører inhabilitet, når der ikke efter de foreliggende omstændigheder er grund til at antage, at dommeren har nogen særegen interesse i sagens udfald.

Bestemmelserne svarer med enkelte ændringer til den danske retsplejelovs § 60, stk. 2-4.

Der henvises i øvrigt til betænkningens afsnit VI, kap. 5.4.2.1.4.

Til § 51

Bestemmelsen, der er ny, har – set i sammenhæng med de øvrige inhabilitetsregler – karakter af en opsamlings- eller suppleringsbestemmelse, og fastslår således, at ingen må handle som dommer, når der i øvrigt foreligger sådanne omstændigheder, at der med føje kan rejses tvivl om dommerens fuldstændige upartiskhed.

Den foreslåede bestemmelse er affattet i overensstemmelse med den danske retsplejelovs § 61. Bestemmelsen vil kunne anvendes med hensyn til tilfælde af inhabilitet, som må sidestilles med – men som ikke omfattes af – de foreslåede regler i §§ 49 og 50. Det kan f.eks. dreje sig om et i forhold til § 49, nr. 2, fjernere slægtskab mellem dommeren og en af sagens parter, som konkret er lige så tæt som de slægtsforhold, som omfattes af § 49, eller om hjemvisning af sagen fra landsretten til kredsretten, hvor kredsdommeren tidligere har taget stilling til de forhold, der nu skal prøves igen.

I modsætning til de andre inhabilitetsbestemmelser giver den foreslåede bestemmelse plads for et vist skøn med hensyn til inhabilitetsspørgsmålet. Kommissionen finder ikke at kunne pege på særlige momenter, som bør indgå i dette skøn, men vil overlade det til den fremtidige retsanvendelse at fastlægge bestemmelsens anvendelsesområde. Kommissionen finder dog

samtidig anledning til at understrege, at selv om bestemmelsen er enslydende med den danske retsplejelovs § 61, forudsættes det fremtidige anvendelsesområde selvstændigt fastlagt i lyset af de forhold, som gør sig gældende i Grønland.

Der henvises i øvrigt til betænkningens afsnit VI, kap. 5.4.2.1.4.

Til § 52

Bestemmelsen i *stk.1*, der er ny, præciserer, at §§ 49 og 51 finder tilsvarende anvendelse for domsmænd og fuldmægtige ved retten.

Efter *stk. 2* skal retsformanden, inden behandlingen af sagen begynder, spørge domsmændene, om der foreligger omstændigheder, der er til hinder for, at de medvirker som domsmænd. Reglen skal sikre, at eventuelle inhabilitetsspørgsmål bliver afklaret, inden sagen indledes.

Til § 53

Efter den foreslåede bestemmelse i *stk. 1* kan spørgsmål om en dommers eller domsmands habilitet rejses af enhver af dommerne, herunder domsmænd og dommerfuldmægtige og af parterne. Bestemmelsen svarer til den gældende bestemmelse i retsplejelovens kapitel 1, § 11, stk. 2.

Efter bestemmelsen i *stk. 2* træffes afgørelsen om eventuel foreliggende inhabilitet ved en beslutning, der skal begrundes. Som efter gældende ret, jf. retsplejelovens kapitel 1, § 11, stk. 1, er den dommer eller domsmand, om hvis habilitet, der er rejst spørgsmål, ikke udelukket fra at deltage i afgørelsen.

Endelig følger det af *stk. 3*, at en dommer, som er fundet inhabil, kun kan foretage sådanne nødvendige handlinger i sagen, som ikke kan udsættes. Bestemmelsen svarer til den danske retsplejelovs § 65.

KAPITEL 2
DOMSTOLENES OPGAVER OG KOMPETENCE

Til § 54

Den foreslåede nye bestemmelse indeholder en opregning af de sager, som efter denne lov henlægges til domstolene. De opregnede sagsområder er overensstemmende med gældende ret.

Herudover følger det af bestemmelsen, at andre sagsområder vil kunne henlægges til domstolene, hvis det sker i medfør af anden (rigs-)lovgivning.

Kredsretterne

Til § 55

Efter bestemmelsen er kredsretterne 1. instans for alle sager, medmindre et givent sagsområde ved lov, landstingslov eller landstingsforordning er henlagt til Retten i Grønland som 1. instans. Bestemmelsen indebærer således, at der i såvel lovgivning under hjemmestyret som i rigslovgivning kan fastsættes regler om, at særlige sagstyper, herunder f.eks. sager af særlig principiel eller vanskelig karakter, skal behandles af Retten i Grønland som 1. instans.

Der henvises i øvrigt til betænkningens afsnit VI, kap. 5.4.1.3.

Til § 56

Efter bestemmelsen i *stk. 1* skal kredsdommeren henvise en sag til behandling ved Retten i Grønland, hvis sagen angår særligt vanskelige faktiske eller retlige spørgsmål, hvis sagen er af principiel karakter, eller hvis sagen har særlig indgribende betydning for en part. Med bestemmelsen er der tilsigtet en udvidelse af adgangen til at kunne henvise en sag til 1. instansbehandling ved Retten i Grønland i forhold til den gældende bestemmelse i retsplejelovens kapitel 1, § 15, stk. 1, hvor landsdommeren – efter indstilling fra kredsdommeren eller efter begæring fra en part – har adgang til at træffe beslutning om Grønlands Landsrets overtagelse af en sags behandling i 1. instans.

Med bestemmelsens formulering om, at kredsdommeren ”skal” henvise en sag, er det ikke tilsigtet, at kredsdommeren ikke skal kunne foretage en konkret afvejning af, om sagen opfylder betingelserne for henvisning efter stk. 1, nr. 1-3. I kredsdommerens afvejning heraf skal bl.a. kunne indgå, om kredsdommeren selv vurderer, at han – på baggrund af sin uddannelse og erfaring – kan behandle sagen i kredsretten, hvorefter f.eks. en sags særligt vanskelige faktiske eller retlige spørgsmål ikke giver grundlag for henvisning til behandling ved Retten i Grønland efter stk. 1, nr. 1.

Efter bestemmelsens *stk. 1, nr. 1,* er det med adgangen til henvisning af sager, der angår særligt vanskelige faktiske eller retlige spørgsmål tilsigtet, at der fortsat skal kunne ske henvisning af de sagstyper, som efter den gældende bestemmelse i retsplejelovens kapitel 1, § 15, stk. 1, efter landsdommerens bestemmelse kan henvises til behandling i Grønlands Landsret.

Med bestemmelsen i *stk. 1, nr. 2*, er henvisningsadgangen udvidet i forhold til den gældende ordning til også at omfatte sager af principiel karakter. Hermed sigtes til sager, der angår et principielt retligt spørgsmål, f.eks. lovfortolkning, men også sager, hvis udfald vil være afgørende for en række andre personer, vil være principielle. Bestemmelsen angår i det hele taget sager, der må antages at blive retningsgivende i en række tilsvarende sager.

Bestemmelsen er tænkt at dække det samme område som den danske retsplejelovs § 226, stk. 1, nr. 1 og nr. 2, men er sprogligt forenklet i forhold til denne. § 226 regulerer, hvornår byret-

ten kan henvise en sag til landsretten. Den grønlandske bestemmelse gælder dog også kriminalsager. Med adgangen til henvisning af kriminalsager er det tilsigtet, at navnlig sager, hvor der i forbindelse med sagen er tale om fortolkning af en lovbestemmelse, og hvor sagens udfald kan få betydning for andre sager, skal kunne henvises til behandling ved Retten i Grønland.

Endelig skal en sag efter udkastets *stk. 1, nr. 3,* henvises til behandling ved Retten i Grønland, hvis sagen har særlig indgribende betydning for en part. Efter *stk. 2* gælder stk. 1, nr. 3, ikke for kriminalsager. Med denne henvisningsadgang sigtes til betydningen af sagen for parten i almindelighed som f.eks. tilfælde, hvor sagsgenstandens størrelse gør sagen særlig betydningsfuld for en part, eller hvor sagens udfald kan få afgørende betydning for en parts tilværelse som f.eks., hvor sagens resultat kan have bestemmende virkning for en parts adgang til (fortsat) at udøve sit erhverv.

Denne henvisningsadgang svarer til bestemmelsen i den danske retsplejelov § 226, stk. 1, nr. 3.

Henvisning skal ske så tidligt som muligt og kan ikke ske efter domsforhandlingens begyndelse. Kredsdommeren har pligt til at påse, om en sag er omfattet af henvisningsordningen og er forpligtet til at henvise sagen, hvis den opfylder betingelserne herfor.

Efter *stk. 4* træffes afgørelsen om henvisning ved beslutning, der skal begrundes, hvis sagens parter anmoder herom. Det følger heraf, at spørgsmålet om henvisning også kan rejses af sagens parter, hvis kredsdommeren ikke af egen drift har taget stilling hertil.

Er der sket henvisning, uden at betingelserne herfor er opfyldt, kan sagen af dommeren ved Retten i Grønland tilbagesendes til kredsretten, jf. *stk. 5*. Det forudsættes i øvrigt, at der med tiden vil danne sig en praksis for henvisningsordningen, og at Retten i Grønland som led i sin generelle vejledningspligt over for kredsretterne løbende orienterer om denne praksis.

Beslutninger efter stk. 1 og 5 kan indbringes for Grønlands Landsret af sagens parter, jf. *stk. 6*.

Der henvises i øvrigt til betænkningens afsnit VI, kap. 5.4.1.3.

Retten i Grønland

Til § 57

Bestemmelsen fastsætter den saglige kompetence for den juridiske domstol i 1. instans: Retten i Grønland. Efter bestemmelsen i *stk. 1* behandler denne domstol således de sager, som ved lov, landstingslov eller landstingsforordning er henlagt hertil som 1. instans, samt de sager, der er henvist fra kredsretterne i medfør af § 56, jf. *stk. 2*.

Der henvises i øvrigt til betænkningens afsnit VI, kap. 5.4.1.3.

Til § 58

Efter bestemmelsen har dommeren ved Retten i Grønland til opgave at forestå uddannelsen af kredsdommerne og det øvrige personale ved kredsretterne. Vejledningsforpligtelsen over for kredsretterne i spørgsmål vedrørende retsudøvelsen, som i dag varetages af Vejledningsafdelingen i Grønlands Landsret, skal efter bestemmelsen desuden påhvile dommeren ved Retten i Grønland.

Der henvises i øvrigt til betænkningens afsnit VI, kap. 5.4.1.3., og – for så vidt angår uddannelse af domstolenes personale – til afsnit VI, kap. 6.

Grønlands Landsret

Til § 59

Bestemmelsen indebærer, at Grønlands Landsret skal virke som en ren appeldomstol for afgørelser truffet af kredsretterne eller Retten i Grønland og således ikke længere behandle visse sager i 1. instans eller varetage vejledningen af kredsretterne.

Der henvises i øvrigt til betænkningens afsnit VI, kap. 5.4.1.3.

Højesteret

Til § 60

Efter bestemmelsen skal Højesteret fortsat være 3. instans for sager, der er afgjort af Grønlands Landsret. Appel til Højesteret vil – som efter gældende ret – fortsat kræve Procesbevillingsnævnets tilladelse i 3. instanssager.

Der henvises i øvrigt til betænkningens afsnit VI, kap. 5.4.1.1., og afsnit XI, kap. 1.3.2.

KAPITEL 3
POLITIET OG ANKLAGEMYNDIGHEDEN

Til § 61

Bestemmelsen svarer – med en sproglig modernisering – til den nugældende bestemmelse i retsplejelovens kapitel 1, § 17.

Bestemmelsen i *2. pkt.* om, at politiet endvidere har til opgave at virke som anklagemyndighed er alene medtaget for at understrege, at politiets virksomhed som anklagemyndighed ind-

går som en væsentlig del af politiets opgaver. Der er ikke herved tilsigtet nogen realitetsændringer.

Til § 62

Bestemmelsen svarer til den nugældende bestemmelse i retsplejelovens kapitel 1, § 18, stk. 1, 3 og 4.

Politiet i Grønland er ligesom de øvrige politikredse i Danmark en del af rigets politi, hvorfor bestemmelsen i den nugældende kapitel 1, § 18, stk. 2 – om politiet i Grønland som et selvstændigt politikorps uden for rigets fælles politikorps – foreslås ophævet.

Herudover foreslås bestemmelsen i den hidtidige stk. 3 (som bliver *stk. 2*) ændret, således at der gives udtrykkelig hjemmel for politimesteren til at ansætte reservebetjente. Forskellen på kommunefogeder og reservebetjente er, at de sidstnævnte (fortsat) ikke har selvstændig politimyndighed.

Til § 63

Bestemmelsen svarer med en ændret formulering af *stk. 2* (i lyset af den nuværende stillingsstruktur for det juridiske personale) til den nugældende bestemmelse i retsplejelovens kapitel 1, § 19. Der er ikke tilsigtet nogen realitetsændringer.

Til § 64

Bestemmelsen svarer med en ændret formulering af *stk. 2, 1. pkt.*, til den nugældende bestemmelse i retsplejelovens kapitel 1, § 20.

Bestemmelsen i den nugældende kapitel 1, § 20, stk. 2, 2. pkt., hvorefter en person, der ikke har bestået juridisk embedseksamen, i påtrængende tilfælde midlertidigt kan beskikkes som politimester, er betydningsløs i praksis og foreslås ophævet.

Bestemmelsen i *stk. 3* svarer til den nugældende bestemmelse i retsplejelovens kapitel 1, § 20, stk. 3, med den ændring, at forudgående beskæftigelse hos anklagemyndigheden sidestilles med ansættelse i politiet i relation til kravet om forudgående beskæftigelse.

Med den forslåede formulering vil der fortsat være mulighed for at ansætte en person som politimester i Grønland, uden at vedkommende i mindst 3 år har varetaget en overordnet stilling i politiet eller anklagemyndigheden. En forudsætning herfor vil være, at det på anden måde er godtgjort, at den pågældende er egnet til ansættelse som politimester.

Med bestemmelsen forudsættes det således, at Justitsministeriets hidtidige praksis med hensyn til ansættelse som politimester på Grønland opretholdes, og der er ikke med den ændrede formulering tilsigtet nogen realitetsændring.

Til § 65

Bestemmelsen svarer i *stk. 1* i sit indhold til den nugældende bestemmelse i retsplejelovens kapitel 1, § 22, stk. 1. Dog er rigsadvokaten medtaget for at præcisere, at rigsadvokaten og personer, der er antaget til bistand for denne, giver møde i kriminalsager, der efter en 3. instansbevilling indbringes for Højesteret.

Efter bestemmelsen i *stk. 2* skal de offentlige anklagere fremme enhver sag med den hurtighed, som sagens beskaffenhed tillader, og derved ikke blot påse at skyldige drages til ansvar, men også at forfølgning af uskyldige ikke finder sted.

Bestemmelsen udtrykker det fundamentale objektivitetsprincip, hvorefter anklagemyndigheden (og herunder politiet i relation til efterforskningen) har pligt til også at tage enhver omstændighed, der tyder på en mistænkts uskyld, i betragtning. Princippet kan betragtes som en af de væsentligste retssikkerhedsgarantier inden for kriminalretsplejen og betyder i praksis, at politi og anklagemyndighed er underlagt en pligt til at udføre efterforskning og påtale på objektiv måde.

Objektivitetsprincippet indebærer bl.a., at der ikke rejses tiltale i en sag, medmindre det fra anklagemyndighedens side skønnes, at tiltalerejsningen vil føre til domfældelse.

Med hensyn til kravet om, at sagen skal fremmes med den hurtighed, som sagens beskaffenhed tillader, bemærkes, at der ikke er fundet grundlag for en mere detaljeret lovregulering af dette spørgsmål, f.eks. i form af frister for efterforskningens varighed. Derimod er der særlig anledning til at fremhæve, at der for politiet består en pligt til at prioritere sagerne efter disses karakter. Der bør således reageres med overordentlig stor hurtighed over for alvorligere sager, f.eks. voldtægtssager, og det bør påses, at sagen under hele sagsforløbet fremmes med den fornødne hastighed. Dette grundlæggende krav gælder såvel i relation til politiets efterforskning, som med hensyn til politiets virksomhed som anklagemyndighed.

Om objektivitetsprincippet i relation til spørgsmålet om påtaleopgivelse og tiltalefrafald mv. henvises i øvrigt til betænkningens afsnit X, kap. 3.3, om kriminalsagers behandling.

Bestemmelsen i *stk. 3* svarer med enkelte sproglige ændringer til den nugældende bestemmelse i retsplejelovens kapitel 1, § 21, stk. 2. Bestemmelsen fastslår, at politimesteren i sin virksomhed som anklagemyndighed er direkte underordnet rigsadvokaten. Derved præciseres, at den almindelige struktur for anklagemyndigheden i Danmark – med en statsadvokat som mellemled mellem politimestrene og rigsadvokaten – fortsat ikke gælder i Grønland.

Bestemmelsen i *stk. 4, 1. pkt.*, fastslår den almindelige hovedregel, hvorefter rigsadvokaten i kraft sit overordnelsesforhold er rekursmyndighed for afgørelser truffet af politimesteren i 1. instans og fører tilsyn med politimesterens virksomhed som anklagemyndighed. Bestemmel-

sen fastlægger ikke kredsen af klageberettigede, hvilket i stedet må afgøres efter de almindelige forvaltningsretlige regler.

Efter bestemmelsen i *stk. 4, 2. pkt.*, beskæres – ligesom efter bestemmelsen i den danske retsplejelovs § 98 – den nuværende adgang til at påklage alle afgørelser truffet af politimesteren vedrørende behandling af kriminalsager til både rigsadvokaten og justitsministeren. Herved gennemføres en to-instans rekursbegrænsning for så vidt angår afgørelser vedrørende kriminalretlig forfølgning. Rigsadvokatens afgørelse i en klagesag er herefter endelig, medmindre justitsministeren benytter sin adgang til som overordnet tilsynsmyndighed at gribe ind i rigsadvokatens behandling af en konkret sag.

I bestemmelserne i *stk. 4, 3. og 4. pkt.*, præciseres i overensstemmelse med over-/underordnelsesforholdet, at rigsadvokaten kan give politimesteren generelle og konkrete pålæg vedrørende virksomheden som anklagemyndighed.

Efter bestemmelsen i *stk. 5* fastsættes fristen for at klage over afgørelser til 4 uger. Bestemmelsen gælder kun, hvor der er truffet en afgørelse. Fristen regnes fra det tidspunkt, hvor klageren har fået meddelelse om afgørelsen. Klagen skal være kommet frem til myndigheden inden fristens udløb.

Klagefristen er ikke absolut, idet klager, der modtages efter udløbet af 4ugers-fristen, skal behandles, hvis rigsadvokaten skønner, at fristoverskridelsen må anses for undskyldelig. Dette kan f.eks. være tilfældet, hvis afgørelsen vel er meddelt klageren, men denne på grund af bortrejse, sygdom eller lignende har været forhindret i at indgive klagen rettidigt.

Det bemærkes, at overskridelse af klagefristen ikke berører rigsadvokatens adgang til at omgøre politimesterens afgørelse i medfør af bestemmelsen i stk. 4, 4. pkt., om konkrete pålæg vedrørende virksomheden som anklagemyndighed.

Bestemmelsen i *stk. 6* indebærer, at klager over aktindsigt efter forvaltningsloven eller offentlighedsloven – i lighed med klager over afgørelser om kriminalretlig forfølgning – bliver omfattet af toinstansprincippet. Bestemmelsen betyder endvidere, at klagefristen på 4 uger i stk. 5 også gælder i forhold til klager over afgørelser om aktindsigt. Der er mulighed for at dispensere fra klagefristen som nævnt i stk. 5, 2. pkt.

KAPITEL 4
FORSVARERE

Til § 66

Bestemmelsen, som fastslår grundlaget for den fremtidige ordning for forsvareres møderet mv., indebærer en ændring i forhold til den gældende bestemmelse i retsplejelovens kapitel 5, § 23, stk. 1, 1. led, hvorefter retten til at møde som bisidder i kriminalsager tilkommer enhver uberygtet og myndig person.

Efter *stk. 1* foreslås det således, at dommeren ved Retten i Grønland autoriserer et passende antal uberygtede og myndige personer over 18 år til at virke som forsvarere i kriminalsager. Der stilles ikke krav om, at personer, der søger autorisation som forsvarer, skal være i besiddelse af bestemte forkundskaber, idet de relevante faglige forudsætninger foreslås sikret gennem den uddannelsesordning, som fremgår af den foreslåede § 67. De personer, der kan komme på tale som autoriserede forsvarere, tilhører herefter den samme personkreds, som de nuværende bisiddere i kriminalsager – det vil for den overvejende dels vedkommende sige lægfolk, der stiller deres bistand til rådighed for retsvæsenet, men som i reglen har hovederhverv andetsteds. Ligesom efter den gældende ordning vil kredsen af autoriserede forsvarere endvidere kunne omfatte jurister, der ikke er advokater, men f.eks. har ansættelse i den offentlige administration eller hos offentlige og private virksomheder mv. Advokater foreslås derimod ikke omfattet af autorisationsordningen. For deres ret til at møde som forsvarere og pligt til at lade sig beskikke gælder §§ 82 og 83.

Begrebet "uberygtede" forudsættes at omfatte både almindeligt omdømme ("redelighed") og eventuel kriminalitet. Dommeren ved Retten i Grønland vil skulle vurdere, om en dom for kriminelt forhold har en sådan karakter eller aktualitet, at den er til hinder for at opnå autorisation som forsvarer.

Antallet og fordelingen af autorisationerne som forsvarer forudsættes fastlagt på en sådan måde, at der i hver retskreds står et efter sagsantallet passende antal lokale forsvarere til rådighed.

Efter *stk. 2, 1. pkt.,* vil autorisationen give ret til at møde som forsvarer ved kredsretterne, Retten i Grønland og Grønlands Landsret – dvs. ved alle grønlandske domstole. Retten til at møde som forsvarer ved Højesteret vil derimod som hidtil afhænge af, om vedkommende efter den danske retsplejelovs regler har erhvervet en sådan møderet. Dette vil herefter alene kunne være tilfældet for advokater. Autorisationen medfører i henhold til *stk. 2, 2. pkt.,* endvidere en pligt til at lade sig beskikke i kriminalsager ved de grønlandske domstole. Foruden beskikkelse som forsvarer omfatter dette en pligt til at lade sig beskikke som udenretlig rådgiver – hvilket dog kun er relevant for juristernes vedkommende, jf. § 326, stk. 1, 2. pkt. – og som stedlig medhjælper, jf. § 327. Det forudsættes, at domstolene administrerer beskikkelsesordningen under rimelig hensyntagen til de autoriserede forsvareres arbejdsmæssige og personlige forpligtelser i øvrigt.

For advokaters møderet som forsvarere gælder § 82. Advokater har således ret til at møde som forsvarere i medfør af advokatbeskikkelsen. Anderledes forholder det sig med advokatfuldmægtige, der ikke uden videre har ret til at møde som forsvarer, jf. herved § 82, stk. 2. Advokatfuldmægtige vil imidlertid kunne søge og – på linie med andre ansøgere – meddeles autorisation som forsvarer efter stk. 1. Advokatfuldmægtigen og dennes chef må indbyrdes tage stilling til, hvorvidt advokatfuldmægtigen på denne måde bør søge at opnå møderet i kriminalsager.

Advokaters pligt til at lade sig beskikke som forsvarere mv. i kriminalsager vil afhænge af, om vedkommende advokat er antaget under den ordning med beneficerede advokater, som foreslås indført, jf. § 83.

Domstolenes administration af beskikkelsesordningen forudsættes tilrettelagt på en sådan måde, at den sikrer en rimelig fordeling af sagerne mellem henholdsvis de autoriserede forsvarere og de beneficerede advokater, som står til rådighed. Dette skal dog ikke være til hinder for, der under hensyntagen til sigtedes ønsker eller i lyset af den enkelte forsvarers særlige kvalifikationer mv. kan beskikkes en forsvarer, der ikke står for tur efter den sædvanlige fordeling.

Den foreslåede bestemmelse indebærer, at møderetten som forsvarer fremtidigt kun vil tilkomme personer med autorisation og advokater.

Til § 67

Bestemmelsen, som er ny, fastslår, hvilke betingelser der skal gælde for at kunne opnå autorisation og dermed møderet som forsvarer.

I henhold til *stk. 1* skal der foruden de i lovudkastets § 66, stk. 1, nævnte betingelser om uberygtethed, myndighed (herunder et alderskrav på 18 år), stilles krav om, at vedkommende har gennemgået en særlig forsvareruddannelse. Kravet om uddannelse gælder alle, som søger autorisation som forsvarer, herunder jurister. Formålet med kravet om uddannelse er at skabe sikkerhed for, at personer med møderet som forsvarer har de for hvervet nødvendige faglige forudsætninger.

Fastsættelsen af nærmere regler for indholdet og tilrettelæggelsen af forsvareruddannelsen foreslås efter *stk. 2., 1. pkt.*, henlagt til justitsministeren. Uddannelsen skal udformes på en sådan måde, at de autoriserede forsvarere for den overvejende del af kriminalsagernes vedkommende sættes i stand til at udøve et effektivt forsvar i Menneskerettighedskonventionens forstand, ligesom det efter konventionen udviklede princip om "equality of arms" må kunne leve op til samme faglige kvalifikationer som de anklagere, der møder ved kredsretterne. For at sikre dette formål forudsættes det, at uddannelsen skal omfatte en eller flere prøver på den viden, som deltagerne skal have tilegnet sig for at kunne opnå autorisation som forsvarer.

Justitsministeren kan efter stk. 2, 1. pkt., endvidere fastsætte nærmere regler om, at der, forinden uddannelsen er tilendebragt, kan meddeles en person ret til foreløbigt at virke som forsvarer i et nærmere bestemt omfang. Forslaget har uddannelsesmæssige formål for øje, men tjener også til at undgå, at der opstår mangel på forsvarerbistand i de enkelte retskredse. Den foreløbige ret til at virke som forsvarer kan alene omfatte sager, som den pågældende person kan antages at være tilstrækkelig kvalificeret til at varetage.

Det foreslås efter udkastets *stk. 2, 2. pkt.*, at forsvareruddannelsen skal administreres af Retten i Grønland. Efter udkastet skal uddannelse med henblik på at opnå autorisation som forsvarer, varetages af en landsforsvarer. Gennemføres udkastet med en offentlig landsforsvarer foreslås

opgaverne med uddannelse af forsvarere udliciteret til f.eks. et advokatkontor, mens der ved en ordning med en privat landsforsvarer forslås, at der gives mulighed for at knytte eksterne personer eller institutioner til sig, der kunne bistå med tilrettelæggelsen og gennemførelsen af undervisning af forsvarere. Der henvises i øvrigt til betænkningens afsnit VII, kap. 2.3.8., om placering af ansvaret og opgaverne vedrørende forsvareruddannelsen mv.

Efter *stk. 3* foreslås justitsministeren at kunne fastsætte regler om delvis fritagelse for kravet om uddannelse efter stk. 1. Hensigten med dette er at skabe hjemmel for helt eller delvis at fritage enkeltpersoner fra deltagelse i den undervisning, der indgår i forsvareruddannelsen, men derimod ikke fra den eller de prøver, som uddannelsen omfatter. Fritagelsesmuligheden tager særligt sigte på de jurister, der måtte søge autorisation som forsvarer, (dvs. jurister, der ikke er advokater), men er dog også tænkt at kunne finde anvendelse på lægpersoner, der under den gældende ordning har opnået erfaring som bisiddere i kriminalsager. Beslutning om fritagelse bør i alle tilfælde træffes i samråd med den pågældende person efter overvejelser af vedkommendes forudsætninger for at kunne gennemføre den eller de omhandlede prøver uden forinden at have deltaget i undervisningen.

For fungerende bisiddere i kriminalsager foreslås endvidere indført en ordning, hvorefter de med dommeren ved Retten i Grønlands godkendelse kan meddeles en frist på 3 år fra reformens ikrafttræden til at gennemføre forsvareruddannelsen, jf. den foreslåede bestemmelse i lovudkastets § 757.

Efter *stk. 4* foreslås det, at retten til at opretholde en meddelt autorisation som forsvarer skal være betinget af deltagelse i en efteruddannelse. Formålet med dette er at sikre forsvarernes fortsatte faglige udvikling. De nærmere regler for efteruddannelsen foreslås i henhold til *2. pkt.* fastsat af justitsministeren, således at der også i henseende til efteruddannelsen kan fastsættes regler, hvorefter enkeltpersoner kan meddeles hel eller delvis fritagelse fra undervisningen, men derimod ikke fra den eller de prøver, som forudsættes at kunne indgå også i efteruddannelsen. Muligheden for fritagelse antages i relation til efteruddannelsen alene at komme på tale for jurister.

En vurdering af forsvareruddannelsen og dens forløb vil kunne indgå i det opfølgende arbejde, som skal varetages af det foreslåede "Rådet for Grønlands Retsvæsen", jf. herved betænkningens afsnit XX, pkt. 2.

Til § 68

Bestemmelsen, som er ny, regulerer spørgsmålet om tilbagekaldelse af autorisationen og dermed møderetten som forsvarer.

Af *stk. 1* fremgår det, at kompetencen til at tilbagekalde en autorisation som forsvarer foreslås henlagt til samme myndighed, som meddeler autorisation, og som i øvrigt forestår administrationen af ordningen, dvs. dommeren ved Retten i Grønland.

Det fremgår af stk. 1 endvidere, at autorisationen skal tilbagekaldes, hvis en person ikke længere opfylder betingelserne for at opnå eller bevare autorisationen – dvs. hvis personen ikke længere opfylder betingelserne om uberygtethed og myndighed, eller betingelserne om deltagelse i den obligatoriske efteruddannelse. Autorisationen skal også tilbagekaldes, hvis vedkommende under udøvelsen af hvervet som forsvarer eller i anden sammenhæng har udvist en sådan adfærd, at der er grund til at antage, at den pågældende ikke vil kunne udøve forsvarerhvervet på forsvarlig måde. Som eksempler på forhold, der under hensyn hertil kan medføre tilbagekaldelse af autorisationen, kan nævnes, at forsvareren under udøvelsen af sit hverv – herunder også som udenretlig rådgiver eller stedlig medhjælper – groft eller gentagne gange har forbrudt sig mod reglerne for god forsvarerskik, f.eks. ved at have gjort sig skyldig i grov forsømmelse eller modvirkning af sagens opklaring mv. Uden for udøvelsen af forsvarerhvervet kan der bl.a. være tale om, at den pågældende har gjort sig skyldig i uredeligt eller kriminelt forhold inden for sit hovederhverv eller i sit privatliv. Der vil således kunne være et vist sammenfald mellem bestemmelsens 1. og 2. led, idet en situation som den sidstnævnte tillige må antages at kunne medføre, at den pågældende forsvarer ikke længere kan anses som uberygtet, jf. den foreslåede bestemmelse i § 66, stk. 1.

Foruden at ophøre ved autorisationens tilbagekaldelse vil retten til at virke som forsvarer kunne frakendes under en kriminalsag. Dette vil kunne ske i tilfælde, hvor forsvareren står tiltalt for at have misbrugt sin stilling til at modarbejde sagens oplysning eller for at have tilsidesat de pligter, der i øvrigt påhviler forsvareren i henseende til sagens behørige behandling. Det vil også kunne ske, hvor forsvareren står tiltalt for overtrædelse af andre bestemmelser i kriminalloven eller anden lovgivning. I alle tilfælde er det en betingelse for frakendelse, at forsvareren har gjort sig skyldig i et forhold, som begrunder en nærliggende fare for misbrug af stillingen som forsvarer, eller som gør den pågældende uværdig til den agtelse og tillid, der må kræves for udøvelsen af hvervet som forsvarer.

Det forudsættes, at retterne og politiet af egen drift retter henvendelse til dommeren ved Retten i Grønland, såfremt der foreligger omstændigheder, som kan medføre, at en forsvarer bør fratages sin autorisation. Dommeren ved Retten i Grønland forudsættes tilsvarende at reagere af egen drift, hvis denne i øvrigt får kendskab til forhold, som bør medføre tilbagekaldelse af autorisationen.

Det foreslås efter *stk. 2*, at afgørelse om at tilbagekalde en autorisation som forsvarer skal træffes ved en beslutning, der skal begrundes, og som kan kæres til landsretten. Der vil således være fri appeladgang til Grønlands Landsret, hvorimod yderligere appel til Højesteret i overensstemmelse med den generelle ordning vil afhænge af Procesbevillingsnævnets tilladelse. Sådan tilladelse kan meddeles, hvis sagen er af principiel karakter. Af retssikkerhedsmæssige hensyn foreslås det endvidere, at sager om tilbagekaldelse af autorisation som forsvarer skal behandles mundtligt, hvis den, som autorisationen vedrører, anmoder om det. Selv om sådan anmodning ikke fremkommer, vil dommeren altid kunne indkalde til et retsmøde, hvis der skønnes at være behov for det. Den foreslåede bestemmelse svarer i øvrigt til ordningen for meddelelse af afslag på autorisation som advokatfuldmægtig, jf. herved den foreslåede bestemmelse i § 85, stk. 3.

Til § 69

Bestemmelsen, som er ny, fastslår, at Retten i Grønland én gang årligt skal udsende en fortegnelse over de personer, der er meddelt autorisation som forsvarer. Endvidere skal dommeren straks udsende sådanne ændringer til fortegnelsen, som følger af, at en yderligere autorisation er meddelt, tilbagekaldt eller på anden måde ophørt, f.eks. som følge af, at en person har tilbageleveret autorisationen.

Det forudsættes, at Retten i Grønland med passende mellemrum foretager en undersøgelse af, om de personer, der står opført, fortsat har ret til at være autoriserede som forsvarere. I benægtende fald skal der tages skridt til at tilbagekalde autorisationen.

Listen forudsættes at skulle udsendes til samtlige rets- og politikredse samt til politimesterembedet, så der til enhver tid er klarhed over, hvilke personer der aktuelt har ret til at møde som forsvarere. I tvivlstilfælde bør der rettes henvendelse til Retten i Grønland for at få bekræftet, hvorvidt en given person fortsat har ret til at virke som forsvarer.

Til § 70

Bestemmelsen bemyndiger justitsministeren til at udpege enten en offentlig landsforsvarer eller en privat landsforsvarer i Grønland.

Forslag om, at der skal udpeges en landsforsvarer har til formål at etablere et selvstændigt landsforsvarerembede, hvor opgaverne med uddannelse og rådgivning af forsvarerne samt tilsynet med forsvarernes virksomhed samles hos én person.

Den udpegede landsforsvarer skal varetage bl.a. uddannelse af forsvarere i Grønland med henblik på autorisation af forsvarere. Den pågældende skal endvidere rådgive forsvarerne såvel i generel henseende som i konkrete sager. I den forbindelse skal landsforsvareren kunne beskikkes som bistand for forsvarere i de tilfælde, hvor der skal beskikkes såvel en forsvarer som en advokat for sigtede/tiltalte. Endelig skal den pågældende selv kunne møde som forsvarer i ankesager i Landsretten i Grønland.

Der udpeges enten en offentlig eller en privat landsforsvarer. Udpeges en offentlig landsforsvarer er det hensigten, at der etableres et selvstændigt landsforsvarerembede i offentligt regi, hvor landsforsvareren udelukkende beskæftiger sig med de nævnte opgaver med bl.a. uddannelse og rådgivning af forsvarere. Ved udpegning af en privat landsforsvarer er det hensigten, at en advokat i Grønland varetager opgaverne. Den advokat, der udpeges som private landsforsvarer, er som sådan offentlig engageret, men det er hensigten, at den private landsforsvarer også skal kunne varetage andre advokatopgaver i sit virke som advokat.

I forbindelse med justitsministerens udpegning af en offentligt eller en privat landsforsvarer skal justitsministeren indhente en udtalelse fra Advokatrådet, Landsforeningen af Beskikkede Advokater og fra Grønlands Forsvarerforening samt Retten i Grønland.

Der henvises i øvrigt til betænkningens afsnit VII, kap. 2.3.8.

Til § 71

Som udgangspunkt skal de forsvarere, der er autoriseret af dommeren ved Retten i Grønland i medfør af § 66 virke som forsvarere i kriminalsager.

Efter *stk. 1* skal dommeren ved Retten i Grønland imidlertid udpege et passende antal personer til at virke som hjælpeforsvarere.

Det forudsættes, at personer, der udpeges som hjælpeforsvarere, har gennemgået et kursus i relevante emner, herunder navnlig reglerne om efterforskning og fremstilling i grundlovsforhør.

En hjælpeforsvarer kan efter *stk. 2*, nr. 1, kun tilkaldes til at virke i forbindelse med et efterforskningsskridt eller et retsmøde, hvis det ikke har været muligt for politiet at tilkalde en autoriseret forsvarer til at bistå sigtede i forbindelse med det pågældende efterforskningsskridt eller retsmøde.

Er det ikke muligt at tilkalde en forsvarer, som er autoriseret ved den pågældende retskreds, skal politiet eventuelt tilkalde en forsvarer, som er autoriseret i en anden retskreds i nærheden. Dette skal ske efter en afvejning af sagens alvor over for det besvær og de udgifter, der vil være forbundet med tilkaldelsen. Kun, hvis det ikke er muligt at skaffe en autoriseret forsvarer til stede, har politiet adgang til at tilkalde en hjælpeforsvarer til at bistå sigtede.

Adgangen til at tilkalde hjælpeforsvarere er tænkt kun at skulle anvendes undtagelsesvist i forbindelse med uopsættelige efterforskningsskridt, der er omfattet af § 339, stk. 3, eller uopsættelige retsmøder. Et retsmøde kan f.eks. være uopsætteligt af hensyn til fremstilling af en sigtet i grundlovsforhør inden udløbet af 24timers-fristen. Adgangen til at tilkalde en hjælpeforsvarer omfatter ikke domsforhandling af kriminalsager.

Efter *stk. 3* skal en person, som skal afhøres som sigtet – inden en hjælpeforsvarer tilkaldes – have lejlighed til at komme i kontakt med en udenretlig rådgiver med henblik på at få bistand med hensyn til, om den sigtede eventuelt skal nægte at udtale sig til politiet, indtil en autoriseret forsvarer kan komme til stede og bistå ham. Det kan enten være en autoriseret forsvarer eller en advokat, men det kan også være den person, der varetager hotline-ordningen.

Tilkaldes en hjælpeforsvarer, skal han så vidt muligt forud for deltagelsen i det pågældende efterforskningsskridt eller retsmøde søge rådgivning hos en udenretlig rådgiver, jf. § 326, mest nærliggende den person, der varetager hotline-ordningen.

KAPITEL 5
ADVOKATER

Beskikkelse som advokat mv.

Til § 72

Det foreslås i *1. pkt.,* at beskikkelse som advokat skal meddeles af justitsministeren efter reglerne i den danske retsplejelovs § 119, som fastslår de almindelige betingelser for at kunne opnå beskikkelse, og § 121, som omhandler de grunde, der i øvrigt kan medføre afslag på beskikkelse.

Efter den danske retsplejelovs § 119, stk. 2, nr. 1, kan beskikkelse som advokat alene meddeles myndige personer, der ikke er under værgemål efter værgemålslovens § 5 eller under samværgemål efter værgemålslovens § 7. Disse bestemmelser gælder ikke for Grønland, hvor de tilsvarende krav findes i myndighedslovens §§ 53-55 om lavværgemål, og § 2 om umyndiggørelse. Henvisningerne til værgemålsloven i den danske retsplejelov skal derfor for Grønlands vedkommende forstås som en henvisning til de anførte bestemmelser i den grønlandske myndighedslov, jf. herved anordning nr. 306 af 14. maj 1993 om ikrafttræden for Grønland af myndighedsloven, indtil værgemålsloven sættes i kraft for Grønland.

Bestemmelsen i den danske retsplejelovs § 119, stk. 6, hvorefter justitsministeren kan fastsætte regler om efteruddannelse for advokatfuldmægtige som en betingelse for at få beskikkelse som advokat, er udnyttet ved bekendtgørelse nr. 1129 af 13. december 1996 om ”obligatorisk efteruddannelse som en betingelse for at få beskikkelse som advokat”. Det overlades til justitsministeren efter samråd med advokaterne i Grønland og Det Danske Advokatsamfund at træffe beslutning om, hvordan disse eller tilsvarende regler om efteruddannelse kan indføres for Grønland, så princippet om ensartede faglige standarder mv. for rigets advokater kan opretholdes.

Efter bestemmelsens *2. pkt.* foreslås det, at sager om prøvelse af afslag på advokatbeskikkelse, som efter den danske retsplejelovs § 121, stk. 4, behandles ved landsretten, for Grønlands vedkommende skal behandles af Retten i Grønland som 1. instans. Appelordningen for sådanne sager skal herefter være den samme som for andre sager, der afgøres af Retten i Grønland som 1. instans, jf. herved betænkningens afsnit VII, kap. 3.2.2.

Til § 73

Bestemmelsen svarer i hovedsagen til den danske retsplejelovs § 120 og hjemler ligesom denne en beskyttelse af betegnelsen ”advokat”.

I *stk. 1* er ordlyden i forhold til den danske retsplejelovs § 120, stk. 1, ændret således, at der ikke er forbud mod at benytte en betegnelse, der er egnet til forveksling med betegnelsen ad-

vokat. Baggrunden for denne ændring er dels, at der i Grønland ikke gælder og ikke foreslås at skulle gælde nogen eneret for advokater til at føre retssager for andre. Hertil kommer, at der ikke foreslås indført regler, hvorefter advokater gives særlige rettigheder i henseende til at kunne udbyde (annoncere med) juridisk rådgivningsvirksomhed i erhvervsmæssig øjemed, jf. til sammenligning den danske "vinkelskriverlov". Som beskrevet i betænkningens afsnit VII, kap. 3.1.1. og 3.2.5., er det således tilladt enhver ikke kun at nedsætte sig, men også at udbyde rådgivning af juridisk karakter. I lyset heraf er der ikke fundet grundlag for at kriminalisere brugen af betegnelser, der kan tænkes anvendt af personer, der lovligt driver og udbyder sådan virksomhed, uagtet sådanne betegnelser muligvis kan føre til misforståelser om, at den pågældende er at sidestille med en advokat. Ordet "advokat" må dog ikke indgå i betegnelsen, idet der i givet fald vil være tale om en overtrædelse af bestemmelsen.

Stk. 2 indeholder i forhold til den danske retsplejelovs § 120, stk. 2, den ændring, at der i stedet for hjemmel til straf i form af bøde mv. gives mulighed for at idømme foranstaltninger efter kriminalloven. De grønlandske domstole vil herefter alene være bundet af kriminallovens retningslinier for udmåling af foranstaltninger mv. Sager efter bestemmelsen vil i medfør af de almindelige regler for saglig kompetence henhøre under kredsretterne, jf. betænkningens afsnit VII, kap. 3.2.2.

Udøvelse af advokatvirksomhed

Til § 74

Bestemmelsen er identisk med den danske retsplejelovs § 122, stk. 1 og 2.

Den danske retsplejelovs § 122, stk. 3, hvorefter justitsministeren kan tillade, at en advokat, der efter § 122, stk. 1 eller stk. 2, ikke kan udøve advokatvirksomhed, udfører en retssag, er udeladt som værende uden relevans efter de grønlandske regler for møderet.

Advokater i Grønland foreslås endvidere ikke at skulle kunne bemyndiges til at virke som anklagere, idet der ikke er fundet noget praktisk behov herfor.

Til § 75

Bestemmelsen er identisk med den danske retsplejelovs § 123.

Til § 76

Bestemmelsen er identisk med den danske retsplejelovs § 124, bortset fra, at den danske ordlyd vedrørende hjemmel til straf i § 124, stk. 6, 7 og 8, er ændret til henvisninger til kriminalloven. De grønlandske domstole vil herefter alene være bundet af kriminallovens retningslinier for udmåling af foranstaltninger mv.

Bemyndigelsen i den danske retsplejelovs § 124, stk. 5, er udnyttet ved bekendtgørelse nr. 824 af 10. december 1990. Tilsvarende regler forudsættes udstedt for Grønland i medfør af den foreslåede bestemmelses *stk. 5*, jf. herved *stk. 7 og 8*.

Sager om overtrædelser af stk. 6-8 vil i medfør af de almindelige regler for saglig kompetence høre under kredsretterne, jf. herved betænkningens afsnit VII, kap. 3.2.2.

Til § 77

Bestemmelsen er identisk med den danske retsplejelovs § 125 og fastslår princippet om, at advokater ikke uden særlig hjemmel har pligt til at påtage sig førelsen af en retssag.

En sådan særlig hjemmel er skabt ved forslaget om at indføre en ordning med beneficerede advokater, jf. § 83, der foruden pligt til at påtage sig beskikkelse i civile sager og kriminalsager skal medføre en pligt til at yde retshjælp, jf. § 84. Denne pligt indtræder dog kun, hvis advokaten frivilligt ansøger om at blive omfattet af ordningen, jf. bemærkningerne til § 83.

Til § 78

Bestemmelsen, som er identisk med den danske retsplejelovs § 126, fastslår pligten til at udvise god advokatskik – herunder bl.a. pligten til ikke at kræve højere vederlag for sit arbejde, end der kan anses for rimeligt.

I betænkningens afsnit VII, kap. 3.2.6., hvortil der henvises, er omtalt eksempler på forhold, som efter advokaterne i Grønlands opfattelse kan medføre, at normerne for god advokatskik – herunder for så vidt angår honorarets størrelse – ikke i alle tilfælde kan være de samme i Grønland som i Danmark. Når bortses fra eventuelle mindre afvigelser, som skyldes et berettiget hensyn til de grønlandske forhold, forventes normerne for god advokatskik dog at skulle være identiske for Grønland og Danmark.

Til § 79

Bestemmelsen er identisk med den danske retsplejelovs § 127.

Advokatsamfundet har med hjemmel i den danske bestemmelse udarbejdet "Vedtægt om advokaters pligter med hensyn til behandlingen af betroede midler", der er optrykt som bilag 2 til bekendtgørelse nr. 1074 af 19. december 1997, og "Vedtægt for Det Danske Advokatsamfund", der er optrykt som bilag 2 til bekendtgørelse nr. 1073 af 19. december 1997.

Tilsvarende regler forudsættes udarbejdet for Grønland, jf. herved betænkningens afsnit VII, kap. 3.2.2., hvorefter det overlades til Advokatsamfundet og advokaterne i Grønland indbyrdes at drøfte, hvorledes det fornødne hensyn til de særlige grønlandske forhold kan varetages. Justitsministeren forudsættes ved sin godkendelse af reglerne at påse den fornødne iagttagelse af princippet om ensartede standarder for rigets samlede advokatstand.

Til § 80

Bestemmelsen, der er identisk med den danske retsplejelov § 127 a, fastslår, at der for advokatselskaber gælder samme regler som for advokater personligt for så vidt angår pligten til at påtage sig udførelsen af en retssag og pligten til at udvise god advokatskik samt med hensyn til Advokatsamfundets udarbejdelse af regler om bl.a. behandlingen af betroede midler.

Til § 81

Bestemmelsen svarer til den danske retsplejelovs § 129, ifølge hvilken reglerne i straffelovens §§ 144, 150-152 og 154-157 om bl.a. modtagelse af bestikkelse, stillingsmisbrug, overskridelse af tavshedspligt, lydighedsnægtelse og forsømmelse eller skødesløshed i tjenesten finder tilsvarende anvendelse på advokater og deres autoriserede fuldmægtige.

Henvisningerne i den danske bestemmelse er ændret til de tilsvarende bestemmelser i kriminalloven. For udmålingen af foranstaltninger mv. gælder herefter alene de i kriminalloven fastsatte retningslinier.

En tilsvarende bestemmelse om forsvarere – herunder advokater, der optræder som forsvarere – foreslås indført ved § 329, der svarer til den danske retsplejelovs § 739.

Bestemmelsen indeholder ikke – bortset fra udvidelse af personkredsen – en udvidelse af, hvad der er kriminaliseret. Domfældelse er således betinget af, at gerningsindholdet i kriminallovens bestemmelser i øvrigt er opfyldt.

Sager efter bestemmelsen vil som følge af de almindelige regler for saglig kompetence høre under kredsretterne, jf. herved betænkningens afsnit VII, kap. 3.2.2.

Advokaters møderet for domstolene mv.

Til § 82

Bestemmelsen indeholder reglerne om advokaters møderet for domstolene – herunder reglerne om advokaters ret til at give møde ved andre personer. Reguleringen omfatter alene advokaters møderet for de grønlandske domstole. Møderetten for de danske domstole – herunder Højesteret, der fortsat indgår som en del af det grønlandske domstolssystem – bestemmes af den danske retsplejelovs regler.

De foreslåede regler afviger i betydeligt omfang fra den danske ordning for advokaters møderet, som denne fremgår af den danske retsplejelovs §§ 131-134 og 136. Afvigelserne er begrundet i hensynet til de grønlandske forhold, hvorefter der ikke som ved den danske retsplejelovs § 131 er fundet grundlag for at tillægge advokater eneret til at føre retssager for andre.

Om baggrunden herfor og om kommissionens overvejelser vedrørende advokaters møderet i øvrigt henvises til betænkningens afsnit VII, kap. 3.2.3.

Efter *stk. 1* foreslås det, at advokater med kontor i riget – dvs. advokater med kontor i Grønland såvel som i Danmark og på Færøerne – skal have møderet for kredsretterne, Retten i Grønland og Grønlands Landsret – dvs. for alle grønlandske domstole. Dette svarer i det hele til den gældende ordning, hvorefter rigets advokater har fri møderet som rettergangsfuldmægtige og bisiddere på linie med alle andre uberygtede og myndige personer, jf. den gældende retsplejelovs kapitel 3, § 7 om civile sager, og kapitel 5, § 23 om kriminalsager.

Efter *stk. 2* skal en advokat kunne give møde ved en anden mødeberettiget advokat eller ved sin autoriserede advokatfuldmægtig – i kriminalsager dog kun, hvis fuldmægtigen selv er autoriseret som forsvarer. Formålet med bestemmelsens sidste led er at sikre det nødvendige, effektive forsvar i kriminalsager.

Når bortses fra udvidelserne i stk. 3-5 gør bestemmelsen udtømmende op med spørgsmålet om en advokats ret til at give møde ved en anden person. I lyset af de særlige regler om møderet i Grønland er der således ikke fundet grundlag for at indføre yderligere bestemmelser svarende til reglerne i den danske retsplejelovs § 136, stk. 2-5. Det bemærkes i denne forbindelse, at en beskikkelse som rettergangsfuldmægtig eller forsvarer er personlig, hvorfor det i sådanne tilfælde følger af beskikkelsen, at advokaten skal give personligt fremmøde under hele sagen. Lader en beskikket advokat undtagelsesvis en anden advokat eller i civile sager sin autoriserede fuldmægtig møde for sig, kan dette dog efter omstændighederne accepteres, hvis den pågældende må anses for fuldt kvalificeret, (jf. herved § 6 i det af Justitsministeriet for Danmark udarbejdede cirkulære nr. 99 af 3. juni 1971 om "antagelse af offentlige forsvarere og advokater til at udføre sager for parter, der har fri proces"). I civile sager, hvor advokaten er antaget af parten selv, må det være op til parten at reagere, hvis advokaten i strid med det ved klientaftalen forudsatte lader sin autoriserede advokatfuldmægtig føre sagen. For kriminalsager, hvor sigtede selv har antaget en advokat som forsvarer, følger de nødvendige begrænsninger af møderetsreglerne, som i kombination med bestemmelsens stk. 1, 1. led, medfører, at advokaten kun kan give møde ved en anden advokat.

S*tk. 3-5* svarer til den danske retsplejelovs § 136, stk. 6-8, og er medtaget ud fra princippet om, at der bør gælde ensartede regler, hvis der ikke foreligger grønlandske forhold, som tilsiger en afvigelse herfra.

Beneficerede advokater

Til § 83

Bestemmelsen hjemler indførelse af en beneficieordning, hvorefter advokater, som er antaget under ordningen, har pligt til at påtage sig beskikkelse ved domstolene i civile sager og kriminalsager. Bestemmelsen svarer til reglerne i den danske retsplejelovs §§ 336 og 733, stk. 1, 1. pkt. Efter den foreslåede bestemmelse i § 84, som svarer til den danske retsplejelovs § 128,

medfører antagelse under ordningen endvidere en pligt for advokater med kontor i Grønland til at yde retshjælp. Forslaget om at indføre en beneficieordning er omtalt i betænkningens afsnit VII, kap. 3.2.4.

Efter *stk. 1* antager justitsministeren et passende antal advokater med kontor i Grønland til at påtage sig beskikkelse ved domstolene i civile sager og kriminalsager. Antagelse under ordningen skal være frivillig og afhænger således i alle tilfælde af advokatens ansøgning herom. Ansøgning forudsættes ligesom i Danmark at skulle ske efter opslag af ledige pladser under ordningen, således at det ønskede antal advokater herefter kan antages af justitsministeren blandt de af ansøgerne, som findes bedst kvalificerede.

Det overlades til justitsministeren efter samråd med domstolene i Grønland at tage stilling til, hvilket samlet antal beneficerede advokater, der må anses for passende. Med det begrænsede antal advokater, som foreløbigt står til rådighed i Grønland, vil det dog indtil videre være ønskeligt, hvis de alle kan indgå i ordningen.

Antagelse under ordningen skal medføre pligt til at lade sig beskikke ved samtlige domstole, som indgår i den grønlandske domstolsordning – dvs. alle kredsretter, Retten i Grønland, Grønlands Landsret og Højesteret. For Højesterets vedkommende vil denne pligt dog alene være af betydning for advokater, som efter den danske retsplejelov har møderet for denne domstol.

Pligten skal endvidere omfatte samtlige former for beskikkelse – dvs. foruden beskikkelse som rettergangsfuldmægtig i civile sager og forsvarer i kriminalsager også som udenretlig rådgiver og stedlig medhjælper i kriminalsager, jf. herved betænkningens afsnit VII, kap. 2.2.

Det forudsættes, at domstolene i forbindelse med beskikkelser tager skyldigt hensyn til en rimelig fordeling af sagerne mellem de advokater, som er antaget under beneficieordningen. Dette skal dog ikke være til hinder for, at der under hensyn til sigtedes ønsker eller i lyset af den enkelte advokats særlige kvalifikationer mv. kan beskikkes en advokat, der ikke står for tur efter den sædvanlige fordeling.

Stk. 2 vedrører antagelse af et passende antal advokater med kontor andetsteds i riget til at indgå i beneficieordningen. Ordningen skal for sådanne advokater dog ikke omfatte pligten til at yde retshjælp, jf. herved ordlyden af den foreslåede bestemmelse i *§* 84, *stk. 1*. Bestemmelsen tager sigte på at sikre grundlaget for beskikkelse af advokat navnlig i de tilfælde, hvor en sigtet, tiltalt eller domfældt person er anbragt i Danmark og har behov for stedlig bistand, jf. herved forslaget om beskikkelse af stedlig medhjælper for forsvaret, som dette er omtalt i betænkningens afsnit VII, kap. 2.2.3.6., og fremgår af den foreslåede bestemmelse i § 327. Muligheden for at kunne beskikke en advokat i Danmark kan også være af betydning i de tilfælde, hvor samtlige advokater i Grønland måtte være forhindrede af f.eks. habilitetsmæssige grunde. I lyset af de faktiske forhold er ordningen alene tænkt at skulle omfatte et passende mindre antal advokater i Danmark, hvorimod der ikke umiddelbart ses behov for inddragelse af advokater på Færøerne. Advokaternes nærmere antal kan fastsættes af justitsministeren

efter samråd med domstolene i Grønland. Udnyttelse af ordningen antages at medføre, at der i Danmark etableres en kreds af advokater med indsigt i grønlandsk ret og grønlandske forhold i øvrigt.

Retshjælp

Til § 84

Bestemmelsen er i alt væsentligt identisk med den danske retsplejelovs § 128.

Som noget nyt foreslås det således, at advokater med kontor i Grønland, som er antaget under beneficieordningen, skal være forpligtet til at yde retshjælp til personer, der opfylder de økonomiske betingelser for fri proces. Retsplejelovudkastet er udarbejdet i overensstemmelse med kommissionens forslag, der er beskrevet i betænkningens afsnit VII, kap. 4. Her fremgår det bl.a. at en række advokater i Grønland har givet udtryk for en vis tilbageholdenhed med hensyn til deres medvirken til etablering af en retshjælpsordning i advokatregi, navnlig er begrundet i advokaternes betænkeligheder omkring ordningens virke i praksis. På den baggrund har kommissionen, som anført i betænkningen, overvejet alternative løsningsforslag til etablering af en retshjælpsordning i Grønland. Som nævnt er lovudkastet dog udformet i overensstemmelse med kommissionens forslag til en retshjælpsordning i advokatregi.

Henset til den økonomiske situation blandt den overvejende del af befolkningen forventes der ikke på kort sigt at være grundlag for udnyttelse af hjemlen i *stk. 4, 2. pkt.,* til at fastsætte regler om den rådsøgendes betaling for retshjælpen.

Muligheden efter *stk. 5* for at yde statslig støtte til andre retshjælpsordninger forventes bl.a. at kunne komme på tale i henseende til krisecentre og lignende, der har etableret ordninger med vejledning af retlig karakter. Som en betingelse for støtte må det kræves, at vejledningen udøves af personer, der kan antages at være i besiddelse af den fornødne faglige indsigt af retlig karakter.

Autoriserede advokatfuldmægtige

Til § 85

Bestemmelsen er identisk med den danske retsplejelovs § 135, bortset fra, at kompetencen til at meddele autorisation foreslås henlagt til dommeren ved Retten i Grønland. Afslag på autorisation som advokatfuldmægtig skal træffes ved en beslutning, der frit kan indbringes for Grønlands Landsret. Af hensyn til ansøgerens retssikkerhed foreslås det, at sager om meddelelse af autorisation skal behandles mundtligt ved både Retten i Grønland og Grønlands Landsret, hvis ansøgeren anmoder om det. Dette forventes kun at komme på tale, hvis der viser sig at være problemer med meddelelse af autorisationen, således at sagen i andre tilfælde kan behandles skriftligt. Dommeren vil altid kunne indkalde til et retsmøde, hvis der skønnes at være behov for det.

Ophør af retten til at udøve advokatvirksomhed

Til § 86

Bestemmelsen er identisk med den danske retsplejelovs § 137.

Til § 87

Bestemmelsen er identisk med den danske retsplejelovs § 138, idet dog henvisningerne til den danske straffelov er erstattet af en tilsvarende henvisning til kriminalloven.

Frakendelser, som finder sted i tilknytning til behandlingen af en kriminalsag, vil i medfør af de almindelige regler for saglig kompetence som altovervejende hovedregel blive afgjort ved kredsretten.

Til § 88

Bestemmelsen indebærer – med henvisningen til den danske retsplejelovs § 139 – at der kommer til at gælde de samme regler i Grønland for så vidt angår frakendelse ved dom af retten til at udøve advokatvirksomhed på grund af sindssygdom eller betydelig forfalden gæld til det offentlige. Sagernes behandling henlægges til Retten i Grønland som 1. instans, jf. herved betænkningens afsnit VII, kap. 3.2.2.

Til § 89

Bestemmelsen er identisk med den danske retsplejelovs § 140.

Til § 90

Bestemmelsen er identisk med den danske retsplejelovs § 141.

Til § 91

Bestemmelsen er identisk med den danske retsplejelovs § 142, dog at straffehjemlen i den danske bestemmelses *stk. 2* er ændret til en henvisning til muligheden for at idømme foranstaltninger efter kriminalloven. For udmåling af foranstaltninger mv. gælder herefter alene de i kriminalloven fastsatte retningslinier. Sager efter stk. 2 vil i medfør af de almindelige regler for saglig kompetence skulle behandles af kredsretterne.

Advokatsamfundet

Til § 92

Det foreslås ved bestemmelsen, at advokater i Grønland ligesom advokater i Danmark og på Færøerne skal være automatiske medlemmer af Det Danske Advokatsamfund, jf. herved den danske retsplejelovs § 143, stk. 1. Om baggrunden for forslaget henvises til betænkningens afsnit VII, kap. 3.2.2. For medlemskabet og Advokatsamfundets forhold og virke foreskrives det i bestemmelsen endvidere, at reglerne i den danske retsplejelovs kapitel 15 om Advokatsamfundet og Advokatnævnet skal være gældende. Det forudsættes dog i denne forbindelse, at Advokatsamfundet ved varetagelsen af sine opgaver i relation til advokaterne i Grønland tager skyldigt hensyn til de grønlandske forhold. I betænkningens afsnit VII, kap. 3.2.6., er der redegjort for advokaterne i Grønlands opfattelse af, på hvilke områder der bl.a. kan gøre sig afvigende forhold gældende. Det overlades til Advokatsamfundet og advokaterne i Grønland indbyrdes at foretage de nærmere overvejelser af, hvorledes hensynet til grønlandske interesser og indsigten med grønlandske forhold kan sikres i forbindelse med medlemskabet og advokatmyndigheders behandling af sager vedrørende Grønland.

Salærklager

Til § 93

Bestemmelsen, som er udformet med baggrund i den danske retsplejelovs §§ 146 og 147, indebærer, at advokatmyndighederne under Det Danske Advokatsamfund også kan behandle salærklager vedrørende advokater og advokatselskaber i Grønland. Der er på dette område ikke foretaget en ren henvisning til de danske regler, idet reglerne for salærklager kan have betydning for personer, der kan have vanskeligt ved at skaffe sig kendskab til indholdet af den danske retsplejelov.

I *stk. 1* foreskrives det således, at klager over vederlag, som en advokat eller et advokatselskab har forlangt for sit arbejde, af den, som har retlig interesse heri, kan fremsættes over for Det Danske Advokatsamfund, og at klagen behandles af de danske advokatmyndigheder efter reglerne i den danske retsplejelovs §§ 146 og 147. At Advokatsamfundet som en ændring til den danske retsplejelovs § 146, 1. pkt., er indsat som adressat for klagen skyldes foruden visse lovtekniske hensyn også hensynet til forbrugeren i Grønland, som findes at tale for, at klager kan fremsendes til en central instans og i øvrigt til samme instans, uanset hvilken type klage, der er tale om, jf. også den foreslåede bestemmelse i § 94 om disciplinærklager. Klage direkte til den advokatkreds, som advokaten hører under, vil dog naturligvis også være muligt.

Det forudsættes, at advokatmyndighederne i forbindelse med behandlingen af sager vedrørende Grønland tager skyldigt hensyn til de grønlandske forhold, som bl.a. i henseende til salærspørgsmål muligvis kan medføre forskelle til Danmark, jf. herved advokaterne i Grønlands udtalelser, som er gengivet i betænkningens afsnit VII, kap. 3.2.6.

Stk. 2 svarer til den danske retsplejelovs § 147 a, 1. pkt. Bestemmelsen er medtaget udtrykkeligt af hensyn til klagerne i Grønlands mulighed for at gøre sig bekendt med indholdet af bestemmelsen og af hensyn til anvendelsen af bestemmelsen ved de grønlandske domstole. Reglen i den danske retsplejelovs § 147 a, 2. pkt., hvorefter sagen først kan indbringes, når fristen for indbringelse af kredsbestyrelsens afgørelse er udløbet, uden at afgørelsen er indbragt for Advokatnævnet, eller Advokatnævnet har truffet afgørelse, fremgår af lovtekniske grunde ikke direkte af stk. 2, men fremgår af ordene "endeligt afgjort". Oplysninger om fristen forudsættes i øvrigt givet til parterne i forbindelse med meddelelsen af kredsbestyrelsens afgørelse.

Sager om advokatsalær vil i medfør af de almindelige regler for saglig kompetence høre under kredsretterne.

Disciplinærsager

Til § 94

Bestemmelsen, som er udformet med baggrund i den danske retsplejelovs § 147 b, indebærer, at advokatmyndighederne under Det Danske Advokatsamfund også kan behandle disciplinærsager vedrørende advokater og advokatselskaber i Grønland.

Af *stk. 1* fremgår det således, at klager over en advokats eller et advokatselskabs tilsidesættelse af lovbundne pligter kan fremsættes over for Det Danske Advokatsamfund, og at klagen behandles af Advokatnævnet efter den danske retsplejelovs §§ 147 c og 147 f, stk. 1. At Advokatsamfundet som en ændring til den danske retsplejelovs § 147 b, stk. 1, er indsat som adressat for klagen skyldes foruden visse lovtekniske hensyn også hensynet til forbrugeren i Grønland, som taler for, at klager kan fremsendes til en central instans og i øvrigt til samme instans, uanset hvilken type klage, der er tale om, jf. også den foreslåede bestemmelse i § 93. om salærklager. Klage direkte til Advokatnævnet vil dog have samme virkning.

Stk. 2 om fristen for klage og *stk. 3* om afvisning af klager, er identiske med den danske retsplejelovs § 147 b, stk. 2 og 3. Bestemmelserne er medtaget udtrykkeligt af hensyn til klagerne i Grønlands mulighed for at gøre sig bekendt med deres indhold.

Stk. 4 er identisk med den danske retsplejelovs § 147 b, stk. 4, idet afhøringerne dog for Grønlands vedkommende skal foretages ved kredsretterne. Den udtrykkelige medtagelse af bestemmelsen skyldes hensynet til disse domstoles kendskab til ordningen.

Ved *stk. 5* indføres ved henvisning til den danske retsplejelovs §§ 147 d, 147 e og 147 f, stk. 2, samme muligheder og fremgangsmåder for domstolsprøvelse af Advokatnævnets afgørelser som i Danmark. Sagerne foreslås for Grønlands vedkommende at skulle behandles af Retten i Grønland som 1. instans, jf. herved betænkningens afsnit VII, kap. 3.2.2.

AFSNIT II
FÆLLES BESTEMMELSER FOR ALLE RETSSAGER

KAPITEL 6
RETSSPROGET

Til § 95

Bestemmelsen fastslår i *stk. 1*, at retssproget er grønlandsk og dansk, og den svarer således til den gældende bestemmelse i retsplejelovens kapitel 2, § 1, stk. 1.

Til forskel fra den gældende bestemmelse i retsplejeloven foreslås dog, at det skal være lovens udgangspunkt, at oversættelse skal ske ved brug af tolk, hvis ikke alle rettens medlemmer og sagens parter forstår det anvendte sprog. Oversættelse ved et af rettens medlemmer skal således fremover så vidt muligt undgås. Med henblik på at sikre dette er det i det foreslåede *stk. 3* fastsat, at oversættelse ved andre end en tolk kan ske, hvis det ikke er muligt at tilkalde tolkebistand til det berammede retsmøde, eller hvis tilkaldelse af tolk indebærer en langvarig og uhensigtsmæssig udsættelse af sagen. Det må bero på en konkret vurdering, om problemerne med at rekvirere en tolk er så store, at hensynet til at fremme sagen efter omstændighederne kan begrunde, at oversættelsen gennemføres på denne måde.

Endelig er det i det foreslåede *stk. 4* fastsat, at i de tilfælde, hvor der sker oversættelse ved de i stk. 3 nævnte personer skal der tilføres retsbogen bemærkning herom. Reglen, der ligeledes fremgår af § 97, stk. 2, nr. 2, skal sikre, at der ikke efterfølgende kan rejses tvivl om, hvem der har forestået oversættelsesopgaven under sagen.

Stk. 2 fastslår, at reglerne om inhabilitet for dommere (og andre retsmedlemmer) i §§ 49-51 også gælder for tolke.

Stk. 5 regulerer anvendelsen af videomøde i forbindelse med tolkebistand.

Der henvises i øvrigt til betænkningens afsnit VIII, kap. 3.2 og kap. 4.5.2.

KAPITEL 7
RETSBØGER

Til § 96

Efter *stk. 1*, der er ny, fastsætter justitsministeren regler om, hvilke retsbøger der skal anvendes ved domstolene, og om deres autorisation, indretning og anvendelse. Desuden giver bestemmelsen justitsministeren mulighed for at fastsætte regler om lydoptagelse af retsmøder.

Bestemmelsen i *stk. 2*, hvorefter retsformanden har ansvaret for, at retsbogen føres korrekt, svarer til den gældende bestemmelse i retsplejelovens kapitel 2, § 2, stk. 2.

Der henvises i øvrigt til betænkningens afsnit VIII, kap. 7.2.

Til § 97

Den foreslåede bestemmelse indeholder en opregning af, hvad der *skal* noteres i retsbogen. Bestemmelsen, der – med en sproglig ajourføring – svarer til den nuværende bestemmelse i retsplejelovens kapitel 2, § 3, suppleres på en række områder af regler, der specifikt angiver, at en given oplysning skal fremgå af retsbogen, herunder f.eks. den foreslåede bestemmelse i § 98.

Der henvises i øvrigt til betænkningens afsnit VIII, kap. 7.2.

Til § 98

Det følger af den foreslåede bestemmelse, at retsbogen skal indeholde parternes påstande, anmodninger og indsigelser, ligesom der skal optages en kort gengivelse af sagens gang og af parters og vidners forklaringer om sagens faktiske omstændigheder.

Bestemmelsen svarer stort set til den gældende bestemmelse i retsplejelovens kapitel 2, § 4, idet der i stk. 4 dog er indsat en opsamlingsbestemmelse om, at det i øvrigt beror på, om det er særlig foreskrevet i loven, at også andre oplysninger skal fremgå af retsbogen.

Den gældende bestemmelse i kapitel 2, § 4, stk. 3, om tilførsel af forklaringer til retsbogen i det sprog, de er afgivet i, er flyttet til § 459 i kapitlet om kriminalsagers behandling.

Der henvises i øvrigt til betænkningens afsnit VIII, kap. 7.2.

Til § 99

Efter den foreslåede bestemmelse, der er ny, skal det, der er noteret i retsbogen – medmindre andet er fastsat – kun oplæses og efter omstændighederne godkendes, når retsformanden af særlige grunde anser det for nødvendigt, enten af egen drift eller i civile sager ifølge anmodning af en part, et vidne eller en syns- eller skønsmand.

Bestemmelsen, der svarer til den danske retsplejelovs § 36, hænger nøje sammen med mundtlighedsprincippet i retsplejen, som indebærer, at alle dokumenter mv. som indgår i det bevismateriale, der forelægges for retten, skal oplæses (dokumenteres).

Til § 100

Bestemmelsen, der er ny, foreskriver, at aktstykker og andre dokumenter, som fremlægges i retten, skal forsynes med fremlæggelsespåtegning. Udkastet svarer til den danske retsplejelovs § 38.

Til § 101

Bestemmelsen, der ikke findes i den gældende retsplejelov, svarer i vidt omfang til den danske retsplejelovs § 41 og indeholder nærmere regler om adgangen for sagens parter og andre med retlig interesse deri til at forlange en udskrift af retsbøgerne samt af de øvrige fremlagte dokumenter, som beror hos retten (dokumentoffentlighed).

Efter *stk. 1* er udgangspunktet, at sagens parter og andre, som har retlig interesse deri, har ret til at gøre sig bekendt med retsbogen og de dokumenter, som har været fremlagt under sagen. Begrebet "retlig interesse" kan ikke afgrænses til en bestemt personkreds ved angivelse af en række generelle karakteristika, men må afgøres konkret i den enkelte sag, hvori der bl.a. kan lægges vægt på den pågældendes tilknytning til sagen, baggrunden for anmodningen mv. Den nødvendige retlige interesse i at få en udskrift af en dom kan f.eks. bestå i, at dommen har betydning som præjudikat. For så vidt angår journalister og andre redaktionelle medarbejdere henvises til den foreslåede bestemmelse i § 102.

Stk. 2 giver mulighed for at fravige udgangspunktet om dokumentoffentlighed og således afslå (helt eller delvis) at imødekomme en anmodning om udskrift efter stk. 1. Det kan efter bestemmelsen ske i tilfælde, hvor hensynet til statens sikkerhed eller forholdet til fremmede magter eller særlige hensyn til disse i øvrigt gør det betænkeligt at meddele udskrift, ligesom udskrift kan nægtes, hvis det må befrygtes, at udskriften vil blive benyttet på retsstridig måde.

I *stk. 3* foreslås fastsat, at udskrifter af retsbogen mv. så vidt muligt bør udleveres i løbet af en uge.

I *stk. 4* foreslås indsat en bestemmelse, hvorefter justitsministeren kan bestemme, at udskrifter i kriminalsager først skal kunne udleveres, efter at retten har indhentet en udtalelse fra politimesteren om, hvorvidt denne har indvendinger imod, at der gives udskrift af retsbogen mv. Det følger desuden af bestemmelsen, at såfremt politimesteren af de i stk. 2 angivne grunde (dvs. hensynet til statens sikkerhed eller forholdet til fremmede magter eller særlige hensyn til disse i øvrigt, eller hvor det må befrygtes, at udskriften vil blive benyttet på retsstridig måde) modsætter sig, at der udleveres en udskrift, skal retten afgøre sagen ved beslutning, der skal begrundes.

Rettens beslutning kan indbringes for landsretten inden for en frist på 6 uger. Landsretten kan dog se bort fra overskridelser af fristen på indtil 6 måneder, når overskridelsen er undskyldelig på grund af særlige omstændigheder, jf. *stk. 5*.

Endelig er det i *stk. 6* fastsat, at den dømtes adgang til at få udskrift af den over vedkommende afsagte dom ikke berøres af bestemmelserne i denne paragraf. Dette har sammenhæng med, at den dømte altid har ret hertil.

Der henvises til betænkningens afsnit VIII, kap. 7.2.

Til § 102

Bestemmelsen, der er ny, er udformet på baggrund af den danske retsplejelovens § 41 a (således som denne er affattet efter ændringen ved lov nr. 256 af 8. maj 2002, og regulerer journalisters adgang til aktindsigt mv.

Efter bestemmelsens *stk. 1* har personer, der er omfattet af § 145, stk. 1, 2 eller 4 (dvs. redaktører og journalister m.fl. ved medier omfattet af medieansvarsloven), ret til i kriminalsager at gennemse anklageskriftet på rettens kontor samt anmode om en kopi heraf. Formålet hermed er at give massemedierne bedre mulighed for en korrekt nyhedsformidling om kriminalsager. Bestemmelsen er i *stk. 2* suppleret af en regel om, at de hjælpebilag og rids over gerningsstedet, som er udarbejdet af anklagemyndigheden og forsvaret til brug for sagen, desuden kan udlånes til de af stk. 1 omfattede personer under domsforhandlingen, hvilket har til formål at give den tilstedeværende journalist mv. bedre mulighed for at følge sagen.

Retten til dokumentaktindsigt efter stk. 1 omfatter ikke sagens dokumenter i civile sager, jf. det foreslåede *stk. 3*, hvor udlån af sagens akter (men ikke retsbogstilførsler) er gjort betinget af, at parterne giver samtykke hertil. Bestemmelsen omfatter ikke særlige civile sager (dvs. ægteskabssager, forældremyndighedssager mv.).

Efter den foreslåede bestemmelse i *stk. 4* kan de personer, der er omfattet af stk. 1 gennemse retsbogen, og herunder også dommen, på rettens kontor, når retsbogen er renskrevet. Det gælder dog ikke i tilfælde, hvor retsmødet er holdt, eller forklaring er afgivet helt eller delvis for lukkede døre, medmindre dørlukning alene er bestemt af hensyn til ro og orden i retslokalet, ligesom bestemmelsen undtager ægteskabssager, forældremyndighedssager mv. Der kan først gives aktindsigt, når den pågældende sag er afsluttet (f.eks. ved dom, forlig, eller fordi sagen hæves af en part).

Stk. 5 indeholder en nærmere regulering af rettens adgang til at nægte gennemsyn eller udlevering efter stk. 1 og 4. Rettens afgørelser træffes ved beslutning, der skal begrundes, og kan indbringes for ankeinstansen.

For at undgå, at de i stk. 1-4 omhandlede udskrifter og dokumenter kommer til uvedkommendes kendskab, er der i *stk. 6* indsat en bestemmelse om, at dokumenterne mv. ikke må være tilgængelige for andre end massemediets journalister og redaktionsmedarbejdere og kun må bruges til støtte for journalistisk og redaktionelt arbejde. Bestemmelsen indebærer bl.a., at de pågældende udskrifter og dokumenter ikke over for offentligheden eller uvedkommende personer må gengives ordret i lange sammenhængende passager. Offentlig gengivelse som illustration/dokumentation i medierne eller ved oplæsning i radio eller tv er ikke tilladt. Indholdet af dokumenterne mv. må heller ikke foreholdes nogen under interviews. I den forbindelse foreslås i *stk. 7* indsat en hjemmel, til at justitsministeren kan fastsætte nærmere regler om massemediers opbevaring af retsbogsudskrifter og af kopier af anklageskrifter.

Overtrædelse af stk. 6 kan efter den foreslåede bestemmelse i *stk. 8* sanktioneres med bøde, ligesom det fremgår, at der i forskrifter, der udfærdiges i medfør af stk. 7, kan fastsættes, at der for overtrædelse af bestemmelser i forskrifterne kan idømmes bøde, herunder også for selskaber mv. (juridiske personer).

Der henvises i øvrigt til betænkningen afsnit VIII, kap. 5.2.

KAPITEL 8
RETSLEDELSE

Til §§ 103-104

Bestemmelserne svarer, med en sproglig ajourføring, til de gældende bestemmelser i retsplejelovens kapitel 2, §§ 5 og 6.

Der henvises i øvrigt til betænkningen afsnit VIII, kap. 2.2.

KAPITEL 9
RETTENS RÅDSLAGNINGER OG AFGØRELSER

Til § 105

Efter udkastet til *stk. 1* skal domme og beslutninger, der træffes af en ret bestående af flere medlemmer (dvs. alle sager, hvor domsmænd medvirker, eller hvor der i landsretten medvirker tre landsdommere), og som ikke hører til de beslutninger, som retsformanden selv kan træffe, vedtages ved afstemning efter forudgående rådslagning. Efter *3. pkt.* kan rettens medlemmer forlange en dissens om dommens resultat ført til retsbogen. Hvis retsformanden dissentierer vedrørende skyldsspørgsmålet i en kriminalsag til fordel for den tiltalte, følger der dog af *4. pkt.* et ubetinget krav om, at dissensen skal tilføres retsbogen. Reglen, der svarer til den danske retsplejelovs § 214, stk. 1, sidste pkt., har navnlig til formål at give vejledning for tiltaltes ankeovervejelser.

Stk. 2 fastsætter, at rettens rådslagninger og afstemninger ikke må overværes af tilhørere med undtagelse af retssekretæren, men at retten dog kan dispensere fra forbudet i særlige tilfælde. Dispensation kan f.eks. komme på tale i forskningsøjemed. I *3. pkt.* præciseres det, at der er tavshedspligt med hensyn til oplysninger om rettens rådslagninger og afstemninger, og at brud på tavshedspligten kan medføre foranstaltninger efter kriminalloven, jf. kriminallovens § 47.

Endelig følger det af *stk. 3*, at ingen dommer eller domsmand kan deltage i en sags afgørelse, hvis den pågældende ikke har overværet de mundtlige forhandlinger i deres helhed. Begrebet sagens "afgørelse" omfatter rådslagning og votering, men derimod ikke domsafsigelse. Det betyder, at afgørelsen skal træffes af den eller de personer, der har overværet den mundtlige

domsforhandling – og det skal fremgå af retsbogen – men det er ikke nødvendigt, at den eller de pågældende beklæder retten, når dommen (formelt) afsiges.

Bestemmelsen svarer (i forenklet form) til den danske retsplejelovs § 214. Forslaget om at præcisere tavshedspligten er inspireret af Retsplejerådets betænkning nr. 1352/1998, s. 99 (§ 878) og s. 127-128 (der dog alene vedrører straffesager). Der henvises i øvrigt til betænkningens afsnit VIII, kap. 6.2.2.

Til § 106

Efter det foreslåede *stk. 1, 1. pkt.*, skal der være stemmeflerhed for enhver afgørelse, der træffes af en ret, der består af flere medlemmer, dvs. i de sager, hvor retten er tiltrådt af domsmænd og de 2. instanssager, hvor landsretten består af tre landsdommere.

Stk. 1, 2. pkt., regulerer den situation, hvor rettens medlemmer er delt i to lige store grupper om sagens afgørelse.

For så vidt angår kriminalsager indeholder *stk. 2, 1. pkt.*, en særlig regel om stemmevægtning, idet det for tiltalte gunstigste resultat gælder, når der er stemmelighed med hensyn til skyldsspørgsmålet eller sanktionsfastsættelsen, dvs. når landsretten (bestående af 3 landsdommere og 3 domsmænd) har delt sig i to grupper med hver tre retsmedlemmer. I dette tilfælde vil reglen om det for tiltalte gunstigste resultat således føre til, at hvis der eksempelvis voteres for henholdsvis frifindelse og domfældelse, da skal der ske frifindelse.

Er der derimod tale om, at rettens medlemmer er delt i mere end to grupper, f.eks. tre grupper á to retsmedlemmer, følger det af *stk. 2, 2. pkt.*, at den stemme, der er mest ugunstig for tiltalte skal regnes sammen med den næst ugunstigste, indtil der fremkommer et flertal. Det vil f.eks. kunne være tilfældet i en drabssag, hvor to retsmedlemmer voterer for frifindelse, to medlemmer for domfældelse for uagtsomt manddrab og to medlemmer for forsætligt manddrab. I dette tilfælde fører reglen således til, at den tiltalte dømmes for uagtsomt manddrab. Den foreslåede bestemmelse, der svarer til den danske retsplejelovs § 216, stk. 2, bygger på det hensyn, at der ikke bør kunne ske frifindelse i tilfælde, hvor der overordnet set er flertal blandt rettens medlemmer for domfældelse, om end ikke flertal for, hvad der skal domfældes for.

Bestemmelsen svarer på visse punkter til den danske retsplejelovs § 216, som dog indeholder en række meget detaljerede regler om stemmeafgivning mv., som efter kommissionens opfattelse kan udelades. Der henvises i øvrigt til betænkningens afsnit VIII, kap. 6.2.2.

Til § 107

Ved den foreslåede bestemmelse fastsættes, at rettens afgørelser kan træffes i to forskellige former: Dom eller beslutning.

Retten er alene forpligtet til at anvende domsformen i de tilfælde, hvor det er særskilt foreskrevet. Er der ikke truffet særskilt bestemmelse om afgørelsesformen i en given sagstype, træffer retten således afgørelse i form af en beslutning. Det følger endvidere af bestemmelsen, at beslutninger skal begrundes i de tilfælde, hvor det er særlig bestemt. Modsætningsvis skal alle andre beslutninger således ikke begrundes, men retten kan og bør naturligvis gøre det, hvis det konkret skønnes hensigtsmæssigt.

I modsætning til domme kan beslutninger omgøres, jf. den foreslåede bestemmelse i § 110.

Bestemmelsen fastlægger ikke indholdet af begrundelsespligten, idet dette er særskilt reguleret i de tilfælde, hvor det er fundet nødvendigt. Som eksempel herpå kan der bl.a. henvises til den foreslåede bestemmelse i § 475 om begrundelseskravet i kriminaldomme.

Der henvises i øvrigt til betænkningens afsnit VIII, kap. 6.2.1.

Til § 108

Efter *stk. 1* kan stadfæstelse af en indanket dom ske enten i henhold til de grunde, der er anført i den indankede dom, eller i henhold til ny begrundelse.

I *stk. 2* er som ordensforskrift fastsat, at landsrettens dom i en ankesag altid skal indeholde en angivelse af, ved hvilken ret (kredsret eller Retten i Grønland) den indankede dom er afsagt. Bestemmelserne svarer til den danske retsplejelovs § 220.

Der henvises i øvrigt til betænkningens afsnit VIII, kap. 6.2.2.

Til § 109

Bestemmelsen indeholder en nærmere regulering af adgangen for retten til at berigtige en allerede afsagt dom.

Efter *stk. 1* kan retten således altid – enten af egen drift eller efter anmodning fra en af sagens parter – berigtige skrivefejl med hensyn til navne eller tal, regnefejl samt andre fejl og forglemmelser, som kun vedrører afgørelsens form.

Den foreslåede bestemmelse i *stk. 2* giver endvidere retten mulighed for at berigtige dels den i afgørelsen af en civil sag indeholdte gengivelse af parternes mundtlige angivelser og ytringer, og dels den i afgørelsen af en kriminalsag indeholdte gengivelse af sagens faktiske omstændigheder. Berigtigelse forudsætter en anmodning herom inden ankefristens udløb, ligesom der skal være givet parterne og i kriminalsager forsvareren lejlighed til at udtale sig om spørgsmålet. Endelig forudsætter berigtigelse efter stk. 2, at fremstillingen lider af fejl, der består i forbigåelser, uklarheder eller modsigelser.

Endelig følger det af *stk. 3*, at den berigtigede afgørelse i alle henseender erstatter den oprindelige afgørelse, ligesom det fremgår, at beslutningen om berigtigelse ikke kan kæres.

Bestemmelserne svarer – med overvejende redaktionelle ændringer – til den danske retsplejelovs § 221. Der henvises i øvrigt til betænkningens afsnit VIII, kap. 6.2.2.

Til § 110

Efter den foreslåede bestemmelse kan beslutninger omgøres, når nye oplysninger foreligger, samt når retten i øvrigt finder det hensigtsmæssigt. Det følger modsætningsvis heraf, at domme ikke er omfattet af adgang til omgørelse. Rettens omgørelse af en beslutning vil eksempelvis kunne ske på foranledning af et kæremål vedrørende den trufne beslutning, hvor den kærende fremkommer med nye oplysninger af betydning for sagens afgørelse. Bestemmelsen svarer til dels til den danske retsplejelovs § 222, som dog begrænser omgørelsesadgangen til kendelser af procesledende karakter (og dermed ikke andre kendelser) samt beslutninger.

Der henvises i øvrigt til betænkningens afsnit VIII, kap. 6.2.2.

KAPITEL 10
OFFENTLIGHED

Mundtlighed

Til § 111

Bestemmelsen, der er ny og svarer til den danske retsplejelovs § 148, stk. 1 og 3, fastslår princippet om mundtlighed i retsplejen. Forslaget om at lovfæste dette princip også i Grønland er nærmere beskrevet i afsnit VIII, kap. 4, hvortil der i det hele henvises.

Offentlighed

Til § 112

Det følger af den foreslåede bestemmelse i *stk. 1*, at retsmøder er offentlige, medmindre andet er bestemt ved lov eller i medfør af lov. Bestemmelsen svarer – bortset eftersætningen – til den gældende bestemmelse i retsplejelovens kap. 2, § 7, stk. 1.

Efter bestemmelsen i *stk. 2*, der svarer til den gældende bestemmelse i retsplejelovens kapitel 2, § 7, stk. 5, afsiges domme altid i offentligt retsmøde.

Der henvises i øvrigt til betænkningens afsnit VIII, kap. 5.2.

Til § 113

Bestemmelsen giver i det foreslåede *stk. 1* retsformanden beføjelse til at begrænse antallet af personer, der får adgang til et offentligt retsmøde, for at hindre, at retslokalet overfyldes. Der er således tale om en bestemmelse begrundet i praktiske forhold, som ikke har nogen sammenhæng med hvilke bestemte personer, der befinder sig i retslokalet. Retsformandens afgørelse kan ikke indbringes for højere ret.

Efter *stk. 2* kan retsformanden nægte adgang til et offentligt retsmøde for personer, som er under 15 år, eller som befinder sig i en sådan tilstand, at vedkommendes tilstedeværelse ville stride imod rettens værdighed eller god orden. Det kan f.eks. være stærkt berusede personer, som forstyrrer retsmødet.

Bestemmelsen i *stk. 3*, hvorefter retsformanden kan nægte adgang til et offentligt retsmøde for bestemte personer eller grupper af personer, hvis det skønnes nødvendigt for at opnå en sandfærdig forklaring af et vidne eller en part, svarer til den gældende bestemmelse i retsplejelovens kapitel 2, § 7, stk. 4, idet der dog foreslås den ændring, at der også indføres adgang til at udelukke grupper af personer. Det kan f.eks. være venner eller familiemedlemmer til den tiltalte, hvis tilstedeværelse må frygtes at have indflydelse på et vidnes afgivelse af forklaring.

Udkastet svarer til den danske retsplejelovs § 28 b.

Dørlukning

Til § 114

Den foreslåede bestemmelse indeholder en regulering af mulighederne for at træffe bestemmelse om dørlukning og afløser således den gældende bestemmelse i retsplejelovens kapitel 2, § 7, stk. 2.

Efter den foreslåede bestemmelse i *stk. 1* kan retten bestemme, at et retsmøde skal holdes for lukkede døre (dørlukning), hvis hensynet til ro og orden i retslokalet kræver det, eller når statens forhold til fremmede magter eller særlige hensyn til disse i øvrigt kræver det, eller når sagens behandling i et offentligt retsmøde vil udsætte nogen for en unødvendig krænkelse, herunder når der skal afgives forklaring om erhvervshemmeligheder. Dørlukning efter denne bestemmelse omfatter både civile sager og kriminalsager. I modsætning til den gældende bestemmelse er ordet "undtagelsesvis" udeladt, men der ligger ikke nogen realitetsændring heri, idet udgangspunktet fortsat vil være mødeoffentlighed, hvorfor dørlukning i alle tilfælde vil være en undtagelse hertil, og derfor skal administreres i overensstemmelse hermed.

I *stk. 2* er fastsat særlige bestemmelser om dørlukning, som udelukkende gælder i kriminalsager. Efter bestemmelsen kan der i kriminalsager (ud over hvad der følger af stk. 1) således træffes bestemmelse om dørlukning, når en sigtet (tiltalt) er under 18 år, eller når sagens be-

handling i et offentligt retsmøde må antages at bringe nogens sikkerhed i fare, eller må antages på afgørende måde at hindre sagens oplysning.

Efter den foreslåede bestemmelse i *stk. 3, 1. pkt.*, kan dørlukning under domsforhandlingen i medfør af stk. 2, nr. 3, kun ske i 1. instans og kun, når det må forventes, at der senere rejses tiltale for samme forhold mod andre end de under sagen tiltalte, og ganske særlige hensyn gør det påkrævet, at dørene lukkes. Det følger desuden af bestemmelsens *2. pkt.*, at domsforhandlingen skal gengives så udførligt i retsbogen, at offentligheden ved domsafsigelsen kan orienteres om domsforhandlingens forløb, i det omfang formålet med dørlukningen tillader det.

I *stk. 4* er indsat en proportionalitetsregel, hvorefter der ikke kan træffes bestemmelse om dørlukning, hvis det er tilstrækkeligt at anvende reglerne om referat- eller navneforbud eller om udelukkelse af enkeltpersoner.

Der henvises i øvrigt til betænkningens afsnit VIII, kap. 5.2. Udkastet svarer til den danske retsplejelovs § 29.

Til § 115

Det følger af *stk. 1*, at der i sager om overtrædelse af kriminallovens §§ 73 og 76, stk. 2 samt § 78, jf. § 73 skal ske dørlukning under den forurettedes forklaring, når den pågældende anmoder om det. Bestemmelsen, der er ny, sikrer således den forurettede et ubetinget retskrav på dørlukning under afgivelsen af forklaring.

Efter *stk. 2* finder stk. 1 tilsvarende anvendelse under afspilning eller anden forevisning af lyd- eller billedoptagelser, som gengiver forhold, der er rejst sigtelse eller tiltale for under sagen.

Reglerne, der svarer til den danske retsplejelovs § 29 a, bygger på det synspunkt, at der i sager om alvorlige seksualforbrydelser er et særligt behov for at sikre, at den forurettede ikke bliver yderligere krænket ved en offentlig gengivelse af de intime og stærkt krænkende situationer, som sagen (kan) vedrøre.

Der henvises i øvrigt til betænkningens afsnit VIII, kap. 5.2.

Til § 116

Efter *stk. 1*, der er ny, træffer retten afgørelse om dørlukning efter anmodning eller af egen drift. Dørlukning af hensyn til en sigtet (tiltalt) på 18 år eller derover, der er til stede, kan dog kun bestemmes efter anmodning fra den pågældende selv, jf. *stk. 2*. Udkastet svarer til den danske retsplejelovs § 29 b.

Til § 117

Afgørelser om dørlukning skal efter *stk. 1* træffes ved beslutning, der skal begrundes, og der skal gives parterne og eventuelle tilstedeværende personer, der er omfattet af § 145, stk. 1, 2 eller 4, lejlighed til at udtale sig. I forhold til gældende ret indebærer bestemmelsen således, at tilstedeværende massemediere repræsentanter får ret til at udtale sig om spørgsmålet om dørlukning, hvilket skal ses i sammenhæng med den efter kommissionens forslag generelle styrkelse af pressens rolle i retsplejen.

Efter reglen i *stk. 2* kan en beslutning om dørlukning afsiges i begyndelsen af retsmødet eller i løbet af dette og kan straks eller senere indskrænkes til en del af retsmødet. Beslutningen skal dog altid afsiges i et offentligt retsmøde.

Der henvises i øvrigt til betænkningens afsnit VIII, kap. 5.2. Udkastet svarer til den danske retsplejelovs § 29 c.

Til § 118

Efter bestemmelsen, der indholdsmæssigt svarer til den gældende bestemmelse i retsplejelovens kapitel 2, § 8, er offentlig gengivelse af, hvad der forhandles i retsmøder, der holdes for lukkede døre, forbudt, medmindre dørlukning alene er sket af hensyn til ro og orden i retslokalet. Forbudet omfatter alene forhandlingerne under retsmødet, men ikke dommen og dennes begrundelse.

Der henvises i øvrigt til betænkningens afsnit VIII, kap. 5.2.

Til § 119

Den foreslåede bestemmelse giver retsformanden adgang til at tillade, at andre end dem, der har med sagen at gøre, kan overvære et retsmøde, der afholdes for lukkede døre, når særlige grunde taler for det. Det følger af bestemmelsens *2. pkt.*, at de pågældende ikke må give meddelelse om forhandlingen til nogen, der ikke har haft adgang til mødet, medmindre dørlukning alene er sket af hensyn til ro og orden i retslokalet. Dette omfatter både offentlig og privat meddelelse om hvad der er passeret. Den foreslåede bestemmelse svarer til den danske retsplejelovs § 29 e.

Referatforbud

Til § 120

Bestemmelsen indeholder nærmere regler om adgangen til at nedlægge referatforbud, og den afløser således den nuværende bestemmelse i retsplejelovens kapitel 2, § 7, stk. 3.

Det følger af bestemmelsen, at retten i kriminalsager kan forbyde offentlig gengivelse af forhandlingen (referatforbud), når en sigtet (tiltalt) er under 18 år, når offentlig gengivelse må antages at bringe nogens sikkerhed i fare, når offentlig gengivelse kan skade sagens oplysning, eller når offentlig gengivelse vil udsætte nogen for en unødvendig krænkelse. I modsætning til gældende ret vil referatforbud efter udkastet således kun kunne anvendes i kriminalsager, men ikke i civile sager.

Domstolene må i den konkrete sag foretage en afvejning af på den ene side hensynet til den enkeltes interesse i at få nedlagt referatforbud og på den anden side hensynet til den offentlige interesse i at kunne følge sagen.

Der henvises i øvrigt til betænkningens afsnit VIII, kap. 5.2.

Til § 121

Bestemmelsen svarer til § 116 om afgørelser vedrørende dørlukning. Den danske retsplejelovs § 30 a indeholder en tilsvarende bestemmelse.

Til § 122

Bestemmelsen svarer i vidt omfang til § 117 om afgørelser vedrørende dørlukning, og fastsætter således bl.a. en pligt til at give parterne og eventuelle repræsentanter for massemedier lejlighed til at udtale sig om spørgsmålet.

Der henvises i øvrigt til betænkningens afsnit VIII, kap. 5.2. Den danske retsplejelovs § 30 b indeholder en tilsvarende bestemmelse.

Navneforbud

Til § 123

Den foreslåede bestemmelse indfører – som noget nyt i forhold til gældende ret – særlige regler om rettens adgang til at nedlægge navneforbud. Der er her tale om det mindst vidtgående indgreb i offentligheden, og af samme grund er betingelserne herfor også mere lempelige end de øvrige former for begrænsninger i offentligheden i retsplejen.

Efter den foreslåede bestemmelse i *stk. 1* kan retten i kriminalsager forbyde, at der sker offentlig gengivelse af navn, stilling eller bopæl for sigtede (tiltalte) eller andre under sagen nævnte personer, eller at den pågældendes identitet på anden måde offentliggøres (navneforbud), når offentligt gengivelse må antages at bringe nogens sikkerhed i fare, eller når offentlig gengivelse vil udsætte nogen for unødvendig krænkelse.

Efter *stk. 2* kan retten under samme betingelse som i stk. 1, nr. 2, forbyde offentlig gengivelse af en juridisk persons navn, herunder binavn eller kaldenavn, og adresse.

Den foreslåede bestemmelse i *stk. 3* indeholder en pligt for retten til at foretage en afvejning i sagen. Retten skal således ved afgørelsen om navneforbud tage hensyn til lovovertrædelsens grovhed og samfundsmæssige betydning, og det er endvidere fastsat, at det taler imod nedlæggelse af navneforbud, hvis den sigtede (tiltalte) har indtaget en stilling, som i forhold til offentligheden er særligt betroet.

Endelig er det i *stk. 4* fastsat, at navneforbudet kan udstrækkes til at gælde også under en eventuel anke af sagen, hvis anken omfatter bedømmelse af beviserne for tiltaltes skyld.

Der henvises i øvrigt til betænkningens afsnit VIII, kap. 5.2. Udkastet svarer til den danske retsplejelovs § 31.

Til § 124

Bestemmelsen svarer til den foreslåede § 122 om referatforbud og indeholder således nærmere regler om rettens afgørelser vedrørende navneforbud. Det er dog i *stk. 3* fastsat, at navneforbudet bortfalder senest ved afsigelsen af endelig dom.

Der henvises i øvrigt til betænkningens afsnit VIII, kap. 5.2. Udkastet svarer til den danske retsplejelovs § 31 a.

Billed- og lydoptagelser

Til § 125

Bestemmelsen, der er ny, er udformet på baggrund af den danske retsplejelovs § 32 og omhandler adgangen til at optage eller transmittere billeder og lyd fra retsmøder (tv- og radiotransmission).

Efter *stk. 1* er det forbudt at foretage en sådan optagelse eller transmission, medmindre retten undtagelsesvis tillader dette, ligesom offentliggørelse af billeder og lyd, der er optaget i strid hermed, er forbudt. Det vil bero på en konkret vurdering, om der skal gives tilladelse til optagelse eller transmission af billeder og lyd fra retsmøder, men udgangspunktet vil i kriminalsager være, at der ikke bør gives tilladelse hertil. Kun i helt særlige og meget omtalte sager vil der kunne være anledning til at fravige udgangspunktet herom og f.eks. lade tilladelsen omfatte domsafsigelsen, men aldrig tiltaltes og vidners forklaring. Det samme vil i princippet gøre sig gældende for civile sagers vedkommende, idet tilladelse dog vil kunne gives, hvis samtlige tilstedeværende samtykker heri.

Det følger endvidere af *stk. 2*, at personer, der afgiver forklaring under retsmødet, skal gøres bekendt med, at der optages billeder og lyd. Efter *stk. 3* er også billedoptagelse i rettens bygninger forbudt, medmindre retten giver tilladelse dertil.

Endelig er der i *stk. 4* indsat en bestemmelse, hvorefter reglerne i stk. 1 og 3 ikke omfatter de i §§ 128 og 163 omhandlede transmissioner, der sker som led i afviklingen af retsmøder.

Der henvises i øvrigt til betænkningens afsnit VIII, kap. 5.2.

Tegning

Til § 126

Den foreslåede bestemmelse, der er ny, giver retten mulighed for under særlige omstændigheder at forbyde tegning under retsmøder eller offentliggørelse af tegninger fra et retsmøde. I modsætning til optagelser og transmissioner fra retsmøder er udgangspunktet således her, at det er tilladt at tegne og offentliggøre tegninger fra retsmøder.

Der henvises i øvrigt til betænkningens afsnit VIII, kap. 5.2. Udkastet svarer til den danske retsplejelovs § 32 a.

Overtrædelser

Til § 127

Bestemmelsen i *stk. 1*, der er ny, indebærer, at det er sanktioneret med bøde, at overtræde de foreslåede bestemmelser i §§ 118, 119, 2. pkt., og 125, stk. 1, 1. og 2. pkt., og stk. 3, eller af rettens forbud efter §§ 120, 125, stk. 1, 3. pkt., og 126.

I *stk. 2* er sanktionsbestemmelsen udformet således, at der for overtrædelse af et navneforbud efter § 123 kan idømmes bøde, hvis den pågældende var bekendt med forbudet. Det samme gælder, hvis den pågældende vidste eller burde vide, at sagen verserede ved retten, eller at politiet efterforskede sagen, og den pågældende ikke havde forhørt sig hos politiet, anklagemyndigheden eller retten om, hvorvidt der var nedlagt navneforbud. Der er således tale om en afgrænsning af det kriminalretlige ansvar for overtrædelse af et navneforbud.

Efter *stk. 3* kan der pålægges selskaber mv. (juridiske personer) kriminalretligt ansvar efter reglerne i kriminallovens kapitel 5.

Der henvises i øvrigt til betænkningens afsnit VIII, kap. 5.2. Udkastet svarer til den danske retsplejelovs § 32 b.

Fjernkommunikation

Til § 128

Udkastet skal ses på baggrund af kommissionens forslag om muligheden for anvendelse af video- og telefonmøder i retsplejen. Herom henvises til kap. 4, navnlig 4.5.2.

I *stk. 1* fastslås det generelle princip, at når retten har tilladt, at en part eller rettergangsfuldmægtig deltager i et retsmøde via fjernkommunikation (video eller telefon), skal den pågældende deltager anses som deltager i retsmødet på samme måde som ved fremmøde i retten.

Formålet med *stk. 2* er at sikre, at der ikke sker ulovlig optagelse af en forklaring. Der stilles således krav om, at en part eller rettergangsfuldmægtig kun må deltage i f.eks. et videomøde, hvis det sker over for en ret eller en person, der er meddelt autorisation. Bestemmelsen gælder i alle de tilfælde, hvor der skal afgives forklaring af parter, vidner eller sagkyndige.

KAPITEL 11
FORKYNDELSER

Til § 129

Bestemmelsen, som er ny, fastslår i *stk. 1*, at retlige meddelelser skal forkyndes, når det er bestemt ved lov. Spørgsmålet om, hvilke meddelelser der skal forkyndes efter denne lov, er i øvrigt omtalt i betænkningens afsnit VIII, kap. 8.3.2.

Der gælder krav om forkyndelse af anklageskrift og ankemeddelelse i kriminalsager, jf. §§ 439 og 537, og af stævning og ankestævning i civile sager, jf. §§ 219 og 501, samt ved indkaldelse af vidner, jf. § 148.

For parterne i civile sager indebærer udkastet den ændring, at indkaldelse til retsmøderne ikke som efter den gældende ordning skal ske ved forkyndelse, bortset fra den indkaldelse eller meddelelse af frist for indgivelse af svarskrift, som sendes til sagsøgte eller indstævnte i forbindelse med forkyndelsen af stævningen eller ankestævningen. I stedet foreslås den fremgangsmåde, at retten under hvert retsmøde fastsætter og meddeler tidspunktet for næste retsmøde. I øvrigt gives meddelelser fra retten på den måde, retsformanden bestemmer, medmindre andet er fastsat i lovgivningen, jf. *stk. 2*, der er omtalt nedenfor.

Domme i kriminalsager skal forkyndes, hvis sagen i medfør af § 451 er behandlet og afgjort i tiltaltes fravær, og tiltalte ikke har været til stede ved domsafsigelsen, jf. § 472, stk. 3. Har tiltalte været til stede under domsforhandlingen, men ikke ved domsafsigelsen, fremgår det af den nævnte bestemmelse i § 472, stk. 3, at dommens resultat kan meddeles blot ved at sende en domsudskrift til den tiltalte. Situationen vil formentlig sjældent forekomme i praksis, men forslaget vil i givet fald indebære en vis begrænsning i forhold til den gældende retsplejelovs regler, hvorefter domme i kriminalsager altid skal forkyndes, hvis tiltalte ikke har været til stede ved domsafsigelsen, uanset om tiltalte har været lovligt indkaldt til domsafsigelsen eller i øvrigt har været til stede under domsforhandlingen, jf. herved retsplejelovens kapitel 5, § 42, stk. 2, jf. kapitel 3, § 19, stk. 2, kapitel 6, § 15, jf. § 3, stk. 1, samt kapitel 5, § 17, stk. 1, 2. pkt., jf. § 5, stk. 1, 2. pkt. Om baggrunden for begrænsningen henvises til betænkningens afsnit VIII, kap. 8.3.2.

Forslagene vedrørende forkyndelse medfører, at domme i civile sager stort set ikke skal forkyndes. Det er en væsentlig ændring af den gældende ordning, hvorefter domme i civile sager altid skal forkyndes for den part, som ikke har været til stede ved domsafsigelsen, også selv om parten har fået fuldt medhold, og uanset om parten har været lovligt indkaldt til domsafsigelsen eller i øvrigt har været til stede under domsforhandlingen, jf. herved retsplejelovens kapitel 3, § 19, stk. 3, kapitel 6, § 11, jf. kapitel 3, § 19, stk. 3, samt kapitel 6, § 5, stk. 1. Ændringerne er begrundet i, at det ved optagelsen af sagen til dom skal meddeles parterne, hvornår domsafsigelsen finder sted. Parten vil således have mulighed for at blive underrettet om dommens resultat ved enten at møde op – eventuelt ved en repræsentant – til domsafsigelsen, eller ved at ringe til den pågældende ret. I øvrigt vil dommen blive sendt til parterne med posten.

Det foreslås i samme forbindelse, at appelfristen skal regnes fra domsafsigelsen, hvis parten har fået meddelelse om tidspunktet herfor. Dette er også en ændring i forhold til i dag, hvor fristen regnes fra forkyndelsen. Det vil herefter være uden betydning for beregning af appelfristen, om parten rent faktiske møder op, når dommen afsiges.

Forkyndelse af andre retlige meddelelser skal ske, når det er bestemt i lovgivningen, eller når retsformanden i medfør af stk. 2 bestemmer det. Retsformandens beslutning herom kan navnlig komme på tale, hvor meddelelsen har afgørende betydning for den pågældende, og hvor ingen anden meddelelsesform efter de konkrete omstændigheder skønnes hensigtsmæssig til sikring af, at meddelelsen kommer til kundskab.

I *stk. 2* foreslås det, at meddelelser fra retten, medmindre loven bestemmer andet, skal gives på den måde, som retsformanden bestemmer. I betænkningens afsnit IX, kap. 2.2.15., om behandlingen af civile sager er givet en række eksempler på, hvordan rettens formand kan tilrettelægge den løbende underretning af sagens parter om sagens gang. Det forudsættes, at retten i forbindelse med retsmøderne i både civile sager og kriminalsager bestræber sig på at fastsætte og meddele tidspunktet for det næste retsmøde og for eventuelle andre forestående retshandlinger i sagen. Yderligere underretning og forkyndelse kan herved undgås, jf. den foreslåede bestemmelse i § 132, hvorefter tidspunkter for nye retsmøder mv. anses som forkyndt, hvis de er meddelt under et retsmøde, hvor den pågældende er til stede, eller hvortil vedkommende er lovligt indkaldt.

Til § 130

Bestemmelsen, som er ny, giver mulighed for, at parter i civile sager kan frafalde retten til forkyndelse. En sådan regel antages også at gælde efter den nuværende ordning, uanset der ikke hidtil har været en udtrykkelig bestemmelse herom. En tilsvarende regel fremgår af den danske retsplejelovs § 160, 1. pkt.

Til § 131

Stk. 1 giver hjemmel til, at forkyndelse og anden underretning i civile sager kan ske over for partens rettergangsfuldmægtig. Denne del af bestemmelsen erstatter den gældende regel i forkyndelsesbekendtgørelsens § 9, hvorefter forkyndelse kan ske over for advokaten, hvis parten har antaget en sådan til at udføre sagen. Udvidelsen af bestemmelsen til også at omfatte andre rettergangsfuldmægtige end advokater er sket med baggrund i møderetsreglerne, hvorefter enhver uberygtet og myndig person over 18 år fortsat foreslås at kunne møde som rettergangsfuldmægtig i civile sager.

Efter *stk. 2* foreslås det endvidere, at en part i en civil sag kan udpege en person, over for hvem forkyndelse kan ske efter reglerne i udkastets §§ 133-135. I henhold til bestemmelsen skal reglen i § 135, stk. 5, om ansvar for at nægte at modtage en forkyndelse eller for at undlade at viderebringe den ved forkyndelsen modtagne meddelelse dog kun anvendes, hvis den pågældende person har erklæret sig villig til at modtage forkyndelse. Bestemmelsen, som er ny i Grønland, svarer til reglen efter den danske retsplejelovs § 160, 2. og 3. pkt.

Til § 132

Efter *stk. 1* foreslås det, at beslutninger om tidspunktet for et nyt møde eller for foretagelse af en retshandling, der er truffet i et retsmøde, skal anses for forkyndt for de personer, der er til stede. Dommeren bør efter omstændighederne sikre sig, at de pågældende får noteret sig det pågældende tidspunkt eller får udleveret en seddel, hvoraf tidspunktet fremgår.

Efter *stk. 2, 1. pkt.*, skal beslutninger, der truffet i et retsmøde, om tidspunktet for et nyt retsmøde eller for foretagelse af en retshandling endvidere anses forkyndt for de personer, der har været lovligt indkaldt til mødet, men som enten er udeblevet eller uberettiget har forladt mødet, inden beslutningen blev truffet. Hvis beslutningen må antages at være af særlig interesse for sådanne personer, skal retten dog i henhold til *stk. 2, 2. pkt.*, give de pågældende meddelelse om det nye tidspunkt. Bestemmelsen, som er identisk med den danske retsplejelovs § 162, erstatter den nuværende regel i retsplejelovens kapitel 2, § 9, stk. 3, hvorefter meddelelse, som under et retsmøde gives vedkommende personligt til retsbogen, kan træde i stedet for forkyndelse. Forslaget skal bl.a. ses i lyset af den nu forslåede bestemmelse om, at domme skal anses som forkyndt for de personer, der har været lovligt tilsagt til det retsmøde, hvor dommen afsiges, selv om de udebliver herfra.

Til § 133

Bestemmelsen indeholder beskrivelsen af de almindelige forkyndelsesformer, som foreslås at skulle være gældende efter den fremtidige ordning, jf. herved betænkningens afsnit VIII, kap. 8.3.1.

I henhold til *stk. 1, nr. 1-3*, skal forkyndelse således fortsat kunne ske i form af stævningsmandsforkyndelse, som efter bestemmelsens stk. 2 også omfatter forkyndelser foretaget af

polititjenestemænd og kommunefogeder, eller – som noget nyt – i form af postforkyndelse eller brevforkyndelse. Udkastet svarer herefter til den ordning, som fremgår af den danske retsplejelovs § 155.

Stævningsmandsforkyndelse sker i henhold til *stk. 2* ved, at en polititjenestemand, en kommunefoged eller en stævningsmand afleverer den skriftlige meddelelse til personen, som opfordres til på stedet at bekræfte modtagelsen ved sin underskrift. Dette svarer til fremgangsmåden for stævningsmandsforkyndelse efter den gældende ordning. Forudsat at forkyndelsen er foretaget i overensstemmelse med reglerne herfor, jf. herved den foreslåede bestemmelse i § 135, skal det som hidtil være uden betydning for forkyndelsens gyldighed, at personen nægter at kvittere for modtagelsen. En erklæring fra den, som har foretaget forkyndelsen, anses således som tilstrækkelig dokumentation for, at forkyndelsen er foretaget korrekt. Reglerne om, hvem stævningsmandsforkyndelse lovligt kan foretages overfor, fremgår af den foreslåede bestemmelse i § 135.

Postforkyndelse sker i henhold til *stk. 3* på samme måde som stævningsmandsforkyndelse, dog at postvæsenet står for at aflevere meddelelsen. Fremgangsmåden for de to former for forkyndelse forudsætter herefter i det hele at være den samme – herunder for så vidt angår postvæsenets udfyldelse af den afleveringsattest, som skal anvendes, jf. herved også den foreslåede bestemmelse i § 135. Ligesom ved stævningsmandsforkyndelse skal det således være uden betydning for forkyndelses gyldighed, at personen nægter at underskrive for modtagelsen, jf. ovenfor. Reglerne om, hvem postforkyndelse lovligt kan foretages overfor, fremgår ligesom for stævningsmandsforkyndelse af den foreslåede bestemmelse i § 135.

Brevforkyndelse sker i henhold til *stk. 4* ved, at den skriftlige meddelelse sendes til personen sammen med en anmodning om, at vedkommende underskriver og returnerer en vedlagt skriftlig bekræftelse for modtagelsen. Forkyndelse anses herefter for sket samme dag, modtageren anfører at have modtaget meddelelsen. Er ingen modtagelsesdag anført, eller er den angivne modtagelsesdato senere end datoen i poststemplet for tilbagesendelsen, anses forkyndelse for sket på poststemplets dato. Ordningen svarer – som omtalt i bl.a. betænkningens afsnit VIII, kap. 8.1.2. og 8.3.1., til en allerede anvendt fremgangsmåde, ligesom den er i overensstemmelse med bestemmelserne efter den danske retsplejelovs § 156, 2. og 3. pkt. Reglerne om, hvem brevforkyndelse lovligt kan foretages overfor, fremgår af den foreslåede bestemmelse i § 134.

De nævnte forkyndelsesformer er efter udkastet sideordnede, således at retten kan vælge den fremgangsmåde, som efter omstændighederne skønnes mest hensigtsmæssigt. Et af de momenter, som kan indgå ved vurderingen af, hvilken forkyndelsesmåde der bør anvendes, er det behov for vejledning, som kan foreligge hos modtageren af meddelelsen. I kriminalsager, hvor meddelelserne og en passende vejledning herom kan være af særlig betydning for den sigtede, bør det således foretrækkes fortsat at lade forkyndelserne foretage af politiet, jf. herved også betænkningens afsnit VIII, kap. 8.3.5. Som nævnt i betænkningens afsnit VIII, kap. 8.3.4., foreslås det i øvrigt, at der udarbejdes en række standardformularer mv., som bidrager til at sikre den fornødne vejledning i forbindelse med forkyndelsers foretagelse. Muligheden

for brevforkyndelse, som i arbejdsmæssig såvel som økonomisk henseende er den mindst krævende forkyndelsesform, bør oplagt overvejes i de civile sager. Fremgangsmåden må dog forudsætte, at det ikke på forhånd skønnes umuligt at opnå modtagerens medvirken. Hvorvidt muligheden for postforkyndelse i praksis vil vise sig at være et reelt alternativ til stævningsmandsforkyndelse må afhænge af de fremtidige erfaringer med ordningen, hvis iværksættelse foreløbig afhænger af en nærmere aftale med postvæsenet.

Til § 134

Bestemmelsen, som er ny, indeholder regler for, hvem brevforkyndelse lovligt kan foretages overfor. Det fremgår herom, at brevforkyndelse alene kan ske over for adressaten personligt, jf. dog den foreslåede bestemmelse i § 131, hvoraf følger, at brevforkyndelse i civile sager også kan ske over for partens rettergangsfuldmægtig eller over for en person, parten har udpeget som modtager af forkyndelser. Udkastet svarer til ordningen for brevforkyndelse i Danmark, jf. herved den danske retsplejelovs § 156, 1. pkt., jf. §§ 160, 2. pkt., og 161.

Til § 135

Bestemmelsen indeholder reglerne om, hvem stævningsmandsforkyndelse og postforkyndelse lovligt kan foretages overfor. Den foreslåede ordning herfor svarer i alt væsentligt til ordningen for stævningsmandsforkyndelse efter den gældende ordning, ligesom udkastet i det væsentlige er i overensstemmelse med reglerne i den danske retsplejelov, jf. henvisningerne i det følgende.

Efter *stk. 1* bør stævningsmands- og postforkyndelse så vidt muligt foretages over for adressaten personligt på vedkommendes bopæl, midlertidige opholdssted eller arbejdssted. Forkyndelse for den pågældende personligt er dog gyldig, uanset hvor den sker. Bestemmelsen, som er udformet i overensstemmelse med den danske retsplejelovs § 157, stk. 1, nr. 1, erstatter den gældende regel i forkyndelsesbekendtgørelsens § 2, stk. 1, hvorefter forkyndelse så vidt muligt skal søges iværksat over for den pågældende personligt.

Træffes adressaten ikke, kan forkyndelse i henhold til *stk. 2, nr. 1*, for det første ske på bopælen eller opholdsstedet over for personer, der hører til husstanden, eller, hvis adressaten bor til leje i en andens bolig, for udlejeren eller dennes ægtefælle eller samlever, for så vidt de pågældende træffes på bopælen eller opholdsstedet. Bestemmelsen, som er udformet med udgangspunkt i med den danske retsplejelovs § 157, stk. 1, nr. 2, litra a, erstatter den gældende regel i forkyndelsesbekendtgørelsens § 2, stk. 2, 1. pkt., hvorefter forkyndelse i sådanne tilfælde gyldigt kan iværksættes på bl.a. vedkommendes bolig over for en til vedkommendes husstand hørende person eller over for logiværten.

Når adressaten ikke træffes personligt, kan forkyndelse i henhold til *stk. 2, nr. 2,* endvidere ske på adressatens arbejdssted over for arbejdsgiveren eller dennes repræsentant eller, for så vidt angår selvstændige erhvervsdrivende, på den pågældendes kontor, værksted eller forretningslokale over for personer, der er ansat i virksomheden. Denne bestemmelse, som er ud-

formet i overensstemmelse med den danske retsplejelovs § 157, stk. 2, nr. 2, litra b, erstatter den gældende regel i forkyndelsesbekendtgørelsens § 2, stk. 2, 1. pkt., hvorefter forkyndelse gyldigt kan iværksættes på bl.a. vedkommendes arbejdsplads over for arbejdsgiveren eller dennes stedfortræder, og forkyndelsesbekendtgørelsens § 2, stk. 2, 2. pkt., hvorefter forkyndelse endvidere kan ske på den pågældendes kontor, værksted eller andet selvstændigt forretningslokale for en til virksomheden fast knyttet person.

Endeligt fremgår det af *stk. 2, nr. 3*, at forkyndelse over for søfolk, som ikke træffes personligt, kan ske på det skib, hvortil vedkommende hører, for en til skibet hørende person. Denne regel, som ikke findes tilsvarende efter den danske retsplejelov, svarer til den gældende bestemmelse efter forkyndelsesbekendtgørelsens § 2, stk. 2, sidste pkt. Begrundet i de praktiske vanskeligheder med forkyndelse for søfolk foreslås endvidere som noget nyt, at forkyndelse også kan ske for rederen eller dennes repræsentant, hvilket i praksis vil sige på rederiets kontor. Rederiet vil løbende være i kontakt med skibet og vil derfor forholdsvis let kunne give meddelelser til de ombordværende søfolk videre til skibet. Det bør naturligvis sikres, at forkyndelsen sker på en sådan måde, at indholdet af den retlige meddelelse kun videregives til den pågældende selv. Skulle skibet være på langtur, vil rederiet normalt også være i stand til at give besked om, hvornår den pågældende forventes retur til Grønland igen, så retsmøderne kan tilrettelægges herudfra.

Af *stk. 3* fremgår det, at forkyndelse efter stk. 2 ikke kan ske over for personer under 18 år. Bestemmelsen, som er identisk med den danske retsplejelovs § 157, stk. 2, svarer til den gældende ordning, idet det fremgår af forkyndelsesbekendtgørelsens § 2, stk. 2, at den person, som forkyndelse foretages overfor, skal være henholdsvis ”over 18 år” og ”voksen”.

Sker forkyndelsen over for en anden end adressaten personligt, skal den, som foretager forkyndelsen, i henhold til *stk. 4* anføre, hvor, hvornår og over for hvem forkyndelsen er foretaget. Bestemmelsen, som i det væsentlige er identisk med den danske retsplejelovs § 157, stk. 3, modsvarer en gældende bestemmelse i stævningsmandsinstruksens § 5, stk. 3, hvoraf det fremgår, at modtagerens navn såvel som status i forhold til adressaten skal anføres i forkyndelsesblanketten, når forkyndelse sker for en anden end adressaten personligt.

Nægter en person, for hvem forkyndelse kan ske efter stk. 2, uden rimelig grund at modtage forkyndelse, eller undlader vedkommende at overlevere det, som den pågældende modtager ved forkyndelsen, til adressaten for forkyndelsen, selv om dette kunne være sket uden væsentlig udgift eller besvær, kan den pågældende i henhold til *stk. 5* pålægges at erstatte de omkostninger, der er en følge heraf. Bestemmelsen, som ikke findes tilsvarende i dag, er med sproglige ændringer identisk med reglen efter den danske retsplejelovs § 157, stk. 4. De omkostninger, det kan komme på tale at pålægge vedkommende, antages efter denne danske bestemmelse alene at være udgifterne ved en fornyet forkyndelse eller ved en genoptagelse af en civil sag, hvor sagsøgte som følge af den manglende meddelelse er dømt som udebleven.

Til § 136

Bestemmelsen indeholder reglerne for forkyndelse i de tilfælde, hvor der som følge af en persons bopæl eller opholdssted i Danmark, på Færøerne eller i udlandet ikke kan foretages forkyndelse for den pågældende i Grønland. Dette forhold reguleres efter den gældende ordning af retsplejelovens kapitel 2, § 10, hvori det hedder, at rettens formand, hvis indstævnte har bopæl i Danmark eller udlandet, fremsender stævningen til landsrettens formand (landsdommeren), der drager omsorg for forkyndelse i overensstemmelse med de derom gældende regler. De foreslåede ændringer af bestemmelsen indebærer ingen principielle forskelle til den gældende ordning.

Har en person kendt bopæl eller opholdssted i den øvrige del af riget eller udlandet, og kan forkyndelse ikke ske i Grønland efter de foreslåede bestemmelser i § 133, stk. 1, nr. 1 og 2 – dvs. i form af stævningsmandsforkyndelse eller postforkyndelse – fremgår det af den foreslåede bestemmelses *stk. 1*, at forkyndelse sker ved brevforkyndelse eller på den måde, der er foreskrevet ved konvention eller ved vedkommende lands lov. Udkastet, som svarer til reglen efter den danske retsplejelovs § 158, udtrykker samme retstilstand som i dag, når bortses fra, at Færøerne nu også omfattes, og der gives hjemmel til brevforkyndelse, uanset om der efter vedkommende lands lov er adgang hertil.

Af *stk. 2* fremgår det videre, at forkyndelse i udlandet for kredsretternes og Retten i Grønlands vedkommende iværksættes af Retten i Grønland, mens forkyndelsen for Grønlands Landsrets vedkommende iværksættes af landsdommeren. Denne del af bestemmelsen modsvarer, at det i dag er landsdommeren, som efter retsplejelovens kapitel 2, § 10, iværksætter forkyndelsen. Fremgangsmåden må antages at være begrundet i hensynet til kredsretterne, der som lægmandsdomstole ikke kan forudsættes at være i besiddelse af kendskabet til ordningen for forkyndelse uden for landets grænser. Henset til, at kredsretterne også efter den fremtidige ordning vil være besat med dommere uden juridisk kandidateksamen, er det med denne begrundelse fundet mest rimeligt fortsat at lade forkyndelse i udlandet iværksætte af en juridisk domstol. Placeringen af opgaverne hos Retten i Grønland skal herefter ses i lyset af forslaget til domstolenes fremtidige struktur, hvorefter Retten i Grønland overtager en række af de funktioner, som hidtil har påhvilet landsdommeren i henseende til bl.a. vejledningen af kredsretterne.

Til § 137

Bestemmelsen indeholder reglerne for forkyndelse i de tilfælde, hvor det ikke er lykkedes at få oplyst et sted, hvor forkyndelse efter de i øvrigt foreslåede regler lovligt kan foretages, eller hvor forkyndelsen forudsætter medvirken af en udenlandsk myndighed, som nægter eller undlader at yde den fornødne bistand. Bestemmelsen erstatter den gældende regel i retsplejelovens kapitel 2, § 11, hvorefter forkyndelse iværksættes ved indrykning i pressen, oplæsning i radioen eller på anden af justitsministeren fastsat måde, hvis det ikke er lykkedes at opspore indstævntes bopæl eller opholdssted. Denne bestemmelse suppleres af reglen i forkyndelsesbekendtgørelsens § 7, hvorefter forkyndelse, hvis indstævntes bopæl og opholdssted er

ukendt, iværksættes af landsdommeren ved bekendtgørelse i Atuagagdliutit (AG/Grønlandsposten) og eventuelt tillige på anden passende måde.

Kan en persons bopæl, opholdssted eller arbejdssted her i riget ikke oplyses, eller nægter eller undlader vedkommende fremmede myndighed at efterkomme en anmodning om forkyndelse efter den foreslåede bestemmelse i § 136, fremgår det af *stk. 1*, at forkyndelse kan foretages ved bekendtgørelse i Statstidende, AG (Grønlandsposten), anden skreven presse eller på anden af justitsministeren fastsat måde. Bestemmelsen er udformet på baggrund af den gældende bestemmelse i retsplejelovens kapitel 2, § 11, stk. 1, og den danske retsplejelovs § 159, stk. 1. Der er ikke fundet tilstrækkeligt grundlag for at bevare adgangen til uden videre at foretage forkyndelse via radio eller tv. De foreslåede muligheder for bekendtgørelse er ligestillede, således at de hver især indebærer lovlig forkyndelse. Det forudsættes, at der vælges det eller de medier, hvorved personen mest sandsynligt vil blive bekendt med meddelelsen.

Efter *stk. 2* skal bekendtgørelsen indeholde et uddrag af meddelelsen og en bemærkning om, at meddelelsen kan fås ved henvendelse til retten. Det skal endvidere anføres, hvorfor denne forkyndelsesform anvendes. Dette svarer til den gældende ordning efter retsplejelovens kapitel 2, § 11, stk. 2, ligesom det er i overensstemmelse med reglen efter den danske retsplejelovs § 159, stk. 2.

Har en person i de i stk. 1 nævnte tilfælde kendt bopæl uden for riget, fremgår det af *stk. 3*, at meddelelsen også skal sendes den pågældende med posten. Denne bestemmelse, som ikke findes i den gældende retsplejelov, svarer til den danske retsplejelovs § 159, stk. 3.

I henhold til *stk. 4* foretages forkyndelse efter bestemmelsen for kredsretternes og Retten i Grønlands vedkommende af Retten i Grønland. Dette modsvarer den gældende ordning, hvor det i overensstemmelse med forkyndelsesbekendtgørelsens § 7, stk. 1, er landsdommeren, som iværksætter den offentlige bekendtgørelse. Denne ordning foreslås opretholdt således, at det for kredsretternes vedkommende er Retten i Grønland, som forestår forkyndelse ved offentlig bekendtgørelse, jf. herved bemærkningerne til udkastets § 136, stk. 2.

Til § 138

Bestemmelsen indeholder regler om retsvirkningerne af henholdsvis lovlig forkyndelse, som ikke har bragt meddelelsen til adressatens kundskab, og forkyndelse, der ikke er foretaget i overensstemmelse med reglerne, men hvor meddelelsen til trods herfor er kommet adressaten i hænde.

Det fremgår af *stk. 1*, at en forkyndelse er gyldig, selv om meddelelsen ikke kommer til adressatens kundskab. Denne del af bestemmelsen, som er identisk med den danske retsplejelovs § 163, stk. 1, svarer til den gældende regel i retsplejelovens kapitel 2, § 12, hvorefter en forkyndelse, der er sket i overensstemmelse med de i loven foranstående eller de i medfør af lovens kapitel 2, § 9, udfærdigede regler, anses for lovlig, uanset den ikke ved de trufne foranstaltninger måtte komme til indstævntes kundskab.

Stk. 2 regulerer den situation, at et dokument, som skal forkyndes, er kommet adressaten i hænde, selv om forkyndelsen ikke er sket i overensstemmelse med reglerne i udkastets §§ 133-135. Det fremgår herom, at forkyndelse i sådanne tilfælde anses for sket. En tilsvarende bestemmelse findes ikke efter den gældende ordning, men fremgår af den danske retsplejelovs § 163, stk. 3.

Til § 139

Bestemmelsen indeholder reglerne for beskikkelse af de personer, som efter udkastets § 133, stk. 1, nr. 1, jf. stk. 2, kan foretage stævningsmandsforkyndelse.

Efter *stk. 1* kan polititjenestemænd og kommunefogeder foretage forkyndelse uden særlig beskikkelse, hvilket svarer til den gældende ordning efter retsplejelovens kapitel 2, § 9, stk. 1, 1. pkt. I Danmark gælder en lignende ordning, hvorefter polititjenestemænd og sognefogeder uden særlig tilladelse kan foretage forkyndelse, dog kun i straffesager. En tilsvarende begrænsning er ikke fundet hensigtsmæssig for Grønlands vedkommende. Det forudsættes således, at politifolk og kommunefogeder som hidtil kan foretage forkyndelse i civile sager uden særlig bemyndigelse, selv om det i praksis må forventes, at sådan forkyndelse vil blive henlagt til stævningsmændene.

Af *stk. 2, 1. pkt.*, fremgår det, at politimesteren i øvrigt for hver retskreds beskikker det fornødne antal personer til som stævningsmand at foretage forkyndelser af retlige meddelelse. Dette svarer i realiteten til den gældende ordning, jf. retsplejelovens kapitel 2, § 9, stk. 1, 2. pkt. Ligesom efter praksis i dag forventes det, at området for stævningsmændenes virksomhed skal være forkyndelserne i civile sager. Der vil dog ikke være noget til hinder for, at en stævningsmand også kan foretage forkyndelse i en kriminalsag. For at sikre den nødvendige vejledning af navnlig sigtede må dette dog formentlig have undtagelsens karakter, eller det må forudsætte, at stævningsmanden er i stand til at give den fornødne vejledning, jf. herved betænkningens afsnit VIII, kap. 8.3.5. Denne forudsætning vil under alle omstændigheder være til stede, hvis den beskikkede stævningsmand også er polititjenestemand, som det ofte er tilfældet i dag, og som det også forudsættes at kunne være i fremtiden.

Efter *stk. 3*, som svarer til den gældende regel i retsplejelovens kapitel 2, § 9, stk. 1, sidste pkt., er der fortsat mulighed for, at politiet eller retsformanden om nødvendigt kan bemyndige en dertil egnet person til som stævningsmand at foretage enkelte forkyndelser. Dette kan navnlig komme på tale i tilfælde, hvor forkyndelsen er af hastende karakter, og hvor ingen af de i stk. 1 og 2 nævnte personer umiddelbart kan påtage sig opgaven. Som et andet eksempel kan nævnes situationer, hvor der i forbindelse med forkyndelse af en retsafgørelse skønnes at være et særligt behov for vejledning eller støtte af en part, for hvem afgørelsen er af stor personlig betydning. Dette kan bl.a. være tilfældet i forældremyndighedssager, hvor forkyndelsen i givet fald kan foretages af en socialrådgiver eller lignende, som har kendskab til parten og sagen. Bestemmelsen kan ligesom i dag endvidere tænkes anvendt i forbindelse med forkyndelse af domme i sager om foranstaltningsændring, hvor den domfældte er anbragt i Dan-

mark. Forkyndelsen kan i sådanne tilfælde foretages af en forsorgsmedarbejder eller lignende på det sted, hvor den pågældende opholder sig.

Til § 140

Bestemmelsen, som erstatter reglen i retsplejelovens kapitel 2, § 9, stk. 2, bemyndiger justitsministeren til at fastsætte nærmere regler om forkyndelse – herunder regler om vederlag til stævningsmænd, der ligesom i dag foreslås at skulle afholdes af det offentlige. Om vederlagsordningen i øvrigt henvises til betænkningens afsnit VIII, kap. 8.3.5. Som noget nyt foreslås det endvidere, at justitsministeren skal fastsætte regler om politiets medvirken til at fremskaffe de oplysninger, som er nødvendige for at foretage forkyndelse efter §§ 133-135. Til sammenligning kan henvises til ordningen i Danmark, hvor politiet efter anmodning skal bistå med at fremskaffe sådanne oplysninger om en persons adresse, opholdssted eller arbejdssted, som er nødvendige, for at forkyndelse kan foretages, jf. herved den danske retsplejelovs § 57, stk. 4, og bekendtgørelse nr. 256 af 20. juni 1972, § 8. Der er fundet behov for en tilsvarende ordning i Grønland, hvor det har givet anledning til problemer at skaffe disse oplysninger for bl.a. sagsøgere, som derfor har anmodet om at få forkyndt stævningen ved offentlig bekendtgørelse efter den gældende bestemmelse i retsplejelovens kapitel 2, § 11.

I de af justitsministeren i medfør af bestemmelsen fastsatte regler forudsættes der i øvrigt som hidtil medtaget en bestemmelse om, at politimesteren efter forhandling med landsdommeren udarbejder en instruks for stævningsmænd. Som følge af kommissionens forslag til domstolenes organisation vil det være dommeren ved Retten i Grønland i stedet for landsdommeren, der indgår i forhandlinger med politimesteren. Det forudsættes, at denne instruks skal udleveres og gennemgås i forbindelse med meddelelse af beskikkelse som stævningsmand, jf. herved bl.a. betænkningens afsnit VIII, kap. 8.3.5. om instruktion af de stævningsmænd mv., der skal forestå forkyndelserne. Ved udstedelsen af de administrative regler bør der også fortsat medtages bestemmelser om de frister, som skal gælde i forbindelse med forkyndelsernes foretagelse.

Af *stk. 2* fremgår det, at polititjenestemænd (i modsætning til kommunefogeder) ikke har krav på vederlag for forkyndelse i kriminalsager, der således betragtes som en del af det arbejde, der følger af stillingen. Udkastet, som er identisk med den danske retsplejelovs § 165, stk. 3, svarer til den gældende ordning, jf. herved forkyndelsesbekendtgørelsens § 10, som alene fastsætter regler for vederlag til stævningsmænd.

KAPITEL 12
VIDNER

Til § 141

Efter *stk. 1* har enhver pligt til at afgive vidneforklaring i den retskreds, hvor vedkommende har bopæl. Bestemmelsen opretholder således som udgangspunkt den territoriale begrænsning i vidnepligten, jf. herved retsplejelovens kapitel 2, § 13, stk. 1.

Efter *stk. 2* kan retten pålægge en person, der har bopæl uden for retskredsen, at møde som vidne, hvis det kan ske uden væsentlig ulempe eller omkostninger. Dette kan f.eks. være tilfældet, hvis domsforhandlingen kan berammes til et tidspunkt, hvor vidnet alligevel er til stede, eller hvis vidnet bor i naboretskredsen. I denne forbindelse bemærkes, at det aldrig er vidnet selv, der skal afholde omkostningerne til rejse eller ophold. Et pålæg til et vidne om at møde for dømmende ret uden for bopælsretskredsen vil efter udkastet endvidere kunne gives, hvis vidnets forklaring er af en sådan betydning for sagens pådømmelse, og hvis sagen er af en sådan betydning, at det er rimeligt at pålægge vidnet at møde. Efter gældende ret skal vidnets forklaring være af afgørende betydning for sagen. Der er således tale om en betydelig lempelse af kriteriet for at kunne give pålæg. Denne lempelse er som anført i afsnit VIII, kap. 9, begrundet i, at de trafikale forhold i Grønland er blevet betydeligt forbedret, og i, at bevisumiddelbarhed anses for et af de grundlæggende retsprincipper. Formålet med den foreslåede lempelse er således at begrænse anvendelsen af subsidiære afhøringer. Som led i vurderingen af, om en person skal indkaldes efter stk. 2, skal der som nævnt foretages en vurdering af vidnets betydning for afgørelsen i sagen. Det betyder, at centrale vidner skal indkaldes for den dømmende ret, medmindre sagen er af mere ubetydelig karakter, og medmindre ulemperne og omkostningerne ved at rejse er så betydelige, at det på denne baggrund ikke vil være rimeligt at indkalde vidnet til at afgive forklaring. I alvorlige sager vil centrale vidner således skulle indkaldes til at afgive forklaring for den dømmende ret, medmindre vidnet vil kunne afhøres på betryggende måde under anvendelse af videokonferenceudstyr. Ikke-centrale vidner vil oftere kunne accepteres indkaldt til afhøring ved retten, hvor vidnet bor, idet vidnets forklaring i så fald ikke vil være af en sådan betydning, at det er rimeligt, at vidnet skal foretage en længere rejse. I småsager, hvor påstanden er en mindre bøde, vil også centrale vidner kunne afhøres ved retten, hvor de bor, idet sagen i så fald ikke er af en sådan betydning, at det er rimeligt, at vidnet skal rejse med omkostninger til følge, der er betydelige set i forhold til sagens karakter. Den kredsdommer, der behandler sagen, vil således skulle foretage en afvejning af de ulemper, der er for vidnet med at skulle rejse, og de omkostninger, der er forbundet med rejsen, over for fordelene ved, at vidnet kan afhøres personligt for den ret, der skal dømme i sagen. I vurderingen af, hvorvidt vidnet skal gives et pålæg efter stk. 2, indgår i øvrigt, om der er mulighed for at gennemføre afhøringen ved anvendelse af fjernkommunikationsudstyr, jf. stk. 3 og 4.

I *stk. 3* foreslås, at vidner skal kunne afgive forklaring via en videoforbindelse, når det findes hensigtsmæssigt og forsvarligt. Begrundelsen for denne forskel er dels at spare vidner for at rejse til en fjerntliggende ret, dels at gennemføre afhøringer, som måske ellers ikke kunne finde sted eller i hvert fald kun som en subsidiær afhøring efter udkastet til stk. 5. Den afhørtes deltagelse i videomødet skal altid være nøje kontrolleret af en offentlig myndighed eller en person med autorisation, jf. udkastet til § 163. Afhøringen bør derfor som udgangspunkt gennemføres mellem forskellige retter. Den, der afhøres, indkaldes til at give møde i retten på samme måde som ved traditionelle afhøringer, jf. udkastet til § 148.

I *stk. 4* foreslås en mulighed for at afhøre et vidne telefonisk, hvis det vil være forbundet med uforholdsmæssige vanskeligheder, at forklaringen afgives i retten eller ved hjælp af fjern-

kommunikation med billede (videomøde). Er der tale om en afgørende forklaring for sagen, vil telefonisk afhøring ikke kunne anvendes i kriminalsager og i civile sager kun med parternes samtykke. Telefoniske afhøringer vil efter udkastet have undtagelsens karakter, og hvis en indsigelse mod en telefonisk afhøring er rimeligt begrundet, bør retten ikke give tilladelse hertil.

Den praktiske fremgangsmåde foreslås gennemført således, at vidnet pålægges at være til rådighed for rettens etablering af fjernkommunikation, eksempelvis at retten ringer op til et nærmere angivet telefonnummer. I kraft af henvisningen til § 148 skal vidnet have forkyndt et pålæg om at være til rådighed for afgivelse af forklaring.

I *stk. 5* foreslås der regler for de tilfælde, hvor vidner skal afhøres for en anden kredsret end den dømmende – det vil sige subsidiære afhøringer. Sådanne afhøringer vil som nævnt skulle foretages, når betingelserne efter stk. 2-4 ikke er opfyldt. Det foreslås, at vidnet i så fald indkaldes til den kredsret, i hvis retskreds vidnet bor. Vidnet skal dog kunne anmode om at blive indkaldt til en anden ret. Det kan f.eks. være af betydning i tilfælde, hvor vidnet i længere tid – måske af arbejdsmæssige grunde – opholder sig i en anden retskreds. 4. og 5. pkt. svarer til de gældende regler i retsplejelovens kapitel 2, § 13, stk. 4 og 5.

Idet det efter bestemmelsen foreslås, at afhøringen forestås af den stedlige kredsdommer – der ikke kan forventes i forvejen at have kendskab til sagen – bør anmodningen fra den kredsret, hvor domsforhandlingen foregår, være ledsaget af et spørgetema, der er udarbejdet i samarbejde med sagens parter. Spørgetemaet kan eventuelt udarbejdes på et forberedende retsmøde under parternes tilstedeværelse i den kredsret, hvor sagen skal domsforhandles. Alternativt kan et udkast til spørgetemaet udarbejdes af den part, der har begæret det pågældende vidne afhørt. Udkastet kan herefter forelægges den anden part, der således får lejlighed til dels at komme med indsigelser til de allerede foreslåede spørgsmål, dels stille supplerende spørgsmål. Endelig kan den kredsdommer, der er retsformand under domsforhandlingen tilføje yderligere spørgsmål, jf. i det hele princippet i lovudkastets § 155. Eventuelle tvistigheder mellem parterne om spørgetemaet, må afgøres af den kredsret, ved hvilken sagen domsforhandles efter bestemmelsen i lovudkastets § 159. De øvrige bestemmelser i lovudkastets kapitel 12 om vidner gælder så vidt muligt tilsvarende.

Sagkyndige vidner såsom syns- og skønsmænd vil skulle afhøres efter de samme regler som for vidner i kraft af henvisningen til vidnereglerne i kapitlet om syn og skøn.

Til § 142

Stk. 1 indeholder regler om vidneudelukkede personer. Den svarer – med en sproglig ajourføring – til den gældende bestemmelse i retsplejelovens kapitel 2, § 14, stk. 1, idet der i 2. pkt. dog er indsat en regel om, at samtykke i tilfælde af vidneafhøring af medlemmer af Landstinget eller Folketinget skal gives af tingets formand og vedkommende landsstyremedlem eller minister.

Efter *stk. 2* kan retten, hvis samtykke nægtes, pålægge vedkommende myndighed over for retten at redegøre for grundene til nægtelsen, hvis det findes at være af afgørende betydning for sagens udfald, at den pågældende afgiver forklaring. Finder retten herefter, at hensynet til hemmeligholdelse bør vige for hensynet til sagens oplysning, kan den bestemme, at vidneforklaring skal afgives. Dette gælder dog ikke, hvis nægtelsen er begrundet med hensynet til statens sikkerhed eller dens forhold til fremmede magter. I modsætning til gældende ret, jf. retsplejelovens kapitel 2, § 18, er det efter udkastet op til den ret, som behandler sagen – og ikke landsdommeren – at træffe afgørelse om, at vidneforklaring skal afgives i disse tilfælde.

Der henvises i øvrigt til betænkningens afsnit VIII, kap. 9.2.

Til § 143

Bestemmelsen i *stk. 1* indebærer, at præster i folkekirken eller andre trossamfund, kateketer, læger, forsvarere samt advokater og rettergangsfuldmægtige ikke kan pålægges at afgive forklaring om det, som de i denne egenskab har fået kendskab til, medmindre den person, i hvis interesse de har tavshedspligt, giver sit samtykke.

Opregningen svarer til den gældende bestemmelse i kapitel 2, § 14, stk. 2. Også udenretlige rådgivere og stedlige medhjælpere for forsvarere er omfattet af begrebet ”forsvarere”, jf. nærmere om disse forslag i betænkningens afsnit X, kap. 4.2., om sigtede og dennes forsvar.

Efter *stk. 2* kan retten pålægge læger, rettergangsfuldmægtige og advokater, bortset fra forsvarere (herunder udenretlige rådgivere for forsvarere og stedlige medhjælpere for forsvarere) i kriminalsager, at afgive vidneforklaring, når forklaringen skønnes at være af afgørende betydning for sagens udfald, og sagens beskaffenhed og dens betydning for vedkommende part eller samfundet gør dette berettiget. Der er således også på dette punkt tale om, at kompetencen flyttes fra landsdommeren til kredsretten for så vidt angår 1. instanssager, sml. den gældende bestemmelse i kapitel 2, § 18.

Det følger endelig af *stk. 3*, at retten kan bestemme, at forklaring ikke skal afgives om forhold, som vidnet efter lovgivningen har tavshedspligt om, og hvis hemmeligholdelse er af væsentlig betydning, og af *stk. 4*, at reglerne i stk. 1-3 også gælder for de pågældende personers medhjælpere.

Der henvises i øvrigt til betænkningens afsnit VIII, kap. 9.2.

Til § 144

Bestemmelsen omfatter adgangen til vidnefritagelse for en parts nærmeste mv., og svarer således til den gældende bestemmelse i retsplejelovens kapitel 2, § 15. I *stk. 2* foreslås ordene ”straf” dog erstattet af ”kriminalretlig forfølgning”, idet dette er i bedre overensstemmelse med kriminallovens terminologi.

Efter den foreslåede bestemmelse i *stk. 3* har retten mulighed for at pålægge vidnet at afgive forklaring, når forklaringen anses for at være af afgørende betydning for sagens udfald, og sagens beskaffenhed og dens betydning for vedkommende part eller samfundet findes at berettige dertil. Dette svarer i det væsentlige til den gældende bestemmelse i kapitel 2, § 18.

Til § 145

Bestemmelsen regulerer vidnefritagelsen for redaktører og redaktionelle medarbejdere ved et skrift, der er omfattet af § 1, nr. 1, i medieansvarsloven (massemediernes kildebeskyttelse). Bestemmelsen svarer i alt væsentligt til den gældende bestemmelse i retsplejelovens kapitel 2, § 16, idet formuleringen dog er ændret, således at kildebeskyttelsen indtræder allerede ved modtagelsen af oplysninger mv. fra kilden.

Der henvises i øvrigt til betænkningens afsnit VIII, kap. 9.2.

Til § 146

Bestemmelsen giver mulighed for at pålægge de i § 145 nævnte personer vidnepligt, såfremt vidneførslen må antages at have afgørende betydning for sagens opklaring og hensynet til opklaringen klart overstiger massemediernes behov for at kunne beskytte deres kilder. Bortset fra at kompetencen hertil flyttes fra landsdommeren til den ret, som behandler sagen, svarer bestemmelsen til gældende ret, jf. herved retsplejelovens kapitel 2, § 18 a.

Der henvises i øvrigt til betænkningens afsnit VIII, kap. 9.2.

Til § 147

Bestemmelsens *stk. 1* svarer til den gældende bestemmelse i retsplejelovens kapitel 2, § 17, stk. 1, om rettens pligt til at vejlede om vidnereglerne.

I *stk. 2* foreslås indsat en bestemmelse, der svarer til den danske retsplejelovs § 173, stk. 2, om, at såfremt der afgives forklaring i de i §§ 142-146 nævnte tilfælde, skal retten påse, at der tages særligt hensyn til vidnet eller den, der har krav på hemmeligholdelse. Retten kan i den forbindelse bestemme, at dørene skal lukkes, mens der afgives forklaring, eller forbyde offentlig gengivelse af forklaringen.

Der henvises i øvrigt til betænkningens afsnit VIII, kap. 9.2.

Til § 148

Efter *stk. 1* udstedes indkaldelse til at møde som vidne af retten, hvor ikke andet er bestemt. I kriminalsager indkaldes vidner dog af politiet. Det svarer i princippet til den gældende bestemmelse i retsplejelovens kapitel 2, § 19, stk. 1. I forarbejderne til denne bestemmelse er det forudsat, at retten i forbindelse med indkaldelsen skal prøve vidnernes relevans for sagen. Det

foreslås, at denne prøvelse nedtones noget. Retten vil dog fortsat skulle afskære førelse af vidner, der er unødvendige for sagens oplysning. Ligeledes forudsættes det, at vidner i civile sager som hidtil vil kunne indkaldes formløst af parterne uden rettens medvirken, blot det er meddelt til retten og modparten inden rimelig tid, at de ønskes ført.

I *stk. 2*, der svarer til retsplejelovens kapitel 2, § 19, stk. 2, er der fastsat nærmere regler om, hvad vidneindkaldelsen skal indeholde af oplysninger.

Endelig foreslås i *stk. 3* en ny bestemmelse, hvorefter varslet for vidneindkaldelse er en uge, som dog kan fraviges, jf. *stk. 4*.

Til § 149

Det følger af den foreslåede bestemmelse, at retten kan pålægge enhver, som er til stede i et retsmøde eller i umiddelbar nærhed af mødestedet, straks at afgive vidneforklaring. Det kan pålægges tilstedeværende vidner at møde på et nyt tidspunkt. Bestemmelsen svarer til retsplejelovens kapitel 2, § 19, stk. 3.

Der henvises i øvrigt til betænkningens afsnit VIII, kap. 9.2.

Til § 150

Den foreslåede bestemmelse fastlægger de tvangsmidler, som retten kan anvende over for vidner, der udebliver uden lovligt forfald eller uden lovlig grund nægter at besvare spørgsmål. *Stk. 1* svarer til den gældende bestemmelse i retsplejelovens kapitel 2, § 20, stk. 1, og rummer således de samme typer tvangsmidler. *Stk. 2* svarer ligeledes til gældende ret, idet afgørelsesformen vedrørende anvendelse af vidnetvangsmidler dog foreslås at være en beslutning, der skal begrundes.

Bestemmelsen giver *ikke* – som den danske retsplejelovs § 178, stk. 1, nr. 5 – mulighed for at tage et vidne i forvaring i op til 6 måneder. Adgangen til at lade politiet afhente et vidne, jf. § 150, stk. 1, nr. 2, forudsættes imidlertid at give adgang til at anholde og (kortvarigt) frihedsberøve vidnet, indtil vidnet kan fremstilles i retten for at afgive forklaring, dog ikke ud over 24 timer.

Der henvises i øvrigt til betænkningens afsnit VIII, kap. 9.2.

Til § 151

Det følger af den foreslåede bestemmelse, der er ny, og svarer til den danske retsplejelovs § 179, at et vidne ikke kan undlade at møde for retten, fordi den pågældende mener at være berettiget til at nægte at afgive forklaring i sagen.

Til § 152

Bestemmelsen, der er ny og svarer til den danske retsplejelovs § 180, pålægger vidnet om nødvendigt at genopfriske sin viden om sagen, inden vidnet møder i retten, f.eks. ved at læse regnskabsbøger, breve eller optegnelser eller ved at bese genstande mv. Vidnetvangsreglerne, jf. den foreslåede bestemmelse i § 150, finder anvendelse i tilfælde, hvor vidnet ikke har søgt at genopfriske sin viden inden afhøringen.

Til § 153

I bestemmelsens *1. pkt.* er det fastsat, at retten – inden vidnet afhøres – skal sikre sig vidnets identitet samt påse, at der ikke er noget til hinder for, at vidnet afgiver forklaring (dvs. reglerne om vidneudelukkelse og –fritagelse). En tilsvarende bestemmelse findes ikke i den gældende grønlandske retsplejelov, men svarer til den danske retsplejelovs § 181.

Desuden skal retten sandhedsformane vidnet og gøre vidnet bekendt med ansvaret for at afgive falsk forklaring, jf. *2. pkt.*, der svarer til retsplejelovens kapitel 2, § 21.

Til § 154

Det følger af den foreslåede bestemmelse, at hvert vidne afhøres for sig, og at et vidne ikke må høre forklaringer fra andre vidner, syns- og skønsmænd eller parter, medmindre retten bestemmer andet.

Bestemmelsen svarer – med enkelte redaktionelle ændringer – til den gældende bestemmelse i retsplejelovens kapitel 2, § 22, stk. 1.

Til § 155

Den foreslåede bestemmelse indeholder nærmere regler om fremgangsmåden ved vidneafhøringen, og fastslår – i modsætning til gældende ret – i *stk. 1*, at vidnet afhøres først af den part, som har anmodet om, at vidnet bliver afhørt. Efter retsplejelovens kapitel 2, § 22, stk. 3, foretages vidneafhøringen i civile sager af retsformanden.

Som supplement til bestemmelsen om, at vidnet afhøres af vedkommende part, er det i *stk. 2* fastsat, at retten kan stille spørgsmål til vidnet, ligesom retten kan overtage afhøringen, hvis parternes afhøring af vidnet sker på upassende måde eller på en måde, som strider mod bestemmelsen i § 156, stk. 1, eller omstændighederne i øvrigt gør det påkrævet.

Endelig foreslås i *stk. 3* indsat en bestemmelse, hvorefter retten bestemmer, hvordan og af hvem børn under 15 år skal afhøres, og at retten kan tilkalde en repræsentant for kommunalbestyrelsen eller en anden egnet person til at yde bistand under afhøringen.

Der henvises til betænkningens afsnit VIII, kap. 9.2. Den foreslåede bestemmelse svarer til den danske retsplejelovs § 183.

Til §§ 156-157

De foreslåede bestemmelser svarer til den danske retsplejelovs §§ 184 og 185. I kapitel 2, § 23, findes en del af de foreslåede bestemmelser, men de findes ikke alle. De foreslåede bestemmelser indeholder en række regler, som overordnet skal sikre, at vidnet så vidt muligt afgiver en tydelig og sandfærdig forklaring, ligesom der foreslås indsat begrænsninger vedrørende vidneførsel om vidnets troværdighed.

Til § 158

Den foreslåede bestemmelse, der er ny og svarer til den danske retsplejelovs § 186, regulerer spørgsmålet om retsbogstilførsel af vidneforklaringer.

Til § 159

Den foreslåede bestemmelse, der er ny og svarer til den danske retsplejelovs § 187, indebærer, at retten i tilfælde af uenighed om vidneførsel træffer afgørelse ved beslutning, der skal begrundes. Det kan f.eks. dreje sig om indsigelser fra den ene part om den anden parts fremgangsmåde i forbindelse med afhøringen.

Der henvises i øvrigt til betænkningens afsnit VIII, kap. 9.2.

Til § 160

Retsplejeloven indeholder i kapitel 2, § 24, en regel, hvorefter Ministeren for Grønland kan fastsætte regler om vidnegodtgørelse mv. Denne bestemmelse foreslås erstattet af en bemyndigelse til Domstolsstyrelsen til at fastsætte regler om godtgørelse til vidner svarende til ordningen efter den danske retsplejelovs § 188, jf. udkastets stk. 1.

Tilsvarende foreslås indsat en bemyndigelse til justitsministeren til at fastsætte regler om godtgørelse til personer, der efter indkaldelse har afgivet forklaring til politiet, jf. *stk. 2.*

Til § 161

Den foreslåede bestemmelse, der er ny, og svarer til den danske retsplejelovs § 189, giver retten mulighed for at pålægge et vidne tavshedspligt med hensyn til den pågældendes viden om sagen. Tavshedspålæg kan alene komme på tale hvis hensynet til fremmede magter, til statens sikkerhed eller til opklaring af alvorlige forbrydelser taler for det.

Overtrædelse af pålægget er sanktioneret, idet der kan idømmes foranstaltninger efter kriminalloven herfor.

Til § 162

Den foreslåede bestemmelse, der er ny og svarer til den danske retsplejelovs § 190, indebærer, at reglerne om vidner mv. også finder anvendelse på vidneafhøring efter anmodning fra udenlandske myndigheder. En anmodning om at anvende en særlig form eller fremgangsmåde bør så vidt muligt imødekommes, medmindre dette vil være åbenbart uforeneligt med landets retsorden.

Til § 163

Det foreslås, at afhøring af vidner via en videoforbindelse altid gennemføres på den måde, at vidnet møder for en ret, en myndighed eller en person, der har fået særlig bemyndigelse eller autorisation til at stille kommunikationsmidler til rådighed til brug for videomøder i retssager. Det foreslås, at bemyndigelser og autorisationer meddelelse af Domstolsstyrelsen efter regler, der fastsættes af justitsministeren. De administrativt fastsatte regler vil regulere både tildeling og fratagelse af en autorisation og betingelserne for udøvelsen af autorisationen. Der vil således blandt andet kunne fastsættes regler om kontrol med den afhørtes deltagelse i videomødet, herunder med hensyn til uberettiget påvirkning af den pågældende. Det foreslås, at der skal kunne fastsættes regler om betaling for anvendelsen af udstyret og for ansøgninger om autorisation. I kraft af henvisninger til denne bestemmelse vil de foreslåede regler også skulle anvendes for forklaringer, der afgives af parter i civile sager, syns- og skønsmænd og for sigtedes og tiltaltes forklaring under en kriminalsag.

KAPITEL 13
SYN OG SKØN

Til § 164

Efter *stk. 1* udpeger retten en eller flere syns- eller skønsmænd, når der i en civil sag eller i en kriminalsag fremsættes anmodning om syn og skøn, og retten tager anmodningen til følge. Det følger af principperne om rettens pligt til at vejlede sagens parter både i civile sager og i kriminalsager, at retten kan opfordre til en bestemt bevisførelse og i den forbindelse også foreslå, at der gennemføres syn eller skøn til brug for sagens behandling.

Uanset, at der ikke foreslås indført udtrykkelige bestemmelser herom, forudsættes det, at retten som udgangspunkt kun udmelder personer, som bor uden for retskredsen, hvis disse personer er villige til at blive udmeldt, eller hvis retten finder det nødvendigt, f.eks. fordi der inden for retskredsen ikke findes sagkyndige personer, som kan benyttes, eller fordi den ting, der er genstand for forretningen, er uden for retskredsen.

Bestemmelsen svarer til den danske retsplejelovs § 196, stk. 1. Der henvises i øvrigt til betænkningens afsnit VIII, kap. 10.2.

Til § 165

Den foreslåede bestemmelse, der til dels svarer til den danske retsplejelovs § 197, indeholder nærmere krav til personer, der kan udmeldes som syns- eller skønsmænd. Det følger således af bestemmelsen, at de nævnte personer for det første skal være uberygtede, og for det andet, at der ikke kan udmeldes personer, som ville være udelukkede fra at handle som dommere i sagen som følge af reglerne om dommeres inhabilitet.

Den sidstnævnte betingelse er – i forhold til de danske regler – videregående, idet den generelt udelukker personer fra at fungere som syns- eller skønsmænd, hvis der foreligger en inhabilitetsgrund, der ville udelukke en dommer fra at behandle sagen, hvorimod det af den danske retsplejelovs § 197, stk. 1, følger, at personer, der i medfør af retsplejelovens § 60, stk. 1, nr. 1 og 2, ville være udelukkede fra at optræde som dommer i sagen under ingen omstændigheder kan udmeldes, mens de personer, der i øvrigt er omfattet af § 60, kun kan anvendes, hvis "det ikke er muligt at finde andre lige så gode". Det vil sige, at der efter den danske retsplejelov i princippet kan udmeldes personer som syns- eller skønsmænd, uanset at de pågældende personer i øvrigt ville være inhabile som dommere efter retsplejelovens § 60, stk. 1, nr. 3-5, og stk. 2-4. Navnlig set i lyset af den begrænsede anvendelse af syn og skøn i grønlandsk retspleje finder kommissionen det imidlertid ubetænkeligt at fravige den danske ordning på dette punkt og således foreslå indført et krav om, at der ikke kan udmeldes personer til syn- og skønsforretninger, hvis de pågældende ville være inhabile som dommere.

Den danske retsplejelovs § 197, stk. 2, hvorefter kvinder kan udmeldes lige så vel som mænd, og reglerne om syn og skøn finder tilsvarende anvendelse på kvinder, foreslås ikke medtaget. Kommissionen betragter det som en selvfølgelighed, at også kvinder kan udmeldes som syns- eller skønsmænd, og finder det unødvendigt at lovgive herom.

Der henvises i øvrigt til betænkningens afsnit VIII, kap. 10.2.

Til § 166

Det følger af den foreslåede bestemmelse, at personer, der er omfattet af reglen om vidnepligt, også har pligt til at lade sig udpege som syns- eller skønsmand. Som i Danmark forudsættes reglen dog administreret således, at der i praksis kun helt ekstraordinært udpeges personer, som er ikke indforstået hermed, jf. også bemærkningerne ovenfor til § 164.

Bestemmelsen svarer til stk. 1 i den danske retsplejelovs § 198, som i stk. 2 endvidere indeholder regler om, at offentligt ansatte kan fritages for udmeldelse, når vedkommendes foresatte myndighed oplyser, at de pågældende ikke har den fornødne tid, eller at forretningens foretagelse i øvrigt kommer i strid med deres offentlige pligter, ligesom det fremgår af bestemmelsen, at personer, for hvem syns- eller skønsforretningens udførelse ville medføre stort besvær eller ulempe, bør, for så vidt omstændighederne tillader det, ikke udmeldes. Det samme gælder om den, der er fyldt 65 år.

Der findes ikke grundlag for at indføre tilsvarende detaljerede regler, som i øvrigt kun anvendes i meget begrænset omfang i Danmark, i den grønlandske retsplejelov.

Til § 167

Bestemmelsen, der svarer til den danske retsplejelovs § 200, indeholder en nærmere regulering af fremgangsmåden i forbindelse med rettens udpegning af syns- eller skønsmænd.

Efter den foreslåede bestemmelse i *stk. 1*, kan enhver af parterne komme med forslag til retten om, hvem der bør udpeges som syns- eller skønsmænd, men retten er ikke bundet til at følge forslagene. Det fremgår desuden, at retten inden udpegningen skal orientere parterne om, hvem der agtes udmeldt, og give parterne lejlighed til at udtale sig om disse personer, medmindre det drejer sig om en kriminalsag. Det forudsættes dog, at der i praksis i langt de fleste tilfælde vil være enighed mellem parterne og retten om, hvilke(n) person(er) der skal udmeldes.

Der henvises i øvrigt til betænkningens afsnit VIII, kap. 10.2.

Til § 168

Efter *stk. 1* skal retten i civile sager tydeligt angive i afgørelsen om at udpege syns- eller skønsmænd, hvad der er genstand for og formålet med syn og skøn. Det forudsættes, at det – som det allerede er praksis både i Grønland og i Danmark – vil blive tilrettelagt på den måde, at der i afgørelsen om syn skøn stilles bestemte spørgsmål til besvarelse, og at disse spørgsmål udarbejdes af parterne i fællesskab, evt. også i samarbejde med retten.

I *stk. 2* reguleres fremgangsmåden ved gennemførelse af syn eller skøn i kriminalsager. Som hovedregel vil syn eller skøn i disse sager foregå i et retsmøde, f.eks. under domsforhandlingen eller under et forberedende retsmøde afholdt i medfør af § 342. Retten kan dog bestemme andet, hvis det skønnes hensigtsmæssigt.

Bestemmelserne er udformet på baggrund af den danske retsplejelovs § 201, stk. 1 og 2. Denne bestemmelse indeholder i stk. 3 desuden regler om, at hvis foretagelsen af et syn eller skøn vil medføre tilintetgørelse eller forandring af dets genstand, skal det tilstræbes, at der så vidt muligt holdes en del af sagsgenstanden uden for undersøgelsen, eller at forretningen alternativt gennemføres af to eller flere syns- eller skønsmænd. Kommissionen finder det unødvendigt at indføre udtrykkelige og detaljerede regler herom, men forudsætter, at der i praksis vil blive fulgt en tilsvarende fremgangsmåde.

Endelig kan det præciserende bemærkes, at reglerne om syn og skøn, der som nævnt også finder anvendelse i kriminalsager, ikke berører den øvrige lovgivnings regler om obduktion mv., det vil navnlig sige ligsynsloven, jf. anordning nr. 533 af 6. september 1988.

Der henvises i øvrigt til betænkningens afsnit VIII, kap. 10.2.

Til § 169

Efter *stk. 1* skal rettens afgørelse om syn og skøn uden ophold forkyndes for de udpegede i overensstemmelse med de regler, der gælder for vidner.

Det følger af *stk. 2*, at syns- og skønsmændene i civile sager skal give parterne underretning om, hvornår og hvor der gennemføres syn og skøn, ligesom de også skal give parterne en genpart af den skriftlige erklæring, jf. § 170, eller dog give dem adgang til at gøre sig bekendt med den senest 3 dage, inden den fremlægges i retten. For så vidt angår kriminalsager bemærkes, at syns- og skøn i disse sager som hovedregel vil foregå i et retsmøde, jf. § 168, stk. 2.

Endelig følger det af *stk. 3,* at en klage over syns- og skønsmænds fremgangsmåde ved deres forretning skal fremsættes for den ret, hvor syns- eller skønsmændenes erklæring om resultatet af undersøgelserne), jf. § 170, skal fremlægges (mundtligt eller skriftligt), ligesom det er fastsat, at retten kan pålægge syn- eller skønsmændene at omgøre eller fuldstændiggøre forretningen.

Bestemmelsen svarer til den danske retsplejelovs § 203.

Til § 170

Efter *stk. 1* afgiver syns- og skønsmænd som hovedregel deres forklaring ved en skriftlig og underskrevet erklæring, der sendes til retten. Bestemmelsen regulerer desuden fremgangsmåden i tilfælde, hvor der konstateres mangler ved syns- eller skønsmændenes erklæring.

I kriminalsager kan retten bestemme, bestemme, at der ikke skal udarbejdes en skriftlig erklæring, hvis syns- eller skønsmændene skal afgive forklaring under domsforhandlingen, jf. *stk. 2*.

Der henvises i øvrigt til betænkningens afsnit VIII, kap. 10.2.

Til § 171

Bestemmelsen indeholder en henvisning til vidnereglerne, der anvendes også i forhold til syns- og skønsmænd, men dog med de tilpasninger, der følger af forholdets natur. I modsætning til vidner har syns- og skønsmænd dog som udgangspunkt ret til at overvære afhøringen af andre syns- eller skønsmænd og af vidner, og retten kan pålægge dem at drøfte spørgsmål indbyrdes, inden de svarer. Bestemmelsen svarer til den danske retsplejelovs §§ 204, stk. 3, og 209. Der henvises i øvrigt til betænkningens afsnit VIII, kap. 10.2.

Til § 172

Det følger af den foreslåede bestemmelse, at retten kan træffe bestemmelse om fornyet syn eller skøn vedrørende den samme genstand foretaget enten af de samme syns- og skønsmænd eller, hvis retten måtte finde det hensigtsmæssigt, af andre syns- og skønsmænd. Bestemmelsen svarer til den danske retsplejelovs § 210. Der henvises i øvrigt til betænkningens afsnit VIII, kap. 10.2.

Til § 173

Bestemmelsen regulerer omkostningsfastsættelsen for syns- og skønsmændenes arbejde med sagen. Retten skal således fastsætte vederlag for syns- og skønsforretningen og mødet i retten samt godtgørelse for de udlæg, som syns- og skønsmændene måtte have afholdt i anledning af sagen. Spørgsmålet om, hvem af parterne der skal betale for de udgifter, der har været forbundet med at gennemføre syns- eller skønsforretningen, afgøres i øvrigt efter de almindelige regler om fastsættelse af omkostningerne i retssager, jf. nærmere den foreslåede bestemmelse i § 247.

Bestemmelsen svarer til den danske retsplejelovs § 211.

Efter *stk. 2* kan retten bestemme, at gennemførelse af syn og skøn forudsætter, at den, der anmoder om syn og skøn, stiller sikkerhed for syns- og skønsmændenes vederlag. Er den pågældende repræsenteret ved advokat, kan det i praksis foregå på den måde, at advokaten påtager sig at indestå for omkostningerne. Kravet om sikkerhedsstillelse vil være nødvendigt for at sikre, at syns- og skønsmændene får betaling for deres arbejde, idet det offentlige kun skal afholde omkostningerne i de tilfælde, hvor der er særlig hjemmel hertil, typisk i tilfælde, hvor der er meddelt fri proces, jf. den foreslåede bestemmelse i § 244.

AFSNIT III
CIVILE SAGERS BEHANDLING

KAPITEL 14
ALMINDELIGE BESTEMMELSER

Forhandlingsprincippet mv.

Til § 174

Bestemmelsen lovfæster forhandlingsprincippet som grundlaget for civilprocessen.

Af *stk. 1* fremgår det således, at en part ikke kan tilkendes mere, end parten har påstået, og at der kun kan tages hensyn til anbringender, som parten har påberåbt sig, eller som ikke kan frafaldes. En tilsvarende bestemmelse fremgår af den danske retsplejelovs § 338. Af *stk. 2*

fremgår det, at der ikke kan iværksættes bevisførelse ud over, hvad parterne anmoder om, medmindre andet har særlig hjemmel.

Forhandlingsprincippet er også grundlaget for den eksisterende ordning, jf. kapitel 3, § 17. I forhold til den danske civilproces har princippet dog været væsentligt modificeret, bl.a. ved kapitel 3, § 15, hvorefter retten af egen drift træffer beslutning om yderligere bevisførelse, hvis sagen ikke findes tilstrækkeligt oplyst. Denne bestemmelse foreslås nu ophævet ved § 174, stk. 2, hvorefter der som nævnt ikke kan iværksættes bevisførelse ud over, hvad parterne anmoder om, medmindre andet har særlig hjemmel. Sidstnævnte formulering tager bl.a. sigte på sager, hvor parterne, selv om sagen behandles i den civile retsplejes former, ikke har fuld rådighed over sagsgenstanden, herunder f.eks. forældremyndighedssager.

Om baggrunden for forslaget om at udvide betydningen af forhandlingsprincippet i forhold til i dag henvises til afsnit IX, kap. 2.2.3.

Det foreslås, at der fortsat skal gælde en række undtagelser til det rene forhandlingsprincip, jf. herved § 175 om rettens adgang til at stille afklarende spørgsmål mv., og § 177 om retsformandens vejledningspligt over for parterne.

Til § 175

Bestemmelsen begrænser forhandlingsprincippet, sådan som dette kommer til udtryk ved § 174. Formålet med dette er at undgå uheldige virkninger af, at sagens førelse og oplysning påhviler parterne selv. En tilsvarende bestemmelse findes i den danske retsplejelovs § 339, hvorimod der ikke hidtil har været en sådan bestemmelse i den grønlandske retsplejelov.

Det foreslås således i *stk. 1*, at retten skal kunne stille parten opklarende spørgsmål, hvis partens påstand eller anbringender er uklare eller ufuldstændige, ligesom retten efter *stk. 2* skal kunne opfordre parten til at tilkendegive sin stilling til både retlige og faktiske spørgsmål, som synes at være af betydning for sagen. Endelig skal retten, jf. *stk. 3*, kunne opfordre parten til at føre bevis, hvis sagens faktiske omstændigheder ikke er tilstrækkeligt belyst.

Rettens muligheder for på denne måde at gribe ind i sagen skal medvirke til, at retten ikke må se sig henvist til at træffe afgørelse på et klart utilstrækkeligt grundlag. Rettens spørgsmål og opfordringer vil kunne give parten en vis vejledning om, hvad denne bør gøre for at varetage sine interesser, men der er ikke, som efter bestemmelsen i § 177, nogen pligt for retten til ved brug af bestemmelsen at lede parten på rette spor.

Til § 176

Bestemmelsen, som er en konsekvens af forhandlingsprincippet, jf. § 174, beskriver den processuelle skadevirkning af, at en part undlader at forholde sig til bevisspørgsmål, som er af betydning for sagen. En lignende bestemmelse findes i den gældende bestemmelse i kapitel 3, § 14, stk. 4, og i den danske retsplejelovs § 344, stk. 2.

Af bestemmelsen fremgår det således, at det ved bevisbedømmelsen kan tillægges virkning til fordel for modparten, hvis en part undlader at udtale sig eller at føre bevis om faktiske spørgsmål, som er af betydningen for sagen, eller hvis partens udtalelser er uklare eller ufuldstændige. Det er dog en betingelse herfor, at parten er blevet opfordret til at udtale sig eller føre bevis af modparten eller retten.

Vejledning af parterne

Til § 177

Bestemmelsen omhandler retsformandens pligt til at vejlede parterne og indeholder dermed endnu en begrænsning af forhandlingsprincippet efter § 174.

Det foreslås i *stk. 1.*, at retsformanden skal yde parterne den vejledning, som er nødvendig for, at parten kan varetage sine interesser under sagen. Det er hermed hensigten at opretholde den meget vidtgående vejledningsforpligtelse, som retsformanden også efter den gældende ordning har over for parterne, jf. kapitel 3, §§ 5, stk. 2, og 13, stk. 2. Vejledningspligten skal omfatte vejledning vedrørende såvel partens påstand – herunder indskrænkning og udvidelse af denne – som de anbringender og bevismidler, der kan gøres gældende. Retsformanden bør dog samtidig gøre parten det klart, at det efter forhandlingsprincippet er op til parten selv – på baggrund af vejledningen – at føre og oplyse sagen. Vejledningen må således ikke resultere i, at parterne mister initiativet under sagen eller fejlagtigt får den opfattelse, at retten påtager sig at føre og oplyse sagen for dem. Ved domsforhandling, og når der i øvrigt er anledning hertil, skal retten vejlede om reglerne for appel.

Hvis en part har bistand af en advokat eller en anden jurist som rettergangsfuldmægtig, må det forventes, at denne kan yde den nødvendige vejledning af parten, således at der ikke vil være behov for yderligere vejledning fra retsformandens side. Principielt gælder vejledningsforpligtelsen dog også i sådanne tilfælde.

I *stk. 2* foreskrives det, at vejledningen ikke må have et sådant omfang eller udøves på en sådan måde, at rettens upartiskhed kan drages i tvivl. En udtrykkelig bestemmelse herom er medtaget for at understrege vigtigheden af, at retten ikke alene skal være, men også skal fremtræde som værende uforudindtaget. I tilfælde, hvor partens behov for bistand er af en sådan karakter, at retsformanden herefter ikke finder at kunne yde den fornødne vejledning, skal parten opfordres til at henvendes sig til den advokatbaserede retshjælpsordning, som også foreslås indført. Muligheden for at opfordre parten til at søge vejledning ved Retshjælpen fremgår direkte af *stk. 3, 1. pkt.*

Skønner retsformanden, at parten har behov for mere omfattende bistand, end hvad retsformanden og/eller Retshjælpen kan yde, fremgår det af *stk. 3, 2. pkt.*, at parten skal opfordres til at antage en rettergangsfuldmægtig efter § 198. Bør rettergangsfuldmægtigen være jurist, skal parten, jf. *stk. 3, 3. pkt.*, i forbindelse hermed vejledes om mulighederne for at søge fri proces.

Forlig

Til § 178

Bestemmelsen indeholder reglerne for forligsmægling.

Selv om det også i den gældende retsplejelov er forudsat, at der foretages forligsmægling – jf. herved kapitel 3, § 5a, stk. 2, sidste pkt., og § 13, stk. 3 – har der ikke været praksis for dette ved kredsretterne. Formålet med bestemmelsen er således at skabe fast praksis for, at der foretages forligsmægling i civile sager.

Med henblik på at sikre dette fastslår *stk. 1* en egentlig pligt for retten til at mægle forlig mellem parterne.

I henhold til *stk. 2* kan forligsmægling dog undlades, hvis det på forhånd er klart, at mæglingen vil være forgæves, eller mæglingen af praktiske grunde er vanskelig at gennemføre. Sidstnævnte kan især være tilfældet, hvis parterne på grund af deres opholdssted ikke kan komme til stede i retten samtidig. Det overlades i disse tilfælde til retten at vurdere, om forligsmæglingen alligevel kan gennemføres, f.eks. ved en telefonisk drøftelse med parterne.

Af procesøkonomiske årsager angives det i *stk. 3*, at forligsmægling bør finde sted på så tidligt et tidspunkt af sagen som muligt, men i øvrigt kan ske på et hvilket som helst tidspunkt, jf. herved § 241, hvorefter retten efter domsforhandlingen kan fremkomme med en tilkendegivelse, som indeholder et forslag til forlig af sagen.

I *stk. 4* angives det, at hvis parterne indgår forlig, skal forliget noteres i retsbogen. Indenretlige forlig kan ikke ankes og kan fuldbyrdes på samme måde som en domme.

Indkaldelse til retsmøder mv.

Til § 179

Bestemmelsen, som er ny, tager udtrykkelig stilling til spørgsmålet om, i hvilket omfang parterne skal indkaldes til og have meddelelse om de retsmøder, som afholdes i sagen. Formålet med bestemmelsen er at sikre, at parterne får mulighed for at udtale sig og i øvrigt følge sagens gang, ligesom det er hensigten at sikre parternes samtidige og umiddelbare tilstedeværelse, hvor dette kan gennemføres på en rimelig måde. Det fremgår, at begge parter skal indkaldes til de retsmøder, som afholdes i sagen. Begrebet ”retsmøder” omfatter både forberedende møder og domsforhandlingen. Bestemmelsen forudsættes dog ikke at omfatte de såkaldte ”kontorretsmøder”, hvor retsformanden sætter retten alene på sit kontor for at fremlægge processkrifter mv. og træffe beslutninger om sagens videre behandling mv. Bestemmelsen skal heller ikke være til hinder for, at retsformanden uden forudgående meddelelse til eller indkaldelse af sagsøgeren kan afholde et første retsmøde med eller uden sagsøgte, hvori det konsta-

teres, at sagsøgte tager bekræftende til genmæle, eller at sagsøgte er udeblevet, og hvor der i overensstemmelse hermed afsiges erkendelses- eller udeblivelsesdom.

Selvom parterne som følge af deres opholdssted ikke umiddelbart kan indkaldes til retten samtidig, forudsættes det, at retsformanden under udfoldelse af den fornødne smidighed overvejer og undersøger mulighederne for, at dette alligevel kan lade sig gøre. Kan problemet løses ved at sætte retten uden for dens faste sæde eller ved at henvise sagen til anden ligeordnet ret, bør dette således komme på tale. Det bør desuden være almindelig praksis, at retsformanden kontakter en udenbys part for at få afklaret, om vedkommende har mulighed for at møde i retten inden for en overskuelig periode – f.eks. i forbindelse med, at den pågældende alligevel skal foretage en rejse til stedet.

Når bortses fra den indkaldelse af sagsøgte, som finder sted i forbindelse med forkyndelsen af stævningen, foreslås indkaldelse af parterne at ske ved en mundtlig meddelelse i retsmødet, eller ved en mundtlig eller skriftlig meddelelse, som stiles til den adresse, eller det telefonnummer og telefaxnummer, som sagsøgeren har oplyst i stævningen, og som sagsøgte har oplyst i svarskriftet, eller i det første retsmøde, jf. nærmere afsnit IX, kap. 2.2.12.

Bevisførelse

Til § 180

Bestemmelsen fastslår et princip om, at der ikke kan finde bevisførelse sted, som skønnes at være uden betydning for sagen. Samme princip fremgår forudsætningsvist af den gældende retsplejelovs kapitel 3, §§ 14, stk. 1, og 16. En tilsvarende regel fremgår også af den danske retsplejelovs § 341. Bestemmelsen skal hindre, at bevisførelsen får et større omfang end nødvendigt – herunder at det offentliges omkostninger til vidneførsel overstiger det nødvendige. Der bør dog udvises forsigtighed med at afskære bevisførelse, som ikke på forhånd forekommer at være uden relevans for sagen.

Til § 181

Bestemmelsen tager stilling til spørgsmålet om, hvornår bevisførelsen skal foregå, og har til formål at sikre iagttagelsen af bevisumiddelbarhedsprincippet, hvor dette er muligt og rimeligt at gennemføre. Der lægges med bestemmelsen op til en hovedregel om, at alle sager, hvor retten skal tage stilling til en strid (såkaldte "tvistige sager"), skal afgøres efter afholdelse af en domsforhandling, som så vidt muligt skal omfatte den samlede bevisførelse. En tilsvarende hovedregel fremgår modsætningsvist af den gældende retsplejelovs kapitel 3, § 5a, og i øvrigt af den danske retsplejelovs § 340, stk. 1.

I *1. pkt.* foreskrives det således udtrykkeligt, at bevisførelsen skal finde sted under domsforhandlingen. Hvor dette er forbundet med særlige vanskeligheder eller omkostninger, eller hvor andre særlige grunde foreligger, kan retten dog efter *2. pkt.* beslutte, at bevisførelsen helt eller delvist skal ske i forbindelse med forberedelsen af sagen. Kriteriet herfor foreslås at skul-

le være, at det ”undtagelsesvis” kan bestemmes. Der sigtes især til sådanne vanskeligheder eller omkostninger, som kan være forbundet med, at en udenbys part eller et udenbys vidne kan komme til stede under domsforhandlingen. Andre særlige grunde kan bl.a. foreligge, hvor indholdet af det pågældende bevis har betydning for parternes holdning til sagen i øvrigt, eller hvor beviset er i fare for at gå tabt. Dette kan f.eks. være tilfældet, hvis et vidne står over for at skulle forlade landet i længere tid.

Finder bevisførelsen sted ved dømmende ret forud for domsforhandlingen, skal eventuelle domsmænd deltage i retsmødet.

Til § 182

Bestemmelsen tager stilling til, hvem der skal forestå afhøringen af parter og vidner.

Efter den gældende ordning påhviler dette retsformanden, jf. kapitel 3, § 14, stk. 1. I praksis gøres der dog undtagelse herfra, hvis den part, som har anmodet om afhøringen, er repræsenteret af en advokat eller en anden jurist som rettergangsfuldmægtig. I sådanne tilfælde er det således denne rettergangsfuldmægtig, som foretager afhøringen.

Under hensyn til den intensivering af forhandlingsprincippet, som der med forslagene til civile sagers behandling generelt lægges op til, foreslås det efter *1. pkt.* at ændre den gældende ordning således, at det som udgangspunkt er den part, som har begæret afhøringen foretaget, eller denne parts rettergangsfuldmægtig, som forestår afhøringen. Dette svarer til ordningen efter den danske retsplejelov, jf. herved § 183 og § 305 jf. § 183. Samtidig angives det dog i *2. pkt.*, at afhøringen om nødvendigt foretages af retsformanden. Denne del af bestemmelsen tager sigte på de mange selvmødere, som ikke altid kan forventes at kunne gennemføre afhøringen på en hensigtsmæssig måde.

Af *3. pkt.* fremgår det, at der i alle tilfælde skal kunne stilles supplerende spørgsmål fra både rettens – herunder domsmændenes – og parternes side. Dette svarer til den gældende ordning, jf. kapitel 3, § 14, stk. 2.

Til § 183

I denne bestemmelse foreslås, at der skal være mulighed for at anvende en skriftlig erklæring fra en part eller et vidne, hvis det skønnes unødvendigt, at den pågældende afgiver mundtlig forklaring i retten. Udkastet skal ses i samme lys som forslagene om mulighed for benyttelse af telefon- og videomøder for at modernisere og effektivisere processen. Muligheden for en skriftlig erklæring fra en part eller et vidne vil formentlig først og fremmest komme på tale i tilfælde, hvor den pågældende kun skal besvare et enkelt spørgsmål eller et enkelt tema, som måske kan besvares med et ja eller nej. I disse tilfælde vil behovet for at kunne stille yderligere spørgsmål eller modpartens adgang til kontraafhøring ikke være af nogen betydning. Der skal efter udkastet gives modparten adgang til at udtale sig før retten giver sin tilladelse. Har

modparten en rimelig begrundelse for at modsætte sig, at en part får lov til at anvende skriftlige erklæringer, bør retten ikke give tilladelse hertil.

Edition

Til § 184

Bestemmelsen indeholder regler om editionspligt, som ikke hidtil har været reguleret ved den grønlandske retsplejelov. Indholdet af bestemmelsen svarer i meget vidt omfang til den danske retsplejelovs §§ 298-300, herunder at der gælder tilsvarende eller lignende regler som for afgivelse af vidneforklaring, og at partens undladelse af at efterkomme en beslutning om edition kan medføre processuel skadevirkning efter *§ 176*.

Sammenlægning og adskillelse af krav mv.

Til § 185

Bestemmelsen indeholder reglerne for objektiv kumulation fra sagsøgers side – dvs. sagsøgers fremsættelse af flere krav mod sagsøgte. Betingelserne for sådan sammenlægning er, at der er værneting for alle kravene i Grønland, og at retten er værneting for ét af kravene. Det er endvidere en betingelse for sammenlægning, at kravene kan behandles efter samme processuelle regler. Ved kredsretterne er det endvidere en betingelse, at kredsretten er saglig kompetent med hensyn til alle kravene. Betingelsen skal ses på baggrund af, at fordelingen af den saglige kompetence mellem kredsretterne og de juridisk bemandede domstole bl.a. er foretaget under hensyn til, at visse sager er fundet for komplicerede til behandling ved en lægmandsdomstol.

For Retten i Grønland og Grønlands Landsrets vedkommende, hvor det samme hensyn ikke gør sig gældende, er betingelsen alene, at retten er saglig kompetent med hensyn til ét af kravene.

Stk. 2 indeholder reglerne for objektiv kumulation fra sagsøgtes side – dvs. sagsøgtes fremsættelse af modkrav over for sagsøgeren. Sagsøgtes adgang til at fremsætte modkrav er fri. Selvstændig dom for modkravet kan dog kun gives, hvis der er værneting for modkravet i Grønland, eller modkravet udspringer af samme retsforhold, som sagsøgerens krav støttes på.

Af *stk. 3* fremgår det udtrykkeligt, at reglen i § 224 om fremsættelse af nye påstande, anbringender og beviser finder tilsvarende anvendelse også ved kumulation. Efter at sagen er berammet til domsforhandling, kan der således kun ske kumulation, hvis retten giver sin tilladelse hertil.

Af *stk. 4* fremgår det, at retten om muligt henviser kravet til særskilt behandling ved rette domstol, hvis betingelserne for sammenlægning ikke er opfyldt. Dette svarer til, hvad også gælder, når en sag i øvrigt er urigtigt anlagt, jf. herved § 214. I tilslutning hertil foreskrives det dog, at retten kan henvise sagen i sin helhed, hvis betingelserne for sammenlægning af de

krav, som sagen omfatter, må antages at være opfyldt for en sådan anden domstol. Kan henvisning ikke ske, forudsættes sagen at skulle afvises efter § 201, stk. 3.

Til § 186

Bestemmelsen indeholder reglerne for subjektiv kumulation – dvs. sager anlagt af eller mod flere parter. Subjektiv kumulation kan ske, hvis der er værneting for alle kravene i Grønland, retten er værneting for ét af kravene, og ingen af parterne gør indsigelse, eller kravene har en sådan sammenhæng, at de uanset fremsatte indsigelser bør behandles under én sag. Det er endvidere en betingelse, at alle kravene kan behandles efter de samme processuelle regler. For kredsretternes og Retten i Grønlands vedkommende gælder samme betingelser med hensyn til saglig og stedlig kompetence som i § 185.

Til § 187

Bestemmelsen indeholder reglerne om adcitation – dvs. inddragelse af krav mod tredjemand under sagen. Adcitation kan ske, hvis der er værneting for kravet mod tredjemand i Grønland, og hverken de øvrige parter eller tredjemand gør indsigelse, eller kravet har en sådan sammenhæng med et af de øvrige krav, at kravet uanset de fremsatte indsigelser bør behandles under sagen. Retten kan dog, jf. *stk. 2, 1. pkt.*, afvise et krav mod tredjemand, hvis en af de oprindelige parter anmoder herom, og kravet burde have været inddraget i sagen tidligere. Ved afgørelsen bør der bl.a. lægges vægt på, om inddragelse af kravet vil medføre en væsentlig forsinkelse af sagen. Efter forberedelsens afslutning kræves rettens samtykke.

Til § 188

I bestemmelsen angives, hvordan retten skal forholde sig, hvis betingelserne for at behandle et krav sammen med et andet ikke er opfyldt. Det angives heri, at der enten skal ske særskilt behandling eller henvisning.

Til § 189

Bestemmelsen indeholder reglerne om (hoved)intervention – dvs. tredjemands indtræden som part i sagen på eget initiativ. Intervention kan ske ved indgivelse af stævning i 1. instans, hvis der er værneting for tredjemands krav i Grønland, og tredjemand vil nedlægge selvstændig påstand med hensyn til sagens genstand, eller tredjemands krav har en sådan sammenhæng med det oprindelige krav, at det bør behandles under sagen, og indtræden ikke vil medføre væsentlige ulemper for de oprindelige parter. Af *stk. 2* fremgår det, at retten af egen drift eller efter anmodning fra en af de oprindelige parter kan afvise tredjemand at indtræde, hvis det burde være sket tidligere. Ved afgørelsen bør der bl.a. lægges vægt på, om den senere indtræden vil medføre en væsentlig forsinkelse af sagen.

Til § 190

Bestemmelsen giver retten adgang til at bestemme, at flere sager, der er anlagt ved retten mellem samme eller forskellige parter, skal behandles sammen. Sådan bestemmelse kan træffes uden hensyn til, om betingelserne for kumulation fra parternes side er opfyldte.

Til § 191

Bestemmelsen giver i *stk. 1* retten adgang til at bestemme, at sagens behandling foreløbigt skal begrænses til en del af det eller de krav, som sagen angår. Det samme gælder, hvis sagen angår flere spørgsmål som f.eks. forældelse.

I *stk. 2* gives der retten adgang til at træffe særskilt afgørelse – såkaldt delafgørelse – om en del af det eller de krav, som sagen angår. Særskilt indbringelse for højere ret af sådanne afgørelser kan i henhold til bestemmelsen i § 515, stk. 4, først ske i forbindelse med den endelige afgørelse i sagen, medmindre afgørelsen kan fuldbyrdes, eller landsretten meddeler tilladelse til særskilt indbringelse. Det samme gælder, hvis sagen angår flere spørgsmål som f.eks. forældelse.

Det foreslåede er i overensstemmelse med gældende praksis, men retsplejeloven indeholder ikke en bestemmelse herom. En tilsvarende bestemmelse findes derimod i den danske retsplejelovs § 253, stk. 1 og 2.

Tredjemands indtræden til støtte for en part

Til § 192

Bestemmelsen tager stilling til spørgsmålet om biintervention – dvs. tredjemands indtræden i sagen til støtte for en af de øvrige parter. Biintervention giver ikke tredjemand partsstatus og er således ikke udtryk for kumulation.

Betingelsen for biintervention er efter *stk. 1*, at tredjemand har retlig interesse i sagen – dvs. at tredjemand har en rimelig og velbegrundet interesse i sagens indhold og udfald. Anmodning om indtræden som biintervenient kan efter *stk. 2* fremsættes skriftligt til retten eller mundtligt under et retsmøde i sagen. Retten bestemmer efter *stk. 3*, på hvilken måde den indtrædende skal have adgang til at udtale sig og føre bevis under sagen, ligesom retten efter *stk. 4* kan tillægge eller pålægge den indtrædende sagsomkostninger efter anmodning fra sagens parter.

Det forudsættes, at også en offentlig myndighed kan indtræde i sagen som biintervenient. Dette kan komme på tale, hvor sagen indeholder spørgsmål, hvis afgørelse har væsentlig betydning for den offentlige forvaltnings behandling af samme eller lignende problemstillinger.

KAPITEL 15
PARTERNE

Til § 193

Bestemmelsen, som er en udbygning af kapitel 3, § 6, indeholder regler om partsmyndighed og svarer i hovedsagen til den danske retsplejelovs § 257.

Til § 194

Bestemmelsen indeholder en særlig regel om partsmyndighed ved nødvendigt procesfællesskab (dvs. sager, hvor kravet kun kan gøres gældende af eller imod flere personer i fællesskab), som ikke hidtil har været omtalt i retsplejeloven. En tilsvarende regel fremgår af den danske retsplejelovs § 256.

Til § 195

Bestemmelsen pålægger retten af egen drift at afvise den, der viser sig ikke at have myndighed til at optræde som part under sagen. Der har ikke hidtil være en sådan bestemmelse i retsplejeloven, men en tilsvarende forpligtelse fremgår af den danske retsplejelovs § 258. Medmindre omstændighederne giver anledning hertil, forudsættes retten ikke at skulle foretage en egentlig undersøgelse af, om en part har myndighed til at optræde under sagen.

Partsafhøring

Til § 196

Bestemmelsen indeholder reglerne om partsafhøring og er en udbygning af de gældende regler om partsafhøring, jf. herved retsplejelovens kapitel 3, §§ 9 og 14, stk. 3. Indholdet af bestemmelsen svarer også til, hvad gælder i Danmark, jf. herved retsplejelovens §§ 302-305.

Af *stk. 1* fremgår det, at en part ikke har pligt, men ret til at afgive forklaring for retten.

At falsk forklaring kan medføre foranstaltninger efter kriminalloven fremgår udtrykkeligt af *stk. 2*, ligesom det foreskrives, at parten skal gøres bekendt med dette ansvar, forinden der afgives forklaring. Formaningen af parten forudsættes at skulle ske, umiddelbart inden forklaringen afgives, ligesom parten i forbindelse hermed bør anmodes om at indtage den plads i retslokalet, hvorfra også vidner afgiver forklaring. Dette vil bidrage til at markere sondringen mellem partens processuelle bemærkninger og den egentlige partsforklaring, hvilket ellers kan være vanskelig at opnå, når parterne er selvmødere.

Selv om en part ikke har pligt til afgive forklaring, kan retten, jf. *stk. 3*, efter anmodning fra modparten indkalde parten med henblik at afgive forklaring. Undlader parten at give møde, kan det medføre udeblivelsesvirkning, hvorimod det for en part, som giver møde personligt

eller ved rettergangsfuldmægtig, men som ikke ønsker at afgive forklaring, alene kan medføre processuel skadevirkning efter § 176.

En part, som på egen foranledning afgiver forklaring har efter *stk. 4* pligt til at besvare de yderligere spørgsmål, som retten eller modparten måtte stille. Heller ikke i disse tilfælde kan undladelse heraf dog medføre anden virkning, end hvad måtte følge af § 176.

I øvrigt finder ved partsafhøring reglen om vidner i §§ 152, 153, 155-159 og 161-163 anvendelse, hvilket fremgår af *stk. 5*.

KAPITEL 16
RETTERGANGSFULDMÆGTIGE

Til § 197

Bestemmelsen indeholder reglerne for, hvem der kan optræde som rettergangsfuldmægtig.

Retten hertil tilkommer efter *stk. 1* enhver uberygtet og myndig person over 18 år. Dette svarer til den gældende ordning, jf. retsplejelovens kapitel 3, § 7. Advokater og andre jurister er omfattet af kriteriet og har således fortsat ret til at møde som rettergangsfuldmægtig – også for kredsretterne, selv om disse er lægmandsdomstole. Nogen eneret for advokater til at møde og føre retssager for andre gælder derimod ikke. Ordningen adskiller sig herved væsentligt fra den, som gælder i Danmark.

Af *stk. 2* fremgår det, at en person, som ikke er advokat, skal kunne være i stand til at føre bevis for rettergangsfuldmagten. Hvis rettergangsfuldmægtigen møder med parten, kan fuldmagten i reglen anses som bevist herved. Retsformanden bør dog ved spørgsmål til parten sikre sig, at personen skal anses for rettergangsfuldmægtig i retsplejelovens forstand. Oplysningen om, at parten lader sig repræsentere ved rettergangsfuldmægtig, skal noteres i retsbogen. En rettergangsfuldmægtig, der møder alene, skal medbringe en skriftlig fuldmagt fra parten, som kan fremlægges. Den, som ikke medbringer en skriftlig fuldmagt, bør dog ikke straks afvises, medmindre der er grund til at tro, at vedkommende ikke repræsenterer parten. Retsformanden bør således i reglen medvirke til, at fuldmagtsforholdene bringes på det rene, jf. herved § 177 om vejledningsforpligtelsen over for parterne.

Advokater afkræves, jf. *stk. 3*, ikke i almindelighed bevis for fuldmagten og kan forlange udsættelse til at fremskaffe den. Dokumentation for fuldmagten bør kun kræves, hvis modparten bestrider fuldmagtsforholdet, eller der på anden måde er særlig anledning til at kræve dokumentation.

Retten skal efter *stk. 4* af egen drift afvise personer, der ikke er berettiget til – dvs. ikke opfylder kravene i *stk. 1* – eller ikke har fuldmagt til at møde som rettergangsfuldmægtig. Det samme gælder for processkrifter, som er underskrevet af sådanne personer.

I hovedsagen svarer det foreslåede i det hele til den gældende ordning, som denne fremgår af retsplejelovens kapitel 3, § 7, og i øvrigt udspiller sig i praksis.

Til § 198

Bestemmelsen indeholder regler, hvorefter en part kan opfordres til eller pålægges at antage en rettergangsfuldmægtig, ligesom der gives mulighed for i særlige tilfælde at beskikke en rettergangsfuldmægtig for parten. Der er ikke i den gældende retsplejelov en tilsvarende udtrykkelig regel om, at en part, der har behov for videregående bistand, skal opfordres til at antage en rettergangsfuldmægtig, ligesom der heller ikke er hjemmel til at pålægge en part at antage en rettergangsfuldmægtig. Muligheden for at beskikke parten en rettergangsfuldmægtig eksisterer dog også i dag, jf. herved kapitel 2, § 24, jf. Justitsministeriets bekendtgørelse nr. 249 af 22. april 1991 om afholdelse af udgifter i forbindelse med behandlingen af retssager i Grønland § 6, stk. 3.

Formålet med bestemmelsen er sikre, at parten har den nødvendige bistand, så retten ikke henvises til at træffe afgørelse på et klart utilstrækkeligt grundlag.

Hvis en part skønnes at have behov for en rettergangsfuldmægtigs bistand for at kunne varetage sine interesser under sagen, skal retten efter *stk. 1* opfordre parten til at antage en kvalificeret rettergangsfuldmægtig. Bestemmelsen tager sigte på tilfælde, hvor partens behov for bistand overstiger den vejledning, som retsformanden og Retshjælpen kan yde, jf. herved bemærkningerne til § 177. Begrebet "en kvalificeret rettergangsfuldmægtig" indeholder en angivelse af, at rettergangsfuldmægtigen skal have den for sagen fornødne faglige indsigt. I en sag, som er af en vis kompliceret karakter, bør parten således opfordres til at antage en juridisk uddannet – og ikke en læg – rettergangsfuldmægtig. Af § 177, stk. 3, fremgår det, at retsformanden i sådanne situationer skal vejlede om mulighederne for at søge fri proces.

Det forudsættes, at retten både ved vurderingen af, om en part har behov for en rettergangsfuldmægtig, og ved vurderingen af, hvilken type rettergangsfuldmægtig, der bør være tale om, tager skyldigt hensyn til den processuelle balance parterne imellem. Er modparten repræsenteret ved en rettergangsfuldmægtig vil dette således efter omstændighederne i sig selv kunne medføre, at også den anden part bør opfordres til at antage en sådan. Er modpartens rettergangsfuldmægtig advokat eller i øvrigt jurist, vil dette tilsvarende kunne bevirke, at også den anden part bør have en juridisk uddannet rettergangsfuldmægtig.

Følger parten ikke opfordringen til at antage en kvalificeret rettergangsfuldmægtig, skal retten efter *stk. 2* kunne give parten et egentligt pålæg herom. En tilsvarende bestemmelse fremgår af den danske retsplejelovs § 259, stk. 2. Et sådant pålæg forudsætter dog, at sagen ikke uden en rettergangsfuldmægtigs bistand findes at kunne behandles på en forsvarlig måde. Dette kan f.eks. være tilfældet, hvis parten af personlighedsmæssige årsager er ude af stand til selv at føre en sag, eller hvis sagen er af en sådan kompliceret karakter, at parten som lægmand ikke på egen hånd kan varetage sine interesser. Et pålæg kan ikke indbringes for højere ret.

Sidder parten også et sådant pålæg overhørig, har det efter *stk. 3* udeblivelsesvirkning. Hvis særlige omstændigheder taler for det, kan retten dog i stedet beskikke parten en kvalificeret rettergangsfuldmægtig. Dette svarer til den danske retsplejelovs § 259, stk. 3. Sådanne særlige omstændigheder kan foreligge, hvis sagen er af en vis større betydning for parten, og partens interesse i at få sagen ført herefter skønnes at overstige hensynet til princippet om, at parten selv skal foretage det hertil nødvendige. Dette kan bl.a. være tilfældet i sager, hvis resultat er af afgørende betydning for partens sociale – herunder økonomiske – situation. Den rettergangsfuldmægtig, som beskikkes, skal have den for sagen fornødne faglige indsigt. Beror behovet for beskikkelse på sagens komplicerede karakter, bør der således beskikkes en juridisk uddannet rettergangsfuldmægtig. Hvis behovet alene beror på, at parten af personlighedsmæssige årsager er ude af stand til selv at føre sag, kan derimod også en læg rettergangsfuldmægtig beskikkes. Er modparten repræsenteret ved en juridisk uddannet rettergangsfuldmægtig, kan hensynet til den processuelle balance dog også i disse tilfælde medføre, at der bør beskikkes en advokat eller en anden jurist.

Må det lægges til grund, at parten ikke selv er i stand til at skaffe sig en kvalificeret rettergangsfuldmægtig, og er betingelserne for beskikkelse i øvrigt opfyldte, skal retten kunne vælge straks at følge opfordringen eller pålægget om at antage en rettergangsfuldmægtig op med at beskikke parten en sådan.

I henhold til *stk. 4* gælder fri proces-reglerne om fastsættelse og afholdelse af udgifterne til den beskikkede rettergangsfuldmægtig. Der henvises i denne forbindelse til §§ 257-259 og bemærkningerne hertil. Desuden fremgår det, at en part, der ikke opfylder de økonomiske betingelser for fri proces, skal pålægges at erstatte det offentlige udgifterne. Dette er en ændring i forhold til i dag, hvor der ikke er hjemmel til at pålægge den part, som beskikkelsen vedrører, at afholde udgifterne. Hvis modparten taber sagen, vil der dog som hidtil være adgang til at pålægge denne omkostningerne efter § 247.

Til § 199

Det foreslås, at § 198 skal finde tilsvarende anvendelse på en part, som har antaget en rettergangsfuldmægtig uden juridisk kandidateksamen, der ikke kan yde den nødvendige bistand. Formålet med bestemmelsen er ligesom ved § 198 at sikre, at parten har den nødvendige bistand, så retten ikke henvises til at træffe afgørelse på et klart utilstrækkeligt grundlag.

Til § 200

Bestemmelsen indeholder bl.a. regler om virkningerne af, at parten er repræsenteret ved rettergangsfuldmægtig.

Af *stk. 1* fremgår det således, at rettergangsfuldmægtigens handlinger eller undladelser inden for bemyndigelsens område er lige så bindende for parten, som var de foretaget af parten selv. Bestemmelsen svarer til den gældende bestemmelse i kapitel 3, § 8.

Af *stk. 2* fremgår det, at parten ikke er afskåret fra selv at udtale sig under retsmøderne, selvom parten lader sin sag føre ved en rettergangsfuldmægtig. Denne regel, som ikke findes i retsplejeloven, svarer til den danske retsplejelovs § 267. Det forudsættes, at parten i forbindelse hermed har adgang til at tilbagekalde eller berigtige oplysninger om sagens faktiske forhold, som rettergangsfuldmægtigen måtte være fremkommet med, jf. herved princippet bag den danske retsplejelovs § 263, stk. 2.

Retten kan efter *stk. 3* opfordre en part, som møder ved rettergangsfuldmægtig, til at møde personligt, jf. herved den gældende bestemmelse i kapitel 3, § 9, og den danske retsplejelovs § 355, stk. 2. Dette kan bl.a. ske med henblik på forligsforhandlinger eller for at udøve den spørgeret og vejledningspligt mv., som følger af §§ 175 og 177. Retten kan dog ikke pålægge parten at møde personligt, og den part, der undlader at møde op, kan alene udsættes for de skadevirkninger, som måtte være forbundet med, at parten undlader at ytre sig, jf. herved § 176. Om indkaldelse til at møde personligt for at afgive partsforklaring, se § 196, stk. 3.

KAPITEL 17
SAGENS ANLÆG

Saglig kompetence

Til § 201

Efter bestemmelsen skal retten af egen drift påse, om den har saglig kompetence til at behandle sagen. Hvis dette ikke er tilfældet, skal sagen om muligt henvises til rette domstol. Situationen kan f.eks. forekomme, hvis en almindelig sag anlægges ved Retten i Grønland, eller hvis en sag anlægges ved en kredsret, selv om den i medfør af en særlig lovbestemmelse hører under Retten i Grønland. Retten i Grønland kan dog beslutte at færdigbehandle sagen, hvis kompetencespørgsmålet først rejses på et sent tidspunkt under sagens behandling. Kan henvisning ikke ske, afviser retten sagen ved dom. Reglerne om saglig kompetence findes i §§ 55-60, og er omtalt i betænkningens afsnit VI, kap. 5.4.1.3.

Til § 202

Efter bestemmelsen kan parterne aftale, at en sag, som hører under Retten i Grønland som 1. instans, skal behandles af kredsretten. En sådan aftale mellem parterne hindrer dog ikke kredsretten i at henvise sagen til Retten i Grønland efter den foreslåede bestemmelse i § 56, hvis sagen er juridisk kompliceret.

Stedlige kompetence

Sagsøgtes bopæl eller opholdssted

Til § 203

Stk. 1-2 svarer til de gældende regler i kapitel 3, § 1, hvorom der henvises til betænkningens afsnit IX, kap. 2.1.1. Efter *stk. 3* kan en sag, hvor sagsøgte hverken har bopæl eller kendt opholdssted, anlægges i den retskreds, hvor denne sidst har haft bopæl eller opholdssted. Der er valgfrihed mellem den sidst kendte bopæl og det sidst kendte opholdssted. Bestemmelsen svarer til den danske retsplejelovs § 235.

Erhvervsdrivende

Til § 204

Bestemmelsen omfatter alene fysiske personer, og det er en betingelse, at den erhvervsmæssige virksomhed har en sådan tilknytning til et bestemt sted, at virksomheden kan siges at være udøvet fra dette sted. Udøves virksomheden fra stadigt skiftende steder, er bestemmelsen uanvendelig, og sagen må anlægges ved den pågældende persons hjemting. Bestemmelsen svarer til den danske retsplejelovs § 237.

Fast ejendom

Til § 205

Bestemmelsen svarer til kapitel 3, § 1, stk. 3, med den ændring, at sagsøger i stedet kan vælge et andet værneting, som følger af lovens øvrige bestemmelser. Bestemmelsen svarer til den danske retsplejelovs § 241.

Kontraktforhold

Til § 206

Efter *stk. 1* kan sager om kontraktforhold anlægges ved retten i den retskreds, hvor den forpligtelse, der ligger til grund for sagen, er opfyldt eller skal opfyldes. Dette gælder dog ikke i sager, som angår pengeforpligtelser, medmindre forpligtelsen skulle have været opfyldt det pågældende sted, inden retskredsen blev forladt af skyldneren. Det sidste vil f.eks. typisk være tilfældet, hvis en gæst forlader et hotel eller en restaurant, uden forinden at have betalt sin regning. Den foreslåede regel kan bortset fra forbrugersager fraviges ved, at der indgås en værnetingaftale, jf. den foreslåede bestemmelse i § 211. Med hensyn til kommissionens overvejelser om bestemmelsen henvises til betænkningens afsnit IX, kap. 2.2.2. Bestemmelsen svarer til den danske retsplejelovs § 242.

Forbrugeraftaler

Til § 207

Efter bestemmelsen kan forbrugeren i sager om forbrugeraftaler som udgangspunkt anlægge sag ved sit eget hjemting. Ved anvendelsen af reglen skal den i grønlandsk forbrugerlovgivning anvendte definition af en forbrugeraftale lægges til grund. Ved en forbrugeraftale forstås efter anordning nr. 350 af 14. juli 1980 om ikrafttræden for Grønland af lov om visse forbrugeraftaler (dørsalgsloven) en aftale, som en erhvervsdrivende indgår i sit erhverv, når den erhvervsdrivendes ydelse hovedsagelig er bestemt til ikke-erhvervsmæssig anvendelse for den anden part (forbrugeren), og den erhvervsdrivende vidste eller burde vide dette. En aftale om at udføre arbejde for en erhvervsdrivende anses dog ikke for en forbrugeraftale. Hvis den grønlandske definition af en forbrugeraftale ændres, skal bestemmelsen forstås i overensstemmelse med den nye forbrugeraftaledefinition. Den erhvervsdrivende har bevisbyrden for, at en aftale ikke er en forbrugeraftale.

Den foreslåede regel finder alene anvendelse, hvis aftalen er indgået uden forbrugerens personlige henvendelse på den erhvervsdrivendes faste forretningssted. Forbrugerværnetingsreglen kan kun fraviges ved aftale, hvis værnetingaftalen er indgået, efter at tvisten er opstået, jf. lovudkastets § 211, stk. 2, modsætningsvis. Det kan dog godt aftales, at forbrugeren kan anlægge sag ved andre retter end dem, der er værneting efter de almindelige regler. Der kan heller ikke indgås forhåndsværnetingaftaler om, at den erhvervsdrivende kan sagsøge forbrugeren ved den erhvervsdrivendes hjemting. Med hensyn til kommissionens overvejelser om bestemmelsen henvises til betænkningens afsnit IX, kap. 2.2.2. Bestemmelsen svarer til den danske retsplejelovs § 244.

Selskaber mv.

Til § 208

Bestemmelsen, der vedrører sager mod selskaber mv., er nødvendiggjort af kommissionens forslag om, at sager mod selskaber mv. ikke længere skal anlægges ved Grønlands Landsret. Sager mod selskaber foreslås som udgangspunkt at skulle anlægges på det sted, hvor hovedkontoret ligger. Der henvises til omtalen af bestemmelsen i betænkningens afsnit IX, kap. 2.2.2. Bestemmelsen svarer til den danske retsplejelovs § 238.

Kommuner

Til § 209

Efter bestemmelsen foreslås retssager mod kommuner anlagt ved retten i den retskreds, hvor hovedkontoret (rådhuset) ligger. Bestemmelsen svarer til gældende praksis, der har anvendt princippet i kapitel 3, § 1, stk. 5, om sager mod staten og svarer til den danske retsplejelovs § 239.

Hjemmestyret og staten

Til § 210

Efter bestemmelsen skal retssager mod hjemmestyret og staten anlægges ved retten i den retskreds, hvor den myndighed, som stævnes på hjemmestyrets eller statens vegne, har kontor. Spørgsmålet om, hvilken myndighed der kan sagsøges på hjemmestyrets eller statens vegne, må som hidtil afgøres ud fra almindelige forvaltningsretlige principper. En retssag kan i almindelighed anlægges mod den forvaltningsmyndighed, som har habilitet og kompetence til selv at træffe afgørelse eller beslutning i det anliggende, sagen angår. Bestemmelsen svarer med udbygning til også at omfatte hjemmestyret til den gældende bestemmelse i kapitel 3, § 1, stk. 5, og den danske retsplejelovs § 240, stk. 1.

Sager mod statsmyndigheder, der ikke kontor i Grønland, må anlægges i Danmark, jf. den danske retsplejelovs § 240, stk. 1.

Værnetingaftaler

Til § 211

Stk. 1 svarer til den gældende bestemmelse i kapitel 3, § 1, stk. 4. I *stk. 2* foreslås, at forudgående værnetingaftaler ikke er bindende for forbrugeren i sager om forbrugeraftaler. Begrundelsen for stk. 2, fremgår af bemærkningerne til § 207 og betænkningens afsnit IX, kap. 2.2.2. Bestemmelsen svarer til den danske retsplejelovs § 245.

Sagsøgte, der ikke har hjemting i Grønland

Til § 212

Bestemmelsen fastsætter under hvilke betingelser, personer og selskaber mv., der i processuel henseende ikke er hjemmehørende i Grønland, kan sagsøges i Grønland, og er en udbygning af kapitel 3, § 3. Reglerne herom i *stk. 1* er tilpasset reglerne for, hvor processuelt hjemmehørende kan sagsøges. Personer og selskaber mv., der i processuel henseende ikke er hjemmehørende i Grønland, kan efter bestemmelsen sagsøges i Grønland, hvis bestemmelserne i lovudkastets § 204 (sager om fysiske personers erhvervsvirksomhed), § 205 (sager vedrørende fast ejendom), § 206 (sager om kontraktforhold), § 208, stk. 2 (sager om juridiske personers erhvervsvirksomhed) og § 211 (værnetingaftaler) kan anvendes. Endvidere kan forbrugere i forbrugersager sagsøge ved eget hjemting, såfremt der blev fremsat særligt tilbud eller foretaget reklamering i Grønland, før aftalen blev indgået, og forbrugeren har foretaget de dispositioner, der er nødvendige for at indgå aftalen, i Grønland.

Efter *stk. 2 og 3* kan ikke processuelt hjemmehørende personer og selskaber sagsøges i Grønland, hvis den sagsøgte havde ophold i Grønland ved stævningens forkyndelse, eller hvis den

ikke processuelt hjemmehørende fysiske eller juridiske person på tidspunktet for sagens anlæg havde gods i Grønland. Der kan ikke anlægges sag mod den ikke hjemmehørende, hvis spørgsmålet, om hvorvidt den pågældende har gods i Grønland, afhænger af sagens udfald. Udkastet svarer til den danske retsplejelovs § 246.

Stadfæstelse af arrest i skib

Til § 213

I Grønland har der hidtil ikke været retsplejemæssige regler om arrest. Søloven, som er sat i kraft for Grønland ved anordning nr. 8 af 15. januar 1996, indeholder imidlertid bestemmelser om arrest i skib til sikkerhed for søretskrav. I forbindelse med forslaget om at indføre generelle regler om arrest, jf. betænkningens afsnit XI, kap. 4.3.1.3., er det nødvendigt at have en supplerende regel om værneting i sager om stadfæstelse af arrest i skib. Efter bestemmelsen anlægges sager om stadfæstelse af arrest i et skib og om den fordring, for hvilken arresten er gjort, ved retten på det sted, hvor der er værneting for en sag om kravet i medfør af §§ 201-212. Bestemmelsen henviser til lovens værnetingsbestemmelser, men svarer ellers til den danske retsplejelovs § 246 a.

Henvisning til en anden kredsret

Til § 214

Efter bestemmelsen kan retten, såfremt det af hensyn til sagens oplysning skønnes hensigtsmæssigt, henvise sagen til en anden kredsret. Bestemmelsen er en videreførelse af den gældende bestemmelse kapitel 3, § 4. Der henvises til omtalen heraf i betænkningens afsnit IX, kap. 2.1.1. Ved anvendelse af bestemmelsen skal der også tages hensyn til de muligheder som telekommunikationsteknologien giver. Der henvises til omtalen af mundtlighed og bevisumiddelbarhed i betænkningens afsnit VIII, kap. 4, og afsnit IX, kap. 2.2.9.

Rettens vurdering af værnetinget

Til § 215

Efter *stk. 1* har retten pligt til at påse, at retten er rette værneting for sagen. Retten skal være særlig opmærksom herpå, hvis sagsøgte ikke har bopæl eller hovedkontor i retskredsen. Det foreslås endvidere, at sagsøgte kun kan fremsætte indsigelser mod rettens kompetence indtil slutningen af sagens forberedelse, jf. § 223. Der henvises til omtalen heraf i betænkningens afsnit IX, kap. 2.2.2.

I *stk. 2*. bestemmes, at hvis retten ikke er rette værneting, skal retten om muligt henvise sagen til rette værneting. Hvis en domstol i riget er kompetent til at behandle en sag, som anlægges ved en grønlandsk domstol, som ikke har kompetence til at behandle sagen, kan den grønlandske domstol henvise sagen til den rette domstol. Hvis det fremgår af omstændighederne,

hvilken domstol der er rette værneting, skal sagen henvises. Hvis flere retter er kompetente, skal sagsøgeren spørges om til hvilken ret, sagen ønskes henvist, da det er sagsøger, som kan vælge, hvis der er mere end et værneting for en retssag.

Bestemmelsen svarer bortset fra fristen for sagsøgtes adgang til at fremsætte indsigelser mod rettens kompetence til den danske retsplejelovs § 248.

KAPITEL 18
SAGENS FORBEREDELSE I 1. INSTANS

Mundtlig og skriftlig forberedelse

Til § 216

Bestemmelsen giver i *stk. 1* udtrykkelig hjemmel til, at forberedelsen kan foregå både mundtligt og skriftligt. En tilsvarende bestemmelse findes ikke i den gældende retsplejelov, men er i overensstemmelse med gældende praksis. Ved mundtlig forberedelse indkaldes parterne til at møde i retten, mens der ved skriftlig forberedelse fastsættes en frist for parten til at indlevere et processkrift med en genpart til retten. Genparten skal anvendes ved forkyndelsen for modparten. Der skal fortsat ikke være noget til hinder for, at der for den ene parts vedkommende benyttes skriftlig forberedelse, mens der for den anden parts vedkommende benyttes mundtlig forberedelse. Sker dette, bør retten i almindelighed også indkalde den part, som benytter skriftlig forberedelse, når der afholdes forberedende retsmøder i anledning af den anden parts mundtlige forberedelse.

Skønnes en part at være ude af stand til at formulere sig skriftligt i sagen, fremgår det af *stk. 2*, at forberedelsen for denne parts vedkommende skal foregå mundtligt. En sådan formodning kan bl.a. opstå, hvis sagsøgtes svarskrift er meget mangelfuldt. Når bortses herfra overlades det til retten at beslutte, om der i den enkelte sag skal benyttes mundtlig eller skriftlig forberedelse.

I *stk. 3* behandles muligheden for at benytte telefon- og videokonferencemøder under forberedelsen. Disse hjælpemidler må antages at være særligt anvendelige under forberedelsen af civile sager og forudsættes derfor anvendt i betydeligt omfang i tilfælde, hvor parterne ikke befinder sig på samme sted. Om baggrunden herfor henvises til betænkningens afsnit IX, kap. 2.2.7. Hovedanvendelsen vil være retsmøder, hvor der ikke skal foregå bevisførelse, dvs. retsmøder, hvor der f.eks. skal ske tilskæring af sagen i juridisk eller bevismæssig henseende, fastlægges en tidsplan for forberedelsen, tages stilling til, om der skal afholdes syn og skøn, og om domsmænd skal medvirke. Der vil også kunne være tale om retsmøder, hvor der gennemføres en procedure om f.eks. værnetingspørgsmål eller opsættende virkning.

Stævning

Til § 217

Bestemmelsen indeholder regler om, hvordan sagen anlægges ved at aflevere en stævning, jf. herved den nugældende bestemmelse i retsplejelovens kapitel 3, § 5, stk. 1. I modsætning til de gældende bestemmelser foreskrives der i tilslutning hertil en række udtrykkelige formkrav til stævningen. Lignende regler fremgår af den danske retsplejelovs § 348.

Af *stk. 1* fremgår det, at en sag anlægges ved at aflevere en stævning til retten, som skal påtegne stævningen med datoen for dens modtagelse. I overensstemmelse med gældende praksis forudsættes det, at stævning også kan afleveres ved telefax, hvis den originale stævning følger umiddelbart efter.

Stk. 2 beskriver formkravene til stævningen. Foruden parternes navne og adresser – herunder en adresse, hvor meddelelser kan sendes til og forkyndes for parten – foreslås det, at stævningen skal indeholde sagsøgerens eventuelle telefonnummer og telefaxnummer. Formålet med dette er at lette rettens kontakt til parten. Med ordet "eventuelle" er det hensigten at tage højde for de tilfælde, hvor sagsøgeren ikke måtte have en telefon mv. Uanset de faktiske forhold, skal manglende oplysninger om telefonnummer mv. dog ikke i sig selv kunne medføre, at stævningen afvises. Foruden navnet på den ret, hvor sagen anlægges, skal stævningen endvidere indeholde sagsøgerens påstand, en beskrivelse af baggrunden for påstanden og en angivelse af de dokumenter og andre beviser, som sagsøgeren vil påberåbe sig. Dokumenterne skal, jf. stk. 2, vedlægges, hvis sagsøgeren er i besiddelse af dem. Sagsøgers undladelse heraf skal dog ikke i sig selv medføre stævningens afvisning, men retsformanden bør kontakte sagsøgeren herom.

Det forudsættes, at stævningsblanketter som hidtil skal kunne fås ved henvendelse til rettens kontor. Det vil kunne bidrage til at sikre overholdelsen af de nævnte formkrav.

Til § 218

Bestemmelsen indeholder regler om virkningerne af, at stævningen er mangelfuld, jf. til sammenligning den gældende kapitel 3, § 5, stk. 3, og den danske retsplejelovs § 349.

Retten – dvs. i praksis retsformanden – skal i henhold til *stk. 1* påse, om stævningen opfylder kravene i § 217. Er dette ikke tilfældet, eller er stævningen i øvrigt uklar eller mangelfuld, skal retsformanden henvende sig til sagsøgeren for at få udbedret manglerne. Det fremgår af formuleringen, at stævningen kan være uegnet, selv om den i formen er i overensstemmelse med § 218. Dette kan f.eks. være tilfældet, hvis påstanden efter sit indhold ikke kan danne grundlag for en retsafgørelse. I forbindelse med henvendelsen til sagsøgeren skal retsformanden vejlede denne i overensstemmelse med § 177. Der kan gives sagsøgeren en kortere frist til at udbedre de mangler, som stævningen lider af.

Kan manglerne ikke udbedres, eller undlader sagsøgeren at gøre det inden for den fastsatte frist, fremgår det af *stk. 2*, at sagen afvises. Det følger heraf, at retsformanden kan undlade at rette henvendelse til sagsøgeren, hvis det på forhånd er klart, at manglerne ved stævningen ikke kan udbedres.

Retsformandens gennemgang af stævningen og eventuelle henvendelse til sagsøgeren bør altid ske umiddelbart, efter at sagen er modtaget.

Forkyndelse af stævningen

Til § 219

Forberedelsen skal i henhold til bestemmelsen indledes med, at stævningen forkyndes for sagsøgte sammen med en vejledning om, hvad sagsøgte inden for en angiven frist skal foretage sig for at varetage sine interesser i sagen.

Den gældende bestemmelse om forkyndelse af stævninger findes i retsplejelovens kapitel 3, § 5, stk. 4, som foreskriver, at stævningen skal forkyndes for både sagsøger og sagsøgte. I praksis forkyndes stævningen dog kun for sagsøgte. Da det næppe kan anses som nødvendigt at forkynde stævningen også for sagsøger, foreslås det at ændre loven, så den er i overensstemmelse hermed. Som nævnt foreslås det endvidere at udbygge bestemmelsen med et krav om, at der i forbindelse med forkyndelse af stævningen skal udleveres en vejledning om, hvad sagsøgte inden for en fastsat frist skal gøre for at varetage sine interesser. En lignende bestemmelse findes i den danske retsplejelovs § 350, stk. 1.

Der henvises i øvrigt til betænkningens afsnit IX, kap. 2.2.10. for nærmere oplysninger om, hvorledes den nævnte vejledning af sagsøgte foreslås at kunne finde sted ved en standardvejledning, som udleveres i forbindelse med forkyndelsen af stævningen. Retsformanden bør være opmærksom på, om det i stedet for at forkynde stævningen med en standardvejledning til sagsøgte vil være mere hensigtsmæssigt straks at indkalde parterne til et forberedende retsmøde i sagen.

Svarskrift

Til § 220

Bestemmelsen fastlægger formkravene til et svarskrift fra sagsøgte. Den gældende retsplejelov indeholder ikke regler herom, men en lignende bestemmelse fremgår af den danske retsplejelovs § 351, stk. 4.

Svarskriftet skal efter *stk. 1* indeholde sagsøgtes navn og adresse – herunder en adresse, hvor meddelelser kan sendes til og forkyndes for sagsøgte. Endvidere foreslås det, at sagsøgtes eventuelle telefonnummer og telefaxnummer skal anføres. Formålet med dette er at lette rettens kontakt til parterne. Svarskriftet skal endvidere indeholde sagsøgtes påstand – herunder

eventuelle modkrav – og en beskrivelse af baggrunden for sagsøgtes påstand. Desuden skal det angives, hvilke dokumenter og andre beviser som sagsøgte vil påberåbe sig. Dokumenter skal, jf. *stk. 2*, vedlægges, hvis sagsøgte er i besiddelse af dem.

Der fastlægges ingen retsvirkninger af, at svarskriftet ikke overholder formkravene. Bestemmelsen har således primært til formål at vejlede den sagsøgte.

Hvis sagsøgtes svarskrift er meget mangelfuldt, bør det følges op af et forberedende møde i sagen, jf. herved § 216, stk. 2. Undlader sagsøgte herefter at møde op og uddybe sine synspunkter, kan sagen afsluttes ved udeblivelsesdom, jf. § 221.

Udeblivelsesdom

Til § 221

Bestemmelsen, som svarer til praksis efter kapitel 3, § 11, stk. 1, indeholder reglerne for sagens afgørelse i de tilfælde, hvor sagsøgte ikke reagerer inden for den frist, som er meddelt i forbindelse med forkyndelse af stævningen. Lignende regler fremgår af den danske retsplejelovs § 354, stk. 3-6.

I henhold til bestemmelsen afsiges der i sådanne tilfælde udeblivelsesdom i overensstemmelse med sagsøgerens påstand, i det omfang denne findes begrundet ved det i stævningen anførte. Sagsøgerens fremstilling af sagens fakta lægges således til grund uden bevisførelse. Sådan dom afsiges uden domsmænds medvirken, hvis det sker under sagens forberedelse. Det svarer til den gældende ordning. Om baggrunden for bestemmelsen henvises i øvrigt til betænkningens afsnit IX, kap. 2.2.11.

Udeblivelsesvirkning er i henhold til § 229 betinget af, at det ved meddelelsen til sagsøgte er tilkendegivet, at en sådan virkning kan indtræde, hvis sagsøgte undlader at møde eller svare i sagen inden en fastsat frist. En sådan meddelelse forudsættes derfor at skulle fremgå af den vejledning, som skal udleveres sagsøgte i forbindelse med forkyndelsen af stævningen, jf. herved § 219.

Desuden forudsættes det, at retten ved sin tilrettelæggelse af sagen tager skyldigt hensyn til partens praktiske muligheder for at møde op, således at der ikke sker indkaldelse med udeblivelsesvirkning til følge, hvis det på forhånd er klart, at parten af geografiske årsager – herunder også tidsmæssige eller økonomiske grunde – er afskåret fra at komme til stede. Desuden skal det overvejes, om vanskelighederne eller omkostningerne ved at give møde står i et rimeligt forhold til betydningen af sagen og af partens personlige tilstedeværelse. Det må i den forbindelse overvejes, hvorvidt der kan anvendes telefon eller videoforbindelse.

Udeblivelsesdomme foreslås ikke forkyndt for sagsøgte, men tilsendt parterne med almindelig post, jf. herved betænkningens afsnit IX, kap. 2.2.12.

Fortsat forberedelse

Til § 222

Det foreslås, at retten kan indkalde til yderligere forberedende retsmøder eller pålægge en part at aflevere yderligere processkrifter, hvis det er nødvendigt.

Forberedelsens afslutning

Til § 223

Bestemmelsen fastslår i *stk. 1, 1. pkt.*, at det er retten, som træffer beslutning om, hvornår forberedelsen af sagen afsluttes. En lignende bestemmelse findes ikke i den gældende retsplejelov, men svarer til den nuværende praksis. I den danske retsplejelov findes en tilsvarende bestemmelse i § 356, stk. 1. Ved forberedelsens afslutning berammes sagen til domsforhandling ved at fastlægge tid og sted for denne. Dette markerer, at sagens tilrettelæggelse nu er færdig, og parterne må på dette tidspunkt have angivet, hvilke beviser de vil føre, og hvilke anbringender de vil gøre gældende.

Efter *stk. 2* kan retten beslutte, at domsforhandlingen skal foregå i forlængelse af et forberedende møde, hvis sagen findes tilstrækkeligt oplyst, og omstændighederne i øvrigt ikke taler imod det. Bestemmelsen, som er ny, er begrundet i praktiske og procesbesparende hensyn og svarer i øvrigt til den danske retsplejelovs § 356, stk. 3.

Efter *stk. 3* kan retten bestemme, at forberedelsen af sagen skal genoptages. Det kan der f.eks. være behov for, hvis der efter forberedelsens afslutning dukker et nyt bevis op, som parterne ikke tidligere har haft mulighed for at fremføre.

Bestemmelsen, som er ny, giver mulighed for, at retten, hvis den finder det påkrævet af hensyn til sagens rette pådømmelse, kan beslutte at genoptage forberedelsen i en sag, der endnu ikke er afgjort. I kraft af henvisningen i § 234, stk. 2, gælder den også for genoptagelse under domsforhandlingen. Bestemmelsen har til formål at modvirke materielt urigtige afgørelser og tager sigte på de tilfælde, hvor det på et sent tidspunkt under sagen viser sig, at det grundlag, som retten skal træffe afgørelse på, er klart utilstrækkeligt. Det foreslåede er i overensstemmelse med gældende praksis og svarer i øvrigt til den danske retsplejelovs §§ 346, 358 og 364, stk. 2.

Nye påstande, anbringender og beviser

Til § 224

Bestemmelsen indeholder regler for præklusion – dvs. for begrænsning af en parts adgang til under sagens gang at ændre grundlaget for rettens afgørelse ved at udvide påstanden, fremkomme med nye anbringender eller forlange nye beviser ført. Spørgsmålet om præklusion er

kun delvist reguleret i den gældende bestemmelse i kapitel 3, § 16, hvorimod den danske retsplejelov indeholder en række regler herom – herunder hovedbestemmelserne i §§ 357 og 363. Principperne bag disse bestemmelser har været anvendt som grundlag for udformningen af den foreslåede bestemmelse.

Formålet med bestemmelsen er at bidrage til, at sagens behandling ikke forsinkes ved inddragelse af nyt processtof, som burde være kommet frem tidligere.

Efter at sagen er berammet til domsforhandling foreslås det således i *1. pkt.*, at udvidelse af påstandene eller fremsættelse af nye anbringender eller beviser kun kan ske med rettens tilladelse. Det fremgår modsætningsvist heraf, at der er fri adgang til at komme med nyt processtof under forberedelsen af sagen.

Modsætter modparten sig ændringen af det processtof, der er kommet frem før sagen blev berammet til domsforhandling, kan retten i henhold til *2. pkt.* kun meddele tilladelse til ændringen, hvis en af de i *nr. 1-3* nævnte betingelser er opfyldte. Ved vurderingen af, om den sene fremsættelse kan anses for undskyldelig efter *nr. 1*, bør retten tage passende hensyn til de parter, som ikke har bistand af en juridisk uddannet rettergangsfuldmægtig, og som derfor kan have haft vanskeligt ved at tilrettelægge processen på en hensigtsmæssig måde. Føres sagen af en juridisk uddannet rettergangsfuldmægtig, bør vurderingen på den anden side være mere restriktiv. En stillingtagen til, om nægtelse af at tillade nyt processtof kan medføre et uforholdsmæssigt tab for parten efter *nr. 3*, må bero på en konkret vurdering af sagens betydning og af de konsekvenser, som det pågældende processtof må antages at kunne indebære for sagens resultat.

Udsættelse af sagsbehandlingen

Til § 225

Stk. 1 fastslår, at udsættelse af sagen kun kan finde sted i det omfang, retten finder det nødvendigt. En tilsvarende bestemmelse findes ikke i den gældende retsplejelov, om end princippet må antages at være gældende også i dag. Princippet fremgår forudsætningsvis af en række bestemmelser også i den danske retsplejelov. Formålet med bestemmelsen er bidrage til, at sagerne behandles med den nødvendige hurtighed.

Retten vil i medfør af bestemmelsen kunne nægte en part fristforlængelse eller udsættelse af et retsmøde, hvis der ikke findes at være tilstrækkelig begrundelse herfor. Dette gælder, selv om parterne måtte være enige om, at sagen bør udsættes. Parternes indstilling til spørgsmålet er således ikke i sig selv afgørende, selv om baggrunden for deres holdning kan have betydning for, om betingelsen for udsættelse må anses for opfyldt.

Som eksempler på omstændigheder, der kan begrunde en udsættelse af sagen, kan nævnes sygdom eller andre uopsættelige forhold hos retten eller parterne m.fl. Det overlades til retten at vurdere, om parten skal dokumentere sådant forhold. Udsættelse kan ligeledes komme på

tale, hvor sagens behandling bør afvente en administrativ eller retlig afgørelse, som vil få indflydelse på sagens udfald, jf. herved til sammenligning den danske retsplejelovs § 345.

Det følger af bestemmelsen, at udsættelsen ikke må strække sig over en længere periode end nødvendigt, henset til formålet hermed.

Efter bestemmelsens *stk. 2, 1. led*, der i et vist omfang svarer til den danske retsplejelovs § 361 a skal retten udsætte sagen, hvis en part anmoder om, at advokatmyndighederne skal tage stilling til en advokat vederlag. Endvidere skal retten efter *stk. 2, 2. led* udsætte sagen, hvis en forbruger anmoder om, at en sag indbringes for Grønlands Forbrugerklageudvalg. Bestemmelsen svarer i et vist omfang til den danske retsplejelovs § 361, stk. 1, dog bl.a. med de ændringer, der følger af, at Forbrugerklagenævnet ikke har kompetence i Grønland, ligesom der ikke på nuværende tidspunkt findes brancheklage- eller ankenævn i Grønland.

Udeblivelse senere under forberedelsen

Til § 226

Bestemmelsen tager som noget nyt udtrykkelig stilling til spørgsmålet om sagsøgtes udeblivelse eller undladelse af at indgive et processkrift i de tilfælde, hvor sagsøgte tidligere har svaret i sagen. En lignende bestemmelse fremgår af den danske retsplejelovs § 360, stk. 3.

Det foreslås, at der også i disse tilfælde kan afsiges udeblivelsesdom. Det præciseres dog, at der kun kan tages hensyn til de påstande og anbringender, som sagsøger har angivet i stævningen eller i et retsmøde, hvor sagsøgte var mødt, eller i et processkrift, som er forkyndt for sagsøgte.

Også i forhold til denne bestemmelse gælder det, at udeblivelsesvirkning kun kan indtræde, hvis det er tilkendegivet ved den meddelelse, hvorved sagsøgte er indkaldt til retsmødet eller har fået meddelt fristen for indgivelse af et processkrift, jf. herved § 229. I øvrigt henvises til bemærkningerne til § 221 for nærmere oplysning om de hensyn, som retten bør tage i betragtning i forbindelse med en eventuel indkaldelse af en part uden for det sted, hvor vedkommende bor eller opholder sig.

Hvis retsformanden finder det uhensigtsmæssigt at afgøre sagen ved udeblivelsesdom – hvilket f.eks. kan være tilfældet, hvis sagsøgte tidligere er fremkommet med væsentlige og velbegrundede indsigelser – kan retten i medfør af § 230 beslutte ikke at tillægge udeblivelsen eller undladelsen nogen betydning.

Til § 227

Bestemmelsen, som erstatter kapitel 3, § 10, fastlægger retsvirkningerne af, at sagsøger udebliver fra et retsmøde eller undlader at indgive et processkrift i overensstemmelse med rettens

bestemmelse. Den danske retsplejelov indeholder tilsvarende bestemmelser i §§ 354, stk. 1, og 360, stk. 1.

Retsvirkningerne af sagsøgers udeblivelse eller undladelse af at indgive et processkrift er, at retten afviser sagen. Dette indebærer en skærpelse i forhold til i dag, hvor hovedreglen er, at behandlingen af sagen fortsættes, og der afsiges dom i realiteten, eller sagen udsættes, selv om sagsøgeren udebliver eller undlader at svare. Om baggrunden for forslaget henvises til betænkningens afsnit IX, kap. 2.2.11.

Af henvisningen til § 233, 2. pkt., fremgår det, at der efter sagsøgtes anmodning kan træffes afgørelse om et af sagsøgte fremsat modkrav, selv om sagen i øvrigt afvises. Dette forudsætter dog, at modkravet er fremsat i et retsmøde, hvor sagsøger var mødt, eller i et processkrift, som er forkyndt for sagsøger.

Udeblivelsesvirkning er betinget af, at muligheden herfor er tilkendegivet ved indkaldelsen af sagsøgeren eller ved meddelelsen til denne om fristen for indgivelse af processkrift, jf. § 229. I øvrigt henvises til bemærkningerne til § 221 for nærmere oplysninger om de hensyn, som retten bør udvise i forbindelse med en indkaldelse af en sagsøger, som bor eller opholder sig uden for det sted, hvor retsmødet afholdes.

Finder retten, at det efter omstændighederne vil være uhensigtsmæssigt at afvise sagen, kan det i medfør af § 230 bestemmes, at udeblivelsen eller undladelsen ikke skal tillægges virkning.

Til § 228

Bestemmelsen fastlægger retsvirkningen af, at parterne udebliver fra et retsmøde, som de begge er indkaldt til, eller at de begge undlader at aflevere et processkrift i overensstemmelse med rettens bestemmelse. Sidstnævnte situation vil næppe forekomme ofte, men kan dog tænkes at opstå i tilfælde, hvor sagen skal afgøres på skriftligt grundlag.

Retsvirkningen af parternes samtidige udeblivelse er, at retten hæver sagen. Den gældende retsplejelov indeholder ikke en tilsvarende regel, men lignende bestemmelser fremgår af den danske retsplejelovs §§ 354, stk. 2, 360, stk. 2, og 362.

Udeblivelsesvirkning er også i disse tilfælde betinget af, at muligheden herfor er tilkendegivet ved indkaldelsen af parterne eller ved meddelelsen om fristen for indgivelse af processkrift, jf. § 229. I øvrigt henvises til bemærkningerne til § 221 for nærmere oplysninger om de hensyn, som retten bør udvise i forbindelse med en eventuel indkaldelse af en part uden for det sted, hvor vedkommende bor eller opholder sig.

Til 229

Bestemmelsen fastslår, at udeblivelsesvirkning efter §§ 226-228 forudsætter, at parterne er vejledt herom forinden.

Til § 230

Bestemmelsen giver retten adgang til at fravige reglerne om retsvirkningerne af, at parternes udebliver eller undlader at aflevere et processkrift i overensstemmelse med rettens bestemmelse. Lignende undtagelser kan gøres efter den gældende ordning, jf. kapitel 3, §§ 10, stk. 1, og 11, stk. 1. Den danske retsplejelov indeholder tilsvarende regler i §§ 354, stk. 7, og 360, stk. 6.

Hvis særlige omstændigheder taler for det, kan retten således i henhold til bestemmelsen således beslutte, at udeblivelse fra et retsmøde eller undladelse af at aflevere et processkrift i overensstemmelse med rettens bestemmelse ikke skal have virkning efter i §§ 221, 226, 227, 228 og 232, stk. 3. Sagen udsættes i så fald til fortsat behandling.

Ved afgørelsen skal der efter *stk. 2* navnlig tages hensyn til, om udeblivelsen eller undladelsen må antages at skyldes lovligt forfald eller undskyldende omstændigheder i øvrigt, og om modparten ønsker sagen udsat. Der er således tale om en samlet vurdering over de foreliggende omstændigheder. Det bør ved vurderingen bl.a. tillægges betydning, om sagen står umiddelbart foran sin afgørelse. Er dette tilfældet, og ønsker modparten sagen udsat til fortsat behandling, kan der være særlig grund til ikke at lade udeblivelsen eller undladelsen få virkning. For at retten kan tage stilling til om udeblivelsen eller undladelsen må antages at skyldes lovligt forfald eller undskyldende omstændigheder i øvrigt, skal parterne forinden have lejlighed til at udtale sig herom.

Erkendelsesdom

Til § 231

Bestemmelsen, hvis virkninger svarer til den gældende kapitel 3, § 5a, stk. 2, 1. pkt., omhandler de tilfælde, hvor sagsøgte meddeler retten, at vedkommende ikke har indsigelser mod sagsøgers påstand. Sker dette, fremgår det af bestemmelsen, at der kan afsiges erkendelsesdom. En sådan dom afsiges uden medvirken af domsmænd, når det sker under sagens forberedelse. Det svarer til den gældende ordning.

Foruden at være fremsat mundtligt i et retsmøde forudsættes sagsøgtes erkendelse at kunne foreligge i form af et brev fra sagsøgte eller ved sagsøgtes underskrift på en standardformular, der er udfyldt i forbindelse med sagsøgtes personlige henvendelse til rettens kontor. Sidstnævnte fremgangsmåde benyttes også i et vist omfang efter den gældende ordning. Erkendelsesdomme foreslås ikke forkyndt, men fremsendt parterne med almindelig post, hvilket svarer til den gældende ordning.

Genoptagelse

Til § 232

Bestemmelsen, som erstatter den gældende bestemmelse i kapitel 3, § 11, stk. 2-3, indeholder regler for genoptagelse af sager, hvor den sagsøgte er dømt som udebleven. En lignende bestemmelse findes i den danske retsplejelovs § 367.

Af *stk. 1* fremgår det, at den sagsøgte i sådanne tilfælde kan kræve sagen genoptaget. Fristen for anmodning om genoptagelse foreslås at skulle være 4 uger fra dommens afsigelse. Dette er en skærpelse i forhold til i dag, hvor fristen er 4 uger fra dommens forkyndelse. Ændringen beror på et ønske om at kunne beregne fristen fra et ved dommen fikseret og for modparten kendeligt tidspunkt, hvortil kommer, at udeblivelsesdomme efter udkastet ikke længere skal forkyndes for sagsøgte. Hensynet til den sagsøgte findes ikke at tale imod en sådan skærpelse, når henses til, at stævningen med et fastsat varsel forinden er kommet til sagsøgtes kundskab ved forkyndelse. For at give mulighed for, at der i særlige tilfælde kan tillades genoptagelse efter udløbet af fristen, foreslås det dog, at retsformanden undtagelsesvist kan tillade genoptagelse, hvis anmodningen fremsættes senere, men inden 1 år efter domsafsigelsen. Denne ordning gælder også i dag. Som noget nyt foreslås det, at genoptagelse under alle omstændigheder kan betinges af, at sagsøgte betaler eller stiller sikkerhed for betalingen af de sagsomkostninger, som er pålagt ved udeblivelsesdommen.

Genoptages sagen, afgør retten i henhold til *stk. 2*, hvordan sagen skal behandles, herunder om der er behov for yderligere (skriftlig eller mundtlig) forberedelse, eller om sagen kan berammes direkte til domsforhandling.

Udebliver den sagsøgte, der har krævet sagen genoptaget, eller afgiver vedkommende ikke skriftligt svar i sagen inden en fastsat frist, afviser retten i henhold til *stk. 3* den genoptagne sag.

Ophævelse og afvisning

Til § 233

Bestemmelsen indeholder regler om sagsøgers ophævelse af sagen. Der findes ikke udtrykkelige regler om dette i retsplejeloven, men indholdet af bestemmelsen svarer til den nuværende praksis. Tilsvarende regler gælder også efter den danske retsplejelov, jf. §§ 359 og 366.

I henhold til bestemmelsen kan sagsøger hæve sagen, indtil der er nedlagt påstand under domsforhandlingen. Har sagsøgte fremsat et modkrav i et retsmøde, hvor sagsøger var mødt, eller i et processkrift, som er forkyndt for sagsøger, fortsættes behandlingen af sagen dog efter sagsøgtes anmodning til afgørelse af modkravet, selv om sagsøgeren hæver sagen. Selvstæn-

dig dom for modkravet kan dog kun gives under forudsætning af, at betingelserne i § 185, stk. 2, er opfyldte.

KAPITEL 19
SAGENS AFGØRELSE

Domsforhandling

Til § 234

Stk. 1 tager stilling til spørgsmålet om udeblivelse under domsforhandlingen. Ved den gældende lov sondres der ikke mellem udeblivelse fra domsforhandlingen og udeblivelse fra eventuelle forberedende møder, hvorfor bestemmelserne i dag fremgår af kapitel 3, §§ 10 og 11, stk. 1. I den danske retsplejelov findes bestemmelserne om udeblivelse under domsforhandlingen i § 362.

Indtil en part har nedlagt sin påstand under domsforhandlingen, har udeblivelse i henhold til bestemmelsen samme virkning som under forberedelsen af sagen. §§ 226-230 finder således tilsvarende anvendelse i disse situationer, jf. herved bemærkningerne til disse bestemmelser.

Det følger modsætningsvist af bestemmelsen, at parten efter at have nedlagt sin påstand kan forlade domsforhandlingen, uden at dette indebærer andre retsvirkninger, end hvad der følger af, at parten ikke får mulighed for at ytre sig, jf. herved §§ 176 og 240.

I *stk. 2* foreslås, at de regler, der gælder under forberedelsen med hensyn til genoptagelse af denne og adgangen til at fremsætte nye påstande, anbringender og beviser finder tilsvarende anvendelse under domsforhandlingen. Selv om kriterierne foreslås at være ens, vil det naturligvis indgå i rettens bedømmelse, hvor langt man er kommet i sagen.

Til § 235

Bestemmelsen giver som noget nyt retten mulighed for at beslutte, at en part inden domsforhandlingen skal tilsende retten genpart af de udvekslede processkrifter og de dokumenter, som påberåbes under sagen. En lignende bestemmelse findes i den danske retsplejelovs § 365, stk. 3. Bestemmelsen tjener et praktisk formål.

Til §§ 236-238

Bestemmelsen beskriver, hvordan domsforhandlingen skal forløbe. En tilsvarende bestemmelse findes ikke i den gældende retsplejelov, men udkastet svarer i hovedsagen til den fremgangsmåde, som følges i praksis. En lignende bestemmelse fremgår af den danske retsplejelovs § 365, stk. 1 og 2.

Det forudsættes, at retsformanden også under domsforhandlingen yder vejledning efter § 177, hvis det er nødvendigt – herunder at retsformanden indledningsvist gør selvmødere og læge rettergangsfuldmægtige bekendt med, hvordan en domsforhandling forløber.

I sager, hvor ikke begge parter har en juridisk uddannet rettergangsfuldmægtig, forudsættes retsformanden gennem sin retsledelse at skulle sikre sig, at det processtof, som må anses af betydning for afgørelsen, kommer frem under domsforhandlingen. Både i denne forbindelse og med hensyn til vejledningen af parterne er det af betydning, at retsformanden holder sig mødets overordnede struktur for øje.

Hvor ordet gives til parterne, forudsættes dette at skulle ske i rækkefølgen først sagsøger og derefter sagsøgte.

Domsforhandlingen indledes i henhold til § 236, *stk. 1,* med, at parterne nedlægger deres påstande. Om nødvendigt må dette ske ved retsformandens hjælp.

Herefter skal der efter § 236, *stk. 2,* gives en kort fremstilling af sagen. Den har til formål at introducere og beskrive sagens faktiske omstændigheder og retlige problemstillinger på en objektiv måde. Hvor det i dansk retspleje er sagsøgeren, som på denne måde forelægger sagen, foreslås det, at retsformanden eller den part eller rettergangsfuldmægtig, som retsformanden anmoder herom, skal stå for opgaven. Begrundelsen for denne ordning er, at en sagsøger, der er selvmøder, eller som møder med en læg rettergangsfuldmægtig, næppe i almindelighed vil være i stand til at forelægge sagen på en hensigtsmæssig måde. Det overlades derfor efter bestemmelsen til retsformanden at vurdere, om opgaven skal udføres af andre end retsformanden selv – herunder eventuelt af sagsøgte eller den rettergangsfuldmægtig, som repræsenterer sagsøgte.

Efter sagsfremstillingen følger i henhold til § 236, *stk. 3,* bevisførelsen. Bevisførelse, der har fundet sted forud for domsforhandlingen, dokumenteres i henhold til bestemmelsen ved oplæsning. Denne oplæsning kan finde sted i forbindelse med den øvrige bevisførelse eller – hvis dette skønnes mere hensigtsmæssigt – under den indledende sagsfremstilling efter *stk. 2*.

Når bevisførelsen er afsluttet, procederes sagen, hvorefter den optages til dom, og retsformanden oplyser, hvornår dom afsiges i sagen, jf. § 236, *stk. 4,* og § 237.

I tilfælde, hvor en part er selvmøder, eller hvor der medvirker en rettergangsfuldmægtig, som ikke er jurist, kan det være vanskeligt at kræve en skarp sondring mellem partens forklaring om faktiske forhold og partens procedure. Det foreslås, at der i sådanne situationer skal være mulighed for, at parten under partsforklaringen kan udtale sig samlet om sagen og siden fremkomme med afsluttende bemærkninger, inden sagen optages til afgørelse. Retsformanden bør dog sikre sig, at parten ikke afgiver forklaring om faktiske forhold uden forinden at være gjort bekendt med ansvaret for falsk forklaring, jf. herved § 196, stk. 2.

Til § 239

Selv om parterne bør være samtidig til stede under en domsforhandling, vil der være en række tilfælde, hvor det af praktiske grunde er uhensigtsmæssigt, når sagens betydning ses i forhold til de omkostninger og ulemper, der er forbundet med at rejse over længere strækninger. Det foreslås derfor, at en part eller dennes rettergangsfuldmægtig kan deltage i en domsforhandling under anvendelse af fjernkommunikation (telefon eller videoforbindelse), hvis det af særlige grunde findes hensigtsmæssigt. Skal der afgives partsforklaring, skal det i givet fald ske under tilsvarende kontrolforanstaltninger, som foreslås at skulle gælde for vidner, jf. udkastet til § 163. Retten skal således foretage en konkret vurdering. Det må forventes, at vurderingen af, om parternes personlige deltagelse findes nødvendig vil kunne ændre sig med tiden, idet det bl.a. vil bero på, hvor gode de tekniske hjælpemidler vil være. Det vil navnlig i de mindre sager være hensigtsmæssigt, at en part eller en rettergangsfuldmægtig deltager på anden måde, men også i større sager vil lange rejser kunne medføre, at der vælges at gøre brug af tekniske hjælpemidler til kommunikation.

Om valget mellem telefonmøder og videomøder og om forslaget i øvrigt henvises til betænkningens afsnit IX, kap. 2.2.7., om bevisumiddelbarhed.

Til § 240

Bestemmelsen fastlægger, hvilket processtof der danner grundlag for rettens afgørelse. En tilsvarende bestemmelse fremgår ikke af den gældende retsplejelov.

Det foreslås, at retten skal træffe afgørelse på grundlag af de påstande, anbringender og beviser, som er kommet frem eller dokumenteret ved oplæsning under domsforhandlingen. Et tilsvarende princip må antages at være gældende efter den danske retsplejelov, jf. herved §§ 344, stk. 1, og 362.

Forslaget, som har sammenhæng med forhandlingsprincippet og ønsket om større umiddelbarhed, har til formål på en tydelig måde at afgrænse, hvilket mundtligt og skriftligt materiale retten kan og skal tage hensyn til ved sin afgørelse.

Konsekvensen af forslaget er, at påstande, anbringender og beviser, som måtte være kommet frem under forberedelsen af sagen, men som ikke bliver gentaget eller dokumenteret ved oplæsning under domsforhandlingen, ikke kan tages i betragtning. Retsformanden bør være opmærksom på dette ved sin vejledning af parterne.

Tilkendegivelser

Til § 241

Bestemmelsen giver mulighed for, at retten også ved domsforhandlingens afslutning kan søge sagen forligt. Den gældende retsplejelov indeholder ikke en tilsvarende bestemmelse, men ordningen finder i et vist omfang anvendelse i praksis, hvilket også er tilfældet i Danmark.

Det foreslås således, at retten, før en sag optages til dom, kan komme med en mundtlig eller skriftlig tilkendegivelse, som indeholder et forslag til forlig af sagen. Tilkendegivelsen kan indeholde en forhåndstilkendegivelse fra retten om, hvad en eventuel afgørelse vil gå ud på, eller den kan indeholde et forligsforslag ud fra friere overvejelser. Det skal tydeligt fremgå, hvilken type tilkendegivelse der er tale om, så parterne ikke fejlagtigt får opfattelsen af, at sagen er afgjort ved en tilkendegivelse, som indeholder et forligsforslag ud fra friere overvejelser. Parterne kan gives en kortere frist til at overveje, om tilkendegivelsen giver anledning til forlig. Er dette ikke tilfældet, optages sagen straks til dom.

Bestemmelsen må ikke tjene som undskyldning for ikke på et tidligere tidspunkt at søge sagen forligt, jf. herved § 178, stk. 1 og 3.

Uanset at parterne ikke tidligere har ønsket at forlige sagen, bør mulighederne for forlig efter tilkendegivelse undersøges, idet parterne kan have ændret opfattelse. Dette kan bl.a. være sket som følge af det, der er kommet frem under bevisførelsen, eller som følge af rettens tilkendegivelse vedrørende et omstridt faktisk eller retligt spørgsmål.

Selv om den ene part måtte få fuldt medhold ved rettens tilkendegivelse, bør en sådan fremsættes.

Afgørelse på skriftligt grundlag

Til § 242

Bestemmelsen fastsætter kriterier for, hvornår retten kan træffe afgørelse på skriftligt grundlag. En tilsvarende bestemmelse findes ikke i den gældende retsplejelov, men det forekommer i praksis, at der træffes afgørelse på skriftlig grundlag. I forhold til denne praksis indeholder den foreslåede bestemmelse en stramning af kriterierne for, hvornår der kan træffes afgørelse på skriftligt grundlag. I Danmark kommer afgørelse på skriftligt grundlag kun på tale i 2. instans, jf. herved bl.a. den danske retsplejelovs § 387.

I henhold til bestemmelsen foreslås det, at retten undtagelsesvis kan beslutte, at en sag helt eller delvis skal afgøres på skriftligt grundlag, hvis parterne enige om det, og hensynet til sagens behandling ikke taler imod en sådan fremgangsmåde. I modsætning til, hvad der gælder, hvis sagen afgøres efter afholdelse af domsforhandling, er grundlaget for afgørelsen det (skriftlige) processtof, som er kommet frem under forberedelsen af sagen.

Med bestemmelsen lægges der op til, at afgørelse på skriftligt grundlag kun kan finde sted i begrænset omfang. Dette er som nævnt en ændring af gældende praksis, hvorefter der oftere træffes afgørelse på skriftligt grundlag.

Afgørelse på skriftligt grundlag forventes efter de foreslåede kriterier navnlig at kunne komme på tale i tilfælde, hvor faktum er ubestridt, og hvor afgørelsen derfor alene beror på fortolkningen af retsregler, hvorom parterne forinden har haft lejlighed til at udtale sig.

KAPITEL 20
SAGSOMKOSTNINGER

Til § 243

Bestemmelsen angår spørgsmålet om afholdelse af omkostningerne til vidneførsel – herunder udgifter til ophold og transport for et vidne, som er indkaldt til at afgive forklaring for retten et andet sted end der, hvor vidnet har fast ophold. Den gældende regel herom fremgår af kapitel 2, § 24, jf. Justitsministeriets bekendtgørelse nr. 249 af 22. april 1991 om afholdelse af udgifter i forbindelse med behandlingen af retssager i Grønland § 4.

Det foreslås, at omkostninger til vidner skal afholdes af det offentlige. Dette svarer til den gældende ordning, men afviger fra ordningen i Danmark, hvor sådanne omkostninger påhviler parterne. Som en undtagelse hertil foreslås det, at en part, som taber sagen helt eller delvist, og som uden at lide væsentlige afsavn kan betale omkostningerne, helt eller delvist kan pålægges at erstatte det offentlige omkostningerne til vidneførsel. Denne regel indebærer en ændring i forhold til i dag, hvor der ikke er hjemmel til at pålægge en part disse udgifter. Det foreslås endvidere, at en part, som vinder sagen, men som ved forhold, der kan bebrejdes vedkommende, har været årsag til, at omkostningerne til vidneførsel har fået et større omfang end nødvendigt, kan pålægges at erstatte disse ekstra omkostninger, jf. henvisningen til §§ 248 og 249.

Det forudsættes, at de indtægtsgrænser, som skal gælde for tildelingen af fri proces, indgår i vurderingen af, om en part kan antages at kunne bære omkostningerne til vidneførsel uden at lide væsentlige afsavn. Desuden forudsættes det, at retten begrænser udgifterne til vidneførsel til det nødvendige ved på forhånd at afskære vidneførsel, som ikke kan antages at være af betydning for sagen, jf. herved § 180, og ved ikke at indkalde udenbys vidner til dømmende ret, medmindre omkostningerne hertil står i et rimeligt forhold til sagens betydning og værdi og til betydningen af, at vidnet kommer fysisk til stede, jf. herved muligheden for anvendelse af videomøder.

Om baggrunden for de stillede forslag henvises i øvrigt til betænkningens afsnit IX, kap. 3.2.4.

Til § 244

Bestemmelsen, som er ny, men svarer til gældende praksis, giver adgang til, at det offentlige efter rettens bestemmelse helt eller delvis kan påtage sig at afholde udgifter til syn og skøn for en part, som ikke kan betale omkostningerne uden at lide væsentlige afsavn. De økonomiske betingelser for fri proces forudsættes anvendt ved vurderingen af partens evne til selv at bære omkostningerne.

Det foreslås endvidere, at retten efter § 248 kan pålægge en modpart, der taber sagen, helt eller delvis at erstatte det offentlige omkostninger til syn og skøn, eller i medfør af § 249 kan pålægge en vindende modpart at erstatte sådanne omkostninger helt eller delvis, hvis omkostningerne på grund af forhold, der kan bebrejdes den vindende part, har fået et mere omfattende omfang end nødvendigt.

Om baggrunden for forslagene henvises til betænkningens afsnit IX, kap. 3.2.4

Til § 245

Bestemmelsen giver adgang til, at udgifter til transport og overnatning mv. for en part eller en rettergangsfuldmægtig, der er indkaldt til retten uden for det sted, hvor vedkommende bor eller opholder sig, efter rettens beslutning kan afholdes helt eller delvis af det offentlige. Dette svarer for så vidt angår parten til ordningen efter kapitel 2, § 24, jf. Justitsministeriets bekendtgørelse nr. 249 af 22. april 1991 om afholdelse af udgifter i forbindelse med behandlingen af retssager i Grønland § 6, stk. 4. For så vidt angår rettergangsfuldmægtigen er der derimod tale om et nyt forslag. I modsætning til den gældende ordning foreslås det offentliges afholdelse af omkostningerne dog betinget af, at parten ikke selv kan bære omkostningerne uden at lide væsentlige afsavn. De økonomiske betingelser for fri proces forudsættes i denne forbindelse anvendt ved vurderingen af partens økonomiske evne.

Det følger af bestemmelsen, at den kun kan anvendes, hvis afhøringen af parten ikke kan foregå ved anvendelse af fjernkommunikation.

Af bestemmelsens sidste pkt. fremgår det, at §§ 248 og 249 finder tilsvarende anvendelse – dvs. at mulighederne for at pålægge en part at erstatte det offentlige udgifterne er de samme som ved det offentliges afholdelse af udgifter til syn og skøn.

Forslaget er i øvrigt omtalt i betænkningens afsnit IX, kap. 3.2.5.

Til § 246

Bestemmelsen fastslår, at andre omkostninger – dvs. omkostninger ved sagens førelse, som ikke i medfør af fri proces, beskikkelse af rettergangsfuldmægtig eller §§ 243-245 afholdes af det offentlige – påhviler den part, der har iværksat det retsskridt, som omkostningen vedrører.

Dette svarer til den gældende ordning, men den gældende retsplejelov indeholder ikke en udtrykkelig regel herom.

Hvorvidt parten endeligt må afholde de omkostninger, som ikke afholdes af det offentlige, beror på §§ 248 og 249.

Til § 247

Bestemmelsen, adskiller sig fra de gældende regler i kapitel 3, § 20, stk. 1 og 2, derved, at retten skal tage stilling til omkostningsspørgsmålet af egen drift. Den vindende part behøver således ikke udtrykkeligt at nedlægge påstand om at få tilkendt sagsomkostninger. Kriterierne for, hvornår en omkostning kan pålægges modparten, foreslås i øvrigt ikke ændret.

Efter *stk. 1* kan retten pålægge en part, som taber sagen, at erstatte modparten dennes nødvendige eller rimeligt begrundede udgifter ved at føre sagen. Dette gælder dog ikke, hvis retten finder, at der foreligger særlige grunde til at fravige dette udgangspunkt. Det kan f.eks. være tilfældet, hvis modparten først på et sent tidspunkt fremlægger oplysninger, der beviser den pågældendes påstand. Det kan også være tilfældet i en principiel sag, hvor begge parter har en interesse i at få et spørgsmål afklaret.

Hvis hver af parterne for en del taber og for en del vinder sagen, skønner retten efter *stk. 2* over, om en fordeling af omkostningerne skal finde sted.

For spørgsmålet om, hvilke omkostninger, det kan komme på tale at pålægge modparten i medfør af bestemmelsen, henvises til betænkningens afsnit IX, kap. 3.2.6.

I *stk. 3-6* er der givet nærmere regler om, hvad der gælder i sager, der afvises eller hæves, og hvilke hensyn retten bør tillægge vægt ved sin omkostningsfastsættelse. Udkastet svarer med visse tilpasninger til den danske retsplejelovs §§ 312, stk. 3-5, og 313.

Til § 248

Som anført i bemærkningerne til §§ 243, 244 og 245 foreslås der indført den ordning, at retten kan pålægge den part, der taber sagen helt eller delvist, at erstatte det offentlige de udgifter, som det offentlige har lagt ud, f.eks. til vidneførsel. Begrundelsen for forslaget er nærmere angivet i betænkningens afsnit IX, kap. 4.

Til § 249

Bestemmelsen giver som noget nyt mulighed for at pålægge en part omkostninger, selv om parten vinder sagen.

Det foreslås således, at retten skal kunne pålægge en part, som vinder sagen, at erstatte modparten eller det offentlige de omkostninger, som skyldes, at sagen på grund af forhold, der kan

bebrejdes den vindende part, har fået et mere omfattende omfang end nødvendigt. Det kan f.eks. være tilfældet, hvis den vindende part har forlangt en række overflødige vidner ført. Begrundelsen for forslaget er nærmere angivet i betænkningens afsnit IX, kap. 4.

Til § 250

Udgangspunktet er, at procesfæller hæfter solidarisk for sagsomkostninger. Procesfællesskab foreligger i sager, hvor kravet kun kan gøres gældende af eller imod flere personer i fællesskab, jf. også den foreslåede § 194. Retten kan imidlertid, når omstændighederne taler derfor, pålægge en eller flere af procesfællerne at udrede visse dele af sagsomkostningerne. Bestemmelsen svarer til den danske retsplejelovs § 314.

Til § 251

Som beskrevet i bemærkningerne til § 247 har retten pligt til at tage stilling til sagens omkostninger ved sagens afslutning. Den foreslåede § 251 indebærer, at omkostninger kan fastsættes i selve dommen eller i en særskilt beslutning, der efter anmodning skal begrundes.

Det må antages, at også det offentlige vil kunne kære en afgørelse om sagsomkostninger i tilfælde, hvor det offentlige har udlagt beløb til vidner, syn og skøn eller rejse- og opholdsomkostninger.

Til § 252

Bestemmelsen vedrører den situation, hvor en udlænding optræder som sagsøgt. Situationen vil formentlig ikke være hyppigt forekommende, men der findes at kunne være behov for, at der i disse tilfælde kan kræves sikkerhedsstillelse for sagsomkostninger. Den foreslåede bestemmelse svarer til den danske retsplejelovs § 323.

Til § 253

Det foreslås, at der skal gælde tilsvarende regler for skifterettens og fogedrettens afgørelser af sagsomkostninger, når der træffes afgørelse om indsigelser eller modkrav (dvs. de såkaldte ”tvistsager”).

KAPITEL 21
FRI PROCES

Til § 254

Bestemmelsen, som svarer til den danske retsplejelovs § 330, fastslår betingelserne for at opnå fri proces, ligesom den bl.a. indeholder reglerne for, hvem der har kompetence til at meddele fri proces.

Betingelserne for at få fri proces fremgår af *stk. 1*, som foreskriver, at en person efter ansøgning kan meddeles fri proces, hvis vedkommende opfylder i alt tre nærmere opregnede betingelser. Ligesom efter den danske retsplejelovs § 330, stk. 1, forudsættes det, at udtrykket "person" alene omfatter fysiske personer. Juridiske personer såsom selskaber, foreninger og boer mv. må således henvises til at søge om fri proces efter den særlige bestemmelse i § 255.

Den første betingelse for at kunne få fri proces er i henhold til *stk. 1, nr. 1*, at vedkommende person skal have rimelig grund til at føre proces. Dette svarer til betingelsen efter den danske retsplejelovs § 330, stk. 1, nr. 1, og indebærer, at der ikke kan meddeles fri proces, hvis det efter en samlet vurdering af sagsgenstandens størrelse og art, omkostningerne ved sagen og udsigten til, at sagen kan vindes, ikke skønnes rimeligt at føre proces.

I tilslutning hertil kræves det efter *stk. 1, nr. 2*, at juridisk bistand må anses for nødvendig til at føre sagen. Denne særlige betingelse skal ses i lyset af, at omkostningerne til en rettergangsfuldmægtigs bistand i reglen er den eneste omkostning, som kommer på tale for en part i en civil sag ved de grønlandske domstole. Hertil kommer, at procesformen er indrettet på selvmødere, hvorfor det normalt ikke vil være nødvendigt for en part at lade sig bistå af en rettergangsfuldmægtig, jf. i det hele betænkningens afsnit IX, kap. 5.3.1. Der kan herefter alene antages at være behov for en rettergangsfuldmægtigs bistand, hvis sagen eller omstændighederne omkring den er af en sådan art, at juridisk eller anden særlig indsigt spiller en afgørende rolle for varetagelsen af partens interesser. Dette kan oplagt være tilfældet, hvor sagen er af så kompliceret karakter, at parten i sin egenskab af lægmand ikke selv skønnes at kunne varetage sine interesser. Hensynet til den processuelle balance parterne imellem bør dog også indgå i overvejelserne af, om parten har behov for bistand af en juridisk uddannet rettergangsfuldmægtig. Har den ene part antaget en advokat eller en anden jurist som rettergangsfuldmægtig, kan dette således efter omstændighederne medføre, at en tilsvarende bistand må anses for nødvendig også for modparten. Hvis det ikke efter sagen og partens evne til selv at forestå processen skønnes nødvendigt, kan hensynet til den processuelle balance dog ikke i sig begrunde en tildeling af fri proces. Det bemærkes i denne forbindelse, at retsformanden under alle omstændigheder vil have pligt til at bistå parten med vejledning – eventuelt således, at parten opfordres til at rette henvendelse til Retshjælpen for nærmere vejledning. Vejledningsforpligtelsen indebærer i øvrigt også, at en part, der skønnes at have behov for bistand, skal opfordres til at antage en rettergangsfuldmægtig og i forbindelse hermed vejledes om muligheden for at søge om fri proces.

Under hensyn til kravet om, at fri proces alene kan tildeles i tilfælde, hvor juridisk bistand må anses for nødvendig for at føre sagen, forventes det, at kerneområdet for tildeling af fri proces ligesom i dag vil være sager, der på grund af deres komplicerede karakter skal behandles af en juridisk domstol i 1. instans – dvs. sager, som efter den fremtidige ordning henhører under eller henvises til Retten i Grønland. Det kan dog ikke udelukkes, at der også i visse større eller vanskeligere sager ved kredsretterne kan være grundlag for at meddele fri proces. Som hidtil forventes behovet for fri proces også at kunne komme på tale i ægteskabs- eller forældremyndighedssager, hvor en part – eventuelt som følge af dennes opholdssted – har særligt behov for bistand af en juridisk uddannet rettergangsfuldmægtig.

Endelig er det i medfør af *stk. 1, nr. 3*, en betingelse for tildeling af fri proces, at parten ikke uden at lide væsentlige afsavn kan betale de omkostninger, der er forbundet med at antage en juridisk rettergangsfuldmægtig i sagen. Efter den danske retsplejelovs § 330, stk. 1, nr. 2, gælder en tilsvarende betingelse, som dog ikke er begrænset til partens evne til at afholde omkostningerne til en rettergangsfuldmægtig. Forskellen er begrundet i, at den foreslåede ordning for fri proces i Grønland som nævnt alene tager sigte på tilfælde, hvor der er behov for at antage en juridisk rettergangsfuldmægtig.

Af *stk. 2* fremgår det, at en bevilling til fri proces alene omfatter de omkostninger ved sagen, der ikke er dækket af en retshjælpsforsikring eller anden form for forsikring. Bestemmelsen, som modsvarer gældende praksis, er identisk med reglen i den danske retsplejelovs § 330, stk. 2.

Efter *stk. 3, 1. pkt.*, bemyndiges justitsministeren til at fastsætte regler om, hvornår betingelserne i stk. 1, nr. 1 (om rimelig grund til at føre proces) og nr. 3 (om de økonomiske betingelser for fri proces) er opfyldt. Denne del af bestemmelsen svarer til den danske retsplejelovs § 330, stk. 3. Endvidere bestemmes det i *2. pkt.*, at fastsatte indtægts- og beløbsgrænser reguleres hvert år pr. 1. januar, hvilket skal bekendtgøres. Det svarer til den danske retsplejelovs § 330 a, hvor der bl.a. fastlægges en særlig fremgangsmåde for reguleringen af indtægtsgrænser mv. Der er ikke fundet grundlag for at udforme en tilsvarende detaljeret regel for Grønlands vedkommende, men det foreslås, at fastsættelsen af indtægtsgrænserne finder sted efter lignende kriterier som i Danmark. Der bør dog i denne forbindelse foretages en vurdering af, om der som følge af det højere omkostningsniveau i Grønland er grund til at fastsætte lempeligere indtægtsgrænser end i Danmark.

For så vidt angår kompetencen til at meddele fri proces foreslås det efter *stk. 4*, at kompetencen til at meddele fri proces til de grønlandske domstole skal høre under Rigsombudsmanden i Grønland. Dette er en ændring i forhold til i dag, hvor landsdommeren ved Grønlands Landsret træffer beslutning om fri proces. Der henvises herom til betænkningens afsnit IX, kap. 5.3.1.

Udkastet indebærer også en forskel til de danske regler, hvorefter det i 1. instanssager er statsamterne, som træffer afgørelse om fri proces, jf. den danske retsplejelov § 330, stk. 4, mens det i anke- og kæresager er justitsministeren, jf. § 330, stk. 5. Denne forskel er begrundet i hensynet til at sikre indsigten med de grønlandske forhold også ved behandlingen af ansøgninger om fri proces til Grønlands Landsret som 2. instans. Efter *stk. 5* foreslås det, at kompetencen til at meddele fri proces til sager ved Højesteret ligesom i Danmark skal høre under justitsministeren.

I lighed med ordningen i Danmark vil der være adgang til at indbringe de afgørelser om fri proces, der træffes af Rigsombudsmanden i Grønland, for Justitsministeriet (Civilretsdirektoratet).

Af *stk. 5* fremgår det, at en fornyet ansøgning om fri proces til appelbehandling af sagen kun er nødvendig i de tilfælde, hvor sagen appelleres af den part, der har fri proces. Dette princip svarer til ordningen i Danmark, jf. herved den danske retsplejelovs § 330, stk. 5.

Til § 255

Bestemmelsen, som giver mulighed for at meddele fri proces, selv om betingelserne i udkastets § 254, stk. 1, ikke er opfyldt, svarer til den danske retsplejelovs § 331. Anvendelsesområdet forudsættes at skulle være det samme som i Danmark, hvor bestemmelsen bl.a. kan danne grundlag for tildeling af fri proces til juridiske personer og personer, der ikke opfylder de sædvanlige økonomiske betingelser for fri proces. Det forudsættes, at der ikke sker fravigelse af betingelsen i udkastets § 254, stk. 1, nr. 2, hvorefter fri proces i Grønland alene tager sigte på de tilfælde, hvor en part har behov for bistand af en juridisk uddannet rettergangsfuldmægtig.

Til § 256

Bestemmelsen, som svarer til den danske retsplejelovs § 331 a, bemyndiger justitsministeren til at fastsætte nærmere regler om indholdet af ansøgninger om fri proces og de oplysninger, som ansøgeren skal meddele, samt om eventuel anvendelse af en særlig blanket ved ansøgningen. Kommissionens betragtninger vedrørende ønskeligheden af, at der udarbejdes særlige blanketter til brug for ansøgninger om fri proces er beskrevet i betænkningens afsnit IV, kap. 5.3.1. Det fremgår heraf bl.a., at de omhandlede blanketter skal foreligge på såvel grønlandsk som dansk og bør følges af den fornødne skriftlige vejledning.

Til § 257

Bestemmelsen, som svarer til reglen i den danske retsplejelovs § 332, fastlægger retsvirkningerne af fri proces. De herom foreslåede regler svarer i vidt omfang til praksis efter den gældende ordning.

Af *stk. 1, nr. 1* fremgår det, at den fri proces medfører beskikkelse af en advokat eller en anden jurist til som rettergangsfuldmægtig at føre sagen på vegne af parten mod vederlag af det offentlige, jf. udkastets § 261, som indeholder reglerne for fastsættelse af vederlaget. Bestemmelsen svarer i princippet til reglen efter den danske retsplejelovs § 332, stk. 1, nr. 2.

Ifølge *stk. 1, nr. 2,* medfører fri proces endvidere, at det offentlige godtgør parten for udgifter, som med føje er afholdt til foranstaltninger, der er iværksat af hensyn til sagens behandling eller oplysning. Dette princip svarer ligeledes til ordningen i Danmark, jf. herved bestemmelsen i den danske retsplejelovs § 332, stk. 1, nr. 3. Kan der være tvivl om, hvorvidt et givent tiltag ”med føje” tjener til sagens behandling eller oplysning, bør parten på forhånd sikre sig rettens godkendelse. Under bestemmelsen forudsættes også at kunne falde omkostninger, der måtte følge af eventuelle subsidiære retsmøder ved en dansk domstol, f.eks. i form af afhøring af en part eller et vidne, der befinder sig i Danmark.

Endeligt omfatter den fri proces i henhold til *stk. 1, nr. 3*, fritagelse for at erstatte modpartens sagens omkostninger. I reglen vil det alene dreje sig om et beløb til godtgørelse for de udgifter, som modparten måtte have afholdt til en rettergangsfuldmægtig i sagen.

Endelig omfatter fri proces også fritagelse for betaling af retsafgift, jf. *stk. 1, nr. 4*.

I *stk. 2* foreslås indført en bestemmelse, hvorefter udgifter til transport og overnatning mv. kun dækkes i det omfang, disse er godkendt af retten som nødvendige. Den udtrykkelige bestemmelse herom skal sikre, at det offentlige ikke pådrages urimeligt store udgifter til transport og ophold mv. for parter og rettergangsfuldmægtige, som bor uden for det sted, hvor sagen behandles. Under hensyn til kommissionens forslag om, at umiddelbarhedsprincippet bør finde anvendelse i videre omfang end hidtil, forudsættes det dog samtidig, at nødvendige udgifter til transport og overnatning mv. skal afholdes under den fri proces. Dette er en ændring i forhold til i dag, hvor der ikke er praksis for at afholde udgifter til transport og ophold mv. i forbindelse med fri proces. Ordningen kan eventuelt administreres således, at det i forbindelse med tildelingen af fri proces udtrykkeligt meddeles parten, at omkostninger til befordring og ophold mv. kun afholdes af det offentlige, hvis den ret, som behandler sagen, anser de pågældende omkostninger som nødvendige. Det må herefter være op til parten på forhånd at få retten til at tage stilling til nødvendigheden af eventuelle udgifter til transport og overnatning mv., ligesom retterne generelt bør være opmærksom på spørgsmålet om disse omkostninger, før den pålægger en part og/eller en rettergangsfuldmægtig, som befinder sig et andet sted, at møde op i retten.

Efter *stk. 3* foreslås det, at virkningerne af fri proces i bevillingen kan begrænses til kun at omfatte visse af de i stk. 1 nævnte begunstigelser. Dette princip svarer til ordningen efter den danske retsplejelovs § 332, stk. 2. Under hensyn til, at fri proces kun meddeles, hvor der er behov for bistand af en juridisk uddannet rettergangsfuldmægtig, kan en eventuel begrænsning dog næppe vedrøre den i stk. 1, nr. 1, nævnte beskikkelse af en rettergangsfuldmægtig på det offentliges regning.

Stk. 4 fastslår udstrækningen af den fri proces, som i henhold til bestemmelsen omfatter hele sagen i den pågældende instans, herunder den procedure, der er nødvendig for at opnå ny foretagelse af sagen for samme ret, samt fuldbyrdelse af afgørelsen. Virkningerne omfatter efter bestemmelsen også de foranstaltninger, som af hensyn til forberedelsen af sagsanlægget med føje er foretaget inden meddelelsen af fri proces. Reglen svarer i det hele til den danske retsplejelovs § 332, stk. 3.

Stk. 5 regulerer spørgsmålet om virkningerne af fri proces i henseende til en eventuel appelbehandling af sagen. Det fremgår herom, at den fri proces også omfatter behandlingen af sagen i 2. eller 3. instans, hvis sagen er indbragt for højere ret af modparten, og den part, der har fri proces, helt eller delvis har fået medhold i den foregående instans. I sådanne tilfælde skal der således ikke indgives fornyet ansøgning om fri proces til den myndighed, som efter udkastets § 254, stk. 4 og 5, har kompetencen. Appelleres sagen derimod af den part, der har fri

proces, må denne på ny søge om fri proces til appelbehandlingen. Dette gælder også, selv om det er modparten, der har appelleret, men hvor den part, der har fået fri proces, under ankesagen ønsker at opretholde en påstand, som parten ikke i den foregående instans fik fuldt medhold i. Dette indebærer, at en part, der har fri proces til f.eks. at kræve en erstatning på 100.000 kr., men i den pågældende instans alene har fået medhold for 50.000 kr., må indgive fornyet ansøgning om fri proces, hvis parten ønsker at opretholde påstanden på 100.000 kr. under en ankesag, der er iværksat af modparten. Hvorvidt ansøgningen herom skal indgives til rigsombudsmanden eller justitsministeren, afhænger af, hvor appelbehandlingen foregår, jf. herved udkastets § 254, stk. 4 og 5. Bestemmelsen svarer i det hele til reglen efter den danske retsplejelovs § 332, stk. 4.

Stk. 6 fastslår, at virkningerne af fri proces ikke ophører ved en parts død. Bestemmelsen er identisk med reglen efter den danske retsplejelovs § 332, stk. 5.

Efter *stk. 7* kan en bevilling til fri proces tilbagekaldes, når de forudsætninger, hvorunder den er meddelt, viser sig ikke at være til stede eller at være bortfaldet. Sker dette, ophører virkningerne af fri proces. Bestemmelsen svarer i det hele til reglen i den danske retsplejelovs § 332, stk. 6. Bestemmelsen suppleres af reglen i udkastets § 259, hvorefter retten, når partens forhold og omstændigheder i øvrigt taler derfor, kan pålægge denne helt eller delvis at erstatte det offentlige udgifter ved den fri proces i det omfang, udgifterne ikke pålægges modparten. Denne bestemmelse svarer i det hele til reglen i den danske retsplejelovs § 335. Forskellen på de to bestemmelser er bl.a., at alle virkninger af den fri proces ophører ved tilbagekaldelse efter udkastets § 257, stk. 7, hvilket ikke er tilfældet efter bestemmelsen i udkastets § 259. Endvidere er anvendelsesområdet for bestemmelsen i udkastets § 259 bredere end efter udkastets § 257, stk. 7, jf. herved bemærkningerne til denne bestemmelse.

Til § 258

Bestemmelsen regulerer spørgsmålet om modpartens betaling af sagsomkostninger i de tilfælde, hvor der er meddelt fri proces. Det foreskrives herom, at modparten skal betale sagsomkostninger, som om parten ikke havde fri proces. Beløbet tilfalder det offentlige til (eventuel delvis) dækning af den fri proces. Har den part, der har fri proces, selv afholdt udgifter i anledning af sagen, fordeler retten beløbet mellem det offentlige og parten. Bestemmelsen svarer i det hele til reglen i den danske retsplejelovs § 334.

Til § 259

Bestemmelsen, som i det hele svarer til den danske retsplejelovs § 335, giver adgang til, at retten, når partens forhold og omstændigheder i øvrigt taler for det, kan pålægge en part, der har fri proces, helt eller delvis at erstatte det offentlige udgifterne ved den fri proces i det omfang, udgifterne ikke pålægges modparten. Bestemmelsen suppleres af reglen udkastets § 257, stk. 7, hvorefter en bevilling til fri proces kan tilbagekaldes, når de forudsætninger, hvorunder den er meddelt, viser sig ikke at være til stede eller at være bortfaldet, jf. herved den tilsvarende bestemmelse i den danske retsplejelovs § 332, stk. 6.

Bestemmelsen tager sigte på alle tilfælde, hvor det som følge af partens subjektive forhold ikke kan anses som rimeligt, at det offentlige skal betale de af den fri proces omfattede omkostninger. Dette kan bl.a. være tilfældet, hvor parten taber sagen på grund af omstændigheder, som parten kunne og burde have oplyst om allerede under behandlingen af ansøgningen om fri proces. Foruden tilfælde, hvor parten har opnået fri proces ved at afgive mangelfulde eller urigtige oplysninger, omfatter bestemmelsen også situationer, hvor de forudsætninger, hvorunder fri proces må antages at være meddelt, senere er bristet på grund af forhold, som parten snarere end det offentlige bør bære risikoen for. Reglen vil endvidere kunne anvendes i de formentlig ret sjældne tilfælde, hvor sagen medfører en væsentlig økonomisk fordel for parten, men hvor den tabende modpart af særlige grunde ikke kan pålægges at betale sagens fulde omkostninger.

Til § 260

Bestemmelsen regulerer en række forhold vedrørende beskikkelsen af rettergangsfuldmægtig under fri proces.

I *stk. 1* tages der stilling til spørgsmålet om, hvem der foretager beskikkelsen. Herom bestemmes det, at beskikkelsen foretages af den ret, hvor sagen anlægges, og i ankesager af den overordnede ret. Det følger heraf, at en beskikkelse meddelt i en tidligere instans ikke automatisk omfatter ankebehandling af sagen ved en overordnet ret, selvom virkningerne af den fri proces i øvrigt måtte udstrække sig hertil. Dette svarer til ordningen i Danmark, jf. herved den danske retsplejelovs § 336 b, stk. 1. Ligesom efter denne danske bestemmelse er der dog ikke noget til hinder for, at en rettergangsfuldmægtig, som tidligere har været beskikket i sagen, kan beskikkes også af den overordnede ret, hvis den pågældende er mødeberettiget.

Stk. 2 fastslår, hvilke personer, der kan beskikkes som rettergangsfuldmægtig i forbindelse med fri proces. Dette kan i henhold til *1. pkt.* advokater, der er antaget under den foreslåede beneficieordning. For sådanne advokater vil der efter udkastet også gælde en pligt til at lade sig beskikke. Af *2. pkt.* fremgår det videre, at advokater, der ikke er antaget under beneficieordningen, og jurister, der ikke er advokater, også kan beskikkes, hvis det findes forsvarligt, og den pågældende er villig til at lade sig beskikke. Denne mulighed forventes dog kun at blive benyttet i særlige tilfælde, f.eks. hvor parten anmoder om at få en bestemt advokat, der ikke er beneficeret, eller en bestemt jurist, der ikke er advokat, beskikket som rettergangsfuldmægtig. Beskikkelse efter 2. pkt. kan også komme på tale, hvor ingen af de beneficerede advokater kan møde i sagen inden for kortere tid, eller hvor en ikke-beneficeret advokat eller anden jurist af geografiske årsager er nærmere til at føre sagen.

Foruden de krav, som udtrykkeligt fremgår af stk. 2, forudsættes at gælde en grundliggende betingelse om, at vedkommende advokat eller jurist skal være mødeberettiget for den domstol, som beskikkelsen vedrører. Da retten til at møde som rettergangsfuldmægtig ved de grønlandske domstole som hidtil foreslås at skulle tilkomme enhver uberygtet og myndig person over 18 år, vil dette krav dog ikke have praktisk betydning ved disse domstole. For Høje-

sterets vedkommende, hvor møderetten som hidtil foreslås bestemt ved den danske retsplejelovs regler, vil kravet om møderet derimod for det første medføre, at jurister, der ikke er advokater, er udelukket fra beskikkelse. Det samme vil gælde advokater, som ikke efter den danske retsplejelovs regler har opnået møderet for Højesteret. Under hensyn til, at beskikkelse af rettergangsfuldmægtig for Højesteret i overensstemmelse med stk. 1 skal foretages af Højesteret selv, forventes iagttagelsen af møderetsreglerne naturligt at ske i forbindelse hermed.

Efter *stk. 3*, som svarer til bestemmelsen i den danske retsplejelovs § 336 c, stk. 3, foreslås det, at retten, hvis parten anmoder om beskikkelse af en bestemt advokat eller jurist som rettergangsfuldmægtig, kan betinge beskikkelsen af, at den pågældende helt eller delvis frafalder krav mod det offentlige for godtgørelse af udgifter til transport og overnatning mv. Bestemmelsen tager sigte på tilfælde, hvor disse udgifter må antages at blive større end sædvanligt, fordi parten ønsker en bestemt advokat eller jurist beskikket som rettergangsfuldmægtig. Som et eksempel kan nævnes tilfælde, hvor parten ønsker en bestemt advokat i Danmark beskikket. Bestemmelsen supplerer den foreslåede regel i § 257, stk. 2, hvorefter rejseudgifter kun dækkes i det omfang, disse er godkendt af retten som nødvendige. Bestemmelsens selvstændige betydning består i, at udgifterne på forhånd kan afskæres som værende uden for den fri proces.

Til § 261

Bestemmelsen indeholder reglerne for vederlaget til den beskikkede rettergangsfuldmægtig.

Efter *stk. 1*, som delvis svarer til den danske retsplejelovs § 336 c, stk. 1, har den beskikkede rettergangsfuldmægtig krav på et passende salær samt godtgørelse for udlæg. Salæret foreslås som udgangspunkt fastsat som i tilfælde, hvor der ikke er meddelt fri proces. Det kan dog ikke udelukkes, at den beskikkede rettergangsfuldmægtigs tidsforbrug i sagen bør spille en noget større rolle for fastsættelsen af vederlaget, end det ellers er tilfældet, jf. herved betænkningens afsnit IX, kap. 5.3.1. Om godtgørelse for udlæg til den beskikkede rettergangsfuldmægtig kan omfatte udgifter til transport og overnatning mv., må efter den foreslåede bestemmelse i udkastets § 257, stk. 2, bero på, om retten kan godkende disse udgifter som nødvendige. Det samme vil dog også gælde for godtgørelsen af andre udgifter, jf. herved udkastets § 257, stk. 1, nr. 2, hvorefter den fri proces alene omfatter udgifter, som med føje er afholdt til foranstaltninger, der er iværksat af hensyn til sagens behandling og oplysning.

Af *stk. 2*, som er identisk med den danske retsplejelovs § 336 c, stk. 4, fremgår det, at salær og godtgørelse skal fastsættes af den ret, ved hvilken beskikkelsen har fundet sted. Dette skal i henhold til bestemmelsen ske ved særskilt beslutning samtidig med sagens eller retshandlingens afslutning. Det forudsættes, at der udstedes vejledende retningslinier til brug for fastsættelsen, så især kredsretterne har det fornødne grundlag for at træffe beslutning herom.

I henhold til *stk. 3*, som i vidt omfang svarer til reglen i den danske retsplejelovs § 336 c, stk. 5, må den beskikkede rettergangsfuldmægtig ikke modtage salær eller godtgørelse ud over de beløb, der er fastsat af retten. Af bestemmelsen fremgår det dog videre, at der mellem parten

og rettergangsfuldmægtigen kan træffes aftale om, at parten skal betale udgifter til transport og overnatning mv., der ikke dækkes af det offentlige. Dette forventes navnlig at kunne komme på tale i de tilfælde, hvor rettergangsfuldmægtigen efter den foreslåede bestemmelse i udkastets § 260, stk. 3, har givet afkald på krav mod det offentlige for godtgørelse af disse udgifter.

Til § 262

Bestemmelsen, som primært er af vejledende karakter, indeholder kommissionens forslag til en fremgangsmåde for indgivelse af ansøgninger om fri proces fra personer i Grønland i forbindelse med sagsanlæg ved de danske domstole.

Efter bestemmelsen gives der således mulighed for, at ansøgninger om fri proces i forbindelse med sagsanlæg ved de danske domstole af personer med bopæl i Grønland kan indgives til rigsombudsmanden i Grønland, der videresender ansøgningen til den myndighed, som efter bestemmelserne i den danske retsplejelovs §§ 330, stk. 4-5, og 331, er tillagt kompetencen til at meddele fri proces i sagen. Dette er en ændring i forhold til i dag, hvor der må rettes direkte henvendelse til den danske myndighed. Om baggrunden for forslaget henvises til betænkningens afsnit IX, kap. 5.3.2.

Forinden videresendelse af en ansøgning om fri proces forudsættes rigsombudsmanden at påse, at ansøgningen er egnet til at danne grundlag for den danske myndigheds stillingtagen til det ansøgte. Mangelfulde eller uklare ansøgninger bør således søges fuldstændiggjort ved henvendelse til ansøgeren. Ansøgninger og eventuelle bilag bør endvidere i nødvendigt omfang oversættes fra grønlandsk til dansk.

For personer i Danmark, der søger om fri proces i forbindelse med sagsanlæg ved de grønlandske domstole, gælder i henhold til Justitsministeriets cirkulære nr. 169 af 19. september 1978 allerede i dag en lignende ordning, hvorefter ansøgningen kan indgives til statsamtet på sted i Danmark, hvor ansøgeren bor. Som anført i betænkningens afsnit IX, kap. 5.3.1., foreslår kommissionen denne mulighed opretholdt, således at der i begge dele af riget eksisterer en adgang for ansøgeren til at indgive ansøgningen i det land, hvor den pågældende har hjemme. Det forudsættes herefter, at rigsombudsmanden i Grønland og statsamterne i Danmark generelt yder hinanden gensidig støtte i forbindelse med behandlingen af ansøgninger om fri proces fra personer i den anden del af riget og herunder bl.a. påtager sig den nødvendige vejledning af ansøgerne.

De foreslåede ordninger skal ikke være til hinder for, at ansøgninger om fri proces til domstolene i den anden del af riget kan indgives direkte til den myndighed i det andet land, som efter henholdsvis den grønlandske og danske retsplejelov har kompetencen til at træffe afgørelse om fri proces i sagen.

I betænkningens afsnit IX, kap. 5.2.4. og 5.3.2., beskrives den særlige situation, at en dom, der er afsagt i Grønland, som følge af skyldnerens ændrede værneting skal tvangsfuldbyrdes i

Danmark. Som en undtagelse til den danske praksis på området foreslås det for sådanne tilfælde, at kreditor i Grønland skal kunne meddeles fri proces i Danmark alene med henblik på tvangsinddrivelse.

KAPITEL 22
BEHANDLING AF INKASSOSAGER

Til § 263

Bestemmelsen fastlægger anvendelsesområdet for de særlige regler om inkassoproces, jf. nærmere betænkningens afsnit IX, kap. 3.2. Det fremgår af bestemmelsen, at inkassoprocessen som udgangspunkt omfatter alle ikke-tvistige sager om inddrivelse af pengekrav, hvor kreditor ønsker tvangsfuldbyrdelse af sit krav i umiddelbar forlængelse af domsafsigelsen.

Krav, som er omfattet af en voldgiftsaftale, kan inddrives ved anvendelse af inkassoprocessen, hvis kravet ikke er omtvistet. En indsigelse fra sagsøgte/skyldneren indebærer, at inkassoreglerne ikke finder anvendelse, uanset om alternativet til den ikke-tvistige inkassoproces er almindelig rettergang eller voldgift. I denne situation vil sagen således skulle behandles ved voldgift, hvis en gyldig voldgiftsaftale påberåbes af en part. Efter den gældende bestemmelse i voldgiftslovens § 1, stk. 1, afvises sager omfattet af en voldgiftsaftale kun fra domstolene efter påstand. Kredsretterne kan derfor behandle krav omfattet af en voldgiftsaftale, hvis sagsøgte/skyldneren ikke har indsigelser mod dette. Det må antages, at der i dag ofte afsiges udeblivelsesdomme om krav, som sagsøgte kunne have krævet behandlet ved voldgift.

Kapitlet indeholder for så vidt en udtømmende regulering af inkassoprocessen, men i det omfang, der ikke i disse bestemmelser er fastsat særlige regler, finder de almindelige civilprocessuelle og fogedprocessuelle regler i retsplejeloven anvendelse.

Til § 264

Bestemmelsen indeholder en særlig værnetingregel for inkassosager, hvorefter inkassosag kun kan anlægges ved en kredsret, hvor sagsøgte har værneting efter bestemmelserne i §§ 203, 204 eller 208, stk. 1 og 2. Efter § 203, er hjemtinget for (fysiske) personer typisk den retskreds, hvor vedkommende har bopæl, mens hjemtinget for selskaber mv. (juridiske personer) efter § 208, stk. 1, typisk er den retskreds, hvor selskabet mv. har sit hovedkontor. Herudover kan sager mod personer og selskaber mv., der driver erhvervsmæssig virksomhed, anlægges ved retten i den retskreds, hvorfra virksomheden udøves, når sagen vedrører virksomheden. Der henvises nærmere til bemærkningerne til §§ 203, 204 og 208, stk. 1 og 2, og til betænkningens afsnit IX, kap. 3.2.

Der er ikke noget til hinder for, at en kreditor, der har fået dom og foretaget en fogedforretning ved skyldners hjemting efter inkassoprocessen, efterfølgende – hvis fogedforretningen ikke har givet fyldestgørelse – indgiver anmodning om tvangsfuldbyrdelse til en anden foged-

ret, hvor skyldneren ikke har hjemting, men hvor der efter de fogedretlige værnetingregler er værneting for fogedsagen.

Der henvises i øvrigt til betænkningens afsnit IX, kap. 3.3.

Til § 265

Efter *stk. 1 og 2* skal stævningen og en indkaldelse til et fogedretsmøde forkyndes for sagsøgte/skyldneren. Sagsøgte/skyldneren skal ved forkyndelsen af stævningsgenpart med bilag have udleveret en skriftlig vejledning og en svarskriftblanket. Det skal fremgå, at udeblivelsesdom må forventes afsagt, hvis sagsøgte/skyldneren ikke indgiver svarskrift inden en frist, der i almindelighed i byerne bør kunne fastsættes til 14 dage regnet fra forkyndelsen.

Skal fogedforretning på grund af sagsøgtes/skyldnerens insolvenserklæring afvises i medfør af den såkaldte "fredningsregel" i § 601 kan kravet ikke fuldbyrdes, jf. *stk. 3*. Kredsretten skal tage stilling hertil allerede ved modtagelsen af stævningen. Er § 601 anvendelig, behandles sagen som en almindelig stævning, medmindre kreditor i stævningen har givet udtryk for ønske om at få sagen sendt tilbage i denne situation. Efter afsigelse af udeblivelsesdom tilbagesender retten sagen til sagsøger/kreditor med oplysning om årsagen til, at der ikke blev gennemført en fogedforretning ved tilsigelse af skyldneren. Ønsker kreditor herefter at påberåbe sig § 601, stk. 2, må kreditor tilbagesende udeblivelsesdommen med de nødvendige oplysninger. Træffes herefter afgørelse efter stk. 2 om, at fogedforretning kan foretages, viderebehandles sagen efter de fogedprocessuelle regler, således som de gælder for inkassosager. Et udlæg vil derfor få prioritet i forhold til andre udlæg efter tidspunktet for indgivelse af stævningen. Fremsættes ny anmodning om fuldbyrdelse efter dom og efter udløb af den 6 måneders fredningsperiode, behandles fogedsagen efter de almindelige regler om fogedsager.

Der henvises i øvrigt til betænkningens afsnit IX, kap. 3.4.

Til § 266

Bestemmelsen angår rettens stillingtagen til inkassosagens videre behandling efter udløbet af svarfristen.

Indleveres svarskrift ikke til tiden, kan der efter *stk. 1* afsiges udeblivelsesdom, hvilket svarer til den almindelige regel herom i § 221. Kredsretten skal foretage den samme (begrænsede) prøvelse af, at sagsøgerens påstand er begrundet i sagsfremstillingen og det, der i øvrigt er kommet frem, som i andre civile sager. Hvis kredsretten ved et ufyldestgørende svarskrift eller på anden måde bliver klar over, at sagsøgte ikke er enig i sagsøgers påstand, og skønnes sagsøgte ude af stand til at formulere sig skriftligt i sagen, indkaldes sagsøgte til mundtligt forberedende møde, hvilket svarer til den almindelige regel herom i § 216, stk. 2. Det foreslås, at § 230 skal finde tilsvarende anvendelse. Efter denne bestemmelse kan kredsretten, hvis særlige omstændigheder taler for det, beslutte, at udeblivelse eller undladelse af at indgive et

processkrift ikke skal medføre afsigelse af udeblivelsesdom. Der henvises til bestemmelsen og bemærkningerne hertil.

Afsiges der udeblivelsesdom, sender retten en udskrift af dommen med almindelig post til parterne, og den videre behandling af sagen sker efter retsplejelovens almindelige bestemmelser om tvangsfuldbyrdelse af pengekrav, jf. *stk. 2*, med de modifikationer, der følger af § 267**.** Det forudsættes, at der ved udeblivelsesdomme under inkassoprocessen i almindelighed ikke fastsættes en fuldbyrdelsesfrist, således at fuldbyrdelse kan ske straks.

Den enstrengede inkassomodel udelukker, at fogedsagen kan foretages uden forudgående underretning af sagsøgte/skyldneren om fogedforretningen i medfør af den foreslåede bestemmelse § 602, stk. 2, da sagsøgte/skyldneren alligevel skal have underretning om stævningen med henblik på at indgive svarskrift. Ønsker kreditor, af hensyn til muligheden for at opnå dækning, en hurtigere indgriben, hvor underretning undlades, kan det ske ved at indgive en anmodning om arrest til Retten i Grønland og anmode om, at arrestsagen behandles uden forudgående underretning af modparten. Der henvises nærmere til de foreslåede regler om arrest i §§ 676-686.

Hvis et fyldestgørende svarskrift modtages rettidigt, eller retten i øvrigt undlader at afsige udeblivelsesdom, eventuelt efter et mundtligt forberedende møde, sker den videre behandling af sagen i medfør af *stk. 3* efter de almindelige regler om behandling af (tvistige) civile sager, og det berammede fogedretsmøde bortfalder.

Der henvises i øvrigt til betænkningens afsnit IX, kap. 3.5.

Til § 267

Bestemmelsen angår udlæggets prioritetsstilling. Prioritetsstillingen mellem flere udlæg afgøres efter tidspunktet for indgivelse af anmodning om tvangsfuldbyrdelse, jf. nærmere de foreslåede bestemmelse i § 612, stk. 3-6. Efter bestemmelsen har indlevering af inkassostævning samme prioritetsvirkning som en sædvanlig anmodning om tvangsfuldbyrdelse, forudsat at fuldbyrdelse sker under inkassoprocessen. Skiftes spor til tvistig proces, afgøres prioritetsstillingen ved en senere anmodning om fuldbyrdelse efter de almindelige fogedretlige regler. Der henvises nærmere til afsnit IX, kap. 3.5.

AFSNIT IV
SÆRLIGE CIVILE SAGERS BEHANDLING

KAPITEL 23-29

Til §§ 268-299

Som det fremgår af betænkningens afsnit IX, kap. 6, har kommissionen ikke foretaget en tilbundsgående vurdering af reglerne om behandlingen af særlige civile sager, men alene foretaget de justeringer, der følger af kommissionens øvrige forslag, herunder forslaget om, at Grønlands Landsrets beføjelser som 1. instans overføres til Retten i Grønland. Desuden er der foretaget en vis sproglig ajourføring.

Den eneste nye bestemmelse, som er foreslået indføjet, fremgår af § 268, hvor der som en indledning til reglerne på de forskellige områder foreslås fastslået, at reglerne om civile sager finder anvendelse i det omfang, der ikke findes særlige bestemmelser, og med de ændringer, der følger af sagernes forskellighed. Et sådant princip må allerede anses for gældende.

Kredsretterne bevarer efter lovudkastet kompetencen til at afgøre sager om prøvelse af administrativt bestemt frihedsberøvelse og prøvelse af adoption uden samtykke. Det er overvejet, om disse sager burde foreslås overført til Retten i Grønland, da der ikke er ret mange – om nogen – sager af disse typer. Der er imidlertid ikke fundet grundlag for at foreslå noget sådant, da overvejelserne herom må ske i sammenhæng med en revision af de materielle regler, og da de gældende regler ikke har givet anledning til problemer. Hertil kommer, at der kan være mange gode grunde til, at disse sager fortsat behandles lokalt, ligesom en sag vil kunne henvises efter de almindelige regler, hvis den skulle give anledning til særlige juridiske problemer.

AFSNIT V
KRIMINALSAGERS BEHANDLING

TIL KAPITEL 30
ALMINDELIGE BESTEMMELSER

Kriminalretsplejens område mv.

Til § 300

Bestemmelsen fastlægger området for kriminalretsplejen ved angivelse af, hvilke sager der behandles efter reglerne i afsnittet om kriminalsagers behandling. Det følger således af bestemmelsen, der til dels svarer til den danske retsplejelovs § 683, at kriminalsager behandles efter reglerne i dette afsnit, medmindre andet er særligt bestemt ved lov.

Undtagelsen i bestemmelsens *2. led* skal navnlig ses i sammenhæng med forslaget om at indføre privat påtale i visse kriminalsager, jf. nærmere bemærkningerne til § 302. I disse tilfælde vil sagen således skulle behandles efter reglerne om civile sagers behandling, jf. § 302, stk. 1. Hertil kommer, at der i lovgivningen kan være fastsat særlige bestemmelser om, hvordan visse kriminalsager skal behandles. Disse særlige bestemmelser vil som hovedregel supplere reglerne i retsplejeloven.

Ifølge hjemmestyreordningen er retsplejen et rigsanliggende, men hjemmestyreordningen er ikke til hinder for, at der ved landstingslov eller landstingsforordning – inden for et sagsområde, som efter hjemmestyreloven hører under hjemmestyret – som et accessorium til den materielle regulering fastsættes visse regler af retsplejemæssig karakter, som er nødvendige som led i den materielle regulering.

De retssikkerhedsgarantier, der for den tiltalte ligger i at en sag behandles efter reglerne om kriminalsagers behandling, er så væsentlige, at alene rigslovgivning bør kunne undtage bestemte sagstyper fra udgangspunktet i bestemmelsen om, at kriminalsager behandles efter reglerne i dette afsnit. Som følge deraf sigter undtagelsen i bestemmelsens 2. led alene til rigslovgivning.

Til § 301

Den foreslåede bestemmelse, der i et vist omfang svarer til den danske retsplejelovs § 684, gør bestemmelserne om kriminalsagers behandling anvendelige i en række sager, der med hensyn til retsfølgen har en vis lighed med kriminalsager, men som ikke omfattes af begrebet ”kriminalsager” i § 300.

Sagstyperne, der er omtalt nærmere nedenfor, har som lighedspunkt, at retsfølgen over for den, som sagen retter sig imod, er så indgribende, at det ud fra retssikkerhedsmæssige overvejelser skønnes rigtigst, at sagen behandles i kriminalretsplejens former. I modsat fald ville de sager, der omfattes af bestemmelsen, skulle behandles efter reglerne om civile sagers behandling. Dette ville bl.a. indebære, at forhandlingsprincippet ville finde anvendelse, jf. herved betænkningens afsnit IX, kap. 1.

I bestemmelsens *1. led* er det fastsat, at reglerne om kriminalsagers behandling anvendes i sager, hvor dette er særligt bestemt ved lov, landstingslov eller landstingsforordning. Derved åbnes mulighed for, at det i den materielle lovgivning kan fastsættes, at behandlingen af en given sagstype skal ske efter reglerne om kriminalsagers behandling med de særlige retssikkerhedsgarantier for borgeren, som følger heraf.

Som det fremgår vil det også i regler på de områder, der hører under, kunne bestemmes, at en given sagstype ved domstolene skal behandles efter reglerne om kriminalsagers behandling. Der lægges herved navnlig vægt på, at en sådan regulering tilsigter at styrke retsstillingen for den, som sagen vedrører. De principielle betænkeligheder, der er påpeget i bemærkningerne til § 300, gør sig derfor ikke gældende her, og det findes derfor naturligt, at det – inden for

rammerne af det oven for omtalte accessoriesynspunkt – kan fastsættes også i hjemmestyrelovgivning, at visse sager behandles efter reglerne om kriminalsagers behandling.

Efter *nr. 1* finder reglerne om kriminalsagers behandling også anvendelse i sager, hvor der nedlægges påstand om særlige følger, der til fyldestgørelse for det offentlige er fastsat for overtrædelser af visse love, herunder bygningslovgivningen og skattelovgivningen.

Den tilsvarende bestemmelse i § 684, stk. 1, nr. 1, i den danske retsplejelov, har navnlig fundet anvendelse i tilfælde, hvor det offentlige nedlægger påstand om forandring af en ulovlig tilstand, der er tilvejebragt ved lovovertrædelsen, f.eks. en påstand om fysisk lovliggørelse af en bygning eller lignende, eller påstand om efterbetaling af skat i sager om skattesvig.

I *nr. 2* er det fastsat, at reglerne om kriminalsagers behandling også anvendes i sager om ophævelse af en forening. Bestemmelsen svarer til den danske retsplejelovs § 684, stk. 1, nr. 2, og sigter til ophævelse af foreninger, der virker ved eller søger at nå deres mål ved vold, anstiftelse af vold eller lignende strafbar påvirkning af anderledes tænkende, jf. herved grundlovens § 78, stk. 2.

Bestemmelsen omfatter efter udkastets *nr. 3*, der svarer til den danske retsplejelovs § 684, stk. 1, nr. 5, desuden sager om tab af arveret. Det følger af § 10 i arveloven for Grønland, at en person, som har begået en forsætlig overtrædelse af kriminalloven, som har medført en andens død, eller som har forsøgt at dræbe en slægtning i opstigende linje, øvet vold mod ham eller truet ham på strafbar måde, ved dom kan fratages arveretten efter vedkommende. Efter arvelovens § 10, stk. 3, træffes afgørelse herom under kriminalsagen eller under en særlig sag. Den foreslåede bestemmelse i nr. 3 tager således sigte på sidstnævnte særlige sag.

I den danske retsplejelovs § 684 er endvidere opregnet en række sagstyper, der ikke foreslås medtaget i denne bestemmelse. Det drejer sig således om stadfæstelse af forbud mod udbredelse af et fremmed skrift, andre retsfølger af strafbare handlinger, fortabelse af rang, titel mv. og mortifikation eller godtgørelse i forbindelse med offentligt påtalte sager om æresfornærmelse. Disse sagstyper må antages at være enten omfattet af den foreslåede bestemmelse i § 300, overflødige som følge af ændringer i lovgivningen, eller må i øvrigt anses for værende uden praktisk betydning.

Det er derfor foreslået, at bestemmelsens anvendelsesområde indskrænkes til de under nr. 1-3 anførte sagstyper, men dog med den ovenfor omtalte mulighed for en særlig regulering af spørgsmålet i den materielle lovgivning.

Med hensyn til værnetinget for behandlingen af sager efter § 301 henvises til den foreslåede bestemmelse i § 308 samt bemærkningerne hertil.

Til § 302

Det følger af den foreslåede bestemmelse i *stk. 1*, at kriminalsager, der er undergivet privat påtale, behandles efter reglerne om civile sagers behandling. Med hensyn til kommissionens overvejelser om at indføre privat påtale i visse sager i den grønlandske retspleje, henvises nærmere til betænkningens afsnit XIV, kap. 2.

Bestemmelsen har alene til formål at fastslå, at det er reglerne om civile sager, og ikke kriminalsagers behandling, der finder anvendelse i privat påtalte sager. Hvilke sager der er undergivet privat påtale, fremgår af den materielle lovgivning herom. Det drejer sig først og fremmest om visse af kriminallovens bestemmelser, men også i særlovgivningen kan det forekomme, at forfølgning af en given lovovertrædelse ikke skønnes at have en så væsentlig offentlig interesse, at det kan begrunde en almindelig offentlig påtaleret, jf. dog § 317 om det offentliges adgang til at påtale i sager undergivet privat påtale.

Tilsvarende vil der i den materielle lovgivning kunne fastsættes eller allerede være fastsat en vis procesretlig regulering for privat påtalte sager, f.eks. bestemmelser om frister for sagsanlæg.

I *stk. 2*, der svarer til den danske retsplejelovs § 725, stk. 1, er foreslået nærmere regler om selve påtaleretten i de i stk. 1 nævnte sager. Påtaleretten tilkommer efter udkastet således den forurettede i sagen. Den nærmere fastlæggelse af, hvilken person eller personkreds der kan anses for forurettet i sagen, må ske i overensstemmelse med, hvad der i øvrigt gælder for kriminalsager.

I bestemmelsen er herudover foreslået nærmere regler med hensyn til umyndige samt en regulering af spørgsmålet om, hvem påtaleretten tilkommer i tilfælde, hvor forurettede er død, eller hvor den kriminelle handling er rettet mod en afdød.

Det følger af *stk. 3,* at den, der efter stk. 2 er påtaleberettiget, kan give afkald på denne ret, og at dette også gælder, selv om der er anlagt sag herom. Bestemmelsen svarer til den danske retsplejelovs § 725, stk. 2.

Der henvises nærmere til betænkningens afsnit X, kap. 3.3.5.

Værneting

Til §§ 303-304

Bestemmelserne svarer med enkelte sproglige ændringer til de nugældende bestemmelser i retsplejeloven for Grønland, kapitel 5, §§ 1 og 2.

Som efter den gældende ordning kan en kriminalsag behandles enten ved retten i den kreds, hvor handlingen er begået, eller ved den ret, i hvis kreds sigtede bor eller opholder sig. Ved

valget af værneting efter de to bestemmelser, skal der tages hensyn til hvor sagen bedst vil kunne opklares, jf. den foreslåede bestemmelse i § 307, men værnetingene vil i øvrigt være ligestillede.

Der henvises nærmere til betænkningens afsnit X, kap. 2.2.

Til § 305

Stk. 1 og 3 svarer i vidt omfang til den gældende bestemmelse i retsplejeloven kapitel 5, § 4. Efter denne bestemmelse kan retten træffe bestemmelse om overflytning af en kriminel sag til en anden ret, der er lovligt værneting, når der på grund af vidners bopæl eller af anden grund skønnes at være ganske særlig anledning til sagens overflytning.

Bestemmelsens formulering foreslås ændret, således at retten kan træffe bestemmelse om overflytning til en anden ret, når det på grund af vidners bopæl eller af andre grunde skønnes hensigtsmæssigt. Ved at lempe de krav, der skal være opfyldt for at overflytte en sag, er det tanken at fastholde og fremhæve smidighed og fleksibilitet som et af de bærende elementer i den grønlandske kriminalretspleje. Samtidig vil forslaget være egnet til at styrke bevisumiddelbarhedsprincippet i kriminalretsplejen, jf. nærmere betænkningens afsnit X, kap. 11.2.5.

I forlængelse af denne målsætning foreslås i *stk. 2* en ny bestemmelse, hvorefter Retten i Grønland kan bestemme, at en sag skal behandles ved en ret, der i modsætning til overflytning efter stk. 1, ikke er værneting efter de foranstående regler.

Overflytning efter stk. 2 kræver i alle tilfælde, at særlige grunde taler for det. Overflytning i et sådan tilfælde skal således have undtagelsens karakter.

Bestemmelsen, der til dels bygger på princippet i den danske retsplejelovs § 702, stk. 1, vil f.eks. kunne anvendes i tilfælde, hvor samtlige vidner i en sag er bosat eller opholder sig på et sted, der ikke er værneting efter reglerne i §§ 303-304. I denne situation vil hensynet til sagens opklaring og forfølgning med styrke kunne tale for, at sagen behandles på det sted, hvor vidnerne bor eller opholder sig.

Efter *stk. 3* træffes beslutningen om overflytning efter stk. 1 af den kredsret, hvor forfølgningen er begyndt. Det forudsættes, at der i denne situation gives parterne lejlighed til at udtale sig om spørgsmålet, forinden afgørelsen om overflytning træffes.

Overflytning efter § 305, stk. 1 eller stk. 2, forudsætter i alle tilfælde, at domsforhandlingen endnu ikke er begyndt.

Rettens afgørelser om overflytning kan kæres til landsretten i overensstemmelse med de almindelige bestemmelser om kære.

Der henvises nærmere til betænkningens afsnit X, kap. 2.2.

Til § 306

Bestemmelsen henviser til den foreslåede bestemmelse i kriminallovens § 7 om adgangen til at anlægge eller henvise en sag til forfølgning i Danmark, hvis gerningsmanden ikke har en tilstrækkelig tilknytning til Grønland.

En bestemmelse svarende til kriminallovens § 7 bør tilsvarende indsættes i den danske retsplejelov, således at der også i Danmark skabes mulighed for at henvise forfølgningen af sager til Grønland.

Der henvises nærmere til betænkningens afsnit X, kap. 2.2. Med hensyn til spørgsmålet om adgangen til overføre fuldbyrdelsen af domme til og fra Grønland henvises til betænkningens afsnit XV, kap. 10.

Til § 307

Den foreslåede bestemmelse, der som grundprincip fastslår, at valget af værneting skal ske ud fra hensynet til, hvor sagen bedst vil kunne opklares, svarer med enkelte sproglige ændringer til den nugældende bestemmelse i retsplejelovens kapitel 5, § 3.

Ud fra en systematisk betragtning er det fundet rigtigst, at bestemmelsen bør placeres efter de øvrige værnetingsbestemmelser. Derved fremhæves, at det ved vurderingen af værnetinget i den enkelte sag i alle tilfælde bør haves for øje, ved hvilken ret sagen bedst vil kunne opklares.

Der henvises nærmere til betænkningens afsnit X, kap. 2.2.

Til § 308

Efter den foreslåede bestemmelse finder værnetingbestemmelserne i §§ 303-307 med de fornødne lempelser tilsvarende anvendelse med hensyn til de i § 301 nævnte sager.

De sager, der opregnes i § 301, har som lighedspunkt, at de retter sig i mod en bestemt fysisk eller juridisk person, men ikke direkte vil omfattes af ordlyden i §§ 303-307. Det vil i denne type af sager være naturligt, at sagen anlægges ved den ret, i hvis kreds den implicerede fysiske eller juridiske person har bopæl eller opholder sig. Sagens konkrete omstændigheder vil dog kunne føre til, at sagen i stedet bør behandles ved retten i den kreds, hvor handlingen, som sagen har tilknytning til, er begået, jf. princippet i § 303, stk. 1. Med hensyn til arveretsfortabelse vil dette f.eks. være retten i den kreds, hvor den kriminelle handling, der begrunder arveretsfortabelsen, er begået.

I alle tilfælde vil normen for valg af værneting også i disse tilfælde være princippet i § 307 om hensynet til, hvor sagen bedst vil kunne opklares, og hvor bevisførelsen lettest vil kunne ske.

Der henvises nærmere til betænkningens afsnit X, kap. 2.2.

Sammenlægning og adskillelse af kriminalsager

Til § 309

Det følger af den foreslåede bestemmelse, at forfølgning mod samme sigtede for flere forbrydelser, eller flere sigtede som medvirkende til én forbrydelse, bør ske under én sag, medmindre en samlet forfølgning skønnes uhensigtsmæssig.

Bestemmelsen er udformet med inspiration fra den danske retsplejelovs § 705, stk. 1, og vil ofte kunne indebære såvel procesøkonomiske som bevismæssige fordele i forbindelse med sagens behandling.

Det skøn, der skal udøves ved sammenlægning af sager, vil i almindelighed blive udøvet af anklagemyndigheden, men også retten vil kunne træffe bestemmelse om forening af sager.

Til § 310

Efter bestemmelsen kan retten enten efter anmodning fra en af sagens parter eller af egen drift bestemme, at sager, der er sammenlagt efter § 309, skal adskilles.

Bestemmelsen, der er ny, svarer i et vist omfang til § 706 i den danske retsplejelov. Den skal navnlig sikre, at det i tilfælde, hvor det efterfølgende viser sig, at en tidligere besluttet sammenlægning af sager ikke længere er hensigtsmæssig, er muligt for retten at udskille en eller flere af de forenede sager til senere behandling og samtidig fortsætte behandlingen af resten.

Udskillelse kan f.eks. komme på tale på grund af bevisførelsens tilrettelæggelse. Det kan også være relevant i tilfælde af udeblivelse fra en af de tiltaltes side, og hvor betingelserne for at fremme sagen i tiltaltes fravær, jf. den foreslåede § 450, stk. 2, ikke er opfyldt.

KAPITEL 31
PÅTALEN

I det følgende beskrives en række nye bestemmelser, der bl.a. regulerer politiets beslutning om at opgive forfølgning af en kriminalsag.

Til § 311

Bestemmelsen fastslår, at retten til at påtale kriminalsager tilkommer politiet. Den svarer derved – med visse ændringer – til den gældende bestemmelse i retsplejelovens kapitel 1, § 22.

Som det imidlertid fremgår af bemærkningerne til § 302, foreslås det, at der indføres privat påtale for visse forbrydelsestyper, og at den processuelle regulering samtidig tilrettelægges således, at det også i fremtidig lovgivning kan bestemmes, at retten til påtale af bestemte typer af kriminalsager skal være privat. På den baggrund foreslås bestemmelsen om påtaleretten formuleret således, at politiets ret til påtale vedrører sager, der ikke i medfør af særlig hjemmel i rigslovgivning er undergivet privat påtale.

Der henvises nærmere til betænkningens afsnit XIV, kap. 2.

Det fremgår af den gældende bestemmelse i retsplejelovens kapitel 5, § 19, stk. 2, at politiet kan træffe bestemmelse om henlæggelse i tilfælde, hvor der ikke skønnes at være grundlag for tiltale på grund af bevisets stilling, men også i tilfælde, hvor det på grund af det udviste forholds ringe betydning findes rimeligt at undlade tiltale samt i de tilfælde, der er nævnt i udkastet til kriminallovens §§ 6 og 119 (svarende til gældende kriminallovs §§ 4 b og 89), hvor ingen eller kun en ubetydelig foranstaltning kan ventes idømt.

Henlæggelse omfatter således både opgivelse af videre retsforfølgning i sager, der ikke skønnes at kunne føre til domfældelse, og sager, hvori domfældelse vil kunne ske, men som af andre grunde skønnes ikke at burde videreføres.

Det foreslås, at henlæggelsesadgangen ændres og opdeles i henholdsvis påtaleopgivelse og tiltalefrafald, svarende til §§ 721 og 722 i den danske retsplejelov. Der henvises nærmere til betænkningens afsnit X, kap. 3.3. samt bemærkningerne nedenfor til §§ 312 og 313.

Påtaleopgivelse

Til § 312

Det følger af *stk. 1* i den foreslåede bestemmelse, at påtale helt eller delvis kan opgives i tilfælde, hvor sigtelsen har vist sig grundløs, hvor videre forfølgning i øvrigt ikke kan ventes at føre til, at sigtede findes skyldig, eller hvor sagens gennemførelse vil medføre vanskeligheder, omkostninger eller behandlingstider, som ikke står i rimeligt forhold til sagens betydning og den foranstaltning, som i givet fald kan forventes idømt.

Bestemmelsen svarer i store træk til den danske retsplejelovs § 721, stk. 1. Af formuleringen ”helt eller delvis” følger, at der i en beslutning efter § 312 kan ligge en påtale*begrænsning*, således at politiet kan beslutte at fremme en del af en sag, hvor betingelserne herfor i øvrigt skønnes opfyldt, men samtidig opgive forfølgning med hensyn til den del af sagen, hvor de bevismæssige og retlige betingelser for domfældelse ikke kan anses for opfyldt.

Efter bestemmelsens *nr. 1* kan politiet opgive påtale i tilfælde, hvor sigtelsen har vist sig grundløs. Begrebet "grundløs" må forstås som værende bredere end blot et synonym for en åbenbart urigtig sigtelse. Således vil også en del sager, hvor den bevismæssige stilling ikke skønnes at kunne føre til domfældelse, kunne henføres under nr. 1.

Det følger af *nr. 2*, at påtalen endvidere vil kunne opgives i tilfælde, hvor videre forfølgning i øvrigt ikke kan ventes at føre til, at sigtede findes skyldig. Bestemmelsen vil fortrinsvis kunne finde anvendelse i sager, hvor bevisgrundlaget anses for utilstrækkeligt, og som sådan supplere nr. 1. I tilfælde, f.eks. hvor sigtede er beskyttet af immunitet, eller hvor forholdet er forældet, vil påtaleopgivelse også kunne ske i medfør af nr. 2.

Det vil bero på en konkret vurdering i hvert enkelt tilfælde, hvorvidt påtaleopgivelse i en sag med utilstrækkeligt bevismæssigt grundlag, skal henføres under nr. 1 eller nr. 2. Fælles for begge bestemmelser er, at politiet skønner, at fortsat forfølgning af sagen ikke vil kunne føre til domfældelse. Bestemmelsen skal derved ses i sammenhæng med bemærkningerne oven for til § 65, stk. 2, om objektivitetsprincippet.

Efter *nr. 3* kan påtale endvidere opgives i tilfælde, hvor sagens gennemførelse vil medføre vanskeligheder, omkostninger eller behandlingstider, som ikke står i rimeligt forhold til sagens betydning og den foranstaltning, som i givet fald kan forventes idømt. Bestemmelsen er bl.a. udtryk for det almindelige opportunitetsprincip, hvorefter anklagemyndigheden har rådigheden over sagen og derfor selv afgør, hvilke sager der skal indbringes for domstolene. Anklagemyndigheden har derved adgang til at sortere sager fra, som ikke skønnes egnede til fortsat retsforfølgning, eller at beskære sagen, således at forfølgning kun sker med hensyn til en del af sagen. Anvendelse af bestemmelsen forudsætter, at de øvrige betingelser herfor er opfyldt. Det vil navnlig sige spørgsmålet om, hvorvidt sagen skønnes at kunne føre til domfældelse. Uanset, at sagen i bevismæssig henseende ikke vil kunne henføres under nr. 1 eller nr. 2, må det være en forudsætning for at anvende nr. 3, at anklagemyndigheden ikke anser en domfældelse for overvejende sandsynlig. Er dette omvendt tilfældet, men er betingelserne i nr. 3 i øvrigt opfyldt, vil der efter omstændighederne kunne være grundlag for tiltalefrafald, jf. bemærkningerne til § 313, nr. 4.

Der henvises nærmere til betænkningens afsnit X, kap. 3.3.2.

Tiltalefrafald

Til § 313

Den foreslåede bestemmelse regulerer adgangen til i en sag helt eller delvist at frafalde tiltale.

I modsætning til påtaleopgivelse efter § 312 er tiltalefrafald karakteriseret ved, at de bevismæssige og retlige betingelser for domfældelse skønnes at være til stede. Et tiltalefrafald kan

således betragtes som et *alternativ* til at fremme sagen ved retten, og afgørelsen om tiltalefrafald er derfor en "foranstaltningslignende" sanktion.

Bestemmelsen er udformet med inspiration fra den danske retsplejelovs § 722, men således at der ikke foreslås indført en adgang til tiltalefrafald med vilkår, således som det er tilfældet i Danmark. Dette beror på, at det grønlandske foranstaltningssystems opbygning, sammenholdt med hensynet til så vidt muligt at etablere et enkelt og overskueligt system, taler afgørende imod at indføre en ordning i Grønland med tiltalefrafald med vilkår.

I lighed med påtaleopgivelse efter § 312 kan tiltalefrafald indgå i en sag som led i en påtalebegrænsning, jf. formuleringen "helt eller delvis".

Efter *stk. 1, nr. 1,* kan tiltale frafaldes i tilfælde, hvor det på grund af det udviste forholds ringe betydning findes rimeligt at undlade tiltale. Bestemmelsen omfatter den type af lovovertrædelser, som såvel generelt, dvs. i gerningsbeskrivelsen i lovbestemmelsen, som i det konkrete tilfælde findes at være af så underordnet betydning, f.eks. hvor gerningen ikke har haft nogen følger for en eventuel forurettet, at tiltale med rimelighed kan frafaldes.

Tiltale kan endvidere frafaldes efter *nr. 2* i tilfælde, hvor de foreslåede bestemmelser i kriminallovens §§ 6 eller 119 (svarende til de gældende bestemmelser i kriminallovens §§ 4 b og 89) er anvendelige og ingen eller kun en ubetydelig foranstaltning kan ventes idømt.

Efter kriminallovens § 6 (gældende § 4 b) skal der ved idømmelse af foranstaltninger efter kriminalloven tages hensyn til, om en person, som der sker retsforfølgning imod, er pålagt en sanktion i en anden stat for den samme handling. Det følger endvidere af kriminallovens § 119 (gældende § 89), at hvis nogen, som allerede er dømt, findes skyldig i en lovovertrædelse, der er begået før dommen, træffer retten bestemmelse om ny foranstaltning, medmindre retten anser den tidligere foranstaltning for tilstrækkelig.

I de nævnte tilfælde vil politiet kunne meddele tiltalefrafald, hvis det på baggrund af en konkret vurdering af sagen skønnes, at en fortsat forfølgning af sagen i retten alene vil resultere i, at der enten ikke idømmes en foranstaltning eller alene en ubetydelig foranstaltning.

Nr. 3 giver hjemmel til at frafalde tiltale i tilfælde, hvor den sigtede var under 18 år på gerningstidspunktet og tiltalefrafald ikke står i misforhold til gerningen og sagens omstændigheder i øvrigt. Det dobbelte krav i bestemmelsen indebærer en vis begrænsning i den type af sager, hvor tiltalefrafald efter denne bestemmelse kan komme på tale, men dog videre end sager omfattet nr. 1.

Den foreslåede bestemmelse i *nr. 4* svarer til § 312, nr. 3. Der henvises nærmere til bemærkningerne til denne bestemmelse. Dog skal det fremhæves, at en formodning for, at sagen vil kunne føre til domfældelse er en forudsætning for at meddele tiltalefrafald efter denne bestemmelse.

Efter *nr. 5* kan der endvidere gives tiltalefrafald i overensstemmelse med bestemmelser fastsat af rigsadvokaten eller justitsministeren. Det er formålet med bestemmelsen at give mulighed for en nærmere og mere detaljeret regulering af udvalgte sagstyper uden for de under 1-4 opregnede, som skønnes at kunne afgøres ved tiltalefrafald.

I *stk. 2* er som en undtagelsesbestemmelse fastsat, at der i andre tilfælde, dvs. uden for de i stk. 1 opregnede sagstyper, kun kan meddeles tiltalefrafald, hvis der foreligger særlig formildende omstændigheder eller andre særlige forhold, og tiltale ikke kan anses for påkrævet af almene hensyn. Bestemmelsen, der svarer til den danske retsplejelovs § 722, stk. 2, kan f.eks. tænkes anvendt i sager, hvor den sigtede uagtsomt forvolder en nær pårørendes død eller påfører denne alvorlig legemsbeskadigelse, eller eventuelt selv har pådraget sig alvorlig skade ved den påsigtede handling.

Stk. 3 indeholder en bestemmelse om kompetencen til at træffe afgørelse i sager om tiltalefrafald. Det foreslås, at politiet får adgang til at træffe afgørelse efter stk. 1, og at rigsadvokaten får adgang til at træffe afgørelse efter stk. 2.

Der henvises nærmere til betænkningens afsnit X, kap. 3.3.3.

Underretning og omgørelse

Til § 314

Det følger af den foreslåede bestemmelse i *stk. 1*, at der ved påtaleopgivelse eller tiltalefrafald skal ske underretning af den sigtede og andre med rimelig interesse heri. Bestemmelsen er udvidet i forhold til den nugældende bestemmelse om underretning ved henlæggelse i retsplejelovens kapitel 5, § 19, stk. 2, 2. pkt., hvorefter der skal ske underretning om afgørelsen af den sigtede og den eventuelle anmelder i sagen. Som en konsekvens af forslaget om opdeling af den nugældende henlæggelsesordning i henholdsvis påtaleopgivelse og tiltalefrafald findes underretningspligten i formuleringsmæssig henseende at burde indrettes herefter, således at den personkreds, som skal orienteres om afgørelsen, udvides i forhold til gældende ret.

I den forbindelse foreslås med inspiration fra den danske retsplejelovs § 724, stk. 1, at der ud over underretning af den, som sagen har været rettet imod, tillige skal ske orientering af andre involverede, der skønnes at have en rimelig interesse heri. Denne personkreds vil først og fremmest omfatte den forurettede i sagen, der som følge af en væsentlig og individuel interesse i sagen i alle tilfælde skal underrettes om, at forfølgningen opgives. Hvis anmelderen er en anden end den forurettede, vil det afhænge af en konkret vurdering af vedkommendes tilknytning til sagen, om der også over for denne skal ske underretning.

Underretningen skal indeholde oplysning om klageadgangen. Ved tiltalefrafald skal sigtede endvidere orienteres om adgangen til at begære sagen indbragt for retten, jf. stk. 3.

Det følger af *stk. 2, 1. pkt.*, at afgørelsen om påtaleopgivelse kan påklages til den overordnede anklagemyndighed, jf. § 65. Klageadgangen kan udnyttes af sigtede og andre implicerede, der må anses for parter i sagen, dvs. personer, som har en tilstrækkelig væsentlig og individuel interesse i sagen. Det følger af *stk. 2, 2. pkt.*, at afgørelsen om tiltalefrafald kan påklages af sigtede, ligeledes efter § 65. Bestemmelsen svarer i stk. 2 herved til den danske retsplejelovs § 724, stk. 1, 3. og 4. pkt.

Efter *stk. 3* kan den sigtede endvidere anmode om at få en sag, hvori der er meddelt tiltalefrafald, indbragt for retten. Politiet må i så fald rejse tiltale i sagen og i øvrigt fremme denne i overensstemmelse med reglerne i kapitel 38 og 39. Det foreslås, at fristen for at anmode om at få sagen indbragt for retten fastsættes til fire uger regnet fra det tidspunkt, hvor der er givet meddelelse om tiltalefrafaldet.

For sigtede indebærer adgangen til at få sagen indbragt for retten således, at sigtede har to reaktionsmuligheder over for et tiltalefrafald. Der er i den forbindelse lagt afgørende vægt på, at et tiltalefrafald i modsætning til påtaleopgivelse er udtryk for en stillingtagen til skyldsspørgsmålet i sagen. Uanset, at der i langt den overvejende del af sager, der sluttes med et tiltalefrafald, antageligt vil foreligge en tilståelse fra den sigtedes side, bør der i tilfælde, hvor sigtede fastholder sin uskyld være en adgang til domstolsprøvelse af skyldsspørgsmålet.

Der henvises nærmere til betænkningens afsnit X, kap. 3.3.

Har sigtede fremsat anmodning om domstolsprøvelse, og er der samtidig klaget over tiltalefrafaldet, f.eks. fra den forurettedes side, skal politiet underrette den overordnede anklagemyndighed herom, således at den administrative behandling af klagesagen afsluttes, jf. det foreslåede stk. 3, 3. pkt.

Til § 315

Det følger af udkastets *stk. 1*, at rigsadvokaten eller justitsministeren i overensstemmelse med den opbygning af anklagemyndighedens organisation, der kommer til udtryk i § 65, kan omgøre politiets beslutning om at rejse tiltale, om påtaleopgivelse eller om tiltalefrafald. Omgørelse af afgørelser om påtaleopgivelse eller tiltalefrafald forudsætter, at der inden 3 måneder efter at den sigtede er blevet underrettet om afgørelsen, forkyndes en meddelelse for vedkommende om omgørelsen, medmindre sigtedes forhold har hindret rettidig forkyndelse.

Bestemmelsen, der indholdsmæssigt svarer til den nugældende bestemmelse i kapitel 5, § 19, stk. 3, om rigsadvokatens og justitsministerens adgang til at omgøre beslutninger om tiltalerejsning eller henlæggelse, giver mulighed for administrativ to-instansprøvelse af disse afgørelser.

I bestemmelsens *stk. 2* foreslås, at der indsættes en bemyndigelse til justitsministeren til at fastsætte nærmere regler om politiets beføjelser med hensyn til påtaleopgivelse, tiltalefrafald og tiltalerejsning, samt om forelæggelsespligt for visse sagstyper.

Det findes at være af væsentlig betydning, at muligheden for en mere detaljeret regelfastsættelse på dette område udnyttes. Dette skyldes først og fremmest hensynet til en ensartet praksis på området i hele Grønland.

Der henvises nærmere til betænkningens afsnit X, kap. 3.3.4.1.

Offentlig forfølgning af private kriminalsager

Til § 316

Den foreslåede bestemmelse i *stk. 1*, der er ny, er udformet med inspiration fra den danske retsplejelovs § 727, stk. 1. Efter bestemmelsen kan politiet under ét forfølge en lovovertrædelse, der er undergivet privat påtale, og en lovovertrædelse, der er undergivet offentlig påtale, hvis lovovertrædelserne udspringer af samme handling.

Uanset, at bestemmelsen kun vil have et begrænset anvendelsesområde, så længe det kun er få lovovertrædelser, der er undergivet privat påtale, findes det dog vigtigt, at procesreglerne også med hensyn til sager, der er undergivet privat påtale, er indrettet således, at der allerede nu er taget hensyn til eventuel fremtidig lovgivning, der vil kunne henskyde visse typer af kriminalsager til privat påtale.

Efter *stk. 2* kan den private part på ethvert trin af sagen standse den forfølgning, der er indledt på dennes anmodning. Bestemmelsen skal ses i sammenhæng med, at sammenlægning af sager efter stk. 1 fortrinsvis sker ud fra praktiske hensyn, hvorimod offentlig forfølgning af en sag, der er undergivet privat påtale, jf. § 317, sker i tilfælde, hvor almene hensyn kræver det. Det offentliges interesse i at forfølge sagen efter stk. 1 er derfor ikke så tungtvejende, at det kan begrunde, at den private part afskæres fra at tilbagekalde sin anmodning om at sammenlægge sagerne.

Til § 317

Det følger af den foreslåede bestemmelse i *stk. 1*, at der kan ske offentlig påtale af en sag, der er henvist til privat forfølgning, hvis almene hensyn kræver det. Det gælder dog ikke, hvis der er afsagt dom i en privat kriminalsag om overtrædelsen.

Bestemmelsen, der til dels svarer til den danske retsplejelovs § 727, stk. 2, skal sikre, at der i de – antagelig ganske få – sager, hvor samfundet har en åbenbar interesse deri, er mulighed for, at politiet indleder kriminalretlig forfølgning. Det kan f.eks. være tilfældet, hvor den kriminelle handling er af usædvanlig grov karakter eller har været genstand for betydelig offentlig omtale, men hvor den private påtaleberettigede alligevel ikke ønsker at forfølge sagen.

Efter *stk. 2* ophører den privates påtaleret, når offentlig forfølgning er indledt. Den private part kan indlede eller fortsætte sin påtale i sagen, hvis politiet standser den offentlige forfølgning.

Bestemmelsen er – i modsætning til § 316, stk. 2, jf. ovenfor – udtryk for det almindelige princip, at når det offentlige varetager forfølgningen af en kriminalsag, er ingen privat part rådig over processen. Dette skyldes, at forfølgningen først og fremmest sker i samfundets interesse, og – i langt mindre omfang – af hensyn til den eller de implicerede parter i sagen.

Uanset, at det ikke udtrykkeligt fremgår af bestemmelsen, vil en allerede anlagt kriminalsag i den civile retsplejes former, jf. den foreslåede § 302, kunne udsættes efter anmodning fra den private påtaleberettigede, indtil der er afsagt dom i den offentligt påtalte kriminalsag.

Efterfølgende opgivelse af forfølgning

Til § 318

Efter den foreslåede bestemmelse kan forfølgning af en kriminalsag opgives, så længe der ikke er afsagt dom i sagen. Hvis den kriminalretlige forfølgning opgives, efter at domsforhandlingen i sagen er begyndt, afsiger retten frifindelsesdom. I andre tilfælde udsteder retten efter anmodning en skriftlig erklæring om, at en begyndt forfølgning er opgivet.

Bestemmelsen, der i vidt omfang svarer til den danske retsplejelovs § 728, skal bl.a. ses i sammenhæng med objektivitetsprincippet, således som det er udtrykt i § 65, stk. 2. Herefter skal politiet ikke blot påse, at skyldige drages til ansvar, men også at forfølgning af uskyldige ikke finder sted. Princippet gælder, uanset hvor langt behandlingen af kriminalsagen er fremme, og indebærer således, at politiet også under domsforhandlingen har en pligt til at opgive forfølgning, hvis betingelserne for påtaleopgivelse i § 312 er opfyldt. Tilsvarende kan forfølgning opgives i form af et tiltalefrafald, hvor betingelserne for dette, jf. § 313, skønnes opfyldt, idet bestemmelsen omfatter både opgivelse af forfølgning både i form af påtaleopgivelse og i form af tiltalefrafald.

TIL KAPITEL 32
SIGTEDE OG DENNES FORSVAR

Som noget nyt foreslås indført et særligt kapitel, der omhandler reglerne for sigtede og dennes forsvar. Bestemmelserne i kapitlet er for en stor dels vedkommende nye bestemmelser, der har til formål at bidrage til en generel styrkelse af forsvarets rolle i kriminalsager.

Medmindre andet fremgår af omstændighederne, anvendes begrebet ”sigtede” i lovteksten og i det følgende som en samlet betegnelse for sigtede og tiltalte, ligesom betegnelsen ”politiet” i denne sammenhæng anvendes synonymt for politiet og anklagemyndigheden.

De foreslåede bestemmelser bygger på kommissionens overvejelser og forslag vedrørende forsvaret i kriminalsager, jf. navnlig betænkningens afsnit VII, kap. 2.3. og afsnit X, kap. 4.2.

Retten til en forsvarer

Til § 319

Bestemmelsen, som er ny, fastslår den sigtedes ret til at lade sig bistå af en forsvarer, ligesom der bl.a. indføres en pligt for politiet til at vejlede sigtede om dennes rettigheder i henseende til forsvaret i sagen, herunder navnlig om muligheden for at få en forsvarer beskikket af retten. Formålet med bestemmelsen er navnlig at sikre sigtede det forsvar, der nødvendigt efter sagens karakter – herunder at skabe sikkerhed for iagttagelsen af de særlige krav til forsvaret i ganske særligt alvorlige sager, jf. § 321, stk. 2, og i sager ved de juridiske domstole, jf. § 322, stk. 1 og 2.

Der henvises til betænkningens afsnit VII, kap. 2.3.1. og kap. 2.3.5., samt afsnit X, kap. 4.2.4. og kap. 4.2.5.

Ved *stk. 1* foreslås indført en bestemmelse om, at den, der sigtes for en forbrydelse, har ret til selv at vælge en mødeberettiget forsvarer (dvs. for egne penge) eller til at få en sådan beskikket af retten (og betalt af det offentlige) efter de nedenstående regler. Sigtedes ret til at få en forsvarer beskikket har hidtil fremgået af retsplejelovens kapitel 5, § 22, hvorimod retten til (fore egne penge) selv at vælge en forsvarer ikke tidligere har været udtrykkeligt omtalt i loven. Sigtedes ret til selv at vælge en forsvarer gælder i alle sager, herunder sådanne, hvor der ikke er grundlag for beskikkelse af en forsvarer, jf. herved § 320, som regulerer spørgsmålet om, hvornår forsvarer henholdsvis skal og kan beskikkes.

Ved *stk. 2, 1. pkt.*, foreslås indført en pligt for politiet til at vejlede sigtede om muligheden for at få en forsvarer beskikket af retten, jf. reglerne herfor i § 320. Nærmere regler for politiets vejledning foreslås i henhold til bestemmelsens *3. pkt.* udstedt af justitsministeren. Det forudsættes, at der ved denne regeludstedelse vil blive taget nærmere stilling til, om vejledningen skal udøves i alle sager – herunder sådanne, hvor det på forhånd er klart, at der ikke kan blive tale om beskikkelse af forsvarer – eller om vejledningsforpligtelsen uden at forspilde sit formål kan begrænses til sager, hvor forsvarerbeskikkelse kan komme på tale, og sager, hvor der i øvrigt foreligger omstændigheder, som gør det tvivlsomt, hvorvidt der er etableret det fornødne forsvar. Der skal herunder tages stilling til, hvornår sigtede skal oplyses om mulighederne for at pege på en bestemt person som forsvarer, jf. herved § 323, og i hvilket omfang politiet skal oplyse sigtede om møderetsreglerne og de skærpede krav, der gælder for forsvaret i ganske særligt alvorlige sager, jf. herved § 321, stk. 2, og i sager ved de juridiske domstole, jf. § 322, stk. 1, samt i hvilke tilfælde vejledningen skal omfatte oplysning om muligheden for at få beskikket en udenretlig rådgiver, jf. § 326.

Efter *2. pkt*. foreslås det at skulle fremgå af politirapporten, at sigtede har modtaget behørig vejledning, hvilket dels skal medvirke til opfyldelse af vejledningsforpligtelsen, dels skal sikre, at retten bliver opmærksom på eventuel manglende vejledning.

Efter *stk. 3, 1. pkt.,* skal politiet, hvis sigtede anmoder herom, eller sagen i øvrigt giver anledning til det, indbringe spørgsmålet om beskikkelse af forsvarer for retten. Det samme gælder i henhold til bestemmelsens *2. pkt.*, hvis der i øvrigt er tvivl om, hvorvidt sigtede har det nødvendige forsvar. Politiet skal således indbringe sagen for retten, hvis sigtede anmoder om beskikkelse af forsvarer, eller hvis sigtede i øvrigt påstår et spørgsmål om forsvaret i sagen forelagt retten. Uanset sigtedes holdning skal politiet endvidere af egen drift indbringe sagen, hvis der foreligger omstændigheder, som gør det tvivlsomt, hvorvidt sigtede har det nødvendige forsvar. Dette kan f.eks. være tilfældet, hvis sigtede ikke selv har valgt en forsvarer og heller ikke har anmodet om beskikkelse af en, selv om sagen må antages at opfylde kriterierne for, at en forsvarer skal medvirke, jf. § 320. Det kan også være tilfældet, hvis sigtede har antaget en forsvarer, som ikke kan anses at opfylde betingelserne for at virke i sagen. En sådan situation kan navnlig foreligge, hvis sigtede har antaget en læg forsvarer i en sag af en ganske særligt alvorlig karakter, jf. herved § 321, stk. 2. Politiet skal f.eks. også indbringe sagen, hvis der må antages at være behov for beskikkelse af en udenretlig rådgiver, jf. § 326.

Bestemmelserne i stk. 2 og 3 gælder under hele sagens forløb. Dette indebærer bl.a., at politiet har pligt til at reagere, hvis en sag udvikler sig i en anden retning end først antaget, således at sigtede ikke længere kan antages have et tilstrækkeligt forsvar i sagen. På tilsvarende måde gælder det, at politiet på et hvilket som helst tidspunkt under sagens forløb er forpligtet til på sigtedes anmodning at indbringe et spørgsmål om forsvaret i sagen for retten.

Når sagen er indbragt for retten, har også retten pligt til at påse, at sigtede har det nødvendige forsvar – herunder også i tilfælde, hvor det under sagens forløb viser sig, at der ikke er etableret det fornødne forsvar, f.eks. som følge af, at sagen viser sig mere alvorlig eller kompliceret end først antaget.

Rettens afgørelse om, hvorvidt sigtede skal have beskikket en forsvarer eller ej, vil normalt blive truffet uden afholdelse af retsmøde ud fra det skriftlige materiale, som politiet fremsender efter stk. 3. Ifølge *stk. 4* skal retten give politiet og sigtede underretning om den afgørelse, der træffes, det vil sige om forsvarer beskikkes eller ej. Dette svarer til den danske retsplejelovs § 840.

Stk. 5 indeholder en bestemmelse om, at retten af egen drift afviser den, der ikke har møderet som forsvarer. En sådan regel har ikke hidtil fremgået af den grønlandske retsplejelov, men er fundet nødvendig i lyset af den foreslåede begrænsning af møderetten i kriminalsager.

Om betingelserne for møderet henvises til den foreslåede bestemmelse i § 66 og bemærkningerne hertil.

Beskikkelse af forsvarer

Til § 320

Bestemmelsen, som erstatter de gældende regler i retsplejelovens kapitel 5, § 22, opregner de tilfælde, hvor der henholdsvis *skal* eller *kan* beskikkes en forsvarer for den sigtede eller tiltalte. Om baggrunden for den foreslåede beskikkelsesordning henvises navnlig til betænkningens afsnit X, kap. 4.2.4. og kap. 4.2.5.

Bestemmelsens *stk. 1* angiver foruden de tilfælde, hvor forsvarerbeskikkelse er foreskrevet andre steder i loven, de tilfælde, hvor beskikkelse af forsvarer er obligatorisk. Det fremgår samtidig, at beskikkelse af forsvarer kun finder sted, hvis sigtede ikke selv har valgt en berettiget forsvarer, som giver møde i sagen. Selv om sigtede selv har valgt en forsvarer, kan der således være behov for beskikkelse, hvis den af sigtede antagne forsvarer enten ikke er berettiget til at virke i sagen, jf. herved § 325, eller udebliver fra retsmødet.

Efter *stk. 1, nr. 1,* fremgår det herefter, at beskikkelse af forsvarer skal ske, når der fremsættes anmodning om tilbageholdelse af sigtede eller forholdsregler, der træder i stedet herfor, eller når der bliver tale om opretholdelse af en anholdelse, jf. herved § 357 om adgangen til at opholde en anholdelse i 3 x 24 timer med henblik på at tilvejebringe yderligere oplysninger i sagen. Bestemmelsen svarer i princippet til den gældende ordning.

Efter *stk. 1, nr. 2*, foreslås der endvidere at skulle beskikkes en forsvarer, når tiltale er rejst i sager, hvor der, hvis tiltalte findes skyldig, kan blive tale om en mere indgribende retsfølge end bøde, konfiskation, førerretsfrakendelse eller erstatning. Bestemmelsen findes ikke tilsvarende i den gældende retsplejelov, men skønnes at modsvare en gældende praksis. Er der tvivl om, hvorvidt en sag er omfattet af kriteriet, bør en forsvarer beskikkes.

Endeligt foreslås det som noget nyt i *stk. 1, nr. 3,* at beskikkelse af forsvarer skal ske, hvis der, før tiltale er rejst, skal foretages bevisførelse til brug for en senere domsforhandling. Formålet med dette er at sikre det behørige forsvar i sager, hvor det efterfølgende ved tiltalens rejsning viser sig, at sagen er omfattet af kriteriet ifølge stk. 1, nr. 2. Af bestemmelsen fremgår det dog også, at der ikke skal beskikkes forsvarer, hvis dette indebærer en udsættelse af retsmødet, som kan medføre, at beviset går tabt.

I tilslutning til disse obligatoriske regler for forsvarerbeskikkelse foreslås i *stk. 2* indført en adgang til at beskikke forsvarer, hvis det efter sagens karakter, sigtedes person eller omstændighederne i øvrigt må anses for ønskeligt. Også denne bestemmelse skønnes at modsvare en allerede gældende praksis.

I forhold til den gældende bestemmelse om forsvarerbeskikkelse i kapitel 5, § 22, indeholder den foreslåede ordning for forsvarerbeskikkelse den begrænsning, at tiltalte ikke længere vil have krav på at få beskikket en forsvarer blot ved at fremsætte anmodning herom. Om baggrunden herfor henvises til betænkningens afsnit X, kap. 4.2.4. og 4.2.5.

Når bortses fra den nævnte begrænsning indeholder udkastet en opretholdelse eller udvidelse af den gældende ordning for beskikkelse af bisidder i kriminalsager. Kerneområdet for beskikkelse af forsvarer vil således som hidtil være sager, hvor tiltale er rejst, og hvor der, hvis tiltalte findes skyldig, kan blive tale om en mere indgribende foranstaltning end bøde, konfiskation, førerretsfrakendelse eller erstatning. Denne afgrænsning foreslås også i reglerne om, hvornår en sag kan behandles og afgøres, uden at tiltalte er til stede, jf. herved § 451.

I henhold til *stk. 3* skal rettens beslutning om ikke at beskikke en forsvarer i sagen kunne indbringes for højere ret af sigtede og politiet. Grønlands Landsrets afgørelser herom kan med Procesbevillingsnævnets tilladelse indbringes for Højesteret, hvis sagen er af principiel karakter, eller særlige grunde i øvrigt taler derfor. Dette er i overensstemmelse med den almindelige ordning for indbringelse af kriminalsager for Højesteret som 3. instans.

Til § 321

Bestemmelsen, som er ny, regulerer spørgsmålet om, hvilken type forsvarer der skal beskikkes ved kredsretterne, hvor anklagemyndigheden giver møde ved en lokal politimand, der ikke er jurist.

Hovedreglen herfor fremgår af *stk. 1*, hvorefter der ved kredsretterne beskikkes en autoriseret forsvarer. I reglen vil den beskikkede forsvarer ved kredsretten således være en lægperson, der har gennemgået den særlige forsvareruddannelse. Jurister, der ikke er advokater, men har autorisation som forsvarer, kan dog beskikkes på lige fod med de autoriserede forsvarere i øvrigt. Det forudsættes herved, at beskikkelsesordningen ved de enkelte retskredse administreres på en sådan måde, at der sikres en hensigtsmæssig fordeling af sagerne imellem de stedlige forsvarere. Dette skal dog ikke være til hinder for, at kredsdommeren under hensyntagen til bl.a. den sigtedes ønsker og de enkelte forsvareres særlige kvalifikationer kan beskikke en anden autoriseret forsvarer end den, som står for tur efter den sædvanlige fordeling.

Stk. 2 indeholder en betydningsfuld undtagelse til hovedreglen i stk. 1, idet den fastslår, at retten i sager af ganske særlig alvorlig karakter beskikker en advokat som forsvarer, hvis hensynet til forsvaret gør det påkrævet. Kredsretten skal herved foretage to vurderinger:

For det *første* skal det afgøres, hvorvidt den konkrete sag må anses som ganske særlig alvorlig. Det vil typisk være tilfældet ved sigtelser for bl.a. manddrab eller særlig grove tilfælde af vold eller voldtægt. Bestemmelsen er dog ikke afgrænset til bestemte typer af forbrydelser. I praksis forventes det ud over de nævnte typiske sager især at være forbrydelse af personfarlig karakter som bl.a. frihedsberøvelse, ulovlig tvang, røveri og brandstiftelse, der vil kunne opfylde kriteriet. Som et andet eksempel kan nævnes meget omfattende overtrædelser af lovgivningen om euforiserende stoffer.

For det *andet* skal det afgøres, om hensynet til forsvaret gør det påkrævet, at der beskikkes en advokat som forsvarer. Kredsretten skal således foretage en konkret vurdering af, hvorvidt

sagen på baggrund af dens alvor rummer sådanne problemstillinger, at sigtede bør have en advokat som forsvarer. Har sigtede afgivet en tilståelse, som forekommer bestyrket ved de i øvrigt foreliggende oplysninger, vil det således ofte ikke være påkrævet at beskikke en advokat som forsvarer, selv om der er tale om en ganske særligt alvorlig sag om f.eks. manddrab. På den anden side kan også tilståelsessager være så komplekse, at forsvareren bør være advokat. Dette kan f.eks. være tilfældet, hvis der er tvivl om rækkevidden af sigtedes erkendelse, hvis der er spørgsmål om tilbagetræden for forsøg, hvis der er tvivl om sigtedes andel i gerningen i forhold til medgerningsmænd, eller hvis der er tvivl om dødsårsagen og lignende.

Kredsretten skal i sin vurdering tage hensyn til Den Europæiske Menneskerettighedskonventions krav til et effektivt forsvar og til princippet om "equality of arms" (dvs. princippet om ligestilling mellem forsvarer og anklager). Heraf følger, at vedkommende forsvarer skal kunne "matche" den politimand, der møder som anklager i sagen. Kredsretten bør endvidere tage hensyn til den sigtedes egne ønsker i det omfang, de ikke kolliderer med hensynet til det fornødne forsvar, jf. herved § 323. Ønsker sigtede at få beskikket en bestemt forsvarer, der ikke er advokat, bør kredsretten således kun imødekomme dette, hvis vedkommende forsvarer konkret bedømmes at have den juridiske indsigt, som sagen kræver, og i stand til at fremdrage de faktiske omstændigheder i sagen, der er relevante for navnlig bevisbedømmelsen i sagen. Det må forventes, at autoriserede forsvarere med juridisk kandidateksamen oftere end andre autoriserede forsvarere vil kunne anses for tilstrækkeligt kvalificerede. Har kredsretten vurderet, at den pågældende sag er af ganske særlig alvorlig karakter, og ønsker den sigtede en advokat beskikket som forsvarer, bør kredsretten følge den sigtedes ønsker, medmindre det er klart, at hensynet til forsvaret ikke gør det påkrævet at beskikke en advokat.

Antallet af sager ved kredsretterne, hvor der efter udkastet er grundlag for beskikkelse af en advokat som forsvarer, forventes at blive meget begrænset.

I henhold til *stk. 3* foreslås det, at kredsrettens afgørelser efter stk. 2 skal kunne indbringes for højere ret af sigtede, dennes forsvarer, en efter § 326 beskikket udenretlig rådgiver og af politiet. For at sikre en passende og ensartet praksis på området foreslås, at rettens afgørelse kan appelleres både i de tilfælde, hvor retten beskikker en advokat, og i tilfælde, hvor retten afslår at beskikke en advokat.

Det bemærkes, at bestemmelsen ikke er til hinder for, at sigtede selv kan vælge (og selv betale for) en forsvarer, der er advokat, også i de sager, hvor kredsretten ikke ville have fundet grundlag for at beskikke en sådan. Derimod følger det af § 325, stk. 1, 1. pkt., at retten kan afvise en forsvarer, som sigtede selv har valgt, hvis den pågældende ikke er i besiddelse af de samme kvalifikationer, som en af retten i sagen udpeget forsvarer ville have.

Der henvises i øvrigt til betænkningens afsnit VII, kap. 2.3.5.2.

Til § 322

Bestemmelsen, som er ny, regulerer spørgsmålet om, hvilken type forsvarer der skal beskikkes ved Retten i Grønland og Grønlands Landsret – dvs. ved de juridiske domstole, hvor anklagemyndigheden som altovervejende hovedregel møder ved en jurist fra politimesterembedet i Nuuk.

Hovedreglen herfor fremgår af *stk. 1*, hvorefter der ved de juridiske domstole beskikkes en advokat eller en autoriseret forsvarer med juridisk kandidateksamen.

Som en undtagelse hertil gives der i *stk. 2* mulighed for, at der kan beskikkes en autoriseret forsvarer, der ikke er jurist, hvis hensynet til forsvaret ikke taler imod det. Anvendelse af en læg forsvarer kræver således en konkret vurdering af henholdsvis sagen og den pågældende forsvareres faglige kvalifikationer. Forudsætningen for at anvende en læg forsvarer er herefter, at vedkommende kan antages at kunne levere et effektivt forsvar, jf. Den Europæiske Menneskerettighedskonventions artikel 6 – dvs. at vedkommende kan antages at være i besiddelse af den juridiske indsigt og den evne til at udlede relevante dele af faktum, som er nødvendig efter sagens karakter. Under hensyn til Den Europæiske Menneskerettighedskonventions princip om "equality of arms" (dvs. princippet om ligestilling mellem forsvarer og anklager) må det i tilslutning hertil kræves, at den pågældende ikke er anklagemyndighedens repræsentant fagligt underlegen. Som det også er tilfældet i dag, må det på baggrund af disse kriterier antages, at anvendelsen af læge forsvarere hyppigst kan komme på tale i mindre komplicerede og mindre alvorlige ankesager, hvor Grønlands Landsret sættes i byerne uden for Nuuk, og hvor anklagemyndigheden er repræsenteret ved en lokal politimand.

Beskikkelse af en læg forsvarer ved de juridiske domstole foreslås ikke efter bestemmelsen betinget af sigtedes anmodning om at få den pågældende som forsvarer. Om baggrunden herfor henvises til betænkningens afsnit VII, kap. 2.3.1., hvor ordningen for forsvaret ved de juridiske domstole er omtalt. Derimod foreslås det, at rettens beslutning om at beskikke en autoriseret forsvarer, der ikke er jurist, skal kunne indbringes for højere ret af sigtede, dennes forsvarer og en efter § 326 beskikket udenretlig rådgiver. Efter bestemmelsen kan politiet derimod ikke kære rettens afgørelser om dette spørgsmål. Grønlands Landsrets afgørelser om spørgsmålet kan med Procesbevillingsnævnets tilladelse indbringes for Højesteret, hvis sagen er af principiel karakter, eller særlige grunde i øvrigt taler for det.

Til § 323

Bestemmelsen, som erstatter den gældende regel i retsplejelovens kapitel 5, § 23, stk. 1, 2. pkt., fastslår sigtedes adgang til at pege på en bestemt person som beskikket forsvarer.

Fremsætter sigtede ønske om beskikkelse af en bestemt person som forsvarer, fremgår det *af stk. 1*, at anmodningen så vidt muligt bør imødekommes, hvilket svarer til den gældende bestemmelse. Imødekommelse af den sigtedes ønske må dog forudsætte, at forsvareren tilhører den kategori af forsvarer (læg, jurist eller advokat), som retten i øvrigt kunne have beskikket i

sagen, jf. herved §§ 321, stk. 1 og 2, og 322, stk. 1 og 2. Formålet med dette er på den ene side at undgå unødvendig brug af advokater ved kredsretterne og på den anden side at sikre, at sigtede til enhver tid får det forsvar, der er nødvendigt efter sagens karakter.

I henhold til *stk. 2*, som er ny, kan beskikkelse af en bestemt person betinges af, at vedkommende helt eller delvis frafalder krav mod det offentlige for den del af vederlaget, som overstiger udgifterne til en af retten udpeget forsvarer, herunder udgifter til transport og overnatning mv. Bestemmelsen er udtryk for, at der i reglen skal beskikkes en lokal forsvarer, hvis der i øvrigt i retskredsen er en kvalificeret forsvarer til rådighed. Ønsker sigtede i sådanne situationer en anden, udefrakommende forsvarer beskikket, skal sigtede selv betale de yderligere omkostninger til rejser mv., som følger heraf. Disse principper vil også være gældende i forhold til sigtedes ønske om at få f.eks. en advokat fra Danmark beskikket. Hvis sagen i øvrigt er af en sådan karakter, at forsvareren skal være advokat, bør et ønske herom således imødekommes, forudsat at sigtede selv afholder de yderligere rejseomkostninger mv., der er forbundet med at beskikke den pågældende danske advokat.

Udelukkelse af en forsvarer

Til § 324

Bestemmelsen, som er ny, regulerer spørgsmålet om, hvornår retten kan nægte at beskikke en bestemt forsvarer eller tilbagekalde beskikkelsen for en sådan.

Efter bestemmelsen kan dette ske, hvis forsvarerens medvirken ikke bedømmes som forsvarlig ud fra retsplejemæssige hensyn til sagens korrekte behandling, eller der er påviselig risiko for, at den pågældende vil hindre eller modvirke sagens oplysning. En eventuel tilbagekaldelse kan i givet fald ske på et hvilket som helst tidspunkt under sagen.

Bestemmelsen har til formål at sikre samme muligheder for nægtelse og tilbagekaldelse af beskikkelse, som fremgår af den danske retsplejelovs §§ 733, stk. 2, og 736, stk. 2. Der henvises i denne forbindelse til betænkningens afsnit VII, kap. 2.3.7., hvor bl.a. spørgsmålet om grænserne for et tilladeligt forsvar er omtalt.

Afvisning af at beskikke en bestemt forsvarer kan bl.a. komme på tale, hvis den pågældende er så optaget, at sagen ikke kan forventes gennemført inden for rimelig tid. Retten kan også nægte at beskikke den pågældende forsvarer, hvis vedkommende tidligere har overtrådt regler om forsvarerens pligter på en sådan måde, at det må frygtes at kunne ske også i den konkrete sag. Får retten først på et senere tidspunkt kendskab til sådanne forhold, kan retten på det tidspunkt tilbagekalde beskikkelsen.

Har forsvareren på særlig grov måde tilsidesat sine pligter til ikke at modvirke sagens opklaring mv., vil der i forbindelse med tilbagekaldelse af beskikkelsen kunne blive tale om at tage skridt til at tilbagekalde vedkommendes autorisation som forsvarer, jf. § 68 – eller for advokaters vedkommende at frakende advokatbestallingen, jf. herved kapitel 5 om advokater. Efter

omstændighederne vil der i øvrigt kunne rejses en kriminalsag mod den pågældende, jf. kriminallovens §§ 45-52 om forbrydelser i offentlig tjeneste eller hverv, hvor der også vil kunne træffes afgørelse om frakendelse af retten til at udøve virksomhed som forsvarer efter kriminallovens § 159 eller for advokaters vedkommende om frakendelse af retten til at udøve advokatvirksomhed, jf. § 87, jf. kriminallovens § 159.

Efter *stk. 2* foreslås det, at rettens afgørelse om at nægte at beskikke eller at tilbagekalde beskikkelsen af en bestemt forsvarer ligesom efter den danske retsplejelovs § 737 skal kunne indbringes for Den Særlige Klageret inden 1 uge, efter at afgørelsen er meddelt. Sagen foreslås at skulle behandles efter reglerne om kære med de ændringer, der følger af forholdets natur. Klagerettens afgørelse foreslås ligesom efter den danske ordning være endelig. Spørgsmålet kan således ikke indbringes for Højesteret.

Det understreges, at bestemmelsen alene tager sigte på de tilfælde, hvor der bliver tale om at nægte beskikkelse eller at tilbagekalde beskikkelsen for en bestemt forsvarer, der i øvrigt er berettiget til at virke i sagen. Bestemmelsen angår således ikke de tilfælde, hvor beskikkelse afslås eller tilbagekaldes som følge af, at forsvareren ikke opfylder de generelle krav, som stilles til forsvaret i den pågældende sag. Kredsrettens nægtelse af at beskikke en læg forsvarer i en sag af ganske særligt alvorlig karakter vil således ikke være omfattet af bestemmelsen, men derimod af § 321, stk. 2, således at indbringelse for højere ret må ske i medfør af § 321, stk. 3. Det samme gælder for de juridiske domstole – dvs. Retten i Grønland og Grønlands Landsret – som kan afslå at beskikke en læg forsvarer efter § 322, stk. 1 og 2. Tilsvarende vil en senere tilbagekaldelse af en beskikkelse af en læg forsvarer ikke være omfattet af § 324, hvis tilbagekaldelsen skyldes, at sagen har vist sig mere alvorlig eller kompliceret end først antaget, således at den læge forsvarer ikke længere kan antages at opfylde betingelserne for at virke i sagen. Er der tvivl eller uenighed om, hvorvidt nægtelsen eller tilbagekaldelsen af beskikkelsen beror på forhold, som er omfattet af nærværende bestemmelse, vil parterne under alle omstændigheder kunne påklage afgørelsen til Den Særlige Klageret, som herefter må tage stilling til, om spørgsmålet er omfattet af Klagerettens kompetence.

Til § 325

Bestemmelsen, som er ny, fastlægger reglerne for, i hvilke tilfælde en forsvarer, som sigtede selv har valgt, kan afvises af retten. Formålet med bestemmelsen er at skabe samme sikkerhed for et effektivt forsvar som i de tilfælde, hvor forsvareren er beskikket af retten. Der henvises herved til betænkningens afsnit X, kap. 4.2.4.

I henhold til *stk. 1, 1. pkt*., kan retten afvise en af sigtede antagen forsvarer, der ikke opfylder betingelserne for at blive beskikket som forsvarer i en sag, der er omfattet af § 321, stk. 2, – dvs. i en sag ved kredsretten, som er af ganske særlig alvorlig karakter. Efter *stk. 1, 2. pkt.*, kan retten ligeledes afvise en af sigtede antagen forsvarer, hvis den pågældende efter § 322, ikke ville kunne beskikkes i en sag ved de juridiske domstole. I begge tilfælde skal der foretages en konkret vurdering af, om den pågældende forsvarer kan antages at være i stand til at

yde et effektivt forsvar i sagen, ligesom det må kræves, at vedkommende kan leve op til samme kvalifikationer som den anklager, der møder.

I henhold til *stk. 2* kan retten på et hvilket som helst tidspunkt under sagen afvise en forsvarer, som sigtede selv har valgt, hvis betingelserne for at nægte at beskikke eller at tilbagekalde en beskikkelse efter § 324 er opfyldt. Formålet med denne bestemmelse er også at sikre samme ordning for antagne som for beskikkede forsvarer, jf. nærmere bemærkningerne til § 324.

Beskikkelse af udenretlig rådgiver

Til § 326

Bestemmelsen, som er ny, men i et vist omfang modsvarer en gældende praksis, giver adgang til i alvorlige sager at beskikke en advokat eller en forsvarer med juridisk kandidateksamen som udenretlig rådgiver for en forsvarer, der ikke er jurist. Formålet med ordningen er at skabe særlig sikkerhed for det nødvendige forsvar i sager, som er alvorlige, men hvor det efter bestemmelsen i § 321, stk. 2, ikke er fundet nødvendigt at beskikke en advokat som forsvarer. Om baggrunden for bestemmelsen henvises særligt til betænkningens afsnit VII, kap. 2.3.5.3.

Efter *stk. 1*, kan der beskikkes en advokat eller en autoriseret forsvarer med juridisk kandidateksamen som udenretlig rådgiver for forsvareren i alvorlige sager, hvis hensynet til forsvaret taler for det. Ved vurderingen af, om dette er tilfældet, skal der dels tages hensyn til sagens kompleksitet, dels til den læge forsvarers rutine samt vedkommendes erfaring med sager af den pågældende art.

Det vil være naturligt, at retten beskikker en udenretlig rådgiver i alle drabssager og andre sager af ganske særlig alvorlig karakter, hvor forsvareren efter § 321, stk. 2, som udgangspunkt burde være advokat, men hvor en læg forsvarer efter en konkret vurdering er fundet egnet til at påtage sig sagen.

Beskikkelse af udenretlig rådgiver kan ske, uanset om sagen verserer ved kredsretterne eller ved de juridiske domstole. Afgørende for beskikkelsen er således alene, at der i sagen optræder en læg forsvarer, som for udøvelsen af et effektivt forsvar skønnes at have behov for udenretlig rådgivning. Beskikkelse af udenretlig rådgiver foreslås også at kunne ske uden hensyn til, om den læge forsvarer er beskikket af retten eller valgt (og betalt) af den sigtede selv.

Selv om der beskikkes en udenretlig rådgiver, skal det fortsat være forsvareren, der har ansvaret for at føre sagen i retten. Den udenretlige rådgiver skal således ikke møde i retten. Forsvareren skal dog have pligt til at konsultere og orientere den udenretlige rådgiver om sagens gang, ligesom akter mv. skal sendes til den udenretlige rådgiver i samme omfang, som de sendes til forsvareren. Endvidere foreslås det, at den udenretlige rådgiver skal have samme adgang som forsvareren til at anmode om at få en sag henvist til Retten i Grønland som 1. instans samt påkære afgørelsen herom, jf. § 56. Ligeledes foreslås det, at den udenretlige råd-

giver skal have samme adgang som forsvareren til at appellere afgørelser om, hvorvidt der bør beskikkes en advokat som forsvarer i sagen efter § 321, stk. 2, jf. herved samme bestemmelses stk. 3.

Har en advokat kontor i den retskreds, hvor sagen skal behandles, skal retten i henhold til *stk. 2* i stedet kunne beskikke en sådan advokat som forsvarer. Dette indebærer i forhold til § 321, stk. 2, en mindre udvidelse af området for beskikkelse af advokat som forsvarer ved kredsretterne. Forslaget tager sigte på de situationer, hvor det måtte forekomme urimeligt formalistisk ikke at lade advokaten møde som forsvarer, når vedkommende alligevel skal yde bistand i sagen.

For at sikre en passende afgrænsning af området for beskikkelse i henhold til bestemmelsen foreslås det i *stk. 3*, at rettens afgørelser efter stk. 1 skal kunne indbringes for højere ret af sigtede, dennes forsvarer og politiet – uanset om retten imødekommer eller afslår anmodningen om beskikkelse af en udenretlig rådgiver. Grønlands Landsrets afgørelser herom kan med Procesbevillingsnævnets tilladelse indbringes for Højesteret, hvis sagen er af principiel karakter, eller særlige grunde i øvrigt taler derfor.

Af *stk. 4* fremgår, at reglen om nægtelse og tilbagekaldelse af beskikkelse efter § 324 også skal gælde for udenretlige rådgivere.

Beskikkelse af stedlig medhjælper

Til § 327

Bestemmelsen, som er ny, giver adgang til at beskikke en stedlig medhjælper for forsvareren, jf. herved betænkningens afsnit VII, kap. 2.3.6. og afsnit X, kap. 4.2.6. Formålet med bestemmelsen er at lette følgerne af de særlige geografiske og trafikale forhold, der i visse tilfælde kan vanskeliggøre og fordyre udøvelsen af forsvarets funktioner. Forslaget tager dog alene sigte på de af forsvarerens funktioner, som ligger uden for domsforhandlingen.

I henhold til *stk. 1, 1. led*, foreslås det herefter, at der i tilfælde, hvor forsvarets funktioner uden for domsforhandlingen skal udøves på et sted, hvor forsvareren ikke befinder sig, kan beskikkes en stedlig medhjælper for forsvareren. Som stedlig medhjælper kan i henhold til *stk. 1, 2. led,* personer med møderet som forsvarer beskikkes. Som hovedregel forudsættes advokater dog alene beskikket som stedlig medhjælper, hvis forsvaret i sagen i øvrigt skal varetages af en advokat. En undtagelse hertil er de tilfælde, hvor der er behov for beskikkelse af en stedlig medhjælper i Danmark, jf. eksemplerne nedenfor.

Den stedlige medhjælper er at betragte som forsvarerens ”forlængede arm” og skal således i det hele handle under den egentlige forsvarers instruktion og ansvar.

Som eksempler på de funktioner, der kan komme på tale for en stedlig medhjælper, kan nævnes møder med sigtede, møder ved politiet (afhøringer, konfrontationer mv.) og retsmøder

under efterforskningen – herunder retsmøder med subsidiær bevisoptagelse. Som eksempler på de situationer, hvor beskikkelse af stedlig medhjælper kan være relevant, kan nævnes tilfælde, hvor en sigtet er under mentalobservation i Nuuk, og sagen verserer ved en kredsret uden for Nuuk. Der kan her være behov for, at den stedlige medhjælper holder møde med sigtede eller repræsenterer forsvaret ved eventuelle retsmøder i Nuuk Kredsret om f.eks. forlængelse af fristen for tilbageholdelse. En lignende situation kan opstå, hvis mentalobservationen foregår i Danmark. I så fald kan der beskikkes en advokat i Danmark som stedlig medhjælper for forsvareren i Grønland. Beskikkelse af en advokat i Danmark som stedlig medhjælper for forsvareren i Grønland kan også være hensigtsmæssig i sager om foranstaltningsændring, hvor den dømte er anbragt i Danmark. Beskikkelse af stedlig medhjælper er også relevant, hvor der f.eks. til brug for en domsforhandling i Qaqortoq foretages subsidiær afhøring af et vidne ved kredsretten i Qaanaaq.

Der kan beskikkes en stedlig medhjælper både, hvor forsvareren er beskikket, og hvor forsvareren er valgt (og betalt) af sigtede selv. Beskikkelse af en stedlig medhjælper for en valgt forsvarer bør dog som hovedregel kun komme på tale, hvis sagen er omfattet af reglerne for, hvornår retten i øvrigt beskikker en forsvarer. Herudover bør der tages hensyn til, om omkostningerne ved beskikkelsen af stedlig medhjælper – der som hovedregel foreslås at skulle afholdes endeligt af det offentlige – står i et rimeligt forhold til formålet med beskikkelsen.

Af *stk. 2* fremgår, at bestemmelsen om nægtelse og tilbagekaldelse af beskikkelse efter § 324 også gælder for stedlige medhjælpere, der i det hele er omfattet af de samme rettigheder og pligter, som gælder for forsvarere.

Inhabilitet

Til § 328

Bestemmelsen, som erstatter reglerne i retsplejelovens kapitel 5, §§ 23, stk. 2, og 24, fastsætter kravene til forsvarerens, herunder den udenretlige rådgivers og den stedlige medhjælpers habilitet mv.

De foreslåede bestemmelser er stort set overensstemmende med reglerne om forsvareres habilitet i den danske retsplejelovs § 734.

Der henvises nærmere til betænkningens afsnit X, kap. 4.2.3.

Misbrug af stillingen som forsvarer mv.

Til § 329

Bestemmelsen, som er ny, giver mulighed for at idømme foranstaltninger efter kriminalloven, hvis forsvareren, herunder den udenretlige rådgiver og den stedlige medhjælper, modarbejder

oplysningen af sagen eller i øvrigt tilsidesætter sine pligter som forsvarer, jf. herved navnlig betænkningens afsnit VII, kap. 2.3.7.

Bestemmelsen, som svarer til den danske retsplejelovs § 739, indeholder ikke nogen selvstændig hjemmel for at pålægge kriminalretlige foranstaltninger, men alene en henvisning til de kriminallovsbestemmelser, som finder anvendelse. Det er således en betingelse for domfældelse, at gerningsindholdet i kriminallovens bestemmelser er opfyldt.

Vederlag for forsvareren mv.

Til § 330

Bestemmelsen, som erstatter reglen i retsplejelovens kapitel 5, § 27, fastsætter reglerne for forsvarerens, herunder den udenretlige rådgivers og den stedlige medhjælpers, ret til vederlag.

Af *stk. 1* fremgår det, at en beskikket forsvarer, en beskikket udenretlig rådgiver og en beskikket stedlig medhjælper har krav på at modtage et passende salær samt godtgørelse for udlæg. Vederlaget fastsættes af retten ved sagens afslutning.

For at opnå en retfærdig og ensartet ordning for honorering af forsvarere m.fl. forudsættes det, at der som hidtil vil blive udarbejdet visse vejledende retningslinier for vederlagsfastsættelsen. Vederlaget bør afspejle det tidsforbrug, som med rimelighed er medgået til sagen – herunder den forberedelsestid, som har været nødvendig.

I henhold til *stk. 2* afholdes udgifter til transport og overnatning mv. kun i medfør af beskikkelsen i det omfang, udgifterne er godkendt af retten som nødvendige. Formålet med bestemmelsen er at begrænse de pågældende udgifter – som i reglen vil være ganske betydelige – til det, som retten finder påkrævet i sagen. Medmindre en given rejse på forhånd er godkendt af retten, kan eventuelle udlæg således ikke forventes godtgjort af det offentlige.

Omkostningerne til forsvaret – herunder til den udenretlige rådgiver og stedlige medhjælper for forsvareren – afholdes i henhold til *stk. 3* af det offentlige efter den almindelige regel i § 478 om sagsomkostninger i kriminalsager. Det følger heraf, at omkostningerne som hovedregel vil blive afholdt endeligt af det offentlige. Dette vil også gælde i tilfælde, hvor omkostningerne til en udenretlig rådgiver eller en stedlig medhjælper er afholdt i en sag, hvor forsvareren er valgt af sigtede selv, og hvor omkostninger til forsvareren således er det offentlige uvedkommende, jf. herved § 331. Forslaget skal ses i lyset af, at funktionerne som udenretlige rådgiver og stedlige medhjælper indgår i en samlet og samfundstjenlig ordning, som bidrager til en generel styrkelse af forsvarerinstituttet.

I henhold til *stk. 4* er det ikke tilladt for den beskikkede forsvarer, udenretlige rådgiver eller stedlige medhjælper at modtage salær eller godtgørelse ud over de beløb, der er fastsat af retten. Har forsvareren efter § 323, stk. 2, helt eller delvist givet afkald på krav mod det offentlige for udgifter til transport og overnatning mv., som overstiger omkostningerne til en af retten

udpeget forsvarer, kan der dog mellem forsvareren og den sigtede indgås aftale om, at den sigtede afholder sådanne omkostninger.

Til § 331

Bestemmelsen, som er ny, fastslår, at vederlag til en af sigtede valgt forsvarer er det offentlige uvedkommende.

I henhold til *stk. 2* kan retten dog, når det efter omstændighederne findes rimeligt at sigtede har valgt (og i første omgang selv betalt) den pågældende som forsvarer, tilkende denne et beløb, som ikke kan overstige, hvad der i sagen ville være tilkendt en af retten udpeget og beskikket forsvarer. Beløbet afholdes af det offentlige efter den almindelige regel i § 478 om sagsomkostninger i kriminalsager. Det følger heraf, at omkostningerne som hovedregel vil blive afholdt endeligt af det offentlige.

Bestemmelsen svarer til den danske retsplejelovs § 1007, stk. 2, 1. pkt., og forventes ligesom denne bestemmelse kun undtagelsesvist bragt i anvendelse.

TIL KAPITEL 33
FORURETTEDES STILLING

Som et led i kommissionens gennemgang af de nuværende regler om behandlingen af kriminalsager, er det blevet vurderet, om den forurettedes stilling i kriminalretsplejen er reguleret tilstrækkeligt tidssvarende. Om baggrunden for og indholdet af disse overvejelser henvises nærmere til betænkningens afsnit X, kap. 5.3.

Som det fremgår heraf, finder kommissionen, at der på en række punkter er behov for at ændre de nuværende regler og på andre områder foreslå en helt ny regulering.

Bistand til forurettede

Til § 332

Ved den foreslåede bestemmelse, der er ny, introduceres en adgang for den forurettede i en kriminalsag til at få beskikket en bisidder, der kan yde den forurettede personlig støtte og vejledning samt hjælp af mere almen og praktisk karakter.

Bisidderen kan f.eks. være en medarbejder fra socialforvaltningen eller en person fra den offervagt, som foreslås etableret, jf. betænkningens afsnit XII, kap. 3.5.

Blandt bisidderens opgaver vil kunne indgå en orientering af den forurettede om kriminalsagens forløb, ligesom bisidderen kan være til stede sammen med den forurettede under sagens behandling både i retten og under efterforskningen af sagen, f.eks. ved afhøring af forurettede

hos politiet. Desuden vil bisidderen kunne vejlede forurettede om de eksisterende tilbud til ofre, eksempelvis om adgangen til at få psykologhjælp mv.

I modsætning til bistandsadvokaterne efter den danske retsplejelov er det derimod ikke tanken, at bisidderen skal have beføjelser og opgaver af retlig karakter.

Efter *stk. 1, 1. pkt.,* beskikker retten i sager om overtrædelse af kriminallovens § 34 med hensyn til vold eller trussel herom, samt §§ 70, 73-76, 78, 80, stk. 1, 82, stk. 1, jf. 12, 84-85, 86, stk. 3, 87-88, og 108, efter anmodning en bisidder for den forurettede, medmindre lovovertrædelsen er af mindre alvorlig karakter, eller bisidderbeskikkelse må anses for åbenbart unødvendig.

Formuleringen af 1. pkt. indebærer, at bisidderbeskikkelse bør være hovedreglen i de opregnede sagstyper, men at retten i hver enkelt sag konkret må skønne, om lovovertrædelsen i den konkrete sag er af mindre alvorlig karakter, eller om beskikkelse af bisidder konkret må anses for åbenbart unødvendig. Undladelse af at beskikke bisidder i de opregnede sager kræver således ikke, at begge betingelser er opfyldt.

Efter *2. pkt.* har forurettede under 15 år krav på (men naturligvis ikke pligt til at acceptere) beskikkelse af bisidder, hvis sagen vedrører en overtrædelse af kriminallovens bestemmelser om seksualforbrydelser. Dette indebærer, at retten i disse tilfælde alene skal sikre sig, om den forurettedes stillingtagen er interesseret i at få beskikket en bisidder, men ikke vurdere, om betingelserne i stk. 1, 1. pkt., er opfyldt.

Det følger af *stk. 2*, at politiet skal vejlede forurettede om adgangen til bisidderbeskikkelse, og at det skal fremgå af sagen, at der er givet en sådan vejledning. Reglens primære sigte er, at den forurettede skal sikres kendskab til ordningen, og at retten i tilfælde, hvor det fremgår af sagen at politiet ikke har vejledt om adgangen til bisidderbeskikkelse, skal give denne vejledning.

I *stk. 3* er foreslået en bestemmelse, hvorefter politiet indbringer anmodningen om beskikkelse for retten. En sådan ordning vil være egnet til at sikre ordningen størst mulig effektivitet i modsætning til en ordning, hvor initiativet til bisidderbeskikkelse overlades til den forurettede selv.

Ved sagens indbringelse for retten bør politiet sørge for, at der er tilstrækkelige oplysninger til, at retten umiddelbart kan tage stilling til anmodningen. Politiet bør også så vidt muligt komme med forslag til, hvem der kan beskikkes som bisidder. Det forudsættes således, at retsformanden kan træffe afgørelse om at beskikke en bisidder uden at afholde et retsmøde – dvs. på skriftligt grundlag.

Efter *stk. 4* fastsætter retten bisidderens vederlag og dækning af afholdte udgifter. Bestemmelsen er udformet med udgangspunkt i § 330 om vederlag mv. til forsvarere.

I *stk. 5* er der givet hjemmel til, at Justitsministeren kan fastsætte nærmere regler om bisidderens opgaver og beføjelser, jf. herved de indledende bemærkninger til bestemmelsen.

Der henvises i øvrigt til betænkningens afsnit X, kap. 5.3.1.

Civile krav

Til § 333

Bestemmelsen, der erstatter den gældende kapitel 5, § 44, omhandler adgangen til at gøre civile krav gældende under behandlingen af en kriminalsag.

Det følger af *stk. 1, 1. pkt.*, at retten under kriminalsagen kan tilkende den forurettede erstatning hos tiltalte for den skade, der er forvoldt ved forbrydelsen. Bestemmelsen svarer på dette punkt til den nuværende bestemmelses stk. 1, men med en omformulering, der navnlig har til formål at fremhæve kravet om sammenhæng mellem forbrydelsen og den indtrufne skade.

Efter udkastets *2. pkt.* påhviler det politiet på den forurettedes anmodning at gøre kravet gældende under kriminalsagen. I modsætning til den gældende bestemmelse herom, hvorefter politiet skal yde den fornødne vejledning til forurettede med henblik på kravets fremsættelse, indebærer udkastet således, at det fremover er politiet selv, der skal gøre kravet gældende under behandlingen af kriminalsagen.

I *3. pkt.* er det med inspiration fra bl.a. reglerne i den danske færdselslov foreslået fastsat, at hvis der ikke kan opnås forlig mellem tiltalte og forurettede om erstatningen, skal erstatningsspørgsmålet afgøres under sagen, selv om tiltalte ikke findes skyldig i det forhold, som erstatningspåstanden vedrører. Det betyder en væsentlig styrkelse af den forurettedes retsstilling. Efter bestemmelsens *4. pkt.* kan erstatningsspørgsmålet afgøres uafhængigt af kriminalsagen i øvrigt, dvs. både før og efter, at retten tager stilling til skyldspørgsmålet.

Stk. 2 regulerer adgangen til at nægte at træffe afgørelse om erstatningskravet under kriminalsagen. Der er i forhold til gældende ret tale om en betydelig begrænsning i adgangen hertil, idet det efter udkastet alene kan ske i tilfælde, hvor erstatningskravet angår tingskade og rejser vanskelige retlige eller bevismæssige spørgsmål. Hvis erstatningskravet ikke afgøres under kriminalsagen, må forurettede i givet fald anlægge en civil sag mod tiltalte/skadevolderen..

I *stk. 3* er foreslået en bestemmelse, hvorefter der sammen med anklageskriftet og bevisfortegnelsen så vidt muligt vedlægges en særskilt opgørelse af det civile krav samt angivelse af dokumentation herfor. Baggrunden for forslaget er, at det efter det oplyste forekommer, at sådanne angivelser enten er påført anklageskriftet eller slet ikke foreligger. Hensynet til en hurtig og effektiv sagsbehandling også med hensyn til det civile krav taler for at fastsætte krav om, at der som altovervejende hovedregel skal udarbejdes et sådan særskilt dokument, og at det skal foreligge, når der rejses tiltale. Det forudsættes, at politiet i overensstemmelse med

den i stk. 1, 2. pkt., foreskrevne pligt til at gøre kravet gældende under kriminalsagen, i større eller mindre omfang forestår udarbejdelsen af dokumentet.

Formuleringen ”så vidt muligt” indebærer, at det også i tilfælde, hvor der ikke er forkyndt og indleveret et sådan dokument vedrørende det civile krav, vil være muligt for retten at tage stilling hertil under domsforhandlingen. Det kan f.eks. være tilfældet, hvor det under afhøringen af forurettede kommer frem, at denne har et krav mod gerningsmanden. I en sådan situation ville et absolut krav om indlevering og forkyndelse af en erstatningsopgørelse før domsforhandlingen kunne føre til en svækkelse af forurettedes retsstilling.

Det forudsættes dog selvsagt, at arbejdet med at udforme og indlevere en erstatningsopgørelse ikke må hindre, at kriminalsagen i øvrigt behandles så hurtigt som muligt.

Der henvises nærmere til betænkningens afsnit X, kap. 5.3.2.2

Til § 334

Det følger af den foreslåede bestemmelse, at et civilt krav mod en gerningsmand i en privat påtalt kriminalsag, forfølges på samme måde som kriminalsagen, dvs. i overensstemmelse med reglerne om civile sagers behandling, jf. henvisningen i § 302.

Bestemmelsen, der er ny, svarer indholdsmæssigt til den danske retsplejelovs § 994. Bestemmelsen indebærer – ud over en præcisering af, at reglerne om civile sagers behandling finder anvendelse – navnlig, at der skal nedlægges påstand om det civile krav mod tiltalte på samme måde som påstand nedlægges om en foranstaltning efter kriminalloven. Som følge heraf er det civile krav i denne type af sager ikke et såkaldt adhæsionskrav, og retten har derfor i disse sager ikke adgang til at udskille det civile krav fra kriminalsagen, modsat § 333.

Politiets vejledning om erstatning

Til § 335

Efter den foreslåede bestemmelse skal politiet vejlede om adgangen til at gøre et civilt krav gældende. Vejledningspligten omfatter både adgangen til at gøre kravet gældende under kriminalsagens behandling og oplysning om, hvordan den forurettede kan gøre kravet gældende under en civil sag, hvis retten afviser at afgøre kravet under kriminalsagen, jf. den foreslåede bestemmelse i § 333, stk. 2, 1. pkt. Politiet skal desuden vejlede om muligheden for at ansøge om erstatning hos Erstatningsnævnet (Nævnet vedrørende erstatning til ofre for forbrydelser) og i den forbindelse udlevere et ansøgningsskema. Det skal fremgå af sagen, at der er givet sådan vejledning.

Lov om erstatning fra staten til ofre for forbrydelser er sat i kraft for Grønland ved kgl. anordning nr. 472 af 25. september 1984 og kgl. anordning nr. 1197 af 21. december 1995. Efter

lovens § 10, stk. 3, skal politiet vejlede skadelidte om adgangen til at indgive ansøgning om erstatning.

Det findes af væsentlig betydning, at det også ved udformningen af reglerne om kriminalsagers behandling sikres, at politiet yder denne vejledning. Det foreslås derfor, at vejledningspligten i voldsoffererstatningslovens § 10, stk. 3, gentages i retsplejeloven og endvidere kombineres med et yderligere krav om, at det af sagen skal fremgå, at vejledningen er givet.

Vejledningen skal først og fremmest gives til den, der er forurettet i en voldssag. I tilfælde, hvor forurettede som følge af forbrydelsen er afgået ved døden, vil der efter omstændighederne kunne være adgang for de efterladte til at opnå erstatning, herunder forsørgertabserstatning, fra Erstatningsnævnet. I disse tilfælde vil politiets vejledning derfor skulle gives til de efterladte.

Der henvises i øvrigt til betænkningens afsnit X, kap. 5.3.3.

KAPITEL 34
ALMINDELIGE BESTEMMELSER OM EFTERFORSKNING OG AFHØRINGER

Anmeldelser af lovovertrædelser

Til § 336

Stk. 1 vedrører anmeldelse af lovovertrædelser og politiets adgang til at afvise indgivne anmeldelser. Stk. 1 svarer med redaktionelle ændringer til den danske retsplejelovs § 742, stk. 1. *Stk. 2* er enslydende med den danske retsplejelovs § 749, stk. 1. *Stk. 3* indeholder regler om underretning og om klageadgang og svarer med redaktionelle ændringer til den danske retsplejelovs § 749, stk. 3.

Iværksættelse og indstilning af efterforskning

Til § 337

Bestemmelsen omhandler politiets iværksættelse og indstilning af efterforskning og er en udbygning af den gældende retsplejelovs kapitel 5, § 5. *Stk. 1* svarer med redaktionelle ændringer til den danske retsplejelovs § 742, stk. 2. Fremskaffelse af oplysninger til brug for valget mellem flere mulige foranstaltninger, herunder foretagelse af personundersøgelser mm. er også et vigtigt led i efterforskningen. Efterforskning kan også foretages over for børn under 15 år, uanset at de ikke kan drages kriminalretligt til ansvar.

Stk. 2 svarer med redaktionelle ændringer til den danske retsplejelovs § 743.

Stk. 3 svarer med redaktionelle ændringer til den danske retsplejelovs § 749, stk. 2 og 3.

Politirapporter

Til § 338

Bestemmelsen vedrører politiets udarbejdelse af politirapporter og svarer med redaktionelle ændringer til den danske retsplejelovs § 744. Det væsentlige indhold af forklaringer, som afgives til politiet, skal skrives i politirapporten, jf. § 345. Politiets iagttagelser f.eks. på et gerningssted noteres også i politirapporten.

Forsvarerens rettigheder

Til § 339

Bestemmelsen omhandler forsvarerens rettigheder under efterforskningen og svarer med redaktionelle ændringer til den danske retsplejelovs § 745. Forsvarerens adgang efter *stk. 1* til politiets materiale er ikke begrænset til dokumenter, men omfatter f.eks. også genstande. Materialet skal have tilknytning til sagen, men det er ikke en betingelse, at det efter politiets opfattelse kan have betydning for sagen. Dokumenter, lydoptagelser og videobånd kan kopieres, og forsvareren skal derfor altid have kopi heraf.

Forsvareren har efter *stk. 2* adgang til at overvære politiets afhøringer af sigtede og ret til at stille yderligere spørgsmål, men må ikke blande sig i politiets afhøring. Efter *stk. 2 og 3* skal forsvareren i en række situationer være til stede ved forskellige efterforskningsskridt. Forsvareren har pligt til at medvirke til, at kriminalsagen fremmes mest muligt. Hvis forsvareren er til hinder for gennemførelsen af de pågældende efterforskningsskridt, kan retten af egen drift eller efter politiets anmodning fratage forsvareren hvervet i den pågældende sag og beskikke en anden forsvarer for sigtede.

Efter *stk. 4* kan politiet under visse betingelser undtagelsesvis give forsvareren pålæg om ikke at videregive de oplysninger, som modtages fra politiet. Pålægget kan udstrækkes, indtil tiltalte har afgivet forklaring under domsforhandlingen. Det kan belaste tillidsforholdet mellem sigtede og forsvareren, at forsvareren kan være i besiddelse af oplysninger, som forsvareren ikke må videregive til og drøfte med sigtede. Ikke desto mindre bør forsvareren som udgangspunkt orientere sig i det materiale, der er omfattet af et pålæg, således at forsvareren kan varetage den sigtedes interesser og tage stilling til, om pålægget skal indbringes for retten, jf. § 340. Forsvareren er berettiget til at orientere klienten om, at der foreligger materiale med tavshedspålæg uden at omtale materialets indhold. Dette kan have betydning for forsvarerens og den sigtedes drøftelser af, om den sigtede bør lade sig afhøre af politiet.

Uenighed om efterforskningen

Til § 340

Bestemmelsen vedrører afgørelsen af uenigheder mellem politiet og den sigtede og svarer med redaktionelle ændringer til den danske retsplejelovs § 746, stk. 1. Bestemmelsen vedrører, for så vidt angår politiets efterforskningsskridt, alene uenighed om lovligheden heraf og ikke uenighed om hensigtsmæssigheden.

Til § 341

Bestemmelsen svarer med redaktionelle ændringer til den danske retsplejelovs § 746, stk. 2. Bestemmelsen finder også anvendelse, hvis en frist, som er fastsat af retten, overskrides, uden at politiet forinden har anmodet om fristens forlængelse.

Retsmøder under efterforskningen

Til § 342

Bestemmelsen svarer med redaktionelle ændringer til den danske retsplejelovs § 747.

Bevisførelsen i kriminalsager finder som hovedregel sted for den dømmende ret under domsforhandlingen (princippet om bevisumiddelbarhed). Det foreslås, at denne hovedregel skal kunne fraviges i særlige tilfælde, således at der inden domsforhandlingen afholdes et særligt retsmøde med henblik på at sikre et eller flere beviser i sagen (anticiperet bevisførelse). Retten kan, uden anmodning herom fra politiet eller forsvareren, bestemme, at et sådant retsmøde skal afholdes. Retten skal ved sin stillingtagen tage hensyn til den sigtedes ønsker og muligheden for at begrænse anvendelsen af tilbageholdelse i isolation. En sigtet bør normalt ikke efter eget ønske kunne fastholde en tilbageholdelse i isolation, hvis grundlaget for isolationen kan fjernes ved bevissikring ved et forudgående retsmøde.

Til § 343

Stk. 1 svarer med redaktionelle ændringer til den danske retsplejelovs § 748, stk. 1. *Stk. 2 og 3* svarer med redaktionelle ændringer til den danske retsplejelovs § 748, stk. 5 og 6. *Stk. 4* er enslydende med den danske retsplejelovs § 748, stk. 4. Formålet vil normalt forspildes, hvis den sigtede på forhånd orienteres om politiets ønsker om et tvangsindgreb. Kravet om forudgående underretning gælder derfor ikke i disse tilfælde, jf. stk. 1.

Til § 344

Bestemmelsen vedrører forsvarerens underretning om og deltagelse i retsmøder og svarer med redaktionelle ændringer til den danske retsplejelovs § 748, stk. 2 og 3.

Afhøringer ved politiet

Til § 345

Bestemmelsen vedrører politiets afhøringer. *Stk. 1* svarer med redaktionelle ændringer til den danske retsplejelovs § 750. Enhver har pligt til på politiets anmodning at oplyse navn, adresse og fødselsdato men derimod ikke (de sidste fire cifre af) cpr.nr.

Stk. 2 svarer til den danske retsplejelovs § 751, stk. 1. Den anvendte formulering af stk. 2 tager ikke sigte på at bestemme, hvilket sprog rapporten skrives i. Med hensyn til dette spørgsmål henvises til afsnit IV, kap. 23, afsnit V og afsnit VIII, kap. 3.

Stk. 3 svarer til den danske retsplejelovs § 751, stk. 2 med de tilføjelser, at det lovfæstes, at den afhørte skal tilbydes at underskrive rapporten, og at det skal fremgå af rapporten, at procedureglerne er overholdt.

Stk. 4 svarer med redaktionelle ændringer til den danske retsplejelovs § 751, stk. 3.

Til § 346

Bestemmelsen vedrører politiets afhøringer og er enslydende med den danske retsplejelovs § 752. Afhøring kan også ske af unge under 15 år, uanset at de ikke kan drages kriminalretligt til ansvar. Sigtede må ikke rådføre sig med sin forsvarer eller andre angående den umiddelbare besvarelse af et stillet spørgsmål, jf. *stk. 4*. Sigtede må derimod godt drøfte med sin forsvarer om, hvorvidt sigtede bør undlade at besvare politiets spørgsmål, jf. *stk. 1*.

Til § 347

Bestemmelsen er enslydende med den danske retsplejelovs § 753 og vedrører politiets afhøring af personer, der ikke er sigtede.

Afhøringer i retten

Til § 348

Bestemmelsen er enslydende med den danske retsplejelovs § 754 og vedrører rettens afhøringer.

KAPITEL 35
ANHOLDELSE OG TILBAGEHOLDELSE

Anholdelse

Anholdelsesbetingelser

Til § 349

Bestemmelsen er en videreførelse af den gældende retsplejelov kapitel 5, § 13, og svarer til den danske retsplejelovs § 755. Efter kriminalloven har alle lovovertrædelser hidtil været undergivet offentlig påtale. I udkastet til ny kriminallov foreslås privat påtale indført i injuriesager. Derfor anføres det udtrykkeligt i stk. 1 og 2, at anholdelse alene kan ske i sager, der er undergivet offentlig påtale.

Anholdelsesgrundene i *stk. 1* svarer til grundene til tilbageholdelse (fængsling), men kravene til beviset for deres tilstedeværelse er mindre, da anholdelse alene har en foreløbig og kortvarig karakter. Mistanken skal dog have en vis styrke, jf. bestemmelsen i stk. 1 om, at den anholdte skal være mistænkt med ”rimelig grund”.

Efter den gældende retsplejelovs kapitel 5, § 13, stk. 2, har private adgang til at foretage anholdelse, hvis den anholdte er truffet under eller i umiddelbar tilknytning til udøvelsen af en lovovertrædelse, og lovens almindelige betingelser for anholdelse er opfyldt. Det er på den ene side ønskeligt, at frihedsberøvelse i form af anholdelse i videst muligt omfang forbeholdes politiet, hvorved der også opnås den størst mulige sikkerhed for, at anholdelse kun foretages, når det er nødvendigt, og sker på en forsvarlig, rolig og besindig måde. På den anden side sker det ofte, at private borgere overrasker lovovertrædere under udførelsen af den ulovlige gerning. Det vil da føles helt urimeligt, hvis der ikke var adgang til at pågribe og tilbageholde lovovertræderen indtil politiet kan komme til stede, eller den anholdte kan overgives til politiet. Det foreslås derfor i *stk. 2* at opretholde denne adgang for private til at foretage anholdelse. Den anholdte skal snarest muligt overgives til politiet med oplysning om tidspunktet og grundlaget for anholdelsen. Politiets opgaver bliver også på dette område i et vist omfang udført af kommunefogederne.

Stk. 3 giver politiet adgang til at anholde enhver, der er til stede, og som kan mistænkes for ulovlig deltagelse i de angivne tilfælde af sammenstimlen eller slagsmål. Der kan ikke stilles store krav til mistankens styrke i disse tilfælde, men en persons blotte tilstedeværelse er ikke i sig selv en tilstrækkelig anholdelsesgrund; yderligere momenter, som indicerer ulovlig deltagelse f.eks. andres udsagn, besiddelse af våben eller andre genstande, den pågældendes fysiske tilstand eller påklædnings udseende mm., skal foreligge.

Til § 350

Stk. 1 og 2 svarer i hovedsagen til den gældende retsplejelovs kapitel 5, § 14, og den danske retsplejelov § 756. Hvis vilkår, som er fastsat i en dom til tilsyn eller behandling eller anbringelse overtrædes, er der behov for at kunne anholde den pågældende med henblik på at reetablere tilsyns- eller behandlingsforløbet eller genindsætte den pågældende på anbringelsesstedet. Der er et tilsvarende behov for at kunne anholde den pågældende, hvis vilkår, som er fastsat i en afgørelse om prøveløsladelse eller prøveudskrivning eller betinget benådning, overtrædes.

Til § 351

Bestemmelsen er en præcisering af den gældende retsplejelov kapitel 5, § 33, og *stk. 1* er enslydende med den danske retsplejelov § 757. *Stk. 2* er en præcisering af gældende praksis, som er i overensstemmelse med principperne i retsplejelovens kapitel 5, § 16, stk. 1 og 2. Retsplejeloven indeholder også i § 150, stk. 1, nr. 2, en bestemmelse om anholdelse af lovligt indkaldte vidner.

Til § 352

Bestemmelsen er enslydende med den gældende retsplejelovs kapitel 5, § 13, stk. 4, og den danske retsplejelovs § 755, stk. 4. Det følger af bestemmelsen, at anholdelse ikke må foretages, hvis frihedsberøvelse efter sagens art eller omstændighederne i øvrigt ville være et uforholdsmæssigt indgreb. Proportionalitetskravet foreslås udskilt til en særskilt bestemmelse, da proportionalitetskravet også bør gælde ved anholdelse efter § 350, jf. den gældende retsplejelovs kapitel 5, § 14. Lignende proportionalitetsgrundsætninger gælder for andre tvangsindgreb under efterforskningen.

Til § 353

Bestemmelsen svarer sammen med §§ 368 og 437 til den gældende retsplejelovs kapitel 5, § 20 a, som blev indføjet i retsplejeloven ved lov nr. 188 af 23. marts 1992 om ændring af retsplejeloven. Bestemmelserne sikrer landstingsmedlemmer en parlamentarisk immunitet svarende til den, som efter grundlovens § 57 tilkommer medlemmer af Folketinget. Den parlamentariske immunitet gælder i hele riget. Den henvises supplerende til afsnit X, kap. 6.4.

Fremgangsmåden ved anholdelse

Til § 354

Kravet om skånsomhed ved anholdelsen mv. er lovfæstet i den gældende retsplejelovs kapitel 5, § 15, stk. 1. Formuleringen af *stk. 1* i den foreslåede bestemmelse er enslydende med den danske retsplejelov § 758, stk. 1, 1. pkt.

Stk. 2 svarer til den gældende retsplejelovs kapitel 5, § 15, stk. 2, og den danske retsplejelov § 758, stk. 2, idet det dog udtrykkeligt er fastslået, at underretningen af den anholdte skal ske på et sprog, som den anholdte forstår. Dette krav følger af Den Europæiske Menneskerettighedskonventions artikel 5, stk. 2. Stk. 2 finder direkte anvendelse på personer, som anholdes pga. mistanke om lovovertrædelser, der er undergivet offentlig påtale.

Stk. 3 om besigtigelse af den anholdtes person efter reglerne for legemsindgreb er ny, idet reglerne for ransagning hidtil er blevet anvendt. Efter den gældende retsplejelovs kapitel 5, § 15, stk. 1, er der adgang til at tage genstande i bevaring, og det opretholdes. Stk. 3 svarer til den danske retsplejelovs § 758, stk. 1, 2. og 3. pkt.

Bestemmelsen i *stk. 4*, hvorefter den anholdte under anholdelsen ikke er undergivet andre indskrænkninger i sin frihed, end hvad der er nødvendigt af hensyn til formålet med anholdelsen og ordenshensyn, er ny men svarer til gældende praksis og er enslydende med den danske retsplejelov § 758, stk. 1, 4. pkt. Der henvises supplerende til omtalen i betænkningens afsnit X, kap. 7.1. Udenlandske statsborgere, der anholdes i Danmark, har endvidere ifølge Wienerkonventionen af 24. april 1963, der blev ratificeret af Danmark den 25. oktober 1972, ret til at kontakte deres lands ambassade eller konsulat. Dette fremgår ligeledes af Justitsministeriets cirkulære af 20. juni 2001 til politi og anklagemyndigheden, som også er omtalt i afsnit X, kap. 7.1.

Stk. 5 giver politiet adgang til at lade retten træffe afgørelse om en mistænkt skal anholdes. Hvis en sigtet, der er lovligt indkaldt til et retsmøde med oplysning om, at udeblivelse kan medføre anholdelse, udebliver uden oplyst lovligt forfald, kan retten beslutte, at han skal anholdes, jf. § 351. Hvis et vidne udebliver under tilsvarende omstændigheder, kan retten ligeledes træffe beslutning om anholdelse, jf. § 150, stk. 1, nr. 2.

Løsladelse

Til § 355

Bestemmelsen er enslydende med den nuværende bestemmelse i retsplejelovens kapitel 5, § 16, stk. 1, og svarer til danske retsplejelov § 760, stk. 1.

Fremstilling i retten

Til § 356

Stk. 1 svarer med redaktionelle ændringer til retsplejelovens kapitel 5, § 16, stk. 2, og den danske retsplejelov § 760, stk. 2.

Bestemmelsen i s*tk. 2, 1. led*, der er ny, tager sigte på den situation, hvor sigtede ikke kan fremstilles for den stedlige kredsret inden for 24 timer, jf. stk. 1, fordi der enten ikke er nogen dommer eller fordi, pågældende har forfald. I sådanne tilfælde skal den sigtede inden for de

24 timer fremstilles for en anden kredsret under anvendelse af fjernkommunikation med billede (videokonference). Med dommeren menes både den faste kredsdommer, den midlertidigt beskikkede dommer og den beskikkede hjælpedommer, jf. den foreslåede § 20. Fremstilling under anvendelse af videokonference kan således kun ske, hvis ikke der er mulighed for, at sigtede kan fremstilles fysisk for en dommer, der skal tage stilling til spørgsmålet om tilbageholdelse.

Bestemmelsen er primært indsat som en konsekvens af kravet om, at kredsdommere fremover skal have en særlig kredsdommeruddannelse, jf. § 12, stk. 2. På grund af uddannelseskravet kan det frygtes, at navnlig kredsdommerstillingerne i de mindre byer i visse perioder vil være ubesatte. Er dette tilfældet, og er der hverken mulighed for fremstilling for en midlertidigt beskikket kredsdommer eller en hjælpedommer, må sigtede nødvendigvis kunne fremstilles for en dommer på anden vis. Bestemmelsen gives således hjemmel til, at sigtede kan fremstilles for en kredsdommer, der er placeret i en anden by under anvendelse af fjernkommunikation med billede (videokonference). Idet bestemmelsen bl.a. tager sigte på mere varigt fravær, forudsættes det, at domstolene i sådanne situationer vil være beredt på at håndtere fremstillinger via videokonference.

Bestemmelsen i *stk. 2, 2. led*, der ligeledes er ny, tager sigte på den situation, hvor sigtede ikke fysisk kan fremstilles for en dommer inden for 24 timer, fordi sigtede er pågrebet uden for det sted, hvor retten har sit sæde, og ikke kan bringes til stede inden fristens udløb. I denne situation skal sigtede ligeledes – hvis det er muligt – fremstilles under anvendelsen af fjernkommunikation. Da hindringen i dette tilfælde ikke skyldes den lokale kredsdommers (eller midlertidige kredsdommers/hjælpedommers) fravær, men derimod sigtedes "fravær", skal fremstillingen så vidt muligt ske for den kredsret, hvortil sigtede skulle være bragt. Er dette ikke muligt, kan fremstillingen ske via fjernkommunikation for en anden kredsret. Er sigtede eksempelvis pågrebet i en bygd, hvor der er fjernkommunikationsudstyr, og kan han ikke bringes til den by i retskredsen, hvor kredsretten har sit sæde, skal han fremstilles for den pågældende kredsret under anvendelse af fjernkommunikationsudstyret. Er dette imidlertid ikke muligt – eksempelvis fordi den pågældende kredsret ikke har fjernkommunikationsudstyr – kan sigtede fremstilles for en anden kredsret, der har sådant udstyr til rådighed.

Hverken bestemmelsen i stk. 2, 1. led eller 2. led giver i modsætning til stk. 3 hjemmel til at fremstillingen kan ske efter de 24 timer.

Bestemmelsen i stk. 2, 2. led er begrundet i de samme forhold som bestemmelsen i stk. 3, jf. herom straks nedenfor, men har – som den er formuleret – forrang for stk. 3, idet sigtede så vidt muligt skal fremstilles inden for 24 timer.

Stk. 3 svarer med redaktionelle ændringer til retsplejelovens kapitel 5, § 16, stk. 3. Bestemmelsen er begrundet i de særlige geografiske og vejrmæssige forhold i Grønland og har ingen parallel i den danske retsplejelov. Grundlovens § 71, stk. 3 bestemmer, at "enhver, der anholdes, skal inden 24 timer stilles for en dommer". Det fremgår dog også af bestemmelsen, at dette krav for Grønlands vedkommende kan fraviges ved lov, "for så vidt dette efter de stedli-

ge forhold må anses for påkrævet". Efter Den Europæiske Menneskerettighedskonventions art. 5, stk. 1, litra c, kan en person anholdes med det formål at blive stillet for retten, når der er begrundet mistanke om, at vedkommende har begået en forbrydelse. Efter bestemmelsens stk. 3 skal den anholdte "ufortøvet" stilles for en dommer eller anden øvrighedsperson, der ved lov er bemyndiget til at udøve domsmyndighed. Om fremstillingen er sket ufortøvet beror på en konkret vurdering, idet Den Europæiske Menneskerettighedskonvention – modsat grundloven – ikke indeholder en absolut frist. Ved denne konkrete vurdering kan der bl.a. tages hensyn til geografiske og vejrmæssige forhold.

Fremstilling af en sigtet skal fortrinsvis ske for den lokale kredsdommer eller den midlertidigt beskikkede kredsdommer. Kan dette ikke ske, skal der ske fremstilling for den beskikkede hjælpedommer, jf. udkastet til retsplejelovens § 20. Er der ikke sådanne dommere eller er disse fraværende, eller er sigtede "fraværende", skal der ske fremstilling under anvendelse af fjernkommunikation. Alene hvis dette heller ikke kan ske, er der mulighed for at fremstille den anholdte efter 24timers-fristens udløb.

Opretholdt anholdelse

Til § 357

Efter den danske retsplejelov § 760, stk. 4 og 5, kan retten, når den på grund af de foreliggende oplysningers utilstrækkelighed eller af anden grund ikke finder straks at kunne tage stilling til spørgsmålet om tilbageholdelse, beslutte, at den anholdte skal forblive under anholdelse i maksimalt 3 x 24 timer.

Opretholdelse af en anholdelse i 3 x 24 timer sker, hvis retten finder, at der på den ene side er tilstrækkeligt grundlag for at sikre den pågældendes tilstedeværelse i 3 døgn, men at der på den anden side ikke er tilstrækkeligt grundlag for at varetægtsfængsle/tilbageholde. Opretholdelse af en anholdelse i 3 døgn giver således politiet "arbejdsro" til at efterforske sagen, uden at den pågældende kan hindre sagens opklaring, men er på den anden side også et signal om, at den pågældende vil blive løsladt efter de 3 døgn, hvis politiet ikke finder yderligere beviser.

Den gældende retsplejelov indeholder ikke en tilsvarende bestemmelse. Det findes imidlertid hensigtsmæssigt også i Grønland at indføre denne "mellemform" mellem tilbageholdelse og løsladelse, hvorfor dette foreslås. Retten kan i stedet for anholdelse vælge at undergive den anholdte forholdsregler efter reglerne i § 360 om surrogattilbageholdelse.

Tilbageholdelse

Betingelser for tilbageholdelse

Til § 358

Bestemmelsen indeholder de almindelige betingelser for tilbageholdelse, der svarer til varetægtsfængsling efter den danske retsplejelov. Den foreslåede bestemmelse i *stk. 1* svarer indholdsmæssigt til den gældende retsplejelovs kapitel 5, § 18, stk. 1, og den danske retsplejelovs § 762, stk. 1.

I bemærkningerne til udkastet til den gældende retsplejelovs kapitel 5, § 18, stk. 1, (Folketingstidende 1982-83, tillæg A, sp. 693) anføres om adgangen til tilbageholdelse bl.a., at:

> ”Det er det enkelte tilfældes grovhed eller omfanget af den kriminelle, ikke tidligere, pådømte aktivitet, der udgør grundbetingelsen, og det betyder, at retten ikke skal gå ind på overvejelse af, om de konkrete omstændigheder måtte føre til at undlade en frihedsberøvende foranstaltning”.

I bemærkningerne anføres videre, at:

> ”Ordene ”der efter loven kan medføre idømmelse af frihedsberøvelse” har kun selvstændig betydning i forhold til særlovgivningen”.

Den hidtidige praksis med hensyn til tilbageholdelse forudsættes opretholdt med den modifikation, som følger af det nedenfor anførte om proportionalitetsreglen i stk. 3. Med hensyn til kravene til lovovertrædelsernes grovhed henvises til de almindelige bemærkninger ovenfor.

Efter bestemmelsens *stk. 1, nr. 2, litra a*, er tilbageholdelse betinget af, at der på grund af sigtedes forhold er bestemte grunde til at antage, at sigtede vil unddrage sig forfølgningen eller fuldbyrdelsen. Ikke blot den varige unddragelse men også fare for midlertidig unddragelse, herunder fra domsforhandlingen, kan begrunde tilbageholdelse. Ved vurderingen af unddragelsesfaren, jf. stk. 1, nr. 2, litra a, skal der lægges afgørende vægt på sigtedes personlige forhold i videste forstand, herunder styrken og stabiliteten af sigtedes eventuelle familiære, erhvervsmæssige, økonomiske og bopælsmæssige tilknytning til lokalsamfundet og Grønland. Sigtedes tidligere adfærd under eventuelle tidligere kriminalsager og styrken af truslen om foranstaltninger bør også tillægges betydning. Retten skal træffe sin beslutning på grundlag af en samlet vurdering af de nævnte hensyn, og udsigt til en hård foranstaltning bør ikke i sig selv begrunde tilbageholdelse uden inddragelse af de øvrige hensyn i vurderingen.

Efter bestemmelsens *stk. 1, nr. 2, litra b*, er tilbageholdelse betinget af, at der på grund af sigtedes forhold er bestemte grunde til at frygte, at sigtede på fri fod vil begå nye alvorlige lovovertrædelser. Gentagelsesfare må især antages at foreligge, hvis lovovertrædelsen er begået under undvigelse, prøveløsladelse, udgang, ophold uden for anstalten, eller når lovovertrædelsen er begået, medens der verserer sag mod sigtede for et tilsvarende, tidligere forhold. Det samme vil kunne være tilfældet, hvis sigtedes personlige eller sociale forhold for tiden er så ustabile, at der er en nærliggende fare for fortsat kriminalitet, eller hvis sigtede er en psykisk

uligevægtig person, der har gjort sig skyldig i vold eller trusler, og som på fri fod kan frygtes at ville gøre sig skyldig i en alvorlig forbrydelse. Den blotte omstændighed, at sigtede tidligere er dømt for tilsvarende kriminalitet er ikke sig selv tilstrækkelig til tilbageholdelse; men hvis de tidligere lovovertrædelsers antal og hyppighed i forening med de øvrige oplysninger afslører et vanemæssigt kriminalitetsmønster, vil tilbageholdelse kunne ske. Kriminalitetens art har også betydning for vurderingen af gentagelsesrisikoen, idet nogle forbrydelser normalt har en enkeltstående karakter, og andre gentages ofte.

Efter bestemmelsens *stk. 1, nr. 2, litra c*, er tilbageholdelse betinget af, at der på grund af sigtedes forhold er bestemte grunde til at antage, at sigtede vil vanskeliggøre forfølgningen i sagen, navnlig ved at fjerne spor eller advare eller påvirke andre. Risikoen for at sigtede på retsstridig måde modvirker forfølgningen kan også forebygges på andre og mindre indgribende måder end ved tilbageholdelse, f.eks. ved ransagning og beslaglæggelse jf. §§ 407-411, 415-417 og 419-425. Tilbageholdelse kan i overensstemmelse med det almindelige kriminalprocessuelle proportionalitetsprincip kun ske, hvis formålet ikke kan opnås på en for sigtede mindre indgribende måde.

Den foreslåede bestemmelse i *stk. 2* er enslydende med den gældende retsplejelovs kapitel 5, § 18, stk. 2. Efter bestemmelsen er det en betingelse for tilbageholdelse, at mistanken er "særlig bestyrket", og retshåndhævelseshensynet skal kræve, at sigtede ikke er på fri fod. Bestemmelsen svarer til den danske retsplejelovs § 762, stk. 2, nr. 1.

Den foreslåede bestemmelse i *stk. 3* er en udbygning af den gældende retsplejelovs kapitel 5, § 18, stk. 3. Tilbageholdelse forudsætter, at sigtede må forventes at blive idømt en frihedsberøvende foranstaltning. Der henvises supplerende til omtalen i betænkningens afsnit X, kap. 7.1.

Ved afgørelsen af, om en person bør tilbageholdes, skal retten foretage en konkret afvejning af alle de omstændigheder, som har betydning for afgørelsen. Disse omstændigheder er foruden sagens karakter og grovhed, kriminalitetens art og den forventede foranstaltning, hvis sigtede findes skyldig, den forstyrrelse af sigtedes forhold, som frihedsberøvelsen vil betyde. I den forbindelse må det indgå i overvejelserne, under hvilke forhold tilbageholdelsen sker.

Til § 359

Bestemmelsen svarer til den gældende retsplejelovs kapitel 5, § 18 a. Bestemmelsen er formuleret på baggrund af den danske retsplejelovs § 763, men den er væsentligt forenklet. Bestemmelsen kan anvendes til at tilbageholde personer, som er undveget fra institutioner eller andre anbringelsessteder, indtil man har fremskaffet et nyt anbringelsessted. Tilbageholdelsen vil hyppigt have den samme funktion som f.eks. midlertidig anbringelse i anstalt efter den foreslåede bestemmelse i kriminallovens § 134, stk. 2, jf. den gældende kriminallovs § 101, stk. 2], det vil sige dels skabe mulighed for at knytte en afbrudt kontakt til tilsynet, dels tjene som en reaktion på den domfældtes vilkårsovertrædelse.

Mindre indgribende forholdsregler

Til § 360

Den foreslåede bestemmelser i *stk. 1* svarer i hovedsagen til den gældende retsplejelovs kapitel 5, § 18 b, hvorefter sigtedes samtykke ikke kræves for at anvende alternativer til fængsling, hvilket er i modsætning til den danske retsplejelovs § 765. Det foreslås, at anvendelse af alternativer til tilbageholdelse som klar hovedregel skal forudsætte den sigtedes samtykke. Hvis tilbageholdelse er utilrådeligt pga. f.eks. den sigtedes unge alder eller psykiske tilstand, kan retten dog uden sigtedes samtykke træffe bestemmelse efter stk. 1. Tiltalte kan under en kriminalsag dømmes til tilsyn, og en sådan dom kan fuldbyrdes. Ved brug af alternativer til tilbageholdelse kan en senere tilsynsdom så at sige foregribes ved at foranstaltninger som f.eks. tilsyn eller antabusbehandling iværksættes om alternativ til tilbageholdelse.

Listen i *stk. 2* over mulige forholdsregler er ikke udtømmende, hvilket er tydeliggjort ved nr. 8, som er tilføjet i forhold til den danske retsplejelovs § 765, stk. 2, som listen ellers svarer til. De mulige forholdsregler kan kombineres. Retten kan delegere den nærmere udformning af de fastsatte forholdsregler. Sigtede kan indbringe de præciserende afgørelser for retten, jf. § 361 eller § 380, stk. 2. Bestemmelsen i *stk. 2, nr. 7*, hvorefter retten kan beslutte, at sigtede i stedet for at blive tilbageholdt kan stille en af retten fastsat økonomisk sikkerhed for sin tilstedeværelse, er alene tænkt at blive anvendt rent undtagelsesvis. Retten fastsætter i givet fald sikkerhedens størrelse og art.

I *stk. 3* bestemmes, at sikkerhedsstillelsen, hvis sigtede ikke møder til retsmødet eller til fuldbyrdelsen af en eventuel dom, tilfalder statskassen. Bestemmelsen svarer til den danske retsplejelovs § 765, stk. 4.

I *stk. 4* foreslås, at justitsministeren kan fastsætte regler om meddelelse af tilladelse til udgang mv. til personer, der er anbragt i institution eller hospital mv. i medfør af stk. 2, nr. 3 eller 4 (surrogattilbageholdelse), når der ikke i øvrigt er taget stilling hertil. Bestemmelsen svarer stort set til den danske retsplejelovs § 765, stk. 5, der dog udtrykkeligt bestemmer, at justitsministeren fastsætter regler efter forhandling med socialministeren og sundhedsministeren. På tilsvarende vis forudsættes der optaget forhandlinger med Grønlands hjemmestyre, hvorunder social- og sundhedsområdet hører, forud for udstedelse af regler i medfør af § 360, stk. 4.

I Danmark er der i medfør af bl.a. den danske retsplejelovs § 765, stk. 5, udstedt bekendtgørelse nr. 680 af 10. juli 2000 om udgangstilladelse mv. til personer, der er anbragt i hospital eller institution i henhold til strafferetlig afgørelse eller i medfør af farlighedsdekret.

Sagens behandling i retten og sigtedes tilstedeværelse

Til § 361

Stk. 1 svarer til den gældende retsplejelovs kapitel 5, § 17, stk. 2, 1. pkt., og den danske retsplejelovs § 764, stk. 1. Spørgsmålet om tilbageholdelse skal – når det er muligt – afgøres af den ret, der må forventes at skulle behandle en efterfølgende kriminalsag. Det foreslås, at rettens afgørelse skal træffes ved en beslutning, som skal konkret begrundes, jf. § 362, stk., 1. Det følger af § 320, stk. 1, nr. 1, at sigtede skal have adgang til bistand af en forsvarer, når der er nedlagt påstand om, at han skal tilbageholdes eller undergives forholdsregler, der træder i stedet herfor, jf. §§ 358-360. Den sigtede skal inden afhøringen have lejlighed til en samtale med forsvareren, men der findes ikke behov for at lade dette fremgå udtrykkeligt af lovteksten.

Stk. 2 og 3 er en udvidelse af den gældende retsplejelovs kapitel 5, § 17, stk. 1, og svarer til den danske retsplejelovs § 764, stk. 2. Det foreslås ved formuleringen af stk. 2, at det skal være muligt at træffe afgørelse om tilbageholdelse, uden at den sigtede er eller kan bringes til stede (”in absentia”). Fremstilling af den sigtede kan ikke undlades på grund af sproglige hindringer eller fordi, det er umuligt at fremskaffe en tolk. Er der truffet beslutning om tilbageholdelse mv. ”in absentia”, skal sigtede fremstilles i retten inden 24 timer, efter at sigtede er indbragt her til landet. Hvis der har foreligget andre hindringer for sigtedes fremstilling, skal sigtede fremstilles i retten inden 24 timer, efter at disses ophør.

Stk. 4 svarer til retsplejelovens kapitel 5, § 18 c, stk. 2 og den danske retsplejelovs § 766.

Afgørelse om tilbageholdelse mv.

Til § 362

En beslutning om tilbageholdelse skal konkret begrundes med henvisning til både de anvendte retsregler og de konkrete omstændigheder i sagen, som retten har lagt vægt på ved sin afgørelse. Kredsdommernes hidtidige beslutninger om tilbageholdelse har også skulle begrundes, jf. retsplejelovens kapitel 5, § 17, stk. 2. Hvis den sigtede er til stede i retsmødet, skal vedkommende straks gøres bekendt med begrundelsen for rettens afgørelse og vejledes om sin kæreadgang, hvilket også følger af den gældende retsplejelovs kapitel 5, § 18 c, stk. 1.

I *stk. 3* foreslås, at hvis sigtede ikke var til stede i retsmødet, skal vedkommende snarest muligt have samme underretning og vejledning som, hvis vedkommende havde været til stede. Det forudsættes, at politiet efter rettens bestemmelse giver denne vejledning i forbindelse med forkyndelsen af rettens beslutning. Bestemmelsen svarer i hovedsagen til den danske retsplejelov § 764, stk. 4.

Frist for tilbageholdelse mv. og fristforlængelse

Til § 363

Fristreglerne svarer for sigtede, der er til stede, til den gældende retsplejelovs kapitel 5, § 18 c, stk. 1. Det foreslås i stk. 1, at beslutning om tilbageholdelse af sigtede, der ikke er til stede (tilbageholdelse "in absentia") skal kunne træffes for en ubegrænset periode, indtil de pågribes, hvorefter fremstilling i retten skal ske, jf. § 361, stk. 3. Reglerne i §§ 361 og 362 finder, indtil dom er afsagt i 1. instans, tilsvarende anvendelse på retsmøder og beslutninger om fristforlængelse efter stk. 2, hvilket der – i modsætning til den danske retsplejelov – ikke findes behov for udtrykkeligt at medtage i lovteksten. Bestemmelsen svarer til den danske retsplejelovs § 767, stk. 1.

Kære af fristforlængelse

Til § 364

Bestemmelsen er ny og svarer i hovedsagen til den danske retsplejelovs § 767, stk. 3. Efter denne bestemmelse, har den varetægtsfængslede krav på at få et kæremål behandlet mundtligt i landsretten, hvis en varetægtsfængsling eller anden frihedsberøvelse forlænges, således at den udstrækkes til over 3 måneder. Det foreslås i *stk. 1*, at indføre en tilsvarende bestemmelse i Grønland. Af *stk. 3* fremgår, at når landsretten én gang har behandlet et kæremål efter 1. eller 2. pkt., afgør landsretten, om senere anmodninger om mundtlig behandling skal imødekommes.

De trafikale forhold i Grønland vil ofte vanskeliggøre sigtedes tilstedeværelse under forhandlingen af kæremålet. Det foreslås derfor i *stk. 2*, at landsretten kan beslutte, at den mundtlige behandling af kæremålet skal foregå ved anvendelse af fjernkommunikation (dvs. telefon, videokonferenceudstyr eller lignende teknisk udstyr) efter reglerne i den foreslåede § 163.

Den sigtede, som fremstilles i grundlovsforhør, har efter Den Europæiske Menneskerettighedskonventions art. 5, stk. 3, som udgangspunkt krav på personlig foretræde for retten, hvilket opfyldes ved behandlingen i kredsretten. Sigtede har derimod efter Den Europæiske Menneskerettighedskonvention som udgangspunkt ikke krav på personlig foretræde for retten under kæremålsbehandlingen i landsretten.

Ophør af tilbageholdelse mv.

Til § 365

Bestemmelsen er enslydende med den gældende retsplejelovs kapitel 5, § 18 e, og svarer til den danske retsplejelovs §§ 768 og 769.

Stk. 1 fastslår, at tilbageholdelsen eller de forholdsregler, der træder i stedet herfor, skal ophøre, når de omstændigheder, som har begrundet indgrebet, ikke længere er til stede. Især risikoen for, at sigtede vil vanskeliggøre forfølgningen i sagen, jf. § 358, stk. 1, nr. 2, litra c, kan formindskes eller efter omstændighederne helt bortfalde under sagens efterforskning. Hvis tilbageholdelsesperioden nærmer sig længden af den frihedsberøvende foranstaltning, som den sigtede må forventes at blive idømt, tilsiger proportionalitetskravet i § 358, stk. 3, at sigtede sættes på fri fod. Bestemmelsen svarer til den danske retsplejelovs § 768, 1. pkt.

Stk. 2 fastslår, at retten har en selvstændig pligt til at påse, at tilbageholdelsen ikke udstrækkes længere end nødvendigt, og skal, hvis politiets efterforskning ikke fremmes med tilstrækkelig hurtighed, og fortsat tilbageholdelse eller anden forholdsregel ikke er rimelig, ophæve den. Bestemmelsen svarer til den danske retsplejelovs § 768, 2. pkt.

Tilbageholdelse mv. under domsforhandlingen

Til § 366

Bestemmelsen er ny og svarer til den danske retsplejelovs § 767, stk. 2. I *stk. 1* foreslås, at hvis fristen for en tilbageholdelse efter § 363, stk. 1 eller 2, er fastsat, så den udløber, den dag domsforhandlingen begynder eller senere, skal tilbageholdelsen fortsættes uden yderligere fristforlængelser, indtil domsforhandlingen er afsluttet, og dommen er afsagt. Dette gælder uanset, om afgørelsen om tilbageholdelse er truffet efter § 358, stk. 1 eller 2.

Efter *stk. 2* kan tiltalte tidligst, når den frist, der – før domsforhandlingens begyndelse – blev fastsat for tilbageholdelsen, udløber, anmode om, at tilbageholdelsen ophæves efter § 361, stk. 4 eller § 365. Hvis tiltalte efter fristens udløb anmoder om ophævelse af tilbageholdelsen, skal retten inden syv dage træffe afgørelse herom. Fristen indebærer, at der skal træffes afgørelse inden udløbet af den syvende dag, efter at tiltalte eller dennes forsvarer har fremsat anmodningen. Hvis retten ikke imødekommer tiltaltes anmodning, kan tiltalte tidligst 14 dage efter rettens afgørelse kræve en ny afgørelse af, om betingelserne for fortsat tilbageholdelse er opfyldt.

I *stk. 3* foreslås, at hvis der er spørgsmål om tilbageholdelse efter § 358, stk. 2, skal afgørelsen efter den foreslåede bestemmelse i § 50, stk. 2, træffes af en dommer, der ikke deltager i domsforhandlingen, medmindre situationen er omfattet af undtagelsen i § 50, stk. 2, 2. pkt. Afgørelsen skal således træffes af en anden dommer, hvis tiltalte allerede er fængslet efter § 358, stk. 2, eller hvis tiltalte er fængslet efter § 358, stk. 1, men der ved afgørelsen om eventuel ophævelse bliver spørgsmål om fængsling efter § 358, stk. 2. Om dette er tilfældet, afhænger af politiets påstand. Retten må, inden den træffer afgørelse om, hvorvidt en fængsling efter § 358, stk. 1, skal ophæves, om nødvendigt ved spørgsmål til anklageren søge oplyst, om der (tillige) nedlægges påstand om fængsling efter § 358, stk. 2. Hvis den anden dommer finder det hensigtsmæssigt og forsvarligt, kan spørgsmålet om fortsat tilbageholdelse afgøres på skriftligt grundlag.

Tilbageholdelse mv. efter domsafsigelsen

Til § 367

Bestemmelsen vedrører tilbageholdelse, efter at førsteinstans-retten har truffet afgørelse og svarer i hovedsagen til den danske retsplejelov § 769. Når dom er afsagt i første instans, kan der være behov for at tilbageholde domfældte eller træffe forholdsregler, der træder i stedet for, indtil en idømt frihedsberøvende foranstaltning kan iværksættes. Når politiet i denne situation anmoder om tilbageholdelse eller forholdsregler, der træder i stedet for, vil politiet normalt samtidigt kunne oplyse, hvornår fuldbyrdelsen af sanktionen eller transporten til anbringelsesstedet finder sted.

Hvis dommen ankes, træffes senere beslutninger om tilbageholdelse eller forholdsregler, der træder i stedet herfor, af den højere ret, jf. *stk. 3*. Det gælder både tilbageholdelse under ankesagens behandling og efter dom i ankeinstansen. Herved fastslås princippet om, at ansvaret for, om sigtede skal tilbageholdes eller undergives forholdsregler, tilkommer den ret, som sagen verserer ved.

Til § 368

Bestemmelsen svarer sammen med de foreslåede bestemmelser i §§ 353 og 437 til den gældende retsplejelovs kapitel 5, § 20 a, som blev indføjet i retsplejeloven ved lov nr. 188 af 23. marts 1992 om ændring af retsplejeloven. Bestemmelserne sikrer landstingsmedlemmer en parlamentarisk immunitet svarende til den, som efter grundlovens § 57 tilkommer medlemmer af Folketinget. Den parlamentariske immunitet gælder i hele riget.

Den henvises i øvrigt til betænkningens afsnit X, kap. 6.4.

Anbringelse af tilbageholdte

Til § 369

Bestemmelsen, der er ny, lovfæster den eksisterende praksis, hvorefter tilbageholdte som udgangspunkt anbringes i enten politiets detentioner eller i en af anstalterne for domfældte.

Bestemmelsen svarer i et vist omfang til den danske retsplejelovs § 770, stk. 2, med den nødvendige forskel, der følger af, at der ikke i Grønland findes arresthuse.

Ifølge bestemmelsen skal tilbageholdte så vidt muligt anbringes i den by, hvor kriminalsagen behandles. I overensstemmelse med den eksisterende praksis er det politimesteren der træffer afgørelse om tilbageholdelse et andet sted end der, hvor kriminalsagen behandles, herunder senere overførsel til et andet sted. Såfremt der skal ske tilbageholdelse i en anstalt, træffes afgørelsen efter aftale med den ledende anstaltsleder. Afgørelser om anbringelse uden for den by, hvor kriminalsagen behandles, kan eksempelvis tænkes truffet af pladsmæssige årsager,

hvor flere sigtede i samme sag, skal holdes adskilt, hvor sikkerhedsmæssige hensyn tilsiger det, hvor helbredsmæssige hensyn tilsiger det, eller hvor den sigtede er beslægtet med medlemmer af personalegruppen på sted, hvor han som udgangspunkt skulle anbringes. Endvidere vil en afgørelse om anbringelse uden for det sted, hvor kriminalsagen behandles, eksempelvis kunne blive truffet, hvis det er nødvendigt af hensyn til gennemførelse af en ambulant mentalobservation et andet sted i Grønland.

Om indlæggelse til mentalobservation i enten Grønland eller Danmark gælder bestemmelsen i § 434, stk. 3, hvorefter rettens tilladelse altid kræves.

Tilbageholdelse på en psykiatrisk ledet anstalt under Kriminalforsorgen i Danmark

Til § 370

Bestemmelsen er ny, men lovfæster i *stk. 1* en eksisterende praksis, hvorefter retten kan træffe beslutning om at sigtede under tilbageholdelse skal være anbragt på Anstalten ved Herstedvester, jf. herom betænkningens afsnit X kap. 7.3.1.2.

Det er ikke med indførelsen af en særskilt bestemmelse herom hensigten at udvide anvendelsesområdet i forhold til gældende praksis. Anbringelse under tilbageholdelse på Anstalten ved Herstedvester er således fortsat tænkt anvendt i helt særlige tilfælde, når det findes påkrævet. Dette er understreget i bestemmelsen ved at stille krav om, at der efter det om sigtedes forhold oplyste er bestemte grunde til at antage, at sigtede på grund af psykisk abnormitet er uegnet til anden form for tilbageholdelse, eller at der efter det om sigtedes forhold oplyste er bestemte grunde til at antage, at sådan anden form for tilbageholdelse ikke giver den fornødne sikkerhed.

Oplysningerne om sigtedes forhold vil typisk kunne foreligge i form af lægelige oplysninger, oplysninger om den nu påsigtede og tidligere pådømte kriminalitet, samt oplysninger om tidligere og nuværende anbringelsesforløb. Oplysningerne må have en vis aktualitet.

Da tilbageholdelse på Anstalten ved Herstedvester typisk vil blive oplevet som den mest indgribende form for tilbageholdelse, er det hensigten, at bestemmelsen alene skal bringes i anvendelse, hvis tilbageholdelsens formål, hverken kan opnås ved tilbageholdelse i en grønlandsk anstalt eller detention eller eksempelvis på en psykiatrisk hospitalsafdeling, herunder i Danmark, jf. herved henvisningen til både §§ 360 og 369.

Da bestemmelsen som nævnt alene bør anvendes som et ekstraordinært middel og i øvrigt ikke bør have et videre anvendelsesområde end kriminallovens bestemmelse om dom til anbringelse på Anstalten ved Herstedvester (forvaring), jf. den gældende § 102, stk. 3, og lovudkastets § 156, stk. 2, stilles der endvidere krav om, at sigtede er begrundet mistænkt for at have begået drab, røveri, frihedsberøvelse, alvorlig voldsforbrydelse, trusler af den i udkastet til kriminallovens § 94 nævnte art, voldtægt eller anden alvorlig seksualforbrydelse eller brandstiftelse eller i forsøg på en af de nævnte forbrydelser. Opregningen af de relevante

brandstiftelse eller i forsøg på en af de nævnte forbrydelser. Opregningen af de relevante kriminalitetsformer svarer til opregningen i udkastet til kriminallovens § 156, stk. 1, nr. 1.

Bestemmelsen giver i *stk. 2* hjemmel til, at der kan fastsættes administrative regler om meddelelse af tilladelse til (ledsaget) udgang mv. Bestemmelsen svarer til lovudkastets § 360, stk. 4, om administrative regler for sigtede, der er undergivet mindre indgribende forholdsregler.

Der henvises til betænkningens afsnit X, kap. 7.3.

Afgørelse om tilbageholdelse på en psykiatrisk ledet anstalt under Kriminalforsorgen i Danmark

Til § 371

Bestemmelsen, der er ny, indeholder regler for rettens afgørelse om tilbageholdelse på en psykiatrisk ledet anstalt under Kriminalforsorgen i Danmark. Bestemmelsen indebærer, at de bestemmelser, der i øvrigt gælder for rettens afgørelser om tilbageholdelse, tillige gælder afgørelser efter § 370, jf. henvisningerne til §§ 362, stk. 2-4, 363, stk. 2 og 3, 364, 365 og 367.

Bestemmelsen giver i *stk. 3* hjemmel til, at justitsministeren kan ophæve reglerne i §§ 370 og 371. Bestemmelsen hænger sammen med kriminallovens § 156, stk. 5, og forudsættes anvendt, når der er oprettet en forvaringsafdeling i Grønland.

Tilbageholdelse i isolation

Til § 372

Bestemmelsen svarer til § 770 a i den danske retsplejelov.

Isolation af en tilbageholdt fra fællesskab med alle andre indsatte (fuldstændig isolation) kan alene bestemmes af retten. Politiet kan derimod af hensyn til tilbageholdelsens formål beslutte at afskære en tilbageholdt fra fællesskab med bestemte andre indsatte (delvis isolation). Den tilbageholdte kan forlange spørgsmålet om opretholdelse af denne begrænsning forelagt retten til afgørelse, jf. udkastets § 380. § 372 vedrører alene isolation af hensyn til efterforskningen, jf. betingelsen i nr. 2. Isolation vil efter omstændighederne kunne besluttes af anstaltsledelsen efter § 377, f.eks. på grund af den tilbageholdtes voldsomme adfærd eller smitsomme sygdom. Anstaltsledelsens afgørelser efter denne bestemmelse kan af den tilbageholdte indbringes for retten, jf. § 380. Politiet kan på eget initiativ ophæve isolationen, og politiet bør gøre dette, så snart isolationen ikke længere er nødvendig af hensyn til efterforskningen.

I *nr. 1* foreslås, at retten alene kan træffe afgørelse om isolation, hvis tilbageholdelsen er besluttet i medfør af retsplejelovens § 358, stk. 1, nr. 2, litra c. Det kræves således, at sigtede er tilbageholdt, fordi der er grund til at antage, at sigtede vil vanskeliggøre forfølgningen, f.eks. ved at fjerne spor eller ved at advare eller påvirke andre. Det følger af kravet om, at sigtede

skal være tilbageholdt efter § 358, stk. 1, nr. 2, litra c, at der skal være begrundet mistanke om, at sigtede har begået en grov lovovertrædelse eller en række ikke tidligere pådømte lovovertrædelser, der efter loven kan medføre idømmelse af anstaltsanbringelse.

I *nr. 2* understreges og fremhæves det, at den omstændighed, at tilbageholdelsesbetingelserne i retsplejelovens § 358, stk. 1, nr. 2, litra c, er opfyldt, ikke i sig selv er tilstrækkelig til, at der kan ske isolation. Det fremgår således udtrykkeligt, at der skal være bestemte grunde til at antage, at tilbageholdelsen i sig selv ikke er tilstrækkelig til at hindre den tilbageholdte i at vanskeliggøre forfølgningen i sagen, herunder ved gennem andre indsatte at påvirke medsigtede eller ved trusler eller på anden lignende måde påvirke andre (såkaldt kollusion). Med udtrykket "indsatte" menes i denne forbindelse både andre tilbageholdte og anstaltsanbragte. Der skal være begrundet frygt for, at sigtede, ikke bare på fri fod, men også efter at være blevet frihedsberøvet, vil vanskeliggøre forfølgningen i sagen. Det kræves endvidere, at denne begrundede frygt skal kunne angives med henvisning til konkrete omstændigheder i den enkelte sag og ikke blot ved en mere generel henvisning til, at der er sket tilbageholdelse som følge af en antagelse af, at sigtede uberettiget vil vanskeliggøre forfølgningen i sagen.

Såfremt politiet ikke kan godtgøre, at tilbageholdelsen i sig selv er utilstrækkelig til at hindre den tilbageholdte i at vanskeliggøre forfølgningen i sagen, er der ikke grundlag for isolation. Politiets anmodninger om isolation skal indeholde en konkretisering af de forhold, der efter politiets opfattelse bevirker, at tilbageholdelsen ikke er tilstrækkelig til at hindre den tilbageholdte i at vanskeliggøre forfølgningen i sagen. Beslutninger, hvorved en tilbageholdt isoleres, skal angive de konkrete omstændigheder, hvorpå det støttes, at isolationsbetingelserne er opfyldte, jf. § 375.

Det er især i tre situationer, at der kan blive spørgsmål om anvendelse af isolation, såfremt der er en konkret risiko for, at sigtede, uanset at den pågældende er tilbageholdt, kan og vil vanskeliggøre forfølgningen i sagen.

Det vil *for det første* være sager med to eller flere sigtede, der alle er tilbageholdte efter § 358, stk. 1, nr. 2, litra c, og hvor de på tilbageholdelsesstedet må afskæres fra ved direkte samvær eller gennem andre indsatte, med hvem de har samvær, at få mulighed for at aftale forklaringer og lignende.

For det andet vil det være sager med to eller flere mulige gerningsmænd, hvor en eller flere af disse er på fri fod, og hvor en eller flere sigtede er tilbageholdte efter § 358, stk. 1, nr. 2, litra c, og må afskæres fra gennem medindsatte, der f.eks. har udgang eller adgang til brevveksling eller besøg eller som løslades, at give meddelelser om sagen til de mulige gerningsmænd, der er på fri fod.

For det tredje vil det være sager, hvor der efter sagens konkrete omstændigheder er risiko for, at den eller de tilbageholdte gennem andre indsatte vil påvirke vidner og andre ved trusler eller ved overtalelse til at give urigtige oplysninger, fortie oplysninger eller fjerne spor, herunder koster.

I de sager, hvor det særligt er spørgsmålet, om der er risiko for påvirkning af mulige medgerningsmænd, vil der skulle lægges særlig vægt på muligheden for, at der vil kunne blive etableret kontakt mellem de pågældende, og på sandsynligheden for, at denne mulighed vil blive udnyttet til at vanskeliggøre forfølgningen i sagen.

I de sager, hvor det særligt er spørgsmålet, om der er risiko for påvirkning af andre end mulige medgerningsmænd, vil der skulle lægges særlig vægt på sandsynligheden for, at den tilbageholdte vil anvende trusler eller overtalelse til at påvirke sådanne personer. Formodningen om, at sådanne midler vil blive taget i brug, kan f.eks. bygge på, at sigtede tidligere har forsøgt at true vidner, eller på den omstændighed, at vidnet står i et særligt afhængighedsforhold til sigtede i sagen. I vurderingen må endvidere indgå muligheden for, at den tilbageholdte kan etablere kontakt til det pågældende vidne. Tilknytning til et kriminelt miljø kan i den forbindelse være et forhold, der kan øge sandsynligheden for, at en sådan kontakt vil være en mulighed.

I sager, hvor der ikke er særlig grund til at tro, at den eller de tilbageholdte vil anvende trusler eller overtalelse til at påvirke ikke-sigtede personer, vil der kun sjældent blive tale om isolation. I ganske særlige tilfælde vil isolation dog kunne komme på tale også i sådanne sager. Dette vil således kunne være tilfældet, hvor sigtelsen vedrører meget grov kriminalitet, og hvor der er særlig grund til at tro, at den tilbageholdte – uden at påvirkningen har karakter af trusler eller overtalelse – vil forsøge at formå andre, der må antages villige hertil, til at afgive urigtige forklaringer eller fjerne spor eller koster.

Proportionalitetskrav mv. vedrørende isolation

Til § 373

Bestemmelsen svarer til § 770 b i den danske retsplejelov.

Bestemmelsen supplerer de materielle betingelser for isolation i § 372 ved at fastslå, at kravet om proportionalitet er en selvstændig betingelse for isolation. Proportionalitetskrav er også udtrykt i § 358, stk. 3, om tilbageholdelse og i § 360 om surrogattilbageholdelse. Der skal foretages en afvejning af på den ene side de ulemper og risici for skader, som isolation kan medføre for den tilbageholdte, og på den anden side faren for, at sigtede vil kunne skade efterforskningen, hvis han ikke isoleres, og kriminalitetens art og grovhed.

I *nr. 1*, foreslås, at isolation kun må iværksættes eller fortsættes, hvis formålet hermed ikke kan tilgodeses ved mindre indgribende forholdsregler. Det foreslås, at de mindre indgribende foranstaltninger, der om muligt skal anvendes i stedet for isolation, eksemplificeres i bestemmelsen, for derved at henlede opmærksomheden på disse muligheder.

I *nr. 2*, fremhæves den særlige belastning, som indgrebet kan medføre på grund af den tilbageholdtes personlige forhold. Det foreslås at, isolation kun må iværksættes eller fortsættes,

hvis indgrebet, herunder den særlige belastning, som indgrebet kan medføre på grund af den tilbageholdtes unge alder, fysiske eller psykiske svagelighed eller personlige forhold i øvrigt, ikke står i misforhold til sagens karakter og grovhed og den foranstaltning, som kan ventes, hvis den tilbageholdte findes skyldig. Det følger af dette proportionalitetsprincip, at jo længere isolationen har varet, jo større krav må der stilles til isolationens nødvendighed. Tilbageholdelse i isolation af personer under 18 år vil alene kunne iværksættes i sjældne undtagelsestilfælde, når særligt tungtvejende grunde taler for, at tilbageholdelse i isolation er nødvendig i den konkrete sag. Ved forlængelser af isolation ud over helt kortvarige perioder, vil proportionalitetshensyn med stigende vægt tale imod fortsat isolation af personer under 18 år. Bestemmelsens opregning af personlige forhold – ung alder og fysisk eller psykisk svagelighed – er ikke udtømmende. Som eksempel på andre personlige forhold, der konkret kan indebære, at indgrebet bliver særligt belastende kan nævnes, at den tilbageholdte er udlænding og ikke kan kommunikere med personalet. Proportionalitetsvurderingen foreslås at skulle foretages under hensyn til bl.a. kriteriet "sagens karakter og grovhed" i stedet for kriteriet i den danske retsplejelovs § 770 b om "sagens betydning", da denne formulering af kriteriet findes at være mere dækkende.

I *nr. 3*, understreges, at domstolene i forbindelse med afgørelser om isolation også skal påse, om politiet effektivt og med den nødvendige hurtighed efterforsker og forfølger sagen. Bestemmelsen foreslås i øvrigt affattet, så opmærksomheden særligt henledes på bestemmelsen i § 342 og dermed på mulighederne for en bevissikring, der vil kunne få betydning for spørgsmålet om ophævelse af isolation. Ved vurderingen af, om en efterforskning fremmes med den nødvendige hurtighed, bør det indgå, om en eventuel langvarig sagsbehandling helt eller delvist skyldes forhold, som politiet er uden indflydelse på, f.eks. sigtedes eller medsigtedes ønske om forsvarerskift midt i sagsforløbet.

Maksimal varighed af isolation

Til § 374

Bestemmelsen svarer til § 770 c i den danske retsplejelov og indeholder regler vedrørende den maksimale tidsmæssige udstrækning af isolation. Politiet har pligt til at ophæve isolationen, når betingelserne herfor ikke længere er til stede, ligesom forsvareren altid har adgang til at anmode om afholdelse af et retsmøde med henblik på at få ophævet isolationen, såfremt der foreligger nye oplysninger om sagen eller om sigtedes tilstand. I den konkrete sag vil en kortere tidsmæssig udstrækning som hidtil kunne følge af proportionalitetsreglen i den foreslåede § 373, eller af anvendelse af reglerne i § 342 om forudgående bevisførelse.

Ved de foreslåede tidsgrænser for isolation er foretaget en inddeling på baggrund af, om den kriminalitet, som den tilbageholdte er sigtet for, må anses for grov eller særlig grov. Fristen for isolation regnes fra iværksættelsen, også når der under en isolationsperiode rejses sigtelse for nye forhold. I sådanne tilfælde vil den længst tilladte varighed af isolationen imidlertid øges, hvis det nye forhold giver mulighed for en længerevarende isolation end det tidligere forhold.

Det følger af betingelserne for tilbageholdelse, at tilbageholdelse og dermed isolation kun kan komme på tale i forbindelse med sigtelser for grove lovovertrædelser. Det foreslås i *stk. 1,* at der indføres en absolut tidsmæssig begrænsning for isolation på 8 uger, hvis lovovertrædelsen ikke er særlig grov.

I *stk. 2*, foreslås, for så vidt angår særlig grove lovovertrædelser, en grænse for isolation på 3 måneder.

En ufravigelig overgrænse for isolation vil i visse sager kunne være ødelæggende for sagens forfølgning. Dette gælder navnlig, hvis de forhold, der efterforskes, er meget komplicerede, herunder med internationale forgreninger, eller hvor der er tale om organiseret kriminalitet. Der vil derfor i sjældne undtagelsestilfælde og under streng domstolskontrol kunne være behov for at udstrække isolationen ud over 3 måneder. I modsat fald vil det kunne risikeres, at efterforskningen i sager, hvor der er tale om meget alvorlig og samfundsskadelig kriminalitet, vil blive ødelagt, fordi der er fastsat en ufravigelig tidsmæssig overgrænse for isolation.

Der foreslås derfor en snæver adgang for retten til at dispensere fra denne 3måneders-frist, således at retten undtagelsesvis kan tillade, at isolation udstrækkes ud over 3 måneder, hvis afgørende hensyn til forfølgningen gør fortsat isolation nødvendig, uanset den tid den tilbageholdte har været isoleret. Anvendelse af isolation ud over 3 måneder vil bl.a. forudsætte, at det ikke kan bebrejdes politiet eller anklagemyndigheden, at efterforskningen ikke har gjort det muligt at tilvejebringe den fornødne bevissikring inden udløbet af den normale frist.

En fravigelse af 3måneders-fristen kan på den baggrund komme på tale i to situationer. Det vil *for det første* – og navnlig – dreje sig om alvorlig, grænseoverskridende kriminalitet, hvor der på grund af sagens internationale forgreninger er behov for efterforskning i udlandet. Uanset det stigende internationale politimæssige samarbejde og en løbende tilpasning af reglerne om gensidig bistand ved efterforskning af kriminalsager er det erfaringsmæssigt fortsat meget tidskrævende at få gennemført efterforskning i udlandet, uden at det kan bebrejdes danske myndigheder. *For det andet* vil der undtagelsesvis kunne forekomme sager, der ikke kræver efterforskning i udlandet, men hvor helt særlige grunde fører til, at isolation er nødvendigt ud over 3 måneder. Det må forudsætte, at det på grund af kriminalitetens art og karakter må antages, at de sigtede i særlig grad kan – og vil – modvirke efterforskningen.

Med henblik på at sikre en meget restriktiv praksis med hensyn til anvendelse af isolation ud over 3 måneder er der i Danmark etableret en ordning, hvorefter der skal ske forelæggelse for Rigsadvokaten, inden der i retten nedlægges påstand om fortsat anbringelse i isolation ud over 3 måneder. Der kan således kun nedlægges påstand i retten om fravigelse af 3måneders-fristen, hvis Rigsadvokaten efter en gennemgang af sagen har erklæret sig enig i, at de restriktive betingelser herfor er opfyldt. Også yderligere fristforlængelser efter 3måneders-fristen skal forelægges Rigsadvokaten. En tilsvarende ordning bør indføres for Grønland.

I de tilfælde, hvor det er nødvendigt, at sigtede forbliver i isolation, må en hurtig berammelse af domsforhandlingen til gengæld prioriteres meget højt af både anklagemyndigheden, forsvarerne og retterne, så isolationsperioden på denne måde bliver så kort som mulig.

Det foreslås endvidere, at der, for så vidt angår tilbageholdte, der er under 18 år, indføres en absolut tidsmæssig begrænsning for isolation på 8 uger. Isolation af disse personer kan således højst finde sted i en sammenhængende periode på 8 uger uanset arten af den kriminalitet, om sigtelsen angår. Baggrunden herfor er, at det må antages, at tilbageholdelse i isolation udgør en ganske særlig belastning for personer under 18 år, og at hensynet til den tilbageholdte i disse sager må tillægges større vægt end i sager, hvor den tilbageholdte er over 18 år.

Afgørelse om isolation

Til § 375

Bestemmelsen svarer til § 770 d i den danske retsplejelov.

I *stk. 1*, foreslås, at rettens afgørelse om isolation eller fortsat isolation i alle tilfælde skal træffes ved særskilt beslutning. Spørgsmålet om tilbageholdelse og spørgsmålet om isolation skal således altid afgøres ved to særskilte beslutninger. Afgørelsen skal også i de tilfælde, hvor den sigtede er indforstået med en forlængelse af en iværksat isolation, begrundes.

Retten skal i en beslutning om isolation anføre de konkrete omstændigheder, hvorpå det støttes, at betingelserne i §§ 372-374, for isolation eller fortsat isolation er opfyldt. Det skal således bl.a. fremgå af beslutningen, hvorfor retten finder, at også den særlige isolationsgrund, der skal være til stede ud over fængslingsgrunden i retsplejelovens § 358, stk. 1, nr. 2, litra c, er til stede i den konkrete sag, ligesom retten om nødvendigt konkret skal begrunde hvorfor de muligheder, der måtte være for iværksættelse af mindre indgribende foranstaltninger, ikke er tilstrækkelige til at opnå det formål, som tilsigtes med anmodningen om isolation.

I *stk. 2* foreslås, at rettens afgørelse om isolation skal træffes efter de samme processuelle regler som for tilbageholdelse. Rettens første afgørelse om isolation kan ikke træffes for en længere periode end 2 uger. Retten har mulighed for at fastsætte en kortere frist end de 2 eller 4 uger i de tilfælde, hvor retten under hensyn til sagens omstændigheder skønner, at der bør gælde en sådan kortere frist. Det foreslås endvidere, at fristen for isolation højst kan forlænges med 2 uger ad gangen, hvis den tilbageholdte er under 18 år.

Kæremål om isolation

Til § 376

Bestemmelsen svarer til § 770 e i den danske retsplejelov.

Efter bestemmelsen har en isoleret tilbageholdt krav på mundtlig kærebehandling af en afgørelse om isolation, når kæren vedrører en beslutning, hvorved isolationen udstrækkes ud over 8 uger. Det foreslås videre, at en tilbageholdt skal have krav på fornyet mundtlig kærebehandling, når kæremålet angår en beslutning, hvorved en isolation udstrækkes ud over 8 uger regnet fra den seneste mundtlige behandling af et kæremål om forlængelse af isolation. Kæreinstansen kan også i andre tilfælde beslutte at imødekomme en anmodning om mundtlig behandling.

De trafikale forhold i Grønland vil ofte vanskeliggøre sigtedes tilstedeværelse under forhandlingen af kæremålet. Det foreslås derfor i *3. pkt.*, at landsretten kan beslutte, at den mundtlige behandling af kæremålet skal foregå under anvendelse af fjernkommunikation (dvs. telefon, videokonferenceudstyr eller lignende teknisk udstyr) efter reglerne i den foreslåede § 163. Der henvises til bemærkningerne til § 364, stk. 2, som indeholder en tilsvarende bestemmelse.

Ved den mundtlige kærebehandling finder bestemmelsen i § 363, stk. 3, tilsvarende anvendelse. Det indebærer, at politiet kan undlade at fremstille den tilbageholdte i retten, hvis den pågældende giver afkald på det, eller retten finder, at fremstillingen vil være forbundet med uforholdsmæssige vanskeligheder.

Forholdene under tilbageholdelsen

Til § 377

Bestemmelsen svarer i hovedsagen til den gældende retsplejelovs kapitel 5, § 18 d stk. 1, og den danske retsplejelovs § 770, stk. 1. Bestemmelsen er udtryk for et almindeligt kriminalprocessuelt proportionalitetsprincip. Efter bestemmelsen må den tilbageholdte ikke holdes afsondret fra andre mennesker eller i øvrigt undergives indskrænkninger i videre omfang, end hensynet til opretholdelse af orden og sikkerhed på tilbageholdelsesstedet gør det nødvendigt. I den danske retsplejelovs § 770, stk. 1, henvises tillige til ”varetægtsfængslingens øjemed”, men i den grønlandske bestemmelse henvises ikke til ”tilbageholdelsens formål”. Der er dog ikke herved tiltænkt en anden retstilstand, idet ”tilbageholdelsens formål” tillige søges sikret ved andre bestemmelser i kapitlet.

Besøg og udgangstilladelse

Til § 378

Stk. 1 svarer til den danske retsplejelovs § 771, stk. 1, 2-5. pkt. Bestemmelsen i den danske retsplejelovs § 771, stk. 1, 1. pkt. om, at en varetægtsarrestant (efter grønlandsk ret en tilbageholdt) kan modtage besøg i det omfang, opretholdelse af orden og sikkerhed i varetægtsfængslet tillader det, er dækket af den generelle bestemmelse i § 377, om at den tilbageholdte ikke må holdes afsondret fra andre mennesker eller i øvrigt undergives indskrænkninger i videre omfang, end hensynet til sikringen af tilbageholdelsens formål eller opretholdelse af orden og sikkerhed på tilbageholdelsesstedet gør det nødvendigt. Retten kan bestemme, at un-

derretning om nægtelse af besøgstilladelse skal undlades, hvis underretning må antages at ville skade efterforskningen. Den tilbageholdte skal ved underretningen om politiets afslag på besøg vejledes om adgangen til at indbringe politiets afgørelse for retten.

Efter *stk. 2* kan institutionens ledelse med politiets samtykke give en tilbageholdt udgangstilladelse for et kortere tidsrum. Det beror på en konkret vurdering, i hvilke tilfælde udgang kan bevilges, og om udgang skal ske med ledsager.

Brevkontrol

Til § 379

Bestemmelsen svarer til den danske retsplejelovs § 772. Bestemmelsen i den danske retsplejelovs § 772, stk. 1, 1. pkt. om, at en varetægtsarrestant som udgangspunkt har ret til at modtage og afsende breve, er dækket af den generelle bestemmelse i § 377. Politiets adgang til at gennemse brevene til eller fra en tilbageholdt inden modtagelsen eller afsendelsen tjener formål, som tilbageholdelse efter § 358, stk. 1, også kan tjene, nemlig at hindre, at sigtede unddrager sig retsforfølgningen eller fuldbyrdelsen, eller vanskeliggør forfølgningen i sagen, navnlig ved at fjerne spor eller advare eller påvirke andre. Politiets brevkontrol bør udøves så hurtigt som muligt, så brevforsendelsen ikke forsinkes. Er der tale om meget lange og eventuelt tillige håndskrevne, breve, eller er disse skrevet på et fremmedsprog, er en vis forsinkelse uundgåelig. Breve til den tilbageholdte må ikke uden brevskriverens samtykke åbnes og gennemses uden rettens beslutning, hvis afsenderen ikke har kunnet være forberedt på, at brevet ville komme i politiets besiddelse, f.eks. fordi de er sendt til den tilbageholdtes sædvanlige adresse. Uanset om kriminalforsorgen måtte blive overført til hjemmestyret, bør en tilbageholdt tillige have ret til ukontrolleret brevveksling med Landstingets Ombudsmand, da der ikke herved foreligger nogen kollisionsrisiko, og tilbageholdte findes at burde have ret hertil på linie med andre grønlandske borgere.

Domstolskontrol med andre rettighedsbegrænsninger

Til § 380

Stk. 1 svarer til den danske retsplejelovs § 773. Bestemmelsen vil kunne anvendes, hvis det af hensyn til efterforskningen undtagelsesvis er nødvendigt at afskære den tilbageholdte fra at se nyhedsudsendelser i tv eller de dele af en avis, hvori en kriminalsag omtales. Stk. 2 svarer til den gældende retsplejelovs kapitel 5, § 18 d, stk. 2.

Efterforskning mod tilbageholdte

Til § 381

Bestemmelsen svarer i hovedsagen til den danske retsplejelovs § 774. Præster og læger, som den tilbageholdte måtte tale med under tilbageholdelsen, har tavshedspligt, jf. § 143, stk. 1.

Bestemmelsen udelukker ikke, at tilbageholdte underkastes mentalundersøgelse. Mentalundersøgelse kræver rettens tilladelse jf. § 434, stk. 2.

Administrative bestemmelser

Til § 382

Bestemmelsen svarer indholdsmæssigt i vidt omfang til § 776 i den danske retsplejelov.

Som anført i betænkningens afsnit X, kap. 7.2.2. bør hovedprincipperne for de tilbageholdtes forhold under tilbageholdelse reguleres i retsplejeloven, men der vil herudover være behov for, at justitsministeren eller den justitsministeren bemyndiger dertil kan fastsætte supplerende administrative bestemmelser, herunder om tilbageholdte, der er anbragt i politiets detentioner.

Reglerne for behandlingen af tilbageholdte og reglerne for behandling af anstaltsanbragte bør som udgangspunkt være ens, medmindre særlige hensyn til efterforskningen eller den tilbageholdte tilsiger, at reglerne for tilbageholdte skal adskille sig fra reglerne for anstaltsanbragte. Reglerne i den gældende bekendtgørelse nr. 239 af 1. april 1999 om anstaltsophold i Grønland, der er udstedt af Politimesteren i Grønland efter bemyndigelse fra justitsministeren, er i betydeligt omfang ens for de to grupper af frihedsberøvede i anstalterne. De tilbageholdte skal endvidere have mulighed for kontakt til omverdenen ved besøg, brevveksling og telefonsamtaler, medmindre politiet konkret vurderer, at dette vil være i strid med hensynene til efterforskningen. Ligeledes skal de tilbageholdte have mulighed for at holde sig orienteret gennem aviser og andet læsestof samt gennem radio- og fjernsynsudsendelser, medmindre politiet konkret vurderer, at dette vil være i strid med hensynene til efterforskningen.

Blandt de regler, der vil kunne være fælles, er reglerne om rettigheder og pligter under opholdet (herunder om vejledning og planlægning, medindflydelse, egne genstande og penge, religion, sundhedsmæssig bistand samt retten til at medbringe børn), reglerne om indgreb over for den indsatte (visitation, magtanvendelse, anbringelse i enrum og sikringsmidler) samt reglerne om disciplinære foranstaltninger.

Reglerne for kontakt til omverdenen ved besøg, brevveksling og telefonsamtaler, vil være anderledes end for anstaltsanbragte, idet den pågældende kontakt ofte vil være i strid med hensynene til efterforskningen. Ligeledes kan reglerne for de tilbageholdtes adgang til beskæftigelse ikke følge reglerne for anstaltsanbragte, idet anstaltsanbragte som udgangspunkt er beskæftiget på arbejdspladser ude i byen. De tilbageholdte bør ikke have pligt til beskæftigelse, men adgang hertil, såfremt de ønsker det, og hensynene til efterforskningen ikke er til hinder herfor. De arbejdsopgaver, som de tilbageholdte i dag bliver tilbudt, kan videreføres og udbygges i det omfang, det ikke strider mod tilbageholdelses formål. Der skal samtidig fastsættes regler for aflønningen af de tilbageholdte, der er i beskæftigelse. Endelig vil nogle regler for anstaltsanbragte ikke være relevante, fordi en tilbageholdt ikke løslades eller udstationeres. Politimesterens afgørelser kan af den tilbageholdte indbringes for kredsretten, jf. § 380.

Som det fremgår af bemærkningerne om tilbageholdelse i isolation, kan tilbageholdelse i isolation være belastende for den tilbageholdtes psykiske helbred. Det foreslås derfor i overensstemmelse med § 776 i den danske retsplejelov, at justitsministeren fastsætter særlige regler om behandlingen af tilbageholdte, der er isoleret efter rettens bestemmelse. Der findes ikke behov for at medtage den danske lovs katalog i lovteksten, men det forudsættes, at dette vil indgå i overvejelserne i forbindelse med de administrative bestemmelsers fastsættelse.

Reglerne kan udformes således, at de særlige rettigheder først opnås efter en kortere isolationsperiode, og således, at lempelserne kan øges med længden af isolationsperioden. Politiet vil som hidtil – under domstolskontrol – kunne modsætte sig besøg eller kræve, at besøg sker under kontrol, men den øgede adgang til besøg bør gælde, uanset om der er øget ressourceforbrug forbundet med afholdelse af besøg for isolerede tilbageholdte f.eks. på grund af krav om besøgskontrol.

Efter reglen i straffelovens § 776 fastsættes nærmere regler om den forsorgsmæssige bistand, der skal ydes til de tilbageholdte for at begrænse de erhvervsmæssige, sociale og personlige ulemper, som følger af tilbageholdelsen, herunder hvor hurtigt der skal ydes bistand. Disse forhold forudsættes tilsvarende reguleret i forbindelse med udstedelse af et regelsæt i Grønland.

KAPITEL 36
INDGREB I MEDDELELSESHEMMELIGHEDEN, OBSERVATION, LEGEMSINDGREB OG RANSAGNING

Indgreb i meddelelseshemmeligheden og observation

Brevåbning og brevstandsning

Til § 383

Bestemmelsen er en udbygning og skærpelse af den gældende retsplejelovs kapitel 5, § 9 a. Grønlands Postvæsen og andre postvirksomheder har pligt til at bistå politiet ved gennemførelsen af indgrebet i meddelelseshemmeligheden, jf. udkastets § 392. Telegrammer nævnes ikke længere udtrykkeligt i lovbestemmelsen, da de ikke længere har samme praktiske betydning og i øvrigt må anses for at være omfattet af udtrykket "andre forsendelser".

Betingelserne i *stk. 1* for at beslutte brevstandsning svarer til betingelserne i den danske retsplejelovs § 781, stk. 1, idet den danske retsplejelov dog henviser til strafferammer, hvilket som anført i afsnit X ikke kan anvendes i Grønland på grund af det grønlandske foranstaltningssystem. I stedet stilles der krav om, at efterforskningen angår en særlig grov lovovertrædelse eller børnepornografi, jf. herom betænkningens afsnit X, kap. 8.1.2. Retten kan efter stk. 1 alene give politiet tilladelse til at tilbageholde, åbne og gøre sig bekendt med de pågældende forsendelsers indhold. Tilladelse til at standse videresendelse kan gives efter bestemmelsen i stk. 4.

Stk. 2 er ny og svarer til den danske retsplejelovs § 780, stk. 2. Regler om opbevaring og tilintetgørelse foreslås i § 396.

Stk. 3 er ny og svarer til den danske retsplejelov § 781, stk. 4. Kravene til mistankens styrke svarer til kravene til tilbageholdelse efter § 358, stk. 2. Det er derimod ikke en betingelse, at kriminaliteten er særlig grov, eller at beslaglæggelse ikke vil kunne ske på et senere tidspunkt på en anden måde.

Stk. 4 er ny og svarer til den danske retsplejelovs § 790. Tilladelse til at standse videresendelsen efter stk. 4 forudsætter, at politiet efter tilbageholdelsen af den pågældende forsendelse fremsætter en selvstændig anmodning herom til retten.

Telefonaflytning

Til § 384

Bestemmelsen er en udbygning og skærpelse af den gældende retsplejelovs kapitel 5, § 9 b, stk. 1. Ved telefonaflytning forstås politiets hemmelige aflytning af samtaler og lignende kommunikation, der føres over telefonnet. Ved "anden tilsvarende telekommunikation" menes al fjernkommunikation af information (bortset fra radiokommunikation), der formidles ved hjælp af elektroniske bølger eller lignende overførselsmedier, således at meddelelsen er fremme hos modtageren praktisk taget samtidigt med afsendelsen, f.eks. telex, telefax, elektronisk post og videomøder. Teledatatransporter og kommunikation mellem edb-maskiner må sidestilles med telefonsamtaler. Optagelse af en telefonsamtale eller "medhør" på denne med samtykke fra en af parterne i samtalen falder uden for den grønlandske kriminallovs forbud mod hemmelig aflytning eller optagelse af udtalelser og samtaler, og er derfor heller ikke telefonaflytning i retsplejelovens forstand. Tele Greenland og eventuelle andre udbydere af telenet eller teletjenester har pligt til at bistå politiet ved gennemførelsen af indgrebet i meddelelseshemmeligheden, jf. udkastets § 392.

Betingelserne i *stk. 1* for at beslutte telefonaflytning svarer i hovedsagen til betingelserne i den danske retsplejelovs § 781, stk. 1, idet den danske retsplejelov dog henviser til strafferammer. Da krav til strafferammen på grund af det grønlandske foranstaltningssystem ikke kan overføres foreslås det, at den påsigtede lovovertrædelse skal være særlig grov. Det er ikke en betingelse, at den sigtede skal eje den pågældende telefon. Aflytning af f.eks. en telefon på et værtshus eller en telefonboks kan tillades, hvis der er bestemte grunde til at antage, at den sigtede benytter denne telefon. Da der er et særligt stærkt behov for telefonaflytning i sager om fredskrænkelser foreslås det, at grovhedskriteriet i stk. 1, nr. 3, ikke skal gælde i sager om fredskrænkelser, som foretages pr. telefon eller lignende. Særreglen om fredskrænkelser foreslås udformet mere generelt end den danske retsplejelovs 781, stk. 2 og 3. Endvidere foreslås det, at grovhedskriteriet ikke skal gælde sager om børnepornografi, jf. herom betænkningens afsnit X, kap. 8.1.2. *Stk. 2* er ny og svarer til den danske retsplejelovs § 780, stk. 2.

Teleoplysning

Til § 385

Bestemmelsen er en udbygning og skærpelse af den gældende retsplejelovs kapitel 5, § 9 c, stk. 1. Ved telefonoplysning forstås, at politiet hemmeligt skaffer sig oplysning om, hvilke telefoner eller andre tilsvarende kommunikationsapparater, f.eks. telefaxmaskiner eller edb-maskiner, der sættes i forbindelse med en bestemt telefon eller andet kommunikationsapparat. Ved indgrebet får politiet ikke kendskab til kommunikationens indhold, men kun til dens eksistens (de såkaldte trafikdata). Indgrebet kan derfor siges at rumme en mindre grad af integritetskrænkelse end f.eks. telefonaflytning. Tele Greenland og eventuelle andre udbydere af telenet eller teletjenester har pligt til at bistå politiet ved gennemførelsen af indgrebet i meddelelseshemmeligheden, jf. udkastets § 392.

Betingelserne i *stk. 1* for at beslutte registrering af teleoplysninger svarer i hovedsagen til betingelserne i den danske retsplejelovs § 781, stk. 1, jf. dog det ovenfor anførte om strafferammer. Da der er et særligt stærkt behov for registrering af teleoplysninger i sager om fredskrænkelser foreslås det, at grovhedskriteriet i stk. 1, nr. 3, ikke skal gælde i sager om fredskrænkelser, som foretages pr. telefon eller lignende. Særreglen om fredskrænkelser foreslås udformet mere generelt end den danske retsplejelovs 781, stk. 2 og 3. Endvidere foreslås det, at grovhedskriteriet ikke skal gælde sager om børnepornografi, jf. herom betænkningens afsnit X, kap. 8.1.2.

Udvidet teleoplysning

Til § 386

Bestemmelsen er en ny og svarer til den danske retsplejelovs § 780, stk. 1, nr. 4, og angår de såkaldte ”masteoplysninger”.

Bestemmelsen indebærer, at der i forbindelse med efterforskning af forbrydelser, som har medført eller som kan medføre fare for menneskers liv eller velfærd eller for betydelige samfundsværdier, kan indhentes oplysning om, hvilke telefoner eller andre tilsvarende kommunikationsapparater inden for et nærmere angivet område, der sættes i forbindelse med andre telefoner eller kommunikationsapparater. Hvor den typiske situation ved teleoplysning er, at der ønskes oplysninger om bestemte telefonnumre, er situationen ved masteoplysninger den, at der ønskes oplysninger om alle telefoner, der i et givent område og inden for et bestemt tidsrum har benyttet en bestemt sendemast.

Udgangspunktet i de sager, hvor der er behov for indgrebet, er, at et antal ukendte personer, der har begået en alvorlig forbrydelse, vurderes nødvendigvis at måtte have kommunikeret med hinanden umiddelbart før og efter gerningen, muligvis via mobiltelefoner. En mulighed, måske den eneste, for at komme opklaringen nærmere er at få en logudskrift fra sendemasten

nærmest gerningsstedet for et tidsrum eksempelvis fra 1 time før til ½ time efter forbrydelsen for at kunne se, hvilke telefoner der har kommunikeret via masten i det relevante tidsrum.

Som nævnt kan der undertiden være behov for at indhente masteoplysninger, hvor der ikke foreligger *konkrete* oplysninger om brug af telefoner, men hvor politiet regner med, at der har været anvendt telefon, ud fra en almindelig betragtning om, at omfattende og kompliceret kriminalitet udført af flere gerningsmænd i forening må forudsætte – eller i hvert fald typisk sker ved – brug af telefoner, herunder ikke mindst mobiltelefoner.

Det foreslås derfor, at udvidet teleoplysning kan foretages *uden* krav om, at der skal være *bestemte grunde* til at antage, at der på den pågældende måde gives meddelelser mv. til eller fra en mistænkt, sml. § 385, nr. 1.

Adgangen til at foretage udvidet teleoplysning foreslås imidlertid samtidig begrænset, så efterforskningsskridtet kun kan anvendes ved efterforskning af forbrydelser, som har medført eller som kan medføre fare for menneskers liv eller velfærd eller for betydelige samfundsværdier, jf. *nr. 2*. Hertil kommer, at indgrebet fortsat skal være af afgørende betydning for efterforskningen, jf. *nr. 1*.

Rumaflytning

Til § 387

Bestemmelsen er en udbygning og skærpelse af den gældende retsplejelovs kapitel 5, § 9 d. Ved rumaflytning (i den danske retsplejelov benævnt "anden aflytning") forstås, at politiet ved et apparat hemmeligt aflytter eller optager – med henblik på senere aflytning – udtalelser i enrum og samtaler, der ikke er telefonsamtaler eller lignende som omhandlet i § 384. Hvis politiet efter aftale med en mødedeltager lader denne optage, hvad der sker ved mødet, falder dette uden for den grønlandske kriminallovs forbud mod hemmelig aflytning eller optagelse af udtalelser og samtaler, og der er derfor ikke tale om aflytning i retsplejelovens forstand. Aflytning efter § 387 vil oftest være rumaflytning, men vil efter omstændighederne også kunne ske på steder, der ikke kan anses for rum. Betegnelsen "rumaflytning" foreslås imidlertid anvendt som fællesbetegnelse i den grønlandske retsplejelov, fordi den giver bedre vejledning om indgrebets (typiske) karakter.

Betingelserne i *stk. 1* for at beslutte anden aflytning svarer til betingelserne i den danske retsplejelovs § 781, stk. 1 og 5, idet den danske retsplejelov dog også henviser til strafferammer. Krav til strafferamme kan på grund af det grønlandske foranstaltningssystem ikke overføres. Rumaflytning må anses for et alvorligere indgreb i meddelelseshemmeligheden end f.eks. telefonaflytning. Det foreslås derfor, at efterforskningen skal angå en særlig grov lovovertrædelse, som har medført eller som kan medføre fare for menneskers liv eller velfærd eller for betydelige samfundsværdier. Dette krav er strengere end betingelsen i §§ 383-385 om, at der skal være tale om en særlig grov lovovertrædelse. *Stk. 2* er ny og svarer til den danske retsplejelovs § 780, stk. 2.

Proportionalitetskrav mv.

Til § 388

Bestemmelsen svarer til den danske retsplejelovs § 782, stk. 1. Kriteriet ”sagens betydning” er dog erstattet af kriteriet ”sagens karakter og grovhed”, da denne beskrivelse af kriteriet findes at være både mere sigende og mere præcis. Et indgreb i meddelelseshemmeligheden må – i overensstemmelse med det almindelige kriminalprocessuelle proportionalitetsprincip – ikke foretages, såfremt det efter sit formål, sagens karakter og grovhed og den krænkelse og ulempe, som indgrebet må antages at forvolde den eller de ramte personer, ville være et uforholdsmæssigt indgreb. Hvis et indgreb, som f.eks. aflytning af en offentligt tilgængelig telefon, indebærer, at en ubestemt kreds af personer berøres, taler dette for at skærpe kravene til indgrebets nødvendighed.

Til § 389

Bestemmelsen svarer til den danske retsplejelovs § 782, stk. 2, og vedrører mistænktes kontakt med præster i folkekirken eller anerkendte trossamfund, kateketer, der udøver kirkelige funktioner, læger, forsvarere i kriminelle sager og advokater om det, som er kommet til deres kundskab ved udøvelsen af deres virksomhed. Telefonaflytning og anden aflytning medfører, at al kommunikation til eller fra en bestemt telefon mm. eller al samtale mm. i en bestemt lokalitet aflyttes. I § 396 foreslås regler for disse tilfælde. Bestemmelsen opfatter ikke teleoplysninger, jf. § 385, da dette indgreb ikke indebærer afsløring af kommunikationens indhold, hvorfor det særlige fortrolighedsforhold ikke krænkes.

Rettens beslutning

Til § 390

Bestemmelsen svarer til den danske retsplejelovs § 783. Stk. 1 er en præcisering af den gældende retsplejelovs kapitel 5, §§ 9 a-9 c. *Stk. 1* henlægger – ligesom efter den gældende ordning – kompetencen til at træffe afgørelse om indgrebene til retten. I *stk. 1 og 2* bestemmes, at rettens afgørelse skal træffes ved beslutning, og beslutningens nærmere indhold og form. I påtrængende tilfælde, hvor formålet med indgrebet ville forspildes, hvis man skulle vente på rettens tilladelse (”periculum in mora”), kan politiet dog efter *stk. 3* træffe en foreløbig beslutning om indgrebets iværksættelse. Politiet skal i så fald snarest muligt og senest inden 24 timer fra indgrebets iværksættelse forelægge sagen for retten. Politiet har også efter den gældende retsplejelovs kapitel 5, §§ 9 a, stk. 2, 9 b, stk. 2, og 9 c, stk. 2, adgang til at træffe en foreløbig beslutning om indgrebets iværksættelse. Stk. 3 uddyber og præciserer reglerne i de gældende bestemmelser om indgreb i meddelelseshemmeligheden for så vidt angår ”periculum in mora”.

Forsvarerbeskikkelse mv.

Til § 391

Stk. 1 svarer til den danske retsplejelovs § 784, stk. 1, 1. pkt. Den særlige forsvarer som beskikkes efter den foreslåede bestemmelse – og som ikke må forveksles med den forsvarer, der beskikkes til at bistå en sigtet/tiltalt under kriminalsagen – har til opgave at varetage den mistænktes og andres interesser og således sikre, at der tages hensyn til disse interesser ved behandlingen af anmodningen om indgrebet. Forsvareren skal herunder tage stilling til eventuel kære af rettens beslutning, jf. bestemmelsens *stk. 1 og 2*. Den særlige forsvarer kan endvidere efter § 393 forlange at overvære åbningen af breve og andre lukkede forsendelser. Efter afslutningen af indgrebet i meddelelseshemmeligheden skal den særlige forsvarer have genpart af underretningen til den mistænkte, jf. § 394, stk. 3, og hvis politiet anmoder retten om underretning skal undlades eller udsættes, skal den særlige forsvarer skal have lejlighed til at udtale sig, inden retten træffer afgørelse herom, jf. § 394, stk. 4. Forsvareren skal også have underretning, når de indhentede oplysninger er tilintetgjort, jf. § 396, stk. 1. Hvis politiet anmoder retten om at tilladelse til at undlade eller vente med at tilintetgøre de indhentede oplysninger, skal den særlige forsvarer have lejlighed til at udtale sig, inden retten træffer afgørelse herom, jf. § 396, stk. 2.

Stk. 2 svarer til den danske retsplejelovs § 785, stk. 1, og indeholder regler om den særlige forsvarers rettigheder og pligter, som i vidt omfang svarer til en beskikket forsvarers i en sag med en sigtet eller tiltalt. Efter dansk ret kan en advokat som udgangspunkt give møde ved en anden advokat eller en autoriseret advokatfuldmægtig. Under hensyn til sagernes karakter foreslås det i § 391, at den beskikkede forsvarer skal møde personligt. Efter Stk. 2 må forsvareren bl.a. ikke uden politiets samtykke sætte sig i forbindelse med den, over for hvem indgrebet er anmodet foretaget. Denne bestemmelse forbyder, at forsvareren sætter sig i forbindelse med den mistænkte vedrørende sagen. Forsvareren er således ikke afskåret fra f.eks. at købe ind på sædvanlig vis, blot fordi den pågældende er indehaver af eller ansat i den pågældende forretning.

Stk. 3 svarer til den danske retsplejelovs § 785, stk. 2, 2. pkt. I udkastet anvendes den fælles betegnelse "beskikket forsvarer" (som altså ikke må forveksles med den forsvarer, der bistår sigtede/tiltalte under kriminalsagen), og der er derfor ikke – som i den danske retsplejelovs § 785, stk. 2, 1. pkt. – behov for udtrykkeligt at bestemme, at retsplejelovens bestemmelser for beskikkede forsvarere for sigtede finder anvendelse på de danske advokater, som beskikkes i forbindelse med indgreb i meddelelseshemmeligheden.

Stk. 4 vedrører indgreb i meddelelseshemmeligheden ved efterforskning af forbrydelser mod statens selvstændighed og sikkerhed og forbrydelser mod statsforfatningen og de øverste statsmyndigheder. Bestemmelsen er ny og svarer til den danske retsplejelovs § 784, stk. 1, 2.-3. pkt. og stk. 2. På grund af sagernes karakter foreslås disse samlet ved Retten i Grønland. Det må antages, at der vil gå mange år mellem hver gang der forekommer en sag af denne karakter, og sikkerhedsgodkendelse af de pågældende forsvarere indebærer en række kontrol-

opgaver. Der foreslås derfor ikke krav om, at de pågældende forsvarere skal have bopæl i Grønland, og det vil således være muligt at antage de samme forsvarere, som er godkendt til disse sager i Danmark, til at varetage opgaverne i Grønland.

Bistand til politiet

Til § 392

Bestemmelsen svarer til den danske retsplejelovs § 786, der i et vist omfang blev udvidet ved lov nr. 378 af 6. juni 2002 i forbindelse med den såkaldte "terrorpakke". Bestemmelsen betyder med hensyn til angivelse af myndigheder og andre operatører en udbygning og modernisering af den gældende retsplejelovs kapitel 5, §§ 9 a-9 c. Private postvirksomheder (f.eks. pakkepostfirmaer) og private udbydere af telenet og teletjenester vil være omfattet af bestemmelsen.

Registrering af teleoplysninger er kun et indgreb i meddelelseshemmeligheden, hvis oplysningerne gives uden samtykke fra indehaveren af den pågældende telefon m.m. Hvis indehaveren af den pågældende telefon m.m. samtykker i registrering af teleoplysningerne, er der ikke tale om et tvangsindgreb. Tele Greenland og andre udbydere af telenet eller teletjenester har i disse tilfælde dog kun pligt til at bistå politiet, hvis retten giver pålæg herom i medfør af stk. 2. Sporing af opkald til alarmcentralerne er ikke omfattet af kravet om beslutning fra retten.

Pligten for Tele Greenland, Grønlands Postvæsens, andre udbydere af telenet og teletjenester samt andre postvirksomheder til at bistå politiet er sanktioneret med de for vidner gældende tvangsmidler, herunder tvangsbøder. De pågældende virksomheder deltager ikke i den kommunikation, som indgrebet mod meddelelseshemmeligheden retter sig imod. Der er derfor ikke tale om et kriminalprocessuelt tvangsindgreb i forhold til de pågældende virksomheder.

Den foreslåede bestemmelse i *stk. 4,* fastsætter i *1. pkt.* en pligt for udbydere af telenet og teletjenester til at foretage registrering og opbevaring (logning) i 1 år af de oplysninger om tele- og internetkommunikation, der er relevante for politiets efterforskning og retsforfølgning af lovovertrædelser. Endvidere gives der i *2. pkt.* hjemmel til, at justitsministeren ved bekendtgørelse kan fastsætte nærmere regler om logningspligtens indhold og omfang.

Både udbydere af offentlige telenet og teletjenester og udbydere, der henvender sig til specifikke, på forhånd afgrænsede kundesegmenter, vil kunne omfattes af den foreslåede regulering.

For så vidt angår *teletrafik* vil de oplysninger, som logningspligten kan omfatte, navnlig være de oplysninger, som politiet har brug for i forbindelse med indgreb i meddelelseshemmeligheden i form af teleoplysning og udvidet teleoplysning, jf. §§ 385 og 386. Det kan eksempelvis være det kaldende og det kaldte nummer (A- og B-nummer), opkaldstidspunkter og varig-

heden af samtaler samt – for mobiltelefoners vedkommende – oplysninger om anvendte sendemaster/celler.

For så vidt angår *internettrafik* vil der kunne fastsættes regler om logning af den dynamiske tildeling af IP-adresser, tidspunkt for opkobling og nedkobling samt opkoblingens varighed. I praksis vil udbyderen kun være i stand til at levere oplysninger om, hvem der har efterladt et elektronisk spor på Internettet, hvis udbyderen er i besiddelse af præcise oplysninger om, hvilken kunde, der på det pågældende tidspunkt har anvendt en tildelt IP-adresse.

Hvor forbindelsen til Internettet ikke etableres via telefonnettet, men etableres via en fast forbindelse, f.eks. såkaldte ADSL-forbindelser, vil der ikke være teknisk grundlag for at opstille krav om, at internetudbyderen logger A-nummeret. I stedet vil der skulle registreres de tilsvarende oplysninger, der gør det muligt at føre det elektroniske spor tilbage til en bestemt kunde.

Der vil kunne opstilles regler om opbevaringsformat (læsbarhed), foranstaltninger til beskyttelse mod uautoriseret adgang til og manipulation af loggen samt opbevaring af kontooplysninger, f.eks. i en periode efter at et kundeforhold er bragt til ophør. Også spørgsmålet om opbevaring af oplysningerne i Grønland, hvor udbyderen er en filial af en udenlandsk virksomhed, vil kunne reguleres.

Endvidere bør det tilstræbes, at reglerne sikrer, at korrekt grønlandsk realtid registreres.

Der vil ikke kunne fastsættes regler om, at internetudbyderne løbende skal foretage registrering af, hvilke hjemmesider, chatrooms mv. kunderne besøger. Hensigten med forslaget er alene at kunne føre elektroniske spor, der findes på Internettet i forbindelse med kriminelle aktiviteter, tilbage til gerningsmændene.

For så vidt angår *elektronisk post* stilles der ikke forslag om en generel logning af indholdsdata, men alene af oplysninger svarende til teleoplysninger, dvs. oplysninger som f.eks. afsender, modtager og tidsangivelse vedrørende kommunikationen. Den nærmere regulering vedrørende elektronisk post vil således ikke kunne forpligte internetudbydere til generelt at gemme indholdet af elektroniske breve.

Det forudsættes, at de nærmere regler fastsættes efter dialog med tele- og internetudbyderne. Dette er ikke mindst afgørende for at sikre en hensigtsmæssig teknologisk udformning af reglerne.

Efter den foreslåede bestemmelse i *stk. 5,* vil der kunne fastsættes nærmere regler om udbydere af telenet eller teletjenesters praktiske bistand til politiet i forbindelse med indgreb i meddelelseshemmeligheden. Også på dette punkt vil både udbydere af offentlige telenet og teletjenester og udbydere, der henvender sig til specifikke, på forhånd afgrænsede kundesegmenter, kunne omfattes af den foreslåede regulering.

De administrative forskrifter vil f.eks. kunne omfatte regler om døgnbemanding af kontaktpunkter vedrørende etablering af aflytning og indhentelse af teleoplysninger mv., sikkerhedsgodkendelse af personale, der håndterer fortroligt materiale samt afklaring af, hvem pligten til at bistå politiet påhviler. Den sidste problemstilling opstår, når de fysiske installationer på den ene side og kundeforholdet på den anden side ligger hos forskellige selskaber.

Der tilsigtes imidlertid ikke hermed en udtømmende angivelse af, hvilke forhold der kan reguleres. Formålet med bestemmelsen er, at der løbende kan tages højde for praktiske og tekniske problemer, der måtte opstå i forbindelse med samarbejdet mellem politiet og udbyderne.

Efter den foreslåede bestemmelse i *stk. 6,* vil forsætlig eller uagtsom overtrædelse af logningspligten kunne medføre foranstaltninger efter kriminalloven. Der kan endvidere pålægges selskaber mv. (juridiske personer) kriminalretligt ansvar efter reglerne i kriminallovens kapitel 5.

Efter den foreslåede bestemmelse i *stk. 7,* vil det kunne fastsættes, at forsætlig eller uagtsom overtrædelse af de udfyldende regler om logningspligten, jf. stk. 4, 2. pkt., og om praktisk bistand til politiet i forbindelse med indgreb i meddelelseshemmeligheden, jf. stk. 5, kan medføre foranstaltninger efter kriminalloven. Der kan endvidere fastsættes bestemmelser om at pålægge selskaber mv. (juridiske personer) kriminalretligt ansvar efter reglerne i kriminallovens 5. kapitel.

I *stk. 8* foreslås, at justitsministeren bemyndiges til at fastsætte regler om økonomisk godtgørelse for bistand til politiet til gennemførelse af indgreb i meddelelseshemmeligheden. Den økonomiske godtgørelse skal alene skal dække de udgifter, der er forbundet med indgrebet. Bestemmelsens svarer til den danske retsplejelovs § 786, stk. 8. Det bemærkes, at det i § 418, stk. 5, foreslås, at justitsministeren tilsvarende bemyndiges til at fastsætte nærmere regler om i særlige tilfælde at yde økonomisk godtgørelse for opfyldelse af editionspålæg.

Forsvarerens deltagelse i brevåbning mm.

Til § 393

Bestemmelsen svarer til den danske retsplejelovs § 787 og er ny. Ønsker den særlige forsvarer at benytte adgangen til at overvære åbningen af breve og andre lukkede forsendelser, må den pågældende af hensyn til videresendelse af brevene være parat til at møde med kort varsel.

Underretning

Til § 394

Bestemmelsen svarer til den danske retsplejelovs § 788 og er en udbygning af den gældende retsplejelovs kapitel 5, § 9 b, stk. 6, der alene vedrører telefonaflytning. Det foreslås, at reg-

lerne om underretning også skal finde anvendelse ved brevåbning og brevstandsning efter § 383, ved teleoplysninger efter § 385, ved udvidet teleoplysning efter § 386 og ved anden aflytning efter § 387. Gennemførelsen af underretningen efter *stk. 3* forudsætter, at politiet forsyner retten med fornødne oplysninger om de konkrete brevåbninger mm.

Tilfældighedsfund

Til § 395

Bestemmelsen svarer i hovedsagen til den danske retsplejelovs § 789 og vedrører de såkaldte tilfældighedsfund, dvs. lovligt tilvejebragte oplysninger om andre lovovertrædelser end den eller dem, der oprindeligt begrundede indgrebet i meddelelseshemmeligheden. Disse tilfældighedsfund kan efter stk. 1 anvendes af politiet som led i efterforskningen men må som udgangspunkt ikke anvendes som bevis i retten. Retten kan dog tillade tilfældighedsfundet anvendt som bevis i retten, hvis betingelserne i *stk. 2* er opfyldt.

Efter *stk. 1* kan tilfældighedsfund ikke anvendes som bevis i retten for en lovovertrædelse, der ikke har dannet og efter de i stk. 1 nævnte bestemmelser, heller ikke kunne danne grundlag for indgrebet, hvilket svarer til retsstillingen efter den danske retsplejelovs § 789, stk. 2. Den danske retsplejelovs § 789, stk. 2, tillader ikke anvendelse af tilfældighedsfund i sager om fredskrænkelser, som kunne have dannet grundlag for indgreb i meddelelseshemmeligheden i medfør af bestemmelsen i § 781, stk. 2. De pågældende fredskrænkelser er efter den danske straffelovs § 275, stk. 1, som udgangspunkt undergivet privat påtale dog med mulighed for offentlig påtale i medfør af lovens § 275, stk. 2. I grønlandsk kriminalret er alle former for lovovertrædelser hidtil blevet påtalt ved det offentliges foranstaltning. Bortset fra sager om ærekrænkelser, som foreslås undergivet privat påtale, foreslås princippet om offentlig påtale opretholdt. Det foreslås derfor, at tilfældighedsfund i sager om fredskrænkelser, som kunne have dannet grundlag for indgreb i meddelelseshemmeligheden i medfør af fredskrænkelsesbestemmelserne i §§ 384, stk. 1, nr. 3, og 385, nr. 3, skal kunne anvendes som bevis i retten.

I *stk. 2* foreslås en undtagelse fra forbuddet i stk. 1 mod at anvende tilfældighedsfund som bevis i retten. Krav til strafferammen kan – i modsætning til kravet i den danske retsplejelovs § 789, stk. 3, nr. 2, om, at lovovertrædelsen efter loven kan medføre fængsel i 1 år og 6 måneder eller derover – på grund af det grønlandske foranstaltningssystem ikke stilles. Det foreslås derfor, at lovovertrædelsen skal være grov. Endeligt skal anvendelsen af beviset skal være ubetænkelig, jf. stk. 2, nr. 3.

Tilintetgørelse

Til § 396

Bestemmelsen svarer til den danske retsplejelovs § 791 og er en udbygning af den gældende retsplejelovs kapitel 5, §§ 9 b, stk. 5, og 9 d. Bestemmelsen omhandler opbevaring og destruktion af materiale, der er tilvejebragt ved indgreb i meddelelseshemmeligheden.

Kravet i *stk. 1* om tilintetgørelse omfatter ikke materiale, der alene viser, at indgrebet har fundet sted.

Stk. 2 giver mulighed for at undlade eller udsætte tilintetgørelse af materialet, hvis det fortsat er af efterforskningsmæssig betydning. Retten afgør i disse sager, om tilintetgørelse kan undlades eller udskydes. Bestemmelsen i stk. 2 vedrørende efterforskning af overtrædelser af den foreslåede kriminallovs §§ 23-32 vedrører sager om forbrydelser mod rigets selvstændighed og sikkerhed og forbrydelser mod statsforfatningen og de øverste statsmyndigheder.

Efter *stk. 3* skal materiale som hidrører fra den mistænktes kommunikation med dennes forsvarer og præst m.m. i almindelighed straks tilintetgøres.

Stk. 4 er en opsamlingsbestemmelse, der skal sikre, at alt øvrigt irrelevant materiale tilintetgøres.

Observation

Til § 397

Observation, dvs. iagttagelse af personer, er et vigtigt led i politiets efterforskning. Observation kan ske med det blotte øje eller ved brug af optiske instrumenter. En observation kan fastholdes ved fotografering eller ved film-/videooptagelse. Politiets adgang til at foretage observation er ikke reguleret i retsplejeloven eller i lovgivningen i øvrigt i Grønland, og er først fra den 1. juli 1999 blevet lovreguleret i Danmark. Det foreslås at politiets adgang til at foretage observation på ikke frit tilgængelige steder i fremtiden skal reguleres i retsplejeloven. Udkastet indebærer en begrænsning i politiets nuværende adgang til observation. Bestemmelsen svarer til den danske retsplejelovs § 791 a. Denne bestemmelse er udarbejdet på grundlag af Strafferetsplejeudvalgets betænkning 1298/1995.

Observation dækker over mange forskellige situationer, der ikke alle er lige indgribende. I den ene ende af skalaen kan nævnes observation med det blotte øje på et frit tilgængeligt sted. I den anden ende af skalaen kan nævnes observation af personer, der befinder sig i en bolig, ved hjælp af et skjult, fjernbetjent apparat. Det foreslås at sondre mellem observation, som falder uden for bestemmelsens anvendelsesområde ("under bundgrænsen"), en kvalificeret, en mere kvalificeret og en særlig kvalificeret form for observation på grundlag af følgende momenter:

1) karakteren af den lokalitet, der konkret er tale om at observere,
2) placeringen af det apparat, der skal anvendes i det konkrete tilfælde, og
3) karakteren af det apparat, der bliver tale om at anvende.

Uden for reguleringen falder politiets iagttagelse af personer, der befinder sig på et frit tilgængeligt sted, samt iagttagelser, der sker med det blotte øje. Observation af et frit tilgænge-

ligt sted kan som en nødvendig følge indebære et meget begrænset indblik på områder, der ikke er frit tilgængelige. F.eks. hvis politiet observerer et frit tilgængeligt dørparti eller lignende, og nogen åbner døren. En sådan utilsigtet observation af et meget begrænset ikke frit tilgængeligt område falder uden for bestemmelsens anvendelsesområde.

Stk. 1 omfatter observation ved hjælp af et apparat af personer, der befinder sig på et ikke frit tilgængeligt sted. Disse kvalificerede indgreb kan foretages, hvis det er af væsentlig betydning for efterforskningen, og der er tale om en lovovertrædelse, der efter loven kan medføre anstaltsanbringelse. Endvidere skal proportionalitetskravet i stk. 5 være opfyldt.

Stk. 2 omfatter mere kvalificerede indgreb, nemlig observation af personer, der befinder sig på et ikke frit tilgængeligt sted, såfremt observationen foretages ved hjælp af et fjernbetjent eller automatisk virkende tv-kamera, fotografiapparat eller lignende apparat. Denne form for observation må kun foretages, såfremt efterforskningen vedrører en grov lovovertrædelse.

Stk. 3 omfatter de særligt kvalificerede indgreb, nemlig observation af personer, der befinder sig i en bolig eller andre husrum ved hjælp af et apparat, der anvendes i boligen eller husrummet, eller et fjernbetjent eller automatisk virkende apparat. Det foreslås, at betingelserne for iværksættelse af sådan observation skal svare til betingelserne efter § 387 for indgreb i meddelelseshemmeligheden ved anden aflytning (rumaflytning). Efter *stk. 3*, *nr. 1*, kræves at der er bestemte grunde til at antage, at bevis i sagen kan opnås ved indgrebet, og efter *nr. 2*, at indgrebet må antages at være af afgørende betydning for efterforskningen. I *nr. 3* foreslås, at efterforskningen skal angå en særlig grov lovovertrædelse, som har medført eller kan medføre fare for menneskers liv eller velfærd eller for betydelige samfundsværdier.

Efter *stk. 4* kan samtykke til observation alene meddeles af den, der har rådighed over det ikke frit tilgængelige sted, såfremt den pågældende tillige er den forurettede ved den lovovertrædelse, der efterforskes. Et gyldigt samtykke fra den forurettede indebærer herefter, at de materielle betingelser for anvendelse af observation bortfalder. Det foreslås, at samtykket af hensyn til eventuel senere bevistvivl skal være skriftligt.

Stk. 5 indeholder en særlig udformning af proportionalitetsgrundsætningen, som svarer til reglen i § 388, om indgreb i meddelelseshemmeligheden.

Opdelingen i kvalificerede, henholdsvis mere kvalificerede og særligt kvalificerede indgreb har også betydning for den foreslåede kompetenceregel i *stk. 6*, idet observation, der er omfattet af stk. 2 eller stk. 3, alene kan iværksættes efter rettens beslutning, jf. henvisningen til reglen i § 390. Observation, der er omfattet af stk. 1, kan derimod besluttes af politiet, og på baggrund af karakteren af denne observation er der ikke fundet grundlag for at fastsætte en underretningspligt. Som det fremgår af bestemmelsen i stk. 6 er en række af de regler, der gælder for indgreb i meddelelseshemmeligheden, gjort tilsvarende anvendelige på observation.

Dataaflæsning

Til § 398

Bestemmelsen svarer til den danske retsplejelovs § 791 b, der er gennemført i forbindelse med den såkaldte "terrorpakke" ved lov nr. 378 af 6. juni 2002.

Bestemmelsen i stk. 1 indebærer, at politiet – uden at være til stede der, hvor et informationssystem benyttes – ved hjælp af edb-programmer eller andet udstyr løbende kan aflæse ikke offentligt tilgængelige oplysninger i informationssystemet. Det foreslås, at indgrebet betegnes som »dataaflæsning«.

Den foreslåede bestemmelse giver adgang for politiet til at foretage dataaflæsning i et informationssystem af oplysninger, *der ikke er offentligt tilgængelige.* Aflæsning af oplysninger som er offentligt tilgængelige, således at politiet har fri adgang hertil – f.eks. fordi oplysningerne er lagt ud på en offentligt tilgængelig hjemmeside på Internettet – udgør ikke i sig selv et straffeprocessuelt tvangsindgreb og er derfor ikke omfattet af reglen om dataaflæsning.

Ved *et informationssystem* forstås en computer eller andet databehandlingsanlæg. Omfattet heraf er navnlig personlige computere, herunder både stationære og bærbare computere. Også andet elektronisk udstyr vil imidlertid kunne være omfattet af bestemmelsen, hvis udstyret har funktioner svarende til dem, der findes i personlige computere. Det gælder således elektronisk udstyr, der kan anvendes til at oprette og/eller behandle dokumenter, billeder og lyde, udføre regnskabsfunktioner og lignende, herunder også hvis sådanne funktioner senere forekommer i kombination med andet elektronisk udstyr, f.eks. et fjernsyn. Bestemmelsen vil således f.eks. omfatte en elektronisk kalender, som er indrettet så den ud over anvendelsen som kalender, desuden kan anvendes til at sende og modtage elektroniske meddelelser samt indhente oplysninger fra Internettet mv.

Indgreb i form af dataaflæsning omfatter bl.a. den situation, hvor politiet ved hjælp af et såkaldt »sniffer-program«, får tilsendt kopi af samtlige indtastninger, som brugeren af edb-udstyret foretager, herunder åbning af computeren, oprettelse af nye dokumenter og regnskaber mv. og nye indtastninger i allerede eksisterende dokumenter, eller af visse nærmere angivne indtastninger.

Sådanne edb-programmer kan endvidere gøre det muligt for politiet automatisk og uden den pågældendes vidende at modtage kopi af e-post, der afsendes fra en computer, og af opslag på Internettet, der foretages på computeren. En kendelse om aflæsning i medfør af den foreslåede bestemmelse vil også omfatte aflæsning af elektroniske meddelelser, der modtages i computeren. Det er ikke et krav, at den elektroniske meddelelse skal være åbnet og læst af modtageren, men den skal være modtaget af den computer, som indgrebet omfatter.

For elektroniske meddelelser, som er under forsendelse, gælder reglerne om indgreb i meddelelseshemmeligheden i §§ 383-396.

Dataaflæsning af computere mv. i medfør af bestemmelsen kan ske ved hjælp af (teknisk) udstyr, der fysisk installeres i computeren, eller, i det omfang dette er teknisk muligt, ved at edb-programmer eller lignende sendes til den pågældende computer. Det forudsættes, at rettens tilladelse til aflæsning også giver politiet mulighed for at skaffe sig adgang til det pågældende edb-udstyr, hvis dette er nødvendigt for at installere det tekniske udstyr, der skal anvendes ved indgrebet, sådan som det også i dag gælder med hensyn til installation af rumaflytningsudstyr og udstyr til observation af personer i bolig og andre husrum.

Indgrebet kan således indebære en løbende undersøgelse fra et andet sted af det materiale, der til enhver tid kan findes i computeren.

Den foreslåede regel begrænser ikke den adgang, der er efter de gældende regler om ransagning til at tilvejebringe oplysninger af denne art. Ligeledes berøres adgangen til efter reglerne om indgreb i meddelelseshemmeligheden at få teleoplysninger eller at "aflytte" elektroniske meddelelser ikke af den foreslåede nye bestemmelse.

Hvis et indgreb kun indebærer, at der sker "aflytning" af elektroniske meddelelser, kan dette fortsat ske efter reglerne om aflytning af telefonsamtaler eller anden tilsvarende telekommunikation, også når en sådan aflytning sker ved hjælp af teknisk udstyr, der har lighed med det, som er omfattet af reglen i § 398.

Det foreslås, at betingelserne for indgreb i form af dataaflæsning udformes med udgangspunkt navnlig i de regler, som i dag gælder for telefonaflytning, jf. § 384, og for hemmelig ransagning, jf. § 413. Det foreslås således som betingelse, at indgrebet må antages at være af afgørende betydning for efterforskningen, og at der er bestemte grunde til at antage, at den pågældende computer mv. anvendes i forbindelse med forbrydelsen.

Det skal for det første efter *stk. 1, nr. 1,* være en betingelse, at der er *bestemte grunde* til at antage, at et informationssystem anvendes af en mistænkt i forbindelse med planlagt eller begået kriminalitet som nævnt i nr. 3. Det skal endvidere kunne antages, at det pågældende informationssystem benyttes i forbindelse med udførelsen af den kriminalitet, der er nævnt i stk. 3.

Det er uden betydning, hvem informationssystemet tilhører. Indgrebet kan således rettes mod mistænktes eget edb-udstyr eller f.eks. en privat computer, der tilhører en anden end den mistænkte, eller mistænktes computer på arbejdspladsen, uanset om computeren også benyttes af andre. Såfremt betingelserne for dataaflæsning i øvrigt er opfyldt – herunder kravet i § 791 b om proportionalitet – kan der således også ske dataaflæsning af computere på biblioteker, internetcaféer og lignende. Dette adskiller sig ikke fra, hvad der gælder for telefonaflytning.

I *stk. 1, nr. 2,* foreslås, at indgrebet kan foretages, hvis det er af *afgørende betydning for efterforskningen* (indikationskravet). Ved denne betingelse angives, at indgrebet skal have en meget væsentlig betydning for efterforskningen af den pågældende sag, men bestemmelsen inde-

bærer ikke, at indgrebet skal være den eneste mulighed for efterforskning i sagen, eller at andre af de straffeprocessuelle indgreb i retsplejeloven ikke samtidig kan anvendes.

Kriminalitetskravet i *stk. 1, nr. 3,* foreslås udformet, således at indgreb i form af dataaflæsning kan foretages, hvis efterforskningen angår en forsætlig overtrædelse af kriminallovens kapitel 7 eller 8 eller §§ 62, stk. 1, 63, 1. pkt., 64, 65, 67 eller 82 eller en forsætlig, grov overtrædelsen af lov om euforiserende stoffer eller våbenloven. Dette svarer til kriminalitetskravet ved hemmelig ransagning. Der er således ikke mulighed for at iværksætte dataaflæsning i medfør af den foreslåede bestemmelse på grundlag af en mistanke om, at computerudstyr f.eks. anvendes til fremstilling af falske pas eller andre falske dokumenter, medmindre der samtidig foreligger mistanke om, at fremstillingen sker som et led i forberedelsen af en af de i bestemmelsen nævnte alvorlige lovovertrædelser – f.eks. flykapring.

Stk. 2 indeholder en proportionalitetsgrundsætning svarende til reglen i § 388 om indgreb i meddelelseshemmeligheden.

Efter *stk. 3* skal kompetencen til at træffe bestemmelse om aflæsning af computere mv. efter den foreslåede § 398 – ligesom ved indgreb i meddelelseshemmeligheden, observation og hemmelig ransagning – henhøre under retten. Bestemmelsen henviser til kompetencebestemmelsen i § 390 om indgreb i meddelelseshemmeligheden. I en kendelse, der tillader aflæsning, må det angives, hvilket informationssystem (computer eller lignende databehandlingsanlæg) indgrebet skal angå, jf. de foreslåede bestemmelser i § 398, stk. 3, 1. og 2. pkt. Er det ikke muligt for politiet at give nærmere oplysninger om edb-udstyrets fabrikat, nummer eller lignende, der entydigt kan identificere dette, kan der i stedet afsiges kendelse om, at indgrebet skal angå det edb-udstyr, der benyttes på et bestemt, nærmere afgrænset sted, f.eks. en bestemt privatadresse eller et bestemt kontor på en arbejdsplads. En computer eller andet tilsvarende edb-udstyr kan efter omstændighederne også identificeres ved en angivelse af, hvem der har rådighed herover, f.eks. den bærbare computer, som tilhører den mistænkte.

Efter § 390, stk. 2, skal der i kendelsen fastsættes et tidsrum, inden for hvilket indgrebet kan foretages. Tidsrummet skal være så kort som muligt og må ikke overstige 4 uger. Tidsrummet kan forlænges ved en ny kendelse, men højst med 4 uger ad gangen.

Den foreslåede regel i *stk. 4* indebærer, at en række af de regler, der gælder for indgreb i meddelelseshemmeligheden og for observation af personer i bolig eller andet husrum, også skal finde anvendelse ved aflæsning af registreringer i computere mv.

Således gælder bestemmelserne i § 394, stk. 1, 3 og 4, om efterfølgende underretning om indgrebet. En bestemmelse, der erstatter § 394, stk. 2, om hvem der skal have underretning om et foretaget indgreb, foreslås udformet sådan, at underretningen skal gives til den, der har rådigheden over computeren. Underretning skal således normalt gives til ejeren af den pågældende computer mv. En bruger, som ikke er ejer af en computer mv., kan dog have en sådan rådighed over denne, at underretning skal ske til den pågældende, f.eks. hvis der er foretaget aflæs-

ning af en computer, som en arbejdsgiver har stillet til rådighed for en arbejdstager i dennes hjem.

Stk. 4 henviser endvidere til § 389, hvorefter der ikke må foretages aflytning mv. med hensyn til den mistænktes forbindelse med personer, der efter § 143 er udelukket fra at afgive forklaring som vidne, til § 391 om forsvarerbeskikkelse, § 395 om politiets adgang til at anvende de oplysninger, der er fremkommet ved indgrebet, og § 396 om politiets adgang til at opbevare det fremkomne materiale.

Legemsindgreb

Legemsbesigtigelse og legemsundersøgelse

Til § 399

Bestemmelsen fastlægger begreberne legemsbesigtigelse og legemsundersøgelse, som er nærmere beskrevet i de almindelige bemærkninger om legemsindgreb. Bestemmelsen henviser til de øvrige bestemmelser, som finder anvendelse. *Stk. 1* vedrører legemsbesigtigelse og svarer til den danske retsplejelovs § 792, stk. 1, nr. 1, og kompetencereglen i den danske retsplejelovs § 792 c, stk. 1.

Stk. 2 vedrører legemsundersøgelse og svarer til den danske retsplejelovs § 792, stk. 1, nr. 2.

Legemsbesigtigelse af sigtede

Til § 400

Bestemmelsen fastsætter de materielle betingelser for legemsbesigtigelse af en sigtet. *Stk. 1* beskriver kravene med hensyn til kriminaliteten, mistanken og indikationen, dvs. indgrebets nødvendighed for efterforskningen, og svarer til den danske retsplejelovs § 792 a, stk. 1.

Efter *stk. 2*, kan politiet, hvis den pågældende er mistænkt for en grov lovovertrædelse, optage fingeraftryk og personfotografi med henblik på senere identifikation, selv om der ikke er behov herfor af hensyn til efterforskningen i den aktuelle sag. Stk. 2 svarer til den danske retsplejelovs § 792 b, stk. 1.

Stk. 3 henviser til den særlige regel i § 354, stk. 3, om legemsbesigtigelse af anholdte og svarer til den danske retsplejelovs § 792, stk. 2. Kompetencen til at beslutte legemsbesigtigelse af sigtede tilkommer politiet, jf. § 400, stk. 1, og § 402 modsætningsvis.

Legemsundersøgelse af sigtede

Til § 401

Bestemmelsen fastsætter de materielle betingelser for legemsundersøgelse af en sigtet. *Stk. 1* beskriver kravene med hensyn til kriminaliteten, mistanken og indikationen, dvs. indgrebets nødvendighed for efterforskningen. Efter stk. 1 er betingelserne for legemsundersøgelse af en sigtet væsentligt strengere end betingelserne for legemsbesigtigelse med hensyn til lovovertrædelsens strafværdighed og betydningen for efterforskningen. Stk. 1 svarer til den danske retsplejelovs § 792 a, stk. 2.

Stk. 2 indeholder en regel om, at blodprøve kan udtages af sigtede ved enhver lovovertrædelse, i hvis gerningsindhold indtagelse af alkohol, medicin eller euforiserende stoffer er et led, uanset om lovovertrædelsen må anses for grov. Stk. 2 svarer til den danske retsplejelovs § 792 b, stk. 2 med den forskel, at medicin ikke er medtaget i den danske bestemmelse.

Stk. 3 svarer til den danske retsplejelovs § 792 e, stk. 3, idet der dog alene kræves medvirken af sundhedspersonale og ikke nødvendigvis af en læge. Sundhedspersonalet kan alene tage stilling til, om gennemførelse af indgrebet er sundhedsfagligt forsvarligt og kan ikke tage stilling til om indgrebet er nødvendigt af hensyn til efterforskningen.

Til § 402

Bestemmelsen svarer til den danske retsplejelovs § 792 c. I stk. 1-4 er der givet regler om kompetencen til at træffe beslutning om legemsindgreb mod sigtede og om kravene til formen for en sådan beslutning.

Kompetencen til at træffe beslutning om alle former for legemsbesigtigelse, inkl. optagelse af fingeraftryk og personfotografier, er efter *stk. 1* tillagt politiet. Også de mindst indgribende former for legemsundersøgelse kan besluttes af politiet. De gælder således udtagelse af blodprøver, sikring af negleskrab eller hår og en ydre undersøgelse, der består i beføling af legemets overflade, f.eks. for at finde kapsler skjult under huden. Disse undersøgelser kræver medvirken af sundhedspersonale. For så vidt angår de mest intense legemsundersøgelser, herunder røntgenundersøgelser, undersøgelse af legemets hulrum og gynækologiske undersøgelser, kræves der ifølge § 402, stk. 2., 1. pkt., en beslutning fra retten.

Stk. 2., 2. og 3. pkt., og *stk. 4* indeholder bestemmelser om beslutningens form og rettens behandling af politiets eventuelle anmodning om et legemsindgreb. Den adgang, som ifølge stk. 4 skal gives for den, mod hvem indgrebet retter sig, til at udtale sig, inden retten træffer afgørelse, kan eventuelt gives i form af en erklæring til politirapport, der videregives til retten. Et ønske fra den pågældende om at udtale sig direkte over for retten skal dog imødekommes.

Stk. 3 indeholder en ”periculum in mora”-regel, der giver politiet adgang til at træffe en foreløbig beslutning om et legemsindgreb, hvis indgrebets formål ville forspildes ved at afvente

rettens afgørelse. I så fald skal politiet imidlertid snarest muligt og senest inden 3 x 24 timer forelægge sagen for retten, der ved beslutning afgør, om indgrebet kan godkendes. Hvis et indgreb er foretaget uden rettens beslutning på grundlag af "periculum in mora"-reglen, vil et efterfølgende samtykke inden udløbet af 3 x 24 timer gøre forelæggelse for retten overflødig. Gives der samtykke til indgrebet efter forelæggelsen for retten, skal retten ikke tage stilling til indgrebet.

Efter *stk. 4* skal den sigtede have adgang til at udtale sig, inden retten træffer afgørelse om legemsundersøgelse, og den sigtede skal tilbydes at få beskikket en forsvarer.

Stk. 5 indeholder en bestemmelse om betydningen af, at en sigtet giver samtykke til, at der foretages et legemsindgreb. Såfremt samtykket foreligger skriftligt, indebærer det, at kompetencen til at træffe beslutning om indgrebet overføres til politiet. Er der beskikket en forsvarer for sigtede, kræves også (skriftligt eller mundtligt) samtykke fra forsvareren. Samtykke fra en sigtet og en eventuel beskikket forsvarer medfører derimod ikke nogen fravigelse af kravene til kriminaliteten, mistankens styrke eller indikation. Politiet vil således ikke – uanset samtykke – kunne iværksætte en legemsundersøgelse, medmindre betingelserne i § 401 om indgrebets betydning for efterforskningen, og i § 404 om proportionalitet er opfyldt. Samtykkets gyldighed er betinget af sigtedes habilitet i overensstemmelse med de almindelige regler herom. Samtykke fra sindssyge, åndssvage eller berusede personer vil således i almindelighed ikke kunne tillægges betydning. Hvis samtykket først meddeles efter sagens forelæggelse for retten i medfør af stk. 3, bortfalder kravet om rettens stillingtagen.

Legemsbesigtigelse og legemsundersøgelse af ikke sigtede

Til § 403

Bestemmelsen omhandler legemsindgreb over for ikke sigtede og svarer til den danske retsplejelovs § 792 d.

Efter udkastet i *stk. 1* må sådanne indgreb som udgangspunktet kun foretages, såfremt den pågældende giver samtykke til indgrebet. Samtykket skal så vidt muligt være skriftligt. Hvis en ikke sigtet giver samtykke til indgrebet, medfører dette imidlertid ikke blot, at kompetencereglerne fraviges, men også at de materielle betingelser bortfalder. Samtykket indebærer således, at indgrebet, i det omfang, der kan siges at foreligge et indgreb, i det hele undtages fra lovens regulering. Hovedreglen om, at samtykke er nødvendigt for at foretage legemsindgreb mod ikke sigtede, fraviges på to punkter, jf. stk. 2 og 4.

Med hensyn til de særlige forhold, som gør sig gældende ved legemsindgreb i forhold til børn og bevidstløse henvises til betænkningens afsnit X, kap. 8.2.

Efter *stk. 2* kan der under nærmere angivne kriminalitets- og indikationskrav påhvile en ikke sigtet pligt til at underkaste sig visse legemsindgreb. Pligten omfatter dog kun de mindst byrdefulde indgreb, jf. oversigtens pkt. 1-3 i afsnit X, kap. 8.2.2. og Strafferetsplejeudvalgets

betænkning nr. 1104/87, side 38-39. Den omfatter således ikke legemsundersøgelser, og blandt legemsbesigtigelserne omfatter den kun sådanne, der ikke kræver afklædning af den undersøgte person. I medfør af bestemmelsen vil det kunne pålægges en ikke-sigtet at afgive kontrolfingeraftryk. Ved afgørelsen af, om en person, der ikke er sigtet, skal underkastes legemsbesigtigelse efter stk. 2, skal retten også tage hensyn til proportionalitetskravet i § 404.

Kompetencen til at træffe bestemmelse om de i stk. 2 nævnte indgreb mod en ikke-sigtet er ved *stk. 3* henlagt til retten. Der er dog adgang for politiet til at træffe beslutning om foretagelse af et indgreb i tilfælde af "periculum in mora". Formkravene er de samme som ved indgreb mod sigtede. Indgrebet kan om fornødent gennemføres ved direkte tvang. Gennemførelsen kan dog også ske under anvendelse af vidnetvangsmidlerne i § 150.

I de i *stk. 4* omtalte situationer, kan politiet visitere med henblik på at finde våben, uden at der er konkret grundlag for at rette mistanke eller sigtelse mod bestemte af de tilstedeværende, og det er heller ikke en udtrykkelig betingelse, at visitationen skal være af væsentlig betydning for efterforskningen.

Proportionalitetskrav

Til § 404

Bestemmelsen er en proportionalitetsregel og svarer til den danske retsplejelovs § 792 e, stk. 1, idet kriteriet "sagens karakter og grovhed" dog erstatter kriteriet "sagens betydning". Et legemsindgreb må – i overensstemmelse med det almindelige kriminalprocessuelle proportionalitetsprincip – ikke foretages, hvis det efter sit formål, sagens karakter og grovhed og den krænkelse og ulempe, som indgrebet må antages at forvolde den eller de ramte personer, ville være et uforholdsmæssigt indgreb.

Skånsomhedskrav

Til § 405

Bestemmelsen fastslår, at legemsindgreb skal foretages så skånsomt, som omstændighederne tillader, og ikke være mere krænkende for den pågældende end nødvendigt. Bestemmelsen svarer til den danske retsplejelovs § 792 e, stk. 2. Reglerne i *2. og 3. pkt.* knytter sig til begrebet blufærdigheden. Herved bliver der i retspraksis mulighed for at lade bestemmelserne tilpasse sig skiftende tiders vurdering.

Opbevaring af personfotografier mv.

Til § 406

Bestemmelsen regulerer politiets adgang til at opbevare og registrere oplysninger og materiale, der hidrører fra legemsindgreb. Reguleringen medfører en pligt for politiet til i visse tilfæl-

de at destruere oplysninger. Stk. 1 og 2 vedrører opbevaring efter sagens afslutning, medens stk. 3 i visse tilfælde påbyder øjeblikkelig destruktion. Bestemmelsen svarer til den danske retsplejelovs § 792 f.

Stk. 1 vedrører personfotografier optaget med henblik på senere identifikation. Efter bestemmelsen må politiet ikke opbevare sådanne fotografier, såfremt de vedrører personer, der ikke har været sigtet, eller senere frifindes, eller mod hvem påtale opgives. Et personfotografi af sigtede, der er optaget i forbindelse med efterforskningen i et forhold, som den sigtede senere frifindes for, skal destrueres, selv om den pågældende dømmes i et andet forhold. Dette gælder dog ikke, hvis dette andet forhold i sig selv kunne have begrundet optagelsen, jf. § 400, stk. 2.

Stk. 2 vedrører alt andet materiale, der hidrører fra legemsindgreb. Reglen har dog først og fremmest praktisk betydning for fingeraftryk. Efter bestemmelsen skal fingeraftryk mv. af ikke-sigtede destrueres, nå sagen er afsluttet. Derimod kan politiet opbevare fingeraftryk mv. af personer, der har været sigtet, uanset at sagen mod den pågældende opgives, eller han eller hun frifindes.

Stk. 3 fastslår, at materiale og oplysninger, der er kommet til veje ved et indgreb, som retten nægter at godkende, straks skal destrueres.

Der henvises i øvrigt til betænkningens afsnit X, kap. 8.3. om opbevaringer af personfotografier mv.

Ransagning

Ransagningsbegrebet

Til § 407

Bestemmelsen er ny og definerer begrebet ransagning. Bestemmelsen svarer til den danske retsplejelovs § 793. Der henvises til de almindelige bemærkningers omtale af begrebet ransagning.

Stk. 1 indeholder en beskrivelse af de lokaliteter og genstande, der er omfattet af ransagningsreglerne i §§ 407-414. Med udgangspunkt i grundlovens § 72 om boligens ukrænkelighed er forskellige typer af ransagninger opdelt i to kategorier efter indgrebets intensitet. De indgreb, der må anses for omfattet af grundlovens § 72, og indgreb, der i intensitet må sidestilles hermed, er nævnt i *nr. 1*. Stk. 1, nr. 1, omfatter således ransagning af boliger og andre husrum, herunder f.eks. kontorer, værksteder, beboelsesvogne og kahytter. Stk. 1, nr. 1, omfatter endvidere ransagning af dokumenter, papirer og lignende, herunder elektroniske medier, samt indholdet af aflåste genstande. De andre og mindre indgribende ransagninger er omfattet af *nr. 2*. Stk. 1, nr. 2, omfatter lokaliteter uden for husrum, dvs. haver og andre arealer under åben himmel samt bygninger, der ikke kan anses for ”husrum”, f.eks. halvtage, carporte, åbne

skure og lignende. Endvidere er andre løsøregenstande end de i nr. 1 nævnte omfattet. Det kan f.eks. være tøj, biler, hvis døre ikke er aflåste, maskiner eller uaflåste kufferter.

Betingelserne for at foretage ransagning og kompetencereglerne er udformet på grundlag af opdelingen i nr. 1 og 2, således, at der som udgangspunkt stilles strengere krav til de mest byrdefulde ransagninger (nr. 1) end til mindre byrdefulde ransagninger (nr. 2). Ransagninger, der er omfattet af nr. 2, over for mistænkte kan besluttes af politiet uden rettens beslutning, mens ransagninger, der er omfattet af nr. 1, over for mistænkte kræver rettens beslutning, medmindre den mistænkte samtykker i ransagningen.

Finder politiet under ransagning af f.eks. en have, der er omfattet af nr. 2, en løsøregenstand, der er omfattet af nr. 1, f.eks. en aflåst beholder, må politiet, hvis indholdet af beholderen skal ransages, gå frem efter de strengere betingelser for ransagning for genstande omfattet af nr. 1.

I *stk. 2* fastslås ransagningens genstand, jf. den gældende retsplejelovs kapitel 5, § 11, 2. pkt.

Bestemmelsen omfatter bl.a. ransagning efter en mistænkt eller en dømt. Hermed sigtes til mistænkte, der skal anholdes eller dømte, der unddrager sig fuldbyrdelse efter at være lovligt tilsagt, herunder underdrager sig forvandlingsfuldbyrdelse. Bestemmelsen svarer dermed til den danske retsplejelovs §§ 759 og 761.

Undersøgelser, der vedrører lokaliteter eller genstande, som er frit tilgængelige for politiet, er ikke ransagning, jf. *stk. 3*.

Bestemmelserne i *stk. 4* indeholder en afgrænsning af ransagning over for indgreb i meddelelseshemmeligheden og legemsindgreb. Da reglerne om legemsindgreb også omfatter visitation af det tøj, som en person er iført, foreslås det, at sådan visitation, som ellers er omfattet af ordlyden af stk. 1, nr. 2, holdes uden for ransagningsreglerne. Derimod anses undersøgelse af tøj i øvrigt samt tasker, som medbringes af en person, for omfattet af reglerne om ransagning.

Undersøgelse af elektroniske medier, der på samme måde som papirer er egnede til at være bærere af et meningsindhold, f.eks. en diskette eller harddisk eller båndet i en telefonsvarer, er også omfattet af begrebet ransagning. Derimod vil aflytning af korrespondancen mellem en sigtets computer og en computer et andet sted eller aflytning af en telefonsamtale være et indgreb i meddelelseshemmeligheden, der er reguleret af reglerne herom.

Ransagning hos mistænkte

Til § 408

Bestemmelsen vedrører ransagning hos en mistænkt. Bestemmelsen afløser sammen med § 409, retsplejelovens kapitel 5, § 11, og svarer til den danske retsplejelovs § 794.

Ved afgørelsen af, om ransagning skal anses for rettet mod en mistænkt eller ej, er det mistanken mod den person, der har rådighed over lokaliteten eller genstanden, der har betydning, mens ejerforholdet ikke er afgørende.

Stk. 1 og 2 indeholder de materielle betingelser for at foretage ransagning hos en mistænkt og beskriver de krav, der skal være opfyldt med hensyn til kriminaliteten, mistankens styrke og indgrebets betydning for efterforskningen.

Betingelserne for at foretage ransagning af den i § 407, stk. 1, nr. 1, nævnte art (dvs. boliger, husrum, dokumenter, papirer og lignende samt indholdet af aflåste genstande), er strengere end for andre ransagninger (dvs. af andre genstande og lokaliteter uden for husrum), idet der, jf. § 408, stk. 2, stilles yderligere krav til enten kriminaliteten eller indikationen for indgrebet.

Det foreslås, at det som en grundbetingelse for enhver ransagning kræves, at der er mistanke om en lovovertrædelse, der er undergivet offentlig påtale, jf. lovudkastets § 408, stk. 1, nr. 1. Dette svarer til kriminalitetskravet, som gælder for legemsbesigtigelse, jf. retsplejelovens § 400, stk. 1, nr. 1. Ved de mere byrdefulde ransagninger – § 407, stk. 1, nr. 1 – foreslås det, at der ud over grundbetingelsen enten skal stilles et særligt kvalificeret indikationskrav, jf. herom nedenfor, eller at kriminalitetskravet skærpes, således at lovovertrædelsen skal kunne medføre anstaltsanbringelse, jf. lovudkastets § 408, stk. 2.

For så vidt angår kravet til indikationen, dvs. kravet til indgrebets betydning for efterforskningen, foreslås, at ransagning mod en mistænkt kun må finde sted, hvis det er af væsentlig betydning for efterforskningen, jf. lovudkastets § 408, stk. 1, nr. 2, hvilket svarer til indikationskravet ved legemsbesigtigelse, jf. udkastet til retsplejelovens § 400, stk. 1, nr. 2. Ved ransagninger omfattet af § 407, stk. 1, nr. 1, stilles der efter udkastets § 408, stk. 2, – ud over grundbetingelsen – krav om, enten at kriminaliteten er af en sådan art, at lovovertrædelsen kan medføre anstaltsanbringelse, eller at der er bestemte grunde til at antage, at bevis i sagen eller genstande der kan beslaglægges, kan findes ved ransagningen. Det sidste indebærer, at der skal være en konkret begrundet antagelse om, at ransagning vil resultere i fundet af beviser eller genstande, der kan beslaglægges.

Det foreslås endvidere som en grundbetingelse, at den pågældende med rimelig grund er mistænkt, jf. § 408, stk. 1, nr. 1, hvilket svarer til mistankekravet i retsplejelovens § 400, stk. 1, nr. 1, om legemsbesigtigelse.

Kompetencen til at træffe bestemmelse om ransagning hos en mistænkt foreslås henlagt til retten ved de mest byrdefulde former for ransagning, dvs. ransagning af bolig og andre husrum, dokumenter, papirer og lignende samt indholdet af aflåste genstande (§ 407, stk. 1, nr. 1), og henlagt til politiet ved de mindre byrdefulde ransagninger (§ 407, stk. 1, nr. 2). I det sidste tilfælde er der i retsplejelovens § 340, hjemmel til at indbringe evt. tvister om ransagningen for retten.

Stk. 3, 1. pkt., indeholder en udtrykkelig regulering af adgangen til at foretage ransagning af meddelelser, der befinder sig hos den mistænkte, og som hidrører fra personer, der er vidneudelukkede i medfør af retsplejelovens § 143, stk. 1 samt disses medhjælpere, jf. § 143, stk. 4. Ransagning af kommunikation og notater, der befinder sig hos den vidneudelukkede er reguleret i § 409, stk. 3. Reglen er begrundet i det særlige tillidsforhold, der bør kunne være i forhold til de nævnte personer. Bestemmelsen omfatter ikke de i § 143, stk. 3, omhandlede personer samt disses medhjælpere, jf. § 143, stk. 4, dvs. personer, der er undergivet en lovbestemt tavshedspligt, men hvor det beror på rettens afgørelse, hvorvidt deres vidneforklaring skal afskæres.

Omfattet af bestemmelsen er f.eks. breve fra den mistænktes præst, læge eller forsvarer samt deres medhjælpere. Reglen omfatter i modsætning til § 409, stk. 3, ikke den mistænktes notater vedrørende et møde med en vidneudelukket person, idet en regel herom ville give den mistænkte mulighed for at bringe alle sine notater i ly for politiets ransagning ved at hævde, at der er tale om notater fra møder med en forsvarer, læge etc. Af tilsvarende grunde må politiet også vedrørende korrespondance have mulighed for at sikre sig, at der virkelig er tale om kommunikation med en vidneudelukket person. Det kan således være nødvendigt for politiet at gennemse materialet for at konstatere, om det er undtaget fra ransagning, når dette ikke umiddelbart fremgår af materialet.

Hvis politiet under ransagning hos en mistænkt støder på en konvolut, som synes at indeholde et brev fra den mistænktes forsvarer, må politiet undlade at åbne konvolutten. Såfremt der er grundlag for mistanke om, at konvolutten indeholder andet end de fra ransagning undtagne meddelelser, må politiet imidlertid kunne foretage en foreløbig beslaglæggelse af konvolutten med henblik på at få rettens afgørelse af, hvorvidt konvolutten kan åbnes til konstatering af dens indhold. Såfremt indholdet viser sig at være kommunikation med de af § 143, stk. 1 omfattede personer eller disses medhjælp, jf. § 143, stk. 4, kan ransagning ikke foretages, medmindre retten træffer beslutning i medfør af § 143, stk. 2. Findes der ikke grundlag herfor, kan meddelelsen ikke anvendes som bevis eller konfiskeres, og beslaglæggelsen må ophæves.

Dette gælder dog ikke, hvis meddelelserne giver anledning til, at der rejses sigtelse for et ulovligt forhold mod den vidneudelukkede person selv. Opstår mistanken først på grundlag af ransagningen, må politiet efter omstændighederne være berettiget til at foretage en foreløbig beslaglæggelse af den pågældende skriftlige meddelelse med henblik på rettens efterfølgende godkendelse af ransagning og beslaglæggelse. Træffer retten bestemmelse om åbning af breve, og konstaterer retten herunder, at det eventuelt kan danne grundlag for en sigtelse mod den vidneudelukkede person selv, kan retten gøre politiet bekendt med indholdet, for at politiet kan træffe bestemmelse om, hvorvidt den pågældende findes at burde sigtes.

I sager om økonomisk kriminalitet, hvor større mængder materiale skal beslaglægges, er det ikke altid praktisk muligt allerede under ransagningen at udskille det materiale, som er beskyttet mod ransagning. Problemet vil formentlig især opstå, hvor det ikke ved ransagningen hos den mistænkte er muligt at få dennes bistand til udskillelse af kommunikation med vidne-

udelukkede personer. I disse tilfælde må udskillelse af det fra ransagning undtagne materiale ske under gennemgangen af dokumenterne efter beslaglæggelse.

Bestemmelsen i *stk. 3, 2. pkt.*, indebærer, at der ydes journalister m.fl. en beskyttelse mod ransagning, der svarer til bestemmelsen i § 145 om fritagelse for vidnepligt. Dette betyder, at der ikke kan foretages ransagning hos den mistænkte af materiale, der indeholder de i § 145 nævnte oplysninger, og som hidrører fra en person, der efter § 145 er fritaget for at afgive forklaring som vidne i sagen. Ransagning vil dog kunne finde sted, såfremt betingelserne efter § 146, for at pålægge vidnepligt er opfyldt. Ved materiale forstås ikke blot brevveksling og andre skriftlige optegnelser, men også f.eks. lyd- og billedoptagelser.

Ransagning hos ikke mistænkte

Til § 409

Bestemmelsen indeholder reglerne om ransagning over for personer, der ikke er mistænkte. Bestemmelsen afløser sammen med § 408, retsplejelovens kapitel 5, § 11, og svarer til den danske retsplejelovs § 795.

Selv om det i praksis er sjældent, at der er behov for at kunne gennemtvinge en ransagning mod en ikke mistænkt, findes de materielle betingelser for gennemførelsen af en sådan ransagning – i lighed med gældende ret – at burde fastlægges i retsplejeloven.

Hvis en ikke mistænkt ikke meddeler samtykke til ransagning, kan ransagning alene ske efter betingelserne i *stk. 1*. De foreslåede krav er noget strengere end de krav, som stilles for ransagning hos mistænkte. Ransagning uden samtykke kan således ikke ske hos ikke mistænkte, såfremt efterforskningen vedrører en lovovertrædelse, der alene kan medføre bøde. Det foreslås endvidere, at indikationskravet udformes således, at der skal være bestemte grunde til at antage, at bevis i sagen eller genstande, der kan beslaglægges, kan findes ved ransagningen, jf. *stk. 1, nr. 2*.

Hvis en ikke mistænkt giver samtykke til ransagning, foreslås det, at indgrebet i det hele holdes uden for reguleringen, jf. *stk. 2*. Det foreslås, at samtykket af hensyn til eventuel senere bevistvivl skal være skriftligt, medmindre det meddeles i tilslutning til opdagelsen eller anmeldelsen af en forbrydelse. De sidstnævnte tilfælde omfatter f.eks. situationer, hvor politiet tilkaldes af den forurettede i anledning af et indbrud.

Bestemmelsen i *stk. 3, 1. pkt.*, regulerer adgangen til at foretage ransagning hos personer, som er omfattet af vidneudelukkelsesreglen i retsplejelovens § 143, stk. 1, dvs. den mistænktes præst, kateket, læge, forsvarer eller advokat. Der henvises nærmere til bemærkningerne til denne bestemmelse og til bemærkningerne til § 408, stk. 3.

Bestemmelsen omfatter ikke de tilfælde, hvor retten efter retsplejelovens § 143, stk. 3, kan bestemme, at forklaring ikke skal afgives om forhold, med hensyn til hvilke vidnet i medfør af lovgivningen har tavshedspligt, og hvis hemmeligholdelse har væsentlig betydning.

Bestemmelsen er absolut for så vidt angår mistænktes kommunikation med præster og forsvarere i kriminalsager, idet der for disse personers vedkommende ikke er adgang til at pålægge vidnepligt. For så vidt angår læger og andre, for hvem der i § 143, stk. 2, er hjemmel til under særlige omstændigheder at pålægge vidnepligt, vil der derimod ganske undtagelsesvis kunne foretages ransagning, hvis betingelserne for at pålægge vidnepligt efter § 143, stk. 2, er tilstede. Da konstateringen heraf imidlertid kræver en retlig afgørelse, vil indgrebet først kunne iværksættes, når rettens beslutning herom foreligger, men vil ikke kunne ske på grundlag af politiets forudgående beslutning, selv om der foreligger "periculum in mora".

Bestemmelsen indebærer, at ransagning kan foretages hos de pågældende personer og deres medhjælpere, men ikke med hensyn til papirer og lignende, som indeholder meddelelser mellem den vidneudelukkede person og den mistænkte, og heller ikke af notater mv., som den vidneudelukkede har foretaget vedrørende den mistænkte. Med ordene "notater og lignende" tænkes på f.eks. lægers journaler og forsvareres notater om samtaler med klienter eller om indhentede oplysninger vedrørende disse. Begrænsningen omfatter både nedskrevne notater og oplysninger, der opbevares på anden måde, f.eks. i elektroniske medier. Derimod er dokumenter, kontrakter, brevveksling med andre end klienten, regnskaber og mødereferater, udfærdiget af andre end den vidneudelukkede, ikke undtaget fra ransagning. Bestemmelsen forudsætter desuden, at materialet befinder sig hos den vidneudelukkede.

Hvis politiet under en ransagning finder sådanne meddelelser, notater eller lignende, må politiet afstå fra at gøre sig bekendt med disse. Fremgår det ikke umiddelbart af et dokument, at det er undtaget fra ransagning, kan det i praksis være nødvendigt for politiet at gennemse det. Hvis politiet ved en fejl får kendskab til de undtagne meddelelser mv., må disse ikke bruges som bevis i retten. Dette gælder dog ikke, hvis meddelelserne giver anledning til, at der rejses sigtelse for ulovligt forhold mod den vidneudelukkede person, eller at hvervet som forsvarer bliver frataget den pågældende, jf. §§ 324-325. Opstår mistanken først på grundlag af ransagningen, vil politiet efter omstændighederne være berettiget til at foretage en foreløbig beslaglæggelse af de pågældende skriftlige meddelelser, notater eller lignende med henblik på rettens efterfølgende godkendelse af ransagning og beslaglæggelse.

Bestemmelsen i *stk. 3, 2. pkt.*, indebærer, at der ydes journalister m.fl. en beskyttelse mod ransagning, der svarer til bestemmelsen i § 145. Dette betyder, at hos disse personer er materiale, der indeholder de i § 145 nævnte oplysninger, fritaget for ransagning. Ransagning vil dog kunne finde sted, såfremt betingelserne efter § 146, for at pålægge vidnepligt er opfyldt. Ved materiale forstås ikke blot brevveksling og andre skriftlige optegnelser, men også f.eks. lyd- og billedoptagelser. En sigtelse mod en journalist for medvirken til den lovovertrædelse, der har begrundet ransagningen, bringer forholdet uden for reglen i stk. 3, 2. pkt.

Afgørelse om ransagning

Til § 410

Bestemmelsen indeholder regler om kompetencen til at træffe afgørelse om ransagning. Bestemmelsen er ny og svarer til den danske retsplejelovs § 796.

Stk. 1 indebærer i forhold til gældende ret den ændring, at politiet får kompetencen til at træffe afgørelse om ransagning af de i § 407, stk. 1, nr. 2, nævnte genstande og lokaliteter hos mistænkte. Ransagning kan således besluttes af politiet med hensyn til en mistænkts uaflåste taske eller kuffert, bil, have mv.

For så vidt angår ransagning af de i § 407, stk. 1, nr. 1, nævnte genstande og lokaliteter over for mistænkte samt ransagning over for ikke-mistænkte, kræves der ifølge *stk. 2, 1. pkt.*, som hovedregel rettens beslutning. Beslutningen skal begrundes og kan til enhver tid omgøres, jf. *2. og 3. pkt.*

Stk. 3, 1. pkt., indeholder en regel om de tilfælde, hvor formålet ville forspildes ved at afvente rettens beslutning ("periculum in mora"). Reglen giver politiet adgang til at træffe en foreløbig beslutning om ransagning i disse tilfælde. Efter *2. pkt.* har den, mod hvis husrum, lokaliteter eller genstande ransagningen retter sig, ret til at få sagen forelagt retten. Politiet skal underrette den pågældende herom, jf. § 412, stk. 2 og 4. I givet fald skal politiet snarest og senest inden 3 x 24 timer forelægge sagen for retten, der ved beslutning afgør, om indgrebet kan godkendes. I Danmark er fristen 24 timer, men Grønlands særlige geografiske forhold mv. tilsiger, at fristen i Grønland fastsættes til 3 x 24 timer. Sagen skal blot være forelagt for retten inden udløbet af 3 x 24timers-fristen. Retten behøver ikke træffe afgørelse i sagen inden for denne frist.

Efter *stk. 4*, skal der være givet den, mod hvem indgrebet efter stk. 3 retter sig, adgang til at udtale sig, inden retten træffer afgørelse om, hvorvidt indgrebet kan godkendes. Udtalelsen kan, hvis den pågældende ønsker det, afgives til politirapport, der videregives til retten. Det foreslås samtidig, at § 343, stk. 2-3, skal finde tilsvarende anvendelse. Efter disse bestemmelser kan retten efter anmodning bestemme, at der ikke skal gives underretning om, at der afholdes et retsmøde, eller at den pågældende skal være udelukket fra at overvære et retsmøde helt eller delvis, hvis hensynet til fremmede magter, til statens sikkerhed eller til sagens opklaring undtagelsesvis gør det nødvendigt.

Stk. 5 indeholder en bestemmelse om betydningen af, at en mistænkt giver samtykke til ransagning. Hvis der gives samtykke, betyder det, at kompetencen til at træffe bestemmelse om indgrebet overføres til politiet. Samtykke medfører derimod ikke, at de øvrige regler i §§ 407-414, herunder kravene til kriminaliteten, mistankens styrke og indikationen, kan fraviges. Politiet vil således ikke kunne ransage, medmindre betingelserne i § 408, stk. 1 og 2, er opfyldt, selv om der gives samtykke. Samtykket skal være skriftligt.

Bestemmelsen i *stk. 6* er indsat for at give politiet adgang til at ransage gerningssteder, hvor det ikke er praktisk muligt forinden at få samtykke fra den ikke mistænkte, der har rådighed over lokaliteten eller genstanden. Reglen har især betydning, hvor der konstateres indbrud i huse eller lejligheder, hvis indehavere er bortrejst, eller i ubeboede sommerhuse. Underretning om en ransagning foretaget i medfør af denne regel skal snarest gives den, der har rådighed over lokaliteten eller genstanden, men sagen skal ikke forelægges for retten. Der er dog adgang til at indbringe en sådan ransagning for retten i medfør af retsplejelovens § 340.

Proportionalitetskrav

Til § 411

Bestemmelsen er i forhold til den gældende retsplejelov ny og svarer til den danske retsplejelovs § 797. Bestemmelsen foreslås udformet i overensstemmelse med § 388 om indgreb i meddelelseshemmeligheden og § 404 om legemsindgreb.

Kriteriet ”sagens betydning” er dog erstattet af kriteriet ”sagens karakter og grovhed”, da denne beskrivelse af kriteriet findes at være både mere sigende og mere præcis. Ransagning må – i overensstemmelse med det almindelige kriminalprocessuelle proportionalitetsprincip – ikke foretages, hvis den efter sit formål, sagens karakter og grovhed og den krænkelse og ulempe, som ransagningen må antages at forvolde den eller de ramte personer, ville være et uforholdsmæssigt indgreb. Ved afvejningen skal der også lægges vægt på, om ransagningen er forbundet med ødelæggelse eller beskadigelse af ting, idet indgrebet i så fald er særligt føleligt.

Gennemførelse af ransagningen

Til § 412

Bestemmelsen i § 412 indeholder regler om politiets fremgangsmåde ved gennemførelsen af ransagninger. Bestemmelsen er udbygning af den gældende retsplejelovs kapitel 5, §§ 10, stk. 2, og 12 og svarer til den danske retsplejelovs § 798.

Stk. 1 indeholder en almindelige grundsætning om skånsomhed, som antages at gælde for alle kriminalprocessuelle tvangsindgreb. Ransagning skal så vidt muligt foretages uden at forårsage ødelæggelse og beskadigelse og uden at vække unødig opsigt. Heraf følger bl.a., at politiet inden ransagningen iværksættes, skal opfordre den, der eventuelt træffes til stede, til at åbne låste døre, genstande mv. samt til at udlevere eftersøgte genstande.

I *stk. 2, 1.-3. pkt.*, fastsættes regler om pligten til at gøre den, mod hvem indgrebet rettes, eller andre tilstedeværende bekendt med, at der foretages ransagning, og grundlaget herfor. Oplysning om grundlaget for ransagningen bør omfatte en kort beskrivelse af sigtelsen og de omstændigheder, der begrunder ransagningen, samt det formelle grundlag for ransagningen. Foreligger der en beslutning truffet af retten om indgrebet, skal denne efter anmodning forevises.

Af 3. pkt. følger, at politiet skal vejlede den pågældende om adgangen til at få spørgsmålet indbragt for retten, hvis der er tale om et ”periculum in mora”-indgreb, jf. § 410, stk. 3. Endvidere foreslås det, at politiet skal opfordre tilstedeværende personer til at overvære ransagningen.

Efter udkastet til *stk. 2, 4. pkt.*, har den, som ransagningen retter sig imod, adgang til at udpege en bestemt person til som vidne at overvære ransagningen. Politiet skal gøre den pågældende bekendt med denne ret. Adgangen til at kræve et bestemt vidne til stede gælder dog kun, hvis det kan ske uden fare for efterforskningen og inden for rimelig tid. Bor det vidne, der ønskes tilkaldt, så langt væk, at der vil gå en vis tid, inden vidnet kan komme til stede, kan politiet gennemføre ransagningen uden at afvente den pågældendes tilstedekomst. Det samme gælder, hvis det ønskede vidne ikke træffes hjemme. Ransagningen skal i sådanne tilfælde ikke udsættes med henblik på at afvente, at vidnet kommer hjem.

Har politiet mistanke om, at det vidne, der ønskes tilkaldt, kan være en medskyldig, vil efterforskningsmæssige grunde tale mod at tilkalde den pågældende. Politiet kan således afvise at rette henvendelse til bestemte personer, som den sigtede ønsker tilkaldt som vidne, hvis politiet har mistanke om, at sigtede hermed forsøger at advare eller påvirke medskyldige. Politiets nægtelse af at tilkalde et bestemt vidne medfører ikke, at ransagningen skal udsættes, indtil retten har taget stilling til spørgsmålet, men nægtelsen kan prøves af retten enten i forbindelse med en eventuel efterfølgende forelæggelse af ransagningen for retten eller ved særskilt indbringelse af dette spørgsmål efter retsplejelovens almindelige regler.

Politiet kan træffe bestemmelse om fjernelse af tilstedeværende, såfremt formålet med ransagningen gør det nødvendigt, eller der lægges hindringer i vejen for ransagningen, jf. *stk. 2, 5. pkt.*

Hvis ingen træffes til stede, skal der så vidt muligt tilkaldes to personer, der bor sammen med den, som ransagningen retter sig imod, eller to andre vidner til at overvære ransagningen, jf. *stk. 3*, ligesom der efterfølgende skal gives den, der har rådighed over husrummet eller genstanden, meddelelse om ransagningen, jf. *stk. 4*. Er der tale om et ”periculum in mora”-indgreb skal politiet tillige efterfølgende vejlede den pågældende om adgangen til at få ransagningen prøvet af retten. Underretning kan gives ved, at der efterlades en meddelelse på stedet. En sådan meddelelse bør indeholde oplysning om tidspunktet og grundlaget for ransagningen og om eventuelt beslaglagte genstande. Endvidere bør det anføres, hvor den pågældende kan rette henvendelse, hvis vedkommende ønsker yderligere oplysninger.

Hemmelig ransagning

Til § 413

Bestemmelsen, som regulerer politiets adgang til at foretage hemmelig ransagning, er ny og svarer til den danske retsplejelovs § 799.

Det foreslås, at ransagning i særlige tilfælde kan foretages, uden at den, som indgrebet retter sig imod, eller andre gøres bekendt hermed. Hemmelig ransagning skal kun kunne finde sted, hvis efterforskningen vedrører en forsætlig overtrædelse af de anførte kriminallovsbestemmelser, som vedrører meget grove, farlige lovovertrædelser. Den tilsvarende bestemmelse i retsplejelovens § 799 er forholdsvis ny og blev i øvrigt udvidet ved lov nr. 378 af 6. juni 2002, således at der i stk. 3, blev indsat en hjemmel til gentagne ransagninger. Bestemmelsen foreslås i det hele indført i Grønland, bl.a. af hensyn til efterforskningen af grove narkotikaforbrydelser.

Hemmelig ransagning skal efter bestemmelsens *stk. 1, 2. pkt.*, ikke kunne finde sted hos personer, der i medfør af § 143 er udelukket fra eller efter reglerne i § 145 er fritaget for at afgive vidneforklaring i sagen. Bestemmelsen indebærer, at husrum, andre lokaliteter eller genstande, som den vidneudelukkede eller vidnefritagede person har rådighed over, som hovedregel ikke kan ransages efter reglerne om hemmelig ransagning. Reglen har således et videre anvendelsesområde end undtagelsesreglerne i §§ 408, stk. 3 og 409, stk. 3. Undtagelsesreglen gælder dog ikke, hvis det er den vidneudelukkede eller vidnefritagede person selv, der er mistænkt for et ulovligt forhold. Hemmelig ransagning vil i så fald kunne finde sted efter de almindelige regler, idet undtagelsesreglen kun gælder, hvor der er en aktuel vidnestatus.

Reglerne i afsnittet om indgreb i meddelelseshemmeligheden om forsvarerbeskikkelse, om efterfølgende underretning og om tidsfrist og indberetning til Justitsministeriet om uberettigede indgreb finder tilsvarende anvendelse, jf. *stk. 2.*

Bestemmelsen i *stk. 3* indeholder en regel om, at retten kan tillade politiet at foretage gentagne, hemmelige ransagninger. Bestemmelsen forudsætter, at politiet ved anmodning til retten om en sådan kendelse må oplyse om baggrunden for, at der findes behov for at foretage mere end en enkelt ransagning. Bestemmelsen kan bl.a. tænkes anvendt i narkosager, hvor politiet har mistanke om, at en større sending narkotika vil blive leveret på det pågældende sted inden for kort tid, men uden at kende det præcise ankomsttidspunkt. Endvidere kan der eksempelvis være et praktisk behov for flere hemmelige ransagninger, hvor ransagningerne må gennemføres under tidspres på grund af risikoen for afsløring af efterforskningen, således at der ikke ved en enkelt ransagning er mulighed for en nærmere gennemgang af papirer eller lignende.

Tilfældighedsfund

Til § 414

Bestemmelsen regulerer politiets anvendelse af tilfældighedsfund, dvs. fund af spor, som vedrører en anden forbrydelse end den, der dannede grundlag for ransagningen. Det foreslås, at tilfældighedsfund alene må anvendes som bevis i retten, såfremt tilfældighedsfundet vedrører en lovovertrædelse, som i sig selv kunne have begrundet ransagning.

Som en undtagelse til denne hovedregel foreslås i *stk. 2*, at retten kan give tilladelse til at anvende et tilfældighedsfund, der er fundet ved en hemmelig ransagning i medfør af § 413, stk.

1, som bevis i retten, selv om fundet ikke vedrører en overtrædelse, der kan danne grundlag for hemmelig ransagning.

Det er en betingelse, at tilfældighedsfundet skal vedrøre en særlig grov lovovertrædelse. De øvrige betingelser for, at retten kan tillade anvendelse af et sådant tilfældighedsfund, svarer til betingelserne for anvendelse af tilfældighedsfund ved indgreb i meddelelseshemmeligheden, jf. § 395, stk. 2. Der henvises til bemærkningerne til denne bestemmelse. For så vidt angår betingelsen om, at andre efterforskningsskridt ikke skal være egnede til at sikre bevis i sagen, jf. *stk. 2, nr. 1*, bemærkes det, at et egnet efterforskningsskridt i nogle sager vil være at gennemføre en ransagning, der ikke holdes skjult for den, som ransagningen foretages hos.

KAPITEL 37
ANDRE TVANGSINDGREB UNDER EFTERFORSKNING

Beslaglæggelse og edition

Beslaglæggelse

Til § 415

Bestemmelsen er ny og svarer med redaktionelle ændringer til den danske retsplejelovs § 801.

Bestemmelsen i *stk. 1* indeholder en oversigt over de situationer, hvor der under visse betingelser kan foretages beslaglæggelse. Der er tale om en informativ bestemmelse, som ikke er tiltænkt noget selvstændigt indhold.

Det følger af *stk. 2*, at effekter, som politiet finder i forbindelse med efterforskning, kan opbevares af politiet uden forelæggelse for retten, så længe ejer- og rådighedsforhold er ukendt, og ingen gør krav på effekterne. Når efterforskningen er afsluttet, skal effekterne behandles efter reglerne om hittegods, hvis der fortsat ikke er nogen, der har gjort krav på dem. Bestemmelsen vedrører således effekter, som ingen har eller påberåber sig rådighed over. For så vidt angår effekter, som mistænkte eller andre har rådighed over, finder henholdsvis §§ 416 og 417, anvendelse. Tilfælde, hvor effekter afleveres til politiet af ikke mistænkte med henblik på efterforskningen, er omfattet af § 418, stk. 3.

Det følger af *stk. 3*, at indgreb i meddelelseshemmeligheden samt fratagelse af de genstande og penge, som en anholdt har hos sig, reguleres i §§ 354, stk. 3, og 383-396.

Retten kan kun give telefonselskaber pålæg om edition med hensyn til teleoplysninger – dvs. oplysning om hvilke telefoner, der sættes i forbindelse med en bestemt telefon – hvis også betingelserne i retsplejelovens bestemmelser om indhentelse af teleoplysninger, herunder § 385, er opfyldt. Dette gælder, uanset om oversigten over telefonsamtaler er udarbejdet før eller efter politiet indledte en efterforskning mod den person, som oplysningerne angår.

Beslaglæggelse hos mistænkte

Til § 416

Bestemmelsen, som fastsætter betingelserne for beslaglæggelse hos mistænkte, er ny og svarer med redaktionelle ændringer til den danske retsplejelovs § 802.

Der sondres mellem "genstande" (*stk. 1*) og "aktiver" (*stk. 2*). Beslaglæggelse af "genstande" sker i forbindelse med efterforskningen og kan omfatte effekter uden nogen værdi, f.eks. et brev. Udtrykket "genstande" omfatter også penge. Ved "aktiver" forstås derimod formueaktiver, idet der her er tale om beslaglæggelse til sikkerhed for visse pengekrav. Det kræves ikke, at "aktiver" kan påvises fysisk. Der kan f.eks. være tale om aktiver registreret i Værdipapircentralen. Særligt for så vidt angår beslaglæggelse af genstande eller værdier, der kan konfiskeres, bemærkes, at beslaglæggelse med henblik på udbytte- eller genstandskonfiskation skal ske efter stk. 1, mens beslaglæggelse med henblik på værdikonfiskation skal ske efter stk. 2. Sondringen har bl.a. betydning for den civilretlige virkning af beslaglæggelsen, jf. den foreslåede § 423 og bemærkningerne til denne bestemmelse.

Det foreslås i *stk. 1, nr. 1*, og *stk. 2, nr. 1*, at den pågældende skal være "mistænkt med rimelig grund" svarende til kravet i §§ 349, stk. 1, 350, stk. 1, og 400, stk. 1, om henholdsvis anholdelse og legemsbesigtigelse.

Beslaglæggelse med henblik på konfiskation skal ske efter *stk. 1*, når der bliver tale om konfiskation af udbytte, eller når der bliver tale om konfiskation af genstande med henblik på at forebygge yderligere lovovertrædelser. Værdikonfiskation er derimod omfattet af stk. 2. At en genstand kan tjene som bevis, indebærer ikke blot, at den kan tænkes at skulle indgå som en del af anklagemyndighedens bevisførelse i retten, men også at den (kun) skal anvendes til oplysning af sagen i forbindelse med politiets efterforskning.

Efter *stk. 2* kan en mistænkts aktiver på de angivne betingelser beslaglægges, når det må anses for nødvendigt for at sikre det offentliges krav på konfiskation efter kriminalloven, bødekrav, krav på sagsomkostninger eller forurettedes krav på erstatning i sagen.

Efter *stk. 3* kan en tiltalts hele formue eller en del af denne, herunder formue, som den tiltalte senere måtte erhverve, beslaglægges, såfremt tiltale er rejst for en grov lovovertrædelse, og tiltalte har unddraget sig videre forfølgning i sagen. En beslaglæggelse kan begrænses til en del af den tiltaltes formue, hvis dette måtte skønnes at være tilstrækkeligt til at fremtvinge tiltaltes tilstedekomst.

Det foreslås, at beslaglæggelse efter stk. 3 alene skal kunne finde sted i sager, hvor der er rejst tiltale, og dette er sket for en grov lovovertrædelse. Dette må i betragtning af foranstaltningens ganske indgribende karakter anses for at være i overensstemmelse med et almindeligt proportionalitetsprincip.

Bestemmelsen i *stk. 4* udelukker beslaglæggelse hos mistænkte af skriftlige meddelelser eller lignende, som hidrører fra præster, læger og forsvarere med flere om det, som er kommet til deres kundskab ved udøvelsen af deres virksomhed, medmindre betingelserne for at pålægge vidnepligt er opfyldt. Endvidere udelukkes under visse omstændigheder beslaglæggelse af materiale, som hidrører fra journalister m.fl. Hvis meddelelserne eller materialet giver anledning til, at der rejses sigtelse for en lovovertrædelse mod den vidneudelukkede eller vidnefritagede person selv, er beslaglæggelse dog ikke udelukket. Der henvises nærmere til bemærkninger til §§ 408, stk. 3 og 409, stk. 3.

Beslaglæggelse hos ikke mistænkte

Til § 417

Bestemmelsen fastsætter betingelserne for beslaglæggelse hos ikke mistænkte, dvs. alle personer, der ikke er omfattet af § 416, og svarer med redaktionelle ændringer til den danske retsplejelovs § 803. For så vidt angår udtrykket "person" henvises til bemærkningerne til § 418.

Efter *stk. 1, 1. pkt.,* kan genstande, som en person, der ikke er mistænkt, har rådighed over, på nærmere angivne betingelser beslaglægges som led i efterforskningen af en lovovertrædelse. Den foreslåede *stk. 1, 2. pkt.*, er en konsekvens af den nye bestemmelse i kriminallovens § 165, 2. pkt., jf. herom bemærkningerne til denne bestemmelse. Efter § 161 kan retten pålægge en person, der er afhørt som vidne, tavshedspligt med hensyn til hans viden om sagen, hvis hensynet til fremmede magter, til statens sikkerhed eller til opklaring af alvorlige forbrydelser taler for det. På samme måde vil der i forbindelse med beslaglæggelse eller edition over for en ikke mistænkt kunne være behov for at pålægge tavshedspligt. Det foreslås derfor, at § 161 skal finde tilsvarende anvendelse med hensyn til beslaglæggelse (og edition, jf. henvisningen i det foreslåede § 418, stk. 2).

Stk. 2 svarer med hensyn til begrænsningerne i adgangen til at foretage beslaglæggelse hos personer, der er vidneudelukkede efter § 143 eller vidnefritagede efter § 145 til de tilsvarende begrænsninger i adgangen til at foretage ransagning, jf. § 409, stk. 3. Der henvises til bemærkningerne til denne bestemmelse.

Edition

Til § 418

Bestemmelsen fastsætter betingelserne for edition og svarer med redaktionelle ændringer til den danske retsplejelovs § 804. Edition er et mere skånsomt alternativ til ransagning. Det kan endvidere være et egnet middel til at fremskaffe effekter, der ikke eller kun vanskeligt kan fremskaffes på anden måde, f.eks. fordi ting er skjult eller utilgængelige. Efter editionsreglerne kan et pengeinstitut f.eks. pålægges at udlevere oplysninger om bankkonti.

I *stk. 1* fastsættes betingelserne for edition. Udtrykket ”person” omfatter både fysiske og juridiske personer. Det er retten, der afgør, hvad der i hvert enkelt tilfælde skal forevises eller udleveres, jf. den foreslåede bestemmelse i retsplejelovens § 420, stk. 2. Det kan efter omstændighederne være tilstrækkeligt og mere hensigtsmæssigt, at pligten begrænses f.eks. til en fotokopi eller en udskrift af et edb-register.

Et pålæg om edition indebærer en handlepligt for en ikke mistænkt person i form af en pligt til at forevise eller udlevere en genstand. Edition stifter derimod ikke i sig selv nogen ret over genstanden. Det foreslås derfor i *stk. 2*, at genstande, der ifølge rettens beslutning ikke blot skal forevises, men også skal afleveres, anses for beslaglagt i overensstemmelse med § 417, stk. 1. Med bestemmelsen fastslås det således som noget nyt udtrykkeligt, at en genstand, der kommer i politiets besiddelse ved edition, skal anses som beslaglagt. Henvisningen til § 417, stk. 1, indebærer endvidere, at der kan gives et tavshedspålæg efter § 161 til den, der får et pålæg om edition.

Stk. 3 regulerer den situation, at en genstand i forbindelse med efterforskning er blevet afleveret til politiet af en ikke mistænkt. Det skønnes formålstjenligt i denne situation at opretholde den hidtidige ordning med bevaringstagelse uden formel beslaglæggelse. Det forekommer i praksis hyppigt, at effekter afleveres til politiet, f.eks. i forbindelse med anmeldelser, og den person, der afleverer genstanden, vil ofte være af den opfattelse, at det sker i egen interesse, og ikke opfatte det som et indgreb, at politiet beholder genstanden.

Det foreslås derfor, at i tilfælde, hvor en genstand af en ikke mistænkt frivilligt er blevet afleveret til politiet, skal reglerne om beslaglæggelse først finde anvendelse i den situation, hvor den, der har afleveret tingen, den mistænkte eller tredjemand måtte kræve tingen udleveret. Politiet skal i den situation enten udlevere genstanden eller snarest muligt og inden 3 x 24 timer indbringe sagen for retten med henblik på afgørelse af spørgsmålet om beslaglæggelse.

Der kan, jf. *stk. 4*, ikke meddeles pålæg om edition, såfremt der derved vil fremkomme oplysninger om forhold, som den pågældende efter vidneudelukkelses- og vidnefritagelsesreglerne ville være udelukket fra eller fritaget for at afgive forklaring om som vidne.

Efter *stk. 5* kan justitsministeren fastsætte regler om betaling i særlige tilfælde for opfyldelse af et pålæg om edition og herunder eventuelt fastsætte standardtakster. En tilsvarende bestemmelse er foreslået i § 392, stk. 4, for så vidt angår indgreb i meddelelseshemmeligheden.

Proportionalitetskrav mv.

Til § 419

Bestemmelsen svarer i hovedsagen til den danske retsplejelovs § 805. Kriteriet sagens betydning er dog erstattet af kriteriet sagens karakter og grovhed, da denne beskrivelse af kriteriet findes at være både mere sigende og mere præcis.

I *stk. 1 og 2* lovfæstes den almindelige proportionalitetsgrundsætning, der antages at gælde ved alle kriminalprocessuelle tvangsindgreb. Tilsvarende bestemmelser findes bl.a. i forbindelse med indgreb i meddelelseshemmeligheden, jf. § 388, legemsindgreb, jf. § 404 og ransagning, jf. § 411.

Skriftlighedskravet i stk. 2 indebærer ikke noget nærmere formkrav. Det er f.eks. ikke nødvendigt, at den kvittering, der udstedes for den modtagne sikkerhed, underskrives af begge parter. Adgangen til i det omfang, det kan forenes med beslaglæggelsens formål, at afværge denne ved sikkerhedsstillelse svarer til reglerne for arrest.

Ved *stk. 3* ligestilles beslaglæggelse til sikkerhed for krav på konfiskation efter kriminallovens §§ 161, stk. 1, 1. pkt., 2. led, og 2. pkt., og stk. 4, § 163, stk. 5, og § 165, 2. pkt. (værdikonfiskation), bødekrav, krav på sagsomkostninger, eller forurettedes krav på erstatning med de regler, der gælder for foretagelse af arrest således, at der alene kan foretages beslaglæggelse i de tilfælde, hvor der efter de fogedretlige regler er adgang til udlæg. Det fremgår modsætningsvis, at disse begrænsninger i adgangen til at foretage beslaglæggelse ikke gælder for det offentliges krav på udbytte- eller genstandskonfiskation.

Rettens afgørelse

Til § 420

I bestemmelsen fastsættes den nærmere fremgangsmåde, når der skal træffes afgørelse om beslaglæggelse og om edition. Bestemmelsen svarer med redaktionelle ændringer til den danske retsplejelovs § 806.

Stk. 1 bestemmer, at politiet kan anmode om rettens afgørelse om beslaglæggelse og om editionspålæg, og at en eventuel forurettet kan anmode retten om at foretage beslaglæggelse til sikring af forurettedes erstatningskrav.

Kompetencen til at træffe afgørelse tilkommer retten, og rettens afgørelser træffes ved en beslutning, som skal begrundes, jf. *stk. 2*.

Stk. 3 indeholder en regel om de tilfælde, hvor formålet ville forspildes ved at afvente rettens beslutning (”periculum in mora”). Reglen giver politiet adgang til at træffe en foreløbig beslutning om beslaglæggelse eller edition i disse tilfælde. Den, som indgrebet retter sig imod, har ret til at få sagen forelagt retten. Politiet skal vejlede den pågældende herom, jf. retsplejelovens § 421, stk. 1, 3. pkt. I givet fald skal politiet snarest og senest inden 3 x 24 timer forelægge sagen for retten, der beslutter, om indgrebet kan godkendes. Sagen skal blot være forelagt for retten inden udløbet af 3 x 24timers-fristen. Retten behøver ikke træffe afgørelse i sagen inden for denne frist.

Hvis en beslaglæggelse, der er iværksat af politiet, ikke godkendes af retten, skal det beslaglagte straks tilbageleveres. Der bør udarbejdes en politirapport om tilbageleveringen. Er det

beslaglagte, f.eks. dokumenter eller edb-materiale, blevet kopieret, må politiet heller ikke beholde kopier af materialet.

Efter *stk. 4* kan enkelte former for beslaglæggelse alene ske efter rettens beslutning, uanset om der efter politiets opfattelse foreligger en "periculum in mora"-situation.

Efter *stk. 5* skal der være givet den, som indgrebet retter sig imod, adgang til at udtale sig, inden retten træffer afgørelse om, hvorvidt politiets beslaglæggelse efter stk. 3 kan godkendes. Udtalelsen kan f.eks. afgives til politirapport, der videregives til retten. For så vidt angår en sigtets ret til at komme til stede og udtale sig, træder bestemmelsen i stedet for den almindelige regel i § 343, stk. 1, om sigtedes ret til at overvære retsmøder under efterforskningen.

Det foreslås samtidig, at § 343, stk. 2-3, skal finde tilsvarende anvendelse. Efter denne bestemmelse kan retten efter anmodning bestemme, at der ikke skal gives underretning om et retsmødes afholdelse, eller at den pågældende skal være udelukket fra at overvære et retsmøde helt eller delvis, hvis hensynet til fremmede magter, til statens sikkerhed eller til sagens opklaring undtagelsesvis gør det nødvendigt. En tilsvarende regel gælder med hensyn til ransagning, jf. retsplejelovens § 410, stk. 4.

Efter *stk. 6* skal den, der har rådighed over et dokument, have lejlighed til at udtale sig, inden der træffes afgørelse om pålæg om edition. Det foreslås dog samtidig, at § 343, stk. 2-3, skal finde tilsvarende anvendelse. Der henvises til bemærkningerne til stk. 5 ovenfor.

Efter *stk. 7* kan politiet undlade at forelægge retten en beslaglæggelse, som ellers ville kræve rettens godkendelse, hvis den, som indgrebet retter sig imod, har givet skriftligt samtykke til indgrebet.

Gennemførelse af beslaglæggelse og edition

Til § 421

Bestemmelsen indeholder regler om den praktiske gennemførelse af beslutninger om beslaglæggelse og edition og svarer med redaktionelle ændringer til den danske retsplejelovs § 807. Initiativet er henlagt til politiet.

I *stk. 1* behandles beslaglæggelse, i *stk. 2* edition. Politiet skal efter anmodning forevise en eventuel beslutning truffet af retten. I forbindelse med beslaglæggelse er det politiets opgave at sørge for at gennemføre indgrebet, om nødvendigt ved magtanvendelse. Ved edition er opgaven alene ved henvendelse til den, mod hvem indgrebet er rettet, at tage initiativ til, at beslutningen opfyldes. Umiddelbart har politiet ingen tvangsmidler til rådighed. Hvis den pågældende uden lovlig grund nægter at efterkomme et editionspålæg, kan retten træffe beslutning om anvendelse af de i § 150 nævnte tvangsmidler. Retten kan dog vælge i stedet at træffe beslutning om ransagning og beslaglæggelse, hvis betingelserne herfor er opfyldt.

I *stk. 3* foreslås en regel om, at journalister m.fl. af hensyn til kildebeskyttelsen kan kræve, at første gennemsyn af det materiale, som er beslaglagt hos dem, foretages i retten.

Efter *stk. 4* skal politiet sørge for, at der beskikkes en værge i forbindelse med beslaglæggelse efter § 416, stk. 3. Værgens opgave er at handle på tiltaltes vegne i retsforhold vedrørende formuen og at bevare den til fordel for tiltalte og eventuelle andre berettigede. Derudover har værgen til opgave at forhindre, at tiltalte får adgang til formuen, så længe beslaglæggelsen er gældende.

Efter *stk. 5* skal beslaglagte genstande ved modtagelsen mærkes af politiet og indføres i en kosterrapport.

Privates adgang til at foretage beslaglæggelse

Til § 422

Bestemmelsen indeholder regler om en almindelig, men begrænset, adgang for andre end politiet til at foretage beslaglæggelse i situationer, hvor nogen gribes på fersk gerning. Bestemmelsen svarer med redaktionelle ændringer til den danske retsplejelovs § 807 a.

Beføjelsen svarer til den, der tilkommer politiet, og er derfor undergivet begrænsningerne i § 416. Det er en forudsætning, at muligheden for at foretage beslaglæggelse ville forspildes, hvis rettens beslutning skulle afventes, jf. henvisningen til § 420, stk. 3. Der henvises endvidere til bemærkningerne til § 349, stk. 2, om privat anholdelse.

Beslaglæggelsens retsvirkninger

Til § 423

Bestemmelsen omhandler beslaglæggelsens retsvirkninger både i forhold til den, indgrebet retter sig imod, og i forhold til tredjemand og svarer med redaktionelle ændringer til den danske retsplejelovs § 807 b. Fysisk råden over beslaglagte genstande omtales ikke i bestemmelsen, da en sådan i de fleste tilfælde efter sagens natur vil være udelukket.

Stk. 1 vedrører beslaglæggelse af genstande, der kan tjene som bevismidler eller bør konfiskeres (udbytte- eller genstandskonfiskation) eller ved lovovertrædelsen er frataget nogen, som kan kræve dem tilbage (vindikationskrav), jf. §§ 416, stk. 1, og 417, stk. 1, 1. pkt. Til denne kategori regnes endvidere genstande, der er afleveret til politiet efter pålæg om edition, jf. § 418, stk. 2.

Efter stk. 1 kan der hverken ved aftale eller kreditorforfølgning foretages dispositioner over det beslaglagte, som er i strid med formålet med indgrebet. Denne formulering dækker over en række forskelligartede situationer, idet en disposition kan accepteres i visse situationer, men ikke i andre. Retsstillingen afhænger af, dels hvilken af de tre former for beslaglæggelse

der er tale om, dels hvilken form for disposition der ønskes foretaget (salg, gave, arv, pantsætning, udlæg, etc.). Retsstillingen afhænger endvidere af, hvem der foretager dispositionen (den, mod hvem indgrebet er rettet, ejeren af genstanden eller tredjemand). Begrænsningen i adgangen til at råde over beslaglagte genstande går i hvert enkelt tilfælde netop så langt, som beslaglæggelsens formål tilsiger, f.eks. vil en genstand, der er beslaglagt som bevismiddel, frit kunne sælges af ejeren, blot således at levering først kan finde sted, når beslaglæggelsen er ophørt.

For så vidt angår konfiskationskrav bemærkes, at en beslaglæggelse med henblik på sikring af krav om konfiskation efter kriminallovens § 161, stk. 1, 1. pkt., 1. led, og § 163, stk. 1-3, dvs. udbytte eller genstande, der umiddelbart træder i stedet for udbytte, eller efter kriminallovens § 161, stk. 2, dvs. genstande, der konfiskeres for at forebygge yderligere lovovertrædelser, opnår beskyttelse – under forudsætning af, at de sædvanlige ejendomsretlige sikringsakter er foretaget – fra beslaglæggelsen mod sigtedes kreditorer og aftaleerhververe. En efter beslaglæggelsen følgende konfiskation overfører således ejendomsretten over det konfiskerede med tilbagevirkende kraft til tidspunktet for beslaglæggelsen.

Beslaglæggelse med henblik på gennemførelse af vindikationskrav afskærer ikke ejerens adgang til retligt at disponere over genstanden. Han kan således sælge den, anvise den til genstand for udlæg osv. – alt under forudsætning af, at han virkelig er ejer. I forhold til den, mod hvem indgrebet er rettet, tjener indgrebet til fysisk at forhindre en uberettiget råden. Det indebærer derimod ikke i sig selv nogen forringelse af den rette ejers ret til ved aftale at disponere over genstanden, idet beslaglæggelsen netop er begrundet med, at vedkommende er i besiddelse af genstanden uden retmæssig adkomst. Besidderen har således i forvejen ingen ret til at råde over genstanden.

Tilsvarende principper finder anvendelse i forbindelse med kreditorforfølgning.

Bestemmelsen i *stk. 2* vedrører forurettedes krav på erstatning og det offentliges krav på sagsomkostninger samt krav på konfiskation efter kriminallovens § 161, stk. 1, 1. pkt., 2. led, og 2. pkt., og stk. 4, § 163, stk. 5, og § 165, 2. pkt. (værdikonfiskation), og bødekrav. Stk. 2 er udtømmende med hensyn til, hvilke former for beslaglæggelse der har retsvirkning som arrest.

Det foreslås endvidere, at det kun er indtil, der træffes afgørelse efter § 425, stk. 2-3, om anvendelse af beslaglagt aktiver, at de i stk. 2 nævnte former for beslaglæggelse skal være stillet som arrest. Som det fremgår af § 425, stk. 3, overlades det til retten – samtidig med eller i tilslutning til domsafsigelsen – at træffe afgørelse om anvendelsen af beslaglagt aktiver, således at denne afgørelse får retsvirkning som et udlæg. Politiet skal således ikke foretage udlæg.

Skæringstidspunktet for overgangen fra status som arrest til udlæg er tidspunktet for rettens beslutning om anvendelse af beslaglagt aktiver, jf. § 425, stk. 3. Fra skæringstidspunktet har beslaglæggelsen retsvirkning som udlæg, eller den bortfalder enten efter rettens afgørelse om anvendelsen, eller fordi der ikke af den mødende anklager eller den erstatningsberettigede

fremsættes anmodning om rettens afgørelse vedrørende anvendelsen af det beslaglagte aktiver.

Stk. 3 vedrører beslaglæggelse med henblik på at fremtvinge tiltaltes tilstedeværelse i tilfælde, hvor tiltalte har unddraget sig videre forfølgning. Det følger af formålet med beslaglæggelsen, at tiltaltes adgang til umiddelbart at disponere over formuen i det hele må afskæres. Ægtefælles og børns krav på underhold kan dog opfyldes af formuen, ligesom beslaglæggelsen ikke udelukker, at der disponeres over formuen ved testamente.

Kreditorforfølgning mod den beslaglagte formue kan foretages for krav, som bestod, før beslutningen om beslaglæggelse blev afsagt, mens dette ikke gælder senere opståede krav, jf. *2. pkt.* Formålet med denne bestemmelse er at afskære tiltalte fra indirekte at råde over formuen ved gældsstiftelse.

Ophør af beslaglæggelse

Til § 424

Efter denne bestemmelse kan enhver, der har interesse heri, på et hvilket som helst tidspunkt under sagen rejse spørgsmål om hel eller delvis ophævelse af en beslaglæggelse. Bestemmelsen svarer med redaktionelle ændringer til den danske retsplejelovs § 807 c.

Til § 425

Bestemmelsen vedrører ophøret af beslaglæggelse og svarer med redaktionelle ændringer til den danske retsplejelovs § 807 d.

Stk. 1 vedrører beslaglæggelse efter §§ 416, stk. 1, og 417, stk. 1, 1. pkt. Genstandene skal tilbageleveres senest umiddelbart, efter at sagen er endeligt afsluttet. Dvs. efter appelinstansens dom, efter ankefristens udløb eller efter udløbet af 2måneders-fristen for den overordnede anklagemyndigheds omgørelse af beslutning om påtaleopgivelse eller tiltalefrafald, jf. § 315, stk. 1.

Genstande, der er beslaglagt som bevismidler, kan i overensstemmelse med den almindelige proportionalitetsgrundsætning kræves udleveret, når de har udspillet deres rolle som bevismidler, enten ved sagens afslutning eller tidligere. Sigtede eller andre, der har interesse heri, kan i givet fald kræve rettens afgørelse herom, jf. den foreslåede bestemmelse i § 424. Genstande, der er beslaglagt med henblik på udbytte- eller genstandskonfiskation, kan kræves udleveret ved sagens afslutning, såfremt de ikke (fuldt ud) skal konfiskeres. Der vil normalt ikke være grundlag for udlevering på et tidligere tidspunkt. Genstande, der er beslaglagt til sikring af vindikationskrav, vil normalt allerede inden sagens afslutning blive udleveret til den berettigede, medmindre de tillige skal benyttes som bevismidler under sagen.

I alle tre tilfælde, men måske navnlig i det sidstnævnte, vil der lejlighedsvis kunne opstå tvivl om genstandens rette ejerforhold. Med henblik på denne situation er det i *stk. 1, 2. pkt.*, foreslået, at retten skal kunne træffe afgørelse om udleveringsspørgsmålet, også efter kriminalsagens afslutning. En tilsvarende regel for tiden indtil sagens afgørelse findes i § 424. Retten skal efter udkastet kun træffe bestemmelse om besiddelsen, ikke om ejerforholdet. Retten kan eventuelt betinge sin afgørelse om udlevering af, at der ikke af en modpart er anlagt civil retssag inden en vis frist.

Efter retsplejelovens § 312, nr. 3, kan påtale i en sag helt eller delvis opgives i tilfælde, hvor sagens gennemførelse vil medføre vanskeligheder, omkostninger eller behandlingstider, som ikke står i rimeligt forhold til sagens betydning og den foranstaltning, som i givet fald kan forventes idømt. Efter § 313, stk. 1, nr. 4, kan tiltale helt eller delvis frafaldes under samme betingelser. Bestemmelserne åbner mulighed for, at politiet af ressourcemæssige årsager kan opgive eller frafalde påtale.

Er der i en sag, hvor påtale opgives efter § 312, nr. 3, sket beslaglæggelse, bortfalder beslaglæggelsen, når forfølgningen opgives, jf. § 425, stk. 1, 1. pkt., uanset at der i dette tilfælde ikke foreligger nogen retlig afgørelse vedrørende ejerforholdet til de beslaglagte genstande. Dette har i praksis medført, at politiet i visse tilfælde, hvor den berettigede, f.eks. forurettede i en tyverisag, ikke positivt har kunnet godtgøre sin ret til genstanden, har måttet udlevere formodede koster til den person, hos hvem genstandene blev beslaglagt. Bestemmelsen i stk. 1, 2. pkt., indebærer, at politiet i sådanne tilfælde kan anmode retten om at træffe bestemmelse om, til hvem det beslaglagte aktiver skal udleveres, eventuelt således at retten fastslår, at den person, hos hvem genstanden er beslaglagt, ikke er den rette ejer, og at der i mangel af oplysninger om det rette ejerforhold forholdes med det beslaglagte som med herreløse aktiver.

Stk. 2 fastlægger den fyldestgørelsesorden, der som hovedregel skal gælde i forbindelse med anvendelse af aktiver, der er beslaglagt efter §§ 416, stk. 2, og 417, stk. 1, 2. pkt. Beslaglagte aktiver eller sikkerhed, der er stillet efter § 419, stk. 2, skal først anvendes til fyldestgørelse af forurettedes krav på erstatning, dernæst dækkes det offentliges krav på sagsomkostninger, dernæst krav på konfiskation efter kriminallovens § 161, stk. 1, 1. pkt., 2. led, og 2. pkt., og stk. 4, § 163, stk. 5, og § 165, 2. pkt. (værdikonfiskation), og til sidst dækkes bødekrav. Det forudsættes herved, at privatretlige erstatningskrav dækkes forud for det offentliges krav på erstatning, herunder efterbetaling af skat.

Den foreslåede fyldestgørelsesrækkefølge er en anden end den, der følges i administrativ praksis med hensyn til afskrivning af afdrag på bøder og sagsomkostninger mv., jf. Justitsministeriets cirkulæreskrivelse af 6. april 1993. Herefter skal indkomne afdrag – som følge af at der ikke gælder en lovbestemt fyldestgørelsesrækkefølge – først afskrives på bøden, der er den mest byrdefulde del af gælden, medmindre skyldneren tilkendegiver, at afdraget ønskes afskrevet på andre gældsposter.

Beslaglæggelse med henblik på at sikre det offentliges krav på sagsomkostninger mv., finder som hovedregel kun sted i de tilfælde, hvor tiltalte ejer eller er i besiddelse af større værdier.

Hvis de beslaglagte aktiver først anvendes til afskrivning på bøden, vil der reelt ikke være noget incitament for domfældte til at søge sagsomkostningskravet dækket, og den resterende del af kravet må inddrives ved udlæg eller lønindeholdelse. Det foreslås derfor, at de beslaglagte aktiver først anvendes til dækning af det offentliges krav på sagsomkostninger, dernæst konfiskationsbeløb og til sidst bødekrav.

Retten kan dog undtagelsesvis bestemme, at bødekrav skal fyldestgøres forud for det offentliges krav på sagsomkostninger eller krav på konfiskation. Det vil navnlig kunne komme på tale i de tilfælde, hvor bøden efter praksis udmåles på grundlag af faste kriterier, f.eks. i sager om overtrædelse af skatte- og afgiftslovgivningen, hvor der udmåles bøder svarende til en vis procentandel af det unddragne skatte- eller afgiftsbeløb, og hvor hensynet til den skyldiges betalingsevne, jf. udkastet til kriminallovens § 122, stk. 3, derfor træder noget i baggrunden ved udmålingen af den konkret fastsatte bøde. Såfremt det allerede på domstidspunktet står klart, at tiltalte vil være ude af stand til inden rimelig tid af sine øvrige midler at betale den idømte bøde, kan retten undtagelsesvis bestemme, at bøden skal fyldestgøres forud for det offentliges krav på sagsomkostninger eller krav på konfiskation. Skønner retten – på grundlag af en vurdering af tiltaltes indtægts- og formueforhold – at han vil have mulighed for at betale bøden, evt. afdragsvis over en passende periode, bør der som hovedregel ikke træffes bestemmelse om en afvigende fyldestgørelsesrækkefølge.

Bestemmelsen i *stk. 3* er en nyskabelse, idet fyldestgørelse i det beslaglagte efter dom hidtil er sket ved udlæg. Det foreslås, at afgørelse om anvendelse af beslaglagte aktiver i stedet træffes af retten ved beslutning samtidig med eller i tilslutning til domsafsigelsen. Herved bliver der bl.a. også mulighed for, at de berørte, herunder erstatningssøgende, særskilt kan kære afgørelsen, jf. § 564.

Retten er ved denne afgørelse ikke bundet af, på hvilket grundlag den oprindelige beslaglæggelse formelt har fundet sted. Selv om beslaglæggelse formelt alene måtte være sket til sikring af sagsomkostninger, kan retten altså bestemme, at aktivet tillige (og forlods) skal anvendes til dækning af et erstatningskrav.

Afgørelsen træffes som udgangspunkt efter anmodning fra politiet. Politiet bør normalt i den forbindelse medtage private erstatningskrav, men en forurettet, der har fået tilkendt erstatning, vil også selv kunne fremsætte anmodning herom, jf. den foreslåede bestemmelse i § 420, stk. 1, 2. pkt**.** Retten skal ikke foretage en beløbsmæssig opgørelse af kravene, hvilket normalt ikke vil være muligt. Retten skal heller ikke værdiansætte beslaglagte aktiver, f.eks. løsøre, men alene beslutte, hvem provenuet skal tilfalde. Såfremt værdien af det beslaglagte åbenbart overstiger sagens omkostninger, de idømte bøder og/eller erstatningsbeløb, følger det dog af en almindelig proportionalitetsgrundsætning, jf. også § 419, at retten delvist vil skulle ophæve beslaglæggelsen. Ved afgørelse herom bør oplysninger om eventuelt mellemkommende udlæg foretaget af tredjemand naturligvis også tages i betragtning.

Beslaglagte pengebeløb vil normalt efter ankefristens udløb kunne anvendes umiddelbart, mens andre former for aktiver afhændes på samme måde som aktiver, hvori der er foretaget

udlæg, dvs., at realisation normalt sker ved tvangsauktion. Rettens afgørelse om anvendelse af beslaglagt aktiver træder i stedet for et udlæg, og realisation sker efter reglerne om tvangsrealisation af udlagte aktiver. Med hensyn til prioritetsstillingen i de tilfælde, hvor der tillige af andre kreditorer måtte være foretaget udlæg i det beslaglagte aktiver, fremgår det af den udtrykkelige henvisning til § 612, stk. 4, at udlæggets plads i rækkefølgen regnes efter tidspunktet for udlæggets foretagelse, dvs. tidspunktet for beslutningen om anvendelse af beslaglagte aktiver til fyldestgørelse. Hvor der ved samme beslutning er tillagt flere private erstatningssøgende fyldestgørelsesadgang i det beslaglagte, vil de i deres indbyrdes forhold være ligestillede. Auktionsprovenuet skal derfor fordeles forholdsmæssigt efter kravenes størrelse. Er der tale om henholdsvis et privat og et offentligt erstatningskrav, skal det private erstatningskrav tillægges prioritet forud for det offentlige erstatningskrav, jf. bemærkningerne ovenfor til stk. 2.

Efter domsafsigelsen vil det normalt være politiet, der som udlægshaver og den, der har det beslaglagte aktiver i forvaring, der afholder tvangsauktionen eller anmoder om afholdelse af denne. Politiet forestår udlodningen af provenuet til de berettigede, alt i overensstemmelse med rettens afgørelse herom ifølge stk. 3, og i givet fald vil det også påhvile politiet at udbetale et eventuelt overskydende beløb til domfældte. Såfremt tvangsrealisation af beslaglagt aktiver skal finde sted alene til dækning af et privat erstatningskrav, forudsættes det dog, at det sker efter den pågældendes egen anmodning på samme måde som i andre tilfælde af tvangsrealisation, der iværksættes af private udlægshavere.

Uenighed mellem politiet og den domfældte om fuldbyrdelsen af en kriminaldom afgøres af retten, jf. § 593. I medfør af denne bestemmelse kan retten træffe afgørelse om uenighed vedrørende opgørelsen af kriminalsagens omkostninger og andre spørgsmål i den forbindelse, som retten ikke måtte have taget stilling ved afgørelsen om anvendelse af det beslaglagte aktiver. Det foreslås i *stk. 3, 2. pkt.*, at retten kan træffe afgørelse ved uenighed mellem politiet og en privat rettighedshaver eller mellem flere private rettighedshavere, uanset om striden først måtte opstå efter sagens afslutning.

Efter udkastet er alle politiets skridt i forbindelse med beslaglæggelse således undergivet domstolskontrol.

Hvis en kriminalsag, hvor der er sket beslaglæggelse i medfør af § 416, stk. 2, undtagelsesvis kan sluttes med en udenretlig bødevedtagelse, forudsættes det, at det gøres til et vilkår for sagens slutning på denne måde, at sigtede betaler de skyldige beløb eller accepterer, at det beslaglagte anvendes til dækning af de krav, som beslaglæggelsen er sket til sikkerhed for. I tilfælde, hvor en sag ellers kunne være sluttet udenretsligt, men hvor sigtede ikke accepterer et sådant vilkår, må sagen indbringes for retten, der afgør spørgsmålet ved beslutning.

Ved den sigtedes accept af et vilkår om anvendelse af beslaglagte aktiver ophører beslaglæggelsen, der indtil da har haft retsvirkning som arrest, og ejendomsretten over det beslaglagte overgår umiddelbart til den berettigede, idet dog tredjemand f.eks. ved udlæg kan have erhvervet bedre ret. Ved værdikonfiskation af et bestemt aktiv eller en del af et aktiv får accep-

ten dog alene virkning som udlæg. Hvis der ikke er tale om penge eller andet, hvis værdi umiddelbart kan fastslås, og det er nødvendigt, at der afholdes tvangsauktion over det beslaglagte, inden mellemværendet endeligt gøres op, må spørgsmålet dog indbringes for retten med henblik på at tilvejebringe et auktionsgrundlag.

Hvis en kriminalsag sluttes udenretsligt, uden at der opnås en ordning eller en retsafgørelse vedrørende anvendelsen af beslaglagte aktiver, medfører det, at beslaglæggelsen bortfalder. Dette svarer til retsstillingen, såfremt en sag sluttes med domfældelse, uden at der tages stilling til, hvorledes det beslaglagte skal anvendes.

Efter *stk. 4* kan en beslaglæggelse, der er iværksat med henblik på at sikre forurettedes erstatningskrav, opretholdes, uanset at retten måtte beslutte at udskyde forurettedes erstatningskrav til en selvstændig civil sag. Beslaglæggelsen kan dog kun opretholdes, hvis civil sag anlægges eller ansøgning i henhold til offererstatningsloven indgives inden 4 uger, hvilket svarer til ankefristen i civile sager. Bestemmelsen vil f.eks. kunne anvendes i tilfælde, hvor der ikke er grund til at betvivle eksistensen af forurettedes erstatningskrav, men hvor dette ikke kan opgøres på domstidspunktet.

Hvis der herefter under den civile sag tilkendes erstatning, eller der indgås forlig herom, afgør den ret, der har truffet afgørelse i kriminalsagen, efter anmodning, i hvilket omfang der tilkommer forurettede del i provenuet fra de beslaglagte aktiver, der på det tidspunkt normalt vil være realiseret efter anmodning af det offentlige. Også denne afgørelse har virkning som udlæg. Forurettede kan derfor kræve det tilkendte beløb udbetalt af politiet.

Prioritetsstillingen mellem flere forskellige erstatningskrav afgøres efter retsplejelovens regler, jf. bemærkningerne ovenfor til stk. 3. Dette indebærer, at de erstatningskrav, der er blevet påkendt under eller i tilslutning til kriminalsagen, får en bedre prioritetsstilling end de, der måtte være henskudt til civilt søgsmål.

Stk. 5 vedrører beslaglæggelse efter § 416, stk. 3, (formuebeslag). Det afgørende kriterium for, om retten skal træffe afgørelse om beslaglæggelsens bortfald, er, om den tiltalte ikke længere kan siges at unddrage sig forfølgning. Denne situation kan foreligge, ikke blot såfremt tiltalte kommer til stede og overgiver sig til myndighederne, men også såfremt forfølgningen ophører. Under særlige omstændigheder kan der være behov for at lade formuebeslaget bestå, indtil sagen er afgjort, selv om tiltalte er kommet til stede og således ikke længere unddrager sig forfølgningen. Det kan tænkes, at tiltalte er kommet til stede alene med henblik på at få formuebeslaget ophævet, hvorefter han har til hensigt på ny at unddrage sig forfølgning. For at undgå denne situation foreslås det, at retten skal kunne undlade at træffe bestemmelse om formuebeslagets ophør, hvis der er bestemte grunde til at antage, at tiltalte på ny vil unddrage sig forfølgningen. Betingelserne for at undlade at ophæve formuebeslaget svarer således til betingelserne for at tilbageholde på grund af unddragelsesrisiko, jf. § 358, stk. 1, nr. 2, litra a.

Fotoforevisning, konfrontation og efterlysning

Forevisning af fotografier af mistænkte

Til § 426

De foreslåede bestemmelser i §§ 426-430 indeholder nye regler, der regulerer politiets adgang til fotoforevisning. Bestemmelsen i § 426 vedrører politiets adgang til at forevise fotografier af mistænkte for personer uden for politiet. Bestemmelsen svarer med redaktionelle ændringer til den danske retsplejelovs § 812.

De fotografier af en mistænkt, som det kan komme på tale at forevise, er ethvert fotografi af den pågældende, som politiet er i besiddelse af, herunder personfotografier optaget i medfør af § 400, stk. 1 eller 2, eller andre fotografier, som politiet måtte være kommet i besiddelse af, f.eks. fra ofre, forbipasserende mv.

Betingelserne for at forevise fotografier af mistænkte foreslås fastsat i overensstemmelse med kravene om legemsbesigtigelse. Der skal være tale om en lovovertrædelse, som er undergivet offentlig påtale, den pågældende skal være "mistænkt med rimelig grund", og forevisning af fotografier må kun ske, såfremt det må antages at være af "væsentlig betydning for efterforskningen". Det sidste indebærer, at der skal være grund til at tro, at forevisning af fotografiet vil kunne bringe efterforskningen videre.

Det foreslås, at afgørelsen om forevisning af fotografier af mistænkte fortsat træffes af politiet. Såfremt der opstår tvist mellem politiet på den ene side og sigtede eller dennes forsvarer på den anden side vedrørende en allerede gennemført eller påtænkt forevisning af personfotografier, vil spørgsmålet kunne kræves forelagt for retten i medfør af den almindelige bestemmelse i § 340.

Forevisning af fotografier af ikke mistænkte

Til § 427

Bestemmelsen regulerer politiets adgang til at forevise fotografier af en ikke mistænkt for personer uden for politiet og svarer med redaktionelle ændringer til den danske retsplejelovs § 813. Der henvises til bemærkningerne til §§ 428 og 429.

Til § 428

Bestemmelsen vedrører billeder af forurettede og andre vidner og svarer med redaktionelle ændringer til den danske retsplejelovs § 814.

Det foreslås, at i de tilfælde, hvor forurettede eller vidnets – så vidt muligt skriftlige – tilladelse til at forevise fotografiet ikke kan opnås, skal betingelserne for, at politiet alligevel kan

forevise det, fastsættes svarende til betingelserne for at gennemtvinge optagelse af fotografier af ikke sigtede, jf. § 403, stk. 2 og 5. Kravet til kriminaliteten er således, at efterforskningen skal angå en grov lovovertrædelse. Indikationsbetingelsen er, at forevisning af fotografier kun må ske, såfremt det må antages at være af "afgørende betydning for efterforskningen".

Kompetencen til at gennemtvinge en optagelse af fotografier af ikke sigtede foreslås henlagt til domstolene, jf. § 403. Det foreslås derfor, at kompetencen til at træffe afgørelse om forevisning af fotografier af forurettede og andre vidner, der ikke har givet samtykke, ligeledes henlægges til retten. Retten skal træffe afgørelsen ved en beslutning, der skal begrundes. Der er dog adgang for politiet til selv at træffe beslutningen i tilfælde, hvor indgrebets formål ville forspildes ved at afvente rettens beslutning ("periculum in mora"). Den, som indgrebet retter sig imod, har ret til at få sagen forelagt for retten efterfølgende. Politiet skal vejlede den pågældende herom. I givet fald skal politiet snarest og senest inden 3 x 24 timer forelægge sagen for retten, der ved beslutter, om indgrebet kan godkendes. Sagen skal blot være forelagt for retten inden udløbet af 3 x 24timers-fristen. Retten behøver ikke træffe afgørelse i sagen inden for denne frist.

For så vidt angår forevisning af fotografier af forurettede og andre vidner skal politiet således som udgangspunkt indhente samtykke til forevisningen. Særlige forhold vil imidlertid gøre sig gældende, hvis den pågældende er bevidstløs, eller hvis der er tale om et barn, der ikke selvstændigt kan give samtykke. Hvis politiet ønsker at forevise et billede af en bevidstløs, må politiet forelægge spørgsmålet for retten, eller eventuelt gå frem efter den foreslåede regel om, at politiet kan træffe beslutning om fotoforevisning, hvis indgrebets formål ville forspildes, dersom rettens beslutning skulle afventes (periculum in mora). Hvis politiet ønsker at forevise fotografier af børn, må politiet søge at opnå samtykke fra forældrene. Er der tale om et større barn vil supplerende samtykke fra barnet selv efter omstændighederne være nødvendigt. Er der risiko for en interessekonflikt mellem barnet og forældremyndighedens indehaver, f.eks. hvor forældrene er mistænkte for en forbrydelse mod barnet, må der om nødvendigt beskikkes en værge for barnet til at give samtykke.

Forevisning af fotografier af døde personer forudsættes ikke omfattet af reglerne om fotoforevisning. Det kan i den forbindelse nævnes, at en tilsvarende afgrænsning gælder med hensyn til legemsindgreb, jf. det anførte i de almindelige bestemmelser om legemsindgreb.

Forevisning af fotografier fra Fototeket

Til § 429

Bestemmelsen vedrører politiets adgang til at forevise billeder som opbevares af politiet med henblik på senere identifikation (fototeket), jf. § 406, stk. 1. Bestemmelsen svarer med redaktionelle ændringer til den danske retsplejelovs § 815. Bestemmelsen regulerer ikke de tilfælde, hvor der alene forevises et billede af en person, der konkret er mistænkt, eller billeder af forurettede eller andre vidner i den sag, der efterforskes, jf. herom §§ 426 og 428.

Som kriminalitetskrav foreslås, at efterforskningen skal angå en grov lovovertrædelse. Den pågældende skal desuden inden for de seneste 5 år være fundet skyldig i en grov lovovertrædelse eller alternativt inden for de seneste 10 år være fundet skyldig i en særlig grov lovovertrædelse. Opbevaringskriteriet, jf. § 406, stk. 1, skal således være opfyldt. Det er imidlertid ikke ethvert fotografi, der opfylder opbevaringskriteriet, som også kan forevises efter § 429. Nævnes skal navnlig, at et fotografi optaget med henblik på senere identifikation af en person, der meddeles et tiltalefrafald, vil kunne opbevares af politiet efter reglen i § 406, stk. 1, men i de tilfælde, hvor der ikke i forbindelse med tiltalefrafaldet er foretaget en retlig prøvelse af skyldsspørgsmålet, er den pågældende ikke "fundet skyldig", og fotografiet kan derfor ikke forevises efter reglen i § 429.

Det foreslås, at kompetencen til at træffe afgørelse om forevisning af fotografier efter § 429 skal tilkomme politiet, hvilket svarer til den gældende, ulovfæstede retstilstand. Ved en eventuel senere tvist vil en fotoforevisning kunne kræves forelagt for retten i medfør af bestemmelsen i § 340.

Proportionalitetskrav mv.

Til § 430

Stk. 1 er en proportionalitetsregel og svarer til den danske retsplejelovs § 816, idet kriteriet sagens karakter og grovhed dog erstatter kriteriet sagens betydning. Stk. 1 svarer til reglen i § 388, om indgreb i meddelelseshemmeligheden og § 404, om legemsindgreb.

Stk. 2 indeholder en bemyndigelse for justitsministeren til administrativt at fastsætte nærmere regler om fremgangsmåden ved forevisning af fotografier. Det bemærkes i den forbindelse, at det følger af den foreslåede bestemmelse i § 341, stk. 3, at forsvarer som udgangspunkt skal have lejlighed til at være til stede.

Konfrontation

Til § 431

Bestemmelsen indeholder en ny regel, hvorved betingelserne for politiets adgang til at lade en mistænkt eller en sigtet forevise for den forurettede eller for vidner i bevisformål – såkaldt konfrontation – lovreguleres. Bestemmelsen svarer med redaktionelle ændringer til den danske retsplejelovs § 817.

Bestemmelsens *stk. 1* omhandler den direkte (spontane) konfrontation, der typisk indebærer, at politiet umiddelbart efter forbrydelsen pågriber en person og herefter straks konfronterer anmelderen eller den forurettede med den pågrebne. Det foreslås i *nr. 1*, at den pågældende skal være mistænkt "med rimelig grund", hvilket svarer til mistankekravet i § 400, stk. 1, om legemsbesigtigelse. Det foreslås i *nr. 2*, at indgrebet må antages at være af væsentlig betydning for efterforskningen (indikationskrav).

Stk. 2 omhandler den konstruerede (arrangerede) konfrontation, der indebærer, at den mistænkte samt et begrænset antal figuranter i en såkaldt "konfrontationsparade" forevises for et eller flere vidner. Anvendelsen af en konfrontationsparade forudsætter, at den pågældende formelt er sigtet. Dette indebærer bl.a., at der er mulighed for at beskikke en forsvarer for den, der skal fremstilles i en konfrontationsparade. Det følger af de almindelige regler, at politiet skal vejlede sigtede om adgangen til at få en forsvarer beskikket. Er der beskikket en forsvarer, finder § 339 om forsvarerens adgang til at være til stede mv. under konfrontationen anvendelse, jf. § 339, stk. 3. Det foreslås, at fremstilling af en sigtet i en konfrontationsparade kun må foretages, såfremt den pågældende med rimelig grund er mistænkt for en grov lovovertrædelse.

Stk. 3 regulerer betydningen af et samtykke fra en mistænkt eller sigtet til konfrontation eller fremstilling i en konfrontationsparade. Et samtykke fra den pågældende indebærer, at de materielle betingelser for anvendelse af konfrontation bortfalder, således at indgrebet holdes uden for reguleringen.

Stk. 4 om proportionalitetskravet svarer i hovedsagen til den danske retsplejelovs § 817, stk. 4. Kriteriet "sagens betydning" er dog erstattet af kriteriet "sagens karakter og grovhed", da denne beskrivelse af kriteriet findes at være en både mere sigende og mere præcis. Tilsvarende bestemmelser findes bl.a. i forbindelse med indgreb i meddelelseshemmeligheden, jf. § 388, legemsindgreb, jf. § 404, ransagning, jf. § 411 samt beslaglæggelse og edition, jf. § 419.

Efter *stk. 5* får politiet kompetencen til at træffe afgørelse om anvendelsen af begge former for konfrontation, hvilket svarer til den gældende, ulovfæstede retstilstand. Såfremt der opstår uenighed mellem politiet på den ene side og sigtede eller dennes forsvarer på den anden side vedrørende gennemførelsen eller anvendelsen af en konfrontation, vil spørgsmålet kunne kræves forelagt for retten i medfør af bestemmelsen i § 340.

Stk. 6 indeholder en bemyndigelse for justitsministeren til administrativt at fastsætte nærmere regler om fremgangsmåden ved gennemførelse af konfrontation.

Efterlysning

Til § 432

Bestemmelsen i § 432 regulerer sammen med den foreslåede bestemmelse i § 433 betingelserne for politiets adgang til at foretage offentlig efterlysning som led i efterforskningen. Bestemmelsen svarer med redaktionelle ændringer til den danske retsplejelovs § 818.

Udgangspunktet for den foreslåede regulering er alene offentlige efterlysninger, der indebærer et kriminalprocessuelt tvangsindgreb. Efterlysning af bortgåede eller savnede personer eller undvegne afsonere omfattes derfor ikke af de foreslåede bestemmelser. Uden for reguleringen falder endvidere efterlysninger af forurettede eller andre vidner, uanset at efterlysningen sker

som led i forfølgningen. Om de tilfælde, hvor der i forbindelse med en efterlysning gives oplysning om den pågældendes identitet, henvises til den foreslåede § 433.

§ 432 vedrører politiets adgang til at offentliggøre signalement eller andre oplysninger, der er "egnede til at fastlægge identiteten" af en formodet gerningsmand. Politiet vil derfor som led i den almindelige orientering af offentligheden i et begrænset omfang kunne videregive oplysninger til pressen om formodede gerningsmænd, f.eks. at et røveri blev begået af "to yngre mænd", uden at bestemmelsen finder anvendelse. Bestemmelsen i § 432 finder typisk anvendelse i tilfælde, hvor politiet ikke kender den pågældendes identitet, og hvor formålet med offentliggørelsen af signalement mv. er at få fastlagt identiteten. Bestemmelsen finder imidlertid også anvendelse i tilfælde, hvor politiet nok kender den pågældendes identitet, men hvor man ikke ønsker at oplyse identiteten.

Efter *stk. 1* kan der ske offentliggørelse af signalement eller andre oplysninger, der er egnet til at fastlægge identiteten af en formodet gerningsmand. Det kan være oplysninger om alder, højde, særlige kendetegn mv. De såkaldte "fantombilleder", dvs. billeder, der konstrueres af politiet på baggrund af oplysninger fra vidner, vil også være omfattet af reguleringen. Oplysningerne kan også angå en bil af en bestemt mærke, som den formodede gerningsmand kan sættes i forbindelse med, oplysninger om gerningsmandens "modus operandi" (fremgangsmåde) eller lignende.

Efterlysningen skal angå en formodet gerningsmand, der med rimelig grund er mistænkt for en lovovertrædelse. Som kriminalitetskrav foreslås, at der skal være tale om en lovovertrædelse, der forfølges af det offentlige. Herudover foreslås, at efterlysningen skal være af væsentlig betydning for efterforskningen (indikationskrav), herunder for fastlæggelsen af den pågældendes identitet, eller for at forebygge yderligere lovovertrædelse. Selv om en efterlysning ikke isoleret set kan siges at være af væsentlig betydning af hensyn til efterforskningen af den konkrete sag, vil den dog kunne udsendes, såfremt det på baggrund af de for politiet foreliggende oplysninger må formodes, at den pågældende vil begå ny kriminalitet, og at en efterlysning vil kunne medvirke til at forebygge dette.

Efter *stk. 2* kan der ske offentliggørelse af fotografier af den formodede gerningsmand, f.eks. et fotografi optaget af et overvågningskamera i en bank, hvis der er begrundet mistanke om, at den pågældende har begået en grov lovovertrædelse. Dette svarer til kriminalitetskravet i den foreslåede bestemmelse i § 433, stk. 1, om efterlysning af allerede identificerede personer.

Stk. 3 er en proportionalitetsregel og svarer til den danske retsplejelovs § 818, stk. 3, idet kriteriet "sagens karakter og grovhed" dog erstatter kriteriet "sagens betydning". Stk. 1 svarer til reglen i § 430, stk. 1, om fotoforevisning, § 388, om indgreb i meddelelseshemmeligheden og § 404, om legemsindgreb.

Efter *stk. 4* får politiet kompetencen til at træffe afgørelse om offentliggørelse af oplysninger som nævnt i stk. 1-2, hvilket svarer til den gældende, ulovfæstede retstilstand. Ved en eventu-

el uenighed mellem politiet på den ene side og sigtede eller dennes forsvarer på den anden side vil spørgsmålet kunne kræves forelagt for retten i medfør af § 340.

Til § 433

Bestemmelsen regulerer politiets adgang til at anvende offentlige efterlysninger med henblik på at finde frem til en bestemt person, hvis identitet er politiet bekendt, som formodet gerningsmand. Bestemmelsen svarer med redaktionelle ændringer til den danske retsplejelovs § 819. Om de tilfælde, hvor der i forbindelse med en efterlysning alene sker offentliggørelse af signalement eller andre oplysninger, der er egnede til at fastlægge identiteten af en formodet gerningsmand, henvises til den foreslåede § 432.

Offentlig efterlysning af en allerede identificeret gerningsmand kan efter *stk. 1* gennemføres, såfremt der er "særlig bestyrket mistanke" om, at den pågældende har begået en grov lovovertrædelse. Der kræves altså en høj grad af sikkerhed for, at den, der efterlyses, også er gerningsmanden. Herudover foreslås som indikationsbetingelse, at offentlig efterlysning må antages at være af "afgørende betydning for at gennemføre forfølgningen eller for at forebygge yderligere lovovertrædelser af tilsvarende grovhed".

Det følger af bestemmelsen i *stk. 2*, at der ved efterlysningen kan gives oplysninger om den kriminalitet, der er rejst sigtelse for, og om den sigtedes identitet, herunder navn, stilling og bopæl, ligesom der kan ske offentliggørelse af et fotografi af den pågældende.

Stk. 3 er en proportionalitetsregel og svarer til den danske retsplejelovs § 819, stk. 3, idet kriteriet "sagens karakter og grovhed" dog erstatter kriteriet "sagens betydning". Stk. 1 svarer til reglen i § 432, stk. 3, om offentliggørelse af signalement, § 430, stk. 1, om fotoforevisning, § 388, om indgreb i meddelelseshemmeligheden og § 404, om legemsindgreb.

Stk. 4 indeholder en bestemmelse om kompetencen til at træffe afgørelse om offentlig efterlysning. Bestemmelsen indebærer, at det også i tilfælde, hvor der er spørgsmål om efterlysning af en person, hvis identitet er politiet bekendt, er politiet, der træffer afgørelse om at efterlyse. Lovudkastet svarer på dette punkt til den gældende, ulovfæstede retstilstand. Det bemærkes herved, at der efter § 340, er adgang til at forlange domstolsprøvelse af lovligheden af politiets efterforskningsskridt.

Personundersøgelser

Til § 434

Bestemmelsen i retsplejelovens § 431 svarer i hovedsagen til den gældende retsplejelovs kap. 5, § 18 f, og den danske retsplejelovs §§ 808-810.

I *stk. 1, 2. pkt.* fastslås det dog i modsætning til den gældende bestemmelse, men i overensstemmelse med praksis, at personundersøgelse i almindelighed skal foretages, når der kan blive spørgsmål om anvendelse af mere indgribende foranstaltninger end betinget dom.

I *stk. 3* erstattes de gældende fristbestemmelserne med en henvisning til fristbestemmelserne for tilbageholdelse.

Endelig foreslås det som noget nyt i *stk.* 5, at justitsministeren fastsætter nærmere regler om foretagelsen af personundersøgelser.

Der henvises til afsnit X, kap. 9.3.

TIL KAPITEL 38
TILTALEREJSNING

Tiltale

Til § 435

Den foreslåede bestemmelse svarer indholdsmæssigt til den danske retsplejelov § 831.

Efter *stk. 1*, der til dels svarer til den gældende bestemmelse i kapitel 5, § 20, stk. 1, 1. pkt., rejses tiltale ved et af politiet udarbejdet og underskrevet anklageskrift.

De indholdsmæssige krav til anklageskriftet er overordnet angivet i *stk. 2*, hvorefter anklageskriftet skal indeholde navnet på den ret, hvor sagen anlægges, oplysninger om den tiltaltes identitet, samt oplysning om det forhold, der rejses tiltale for.

I *stk. 3, nr. 1-5,* er det nærmere angivet, hvilke oplysninger anklageskriftet skal indeholde om det forhold, der er rejst tiltale for. Det er således efter *nr. 1* en angivelse af den regel i kriminalloven eller særlovgivningen, der påstås overtrådt, og efter *nr. 2* forbrydelsens navn efter reglen, i det omfang forbrydelsen har en almindeligt anerkendt og udbredt betegnelse. Det følger endvidere af *nr. 3*, at anklageskriftet skal indeholde oplysning om hjemlen til at idømme foranstaltning, og efter *nr. 4* en kort beskrivelse af det forhold, som der rejses tiltale for. Endelig skal der efter *nr. 5* oplyses om omstændigheder, der agtes påberåbt under sagen, med hensyn til fastsættelse af foranstaltningen.

I *stk. 4* foreslås en bestemmelse om, at alternativ eller subsidiær tiltale er tilladt at angive i anklageskriftet. Bestemmelsen skal sammenholdes med § 474, stk. 3, om rettens adgang til at fravige tiltalen.

Det følger endelig af *stk. 5*, at anklageskriftet ikke må indeholde en fortegnelse over de beviser, der agtes ført, eller en redegørelse for retsspørgsmål. Bestemmelsen bygger navnlig på det

hensyn, at sådanne angivelser i anklageskriftet vil kunne virke præjudicerende og i øvrigt ligge uden for det formål, som anklageskriftet tjener.

Der henvises i øvrigt til betænkningens afsnit X, kap. 10.3.2.1.

Til § 436

Bestemmelsen, der er ny, fastslår, at anklageskriftet skal udarbejdes på eller oversættes til et sprog, som den tiltalte forstår. Om gældende praksis på dette punkt henvises nærmere til afsnit V, pkt. 2.

Kravet om at anklageskriftet skal udarbejdes på eller oversættes til et sprog, som den tiltalte forstår, er ikke ensbetydende med, at man ved udformningen heraf skal anvende den tiltaltes modersmål. Det indebærer alene, at anklagemyndigheden ved valget af sprog i forbindelse med udformningen af anklageskriftet, skal sikre, at tiltalte har de fornødne sproglige forudsætninger for at kunne forstå indholdet af den rejste tiltale.

Den foreslåede bestemmelse skal bidrage til at sikre, at det grønlandske retsvæsen lever op til de internationale forpligtelser, herunder særligt forpligtelser på menneskerettighedsområdet, der gælder for riget. Samtidig vil et krav om, at anklageskriftet udfærdiges på eller oversættes til et sprog, som den tiltalte forstår, være egnet til – i sammenhæng med de øvrige sprogmæssige tiltag inden for retsplejen – at styrke det grønlandske sprog i retsvæsenet.

Der henvises nærmere til betænkningens afsnit X, kap. 10.3.2.2.

Til § 437

Den foreslåede bestemmelse, der til dels svarer til den gældende bestemmelse i retsplejelovens kapitel 5, § 20 a, sikrer i *stk. 1* landstingsmedlemmer immunitet med hensyn til tiltalerejsning i tilfælde, hvor der ikke foreligger samtykke fra Landstinget hertil.

Den gældende bestemmelse i kapitel 5, § 20 a, omfatter også immunitet med hensyn til frihedsberøvelse. Bestemmelsen vedrører alene tiltalerejsning samt immunitet med hensyn til ansvar for ytringer i Landstinget, jf. *stk. 2*, således at immunitet med hensyn til frihedsberøvelse reguleres i tilknytning til reglerne om tilbageholdelse i kapitel 5.

Der henvises i øvrigt til § 353 om immunitet for anholdelse og § 368 om immunitet for tilbageholdelse.

Udenretlig bødevedtagelse og konfiskation

Til § 438

Bestemmelsen svarer med enkelte sproglige ændringer til den gældende bestemmelse i retsplejelovens kapitel 5, § 21. I modsætning til den gældende bestemmelse indebærer udkastet dog, at politiet kan vælge at *sende* anklageskriftet til sigtede med påtegning om adgangen til udenretlig afgørelse i stedet for at foretage forkyndelse heraf.

Ændringen bygger på det synspunkt, at i tilfælde, hvor den sigtede enten ikke ønsker en udenretlig afgørelse, eller ikke reagerer på tilkendegivelsen fra politiet, skal der under alle omstændigheder ske forkyndelse af anklageskrift og indkaldelse til domsforhandling. For at undgå forkyndelse to gange i samme sag, skabes der ud fra en ressourcemæssig betragtning derfor mulighed for, at den udenretlige bødevedtagelse kan sendes med almindelig post.

Efter den gældende bestemmelse kan den sigtede "erlægge en af politiet fastsat bøde". Den ændrede formulering af bestemmelsen indebærer således en udtrykkelig fremhævelse af, at bødens størrelse skal være fastsat i tilkendegivelsen på anklageskriftet.

Anklageskriftet

Til § 439

Det følger af *stk. 1*, at politiet indleverer anklageskriftet til retten, og at sagen ved indleveringen er indledt ved retten. *2. pkt.* svarer til den danske retsplejelovs § 832, stk. 1, der dog anvender udtrykket "tingfæstet". Formålet med bestemmelsen er at fastslå begyndelsestidspunktet for sagens indenretlige behandling. Tiltalen anses således for rejst, når anklageskriftet er blevet indleveret til retten.

I *stk. 2, 1. pkt.*, er fastsat, at politiet samtidig med indleveringen af anklageskriftet efter stk. 1 skal sende dette til tiltalte. Bestemmelsen svarer derved til den gældende bestemmelse i retsplejelovens kapitel 5, § 20, stk. 1, 2. pkt., hvorefter tiltalte skal "underrettes om anklageskriftet".

Med henblik på at sikre, at den tiltalte har den fornødne tid til at tilrettelægge og forberede forsvaret i sagen, fastsættes i *stk. 2, 2. pkt.* en frist på en uge som det korteste tidsrum imellem forkyndelsen af indkaldelsen til domsforhandlingen og anklageskriftet samt tidspunktet for domsforhandlingen.

I visse tilfælde vil praktiske vanskeligheder imidlertid kunne betyde, at det ikke vil være muligt at overholde fristen, hvorfor det i *stk. 3* foreslås fastsat, at fristen på en uge i påtrængende tilfælde kan fraviges af retten, hvis det findes foreneligt med hensynet til tiltalte. Dette kan f.eks. være tilfældet, hvor den tiltalte af erhvervsmæssige eller andre grunde i længere perioder opholder sig på steder, hvor retten ikke kan sættes. I så fald vil hensynet til at få gennem-

ført sagen kunne være så tungtvejende, at det undtagelsesvis bør kunne accepteres at gennemføre sagen, selv om tiltalte først bliver gjort bekendt med tiltalen og tidspunktet for domsforhandlingen meget kort tid før domsforhandlingen skal finde sted. Som det fremgår af bestemmelsen, er der tale om en undtagelse til reglen om et varsel på en uge. Bestemmelsens anvendelse fordrer således dels, at der er tale om "påtrængende tilfælde", og dels at en fravigelse fra varslet i stk. 2 findes foreneligt med hensynet til tiltalte.

Der henvises i øvrigt til betænkningens afsnit X, kap. 10.3.2.3.

Ændring af anklageskrift

Til § 440

Bestemmelsen, der er ny, regulerer adgangen til at udvide tiltalen og berigtige angivelser i anklageskriftet. Den svarer indholdsmæssigt til den danske retsplejelov § 833.

Stk. 1 omhandler udvidelse af tiltalen og berigtigelse af anklageskriftet *før* domsforhandlingen. Det følger således af den foreslåede bestemmelse, at der i dette tilfælde må ske indlevering og forkyndelse af nyt eller yderligere anklageskrift. I en sådan situation vil hensynet til at sagen behandles med den nødvendige hurtighed efter omstændighederne kunne begrunde en anvendelse af § 439, stk. 3, om fravigelse af varslet på en uge.

Under domsforhandlingen kan udvidelse af tiltalen til andre kriminelle forhold end de i anklageskriftet angivne, kun ske, når retten og tiltalte samtykker heri, eller det nye forhold er begået under domsforhandlingen, jf. *stk. 2*. I tilfælde af manglende samtykke fra tiltalte til udvidelsen følger det af *stk. 4*, at der i så fald må rejses en ny sag mod den pågældende.

Under domsforhandlingen vil politiet i et vist omfang kunne foretage berigtigelse af angivelser i anklageskriftet med hensyn til biomstændigheder. Dette kan ske uden samtykke fra tiltalte, men med samtykke fra retten. Retten må i den forbindelse påse, at berigtigelsen ikke vil krænke tiltaltes adgang til fyldestgørende forsvar. Afgrænsningen mellem biomstændigheder, der kan berigtiges, og en reel udvidelse af tiltalen, kan som udgangspunkt ske med støtte i bestemmelsen i § 474, stk. 3, om rettens adgang til ved dommen at fravige de i anklageskriftet angivne biomstændigheder. Der henvises nærmere til bemærkningerne til § 474, stk. 3.

Det følger af *stk. 3*, at udvidelsen af tiltalen og berigtigelse i anklageskriftets angivelser sker efter rettens bestemmelse ved tilføjelse på anklageskriftet eller retsbogstilførsel.

Der henvises nærmere til betænkningens afsnit X, kap. 10.3.2.4.

Bevisfortegnelse mv.

Til § 441

Bestemmelsens *stk. 1*, der med sproglige ændringer svarer til den gældende bestemmelse i kapitel 5, § 28, omhandler politiets pligt til indlevering af sagens dokumenter og bevisfortegnelse til retten samtidig med anklageskriftets indlevering.

Det følger af bestemmelsens *stk. 2*, at også bevisfortegnelsen skal udfærdiges på eller oversættes til et sprog, som den tiltalte forstår. Baggrunden for dette krav er, at de hensyn, der gør sig gældende med hensyn til kravet om, at anklageskriftet skal foreligge på et sprog, som tiltalte forstår, gør sig gældende i fuldt ud samme omfang med hensyn til bevisfortegnelsen.

Der henvises i øvrigt nærmere til bemærkningerne til § 436.

Til § 442

Bestemmelsen, der erstatter den gældende kapitel 5, § 26, stk. 1, regulerer proceduren med hensyn til forsvarerens modtagelse af anklageskrift, bevisfortegnelse samt – i det omfang forsvareren ikke tidligere har modtaget disse – genpart af sagens dokumenter. Efter *1. pkt.* skal politiet således sende disse dokumenter til forsvareren samtidig med indleveringen heraf til retten.

Beskikkes forsvareren først i forbindelse med tiltalerejsningen, følger det af *2. pkt.*, at retten sørger for, at det nævnte materiale bliver sendt til forsvareren.

Yderligere undersøgelser mv.

Til § 443

Bestemmelsens *1. pkt.* fastslår, at tiltalte eller forsvareren for denne kan anmode politiet om at foretage yderligere undersøgelser eller fremskaffe beviser. Bestemmelsen svarer til den nugældende kapitel 5, § 29, idet der dog foreslås en præcisering af, at adgangen hertil står åben også for tiltalte. Bestemmelsens *2. pkt.* regulerer den konfliktsituation, der før domsforhandlingen kan opstå i tilfælde, hvor politiet afviser at efterkomme begæringen om yderligere undersøgelser. I så fald afgøres spørgsmålet af retten. Af *3. pkt.* fremgår, at forsvareren kan protestere mod de beviser, politiet ønsker ført. I så fald træffer retten afgørelse herom.

Til § 444

Den foreslåede bestemmelse, der i meget vidt omfang er overensstemmende med den nugældende bestemmelse i kapitel 5, § 30, indeholder i *stk. 1* en regel om, at anmodning om yderligere undersøgelser eller fremskaffelse af yderligere beviser fra politiets eller tiltaltes, herunder forsvarerens, side, bør fremsættes inden domsforhandlingen og i så god tid, at der er rime-

lig tid til at fremskaffe beviset. Er anmodningen ikke fremsat i rimelig tid inden domsforhandlingen, men bevismidlet alligevel til stede, følger det af *stk. 2*, at beviset altid vil kunne føres.

Efter *stk. 3* er det op til retten at afgøre, om sagen skal udsættes eller pådømmes uden førelsen af det omhandlede bevis i tilfælde, hvor der ikke er sket underretning af modparten om beviset i rimelig tid før domsforhandlingen. Endelig følger det af *stk. 4*, at retten afgør, om sagen skal udsættes eller afgøres, uden at beviset føres, i tilfælde, hvor det pågældende bevismiddel, i modsætning til den i stk. 3 omhandlede situation, ikke kan føres på det tidspunkt, som domsforhandlingen er fastsat til. I rettens vurdering heraf skal navnlig indgå hensynet til, om det ud fra de foreliggende oplysninger skønnes at beviset vil kunne have væsentlig betydning for sagens udfald.

Ud over de i bestemmelsen udtrykkeligt angivne hensyn, som retten skal inddrage i forbindelse med de i stk. 3 og 4 omhandlede afgørelser, bør rettens afgørelser om eventuel udsættelse af sagen i øvrigt træffes ud fra en grundlæggende afvejning af på den ene side hensynet til, at sagen behandles og afgøres med den nødvendige hurtighed, og på den anden side hensynet til sagens relevante og tilstrækkelige oplysning samt tiltaltes adgang til et effektivt og fyldestgørende forsvar.

KAPITEL 39
SAGENS BEHANDLING I RETTEN

Forberedelse

Til § 445

Det følger af den foreslåede bestemmelse, der er ny, at retten kan indkalde til et forberedende møde i sagen.

Efter *stk. 1* kan retten således, hvis der skønnes behov herfor, indkalde til et sådan møde med henblik på at fastlægge parternes stilling til sagens faktiske og retlige omstændigheder, samt tilrettelæggelse af domsforhandlingen. Bestemmelsen svarer til den danske retsplejelov § 927 a. Dog foreslås, at det ved indsættelse af formuleringen ”hvis der skønnes behov for det” indikeres, at forberedende retsmøder kun forudsættes afholdt i visse sager, der som følge af disses karakter, herunder kompleksitet, skønnes velegnede hertil.

Et forberedende retsmøde indkaldt med henblik på at tilrettelægge domsforhandlingen kan f.eks. være relevant i sager, hvor der skal tages stilling til, hvordan et barn skal afhøres, eller hvorvidt bevisførelsen helt eller delvist vil skulle ske ved anvendelse af videokonferenceudstyr, jf. § 464.

Det følger af bestemmelsens *2. pkt.*, at et forberedende retsmøde efter stk. 1 ikke er offentligt. De hensyn, der begrunder offentlighed i retsplejen, gør sig ikke gældende med hensyn til

retsmøder af denne karakter, der navnlig tager sigte på en mere uformel drøftelse af sagens tilrettelæggelse.

Efter *stk. 2* vil der kunne ske bevisførelse under et forberedende retsmøde, hvis betingelserne i § 463 er opfyldt. Det drejer sig således om tilfælde, hvor bevisførelse under domsforhandlingen vil være forbundet med særlige vanskeligheder eller omkostninger, eller hvor der i øvrigt foreligger ganske særlige grunde. Dette retsmøde vil være offentligt, jf. *2. pkt.*

Der henvises i øvrigt til betænkningens afsnit X, kap. 11.2.2.

Til § 446

Det kan være praktisk, at visse afgørelser træffes forud for domsforhandlingen, således at der på forhånd er klarhed herover. Det foreslås derfor, at afgørelser om dørlukning, referatforbud, navneforbud og om, at tiltalte skal forlade retssalen under afhøring af et vidne kan træffes forud for domsforhandlingen. Om retten vil træffe afgørelsen forud for domsforhandlingen eller vente til selve domsforhandlingen, må bero på, om retten mener at have de nødvendige oplysninger til at træffe afgørelsen på forhånd. En forhåndsafgørelse vil kunne træffes på skriftligt grundlag, når alle parter har haft lejlighed til at udtale sig.

Den foreslåede bestemmelse svarer til den danske retsplejelovs § 841.

Til § 447

Udkastet i *stk. 1* svarer til den gældende bestemmelse i kapitel 5, § 20, stk. 2, 1. pkt.

I *stk. 2* foreslås, at retten samtidig med indkaldelsen af politiet, tiltalte og en eventuel forsvarer giver besked om, hvorvidt der skal indkaldes vidner til det første retsmøde i sagen. Vidner skal i givet fald indkaldes af politiet. Bestemmelsen skal ses i sammenhæng med den foreslåede bestemmelse i § 44, stk. 2, hvorefter domsmænd ikke medvirker i sager, hvor der ikke kan blive tale om mere indgribende foranstaltning end bøde, konfiskation, førerretsfrakendelse eller erstatning, og hvor sagen ikke er af særlig indgribende betydning for den tiltalte, § 450, stk. 2, hvorefter en tiltalt, der udebliver, kan anses for at erkende sig skyldig i sager af den angivne type, og § 451, stk. 3 om adgangen til at fremme en dom i tilfælde af tiltaltes udeblivelse i samme type sager. Det er således hensigten, at retten i små bødesager, hvor tiltalte af den ene eller anden grund ikke har vedtaget et bødeforlæg, men måske erkendt sig skyldig til politirapporten, kan beramme sagen uden at indkalde domsmænd og vidner og idømme tiltalte en bøde, hvis denne udebliver uden oplyst lovligt forfald efter at være lovligt indkaldt til retsmødet. Kredsretten kan således samle en række af sådanne sager til foretagelse kort tid efter hinanden. Kommer den tiltalte og erkender sig skyldig, vil sagen kunne afgøres efter den foreslåede bestemmelse i § 473 med, at tiltalte vedtager en bøde. Kommer den tiltalte ikke, vil han kunne dømmes som udebleven, jf. § 450, stk. 2. Møder den tiltalte og nægter sig skyldig, vil sagen skulle udsættes og vidner og domsmænd indkaldes. Under dette retsmøde vil tiltalte få mulighed for at angive, hvorvidt tiltalte ønsker vidner eller andre beviser ført. På denne

måde vil en række mindre bødesager kunne afgøres effektivt og hurtigt, hvorved rettens personale og politiet sparer tid, ligesom vidner og domsmænd ikke ulejliges med at skulle møde.

Bestemmelsen svarer i det væsentlige til den danske retsplejelovs § 932, stk. 3.

Tiltaltes tilstedeværelse

Til § 448

Stk. 1 svarer med sproglige ændringer til den gældende bestemmelse i kapitel 5, § 32.

I *stk. 2* foreslås en bestemmelse om, at det påhviler politiet at bringe tiltalte til retten, hvis tiltalte er frihedsberøvet, f.eks. som tilbageholdt i anledning af sagen.

Der henvises i øvrigt til betænkningens afsnit X, kap. 11.2.3.

Til § 449

Bestemmelsen fastslår for tiltalte en pligt til personligt at være til stede i retten under hele domsforhandlingen. I bestemmelsens *2. pkt.* foreslås dog en adgang for retsformanden til at tillade, at den tiltalte forlader retten, efter at denne (eventuelt) har afgivet forklaring.

Bestemmelsen svarer med visse sproglige ændringer til den danske retsplejelovs § 846. Modifikationen i bestemmelsens *1. pkt.*, hvorefter pligten til personlig tilstedeværelse kan være fraveget i loven, sigter bl.a. til reglerne i § 451 om sagens behandling i tilfælde af tiltaltes udeblivelse, § 456, stk. 1, om adgangen til at føre tiltalte ud af retssalen under afhøring af et vidne eller en medtiltalt, og § 113, stk. 2, nr. 2 om udvisning af personer fra retssalen som følge af disses upassende opførsel.

Der henvises i øvrigt til betænkningens afsnit X, kap. 11.2.3.

Til § 450

Bestemmelsen i *stk. 1* svarer med enkelte sproglige ændringer til den gældende bestemmelse om anholdelse og fremstilling i tilfælde af tiltaltes udeblivelse, jf. herved retsplejelovens kapitel 5, § 33.

Den foreslåede bestemmelse i *stk. 2*, der er ny, svarer til den danske retsplejelovs § 934, stk. 1. Bestemmelsen skal ses i sammenhæng med de øvrige bestemmelser i lovet, der giver mulighed for uden indkaldelse af vidner og domsmænd at dømme en tiltalt som udebleven. Der henvises til bemærkningerne til den foreslåede § 447, stk. 2. Forslaget gælder endvidere for den tiltalte, der nægter at afgive forklaring i de mindre bødesager. Sagen vil kunne afsluttes i retten ved en påtegning (et stempel) på anklageskriftet.

Har tiltalte glemt retsmødet eller f.eks. været forhindret i at melde afbud, vil tiltalte kunne kræve sagen genoptaget, jf. *stk. 3*. I stk. 3 foreslås således, at den tiltalt, der er blevet dømt som udebleven, skal kunne kræve sagen genoptaget ved en henvendelse til retten inden 14 dage efter at være blevet gjort bekendt med dommen. Genoptagelsen er ikke som den danske retsplejelovs § 987, stk. 1, gjort betinget af, at tiltalte har haft lovligt forfald. Tiltalte har således efter udkastet ret til at få sin sag genoptaget, hvis han bare har glemt retsmødet. Retten kan kun benyttes én gang. Baggrunden for den lempelige adgang til genoptagelse er, at tiltalte er dømt, uden at der har været bevisførelse om tiltaltes skyld, og tiltalte findes derfor at burde have krav på at få en sædvanlig behandling af sin sag, hvorefter retten tager stilling til spørgsmålet om tiltaltes skyld, efter at der er ført vidner og andre beviser.

Af den foreslåede *stk. 4* fremgår, at en domfældt, der udebliver til den nye domsforhandling, får sin genoptagelsesanmodning afvist, hvorefter udeblivelsesdommen står ved magt.

Til § 451

Som anført i betænkningens afsnit X, kap. 11.2.4. findes der at være et behov for en tættere og mere tidssvarende regulering af spørgsmålet om adgangen til at behandle og afgøre en kriminalsag uden den tiltaltes tilstedeværelse – ikke mindst set i lyset af de internationale forpligtelser på dette område.

Den foreslåede bestemmelse i § 451 er i meget vidt omfang udformet på baggrund af bestemmelsen i den danske retsplejelovs § 847.

Det følger af *stk. 1*, at hvis tiltalte udebliver ved begyndelsen eller i løbet af domsforhandlingen, og den pågældende ikke straks kan bringes til stede, udsætter retten sagen, medmindre det besluttes at gennemføre domsforhandlingen helt eller delvis efter stk. 2 og stk. 3. Stk. 1 indebærer, at sagen som udgangspunkt udsættes, hvis den tiltalte ikke er mødt, og politifremstilling ikke er mulig, og i forhold til den gældende bestemmelse i kapitel 5, § 34, stk. 1, er det nu udtrykkeligt angivet, at udsættelse af sagen i dette tilfælde er udgangspunktet.

Efter *stk. 2* kan der foretages afhøring af vidner eller syns- og skønsmænd, hvis en række nærmere angivne betingelser er opfyldt. Det følger således af den foreslåede bestemmelse, at der skal foreligge udeblivelse fra tiltaltes side trods lovlig tilsigelse og uden oplyst lovligt forfald. Desuden kræves, at afhøringen skal findes forenelig med hensynet til tiltalte, og at en udsættelse af sagen vil være til væsentlig ulempe for de mødte eller medføre væsentlig udsættelse af sagen, f.eks. i tilfælde, hvor et eller flere vidner er tilrejsende. Som grundbetingelse for at fremme sagen efter stk. 2 foreslås endelig, at i sager, hvor tiltalte har en forsvarer, skal denne være mødt. Derved sikres kontradiktion.

I det foreslåede *stk. 3* er angivet 5 tilfælde, hvor domsforhandlingen kan gennemføres, og dom afsiges i tiltaltes fravær. Det er i alle tilfælde en betingelse, at retten ikke finder tiltaltes tilstedeværelse nødvendig, og retten må herved foretage en nøje afvejning af på den ene side hen-

synet til tiltaltes retssikkerhed, og på den anden side hensynet til, at behandlingen og afgørelsen af sagen ikke trækker for længe ud.

Efter *nr. 1* kan sagen afgøres i tiltaltes fravær, når det skønnes, at der ikke bliver tale om andre følger end bøde, konfiskation, førerretsfrakendelse eller erstatning. Tiltalte er i disse sager gjort bekendt med bødens størrelse, og at der kan afsiges dom, hvis den pågældende ikke møde op. Når tiltalte under disse omstændigheder undlader at møde op, vil det oftest være et udtryk for, at tiltalte – om end modvilligt – accepterer at blive idømt den angivne bøde.

Det følger af *nr. 2*, at sagen kan afgøres i tiltaltes fravær, når tiltalte har givet samtykket hertil, og af *nr. 3*, der svarer til den gældende bestemmelse i kapitel 5, § 34, stk. 3, nr. 5, at sagen kan afgøres i tiltaltes fravær, når behandlingen af sagen utvivlsomt vil føre til frifindelse.

Endelig omhandler *nr. 4 og nr. 5* de tilfælde, hvor tiltalte har forladt retten efter sagens begyndelse, eller er undveget efter anklageskriftets forkyndelse. Bestemmelserne er identiske med kapitel 5, § 34, stk. 3, nr. 1 og 2.

Det følger af *stk. 4, 1. pkt.*, at en sag, hvori tiltalte er repræsenteret ved forsvarer, kun kan afgøres efter stk. 3, hvis forsvareren er mødt. Endelig følger det af *stk. 4, 2. pkt.*, at de i stk. 3, nr. 1, omhandlede sager kun kan afgøres, hvis tiltalte ved indkaldelsen er blevet oplyst om, at udeblivelse uden oplyst lovligt forfald kan medføre, at tiltalte dømmes for de forhold, som tiltalen angår, herunder at der er nedlagt påstand om bøde, konfiskation, førerretsfrakendelse eller erstatning.

Der henvises i øvrigt til betænkningens afsnit X, kap. 11.2.4.

Dømtes tilstedeværelse

Til § 452

Det følger af den foreslåede bestemmelses *1. pkt.*, der er ny, at i sager om foranstaltningsændring har den dømte ret til at være til stede i retten under hele sagens behandling. Efter bestemmelsens *2. pkt.* kan dette udgangspunkt dog fraviges i tilfælde, 1) hvor der er enighed mellem parterne om indstillingen om foranstaltningsændringen, eller 2) hvis den dømtes personlige tilstedeværelse ikke er nødvendig. I bedømmelsen heraf må bl.a. indgå, hvor lang tid, der er gået, siden den seneste afgørelse om foranstaltning eller ændring heraf, og om det skønnes nødvendigt for retten at få et personligt indtryk af den dømte til brug for sagens afgørelse.

Kravet om personlig tilstedeværelse kan også fraviges, hvis 3) den dømte af andre årsager, herunder af helbredsmæssig karakter, må anses for ude af stand til at give møde for retten. I de to sidstnævnte tilfælde kan den dømtes deltagelse i retsmødet dog i stedet ske ved anvendelse af fjernkommunikation, jf. § 464.

Baggrunden for bestemmelsen er, at den dømtes tilstedeværelse i retten som udgangspunkt må anses for en så nødvendig del af grundlaget for rettens vurdering af spørgsmålet om ændring af den idømte foranstaltning, at der bør være en bestemmelse herom i retsplejeloven. Den øvrige regulering med hensyn til foranstaltningsændringssager foreslås placeret i kriminalloven, jf. de foreslåede bestemmelser i kriminallovens kapitel 33-34.

Der henvises i øvrigt til betænkningens afsnit X, kap. 11.2.3.

Anklager og forsvarers tilstedeværelse

Til § 453

Bestemmelsen, der erstatter den gældende kapitel 5, § 25, stk. 1, er udformet på baggrund af den danske retsplejelovs § 845 og regulerer spørgsmålet om anklagerens og forsvarerens tilstedeværelse under sagen.

Det følger af *stk. 1*, at anklageren og – i sager, hvor tiltalte er repræsenteret ved forsvarer – forsvareren skal være til stede under hele sagen, indtil denne er optaget til dom.

Det foreslåede *stk. 2* indeholder nærmere regler om retsvirkningerne af udeblivelse fra anklagerens og forsvarerens side. Det følger heraf, at sagen udsættes i tilfælde af anklagerens udeblivelse. I praksis forudsættes problemet dog løst derved, at retten kontakter politiet. Tilsvarende udsættes sagen som udgangspunkt i tilfælde af udeblivelse fra forsvarerens side. Som en undtagelse hertil foreslås det dog, at sagen vil kunne gennemføres, hvis det er muligt at beskikke en forsvarer, der straks kan udføre hvervet.

Der henvises i øvrigt til betænkningens afsnit X, kap. 11.2.3.

Afhøringer

Til § 454

Den foreslåede bestemmelse, der i alt væsentligt er overensstemmende med den gældende bestemmelse i kapitel 5, § 35, indeholder de indledende regler med hensyn til afhøring af tiltalte.

Efter *stk. 1* udspørger retten således indledningsvis tiltalte om navn mv. for at sikre sig, at det er den rigtige person, der mødt op. Desuden skal tiltalte gøres bekendt med, at denne ikke er forpligtet til at udtale sig, jf. *stk. 2*.

Til § 455

Den foreslåede bestemmelse, der svarer til den gældende kapitel 5, § 36, regulerer nærmere fremgangsmåden vedrørende afhøringen af tiltalte, herunder forbudet mod at anvende tvang, usandheder, løfter og trusler over for tiltalte.

Til § 456

Den foreslåede bestemmelse i *stk. 1* svarer med enkelte sproglige ændringer til den gældende kapitel 5, § 39, stk. 1, og giver således retten adgang til at beslutte, at tiltalte skal forlade retssalen under afhøring af et vidne eller en medtiltalt. Der foreslås ikke ændringer i betingelserne for, at dette kan ske.

Efter *stk. 2* skal tiltalte underrettes om, hvem der har afgivet forklaring, og oplyses om indholdet af forklaringen i det omfang, forklaringen vedrører tiltalte. Bestemmelsen svarer således til den gældende bestemmelse i kapitel 5, § 39, stk. 2. I *3. pkt.* foreslås en ny tilføjelse, hvorefter retten afgør om gengivelsen af forklaringen skal ske, før eller efter tiltalte selv har afgivet forklaring. Denne bestemmelse, der svarer til den danske retsplejelovs § 848, stk. 2, 2. pkt., tager navnlig sigte på tilfælde, hvor det er en medtiltalt, der under tiltaltes fravær afgiver forklaring, og har til formål at undgå, at tiltalte får lejlighed til at afpasse sin forklaring efter en medtiltalts forklaring.

Til § 457

Efter den foreslåede bestemmelse sker indkaldelse og afhøring af vidner i overensstemmelse med reglerne i kapitel 12. Det følger bl.a. af disse bestemmelser, at det er politiet, der indkalder vidner i kriminalsager, jf. § 148, stk. 1, 4. pkt. Der er tale om en henvisning af vejledende karakter.

Der henvises i øvrigt til betænkningens afsnit VIII, kap. 8.

Til § 458

Det følger af bestemmelsen, at retten stiller spørgsmål til den, som afhøres, når der i sandhedens tjeneste er grund til det. Bestemmelsen svarer til den danske retsplejelovs § 873 og er udtryk for princippet om, at retten – inden for kriminalretsplejens rammer – har en forpligtelse til at søge sagen oplyst med sigte på at nå et materielt rigtigt resultat. Af bestemmelsen fremgår imidlertid indirekte, at det ikke i almindelighed er retten, der foretager afhøringen, og at retten i det hele taget bør være tilbageholdende med at foretage eller overtage afhøringen, medmindre det sker i sandhedens tjeneste.

Til § 459

Den foreslåede bestemmelse indeholder nærmere regler om gengivelse i retsbogen af de forklaringer, der afgives under sagen. Bestemmelserne supplerer reglerne om politiafhøringer i §§ 345, stk. 2-4, og 346, som i medfør af § 348 også gælder for afhøringer i retten.

Efter *stk. 1* skal de forklaringer, der afgives under afhøringen, gengives i retsbogen på det sprog, hvori forklaringen er afgivet. Der er dog samtidig mulighed for at fravige dette krav i tilfælde, hvor det findes nødvendigt og forsvarligt, og i disse tilfælde vil tilførslen derfor kunne ske på grundlag af tolkens oversættelse af den afgivne forklaring. Denne undtagelsesregel bygger på det forhold, at ikke alle aktører i kriminalsagers behandling, herunder ikke alle retsformænd er dobbeltsprogede, og et undtagelsesfrit krav om at gengivelsen skal ske på det afgivne sprog vil derfor ikke kunne overholdes. Det gælder bl.a. i Grønlands Landsret, hvor retsformanden – i hvert fald på nuværende tidspunkt – er en dansk (og dansksproget) jurist, ligesom de juridisk uddannede anklagere og advokater for tiden er danske jurister.

Til § 460

Bestemmelsen, der giver tiltalte ret til at udtale sig efter hvert enkelt vidnes forklaring og efter ethvert andet bevis, svarer til den gældende bestemmelse i kapitel 5, § 38.

Bevisførelse

Til § 461

Bestemmelsen, der omhandler parternes ligestilling med hensyn til adgangen til bevisførelse, samt rettens mulighed for at påvirke bevisførelsen, svarer til de nugældende bestemmelser i kapitel 5, § 37, stk. 1-3.

Til § 462

Den foreslåede bestemmelse, der er ny, fastslår, at bevisførelsen skal finde sted under domsforhandlingen, og at retten ved afgørelsen af, om noget kan anses for bevist alene kan tage hensyn til de beviser, som er fremført under domsforhandlingen (bevisumiddelbarhedsprincippet).

Der henvises i øvrigt til betænkningens afsnit VIII, kap. 4.

Til § 463

Efter den foreslåede bestemmelse, der er ny, kan retten beslutte, at bevisførelsen helt eller delvis skal foregå under forberedelsen af sagen, dvs. et forberedende retsmøde, jf. § 445, stk. 2. Dette forudsætter, at bevisførelse under domsforhandlingen vil være forbundet med særlige vanskeligheder, omkostninger eller at der i øvrigt foreligger ganske særlige grunde til at fra-

vige princippet om, at bevisførelse skal finde sted under domsforhandlingen. Som anført i bemærkningerne til § 445, stk. 2, kan bestemmelsen f.eks. finde anvendelse i tilfælde, hvor et vidne vil være ude af stand til at møde under domsforhandlingen, og hvor hensynet til tiltalte og dennes forsvar ikke taler imod at tillade bevisførelse under forberedelsen.

Til § 464

Efter den foreslåede bestemmelse i *stk. 1*, der er ny, kan retten beslutte, at afhøringen af tiltalte skal foregå under anvendelse af fjernkommunikation med billede, hvis tiltaltes personlige tilstedeværelse i retten ikke er nødvendig. Der henvises nærmere til betænkningens afsnit X, kap. 11.2.3., hvor betingelserne for at anvende denne afhøringsform er beskrevet nærmere.

Efter *stk. 2* kan retten under samme betingelser bestemme, at tiltalte indkaldes til afhøring på det sted, hvor det findes mest hensigtsmæssigt, dvs. subsidiær afhøring. Denne fremgangsmåde indebærer i højere grad en fravigelse fra bevisumiddelbarhedsprincippet, og det er derfor en yderligere betingelse for subsidiær afhøring af tiltalte, at der ikke er mulighed for at anvende fjernkommunikation med billede. Subsidiær afhøring af tiltalte forudsættes – afhængig af sagens karakter og forklaringens betydning – anvendt med tilbageholdenhed i forhold til praksis efter gældende ret. Der henvises nærmere til betænkningens afsnit X, kap. 11.2.5.

I *stk. 3* er en henvisning til, at spørgsmålet om, hvorvidt et vidne skal afhøres for dømmende ret eller for retten på det sted, hvor vidnet bor, må afgøres efter den almindelige bestemmelse i § 141 om adgangen til at meddele vidner pålæg om at afgive forklaring uden for den retskreds, hvor vidnet bor.

Til § 465

Den foreslåede bestemmelse, der er ny, foretager en nærmere regulering af adgangen til at benytte dokumenter som bevismidler. Bestemmelsen er i vidt omfang udformet på grundlag af den danske retsplejelovs § 877.

Det følger af *stk. 1,* at dokumenter, der har en vis tilknytning til forbrydelsen skal oplæses (”dokumenteres”), når bevisførelsen kræver det.

I det foreslåede *stk. 2* er angivet en række dokumenttyper, der også kan benyttes som bevismidler under domsforhandlingen, og som i overensstemmelse med kravet i stk. 1 skal oplæses. Det drejer sig således om retsbogstilførsler vedrørende processuelle indgreb under efterforskningen, tidligere afgivne forklaringer af den tiltalte, og – i visse tilfælde – forklaringer afgivet af vidner eller syns- og skønsmænd. Desuden regulerer bestemmelsen erklæringer afgivet af medlemmer af kongehuset, diplomater eller andre, der er fritaget for retsforfølgning som følge af immunitet, samt erklæringer mv., som er udstedt i medfør af offentligt hverv (herunder udskrifter fra Kriminalregistret om tiltaltes tidligere domme). Det følger af de almindelige principper om bevisførelse, at retten kan bestemme, at der skal ske mundtlig afhøring af syns- og skønsmænd i stedet for oplæsning af disses forklaringer eller erklæringer.

Endelig følger det af *stk. 3,* at dokumenter, som indeholder erklæringer eller vidnesbyrd, og som ikke er nævnt i stk. 1 eller stk. 2, kun kan benyttes som bevismidler, hvis retten undtagelsesvis giver tilladelse til det. Dette omfatter bl.a. politirapporter eller afspilning af videoafhøringer af børn i sager om seksuelle overgreb.

Der henvises i øvrigt til betænkningens afsnit X, kap. 11.2.5. og kap. 12.3.2.

Til § 466

Den foreslåede bestemmelse, der er ny, er udformet på baggrund af den danske retsplejelovs § 878 og fastslår i *stk. 1*, at oplæsning af retsbogstilførsler om forklaringer, som tidligere er afgivet af tiltalte, vidner etc., fordi de nu afgivne forklaringer er i uoverensstemmelse med den tidligere afgivne forklaring, kun må finde sted, efter at der er givet vedkommende lejlighed til at forklare sig i sammenhæng, og eventuelt stillet yderligere spørgsmål (herunder ved modafhøring).

Der henvises i øvrigt til betænkningens afsnit X, kap. 11.2.5.

Til § 467

Den foreslåede bestemmelse, der svarer til den danske retsplejelovs § 880, stk. 4, fastslår, at retten har adgang til at foretage besigtigelse, når det findes nødvendigt, men at det skal sikres, at det sker under tilstedeværelse af alle de personer, der ellers skal være til stede under domsforhandlingen.

Udsættelse af sagen før og under domsforhandlingen

Til § 468

Bestemmelsen svarer til den gældende bestemmelse i kapitel 5, § 31, og fastslår, at retten snarest muligt skal underrettes om udsættelsesgrunde. Til bestemmelsen foreslås en præciserende tilføjelse, hvorefter retten herefter træffer afgørelse om, hvorvidt sagen skal udsættes. Det forudsættes, at retten i den forbindelse vurderer, om den anførte begrundelse for anmodningen om udsættelse er fyldestgørende. I denne vurdering må indgå hensynet til, at sagen behandles og afgøres med den nødvendige hurtighed, og hensynet til andre involverede i sagen, herunder vidner, der har rejst langt, reserveret dagen etc.

Til § 469

Bestemmelsen svarer til den gældende kapitel 5, § 37, stk. 4, og fastslår, at hvis der under domsforhandlingen opstår spørgsmål om bevisførelse, der vil kræve udsættelse af sagen, skal retten under hensyntagen til den betydning, som beviset må antages at have, afgøre om sagen skal udsættes.

Domsforhandlingen

Til § 470

Bestemmelsen regulerer, sammen med den foreslåede bestemmelse i § 471, domsforhandlingens forløb. Det følger således af *stk. 1*, at domsforhandlingen skal indledes med oplysning om, hvilken sag der skal behandles. Derefter skal anklageskriftet oplæses, og tiltalte vejledes i overensstemmelse med § 454, stk. 2, dvs. at tiltalte skal gøres bekendt med retten til at nægte at udtale sig mv. Det følger videre, at retten kan anmode anklageren om at gennemgå sagens hovedpunkter (dvs. forelægge sagen), hvilket vil kunne være hensigtsmæssigt i større og mere komplicerede sager, hvor sagens faktum kan forekomme mindre overskueligt for rettens medlemmer.

Af *stk. 2* følger, at anklageren, forsvareren og tiltalte efter bevisførelsens afslutning får lejlighed til at udtale sig om bevisførelsens resultat samt om retsspørgsmålene i sagen, dvs. hvad der i retsplejemæssig sammenhæng betegnes "proceduren". Det følger endelig af *2. pkt.*, at tiltalte til allersidst udtrykkeligt skal spørges, om denne har yderligere at anføre, inden sagen optages til dom. Stk. 2 svarer således til den gældende bestemmelse i kapitel 5, § 41.

Til § 471

Stk. 1, 1. pkt., svarer til den gældende kapitel 5, § 42, stk. 1, og fastslår således, at domsforhandlingen afsluttes ved rettens dom i sagen.

I *2. pkt.* foreslås med inspiration fra den danske retsplejelovs § 928 a, stk. 1, en bestemmelse om, at retten undtagelsesvis kan bestemme, at skyldsspørgsmålet skal behandles først, således at spørgsmålet om foranstaltningsfastsættelsen udskilles til senere afgørelse. Dette kan f.eks. være relevant i tilfælde, hvor der kan blive tale om mentalundersøgelse. Som det fremgår af affattelsen af den foreslåede bestemmelse forudsættes en forlods afgørelse af skyldsspørgsmålet alene at finde sted i undtagelsestilfælde.

Der henvises i øvrigt til betænkningens afsnit X, kap. 11.2.6.1.

Stk. 2 indeholder med hensyn til rettens votering i sagen en henvisning af vejledende karakter til kapitel 9. Under voteringen bør der først tages stilling til, om tiltalte er skyldig i den lovovertrædelse, som der er rejst tiltale for. Herefter kan foranstaltningen drøftes. Der er ikke medtaget en bestemmelse herom svarende til den danske retsplejelovs § 928 b, men der forudsættes anvendt de samme principper.

Til § 472

De gældende regler om domsafsigelse i kriminalsager, jf. herved kapitel 5, afsnit D, indeholder ikke frister for domsafsigelsen.

Med henblik på at bidrage til at sikre, at kriminalsager behandles og afgøres med den nødvendige hurtighed – ikke alene af hensyn til den tiltalte, men også til andre implicerede personer de i sagen foreslås med inspiration fra den danske retsplejelovs § 219 a, stk. 1, i *stk. 1*, at rettens afgørelse skal træffes snarest muligt efter domsforhandlingens afslutning, og at det ved sagens optagelse til dom skal tilkendegives, hvornår dommen afsiges. Det foreslås desuden, at i tilfælde, hvor dommen ikke afsiges samme dag, skal dommen afsiges inden for 2 uger fra tidspunktet for sagens optagelse til dom. Er skyldsspørgsmålet udskilt til forlods afgørelse efter § 471, stk. 1, omfatter fristen på 2 uger alene den del af dommen, der vedrører skyldsspørgsmålet.

Det foreslås i *stk. 2*, at fristen i stk. 1 undtagelsesvis kan overskrides, hvis særlige omstændigheder gør det påkrævet. Retten skal i så fald træffe en beslutning herom, der skal indeholde en begrundelse for afgørelsen, herunder angivelse af, hvilke omstændigheder, der bevirker, at fristen ikke kan overholdes. Bestemmelsen svarer til den danske retsplejelovs § 219 a, stk. 2.

I *stk. 3* er indeholdt en nærmere regulering af selve domsafsigelsen. Det følger bl.a. af den foreslåede bestemmelse, at en udeblivelsesdom, jf. § 451, stk. 3, skal forkyndes for den dømte.

Der henvises i øvrigt til betænkningens afsnit X, kap. 11.2.6.2.

Indenretlig bødevedtagelse

Til § 473

Den foreslåede bestemmelse om rettens adgang til at afgøre sagen ved indenretlig bødevedtagelse, svarer med enkelte mindre ændringer til den nugældende bestemmelse i kapitel 5, § 45. Det sidste led i den gældende bestemmelses stk. 1, hvorefter lovens fastsættelse af bødens størrelse ikke er bindende, foreslås dog udeladt som overflødigt.

Dommen

Til § 474

Efter *stk. 1 og 2* skal dommen enten frifinde eller domfælde, og retten kan ikke domfælde for noget forhold, der ikke omfattes af tiltalen. Den foreslåede bestemmelse svarer i stk. 1 og 2 derved til den gældende kapitel 5, § 41, stk. 3 og 4.

Dog følger det af det gældende stk. 4, 2. led, at retten i øvrigt ikke er bundet af påstandene. Denne ordning foreslås afskaffet og at rettens adgang til at fravige tiltalen undergives en nøjere regulering i lyset af den danske retsplejelovs § 908. I den forbindelse foreslås således fastsat i *stk. 3*, at retten kan henføre det påtalte forhold under en anden bestemmelse end af anklagemyndigheden påstået, ligesom retten kan fravige tiltalen med hensyn til de biomstændighe-

der, som er forbundet med lovovertrædelsen. Biomstændigheder er i bestemmelsen eksemplificeret som værende tid og sted mv., dvs. omstændigheder, der ikke udgør et selvstændigt kriminelt forhold og som sådan således ikke ændrer ved det påtalte gerningsindholds identitet.

Rettens adgang til at fravige tiltalen forudsætter i alle tilfælde, at der ikke derved sker en krænkelse af tiltaltes ret til et effektivt forsvar. I overensstemmelse hermed er det således i *stk. 3, 3. og 4. pkt.*, fastsat, at fravigelse (både for så vidt angår 1. og 2. pkt.) kun kan ske, hvis retten med sikkerhed skønner, at tiltalte også under forudsætning af sådan afvigelse fra tiltalen har haft tilstrækkelig adgang til at forsvare sig. Er dette ikke tilfældet, eller er retten i øvrigt i tvivl herom, skal parterne have lejlighed til at udtale sig inden rettens afvigende bedømmelse lægges til grund for domfældelsen. Efter omstændighederne kan der desuden ske udsættelse af sagen.

Der henvises i øvrigt til betænkningens afsnit X, kap. 11.2.6.3.

Til § 475

Bestemmelsen svarer i *stk. 1* om begrundelsen i en fældende dom indholdsmæssigt i hovedsagen til den nugældende kapitel 5, § 43, stk. 1. Herefter skal retten i begrundelsen for dommen nøjagtigt angive de omstændigheder, der som beviste lægges til grund for domfældelsen samt den eller de lovbestemmelser, der er bragt i anvendelse. Som noget nyt skal retten dog også angive de omstændigheder, der er tillagt betydning ved valg og udmåling af foranstaltning.

Det foreslåede *stk. 2* indebærer i forhold til den gældende bestemmelse i kapitel 5, § 43, stk. 2, at kravene til begrundelsen i en frifindende dom skærpes. Der skal herefter i begrundelsen for dommen angives de omstændigheder, som er en betingelse for domfældelse, og som anses at mangle eller ikke bevist, eller de omstændigheder, som udelukker kriminalretligt ansvar (f.eks. nødret, nødværge eller – mere teoretisk – ung alder), og som anses at foreligge. Desuden skal retten anføre de lovbestemmelser, der er anvendt.

Det skærpede begrundelseskrav bygger navnlig på et ønske om en generel højnelse af kvaliteten i de afsagte domme, navnlig i henseende til rettens begrundelse for afgørelserne. Hertil kommer, at en fyldestgørende begrundelse i en frifindende dom vil styrke grundlaget for anklagemyndighedens vurdering af en eventuel anke af dommen.

Der henvises i øvrigt til betænkningens afsnit X, kap. 11.2.6.4.

Til § 476

Det følger af den foreslåede bestemmelse, at dommen skal udarbejdes på eller oversættes til et sprog, som den tiltalte forstår. Den svarer herved til de sprogmæssige krav til udformningen af anklageskriftet, jf. § 436, og bevisfortegnelsen, jf. § 441, stk. 2.

Der henvises nærmere til bemærkningerne til § 436 samt betænkningens afsnit X, kap. 10.3.2.2. og 11.2.6.4.

Vejledning om anke

Til § 477

Den foreslåede bestemmelse, der er ny, svarer i *stk. 1* til bestemmelsen i den danske retsplejelovs § 219 a, stk. 6, 1. og 2. pkt. Det følger af *1. pkt.*, at tiltalte vejledes om adgangen til at anke dommen. Denne vejledning forudsættes ud over oplysning om selve appeladgangen at omfatte ankefrist, den praktiske fremgangsmåde i forbindelse med anke og andet af betydning for den domfældtes retsstilling. Hvor omfattende rettens vejledningspligt vil være, afhænger først og fremmest af, om den dømte er repræsenteret af en forsvarer.

Det følger af *2. pkt.*, at såfremt tiltalte er til stede ved dommens afsigelse skal vejledningen gives i tilknytning hertil. Er dette ikke tilfældet, sker vejledningen i forbindelse med den efterfølgende underretning om dommen, herunder forkyndelse i tilfælde, hvor sagen i medfør af § 451, stk. 3, er behandlet og afgjort i tiltaltes fravær, jf. også § 472, stk. 3, 3. pkt. Vejledningen kan gives i form af en fortrykt blanket.

Efter *stk. 2* er der fastsat en pligt for forsvareren til at vejlede tiltalte om adgangen til at anke til Grønlands Landsret, og at bistå tiltalte hermed. Bestemmelsen svarer til reglen i § 560, hvorefter der foreslås at skulle gælde en tilsvarende pligt for den forsvarer, der har bistået tiltalte under ankesagen, til at yde vejledning og bistand i forbindelse med spørgsmålet om at søge tilladelse til anke til højere ret, jf. § 562.

Der henvises i øvrigt til betænkningens afsnit X, kap. 11.2.6.5.

KAPITEL 40
SAGSOMKOSTNINGER

Til § 478

Den foreslåede bestemmelse svarer med enkelte ændringer til den gældende kapitel 5, § 46, dog således at reglen om at det offentlige som udgangspunkt afholder omkostningerne ved sagens behandling ikke vedrører de sager, der er undergivet privat påtale, jf. *stk. 1*. For disse sager gælder reglerne om sagsomkostninger i civile sager, jf. de foreslåede bestemmelser i kapitel 20.

I lighed med den gældende bestemmelse om sagsomkostninger indgår også i den foreslåede bestemmelse i *stk. 2* en adgang for retten til helt eller delvis at pålægge den domfældte at erstatte det offentlige nødvendige omkostninger.

Der henvises nærmere til betænkningens afsnit X, kap. 11.2.7.

KAPITEL 41
UDTALELSER TIL OFFENTLIGHEDEN MV.

Til § 479

Bestemmelsen, der er ny, svarer til den danske retsplejelovs § 1016 a. Det foreslås, at enhver, der er beskæftiget med en kriminalsag, f.eks. som repræsentant for politiet, eller som forsvarer, dommer eller domsmand, ikke må udtale sig til offentligheden om, hvorvidt en person er skyldig eller ej. Udkastet kan ses som et udslag af uskyldsformodningsreglen, og skal desuden sikre ro under sagens behandling. Udkastet er ikke til hinder for, at politiet giver oplysninger til offentligheden f.eks. for at rense en person for urigtige rygter. Overtrædelse af bestemmelsen er ikke selvstændigt sanktioneret, men for politi og forsvarer vil der efter omstændighederne f.eks. kunne blive tale om kriminalretligt ansvar efter reglerne om tjenesteforseelser i kriminallovens kapitel 11 om forbrydelser i offentlig tjeneste eller hverv. For ansatte ved politiet kan disciplinært ansvar også komme på tale.

Til § 480

Til påbuddet i *stk. 1,* hvorefter retsforhandlinger skal refereres objektivt og loyalt, er ikke knyttet foranstaltninger efter kriminalloven, men overtrædelse af påbudet vil kunne medføre f.eks. erstatningsansvar.

Overtrædelse af *stk. 2* kan eventuelt give anledning til injuriesøgsmål.

Bestemmelsen svarer – med en sproglig modernisering – til den danske retsplejelovs § 1017.

Til § 481

Den foreslåede bestemmelse skal sikre, at sager, der typisk vedrører statens sikkerhed, kan behandles uden offentlig omtale, hvis hensynet til fremmede magter gør det påkrævet. Det kan f.eks. dreje sig om sager om spionage eller militære hemmeligheder.

Bestemmelsen svarer – med en sproglig modernisering – til den danske retsplejelovs § 1017 a.

Til § 482

Bestemmelsen, der vedrører sager om seksualforbrydelser, beskytter offentliggørelse af den forurettedes identitet og supplerer bestemmelserne i § 115 om dørlukning og § 157, stk. 2, om bevisførelse om forurettedes seksuelle adfærd. Bestemmelsen gælder, uanset hvor oplysningerne stammer fra, og også efter at sagen er afsluttet. *Stk. 1* gælder også politiet, men efter udkastet i *stk. 2* skal politiet under de betingelser, der er nævnt deri, være berettiget til at offentliggøre den forurettedes identitet.

Udkastet svarer – med en sproglig modernisering – til den danske retsplejelovs § 1017 b.

Til § 483

Den foreslåede bestemmelse skal sikre de medvirkende domsmænds krav på hemmeligholdelse af deres identitet. Overtrædelse af forbudet kan efter udkastet sanktioneres med foranstaltninger efter kriminalloven.

Bestemmelsen svarer til den danske retsplejelovs § 1017 c.

TIL KAPITEL 42
ERSTATNING I ANLEDNING AF KRIMINALRETLIG FORFØLGNING

Til § 484

Den foreslåede bestemmelse svarer med enkelte ændringer til den danske retsplejelovs § 1018 a om erstatning for anholdelse og varetægtsfængsling (tilbageholdelse).

Stk. 1 indeholder de materielle betingelser for at yde erstatning i anledning af anholdelse og tilbageholdelse. Kriminalloven indeholder imidlertid ikke bestemmelser om utilregnelige, hvorfor den foreslåede bestemmelse – i modsætning til den tilsvarene bestemmelse i den danske retsplejelovs § 1018 a, stk. 1 – ikke indeholder en bestemmelse om personer, der frifindes på grund af utilregnelighed.

Efter bestemmelsen er erstatning obligatorisk, såfremt en kriminalretlig forfølgning munder ud i frifindelse eller påtaleopgivelse. Udtrykket ”påtale opgives” omfatter tilfælde, hvor anklagemyndigheden skønner, at undersøgelsen ikke kan forventes at føre til, at en person kan idømmes en foranstaltning, f.eks. hvis undersøgelsen viser, at den sigtede ikke har begået noget kriminelt, hvis forholdet er forældet, eller hvis den sigtede vel kan antages at have begået noget kriminelt, men dette ikke kan godtgøres på grund af beviset stilling.

I bestemmelsen fastslås, at erstatning skal ydes for såvel økonomisk som ideel skade. Udtrykket ”erstatning” anvendes terminologisk som også omfattende ”godtgørelse” for ikke-økonomisk skade.

Stk. 2 indeholder en generel udvidelse af muligheden for at tilkende erstatning i anledning af anholdelse og tilbageholdelse. I modsætning til bestemmelsens stk. 1 er der tale om en fakultativ regel. Erstatning kan tilkendes, selv om en kriminalretlig forfølgning ikke er mundet ud i en frifindelse eller påtaleopgivelse, hvis der består et misforhold mellem den under sagen anvendte frihedsberøvelse og den senere idømte foranstaltning. Efter bestemmelsen må det i almindelighed være en forudsætning for erstatning, at der kan påvises et klart misforhold mellem på den ene side frihedsberøvelsen eller tilbageholdelsen og på den anden side sagens karakter og grovheden af det forhold, der har været tiltale for.

Efter *stk. 2, 2. led*, kan erstatning endvidere tilkendes efter rimelighedssynspunkter, såfremt der foreligger ganske særlige holdepunkter herfor.

Stk. 3 regulerer spørgsmålet om nedsættelse eller udelukkelse af erstatning på grund af sigtedes egen skyld. Det er ikke enhver culpøs adfærd fra sigtedes side, som har medført anholdelse eller tilbageholdelse, der bør kunne begrunde nedsættelse eller udelukkelse af erstatningen. Udelukkelse bør således ikke ske, hvor det udviste forhold må antages at være foranlediget af frygt, forvirring eller undskyldelig misforståelse.

Der henvises til afsnit X, kap. 13.

Til § 485

Bestemmelsen svarer til den danske retsplejelovs § 1018 b og indeholder en adgang til – under de i den foreslåede § 484 angivne betingelser – at opnå erstatning i anledning af andre kriminalprocessuelle indgreb end anholdelse og tilbageholdelse, f.eks. indgreb i meddelelseshemmeligheden, observation, legemsindgreb, ransagning, beslaglæggelse og edition, personundersøgelse og andre efterforskningsskridt.

Bestemmelsen indeholder – i modsætning til den foreslåede § 484, stk. 1 – alene en fakultativ adgang til at opnå erstatning.

Til § 486

Bestemmelsen svarer til den danske retsplejelovs § 1018 c og giver en person, der ikke har været sigtet, men som i forbindelse med en kriminalretlig forfølgning mod en anden person har været udsat for et kriminalprocessuelt indgreb, f.eks. ransagning eller beslaglæggelse, ret til at få erstatning efter reglerne i dette kapitel. Erstatningen ydes efter rimelighedsbetragtninger.

Til § 487

Den foreslåede bestemmelse svarer til den danske retsplejelovs § 1018 d.

Bestemmelsen udvider i *stk. 1* adgangen til erstatning efter § 484 til også at omfatte tilfælde, hvor foranstaltninger bortfalder efter anke eller genoptagelse, eller hvor anke eller genoptagelse medfører formildelse, og den foranstaltning, der er fuldbyrdet, er mere indgribende end den, der senere idømmes.

Erstatningsansvaret efter bestemmelsen er objektivt, og henvisningen til den foreslåede § 484 indebærer, at erstatningen kan ydes både for økonomisk og ideel skade.

Bestemmelsen giver i *stk. 2* adgang til at nægte eller nedsætte erstatningen, hvis den dømte ved sin adfærd under sagen har givet anledning til domfældelsen. Efter bestemmelsen kan kun tiltaltes adfærd under (ikke før) den kriminalretlige forfølgning komme i betragtning.

Til § 488

Den foreslåede bestemmelse svarer med enkelte ændringer til den danske retsplejelovs § 1018 e.

Bestemmelsen i *stk. 1, 1. pkt.*, indebærer, at det som udgangspunkt er politimesteren, der som 1. instans træffer afgørelse om erstatningskrav i anledning af kriminalretlig forfølgning.

Efter den tilsvarende bestemmelse i den danske retsplejelovs § 1018 e, stk. 1, 1. pkt., er det imidlertid statsadvokaten, der som udgangspunkt træffer afgørelse i 1. instans i sager om sådanne erstatningskrav. Politimesteren i Grønland findes imidlertid at være den myndighed, der i Grønland er bedst egnet til at varetage opgaverne i forbindelse med behandlingen af sager om erstatning i anledning af kriminalretlig forfølgning.

Det følger af bestemmelsen i *stk. 1, 2. pkt.*, at justitsministeren kan fastsætte bestemmelser om, at visse sager skal afgøres af rigsadvokaten eller af justitsministeren som 1. instans. Med hjemmel i denne bestemmelse vil der f.eks. kunne fastsættes regler om, at en sag af politimesteren skal forelægges for rigsadvokaten eller (gennem rigsadvokaten) for justitsministeren til afgørelsen, såfremt sagen er af principiel karakter, eller særlige grunde i øvrigt taler derfor, jf. Justitsministeriets cirkulæreskrivelse af 29. december 1995, der regulerer kompetenceforholdet mellem statsadvokaterne og rigsadvokaten i Danmark.

Det følger af *stk. 1, 3 og 4. pkt.*, at fristen for fremsættelse af kravet regnes fra dommens afsigelse, og fra forkyndelsen, når forkyndelse af dommen er påbudt, jf. den foreslåede bestemmelse i § 472, stk. 3, 3. pkt. Efter denne bestemmelse er forkyndelse påbudt i tilfælde, hvor domsforhandlingen er gennemført i tiltaltes fravær, og tiltalte ikke er til stede ved domsafsigelsen.

Efter bestemmelsen i *stk. 1, 5. pkt.*, beregnes fristen for fremsættelse af et erstatningskrav fra personer, der ikke har været sigtet, fra ophøret af indgrebet.

Efter bestemmelsen i *stk. 2* kan et krav om erstatning behandles efter udløbet af fristen, hvis overskridelsen af fristen må anses for undskyldelig. Som eksempel herpå kan nævnes tilfælde, hvor en fristoverskridelse skyldes, at politiet i forbindelse med en påtaleopgivelse ikke har vejledt den erstatningssøgende om adgangen til at kræve erstatning og om fristen herfor.

Efter bestemmelsen i *stk. 3* skal rigsadvokaten behandle klager over afgørelser truffet af politimesteren vedrørende krav om erstatning i anledning af kriminalretlig forfølgning. Det fremgår endvidere, at afgørelser, der træffes af rigsadvokaten som følge af klager over politimesterens afgørelser, ikke kan påklages til justitsministeren.

Bestemmelsen i *stk. 4* fastslår, at justitsministeren behandler klager over afgørelser vedrørende krav om erstatning truffet af rigsadvokaten som følge af forelæggelse fra politimesteren, også selv om afgørelsen formelt meddeles af politimesteren.

Det foreslås i *stk. 5*, at fristen for at klage over afgørelser vedrørende krav om erstatning fastsættes til 4 uger. Bestemmelsen gælder kun, hvor en afgørelse er truffet, men ikke for klager f.eks. over, at der endnu ikke er truffet afgørelse i sagen. Fristen regnes fra det tidspunkt, hvor klageren har fået meddelelse om afgørelsen. Klagen skal være kommet frem til myndigheden inden fristens udløb.

Klagefristen er ikke absolut, idet klager, der fremkommer efter udløbet af 4ugers-fristen, skal behandles, hvis klagemyndigheden skønner, at fristoverskridelsen må anses for undskyldelig. Dette kan f.eks. være tilfældet, hvis afgørelsen vel er meddelt klageren, men denne på grund af bortrejse, sygdom eller lignende har være forhindret i at indgive klage rettidigt.

Bestemmelsen i *stk. 6* indebærer, at klage over aktindsigt efter forvaltningsloven og offentlighedsloven – i lighed med klager over afgørelser om erstatning – bliver omfattet af toinstansprincippet. Den foreslåede bestemmelse indebærer endvidere, at klagefristen på 4 uger i § 488, stk. 5, også gælder i forhold til klager over afgørelser om aktindsigt. Der er mulighed for at dispensere for klagefristen som nævnt i § 488, stk. 5, 2. pkt.

Der henvises i øvrigt til betænkningens afsnit X, kap. 13.

Til § 489

Den foreslåede bestemmelse svarer med enkelte ændringer til den danske retsplejelovs § 1018 f.

Bestemmelsen i *stk. 1* indebærer, at den administrative klageadgang til rigsadvokaten skal være udnyttet, før sagen kan begæres indbragt for retten, således at det er rigsadvokatens afgørelse, der indbringes for retten.

Det foreslås endvidere, at der som hidtil skal gælde en frist på to måneder for at anmode om at få afslaget på erstatning indbragt for retten til prøvelse. Fristen regnes fra meddelelse af rigsadvokatens afgørelse.

Bestemmelsen finder også anvendelse, såfremt den endelige administrative afgørelse undtagelsesvis træffes af justitsministeren, således at der gælder en to måneders frist for at begære domstolsprøvelse regnet fra meddelelsen om justitsministerens afgørelse, og således at det er politimesteren, der i givet fald indbringer sagen for retten.

Efter bestemmelsen i *stk. 2* skal der efter anmodning fra erstatningssøgende beskikkes en forsvarer for den pågældende. Forsvareren skal f.eks. bistå den erstatningssøgende med opgørelsen af erstatningskravet eller i forbindelse med sagens behandling i retten.

Efter bestemmelsen i *stk. 3, 1. pkt.*, skal sager om erstatning i anledning af kriminalretlig forfølgning behandles i kriminalretsplejens former. Efter *2. pkt.* kan retten i visse tilfælde nægte at behandle et erstatningskrav, som fremsættes af nogen, der ikke har været sigtet.

Efter bestemmelsen i *stk. 4* skal sager om erstatningskrav i anledning af kriminalretlig forfølgning behandles under medvirken af domsmænd, hvis domsmænd efter loven har eller skulle have medvirket ved den kriminalsag, som erstatningskravet er udsprunget af.

Er der således tale om et erstatningskrav i anledning af, at en person f.eks. uberettiget er blevet anholdt i forbindelse med en sag, der kan medføre en mere indgribende foranstaltning end bøde, konfiskation, førerretsfrakendelse eller erstatning, og hvor domsmænd således skulle have medvirket ved kriminalsagens behandling, da skal domsmænd medvirke ved erstatningssagens behandling i retten.

Der henvises i øvrigt til betænkningens afsnit X, kap. 13.

Til § 490

Bestemmelsen svarer til den danske retsplejelovs § 1018 g og henviser til de almindelige regler om succession i erstatningskrav i erstatningsansvarslovens §§ 18 og 26, stk. 4.

Til § 491

Bestemmelsen svarer til den danske retsplejelovs § 1018 h og indebærer, at reglerne i kapitel 42 om erstatning i anledning af kriminalretlig forfølgning også kan anvendes i tilfælde, hvor den erstatningssøgende gør gældende, at erstatningskravet alene udspringer af en inden for kriminalretsplejen ulovlig tjenestehandling, som kan lægges vedkommende tjenestemand eller myndighed til last. Som eksempel på en ulovlig tjenestehandling kan nævnes en anholdelse i tilfælde, hvor betingelserne herfor ikke er opfyldt.

AFSNIT VI
APPEL OG GENOPTAGELSE

KAPITEL 43
APPEL OG GENOPTAGELSE AF CIVILE SAGER

Anke

Til § 492

Stk. 1, 1. pkt., der svarer til den gældende bestemmelse i retsplejelovens kapitel 6, § 1, stk. 1, fastslår, at domme, der er afsagt af en kredsret eller af Retten i Grønland, kan ankes til Grønlands Landsret af en part, der ikke ved dommen har fået fuldt medhold i sin påstand. Ligesom efter den gældende ordning er der herefter fri ankeadgang for alle sager fra 1. til 2. instans, jf. nærmere betænkningens afsnit XI, kap. 1.3.1.

Af *2. pkt.* fremgår det, at anke kan ske til forandring, ophævelse eller hjemvisning, hvilket svarer til den gældende ordning, idet retsplejeloven dog ikke indeholder nogen udtrykkelig bestemmelse om forandring eller ophævelse. En hjemmel til hjemvisning findes derimod i den gældende retsplejelovs kapitel 6, § 7, som bl.a. foreskriver en pligt for landsdommeren til ved hjemvisning at vejlede kredsretten om, hvad der bør foretages ved sagens videre behandling. En sådan vejledning skal – og må – ikke ydes for fremtiden, hvor den generelle vejledningsforpligtelse over for kredsretterne af habilitetsmæssige grunde er foreslået henlagt til dommeren ved Retten i Grønland. Den foreslåede bestemmelse svarer i øvrigt til reglen efter den danske retsplejelovs § 369, stk. 1.

Stk. 2 fastslår, at anken kan omfatte afgørelser, der er truffet under sagen, for så vidt ikke andet er bestemt ved lov. Dette svarer til retsstillingen efter den gældende ordning, uagtet loven ikke tidligere har indeholdt en udtrykkelig bestemmelse herom. En tilsvarende bestemmelse fremgår af den danske retsplejelovs § 368, stk. 4.

Af *stk. 3* fremgår det, at afkald på anke kan finde sted, når dommen er afsagt. Et ankeafkald, der måtte være afgivet før dommen blev afsagt, har således ingen bindende virkning. En tilsvarende bestemmelse fremgår ikke af den gældende lov, men udtrykker en retsstilling, som også i dag antages at være gældende. Bestemmelsen svarer i øvrigt til reglen efter den danske retsplejelovs § 370.

Til § 493

Stk. 1 svarer til den gældende retsplejelovs kapitel 6, § 2, hvorefter den, der er dømt som udebleven, kun kan anke sagen under påberåbelse af fejl ved sagens behandling. En tilsvarende ordning gælder efter den danske retsplejelovs § 369, stk. 4. Som udgangspunkt skal den part, der er dømt som udebleven, således søge sagen genoptaget ved retten i 1. instans, jf. den foreslåede bestemmelse i § 232.

Stk. 2 indeholder en ny bestemmelse, der svarer til den danske retsplejelovs § 369, stk. 3. Bestemmelsen fastslår, at domme, hvorved retten afviser sagen, fordi den ikke er indbragt for rette domstol eller ikke er indbragt rettidigt for domstolen eller appelretten, kun kan indbringes for højere ret ved kære. Bestemmelsen skal ses i lyset af, at der foreslås indført særskilte regler for kære som en særlig form for appel, der i reglen behandles på skriftligt grundlag. For den type af afgørelser, der er nævnt i bestemmelsen, er det herefter fundet passende at lade en eventuel appel behandle som kære.

Af *stk. 3* fremgår det, at bestemmelser om sagsomkostninger kun kan indbringes særskilt for højere ret ved kære. Dette svarer til ordningen efter den danske retsplejelovs § 369, stk. 2. Om begrundelsen for bestemmelsen, som er ny, henvises til bemærkningerne ovenfor under stk. 2.

Ankefrist

Til § 494

Ved bestemmelsen, som erstatter den gældende retsplejelovs kapitel 6, § 5, stk. 1, foreslås det at opretholde en ankefrist på 4 uger. Fristen skal regnes fra dommens afsigelse, jf. herved §§ 237 og 132. Dette er en mindre ændring af den gældende ordning, hvorefter ankefristen kun regnes fra domsafsigelsen, hvis parten rent faktisk har været til stede, og ellers fra forkyndelsen af dommen. Udkastet skal ses på baggrund af forslaget om, at retten ved sagens optagelse til dom skal underrette parterne om tidspunktet for domsafsigelsen, hvis dommen ikke straks kan afsiges. Der henvises til betænkningens afsnit XI, kap. 1.3.4.

Iværksættelse af anke mv.

Til § 495

Bestemmelsen, der erstatter den gældende retsplejelovs kapitel 6, § 4, foreskriver fremgangsmåden for iværksættelse af anke. Ved *stk. 1* foreslås det således, at anke skal iværksættes ved indlevering af en ankestævning med 1 genpart til landsretten inden ankefristens udløb. Kravet om vedlæggelse af genpart tager sigte på forkyndelsen for modparten. Bestemmelsen indebærer et forslag om ændring af den gældende ordning, hvor anke kan iværksættes ved skriftlig eller mundtlig meddelelse til kredsdommeren, til politiet eller til en kommunefoged, jf. retsplejelovens kapitel 6, § 4, stk. 1. Om baggrunden for forslaget henvises til betænkningens afsnit XI, kap. 1.3.7. Til imødegåelse af eventuelle ulemper ved afskaffelsen af den formløse adgang til anke foreslås i stk. 4, at der skal være ret til at få bistand til udarbejdelse af ankestævningen.

Stk. 2 indeholder reglerne om, hvilke oplysninger der skal fremgå af ankestævningen. Det foreslås herunder bl.a., at ankestævningen foruden oplysning om en adresse, hvor meddelelser kan sendes til og forkyndes for appellanten, skal indeholde appellantens eventuelle telefonnummer og telefaxnummer, hvilket skal bidrage til at lette kontakten mellem retten og parten.

Indeholder ankestævningen ikke de i stk. 2 angivne oplysninger, kan det efter omstændighederne medføre afvisning af sagen, jf. herved den foreslåede bestemmelse i § 500. Afvisning forudsættes dog ikke at kunne ske som følge af manglende oplysninger om telefonnummer mv., jf. herved ordet "eventuelle".

Ved *stk. 3* foreskrives det, at udskrift af den indankede dom skal vedlægges ankestævningen sammen med de dokumenter, som appellanten vil påberåbe sig, og som ikke var påberåbt i foregående instans, forudsat at appellanten er i besiddelse af dem. Bestemmelsen har karakter af en ordensforskrift, idet manglende vedlæggelse af domsudskrift og bevisdokumenter ikke foreslås selvstændigt sanktioneret, jf. herved forskellen til stk. 2, hvis manglende overholdelse som nævnt kan føre til afvisning af sagen.

Ved *stk. 4* fastslås en ret for appellanten til efter anmodning at få den fornødne bistand til udfærdigelse af ankestævningen hos enhver ret i landet – dvs. hos en hvilken som helst kredsret, hos Retten i Grønland eller Grønlands Landsret. Den foreslåede bestemmelse skal sikre, at personer, der er ude af stand til på egen hånd at formulere en skriftlig ankestævning, ikke i realiteten afskæres fra anke. Samtidig bør det dog understreges, at ansvaret for den rettidige iværksættelse af anken – dvs. indlevering af ankestævningen til landsretten inden ankefristens udløb – påhviler appellanten selv. I øvrigt forudsættes det, at pligten til at yde bistand kun skal gælde i det omfang, hjælpen kan anses som nødvendig for appellanten, således at f.eks. myndigheder, advokater og andre, der må antages selv at kunne udarbejde ankestævningen, ikke kan regne med at få bistand. Det fremgår af bestemmelsen, at politiet og kommunefogderne ikke længere foreslås inddraget i ordningen for anke af civile sager, som ligger uden for disse personers sædvanlige arbejdsområder. Det vil dog være naturligt, at politiet og navnlig kommunefogderne er behjælpelige med at etablere kontakt til domstolene, hvis en privatperson henvender sig vedrørende anke af en civil sag.

Til § 496

Bestemmelsen, som er ny, indeholder en praktisk begrundet regel, hvorefter landsretten giver underretning om anken til den ret, der har afsagt dommen, og anmoder om at få fremsendt sagens akter.

Til § 497

Bestemmelsen, som er ny, svarer til den danske retsplejelovs § 379, hvorefter appellanten ikke kan hæve ankesagen efter at ankestævningen er forkyndt, hvis indstævnte rettidigt nedlægger en anden påstand end stadfæstelse og ønsker sagen fremmet. Bestemmelsen er medtaget for at sikre indstævntes ret til at få sagen behandlet og afgjort i overensstemmelse med en rettidigt nedlagt påstand, der afviger fra resultatet af den indankede dom.

For sen anke

Til § 498

Af *stk. 1*, der svarer til retsplejelovens kapitel 6, § 5, stk. 2, 1. pkt., fremgår det, at en anke, som sker efter ankefristens udløb, afvises af landsretten.

Stk. 2, der erstatter retsplejelovens kapitel 6, § 5, stk. 2, 2. pkt., giver landsretten adgang til undtagelsesvis at tillade anke indtil 1 år efter dommens afsigelse. Dette indebærer en mindre ændring af den gældende ordning, hvor der ikke gælder en længstefrist for tilladelse til anke efter ankefristens udløb. Gives tilladelsen, skal ankestævning indleveres senest 4 uger, efter at parten har fået tilladelsen. § 522 finder tilsvarende anvendelse ved behandlingen af ansøgningen om tilladelse til anke efter fristens udløb – dvs. at afgørelsen ligesom i kæresager som hovedregel træffes på skriftligt grundlag. Endvidere foreskrives det, at landsrettens afgørelse kun kan indbringes for Højesteret efter reglerne i § 524 – dvs. med kæretilladelse fra Procesbevillingsnævnet. Den foreslåede bestemmelse svarer i det hele til den danske retsplejelovs § 372, stk. 2, pkt. 4-7. Der henvises i øvrigt til betænkningens afsnit XI, kap. 1.3.6.

Det forudsættes, at landsretten i en vis periode efter reformens ikrafttræden følger en lempelig praksis for at tillade anke efter ankefristens udløb, hvis det viser sig, at fristoverskridelsen skyldes vanskeligheder i forbindelse med håndteringen af de skærpede krav om at iværksætte anken skriftligt, jf. § 495.

Det bemærkes, at der ved § 526 foreslås indført en hjemmel, hvorefter Højesteret undtagelsesvis kan tillade, at en dom ankes til Grønlands Landsret efter udløbet af 1års-fristen efter nærværende bestemmelses stk. 2.

Opsættende virkning

Til § 499

I overensstemmelse med den gældende ordning, jf. kapitel 7, § 2, foreslås, at anke inden ankefristens udløb skal have opsættende virkning. Der foreslås således ikke nogen særlig fuldbyrdelsesfrist i Grønland, modsat den danske retsplejelovs § 480. Den gældende adgang til at kunne bestemme, at anke ikke skal have opsættende virkning foreslås opretholdt. Reglerne om fuldbyrdelse findes i øvrigt i lovens afsnit VIII.

Mangelfuld ankestævning

Til § 500

Bestemmelsen, som er ny, tager stilling til virkningen af, at ikke indeholder de oplysninger, som den skal efter den foreslåede bestemmelse i § 495, stk. 2, eller den i øvrigt er uklar eller mangelfuld. Det fastsættes herom i *stk. 1*, at landsretten i sådanne tilfælde retter henvendelse

til appellanten, som kan få en kortere frist til at udbedre manglerne, og i henhold til *stk. 2*, at sagen afvises, hvis manglerne ikke kan udbedres, eller hvis appellanten undlader at gøre dette inden for den fastsatte frist. Bestemmelsen modsvarer udkastet til reglen om godkendelse af stævningen i 1. instans, jf. herved den foreslåede bestemmelse i § 218. Formålet med begge bestemmelser er at sikre det nødvendige grundlag for sagens behandling ved retten og at give adgang til at afvise sagen, hvis det ikke er muligt at udbedre de konstaterede mangler. Bestemmelsen afspejler desuden hensynet til de mange selvmødere, der ligesom i 1. instans forudsættes vejledt af retten om mulighederne for at udbedre manglerne.

Forberedelse af ankesagen

Til § 501

Bestemmelsen, der er ny, indeholder reglerne for fremgangsmåden i forbindelse med ankesagens forberedelse.

Af *stk. 1, 1. pkt.*, fremgår det, at ankestævningen skal forkyndes for indstævnte sammen med en vejledning om, hvad denne inden for en fastsat frist skal foretage sig for at varetage sine interesser i sagen. Ordningen i forbindelse med forkyndelsen af ankestævningen er herefter den samme som ved forkyndelsen af stævningen, jf. herved § 219. Af § 512 fremgår det endvidere, at bestemmelserne i kapitlerne 14-16 og 19-21 om behandling af civile sager finder tilsvarende anvendelse. Henvisningen indebærer, at forberedelsen også i 2. instans kan finde sted både mundtligt (dvs. med indkaldelse af parten til et forberedende retsmøde) og skriftligt (dvs. med fastsættelse af en frist for parten til at indlevere et processkrift med 1 genpart til retten). Af henvisningen følger endvidere en pligt til at lade forberedelsen foregå mundtligt for en part, der skønnes ude af stand til at formulere sig skriftligt i sagen.

Ved *stk. 2* foreslås det, at den indstævnte, der efter at have fået ankestævningen forkyndt ikke møder eller svarer rettidigt i sagen, skal anses for at have påstået dommen stadfæstet. Indstævnte skal have oplysning herom ved forkyndelsen af ankestævningen. Forslaget indebærer en mindre skærpelse af den gældende ordning, hvor indstævnte ifølge retsplejelovens kapitel 6, § 5, stk. 3, er berettiget til at opretholde den ved kredsretten nedlagte påstand, selv om den pågældende ikke har fået fuldt medhold ved dommen, og selv om det kun er modparten, der har anket. Efter udkastet gælder en sådan ret stadig, men det kræves nu, at indstævnte nedlægger sin påstand inden for den frist, som meddeles ved forkyndelsen af ankestævningen, hvis påstanden skal lyde på andet end stadfæstelse af dommen. Bestemmelsen skal ses i sammenhæng med udkastet til reglerne for udeblivelse efter § 508, jf. nærmere betænkningens afsnit XI, kap. 3.1.8. og 3.1.12. Det foreslås, at landsretten skal underrette appellanten, hvis der ikke indleveres et svarskrift rettidigt.

Til § 502

Bestemmelsen, som er ny, fastlægger formkravene til et svarskrift fra sagsøgte. Ligesom for ankestævninger foreslås det bl.a., at der foruden oplysning om en adresse, hvor meddelelser

kan sendes til og forkyndes for indstævnte, skal fremgå indstævntes eventuelle telefonnummer og telefaxnummer, hvilket skal bidrage til at lette kontakten mellem retten og parten. Der foreslås ingen retsvirkninger af, at svarskriftet ikke overholder formkravene. Bestemmelsen har således karakter af en ordensforskrift, som også tjener et vejledende formål for den indstævnte. Er indstævntes svarskrift meget mangelfuldt, bør landsretten indkalde den pågældende til retten, således at forberedelsen for indstævntes vedkommende kan foregå mundtligt, jf. herved § 512, stk. 1, jf. § 216, stk. 2.

Til § 503

Bestemmelsen, som er ny, men som svarer til den gældende retstilstand, fastslår landsrettens ret til at bestemme forberedelsens omfang mv. En tilsvarende regel er foreslået for sagens behandling i 1. instans, jf. herved § 223 og bemærkningerne hertil. Virkningerne af bestemmelsen svarer til ordningen efter den danske retsplejelovs § 378, jf. herved §§ 506-511, hvoraf det fremgår, at partens undladelse af at indlevere et processkrift i overensstemmelse med rettens bestemmelse har samme virkning som partens udeblivelse fra et retsmøde.

Nye påstande, anbringender og beviser

Til § 504

Bestemmelsen regulerer spørgsmålet om parternes adgang til under ankesagen at inddrage påstande og anbringender, der ikke har været gjort gældende i 1. instans. Der er tale om en ny bestemmelse, idet spørgsmålet om såkaldt nova mv. ikke tidligere har været reguleret nærmere i Grønland.

Om adgangen til at fremsætte påstande og anbringender, der ikke har været gjort gældende i 1. instans, foreslås det ved *stk. 1*, at sådan fremsættelse kun kan ske med landsrettens tilladelse, hvis modparten protesterer imod det. Tilladelsen kan gives, hvis en af de i *stk. 1, nr. 1-3*, nævnte betingelser er opfyldte. Dette svarer i det hele til ordningen efter den danske retsplejelovs § 383, stk. 1 og 2.

Ved *stk. 2* gives der landsretten adgang til af egen drift at nægte fremsættelsen af påstande og anbringender, som ikke har været gjort gældende i 1. instans, og som ville gøre det nødvendigt for landsretten at tage stilling til forhold, der ikke har foreligget for den foregående instans. Denne del af bestemmelsen svarer til den danske retsplejelovs § 384.

I *stk. 3* foreslås, at der skal gælde strengere betingelser for at komme med nyt processtof, efter at en ankesag er berammet til domsforhandling, og forberedelsen af sagen dermed er afsluttet. Retten skal kunne nægte parterne at fremsætte nye påstande og anbringender, hvis de burde have været fremsat tidligere under anken.

Til § 505

Bestemmelsen omhandler spørgsmålet om parternes ret til at føre beviser for landsretten, som ikke har været ført i 1. instans. Der er tale om en ny bestemmelse, idet spørgsmålet om nova mv. ikke tidligere har været reguleret nærmere i Grønland.

Ifølge bestemmelsen har parterne ret til at føre bevis for landsretten, selv om det pågældende bevis ikke har været ført i 1. instans. En tilsvarende ret gælder forudsætningsvis efter den danske retsplejelovs § 380, der fastsætter visse tidsmæssige betingelser for partens fremsættelse af anmodninger til bevisførelsen. Den danske retsplejelovs § 381 indeholder i tilslutning hertil en hjemmel for retten til at se bort fra undskyldelig fristoverskridelse. Sådanne tidsfrister foreslås ikke indført i Grønland, hvor bl.a. hensynet til de mange selvmødere findes at tale for en mere fleksibel ordning.

Udeblivelse

Til § 506

Bestemmelsen, der er ny, omhandler virkningerne af, at begge parter udebliver fra retsmødet, eller at parterne samtidig undlader at indlevere et processkrift i overensstemmelse med landsrettens bestemmelse. Svarende til ordningen efter den danske retsplejelovs § 386, stk. 3, og § 378, stk. 2, 2. pkt., jf. § 386, stk. 3, foreslås det, at retten i sådanne tilfælde hæver sagen. Udkastet indebærer en ændring til den gældende ordning, hvor parternes udeblivelse ikke er til hinder for sagens fortsatte behandling eller pådømmelse ved landsretten, jf. nærmere betænkningens afsnit XI, kap. 3.1.12. Samme ændring er foreslået for så vidt angår sagernes behandling i 1. instans, jf. § 228.

Som omtalt det nævnte sted i betænkningen forudsættes det, at landsretten ved sin tilrettelæggelse af sagens behandling tager skyldigt hensyn til parternes faktiske mulighed for at give møde, således at der ikke sker indkaldelse med udeblivelsesvirkning til følge, hvis det på forhånd er klart, at parten som følge af de geografiske forhold mv. er afskåret fra at møde på det pågældende sted. Endvidere skal der altid foretages en vurdering af, om de vanskeligheder eller omkostninger, som måtte være forbundet med partens fremmøde, står i et rimeligt forhold til betydningen af sagen og af partens personlige tilstedeværelse. Finder landsretten det nødvendigt, at parten giver møder uden for det sted, hvor vedkommende bor eller opholder sig, skal det desuden på forhånd overvejes, om udgifterne til transport og ophold bør afholdes af det offentlige, henset til den pågældende parts økonomiske forhold, jf. herved lovudkastets § 245. Især i ankesager vil det være nærliggende at benytte de foreslåede muligheder for at anvende telefon- og videomøder.

Udeblivelsesvirkning foreslås efter § 509 i øvrigt betinget af, at det ved indkaldelsen af parten eller ved meddelelsen om fristen for partens indgivelse af et processkrift er angivet, at udeblivelse eller overskridelse af fristen kan medføre udeblivelsesvirkning. Af hensyn til muligheden for at anvende undtagelsesbestemmelsen i § 510 skal parterne desuden have mulighed for

at udtale sig, før udeblivelsesvirkningen statueres, jf. i det hele den lignende ordning efter den danske retsplejelovs § 386, stk. 5, og § 378, stk. 2, 2. pkt., jf. § 386, stk. 5.

Til § 507

Bestemmelsen, der erstatter retsplejelovens kapitel 6, § 9, jf. kapitel 3, § 10, omhandler virkningerne af appellantens udeblivelse fra retsmødet eller undladelse af at indlevere et processkrift i overensstemmelse med landsrettens bestemmelse. Bestemmelsen indebærer en række ændringer i forhold til den gældende ordning, hvor sagen som udgangspunkt behandles, selv om appellanten udebliver, og hvor der under visse betingelser er adgang til genoptagelse, hvis sagen er pådømt uden appellantens tilstedeværelse. For nærmere oplysninger om den gældende ordning og baggrunden for de stillede ændringsforslag henvises til betænkningens afsnit XI, kap. 3.1.12. Tilsvarende ændringer foreslås indført for sagernes behandling i 1. instans, jf. herved § 227.

Efter *stk. 1* foreslås det, at landsretten afviser sagen, hvis appellanten udebliver fra retsmødet eller undlader at indlevere et processkrift som bestemt af landsretten. Afvisning kan dog kun ske, hvis appellanten er gjort bekendt med denne mulighed.

Ved *stk. 2, 1. pkt.*, foreslås indført en bestemmelse, hvorefter behandlingen af sagen fortsættes, uanset appellantens udeblivelse, hvis indstævnte har nedlagt en anden påstand end stadfæstelse, og den pågældende anmoder om at få afgjort påstanden.

Udebliver appellanten under sagens forberedelse, vil landsretten i reglen kun være beklædt af landsdommeren. I tilfælde, hvor sagen skal pådømmes under medvirken af domsmænd eller af landsretten som kollegial ret (dvs. med to tilkaldte landsdommere fra Danmark), kan en mundtlig behandling som forudsat i stk. 2, 1. pkt., herefter ikke gennemføres, idet noget sådant måtte forudsætte afholdelsen af et nyt retsmøde med alle rettens medlemmer, hvortil også den udeblevne appellant skulle indkaldes, jf. udkastet til *stk. 3*. For sådanne tilfælde foreslås det derfor ved *stk. 2, 2. pkt.*, at sagen efter indstævntes anmodning i stedet kan afgøres på grundlag af det foreliggende skriftlige materiale og et skriftligt indlæg fra indstævnte. Benyttes en sådan fremgangsmåde, kan indstævntes bevisførelse alene bestå i henvisninger til det foreliggende skriftlige materiale.

Dommen vil ikke kunne ændres til appellantens fordel, hvis den behandles og afgøres i medfør af det foreslåede *stk. 2*.

Af *stk. 3* fremgår, at appellanten skal indkaldes, hvis der afholdes yderligere retsmøder i sagen. Bestemmelsen omfatter alene retsmøder, der tager sigte på sagens fortsatte behandling, og gælder således ikke det retsmøde, der i tilfælde af sagens afgørelse på skriftligt grundlag efter stk. 2, 2. pkt., skal afholdes med henblik på rådslagning blandt alle rettens medlemmer (uden parternes tilstedeværelse). Afholdelse af yderligere retsmøder kan komme på tale, hvor retten undlader at tillægge appellantens udeblivelse virkning, jf. herved § 510. Formålet med dette kan bl.a. være at give indstævnte lejlighed til at fremkomme med processtof, som i hen-

hold til udkastet efter stk. 4, ikke kan tages i betragtning uden yderligere foretagelser over for appellanten. Møder appellanten ved de senere retsmøder, begrænses virkningen af den tidligere udeblivelse til, at appellanten har været afskåret fra at varetage sine interesser i det retsmøde, hvortil pågældende udeblev.

Ved *stk. 4*, foreslås indført en bestemmelse, hvorefter der ved sagens afgørelse efter stk. 2 alene kan tages hensyn til påstande og anbringender, der ikke har været fremsat i 1. instans, hvis disse har været fremsat i et retsmøde, hvor appellanten var mødt, eller i et processkrift, der er forkyndt for appellanten. Tilsvarende foreslås det, at der kun kan føres beviser, som appellanten har været underrettet om før det retsmøde, som vedkommende udeblev fra.

§ 507 svarer i det hele til principperne efter den danske retsplejelovs § 386, stk. 1, og § 378, stk. 2, 2. pkt., jf. § 386, stk. 1.

Det forudsættes, at landsretten ved sin tilrettelæggelse af sagens behandling tager skyldigt hensyn til parternes faktiske mulighed for at give møde i retten, således at der ikke sker indkaldelse med udeblivelsesvirkning til følge, hvis det på forhånd er klart, at parten som følge af de geografiske forhold mv. er afskåret fra et give møde på det pågældende sted. For nærmere oplysninger om de overvejelser, som landsretten i denne forbindelse skal foretage, henvises til bemærkningerne til den foreslåede bestemmelse i § 506.

Udeblivelsesvirkning foreslås i øvrigt betinget af, at det ved indkaldelsen af parten eller ved meddelelsen om fristen for partens indgivelse af et processkrift er angivet, at udeblivelse eller overskridelse af fristen kan medføre udeblivelsesvirkning, jf. § 509. Af hensyn til muligheden for at bringe bestemmelsen i § 510 i anvendelse, skal parterne desuden have mulighed for at udtale sig, før der statueres udeblivelsesvirkning, jf. i det hele den lignende ordning efter den danske retsplejelovs § 386, stk. 5, og § 378, stk. 2, 2. pkt., jf. § 386, stk. 5.

Til § 508

Bestemmelsen, der erstatter retsplejelovens kapitel 6, § 9, jf. kapitel 3, § 11, indeholder reglerne for virkningerne af indstævntes udeblivelse fra retsmødet eller undladelse af at indlevere et processkrift i overensstemmelse med landsrettens bestemmelse. Bestemmelsen indebærer en række ændringer i forhold til den gældende ordning, hvor den indstævnte, der udebliver, bl.a. har ret til genoptagelse af sagen. For nærmere oplysninger om den gældende ordning og baggrunden for de stillede ændringsforslag henvises til betænkningens afsnit XI, kap. 1.3.12.

Ved *stk. 1, 1. pkt.*, foreslås indført en bestemmelse, hvorefter sagen kan afgøres på grundlag af det foreliggende skriftlige materiale samt appellantens bevisførelse og mundtlige indlæg, hvis indstævnte udebliver fra retsmødet eller undlader at indgive et processkrift i overensstemmelse med landsrettens bestemmelse. I modsætning til ordningen efter kapitel 6, § 9, jf. kapitel 3, § 11, stk. 2, foreslås ikke adgang til genoptagelse i de tilfælde, hvor sagen er pådømt under indstævntes udeblivelse.

Udebliver indstævnte under sagens forberedelse, vil landsretten i reglen kun være beklædt af landsdommeren. I tilfælde, hvor sagen skal pådømmes under medvirken af domsmænd eller af landsretten som kollegial ret (dvs. med to tilkaldte landsdommere fra Danmark), kan en mundtlig behandling som forudsat i stk. 1, 1. pkt., herefter ikke gennemføres, idet noget sådant måtte forudsætte afholdelsen af et nyt retsmøde med deltagelse af alle rettens medlemmer, hvortil også den udeblevne indstævnte skulle indkaldes, jf. udkastet til stk. 2. For sådanne tilfælde foreslås det derfor ved *stk. 1, 2. pkt.*, at sagen efter appellantens anmodning i stedet kan afgøres på grundlag af det foreliggende skriftlige materiale og et skriftligt indlæg fra appellanten, jf. den tilsvarende ordning for appellantens udeblivelse efter § 507, stk. 2, 2. pkt. Benyttes en sådan fremgangsmåde, kan appellantens bevisførelse alene bestå i henvisninger til det foreliggende skriftlige materiale.

Dommen vil ikke kunne ændres til fordel for indstævnte, hvis sagen fremmes i medfør af det foreslåede stk. 1.

Af *stk. 2* fremgår, at indstævnte skal indkaldes, hvis der afholdes yderligere retsmøder i sagen. Bestemmelsen omfatter alene retsmøder, der tager sigte på sagens fortsatte behandling, og gælder således ikke det retsmøde, der i tilfælde af sagens afgørelse på skriftligt grundlag efter stk. 1, 2. pkt., skal afholdes med henblik på rådslagning blandt alle rettens medlemmer (men uden parternes tilstedeværelse). Afholdelse af yderligere retsmøder kan komme på tale, hvor retten undlader at tillægge indstævntes udeblivelse virkning. Formålet med dette kan bl.a. være at give appellanten lejlighed til at fremkomme med processtof, som i henhold til stk. 3, ikke kan tages i betragtning uden yderligere forkyndelse over for indstævnte. Møder indstævnte ved de senere retsmøder, begrænses virkningen af den tidligere udeblivelse til, at indstævnte har været afskåret fra at varetage sine interesser i det retsmøde, hvorfra vedkommende udeblev. Bestemmelsen modsvarer i det hele den tilsvarende bestemmelse for appellanten efter § 507, stk. 3.

Ved *stk. 3* foreslås indført en bestemmelse, hvorefter der ved sagens afgørelse efter stk. 1 alene kan tages hensyn til påstande og anbringender, der ikke har været fremsat i 1. instans, hvis disse har været fremsat i et retsmøde, hvor indstævnte var mødt, eller i et processkrift, der er forkyndt for indstævnte. Tilsvarende foreslås det, at der kun kan føres beviser, som indstævnte har været underrettet om før det retsmøde, som indstævnte udeblev fra, jf. den tilsvarende ordning for appellanten efter § 507, stk. 4.

§ 508 svarer i det hele til principperne efter den danske retsplejelovs § 386, stk. 2, og § 378, stk. 2, 2. pkt. jf. § 386, stk. 2.

Det forudsættes, at landsretten ved sin tilrettelæggelse af sagens behandling tager skyldigt hensyn til parternes faktiske mulighed for at give møde i retten, således at der ikke sker indkaldelse med udeblivelsesvirkning til følge, hvis det på forhånd er klart, at parten som følge af de geografiske forhold mv. er afskåret fra et give møde på det pågældende sted. For nærmere oplysninger om de overvejelser, som landsretten i denne forbindelse skal foretage, henvises til bemærkningerne til § 506.

Til § 509

Det foreslås, at udeblivelse også i ankesager kun skal kunne tillægges udeblivelsesvirkning i form af afvisning eller udeblivelsesdom, hvis parten er blevet orienteret herom.

Til § 510

Bestemmelsen, som er ny, indeholder en adgang for landsretten til ikke at tillægge en parts udeblivelse eller manglende indgivelse af processkrift virkning efter lovudkastets §§ 506-508, navnlig hvor udeblivelsen må antages at skyldes lovligt forfald eller undskyldende omstændigheder i øvrigt, eller hvor modparten ønsker sagen udsat. Sidstnævnte situation kan bl.a. foreligge, hvor modparten ønsker adgang til fremsættelse af processtof, som efter §§ 507, stk. 4, og 508, stk. 3, ikke kan tages i betragtning uden yderligere forkyndelse over for den udeblevne part. Udkastet svarer i hovedsagen til den danske retsplejelovs § 386, stk. 5.

Til § 511

Bestemmelsen, som er ny, indeholder regler om appellantens adgang til genoptagelse af rettidigt anlagte ankesager, der er hævet eller afvist, hvad enten dette skyldes, at appellanten selv har hævet sagen, eller at retten har hævet den i medfør af § 506 – dvs. som følge af parternes samtidige udeblivelse – eller afvist den i medfør af § 507 – dvs. som følge af appellantens udeblivelse. Behandlingen af sagen foreslås i sådanne tilfælde at kunne genoptages med landsrettens tilladelse, når appellanten fremsætter anmodning herom senest 2 uger efter det retsmøde, hvor sagen blev hævet eller afvist. Den foreslåede bestemmelse, der i hovedsagen svarer til den danske retsplejelovs § 372, stk. 3, erstatter den hidtidige ordning for genoptagelse af sager ved landsretten, således at der ikke længere foreslås at skulle være almindelig adgang til genoptagelse af sager, der er afgjort af landsretten, jf. nærmere betænkningens afsnit XI, kap. 1.3.12. Derimod foreslås det, at der indføres samme adgang til ekstraordinær appel og genoptagelse som efter den danske retsplejelovs § 399, jf. herved de foreslåede bestemmelser i §§ 526-531.

Reglerne for ankesagens behandling i øvrigt

Til § 512

Bestemmelsen indeholder en generel henvisning til en række af de bestemmelser, som gælder i 1. instans, og som også foreslås at skulle være gældende i 2. instans. Henvisningen omfatter for det første reglerne i kapitel 14 ”Almindelige bestemmelser”, der indeholder regler for forhandlingsprincippet, for vejledning af parterne, for forlig, for indkaldelse til retsmøder mv., for bevisførelse, for sammenlægning og adskillelse af krav mv., og for tredjemands indtræden til støtte for en part,. Endvidere gælder ifølge henvisningen kapitel 15 om ”Parterne”, kapitel 16 om ”Rettergangsfuldmægtige” og kapitel 19 om ”Sagens afgørelse”, der indeholder reglerne for domsforhandling, for tilkendegivelser og for afgørelse på skriftligt grundlag. Endelig

finder ifølge henvisningen også kapitel 20 om "Sagsomkostninger" og kapitel 21 om "Fri proces" tilsvarende anvendelse ved landsretten.

Anke til Højesteret

Til § 513

Bestemmelsen, der erstatter kapitel 6, § 13, indeholder reglerne for anke til Højesteret af domme, der er afsagt af Grønlands Landsret. Udkastet svarer i det væsentlige til den nuværende ordning for anke af domme, der er afsagt af Grønlands Landsret som 2. instans, jf. herved betænkningens afsnit XI, kap. 1.3.2.

Af *stk. 1* fremgår det, at domme, der er afsagt af Grønlands Landsret, ikke kan ankes, men at Procesbevillingsnævnet kan meddele tilladelse til anke til Højesteret, hvis sagen er af principiel karakter. Dette svarer til den gældende ordning og i øvrigt til ordningen i Danmark for anke af civile sager til Højesteret som 3. instans.

Fristen for indgivelse af ansøgning om tilladelse til anke til Højesteret foreslås i *stk. 2* at skulle være 8 uger fra dommens afsigelse. Dette er en ændring af den gældende ordning, hvorefter fristen er 4 uger, der regnes fra dommens afsigelse, hvis parten rent faktisk har været til stede, og ellers fra forkyndelsen, jf. herved retsplejelovens kapitel 6, § 13, jf. § 12, stk. 5, jf. § 5, stk. 1. Udkastet er i overensstemmelse med den frist, der efter den danske retsplejelovs § 371, stk. 2, 1. pkt., gælder for ansøgning om anketilladelse til Højesteret som 3. instans i civile sager. Vedrørende for sent indkomne ansøgninger foreslås det ligesom efter den danske retsplejelovs § 371, stk. 2, 2. pkt., at nævnet undtagelsesvis kan meddele tilladelse, hvis ansøgningen indgives senere end de 8 uger, men inden 1 år efter domsafsigelsen. Også dette forslag indebærer en mindre ændring af de gældende regler, idet der efter retsplejelovens kapitel 6, § 13, jf. § 12, stk. 5, jf. § 5, stk. 2, 2. pkt., ikke gælder en længstefrist for imødekommelsen af for sent indkomne ansøgninger. Efter den foreslåede bestemmelse i § 528 foreslås dog samtidigt indført en bestemmelse, hvorefter Højesteret undtagelsesvis og under strenge betingelser kan tillade appel til Højesteret efter udløbet af den længstefrist, der gælder for nævnets tilladelse efter nærværende bestemmelse.

Vedrørende fremgangsmåden for indgivelse af ansøgning om anketilladelse foreslås det efter *stk. 2*, at ansøgningen ligesom i dag kan indgives til landsdommeren, der før videresendelsen til Procesbevillingsnævnet afgiver en udtalelse i sagen. Ansøgningen foreslås dog også at kunne indgives direkte til Procesbevillingsnævnet, der i så fald indhenter landsdommerens udtalelse i sagen. Det primære formål med landsdommerens udtalelse er ikke at få denne til at tage stilling til ansøgningen, men at sikre relevante oplysninger til brug for nævnets behandling. Det bør dog på den anden side ikke være udelukket, at landsdommeren på baggrund af sit særlige kendskab til grønlandsk ret mv. kan tilkendegive, hvorvidt sagen efter landsdommerens opfattelse indeholder principielle aspekter.

Til § 514

Bestemmelsen fastlægger reglerne for ankesagens behandling ved Højesteret, når først sagen er indbragt. Ligesom ved den gældende ordning efter retsplejelovens kapitel 6, § 13, jf. § 12, stk. 3, 2. pkt., foreslås det, at behandlingen skal ske i overensstemmelse med reglerne i den danske retsplejelov. Som noget nyt foreslås det udtrykkeligt anført, at reglerne i den danske retsplejelov finder anvendelse med de ændringer, der følger af forholdenes forskellighed. Det forudsættes således, at Højesteret i nødvendigt omfang tager hensyn til sin stilling som en del af den særegne grønlandske retsplejeordning og herunder bl.a. anvender både grønlandsk og dansk som retssprog, hvis det er nødvendigt. Der henvises i øvrigt til betænkningens afsnit XI, kap. 1.3.14.

Kære

Til § 515

Bestemmelsen hjemler som noget nyt adgang til kære i civile sager – dvs. klage over afgørelser, der træffes under sagens gang, og som ikke har karakter af en dom. En sådan adgang eksisterer kun i meget begrænset omfang efter den gældende ordning, hvor kære som hovedregel er udelukket efter bestemmelsen i retsplejelovens kapitel 6, § 1, stk. 3. Om baggrunden for at indføre kæreinstituttet som en mere almindelig del af den grønlandske retsplejeordning henvises til betænkningens afsnit XI, kap. 1.3.3.

Af *stk. 1* fremgår det, at beslutninger, der er truffet af en kredsret eller af Retten i Grønland, kan indbringes for Grønlands Landsret, medmindre andet er særligt bestemt ved lov. Da retsplejen foreløbigt er et rigsanliggende, og retten til at få prøvet en afgørelse i 2 instanser må anses som en væsentlig del af retsplejeordningen, er begrebet "lov" anvendt som udelukkende omfattende rigslovgivningen. Retten til at kære foreslås således ikke at kunne afskæres ved bestemmelser herom i landstingslove eller landstingsforordninger. Bestemmelsen svarer i øvrigt til princippet bag ordningen for kære fra byret til landsret i Danmark, jf. herved den danske retsplejelovs § 389, stk. 1.

Ifølge *stk. 2* tilkommer retten til at kære enhver, som beslutningen indeholder en afgørelse overfor. Denne del af bestemmelsen svarer til den danske retsplejelovs § 393, stk. 1.

Ved *stk. 4* foreslås indført en bestemmelse, hvorefter delafgørelser, jf. § 191, stk. 2, først kan indbringes for landsretten i forbindelse med den endelige afgørelse i sagen, medmindre afgørelsen kan fuldbyrdes, eller landsretten giver tilladelse til at indbringe delafgørelsen særskilt. Ansøgning om sådan tilladelse skal indgives til landsretten inden udløbet af den almindelige kærefrist efter § 516. Gives tilladelsen, indbringes sagen i overensstemmelse med de sædvanlige regler for iværksættelse af kære, jf. § 517, hvilket må ske senest 4 uger, efter at parten har fået tilladelsen. Udkastet svarer til ordningen efter den danske retsplejelovs § 253, stk. 4.

Stk. 5 indeholder en bestemmelse, hvorefter afgørelser, der er truffet under sagen, ikke kan kæres af en part, efter at der er afsagt dom i sagen. Begrundelsen for dette er, at det omstridte

spørgsmål i så fald kan inddrages under en anke af sagen, jf. herved § 492, stk. 2. Bestemmelsen svarer til den danske retsplejelovs § 390, 1. led.

Desuden foreslås der ved *stk. 6* indført en regel, hvorefter landsretten kan ophæve en allerede iværksat kære, såfremt det spørgsmål, afgørelsen angår, kan inddrages under en senere anke af sagen, hvilket svarer til den danske retsplejelovs § 390, 2. led.

Kærefrist

Til § 516

Bestemmelsen fastsætter regler for kærefristen, der hidtil har været identisk med fristen for anke efter kapitel 6, § 5, stk. 1.

I modsætning til i dag, hvor fristen for indbringelse af afgørelser i civile sager således altid er 4 uger, foreslås det ved *stk. 1*, at fristen for kære skal være 2 uger fra den dag, hvor afgørelsen er truffet. Om baggrunden for forslaget henvises til betænkningens afsnit XI, kap. 1.3.5.

For de tilfælde, hvor parten ikke har været til stede, da afgørelsen blev truffet, og hvor vedkommende heller ikke på forhånd har været underrettet om tidspunktet for afgørelsen foreslås det ved *stk. 2*, at fristen skal regnes fra det tidspunkt, hvor meddelelse om afgørelsen kan antages at være kommet frem til den pågældende.

Iværksættelse af kære

Til § 517

Bestemmelsen, som er ny, indeholder reglerne for iværksættelse af kære.

Det foreslås i *stk. 1*, at kære skal ske ved mundtlig anmodning eller indlevering af kæreskrift med 1 genpart til den ret, der har truffet afgørelsen. Den mundtlige anmodning forudsættes at kunne fremsættes telefonisk, således at postgangen ikke er til hinder for overholdelse af kærefristen, jf. også betænkningens afsnit XI, kap. 1.3.9.

Et kæreskrift skal i henhold til *stk. 2* indeholde den kærendes påstand og om nødvendigt en angivelse af baggrunden for den kærendes påstand, jf. den tilsvarende bestemmelse i den danske retsplejelovs § 393, stk. 3, 2. pkt. Ved en mundtlig iværksat kære skal disse oplysninger noteres i retsbogen.

Medmindre 1. instansen omgøre sin afgørelse, jf. § 110 eller § 150, stk. 2, foreslås det ved *stk. 3*, at retten straks sender kæresagen til landsretten, vedlagt det under nr. 1-3 nævnte materiale. Dette svarer til ordningen efter den danske retsplejelovs § 396, stk. 1.

Ved *stk. 4* foreslås det desuden, at der ligesom efter den danske retsplejelovs § 396, stk. 2, skal være adgang for retten til at vedlægge en erklæring om kæren. Dette kan bl.a. komme på tale, hvis retten ønsker at uddybe sin begrundelse for den trufne afgørelse, eller hvis der i øvrigt findes behov for at gøre landsretten opmærksom på forhold, som ikke umiddelbart fremgår af det i øvrigt fremsendte materiale.

Af *stk. 5* fremgår, at kære kan støttes på nye anbringender og beviser.

For sen kære

Til § 518

Bestemmelsen, der er ny, indeholder regler for virkningen af, at kære først sker efter kærefristens udløb, jf. betænkningens afsnit XI, kap. 1.3.6.

Hovedreglen herom fremgår af *stk. 1*, hvorefter kære, som sker efter kærefristens udløb, afvises af landsretten.

Efter *stk. 2* foreslås det dog, at landsretten undtagelsesvis kan tillade kære indtil 6 måneder efter afgørelsen. Gives tilladelsen, foreslås kære at skulle iværksættes senest 2 uger, efter at parten har fået tilladelsen. I øvrigt foreslås det, at § 522 skal finde tilsvarende anvendelse ved behandling af ansøgningen om tilladelse til kære efter kærefristens udløb – dvs. at behandlingen som hovedregel finder sted på skriftligt grundlag.

De stillede forslag svarer i det hele til ordningen efter den danske retsplejelovs § 394, stk. 2, 2.-4. pkt.

Ved § 527 foreslås indført en hjemmel, hvorefter Højesteret undtagelsesvis og under strenge betingelser kan tillade kære til Grønlands Landsret efter udløbet af 6måneders-fristen efter stk. 2.

Opsættende virkning

Til § 519

Bestemmelsen erstatter kapitel 7, § 3, hvorefter kendelser og beslutninger kan fuldbyrdes straks, medmindre andet er bestemt i kendelsen eller beslutningen. Denne ordning foreslås i det væsentlige opretholdt, således, at kære ikke har opsættende virkning, medmindre andet er bestemt i loven, eller det bestemmes af den ret, hvis afgørelse kæres, eller af landsretten. Dette svarer til ordningen efter den danske retsplejelovs § 395.

Kæresagens behandling i øvrigt

Til § 520

Bestemmelsen, som er ny, indeholder en praktisk begrundet regel, hvorefter landsretten underretter parterne om, at kæresagen er modtaget og om indholdet af rettens eventuelle erklæring efter § 517, stk. 4. I modsætning til i Danmark, hvor denne underretning i henhold til den danske retsplejelovs § 396, stk. 3, gives af den ret, hvis afgørelse kæres, er det således fundet mest hensigtsmæssigt at lade landsretten stå for det, når kæresagen er modtaget i landsretten.

Til § 521

Bestemmelsen, som er ny, indeholder reglerne for kæresagens videre behandling ved landsretten.

Ved *stk. 1* foreskrives det, at parterne har adgang til at indsende skriftlige udtalelser til landsretten, og at landsretten fastsætter en frist herfor, således at udtalelser, der fremkommer efter denne frist, kun tages i betragtning, hvis der endnu ikke er truffet afgørelse i sagen. Bestemmelsen svarer til den danske retsplejelovs § 397, stk. 1.

Skønnes en part ude at stand til at formulere sig skriftlig i sagen, foreslås landsretten i henhold til *stk. 2* at kunne beslutte at indkalde parten til den ret, hvor det findes mest hensigtsmæssigt, for at afgive en mundtlig udtalelse. Formålet med bestemmelsen er ligesom efter § 216, stk. 2, om mundtlig forberedelse i 1. instans, at bistå den part, der ikke skønnes i stand til at varetage sine interesser på skriftligt grundlag.

I *stk. 3* foreslås det, at landsretten kan indhente yderligere oplysninger eller erklæringer fra parterne eller fra den ret, der har truffet afgørelsen, og at der herunder kan træffes bestemmelse om bevisførelse til brug for kæresagen, hvis en part anmoder om det. Dette svarer til ordningen efter den danske retsplejelovs § 397, stk. 2.

Til § 522

Bestemmelsen, som er ny, fastslår grundlaget for landsrettens afgørelse i kæresager.

Af *stk. 1* fremgår det således, at afgørelsen, der skal begrundes, træffes på grundlag af det indkomne skriftlige materiale, herunder eventuelle retsbogsudskrifter vedrørende de parts- eller vidneforklaringer mv., der er afgivet til brug for kæresagen. Bestemmelsen svarer til den danske retsplejelovs § 398, stk. 1.

Ved *stk. 2* foreslås det, at landsretten, hvor særlige grunde taler derfor, kan bestemme, at der skal foretages mundtlig forhandling. Denne regel svarer til den danske retsplejelovs § 398, stk. 2, 1. pkt.

Til § 523

Bestemmelsen, som er ny, fastslår, at der for kæresagens behandling i øvrigt gælder samme regler som for anke, dog med de ændringer, der følger af forholdenes forskellighed. Som eksempel på anvendelse af reglerne for anke kan nævnes, at der ved parternes udeblivelse til en eventuel mundtlig forhandling kan indtræde samme virkninger som efter §§ 506-511. Bestemmelsen må i øvrigt antages at udtrykke en retstilstand, som også anses for gældende i Danmark, uanset den danske retsplejelov ikke indeholder en udtrykkelig bestemmelse herom.

Kære til Højesteret

Til § 524

Bestemmelsen, som er ny, indeholder regler for spørgsmålet om kære af afgørelser, der er truffet af Grønlands Landsret. Om baggrunden for bestemmelsen henvises til betænkningens afsnit XI, kap. 1.3.2.

Det foreslås ved *stk. 1*, at beslutninger, der er truffet af Grønlands Landsret, ikke kan kæres, men at Procesbevillingsnævnet kan meddele tilladelse til kære til Højesteret, hvis kæren vedrører spørgsmål af principiel karakter. En sådan ordning gælder også i Danmark.

I *stk. 2* foreslås det, at ansøgning om kæretilladelse til Højesteret skal indgives senest 4 uger, efter at afgørelsen er truffet, jf. dog § 516, stk. 2, om afgørelser, som parten først senere bliver bekendt med. I Danmark gælder der i modsætning hertil en frist på 2 uger, jf. den danske retsplejelovs § 392, stk. 2, 3. pkt. Om baggrunden for denne forskel henvises til føromtalte sted i betænkningen. Ordningen for behandling af for sent indkomne ansøgninger foreslås udformet i lighed med den danske retsplejelovs § 392, stk. 2, 4. pkt., således at Procesbevillingsnævnet undtagelsesvis kan meddele tilladelse, hvis ansøgningen indgives senere end de 4 uger, men dog senest 6 måneder, efter at afgørelsen er truffet. Ved § 529 foreslås indført en bestemmelse, hvorefter Højesteret undtagelsesvis og under strenge betingelser kan tillade kære fra Grønlands Landsret til Højesteret i de tilfælde, hvor 6måneders-fristen efter nærværende bestemmelse er udløbet.

Fremgangsmåden for indgivelse af ansøgning om kæretilladelse foreslås udformet i overensstemmelse med ordningen for ansøgning om anketilladelse til Højesteret, således at ansøgningen kan indgives til landsdommeren, der før videresendelsen til Procesbevillingsnævnet afgiver en udtalelse i sagen, ligesom ansøgningen også kan indgives direkte til Procesbevillingsnævnet, der i så fald indhenter en udtalelse fra landsdommeren om sagen. Om formålet med landsdommerens udtalelse henvises til bemærkningerne til § 513, stk. 2.

Til § 525

Bestemmelsen foreskriver reglerne for kæresagens behandling ved Højesteret, når sagen er indbragt. For nærmere oplysninger om indholdet af og formålet med bestemmelsen henvises til bemærkningerne til § 514.

Ekstraordinær appel til Grønlands Landsret

Til § 526

Ved bestemmelsen, som er ny, foreslås indført en adgang for Højesteret til undtagelsesvis at give tilladelse til ekstraordinær anke til Grønlands Landsret af domme, der er afsagt af en kredsret eller af Retten i Grønland. Bestemmelsen kan kun anvendes, hvis 1års-fristen efter § 498, stk. 2, er udløbet, således at tilladelse til anke ikke på anden måde kan opnås. Betingelserne for at give tilladelsen er udformet i overensstemmelse med den danske retsplejelovs § 399, stk. 1, nr. 1-3, således at bestemmelsen i det hele svarer til ordningen for ekstraordinær anke efter den danske retsplejelovs § 399, stk. 2.

Til § 527

Ved bestemmelsen, som er ny, foreslås indført en adgang for Højesteret til undtagelsesvis at tillade ekstraordinær kære til Grønlands Landsret af afgørelser, der er truffet af en kredsret eller af Retten i Grønland. Bestemmelsen kan kun anvendes, hvis 6måneders-fristen efter § 518, stk. 2, er udløbet, således at tilladelse til kære ikke på anden måde kan opnås. Betingelserne for meddelelse af tilladelse er de samme som efter § 526, hvilket igen svarer til betingelserne efter den danske retsplejelovs § 399, stk. 1. Da den danske retsplejelovs § 399, stk. 2, i praksis også anvendes på kæremål, svarer udkastet til ordningen efter den danske retsplejelovs § 399, stk. 2.

Ekstraordinær appel til Højesteret

Til § 528

Ved bestemmelsen, som er ny, foreslås indført en adgang for Højesteret til undtagelsesvis at give tilladelse til ekstraordinær anke til Højesteret af domme, der er afsagt af Grønlands Landsret. Bestemmelsen kan kun anvendes, hvis Procesbevillingsnævnet har meddelt afslag på anketilladelse efter § 513, eller hvis den særlige 1års-frist efter § 513, stk. 2, 2. pkt., for indgivelse af ansøgning til nævnet er udløbet, således at tilladelse til anke ikke på anden måde kan opnås. Tilsvarende betingelser er også efter den danske ordning afgørende for, om en tilladelse fra Højesteret kan træde i stedet for en 3. instansbevilling fra Procesbevillingsnævnet. Betingelserne for at give tilladelsen er i øvrigt de samme som efter § 526, hvilket igen svarer til betingelserne efter den danske retsplejelovs § 399, stk. 1. Udkastet er således identisk med ordningen for Højesterets meddelelse af ekstraordinær anketilladelse efter den danske retsplejelovs § 399, stk. 2.

Til § 529

Ved bestemmelsen, som er ny, foreslås indført en adgang for Højesteret til undtagelsesvis at give tilladelse til kære til Højesteret af afgørelser, der er truffet af Grønlands Landsret. Bestemmelsen kan kun anvendes, hvis Procesbevillingsnævnet efter § 524 har givet afslag på kæretilladelse, eller hvis den særlige 6måneders-frist efter § 524, stk. 2, 2. pkt., for ansøgning til nævnet er udløbet, således at tilladelse til kære ikke på anden måde kan opnås. Tilsvarende betingelser er også efter den danske ordning afgørende for, om en tilladelse fra Højesteret kan træde i stedet for en tilladelse fra Procesbevillingsnævnet. Betingelserne for at give tilladelsen er i øvrigt de samme som efter § 526, hvilket igen svarer til betingelserne efter den danske retsplejelovs § 399, stk. 1. Da bestemmelsen efter den danske retsplejelovs § 399, stk. 2, ifølge praksis finder anvendelse også i henseende til kære, svarer udkastet herefter til indholdet af ordningen ifølge den danske retsplejelovs § 399, stk. 2.

Ekstraordinær genoptagelse for Højesteret

Til § 530

Ved bestemmelsen, som er ny, foreslås indført samme adgang for Højesteret til undtagelsesvis at tillade genoptagelse af en af Højesteret afgjort sag, som efter den danske retsplejelovs § 399, stk. 1. Betingelserne for genoptagelse er efter henvisningen til § 526 således de samme som efter den danske retsplejelovs § 399, stk. 1.

Øvrige bestemmelser om ekstraordinær appel og genoptagelse

Til § 531

Ved bestemmelsen foreslås indført samme regler, som i henhold til den danske retsplejelovs § 399, stk. 3-5, i øvrigt er gældende for ekstraordinær appel og genoptagelse ifølge tilladelse fra Højesteret. *Stk. 1* svarer således til den danske retsplejelovs § 399, stk. 3, mens *stk. 2 og 3* svarer til den danske retsplejelovs § 399, stk. 4 og 5.

KAPITEL 44
APPEL OG GENOPTAGELSE AF KRIMINALSAGER

Anke

Til § 532

Stk. 1, der med sproglige ændringer svarer til kapitel 6, § 14, stk. 1, fastslår, at domme, der er afsagt af en kredsret eller af Retten i Grønland, kan ankes til Grønlands Landsret af tiltalte eller af anklagemyndigheden, således at tiltalte kan anke til egen fordel, mens anklagemyndigheden kan anke både til fordel og til skade for tiltalte, jf. den tilsvarende ordning efter den

danske retsplejelovs § 941, stk. 1, jf. § 963, stk. 3. Ligesom efter den gældende ordning er der herefter fri ankeadgang for alle sager fra 1. til 2. instans, jf. nærmere betænkningens afsnit XI, kap. 1.3.1.

Stk. 2 fastslår, at anken kan omfatte den forudgående behandling af sagen og de afgørelser, der er truffet under sagen. Dette svarer til retsstillingen efter den gældende ordning, selv om retsplejeloven ikke i dag indeholder en udtrykkelig bestemmelse herom. Den foreslåede bestemmelse svarer endvidere til den danske retsplejelovs § 940, stk. 1, 2. pkt.

Af *stk. 3* fremgår det, at afkald på anke kan finde sted, efter at dommen er afsagt. Et ankeafkald, der måtte være afgivet, forinden dommen er afsagt, har således ingen bindende virkning. Selv om en tilsvarende regel ikke fremgår af den gældende retsplejelov, udtrykker bestemmelsen en retstilstand, som også i dag antages at være gældende. I øvrigt svarer bestemmelsen til reglen i den danske retsplejelovs § 942, 1. pkt., jf. § 963, stk. 3.

Stk. 4, der heller ikke findes tilsvarende efter den gældende retsplejelov, indeholder i *1. pkt.* en bestemmelse, hvorefter en iværksat anke kan frafaldes, så længe landsretten ikke har afsagt dom. Dette svarer til ordningen efter den danske retsplejelovs § 942, 2. pkt. Endvidere foreslås det ved *2. pkt.*, at landsretten, hvis anke frafaldes, efter at domsforhandlingen for landsretten er påbegyndt, alligevel skal foretage den obligatoriske prøvelse efter § 546, stk. 2, nr. 1-3. Denne ordning svarer til princippet i den danske retsplejelovs § 942, 3. pkt.

Til § 533

Ved *stk. 1*, som er ny, foreslås indført en regel, hvorefter anke til fordel for en tiltalt, der er under 18 år, kan iværksættes også af forældremyndighedens indehaver. Udkastet svarer til den danske retsplejelovs § 941, stk. 1, 2. pkt., jf. § 963, stk. 3.

For tilfælde, hvor en tiltalt, der er idømt en frihedsberøvende foranstaltning, er afgået ved døden, foreslås det ved *stk. 2, 1. pkt.*, at indføre en regel, hvorefter tiltaltes ægtefælle, slægtninge i op- eller nedstigende linie eller søskende kan anke på tiltaltes vegne. Bestemmelsen, som ikke findes efter den gældende ordning, svarer til den danske retsplejelovs § 941, stk. 1, 3. pkt., jf. § 963, stk. 3. Endvidere foreslås det ved *2. pkt.* at indføre en bestemmelse, hvorefter også anklagemyndigheden kan anke en dom til fordel for tiltalte, hvis der foreligger sådanne omstændigheder som nævnt i 1. pkt. Også på dette punkt er der tale om en ny bestemmelse, som svarer til ordningen i Danmark, jf. den danske retsplejelovs § 941, stk. 1, 4. pkt., jf. § 963, stk. 3.

Ankefrist

Til § 534

Ved bestemmelsen, der erstatter kapitel 6, § 17, jf. § 5, foreslås det i *stk. 1* at opretholde en ankefrist på 14 dage, men at regne fristen fra dommens afsigelse, medmindre der efter § 472,

stk. 3, sidste pkt., er krav om forkyndelse af dommen for tiltalte. Forkyndelseskravet ifølge denne bestemmelse angår de tilfælde, hvor sagen er behandlet og afgjort i tiltaltes fravær, og hvor tiltalte herefter heller ikke er til stede ved domsafsigelsen. Foreligger der en sådan situation, foreslås ankefristen for tiltaltes vedkommende at skulle regnes fra forkyndelsen. Udkastet indebærer en mindre ændring af den nuværende ordning, idet ankefristen i henhold til kapitel 6, § 5, stk. 1, 2. pkt., kun regnes fra dommens afsigelse, hvis parten rent faktisk har været til stede, og ellers fra forkyndelsen. Ændringen har kun betydning for de i praksis sjældent forekommende tilfælde, hvor tiltalte har været til stede under domsforhandlingen, men ikke under domsafsigelsen, og hvor ankefristen efter den gældende ordning derfor skulle regnes fra en forkyndelse af dommen. I modsætning hertil indebærer udkastet, at ankefristen også i sådanne tilfælde regnes fra dommens afsigelse, ligesom dommens resultat i øvrigt ikke foreslås meddelt tiltalte ved forkyndelse, men kun ved fremsendelse af domsudskriften, jf. herved lovudkastets § 472, stk. 3, 2. pkt. Der henvises i øvrigt til betænkningens afsnit XI, kap. 1.3.4. Ved *stk. 2* foreslås som noget ny indført en frist for kontraanke af kriminalsager. Der henvises til betænkningens afsnit XI, kap. 1.3.8., hvor det foreslås, at der ligesom i Danmark indføres en ordning, hvorefter også modparten skal anke sagen, hvis vedkommende ønsker at nedlægge en påstand om ændring af den indankede dom. Fristen for kontraanke foreslås ligesom den almindelige ankefrist at skulle være 14 dage, der regnes fra den dag, hvor vedkommende part har fået meddelelse om modpartens anke af sagen. Dette svarer til ordningen efter den danske retsplejelovs § 949, stk. 1, jf. § 963, stk. 3.

Til § 535

Bestemmelsen indeholder som noget nyt en regel, hvorefter anklagemyndigheden kan anke en dom til fordel for tiltalte, selv om ankefristen er udløbet. Sådan anke hindres i henhold til bestemmelsen heller ikke ved, at tiltalte har givet afkald på anke. De foreslåede regler svarer i det hele til ordningen efter den danske retsplejelovs § 947, stk. 1, 2. pkt., jf. 963, stk. 3.

Iværksættelse af anke mv.

Til § 536

Bestemmelsen, der erstatter kapitel 6, § 15, sidste pkt., jf. kapitel 6, § 4, indeholder reglerne for iværksættelse af anke fra tiltaltes side. Når bortses fra en række sproglige og praktisk begrundede ændringer, svarer udkastet i hovedsagen til indholdet af den gældende ordning.

Det foreslås således i henhold til *stk. 1*, at anke fra tiltaltes side fortsat kan iværksættes ved en mundtlig – herunder telefonisk – eller skriftlig anmodning, der inden ankefristens udløb fremsættes over for den ret, der har truffet afgørelsen, eller over for politiet eller en kommunefoged. Udtrykket ”politiet” er anvendt som en samlet betegnelse for politiet og anklagemyndigheden. Foruden at kunne iværksættes ved en mundtlig eller skriftlig henvendelse til en polititjenestemand eller til politistationen i de enkelte byer, kan kære således også ske ved en mundtlig eller skriftlig henvendelse til Politimesterembedet i Nuuk.

Ved *stk. 2* foreslås endvidere indført en bestemmelse, hvorefter tiltalte i tilfælde af dommens forkyndelse kan anke ved en mundtlig anmodning over for den, som foretager forkyndelsen. Dette svarer til gældende praksis, idet forkyndelse i kriminalsager foretages af politiet eller kommunefogederne.

Af *stk. 3* fremgår det, at det ved modtagelsen af tiltaltes anke skal søges oplyst, hvilken påstand tiltalte nedlægger for landsretten – herunder om påstanden vedrører bedømmelsen af beviserne for tiltaltes skyld. Bestemmelsen skal bidrage til, at der fra ankesagens start er klarhed over de påstande, som parterne nedlægger for landsretten, således at tilrettelæggelsen af sagens behandling kan finde sted i overensstemmelse hermed. For de tilfælde, hvor tiltalte i forbindelse med sin anke af sagen måtte være ude af stand til nærmere at redegøre for sin påstand for landsretten, foreslås dog indført en bestemmelse, hvorefter anken antages at omfatte bedømmelsen af beviserne for tiltaltes skyld, medmindre andet fremgår af ankemeddelelsen, jf. herved § 545.

Stk. 4 indeholder en praktisk begrundet regel, hvorefter anklagemyndigheden snarest muligt skal underrettes om tiltaltes anke, hvis anken ikke er fremsat over for anklagemyndigheden eller i et retsmøde, hvor anklagemyndigheden er repræsenteret.

Til § 537

Bestemmelsen, der erstatter og uddyber kapitel 6, § 16, stk. 3, jf. stk. 1 og 2, indeholder reglerne for anklagemyndighedens udarbejdelse af ankemeddelelse, når tiltalte har anket sagen. Der henvises herved også til betænkningens afsnit XI, kap. 1.3.7-1.3.8. og 1.3.10.

Af *stk. 1* fremgår det således, at anklagemyndigheden snarest muligt efter at være gjort bekendt med tiltaltes anke skal udarbejde en ankemeddelelse, der søges forkyndt for tiltalte. Dette svarer til ordningen efter de gældende regler.

Stk. 2 opregner som noget nyt kravene til indholdet af ankemeddelelsen, der bl.a. skal omfatte oplysning om tiltaltes anke og påstand for landsretten – herunder om påstanden omfatter bedømmelsen af beviserne for tiltaltes skyld. Angivelsen heraf må dog forudsætte, at det hos tiltalte har været muligt at få sådanne nærmere oplysninger om påstanden, jf. herved § 536, stk. 3. Er dette ikke tilfældet, må anklagemyndigheden henholde sig til at oplyse, at tiltalte har anket, men at der ikke foreligger nærmere oplysninger om tiltaltes påstand for landsretten. Den foreslåede bestemmelse i § 545 må herefter finde anvendelse, jf. nærmere bemærkningerne til denne bestemmelse. Ankemeddelelsen foreslås tillige at skulle indeholde oplysning om, hvorvidt anklagemyndigheden kontraanker dommen, og om den påstand, som anklagemyndigheden i øvrigt nedlægger for landsretten – herunder om påstanden vedrører bedømmelsen af beviserne for tiltaltes skyld. Kontraanker anklagemyndigheden til skade for tiltalte, skal ankemeddelelsen i overensstemmelse med § 538, stk. 1, forkyndes for tiltalte inden udløbet af ankefristen efter § 534, stk. 2. I modsat fald kan der efter § 548 ikke idømmes en strengere foranstaltning end i 1. instans, jf. herved betænkningens afsnit XI, kap. 1.3.8., hvoraf fremgår udkastet om, at princippet om forbud mod ”reformatio in pejus” (dvs. ”ændring til

skade") også skal gælde i Grønland. Dette princip indebærer i overensstemmelse med § 548, at der ikke kan idømmes en strengere foranstaltning end i 1. instans, hvis det kun er tiltalte, der har anket dommen. Foruden angivelse af den indankede dom foreslås ankemeddelelsen i øvrigt at skulle indeholde en meddelelse til tiltalte om, at tiltalte eller dennes forsvarer senere vil blive underrettet om tidspunktet for sagens behandling i landsretten.

Ved *stk. 3* foreslås indført en bestemmelse, hvorefter ankemeddelelsen eller en genpart heraf skal være udformet på et sprog, som tiltalte forstår, jf. herved udkastet til en tilsvarende bestemmelse for anklageskrifter efter § 436.

Stk. 4 indeholder en praktisk begrundet regel, hvorefter anklagemyndigheden sender en genpart af ankemeddelelsen til landsretten og til den ret, der har truffet afgørelsen. Udkastet skal sikre, at de nævnte domstole bliver underrettet om anken.

Til § 538

Bestemmelsen, der erstatter og uddyber de nuværende regler efter kapitel 6, § 16, stk. 1-2, indeholder reglerne for iværksættelse af anke fra anklagemyndighedens side.

Af *stk. 1* fremgår det, at anke fra anklagemyndighedens side sker ved udarbejdelse af en ankemeddelelse, der forkyndes for tiltalte inden ankefristens udløb, hvilket svarer til den gældende ordning. Samtidigt henvises dog til § 535, hvorefter anklagemyndigheden som noget ny kan anke efter ankefristens udløb, hvis anken er til fordel for tiltalte. Det bestemmes i stk. 1 endvidere, at § 537, stk. 3 og 4, finder tilsvarende anvendelse – dvs. at ankemeddelelsen eller en genpart heraf skal være udformet på et sprog, som tiltalte forstår, og at en genpart af ankemeddelelsen skal sendes til landsretten og til den ret, der har truffet afgørelsen.

Stk. 2 angiver kravene til indholdet af ankemeddelelsen, når anken iværksættes af anklagemyndigheden. Kravene er de samme, som ved en ankemeddelelse, der skyldes tiltaltes anke af sagen, bortset fra, at der ikke kræves oplysning om tiltaltes stillingtagen til ankespørgsmålet eller tiltaltes påstand for landsretten. Ved *stk. 3* foreslås det imidlertid, at disse oplysninger skal søges indhentet i forbindelse med forkyndelsen af ankemeddelelsen, således at oplysningerne, hvis de kommer frem, straks kan påføres ankemeddelelsen af den, som forestår forkyndelsen. Udkastet har til formål at lette tilrettelæggelsen af sagens videre behandling ved landsretten, jf. herved også betænkningens afsnit XI, kap. 1.3.7.-1.3.8. og 1.3.10. Kan oplysningerne ikke opnås ved forkyndelsen – f.eks. som følge af, at tiltalte ikke straks kan tage stilling til ankespørgsmålet mv. – foreslås det, at der gives vejledning ved forkyndelsen om muligheden og fristen for kontraanke efter § 534, stk. 2.

Det er ikke hensigten, at eventuelle mangler ved ankemeddelelsen skal medføre, at der ses bort fra en ellers rettidig anke.

Til § 539

Bestemmelsen, som er ny, og som skyldes forslaget om indførelse af en kontraanke-ordning, indeholder et forslag om, at anklagemyndigheden skal udarbejde et tillæg til ankemeddelelsen i de tilfælde, hvor tiltalte kontraanker dommen, efter at forkyndelse af anklagemyndighedens ankemeddelelse efter § 538 har fundet sted. Tillægget skal i henhold til bestemmelsen indeholde oplysning om tiltaltes anke og påstand for landsretten – herunder om påstanden omfatter bedømmelsen af beviserne for tiltaltes skyld. Ligesom ved udarbejdelse af ankemeddelelsen efter § 537 må angivelsen af tiltaltes påstand dog forudsætte, at det hos tiltalte har været muligt at få oplysningerne herom, jf. herved § 536, stk. 3. Er dette ikke tilfældet, må anklagemyndigheden henholde sig til en angivelse af, at tiltalte har kontraanket, men at der ikke foreligger nærmere oplysninger om tiltaltes påstande for landsretten. Bestemmelsen efter § 545 må herefter finde anvendelse, jf. nærmere bemærkningerne til denne bestemmelse. I øvrigt fremgår det af bestemmelsen, at § 537, stk. 3 og 4, finder tilsvarende anvendelse – dvs. at også tillægget til ankemeddelelsen skal være udformet på et sprog, som tiltalte forstår, ligesom en genpart heraf som underretning skal tilgå landsretten og den ret, der har truffet afgørelsen. Endvidere foreslås det, at tillægget skal sendes, men ikke forkyndes for tiltalte, idet oplysningerne i det hele stammer fra tiltalte selv. Bestemmelsen har til formål at lette tilrettelæggelsen af sagens behandling ved landsretten, jf. herved også betænkningens afsnit XI, kap. 1.3.7.-1.3.8. og 1.3.10.

For sen anke

Til § 540

Af *stk. 1*, der svarer til kapitel 6, § 17, jf. § 5, stk. 2, 1. pkt., fremgår det, at en anke, som sker efter ankefristens udløb, afvises af landsretten. Samtidig henvises der dog til § 535, hvorefter anklagemyndigheden kan anke til fordel for tiltalte også efter ankefristens udløb.

Stk. 2, der erstatter kapitel 17, jf. § 5, stk. 2, 2. pkt., indeholder reglerne for landsrettens adgang til at tillade anke, selvom ankefristen er udløbet. I modsætning til ordningen for civile sager efter § 498, stk. 2, gælder der ingen længstefrist herfor, idet det dog ved *stk. 3* foreskrives, at anke efter stk. 2 skal iværksættes inden 14 dage, efter at den, der anker, er blevet bekendt med ankegrunden, eller efter at de omstændigheder, som har medført overskridelse af fristen, ikke længere er til stede. Desuden skal der ved ankens iværksættelse oplyses om begrundelsen for overskridelsen. Udkastene til stk. 2 og 3, der svarer til ordningen efter den danske retsplejelov § 949, stk. 2, jf. § 963, stk. 3, skønnes ikke at ville medføre ændringer af gældende praksis for tilladelse til anke efter ankefristens udløb. I øvrigt henvises til betænkningens afsnit XI, kap. 1.3.6.

Afvisning af anken i øvrigt

Til § 541

Ved *stk. 1* foreslås det som noget nyt at indføre adgang for landsretten til at afvise tiltaltes anke, hvis ankemeddelelse som følge af tiltaltes forhold ikke på sædvanlig måde har kunnet forkyndes for denne. Udkastet svarer til princippet efter den danske retsplejelovs § 965 c, stk. 3, 2. pkt.

I tilslutning hertil foreslås det ved *stk. 2* at indføre en bestemmelse, hvorefter landsretten på tiltaltes anmodning kan beslutte at genoptage behandling af en sag, der er afvist efter *stk. 1*, såfremt tiltalte godtgør, at den manglende adgang til sædvanlig forkyndelse beror på forhold, som ikke kan tilregnes tiltalte. Tiltaltes anmodning herom må være fremsat inden 14 dage fra det tidspunkt, hvor landsretten har truffet afgørelsen om afvisning af anken, dog at § 540, stk. 2, finder tilsvarende anvendelse på anmodninger om genoptagelse, som modtages efter dette tidspunkt. Nægtes genoptagelse, foreslås spørgsmålet at kunne indbringes for Den Særlige Klageret efter reglerne om kære. Den Særlige Klagerets afgørelse er endelig og kan ikke ankes. Disse udkast modsvarer ordningen efter den danske retsplejelovs § 987, stk. 4.

I tilslutning til nærværende bestemmelse foreslås det ved § 554 at indføre en mulighed for at afvise tiltaltes anke, hvis anken omfatter bedømmelsen af beviserne for tiltaltes skyld, og tiltalte udebliver, eller indkaldelsen til retsmødet som følge af tiltaltes forhold ikke på sædvanlig måde har kunnet forkyndes for denne, jf. nærmere indholdet af bestemmelsen og bemærkningerne hertil.

Til § 542

Ved bestemmelsen, som er ny, foreslås det i *stk. 1*, at landsretten efter anmodning eller af egen drift kan afvise ankesagen helt eller delvis med den begrundelse, at de frister eller fremgangsmåder, der er fastsat for anken, ikke er overholdt, eller at den, der anker, ikke har ret til at anke. Udkastet modsvarer bestemmelserne efter den danske retsplejelovs §§ 953 og 964. Selv om der er foreslået indført mere detaljerede regler om fremgangsmåden for anke, er det ikke hensigten, at mindre væsentlige mangler skal medføre afvisning.

Ved *stk. 2* foreslås det endvidere, at landsretten efter anmodning eller af egen drift helt eller delvis kan afvise en af anklagemyndigheden iværksat anke af en frifindende dom, hvis sagen ikke er undergivet offentlig påtale, hvis det forhold, der er rejst tiltale for, ikke er kriminelt, eller hvis det kriminalretlige ansvar er bortfaldet ved forældelse. Udkastet svarer til ordningen efter den danske retsplejelovs § 965 c, stk. 2.

Af *stk. 3* fremgår det, at afvisning efter stk. 1 og 2 sker, efter at der er givet den ankende adgang til at udtale sig mundtligt eller skriftligt, og at afgørelsen træffes ved en beslutning, der skal begrundes.

Opsættende virkning

Til § 543

Bestemmelsen omhandler spørgsmålet om fuldbyrdelse af domme, der er anket til Grønlands Landsret, hvilket i dag reguleres ved kapitel 7, § 26, stk. 1 og 3. Svarende til indholdet af den gældende ordning bestemmes det herom i *stk. 1*, at dommen ikke kan fuldbyrdes over den dømte, som anken vedrører, hvis anke er sket inden udløbet af ankefristen.

Stk. 2 indeholder en adgang for landsretten til efter anmodning at beslutte, at fuldbyrdelsen skal udsættes eller standses, hvis anke er iværksat efter udløbet af ankefristen, jf. § 540. Af bestemmelsen fremgår det videre herom, at sådan anmodning altid imødekommes, hvis anke tillades efter § 540. Dette svarer i det væsentlige til den gældende ordning efter kapitel 7, § 23, stk. 3, ifølge hvilken fuldbyrdelsesadgangen bortfalder, og en iværksat fuldbyrdelse afbrydes, hvis der meddeles tilladelse til anke af dommen efter ankefristens udløb.

De ved bestemmelsen stillede forslag svarer i det hele til ordningen efter den danske retsplejelovs § 951, jf. § 963, stk. 3.

Opretholdelse af tvangsindgreb

Til § 544

Bestemmelsen, der med sproglige og konsekvensmæssige ændringer svarer til indholdet af kapitel 6, § 19, foreskriver, at der straks ved ankesagens modtagelse skal tages stilling til opretholdelsen af eventuelle tvangsindgreb – herunder tilbageholdelse af den tiltalte – som retten i 1. instans måtte have truffet beslutning om samtidig med domsafsigelsen. En tilsvarende bestemmelse gælder efter den danske retsplejelov § 769, stk. 2.

Omfanget af landsrettens prøvelse mv.

Til § 545

Ved bestemmelsen foreslås det som noget nyt at indføre en regel, hvorefter anken antages at omfatte bedømmelsen af beviserne for tiltaltes skyld, hvis ikke andet fremgår af ankemeddelelsen. Dette svarer i realiteten til ordningen efter den danske retsplejelovs § 963, stk. 2.

Bestemmelsen tager sigte på de tilfælde, hvor det i forbindelse med tiltaltes anke eller kontraanke af dommen ikke har været muligt at få nærmere oplysninger hos tiltalte om dennes påstand for landsretten, og hvor det således ikke står klart, om tiltaltes påstand omfatter bedømmelsen af beviserne for tiltaltes skyld, jf. også betænkningens afsnit XI, kap. 1.3.8. Af retssikkerhedsmæssige årsager findes det i sådanne situationer bedst stemmende med hensynet til tiltalte, at anken formodes at være en bevisanke, således at der ved landsretten bliver tale om en fuldstændig prøvelse, jf. herved § 546, stk. 1.

Måtte det på baggrund af de yderligere oplysninger, som fremkommer under landsrettens behandling af sagen, vise sig, at tiltaltes anke ikke omfatter den samlede bedømmelse af beviserne for tiltaltes skyld, men f.eks. kun angår enkelte dele af tiltalen eller udelukkende er en udmålingsanke, er den foreslåede bestemmelse ikke til hinder for, at prøvelsen ved landsretten begrænses i overensstemmelse hermed, jf. herved § 546, stk. 2. Landsretten bør efter omstændighederne foregribe en eventuel tvivl om omfanget af tiltaltes anke ved straks at beskikke en forsvarer, der kan drøfte sagen nærmere med tiltalte og på baggrund heraf meddele landsretten, hvilken påstand tiltalte rent faktisk ønsker at nedlægge.

Til § 546

Bestemmelsen, der indeholder regler for omfanget af landsrettens prøvelse, indebærer en række ændringer af den nuværende ordning ifølge retsplejelovens kapitel 6, § 18, hvorefter landsretten ikke er bundet af tiltaltes og anklagemyndighedens påstande, men dog ikke kan medinddrage forhold, som ikke omfattes af tiltalen.

Ved *stk. 1* foreslås indført en bestemmelse, hvorefter der ved anke, som omfatter bedømmelsen af beviserne for tiltaltes skyld, finder en fuldstændig ny behandling sted for landsretten. Bestemmelsen, der ikke findes tilsvarende i den nuværende retsplejelov, skønnes at modsvare gældende praksis. I øvrigt svarer bestemmelsen til ordningen efter den danske retsplejelovs § 965 a, stk. 1.

For de tilfælde, hvor anken ifølge parternes påstande ikke omfatter bedømmelsen af beviserne for tiltaltes skyld, foreslås der ved *stk. 2, 1. pkt.*, indført en bestemmelse, hvorefter landsrettens prøvelse begrænses til det, der er omfattet af parternes påstande. Efter *2. pkt.* foreslås det dog, at landsretten af egen drift – dvs. uanset parternes påstande – skal påse, 1) om loven er urigtigt anvendt til skade for tiltalte (subsumptions- og fortolkningsfejl), 2) om den idømte foranstaltning er uforholdsmæssigt indgribende (sanktionsfejl), 3) om en væsentlig regel for sagens behandling, der har til formål at beskytte tiltalte, er tilsidesat med den virkning, at rigtigheden af en fældende dom må anses for tvivlsom (rettergangsfejl), eller 4) om der ved bedømmelsen af beviserne for tiltaltes skyld er begået en åbenbar fejl med den virkning, at rigtigheden af en fældende dom må anses for tvivlsom (åbenbare bevisfejl).

De ved stk. 2 stillede forslag indebærer, at prøvelsen ved landsretten forudsættes begrænset til det af parternes påstande omfattede, medmindre landsretten i overensstemmelse med de foreslåede bestemmelser finder anledning til at reagere mod åbenbare og betydningsfulde fejl, der ikke er påberåbt af parterne. Forslagene betyder endvidere, at landsretten alene kan reagere mod fejl med virkning til skade for tiltalte. Dette indebærer en ændring af den gældende ordning efter retsplejelovens kapitel 6, § 18, idet denne bestemmelse har virkning, også hvor det ikke ubetinget er til fordel for tiltalte, jf. herved betænkningens afsnit XI, kap. 1.2.1.

Vedrørende forholdet til den danske retsplejeordning bemærkes, at udkastet efter *stk. 2, nr. 1-3*, svarer til ordningen i Danmark, jf. herved den danske retsplejelovs §§ 959 og 965. Forskel-

len kommer til udtryk ved *stk. 2, nr. 4*, som i modsætning til den danske ordning tillader landsretten at reagere mod bevisbedømmelsen i 1. instans, selv om der ikke ifølge parternes påstande er tale om en bevisanke. Det understreges dog, at bestemmelsen alene er møntet på de tilfælde, hvor der fremtræder åbenbare og graverende bevisfejl, som kan have haft afgørende indflydelse på sagens udfald til skade for tiltalte. Som et muligt eksempel kan nævnes, at tiltalte er dømt uden anden bevisførelse end sin egen forklaring, ifølge hvilken det påtalte forhold ikke kan været begået. Som et andet muligt eksempel kan nævnes, at tiltalte er fundet skyldig alene på grundlag af en forklaring fra et vidne, som ikke er afhørt i retten, men kun til politirapport. Sidstnævnte tilfælde bør dog muligt henføres til den foreslåede bestemmelse om rettergangsfejl, jf. stk. 2, nr. 3, hvilket illustrerer ligheden i den påtænkte anvendelse af henholdsvis stk. 2, nr. 3, om rettergangsfejl, og nr. 4, om åbenbare bevisfejl.

Om baggrunden for de stillede forslag henvises i øvrigt til betænkningens afsnit XI, kap. 1.3.10.

Til § 547

Ved bestemmelsen, som er ny, foreslås indført samme regler som efter den danske retsplejelovs § 959, stk. 2, jf. § 965, stk. 1, hvorefter landsretten kan tage forhold, der er omfattet ankesagen, i betragtning også til fordel for vedkommende tiltalte under den upåankede del af sagen. Som forhold, der er omfattet af ankesagen, anses også forhold, der ikke er omfattet af parternes påstande, men som landsretten i henhold til § 546, stk. 2, tager i betragtning af egen drift.

Til § 548

Ved bestemmelsen, som er ny, foreslås det at indføre samme princip om forbud mod "reformatio in pejus", (dvs. "ændring til skade"), som er gældende i Danmark, jf. herved den danske retsplejelovs § 960, stk. 3, § 961, stk. 2, 3. pkt., jf. § 965, stk. 1, og § 965 a, stk. 2. Princippet betyder i overensstemmelse med ordlyden af den foreslåede bestemmelse, at der ikke kan idømmes en mere indgribende foranstaltning end i 1. instans, hvis det kun er tiltalte, der har anket sagen. I de tilfælde, hvor tiltalte anker, må anklagemyndigheden således iværksætte en rettidig kontraanke, hvis anklagemyndigheden under ankesagen ønsker at nedlægge en påstand om ændring af den indankede dom til skade for tiltalte. Der henvises i øvrigt til betænkningens afsnit XI, kap. 1.3.8.

Sigtedes forsvar

Til § 549

Det følger af bestemmelsen, at reglerne i lovudkastets kapitel 32 om sigtede og dennes forsvar i 1. instans-sager også finder anvendelse ved appel og genoptagelse af kriminalsager.

Forurettedes stilling

Til § 550

Det følger af bestemmelsen, at reglerne i lovudkastets kapitel 33 om forurettedes stilling i 1. instans-sager også finder anvendelse ved appel og genoptagelse af kriminalsager.

Forberedelse af ankesagen

Efter kapitel 6, § 21, stk. 2, finder med hensyn til sagens forberedelse mv. de i kapitel 5 fastsatte regler om kriminalsagers behandling for kredsret tilsvarende anvendelse. Ved §§ 551 ff. foreslås indført en række bestemmelser, der mere detaljeret regulerer spørgsmålet om sagens forberedelse, idet der dog fortsat også henvises til reglerne for sagernes behandling i 1. instans. Når der bortses fra detaljeringsgraden afviger de foreslåede regler ikke i videre omfang fra den gældende ordning.

Til § 551

Bestemmelsen, der er ny, foreskriver fremgangsmåden for sagens videre behandling, når ankemeddelelse er forkyndt for tiltalte. Anklagemyndigheden skal således indlevere ankemeddelelsen til landsretten sammen med sagens dokumenter eller en genpart heraf samt en bevisfortegnelse over de vidner, der skal føres under sagen, og de bevismidler, der i øvrigt vil blive påberåbt. Af *stk. 2* fremgår det, at bevisfortegnelsen eller en genpart heraf skal være skrevet på et sprog, som tiltalte forstår, jf. herved tilsvarende bestemmelsen om indlevering af bevisfortegnelse i 1. instans efter § 441, stk. 2.

Til § 552

Bestemmelsen, der er ny, indeholder reglerne for fremsendelse af sagens akter mv. til forsvareren, jf. herved den tilsvarende bestemmelse i 1. instans efter § 442.

Parternes tilstedeværelse

Til § 553

Bestemmelsen, som er ny, fastslår tiltaltes ret til at deltage i retsmødet, jf. den tilsvarende bestemmelse efter den danske retsplejelovs § 956, stk. 1, jf. § 965, stk. 1. Bestemmelsen må antages at modsvare en retsstilling, der også i dag anses for gældende i Grønland.

Bestemmelsen indebærer, at tidspunktet for domsforhandlingen altid skal meddeles tiltalte, medmindre denne på forhånd har erklæret sig indforstået med ikke at være til stede. Hvorvidt sagen i øvrigt kan fremmes uden tiltaltes tilstedeværelse må afhænge af, om hensynet til sagens tilstrækkelige oplysning og varetagelsen af tiltaltes interesser kan tilgodeses, uden at tiltalte er personligt til stede. På denne baggrund foreslås i henhold til lovudkastets § 555 en

regel, hvorefter ankesager, der ikke omfatter bedømmelsen af beviserne for tiltaltes skyld, kan fremmes, selv om tiltalte ikke møder, jf. nærmere bemærkningerne til denne bestemmelse. For ankesager, der omfatter bedømmelsen af beviserne for tiltaltes skyld, må det derimod i almindelighed have formodningen imod sig, at sagen kan gennemføres uden tiltaltes tilstedeværelse, jf. herved betænkningens afsnit XI, kap. 1.3.11.-1.3.12.

Til § 554

Ved bestemmelsen, som er ny, foreslås ved *stk. 1* indført adgang til, at landsretten i tilfælde, hvor kun tiltalte har anket, og hvor anken omfatter bedømmelsen af beviserne for tiltaltes skyld, kan afvise tiltaltes anke, hvis tiltalte på trods af forkyndt tilsigelse udebliver uden oplyst lovligt forfald, og sagen ikke med nytte findes at kunne behandles, uden at tiltalte er til stede. Bestemmelsen svarer til den danske retsplejelovs § 965 c, stk. 3, 1. pkt. Bestemmelsen praktiseres i Danmark således, at sagen næsten altid afvises, hvis tiltalte ikke møder. En tilsvarende streng praksis lægges der ikke op til for Grønlands vedkommende. Skønner landsretten, at sagen kan gennemføres på forsvarlig måde, selv om tiltalte ikke er mødt, bør anken således gennemføres. Som eksempel på tilfælde, hvor en bevisanke muligvis kan afgøres i tiltaltes fravær, kan nævnes situationer, hvor tiltalte er helt uden erindring om det passerede, f.eks. som følge af beruselse. Tiltaltes tilstedeværelse kan dog under alle omstændigheder være nødvendig for varetagelsen af tiltaltes interesser. Dette gælder også, selv om der møder en forsvarer for tiltalte, idet tiltaltes kendskab til eventuelle vidner mv. kan være af betydning for forsvarerens afhøring og førelse af sagen i øvrigt.

Stk. 1 forudsættes desuden kun bragt i anvendelse, hvis tiltaltes har reel mulighed for at møde op. Er tiltalte indkaldt til landsretten uden for det sted, hvor vedkommende bor eller opholder sig, og må det efter de geografiske eller trafikale forhold antages, at tiltalte af tidsmæssige eller økonomiske årsager er afskåret fra at møde, bør anken ikke afvises. Sådanne situationer skal i stedet søges undgået ved tilrettelæggelsen af sagens behandling, således at tiltalte indkaldes på det sted, hvor vedkommende befinder sig, og om muligt sættes i forbindelse med landsretten gennem anvendelse af videoudstyr, eller således at det offentlige påtager sig afholdelsen af udgifterne til transport og overnatning mv. i forbindelse med tiltaltes fremmøde, jf. herved § 561 og bemærkningerne hertil.

Ved *stk. 2* foreslås indført en bestemmelse, hvorefter landsretten under tilsvarende omstændigheder som nævnt i stk. 1 kan afvise en bevisanke fra tiltalte, hvis indkaldelse som følge af tiltaltes forhold ikke på sædvanlig måde har kunnet forkyndes for denne. Dette svarer til ordningen efter den danske retsplejelovs § 965 c, stk. 3, 2. pkt. Om adgangen til at afvise tiltaltes anke som følge af, at ankemeddelelse ikke på sædvanlig måde har kunnet forkyndes for tiltalte, henvises til den foreslåede bestemmelse i § 541.

Ved *stk. 3* foreslås det, at der indføres adgang til genoptagelse af sager, der er afvist i medfør af stk. 1. Genoptagelse kan ske efter anmodning fra tiltalte, hvis denne godtgør, at udeblivelsen skyldes lovligt forfald, som det ikke på forhånd har været muligt for tiltalte at underrette landsretten om, eller at indkaldelse ikke i rette tid er kommet til tiltaltes kundskab. I øvrigt

foreslås der for genoptagelsen at skulle gælde samme regler, som ved genoptagelse efter § 541, stk. 2, 2.-5. pkt. – dvs. at tiltaltes anmodning herom må være fremsat inden 14 dage fra det tidspunkt, hvor landsretten har truffet afgørelse om afvisning af anken, dog at § 540, stk. 2, finder tilsvarende anvendelse på anmodninger om genoptagelse, der fremkommer efter dette tidspunkt. Henvisningen indebærer endvidere, at landsrettens nægtelse af at genoptage sagen kan indbringes for Den Særlige Klageret efter reglerne om kære, og at Den Særlige Klagerets afgørelse er endelig og upåankelig.

Ved *stk. 4* foreslås indført adgang til genoptagelse af sager, der er afvist i medfør af stk. 2, hvis tiltalte under fremsættelse af anmodning herom godtgør, at den manglende adgang til sædvanlig forkyndelse beror på forhold, som ikke kan tilregnes tiltalte. De nærmere regler for genoptagelse foreslås at skulle være ligesom efter stk. 3.

Udkastet efter stk. 3 og 4 svarer i det hele til genoptagelsesadgangen efter den danske retsplejelovs § 987, stk. 3.

Om baggrunden for de stillede forslag henvises i øvrigt til betænkningens afsnit XI, kap. 1.3.11.-1.3.12.

Til § 555

Ved bestemmelsen foreslås indført en udtrykkelig regel, hvorefter ankesager, der ikke omfatter bedømmelsen af beviserne for tiltaltes skyld, kan fremmes, selv om tiltalte ikke møder.

Bestemmelsen beror på den opfattelse, at der i ankesager, som ikke omfatter bedømmelsen af beviserne for tiltaltes skyld, vil være tilstrækkelig mulighed for at sikre hensynet til sagens oplysning og til varetagelsen af tiltaltes interesser, selvom tiltalte ikke møder personligt. For ankesager, der omfatter beviserne for tiltaltes skyld, må det derimod i almindelighed have formodningen imod sig, at sagen kan fremmes uden tiltaltes personlige tilstedeværelse, jf. i det hele betænkningens afsnit XI, kap. 1.3.11.-1.3.12.

I de fleste tilfælde vil tiltalte under sagen være repræsenteret af en beskikket forsvarer. Det gælder i alle sager, der behandles under medvirken af domsmænd, og i sager, hvor beskikkelse er fundet ønskeligt under hensyn til tiltaltes person, sagens beskaffenhed eller omstændighederne i øvrigt. I enkelte tilfælde, f.eks. små bødesager, hvor tiltalte har ønsket bøden nedsat, vil det imidlertid kunne komme på tale at behandle sagen, selv om hverken tiltalte eller en forsvarer er mødt. Alternativet hertil ville være at afvise tiltaltes anke. Udebliver tiltalte i en sådan sag, må landsretten naturligvis vurdere, hvorvidt det er ønskeligt at udsætte sagen på ny indkaldelse af tiltalte og/eller beskikkelse af forsvarer.

Tiltalte har uanset den foreslåede bestemmelse altid ret til at deltage i retsmødet, jf. herved § 553. Muligheden for at behandle sagen, selv om tiltalte ikke møder, ændrer således ikke på den omstændighed, at tiltalte har krav på underretning om tidspunktet for domsforhandlingen, hvis denne ikke på forhånd har givet afkald på at være til stede.

Om muligheden for, at eventuelle udgifter til transport og ophold for tiltalte i forbindelse med retsmødet kan afholdes af det offentlige henvises til § 561 og bemærkningerne hertil.

Bevisførelse

Til § 556

Bestemmelsen, der omhandler reglerne for afhøringer og bevisførelse ved landsretten, erstatter kapitel 6, § 21, stk. 1, jf. § 8, stk. 2 og 3, og § 10, samt kapitel 6, § 21, stk. 2.

Ved *stk. 1* foreslås det under henvisning til §§ 454-467, at der ved landsretten skal gælde samme regler for afhøringer og bevisførelse som i 1. instans. Det følger heraf bl.a., at bevisumiddelbarhedsprincippet skal være gældende såvel i 1. som 2. instans, jf. herved § 462, der fastslår, at bevisførelsen skal finde sted under domsforhandlingen. Fravigelser foreslås dog som hidtil tilladt i det omfang, gennemførelsen af bevisumiddelbarhedsprincippet er forbundet med uforholdsmæssige vanskeligheder eller omkostninger, jf. herved § 463 og i øvrigt § 464, hvoraf der bl.a. fremgår et forslag om at tillade anvendelse af kommunikationsteknologi inden for retsplejen som et alternativ til subsidiære afhøringer mv. Der henvises i øvrigt betænkningens afsnit XI, kap. 1.3.11., for nærmere oplysninger om baggrunden for de stillede forslag.

Ved *stk. 2* foreslås indført en bestemmelse, hvorefter tilførsler til retsbøger om forklaringer, der er afgivet af vidner og af syns- og skønsmænd under sagens behandling i 1. instans, kan anvendes som bevismiddel, hvis ingen af parterne inden domsforhandlingen har anmodet om ny afhøring, også ud over de tilfælde, hvor dokumentation foreslås tilladt efter § 465. Bestemmelsen giver således en udvidet adgang til at fravige bevisumiddelbarhedsprincippet i 2. instans. Adgangen til at fravige bevisumiddelbarhedsprincippet i 2. instans er dog videre efter de nuværende bestemmelser, jf. kapitel 6, § 21, stk. 1, jf. § 10. Den foreslåede bestemmelse svarer i øvrigt til ordningen efter den danske retsplejelovs § 965 c, stk. 4.

Ophævelse af dommen

Til § 557

Bestemmelsen indeholder i *stk. 1* et udkast til at indføre samme regel som efter den danske retsplejelovs § 946, stk. 1, jf. § 963, stk. 3, hvorefter tilsidesættelse eller forkert anvendelse af regler for sagens behandling ikke medfører ophævelse af en anket dom, medmindre det må antages, at overholdelse af den pågældende regel kunne have medført et andet udfald af sagen. Et lignende princip gælder i dag for civile sager, jf. herved kapitel 6, § 7, stk. 1, men derimod ikke for kriminalsager, som ikke kan hjemvises efter den gældende ordning. En sådan adgang foreslås nu indført ved § 558, stk. 2.

Stk. 2 indeholder som noget nyt en bestemmelse, ifølge hvilken tilsidesættelse eller forkert anvendelse af regler for sagens behandling, som udelukkende er fastsat af hensyn til tiltalte,

ikke kan føre til ændring af en anket dom til skade for tiltalte. Udkastet, der svarer til den danske retsplejelovs § 946, stk. 2, jf. § 963, stk. 3, er en konsekvens af forslaget om at indføre princippet om forbud mod "reformatio in pejus" (dvs. "ændring til skade") i Grønland, jf. herved betænkningens afsnit XI, kap. 1.3.8. og 1.3.10, samt i øvrigt §§ 534, stk. 2, 537, 546, stk. 2, 548 og 558, stk. 2, samt bemærkningerne hertil.

Til § 558

Ved bestemmelsen foreslås som noget nyt indført regler for ophævelse og hjemvisning af den indankede dom. Den gældende retsplejelov indeholder hverken hjemmel til ophævelse eller hjemvisning, modsat ordningen for civile sager ifølge kapitel 6, § 7. De foreslåede regler svarer til indholdet af den danske retsplejelovs § 960, stk. 1 og 2, jf. § 965, stk. 1.

Finder landsretten, at den ankede afgørelse skal ændres, men at betingelserne for, at landsretten kan afsige realitetsdom ikke er til stede, foreslås det ifølge *stk. 1*, at landsretten ophæver dommen. Rammer ophævelsesgrunden også helt eller delvis den behandling, der ligger til grund for dommen, foreslås landsretten også helt eller delvis at ophæve denne behandling.

Stk. 1, 3. pkt., indeholder en bestemmelse, hvorefter landsretten i de nævnte tilfælde hjemviser sagen til fornyet behandling i 1. instans, medmindre den foreliggende fejl er af en sådan karakter, at retten i 1. instans burde have afvist sagen. Endvidere foreskrives det i *4. pkt.*, at det om nødvendigt skal fremgå af landsrettens dom, fra hvilket punkt den nye behandling skal begynde.

Stk. 1 kan bl.a. tænkes anvendt i tilfælde, hvor landsretten efter § 546, stk. 2, nr. 4, finder, at der foreligger åbenbare og afgørende fejl ved bevisbedømmelsen i 1. instans, og hvor sagen foreligger så dårligt oplyst, at der reelt ikke vil blive tale om en toinstansbehandling, hvis manglerne alene søges udbedret ved landsretten.

Stk. 2 indeholder en række yderligere bestemmelser for sagens behandling i tilfælde af hjemvisning, idet det foreskrives, at anklagemyndigheden, medmindre tiltale frafaldes, snarest muligt på ny skal indbringe sagen for retten i 1. instans. Endvidere fremgår det, at retten i 1. instans kan beslutte at genoptage sagen fra et tidligere punkt end angivet i hjemvisningsdommen, hvis den finder det nødvendigt. Det foreskrives desuden, at parterne skal have lejlighed til at udtale sig, forinden der afsiges en ny dom. Endelig fremgår det af *stk. 2, sidste pkt.*, at der ikke kan idømmes en mere indgribende foranstaltning end ved den tidligere dom, medmindre betingelserne for genoptagelse efter § 578 er til stede. Denne sidste del af bestemmelsen skal ses i sammenhæng med forslaget om at indføre forbud mod "reformatio in pejus" (dvs. "ændring til skade"), jf. herved betænkningens afsnit XI, kap. 1.3.8. og 1.3.10., samt i øvrigt lovudkastets §§ 534, stk. 2, 537, 546, stk. 2, 548 og 557, stk. 2, og bemærkningerne hertil.

Ankesagens behandling i øvrigt

Til § 559

Bestemmelsen foreslår, at der for landsrettens behandling af ankesager i øvrigt skal gælde samme regler som i 1. instans. Det følger heraf bl.a., at der ikke kan domfældes for noget forhold, der ikke er omfattet af tiltalen, men at det påtalte forhold dog kan henføres under en anden bestemmelse end ved den indankede dom, ligesom tiltalen kan fraviges med hensyn til biomstændigheder så som tid og sted mv., hvis retten med sikkerhed skønner, at tiltalte også med en sådan afvigelse har haft tilstrækkelig adgang til at forsvare sig. I modsat fald skal der, inden den afvigende bedømmelse lægges til grund for domfældelsen, gives parterne lejlighed til at udtale sig, ligesom sagen efter omstændighederne skal udsættes på varetagelsen af forsvaret, jf. i det hele § 474, stk. 2. En tilsvarende ordning gælder også i Danmark, jf. den danske retsplejelovs § 960, stk. 3, 1. pkt., jf. § 965, stk. 1, samt § 965, stk. 2, jf. § 908, stk. 3 og 4.

Henvisningen indebærer i øvrigt, at en ankesag kan behandles i tiltaltes fravær i samme omfang som i 1. instans. Tiltalte vil være forpligtet til at være personligt til stede efter forkyndt tilsigelse, ligesom politiet skal sørge for, at en frihedsberøvet tiltalt bringes til stede. En tiltalt vil også kunne anholdes til brug for en ankesags behandling. Som følge af mulighederne for at afvise tiltaltes bevisanke, hvis denne ikke møder, og af muligheden for at behandle en udmålingsanke uden tiltaltes tilstedeværelse, vil det dog kun være yderst sjældent, at en tiltalt skal anholdes til en ankesag. Det kan komme på tale, hvis landsretten finder, at der ved sagens behandling i 1. instans er begået åbenbare og væsentlige fejl med virkning til skade for tiltalte, og at tiltaltes personlige tilstedeværelse må anses som påkrævet for at få sagen tilstrækkelig oplyst. Som altovervejende hovedregel forudsættes anholdelse af tiltalte dog kun at kunne komme på tale i tilfælde af bevisanke, der er iværksat på anklagemyndighedens initiativ, og hvor tiltaltes tilstedeværelse må anses som påkrævet for at få sagen tilstrækkeligt oplyst.

Henvisningen gælder også reglerne for domfældtes tilstedeværelse i 1. instans i sager om ændring af en tidligere idømt foranstaltning. Selv om spørgsmålet foreslås reguleret ved samme regler i 1. og 2. instans, forventes det, at der oftere kan være behov for den dømtes tilstedeværelse i 1. instans, end det er tilfældet ved ankebehandlingen af sagen.

Vejledning om appel

Til § 560

Ved bestemmelsen foreslås som noget nyt indført en udtrykkelig pligt for forsvareren at vejlede tiltalte, om denne bør søge tilladelse til anke til Højesteret, og at bistå tiltalte hermed. Bestemmelsen svarer til reglen i § 477, stk. 2, hvorefter der foreslås at skulle gælde en tilsvarende pligt for den forsvarer, der har bistået tiltalte i 1. instans, til at yde vejledning og bistand i forbindelse med spørgsmålet om anke til Grønlands Landsret

Sagsomkostninger

Til § 561

Det foreslås ved *stk. 1*, som er ny, at reglerne for afholdelse af sagens omkostninger efter § 478 skal finde tilsvarende anvendelse ved landsretten – dvs. at omkostningerne, herunder nødvendige omkostninger til transport og overnatning mv. for tiltalte – afholdes af det offentlige, men kan pålægges den tiltalte, der findes skyldig, hvis særlige omstændigheder taler derfor, jf. nærmere bemærkningerne til den nævnte bestemmelse.

Omkostninger til transport og overnatning mv. for tiltalte forudsættes for landsrettens vedkommende kun afholdt af det offentlige, hvis tiltaltes tilstedeværelse må anses som nødvendig for at få sagen tilstrækkeligt oplyst eller for at varetage tiltaltes interesser eller udgifterne i øvrigt ikke overstiger det, som, under hensyn til betydningen af sagen eller til tiltaltes interesse i at være til stede, må anses som rimeligt.

Da ankesager, der ikke omfatter beviserne for tiltaltes skyld, i henhold til § 555 kan behandles, selv om tiltalte ikke møder, forudsættes der herefter kun undtagelsesvis at kunne blive tale om at afholde omkostningerne til tiltaltes fremmøde i sådanne sager. For ankesager, der omfatter bedømmelsen af beviserne for tiltaltes skyld, må det afhænge af sagens karakter og omstændighederne i øvrigt, om det offentlige skal påtage sig de omkostninger, som måtte være forbundet med tiltaltes fremmøde under domsforhandlingen ved landsretten, eller om tiltaltes adgang til at udtale sig skal sikres på anden måde – f.eks. ved at sætte landsretten på det sted, hvor tiltalte bor eller opholder sig eller, eller ved at indkalde tiltalte ved sit hjemting forud for domsforhandlingen, eller ved at lade retsmødet foregå under anvendelse af videokonferenceudstyr eller andet teknisk udstyr, jf. herved §§ 463 og 464. Hvis anke er sket på tiltaltes initiativ, kan det offentliges afholdelse af tiltaltes udgifter til transport og overnatning mv. eventuelt ske med forbehold om, at tiltalte kan pålægges selv at betale de pågældende omkostninger, hvis vedkommende findes skyldig, jf. § 478, stk. 2. En sådan tilkendegivelse bør dog formentlig kun fremsættes i tilfælde, hvor tiltaltes anke af sagen ikke forekommer rimeligt begrundet, idet fremgangsmåden i modsat fald kan medføre, at tiltalte føler sig nødsaget til at tilbagekalde en i øvrigt velbegrundet anke.

Bestemmelsen i *stk. 2*, der er ny, fastslår, at landsrettens prøvelse i ankesager omfatter omkostningsafgørelser, der er truffet i 1. instans, for så vidt afgørelsen afhænger af ankesagens udfald eller er særligt inddraget under anken. Bestemmelsen svarer til gældende praksis, ligesom en lignende bestemmelse fremgår af den danske retsplejelovs § 1013, stk. 1, 1. pkt.

Anke til Højesteret

Til § 562

Bestemmelsen, der indeholder reglerne for anke af Grønlands Landsrets domme til Højesteret, erstatter reglerne efter retsplejelovens kapitel 6, § 22, jf. § 21 a, stk. 2, 2. pkt., samt stk. 3 og

4. Indholdet af bestemmelsen svarer i det væsentlige til den gældende ordning, jf. også betænkningens afsnit XI, kap. 1.3.2.

Af *stk. 1* fremgår det, at domme, der er afsagt af Grønlands Landsret, ikke kan ankes, men at Procesbevillingsnævnet dog kan meddele tilladelse til anke, hvis sagen er af principiel karakter, eller særlige grunde i øvrigt taler derfor. Dette svarer til ordningen i dag, ligesom det også er i overensstemmelse med ordningen i Danmark, jf. herved den danske retsplejelovs § 966.

Ansøgning om tilladelse til anke til Højesteret foreslås i henhold til *stk. 2* at skulle indgives inden 4 uger efter dommens afsigelse. Er der efter § 472, stk. 3, 3. pkt., krav om forkyndelse af dommen, foreslås fristen dog for tiltaltes vedkommende at skulle regnes fra forkyndelsen. Princippet bag denne ordning svarer i det væsentlige til ordningen i dag. I øvrigt foreslås det, at ansøgningen ligesom i dag kan indgives til landsdommeren, der forinden videresendelsen til Procesbevillingsnævnet afgiver en udtalelse i sagen. Ansøgningen foreslås dog også at kunne indgives direkte til Procesbevillingsnævnet, der i så fald indhenter en udtalelse fra landsdommeren om sagen. Formålet med landsdommerens udtalelse er den samme som for civile sager, jf. herved bemærkningerne til § 513. For ansøgninger, der indgives efter ansøgningsfristens udløb foreslås det i henhold til bestemmelsen, at Procesbevillingsnævnet undtagelsesvis kan meddele tilladelse, hvis ansøgningen indgives senere end de 4 uger, men inden 1 år efter dommens afsigelse. Udkastet, der svarer til ordningen efter den danske retsplejelovs § 966, stk. 1, sidste pkt., indebærer en mindre ændring af den gældende ordning, idet der efter de nuværende regler ikke gælder en længstefrist for Procesbevillingsnævnets imødekommelse af for sent indkomne ansøgninger, jf. herved retsplejelovens kapitel 6, § 22, jf. § 21 a, stk. 4, jf. § 5, stk. 2, 2. pkt.

Til § 563

Bestemmelsen fastsætter reglerne for ankesagens behandling ved Højesteret, når først sagen er indbragt. Ligesom ved den gældende ordning efter retsplejelovens kapitel 6, § 22, jf. § 21 a, stk. 3, 2. pkt., foreslås det, at behandlingen skal ske i overensstemmelse med reglerne i den danske retsplejelov. Som noget nyt foreslås det dog udtrykkeligt anført, at reglerne i den danske retsplejelov finder anvendelse med de ændringer, der følger af forholdenes forskellighed. Det forudsættes således, at Højesteret i nødvendigt omfang tager hensyn til sin stilling som en del af den særegne grønlandske retspleje og herunder bl.a. anvender både grønlandsk og dansk som retssprog, hvis det er nødvendigt. For nærmere oplysninger om baggrunden for de stillede forslag henvises i øvrigt til betænkningens afsnit XI, kap. 1.3.14.

Ligesom efter den gældende ordning følger det af henvisningen til den danske retsplejelov, at Højesteret ikke kan foretage en selvstændig bedømmelse af beviserne for tiltaltes skyld, jf. herved den danske retsplejelovs § 945.

Til §§ 564-576

I modsætning til hidtil, hvor der efter retsplejelovens kapitel 6, § 14, stk. 2, jf. § 1, stk. 3, som hovedregel ikke har været adgang til kære, foreslås kæreinstituttet indført som en mere almindelig del af den grønlandske retsplejeordning, jf. herved betænkningens afsnit XI, kap. 1.3.3. Som en konsekvens heraf foreslås det, at loven skal indeholde særskilte bestemmelser om kære som en særlig form for appel, der som hovedregel behandles på skriftligt grundlag. De foreslåede bestemmelser svarer i vidt omfang til forslagene for kære af civile sager, jf. herved lovudkastets §§ 515-525.

Kære

Til § 564

Bestemmelsen, som er ny, hjemler adgangen til kære.

Ved *stk. 1* foreslås det således, at beslutninger, der er truffet af en kredsret eller af Retten i Grønland, kan kæres til Grønlands Landsret, medmindre andet er bestemt ved lov. Da retsplejen foreløbig er et rigsanliggende, og idet retten til at få prøvet en afgørelse i 2 instanser må anses som en væsentlig del af retsplejeordningen, er begrebet "lov" anvendt som udelukkende omfattende rigslovgivningen. Retten til kære foreslås således ikke at kunne afskæres ved bestemmelser herom i landstingslove eller landstingsforordninger. Reglen svarer i øvrigt til den danske retsplejelovs § 968, stk. 1.

Af *stk. 2* fremgår det, at retten til kære tilkommer enhver, som beslutningen indeholder en afgørelse overfor. Dette gælder ligeledes efter den danske retsplejelovs § 968, stk. 1.

Ved *stk. 3* foreslås indført en bestemmelse, hvorefter beslutninger, der træffes under domsforhandlingen eller dens forberedelse, ikke kan kæres, medmindre afgørelsen er af en sådan karakter som nævnt i bestemmelsens *nr. 1-7*. Udkastet svarer til ordning, som i henhold til den danske retsplejelovs § 968, stk. 2, praktiseres i Danmark, og har ligesom den danske ordning til formål at sikre domsforhandlingens hurtige gennemførelse. Et kæremål medfører således heller ikke udsættelse af sagen, medmindre retten tillægger det opsættende virkning efter § 569.

Af *stk. 4* fremgår det, at afgørelser, der er truffet under sagen, ikke kan kæres af en part, efter at der er afsagt dom i sagen. Påklage af sådanne afgørelser må således ske i forbindelse med en eventuel anke af sagen, jf. herved den tilsvarende ordning efter den danske retsplejelovs § 968, stk. 1. Ud fra samme princip foreslås det efter *stk. 5*, at landsretten kan ophæve en allerede iværksat kære, såfremt det spørgsmål, afgørelsen angår, kan inddrages under en senere anke af sagen.

Kærefrist

Til § 565

Bestemmelsen fastsætter regler om fristen for kære, der hidtil har været bestemt af ankefristen ifølge retsplejelovens kapitel 6, § 17. Spørgsmålet om kærefrist er omtalt under betænkningens afsnit XI, kap. 1.3.5.

I *stk. 1* foreslås kærefristen ligesom ankefristen at skulle være 14 dage, der regnes fra den dag, hvor afgørelsen er truffet. Dette svarer til kærefristen efter den danske retsplejelovs § 969, stk. 1. Er afgørelsen truffet uden kærendes tilstedeværelse, og uden at vedkommende på forhånd har fået meddelelse om tidspunktet for afgørelsen, foreslås fristen dog at skulle regnes fra den dag, hvor meddelelse om afgørelsen kan antages at være kommet frem til den pågældende, jf. *stk. 2*.

Iværksættelse af kære

Til § 566

Bestemmelsen, som er ny, indeholder reglerne for iværksættelse af kære.

Det foreslås herom ved *stk. 1*, at kære skal ske ved mundtlig anmodning eller ved indlevering af et kæreskrift med 1 genpart til den ret, der har truffet afgørelsen. Den mundtlige anmodning forudsættes at kunne ske telefonisk, således at postgangen ikke er til hinder for at overholde kærefristen, jf. herved også betænkningens afsnit XI, kap. 1.3.9.

For sigtedes vedkommende foreslås kære i henhold til § 567 tillige at kunne ske over for politiet eller en kommunefoged på et hvilket som helst sted i landet, jf. nærmere bemærkningerne til denne bestemmelse.

Et kæreskrift skal i henhold til *stk. 2* indeholde den kærendes påstand og om nødvendigt en angivelse af baggrunden for kærendes påstand. Fremsættes kæren mundtligt noteres disse oplysninger i retsbogen.

Hvis afgørelsen ikke omgøres, jf. §§ 110 og 150, stk. 2, foreslås det ved *stk. 3*, at retten straks fremsender kæresagen til landsretten, vedlagt det under *nr. 1-3* nævnte materiale. Er kære sket under domsforhandlingen, der fortsætter, kan de originale akter ikke undværes. I så fald vedlægges de nødvendige akter i kopi, jf. *nr. 3*.

Endvidere foreslås det ved *stk. 4*, at retten kan vedlægge en erklæring om kæren. Udkastet ifølge stk. 3 og 4 svarer til ordningen efter den danske retsplejelovs § 971, stk. 1.

Til § 567

Ved bestemmelsen, som er ny, foreslås det, at kære fra sigtedes side også skal kunne iværksættes ved mundtlig – herunder telefonisk – tilkendegivelse eller ved indlevering af et kæreskrift med 1 genpart til politiet eller en kommunefoged, jf. herved betænkningens afsnit XI, kap. 1.3.9. Udtrykket "politiet" er anvendt som en samlet betegnelse for politiet og anklagemyndigheden. Foruden at kunne iværksættes ved en mundtlig eller skriftlig henvendelse til en polititjenestemand eller til politistationen i de enkelte byer, kan kære således også ske ved en mundtlig eller skriftlig henvendelse til Politimesterembedet i Nuuk.

Ved modtagelsen af sigtedes mundtlige kære foreslås i henhold til bestemmelsen udarbejdet et notat om modtagelsen med angivelse af kærendes påstand og om nødvendigt baggrunden for kærendes påstand. Notatet eller det modtagne kæreskrift sendes herefter straks til den ret, der har truffet afgørelsen, hvorefter fremgangsmåden i øvrigt foreslås at skulle være den samme som efter § 566, stk. 3 og 4.

For sen kære

Til § 568

Bestemmelsen, der er ny, indeholder regler for virkningen af, at kære først sker efter kærefristens udløb, jf. også betænkningens afsnit XI, kap. 1.3.6.

Hovedreglen herom fremgår af *stk. 1*, hvorefter kære, som sker efter fristens udløb, afvises af landsretten.

Ved *stk. 2* foreslås indført en bestemmelse, hvorefter landsretten kan tillade kære efter kærefristens udløb, såfremt betingelserne efter § 540, stk. 2, er opfyldt. Bestemmelserne i § 540, stk. 3, foreslås også at skulle gælde, hvorefter ordningen for tilladelse til anke og kære efter fristens udløb er den samme.

De stillede forslag svarer i det hele til ordningen efter den danske retsplejelovs § 969, stk. 1, sidste led.

Opsættende virkning

Til § 569

For kriminalsager findes der ikke efter den nuværende retsplejelov regler for, hvorvidt kære har opsættende virkning. For civile sager fremgår det af retsplejelovens kapitel 7, § 3, at kendelser og beslutninger kan fuldbyrdes straks, medmindre andet er bestemt i kendelsen eller beslutningen.

Det foreslås, at kære i kriminalsager ikke skal have opsættende virkning, medmindre andet er bestemt i loven, eller det bestemmes af den ret, hvis afgørelse kæres, eller af landsretten. Udkastet svarer til den bestemmelse, som foreslås indført for civile sager, jf. § 519, ligesom det i det væsentlige svarer til indholdet af den danske retsplejelovs § 969, stk. 2.

Til § 570

I overensstemmelse med ordningen efter den danske retsplejelovs § 969, stk. 3, foreslås det, at kære mod afgørelser, hvorefter der skal gives underretning om indgreb i meddelelseshemmeligheden, jf. § 394, eller om, at materiale, der er tilvejebragt ved et sådant indgreb, skal tilintetgøres, jf. § 396, skal have opsættende virkning.

Kæresagens behandling i øvrigt

Til § 571

Efter bestemmelsen, som er ny, foreslås det, at landsretten giver kæresagens parter meddelelse om modtagelse af kæren og om rettens eventuelle erklæring efter § 566 stk. 4. I overensstemmelse med ordningen for kære af civile sager efter § 520 foreslås det således, at kæresagens behandling i det hele forestås af landsretten, når sagen først er modtaget fra retten i 1. instans.

Til § 572

Bestemmelsen, der er ny, indeholder reglerne for kæresagens videre behandling ved landsretten.

Af *stk. 1* fremgår det, at kæresagens parter har adgang til at indsende skriftlige udtalelser til landsretten. Landsretten fastsætter en frist for indgivelsen heraf, således at udtalelser, der fremkommer efter denne frist, kun tages i betragtning, hvis der endnu ikke er truffet afgørelse i sagen. Vedrører kæren en beslutning, der ikke kan kæres efter § 564, stk. 3-5, kan landsretten straks afvise kæremålet.

Stk. 2 indeholder en bestemmelse, hvorefter landsretten kan beslutte, at en sigtet eller en anden part i kæresagen, der skønnes ude af stand til at formulere sig skriftligt i sagen, skal indkaldes til den ret, hvor det findes mest hensigtsmæssigt, for at afgive en mundtlig udtalelse. Formålet med bestemmelsen er at bistå den part, som skønnes ude af stand til at formulere sig skriftligt.

Stk. 3 indeholder en bestemmelse, hvorefter landsretten kan indhente yderligere oplysninger eller erklæringer fra kæresagens parter eller fra den ret, der har truffet afgørelsen, og herunder kan træffe beslutning om bevisførelse til brug for kæresagen.

Udkastet svarer i det hele til den foreslåede ordning for kære i civile sager, jf. § 521, ligesom den i vidt omfang svarer til ordningen i Danmark, jf. herved den danske retsplejelovs §§ 971, stk. 2, og 972, stk. 1.

Til § 573

Bestemmelsen, som er ny, fastslår grundlaget og formen for landsrettens afgørelse i kæresager.

Af *stk. 1* fremgår det således, at afgørelsen træffes på grundlag af det indkomne skriftlige materiale, herunder eventuelle retsbogsudskrifter vedrørende de parts- eller vidneforklaringer mv., der er afgivet til brug for kæresagen, og at afgørelsen træffes som en beslutning, der skal begrundes.

Ved *stk. 2* foreslås det, at landsretten, hvor særlige grunde taler for det, kan bestemme, at sagen skal behandles mundtligt, jf. den tilsvarende bestemmelse efter den danske retsplejelovs § 972, stk. 2, 1. led.

Udkastet svarer i det hele til den foreslåede ordning for kære i civile sager, jf. § 522.

Til § 574

Bestemmelsen, som er ny, foreskriver, at der for kæresagens foretagelse i øvrigt gælder samme regler som for anke, dog med de ændringer, der følger af forholdenes forskellighed. Udkastet må antages at modsvare den danske ordning, uagtet den danske retsplejelov ikke indeholder en udtrykkelig bestemmelse herom. Udkastet er i øvrigt identisk med den foreslåede ordning for civile sager, jf. § 523.

Kære til Højesteret

Til § 575

Bestemmelsen, som er ny, indeholder regler for spørgsmålet om kære af beslutninger, der er truffet af Grønlands Landsret.

Det foreslås herom ved *stk. 1*, at beslutninger, der er truffet af Grønlands Landsret, ikke kan kæres, men at Procesbevillingsnævnet kan meddele tilladelse til kære til Højesteret, hvis kæren vedrører spørgsmål af principiel karakter, eller særlige grunde i øvrigt taler derfor. Om baggrunden for forslaget, som modsvarer den danske ordning, henvises til betænkningens afsnit XI, kap. 1.3.3.

Henset til postgangen, som for visse områders vedkommende kan gøre det vanskeligt at iagttage en kortere frist, foreslås fristen for at ansøge om kæretilladelse i henhold til *stk. 2* at skulle være 4 uger fra den dag, hvor afgørelsen er truffet. Er afgørelsen truffet uden ansøgerens

tilstedeværelse, og uden at vedkommende på forhånd har været underrettet om tidspunktet for afgørelsen, foreslås fristen dog at skulle regnes fra det tidspunkt, hvor meddelelse om afgørelsen kan antages at være kommet frem til den pågældende. Ordningen for for sent indkomne ansøgninger foreslås udformet i overensstemmelse med den danske, således at Procesbevillingsnævnet undtagelsesvis kan meddele tilladelse, hvis ansøgningen fremkommer senere end 4 uger, men inden 1 år, efter at afgørelsen er truffet, jf. herved den danske retsplejelovs § 973. Fremgangsmåden for indgivelse af ansøgningen foreslås i øvrigt at skulle være den samme som for anke, således at ansøgningen kan indgives til landsdommeren eller direkte til Procesbevillingsnævnet, og således at landsdommeren skal afgive en udtalelse i sagen. Formålet med landsdommerens udtalelse er den samme som nævnt under bemærkningerne til § 524, hvortil henvises.

Til § 576

Bestemmelsen foreskriver reglerne for kæresagens behandling ved Højesteret, når sagen er indbragt. For nærmere oplysninger om indholdet af og formålet med bestemmelsen henvises til bemærkningerne til § 563.

Genoptagelse

Til §§ 577-590

Bestemmelserne om genoptagelse af pådømte kriminalsager findes efter den gældende ordning i retsplejelovens kapitel 6, §§ 23-29. Spørgsmålet om genoptagelse afgøres af landsdommeren, jf. kapitel 6, § 23. Afvises genoptagelse, kan landsdommerens afgørelse indbringes for Den Særlige Klageret, jf. kapitel 6, § 28, stk. 4. De grunde, som kan medføre genoptagelse af sagen, er i øvrigt de samme i Grønland som i Danmark, jf. herved den grønlandske retsplejelovs kapitel 6, §§ 24-25, og den danske retsplejelovs §§ 976-977.

I §§ 577-590 foreslås det af habilitetsmæssige årsager at ændre den gældende ordning således, at landsdommeren ikke længere træffer afgørelse om genoptagelse af pådømte kriminalsager. I stedet foreslås det at henlægge afgørelserne til Den Særlige Klageret, svarende til ordningen efter den danske retsplejelovs kapitel 86. Når bortses herfra medfører lovudkastets bestemmelser ikke væsentlige indholdsmæssige ændringer af den gældende ordning. Betingelserne for at opnå genoptagelse foreslås således opretholdt, så der fortsat er overensstemmelse mellem Grønland og Danmark på området. Lovudkastet indebærer derimod en omfattende sproglig revision, ligesom det er fundet hensigtsmæssigt at medtage en række tilsvarende bestemmelser som efter den danske retsplejelovs kapitel 86. I øvrigt henvises til betænkningens afsnit XI, kap. 2.4.

Til § 577

I *stk. 1* foreslås det at indføre en bestemmelse, hvorefter genoptagelse ikke kan finde sted, før mulighederne for anke er udtømte, eller før en rejst ankesag er afsluttet. En sådan regel fremgår ikke af den gældende retsplejelov, men svarer til den danske retsplejelovs § 978, stk. 1.

Stk. 2, der svarer til den gældende bestemmelse efter retsplejelovens kapitel 6, § 25, stk. 2, og til den danske retsplejelovs § 978, stk. 2, fastslår, at det ikke er til hinder for genoptagelse, at foranstaltningen er udstået.

Til § 578

Bestemmelsen, der indeholder betingelserne for genoptagelse efter anmodning fra anklagemyndigheden af en pådømt sag, hvor tiltalte er frifundet, svarer med sproglige ændringer til reglerne i retsplejelovens kapitel 6, § 24, stk. 2, og i øvrigt til ordningen efter den danske retsplejelovs § 976, stk. 1.

Til § 579

Bestemmelsen, der indeholder betingelserne for genoptagelse efter anmodning fra anklagemyndigheden i de tilfælde, hvor tiltalte påstås at have gjort sig skyldig i en væsentlig større forbrydelse, end vedkommende er dømt for, svarer med sproglige ændringer til retsplejelovens kapitel 6, § 24, stk. 2, og i øvrigt til ordningen efter den danske retsplejelovs § 976, stk. 2.

Til § 581

Stk. 1, der indeholder betingelserne for genoptagelse af en pådømt sag, hvor tiltalte er fundet skyldig, svarer med sproglige ændringer til retsplejelovens kapitel 6, § 25, og i øvrigt til ordningen efter den danske retsplejelovs § 977, stk. 1. Det foreslås dog, at anmodning om genoptagelse af sådanne sager kan fremsættes ikke alene af domfældte, men også af anklagemyndigheden. Dette fremgår ikke af ordlyden af hverken den nuværende grønlandske eller danske bestemmelse, men antages dog at være gældende, hvorfor det udtrykkeligt er medtaget i bestemmelsen.

I *stk. 2* foreslås det, at § 533, stk. 1 og stk. 2, 1. pkt., skal finde tilsvarende anvendelse for adgangen til at fremsætte anmodning om genoptagelse – dvs. at anmodning om genoptagelse kan fremsættes også af forældremyndighedens indehaver, hvis domfældte er under 18 år, og af domfældtes ægtefælle, samlever, slægtninge i op- eller nedstigende linie eller søskende, hvis tiltalte er afgået ved døden, men ved dommen er idømt en frihedsberøvende foranstaltning. En sådan ordning gælder ikke i dag, men svarer til ordningen efter den danske retsplejelovs § 977, stk. 2.

Til § 582

Bestemmelsen, der ikke findes tilsvarende efter den nuværende retsplejelov, svarer til den danske retsplejelovs § 977, stk. 3.

Til § 583

I *stk. 1*, der erstatter den gældende retsplejelovens kapitel 6, § 23, foreslås det, at spørgsmålet om genoptagelse skal afgøres af Den Særlige Klageret. Dette indebærer en ændring af den gældende ordning, hvor afgørelsen træffes af landsdommeren, hvis afvisning af at tillade genoptagelse dog kan indbringes for Den Særlige Klageret, jf. retsplejelovens kapitel 6, § 28, stk. 4. Forslaget om at ændre ordningen skyldes habilitetsmæssige hensyn.

Stk. 2-4, der erstatter retsplejelovens kapitel 6, § 26, indeholder regler for fremgangsmåden mv. ved fremsættelse af anmodning om genoptagelse.

Det foreslås ved *stk. 2*, at anmodning om genoptagelse skal fremsættes ved en skriftlig ansøgning, der indgives til landsdommeren, som forinden videresendelsen til Den Særlige Klageret afgiver en udtalelse i sagen. Ansøgningen foreslås dog også at kunne indgives direkte til klageretten, der i så fald indhenter en udtalelse fra landsdommeren om sagen. Formålet med landsdommerens udtalelse er at gøre klageretten opmærksom på sådanne særlige grønlandske forhold, som måtte være af betydning for vurderingen af, om sagen bør genoptages, jf. herved den tilsvarende ordning for Procesbevillingsnævnet.

Stk. 3 indeholder kravene til ansøgningen, som skal angive den dom, der ønskes genoptaget, samt de omstændigheder, som anmodningen støttes på, og de beviser, som menes at burde medføre et andet udfald af sagen. Lignende krav fremgår af den danske retsplejelovs § 979, stk. 2.

Stk. 4 indeholder en bestemmelse, hvorefter domfældte og de personer, der kan anmode om genoptagelse efter § 581, stk. 2, efter anmodning har ret til at få bistand til at udarbejde ansøgningen hos en hvilken som helst ret i landet eller hos politiet eller en kommunefoged. Udtrykket "politiet" er anvendt som en samlet betegnelse for politiet og anklagemyndigheden. Foruden at kunne fremsættes over for en polititjenestemand eller en politistation, kan anmodning om bistand til udfærdigelse af ansøgningen således også fremsættes over for Politimesterembedet i Nuuk. Bestemmelsen har til formål ikke at afskære anmodninger om genoptagelse fra personer, der ikke er i stand til at udfærdige en skriftlig ansøgning. Forslaget skal endvidere ses i lyset af, at der efter den gældende bestemmelse i retsplejelovens kapitel 6, § 26, er adgang til at anmode om genoptagelse mundtligt.

Til § 584

Bestemmelsen, der ikke findes tilsvarende i den gældende retsplejelov, fastslår, at der i tilfælde, som er omfattet af § 581, stk. 1, nr. 3, gælder en frist på 5 år fra dommen er afsagt for at

fremsætte anmodning om genoptagelse. Har domfældte været frihedsberøvet som følge af dommen, kan ansøgning om genoptagelse dog altid fremsættes indtil 2 år efter løsladelsen. De anførte frister angår alene de tilfælde, hvor der søges om genoptagelse under henvisning til, at der foreligger særlige omstændigheder i øvrigt, som gør det overvejende sandsynligt, at beviserne for tiltaltes skyld ikke har været rigtigt bedømt. Bestemmelsen svarer til den danske retsplejelovs § 979, stk. 1, 2. pkt.

Til § 585

Bestemmelsen, der erstatter den gældende regel efter retsplejelovens kapitel 6, § 29, indeholder regler om opsættende virkning i anledning af spørgsmålet om genoptagelse.

Det fremgår herom, at ansøgning om genoptagelse ikke medfører udsættelse eller afbrydelse af dommens fuldbyrdelse, medmindre Den Særlige Klageret bestemmer det, hvilket også gælder, når der er truffet beslutning om genoptagelse efter §§ 578-579. Er der truffet beslutning om genoptagelse efter § 581, skal fuldbyrdelsen altid udsættes eller standses, hvis domfældte anmoder om det. Bestemmelsen svarer til den danske retsplejelovs § 986.

Til § 586

Bestemmelsen, der erstatter reglen efter retsplejelovens kapitel 6, § 28, stk. 3, 1. pkt., indeholder en adgang for klageretten til straks at afvise en anmodning om genoptagelse, såfremt fristen efter § 584 ikke er overholdt, eller der ikke i ansøgningen er angivet en grund, som efter loven kan medføre genoptagelse, eller de påberåbte omstændigheder eller beviser er åbenbart betydningsløse. En lignende bestemmelse gælder efter den danske retsplejelovs § 980.

Til § 587

Bestemmelsen indeholder reglerne for den fortsatte behandling af sager, der ikke straks afvises efter § 586.

For sådanne sager gælder det i henhold til *stk. 1*, at klageretten underretter modparten om anmodningen, ligesom modparten i nødvendigt omfang gives lejlighed til at ytre sig skriftligt eller mundtligt, jf. den tilsvarende bestemmelse efter den danske retsplejelovs § 980, stk. 2.

Ifølge *stk. 2* kan klageretten beslutte, at der skal indhentes yderligere oplysninger til brug for sagen. En eventuel bevisførelse – herunder afhøring af tiltalte eller domfældte og af eventuelle vidner – kan ifølge bestemmelsen ske ved klageretten eller ved den anden ret, hvor det findes mest hensigtsmæssigt. Bestemmelsen fastslår videre, at de almindelige regler for kriminalsagers efterforskning og oplysning i øvrigt finder tilsvarende anvendelse. Bestemmelsen erstatter den lignende regel efter retsplejelovens kapitel 6, § 27, ligesom den modsvarer ordningen efter den danske retsplejelovs § 981, stk. 1.

Stk. 3 indeholder en hjemmel for klageretten til at beskikke en forsvarer, der kan bistå den tiltalte eller domfældte. For de tilfælde, hvor sagen behandles mundtligt, fastsættes det, at der altid skal beskikkes en forsvarer. Bestemmelsen findes ikke tilsvarende efter den grønlandske retsplejelov, men svarer til ordningen efter den danske retsplejelov, jf. herved bestemmelsen i § 731, stk. 1, litra f.

Til § 588

Bestemmelsen, der er ny, indeholder reglerne for klagerettens afgørelse i sagen.

Af *stk. 1* fremgår det, at klagerettens afgørelse i tilfælde af genoptagelse skal lyde på, at en ny domsforhandling skal finde sted.

For tilfælde, hvor domfældte er død, fremgår det af *stk. 2*, at klageretten uden ny domsforhandling enten skal forkaste anmodningen om genoptagelse eller ophæve den omhandlede dom.

Udkastet svarer i det hele til ordningen efter den danske retsplejelovs § 982.

Til § 589

Bestemmelsen, der ikke findes tilsvarende efter den gældende retsplejelov, fastslår, at klagerettens afgørelser er endelige og ikke kan ankes, jf. herved den danske retsplejelovs § 985.

Til § 590

Bestemmelsen, der erstatter reglerne efter retsplejelovens kapitel 6, § 28, stk. 1 og 2, indeholder reglerne for ny domsforhandling i tilfælde af sagens genoptagelse.

Af *stk. 1* fremgår det, at den nye domsforhandling foregår ved den ret, som tidligere har dømt i sagen, og at behandlingen finder sted i overensstemmelse med de almindelige regler for sagens behandling i den pågældende instans. Udkastet svarer til ordningen efter den danske retsplejelovs § 983, 1. og 2. pkt.

Ved *stk. 2* fastsættes det, at ingen dommer eller domsmand, som tidligere har medvirket under sagen, må deltage ved den nye behandling. Dette svarer til den nuværende ordning, ligesom bestemmelsen er identisk med den særlige regel efter den danske retsplejelovs § 983, sidste pkt.

For tilfælde, hvor genoptagelse er besluttet i medfør af § 581, indeholder *stk. 3* en bestemmelse, hvorefter den nye dom ikke må afvige fra den tidligere til skade for domfældte. For tilfælde, hvor genoptagelse er besluttet i medfør af § 579 eller § 580, foreskrives det videre i stk. 3, at afvigelse til skade for tiltalte eller domfældte kun må ske for de punkters vedkommende, som er er omfattet af genoptagelsesgrunden. Bestemmelsen, der svarer til ordningen efter den

danske retsplejelovs § 984, er et udslag af princippet om forbud mod "reformatio in pejus" (dvs. "ændring til skade"), som jf. betænkningens afsnit XI, kap. 1.3.8. og 1.3.10, foreslås indført også i Grønland.

AFSNIT VII
FULDBYRDELSE AF DOMME I KRIMINALSAGER

KAPITEL 45
FULDBYRDELSE AF DOMME I KRIMINALSAGER

Iværksættelse af fuldbyrdelse mv.

Til § 591

Bestemmelsen svarer til den gældende bestemmelse i retsplejelovens kapitel 7, § 25, jf. dog nedenfor om tvangsfuldbyrdelse af sagsomkostninger.

Efter *stk. 1* er det politiets opgave at sørge for, at kriminaldomme bliver fuldbyrdet af rette myndighed. Forvarings-, anstalts- og tilsynsdomme samt domme til samfundstjeneste fuldbyrdes af kriminalforsorgen. Særlige foranstaltninger over for unge og over for sindssyge eller mentalt retarderede lovovertrædere fuldbyrdes af henholdsvis de sociale myndigheder og sundhedsmyndighederne. Bøder og konfiskation fuldbyrdes af politiet selv.

Fuldbyrdelsen kan således ikke iværksættes, før der foreligger en såkaldt "fuldbyrdelsesordre" fra politiet. Fuldbyrdelsesordren udfærdiges ved at give dommen en påtegning om, at den kan fuldbyrdes. Fuldbyrdelsesordren forudsætter, at ankefristen er udløbet, eller ankeafkald er meddelt, således at dommen er endelig, jf. den foreslåede bestemmelse i § 594. Ansøger den dømte Procesbevillingsnævnet om tilladelse til at anke landsrettens dom til Højesteret, jf. den foreslåede bestemmelse i § 562, kan Højesteret beslutte, at fuldbyrdelse af landsretsdommen skal udsættes eller standses, jf. henvisningen i den foreslåede bestemmelse i § 563 til den danske retsplejelov (§ 966, stk. 2). Giver Procesbevillingsnævnet undtagelsesvis tilladelse til anke til Højesteret, skal fuldbyrdelsen udsættes eller standses. Fuldbyrdelsen kan heller ikke iværksættes, hvis den dømte har søgt om benådning eller udsættelse med fuldbyrdelsen med opsættende virkning, jf. de foreslåede bestemmelser i kriminallovens §§ 186 og 187.

Efter *stk. 2* kan bøder, konfiskationsbeløb og – i det omfang den dømte helt undtagelsesvis bliver pålagt det efter den foreslåede bestemmelse i § 478, stk. 2 – sagsomkostninger i kriminalsager fuldbydes efter reglerne om udlæg og tilbageholdelse i løn og andre udbetalinger, jf. de foreslåede bestemmelser i kapitel 45-47. For bøders vedkommende er dette også fastslået i den foreslåede bestemmelse i kriminallovens § 123, stk. 3. Det er politiet selv, der er fogedmyndighed, jf. den foreslåede bestemmelse i § 595, stk. 3.

Efter *stk. 3* skal politiet yde bistand til en forurettet, der ved kriminaldommen er tilkendt erstatning hos den dømte i medfør af den foreslåede bestemmelse i § 333. For disse krav er kredsretten fogedmyndighed, jf. de foreslåede bestemmelser i §§ 595, stk. 1, og 596, stk. 1, nr. 1. Bistanden vil sædvanligvis bestå i på den forurettedes vegne at sende et rykkerbrev til den dømte, hvis den pågældende ikke betaler kravet inden udløbet af den frist, der er fastsat i dommen. Betales kravet fortsat ikke, skal politiet sende kravet til tvangsfuldbyrdelse hos kredsretten.

Er der efter de foreslåede bestemmelser i § 416, stk. 2, eller § 417, stk. 1, 2. pkt., beslaglagt aktiver under efterforskningen, skal disse efter den foreslåede bestemmelse i § 425, stk. 2, i første række anvendes til fyldestgørelse af den forurettedes krav på erstatning. Hvis det konfiskerede beløb giver fuld dækning til den forurettede, er der ikke behov for at opkræve eller inddrive erstatningskravet hos den dømte. Politiet kan – efter rettens bestemmelse, jf. den foreslåede bestemmelse i § 425, stk. 3 – udbetale erstatningsbeløbet direkte til forurettede og fradrage beløbet i de beslaglagte midler.

Tvangsbøder

Til § 592

I bestemmelsen, der er ny, foreslås det, at der bliver mulighed for at gennemtvinge handlepligter i kriminaldomme ved, at retten (i kriminaldommen) pålægger den dømte at betale en tvangsbøde på et bestemt beløb f.eks. pr. dag, uge eller måned, hvis den dømte ikke efterkommer handlepligten inden for den frist, retten har fastsat. En handlepligt kan f.eks. bestå i at nedrive et hus eller fjerne en fysisk indretning, der er ulovlig opført mv.

Bestemmelsen svarer til den danske retsplejelovs § 997, stk. 3.

Tvangsbøden skal kunne inddrives efter samme regler som bøder, jf. § 591, stk. 2.

Efter *stk. 2* tilfalder tvangsbøderne statskassen, medmindre andet fremgår af den øvrige lovgivning (rigslovgivning eller hjemmestyrelovgivning). Det svarer til, hvad der gælder for almindelige bøder, jf. den gældende bestemmelse i kriminallovens § 90, stk. 1, og den foreslåede bestemmelse i kriminallovens § 122, stk. 4.

Fortolkning af domme

Til § 593

I bestemmelsen, der er ny, foreslås, at uenighed om fortolkningen af en kriminaldom, skal kunne forelægges for retten til afgørelse.

Fortolkningsspørgsmålet skal efter *stk. 1* efter anmodning fra den dømte indbringes for den ret, der har truffet afgørelse i 1. instans, selv om det er ankeinstansens dom, som fortolknings-

tvivlen angår. Ved uenighed om beregning af foranstaltningstiden i en anstaltsdom gælder særlige regler om domstolsprøvelse, jf. den foreslåede bestemmelse i kriminallovens § 241, stk. 1, nr. 2. Indbringelse af sagen for retten indebærer ikke, at fuldbyrdelsen skal udsættes, medmindre politiet eller retter bestemmer andet.

Hvis striden drejer sig om, hvorvidt den person, som politiet ønsker at fuldbyrde en foranstaltning over for, er identisk med den person, som er dømt (personforveksling), skal sagen behandles i et offentligt retsmøde, jf. *stk. 2.*

Angår fortolkningsspørgsmålet andet end personforveksling, er det op til retten at afgøre, om sagen kan behandles på skriftligt grundlag, eller om den bør behandles i et offentligt retsmøde, jf. *stk. 3*. Uanset om sagen behandles mundtligt eller skriftligt, skal parterne (dvs. politiet og den dømte) have lejlighed til at udtale sig, inden retten afgør fortolkningsspørgsmålet.

Det følger af den foreslåede bestemmelse i § 47, stk. 3, at der skal medvirke domsmænd ved behandling af fortolkningssagen, hvis der har medvirket domsmænd ved afsigelsen af den dom, der giver anledning til fortolkningsspørgsmålet. Det behøver ikke at være de samme domsmænd, som medvirkede ved behandlingen af den oprindelige sag. Der skal medvirke domsmænd, uanset om sagen er omfattet af § 593, stk. 2 eller stk. 3.

Bestemmelsen svarer til den danske retsplejelovs § 998.

Fuldbyrdelsesfrist

Til § 594

Bestemmelsen svarer i det væsentligste til den gældende bestemmelse i retsplejelovens kapitel 7, § 26.

Efter *stk. 1* kan en kriminaldom ikke fuldbyrdes før ankefristen er udløbet. Efter § 534 er ankefristen 14 dage. En ankedom afsagt af Grønlands Landsret kan fuldbyrdes straks. Ansøger den dømte Procesbevillingsnævnet om tilladelse til at anke landsrettens dom til Højesteret, jf. den foreslåede bestemmelse i § 562, kan Højesteret beslutte, at fuldbyrdelse af landsretsdommen skal udsættes eller standses, jf. henvisningen i den foreslåede bestemmelse i § 563 til den danske retsplejelov (§ 966, stk. 2). Giver Procesbevillingsnævnet undtagelsesvis tilladelse til anke til Højesteret, skal fuldbyrdelsen udsættes eller standses.

Er den dømte tilbageholdt efter dommen, jf. den foreslåede bestemmelse i § 367, skal dommen efter *stk. 2* fuldbyrdes, så snart det kan konstateres, at dommen er endelig, dvs. når ankefristen er udløbet eller – for ankedomme – straks ved domsafsigelsen.

Det fremgår også af den foreslåede bestemmelse i kriminallovens § 171, stk. 1, at fuldbyrdelsen af foranstaltninger skal iværksættes snarest muligt.

Endelig følger det af *stk. 3*, at fuldbyrdelsen skal udsættes eller standses, hvis Grønlands Landsret efter den foreslåede bestemmelse i § 540 giver tilladelse til anke af en dom efter ankefristens udløb.

Der er ikke fundet tilstrækkeligt grundlag for at opretholde adgangen til i dommen at fravige lovens fuldbyrdelsesregler. Den foreslåede bestemmelse svarer på dette punkt til den danske retsplejelovs § 999.

AFSNIT VIII
TVANGSFULDBYRDELSE

KAPITEL 46
FOGEDMYNDIGHEDEN

Til § 595

Bestemmelsen fastsætter fordelingen af fogedkompetencen mellem kredsretterne, de kommunale pantefogeder, politiet og Retten i Grønland. Om baggrunden for den foreslåede fordeling henvises i øvrigt til afsnit XI, kap. 3.3.2.

KAPITEL 47
TVANGSFULDBYRDELSE

Grundlaget for tvangsfuldbyrdelse

Til § 596

Stk. 1, nr. 1-4, er en videreførelse af de gældende regler i kapitel 7, § 1, stk. 1, nr. 1-4, idet det dog i stk. 1, nr. 3, præciseres, at bestemmelsen også omfatter domme og afgørelser fra færøske domstole og myndigheder.

Stk. 1, nr. 5, om udenretlige forlig er ny og svarer til den danske retsplejelovs § 478, stk. 1, nr. 4. Forliget skal indeholde en udtrykkelig bestemmelse om, at det kan danne grundlag for tvangsfuldbyrdelse.

Stk. 1, nr. 6, om gældsbreve er også ny og svarer til den danske retsplejelovs § 478, stk. 1, nr. 5. Et gældsbrev er en ensidig, i hovedsagen ubetinget erklæring om at skylde en sum penge. I modsætning til en gensidigt bebyrdende kontrakt vil et gældsbrev således i almindelighed blive udstedt på et tidspunkt, hvor skyldnerens forpligtelse ikke (mere) er afhængig af modydelser eller andre forudsætninger. Det kan dog forekomme, at udstederen af gældsbrevet senere får den opfattelse, at han eller hun ikke skylder det pågældende beløb, f.eks. på grund af mangler ved leverede varer eller lignende, eller at udstederen gør gældende, at gældsbrevet er blevet indfriet, men blot ikke blevet udleveret. Skyldneren må da gøre sin indsigelse gæl-

dende over for fogeden. Undertiden kan indsigelsen straks forkastes, f.eks. fordi den hviler på en urigtig forståelse af retsreglerne, eller fordi gældsbrevsindehaveren bestrider at have modtaget betaling, og udstederen må erkende, at han ikke har kvittering eller andet bevis for, at betaling har fundet sted. Kan fogeden derimod ikke tage stilling til, om beløbet skyldes eller ikke, skal udlæg nægtes, jf. § 606, stk. 2, og gældsbrevsindehaveren må da på sædvanlig måde søge dom over udstederen. Gældsbrevet skal være forfaldet for at kunne tvangsfuldbyrdes. Det er uden betydning, på hvilken måde forfaldstiden er indtrådt. Kan fogeden ikke afgøre, om kravet er forfaldent, skal udlæg nægtes, og spørgsmålet eventuelt prøves under sædvanlig retssag. Gældsbrevet skal indeholde en udtrykkelig bestemmelse om, at det kan danne grundlag for tvangsfuldbyrdelse.

Stk. 1, nr. 7, om veksel- og checkkrav er ny og svarer til den danske retsplejelovs § 478, stk. 1, nr. 7. Bestemmelsen omfatter de egentlige vekselretlige krav, dvs. krav, som stiftes umiddelbart ved en underskrift på vekslen. Bestemmelsen omfatter ligeledes checkindehaverens krav mod udstederen m.fl. efter checklovens regler. Bestemmelsen giver ikke banken adgang til at foretage udlæg hos kontohaveren for indløste dækningsløse checks. Sådanne krav må først fastslås ved dom i en civil retssag.

I *stk. 1, nr. 8*, foreslås, at retsafgørelser, der kan tvangsfuldbyrdes i den øvrige del af riget, også skal kunne tvangsfuldbyrdes i Grønland. Der kan f.eks. være tale om retsafgørelser truffet i de øvrige nordiske lande. Sådanne afgørelser kan efter den gældende ordning fuldbyrdes med landsdommerens godkendelse.

Stk. 2 er enslydende med kapitel 7, § 1, stk. 2, bortset fra, at det geografiske tilknytningsmoment i nr. 5 ændres fra i "Danmark" til "den øvrige del af riget". Der henvises til omtalen i afsnit XI, kap. 4.3.3. vedrørende § 596, stk. 1, nr. 3. Stk. 2 vedrører en række krav, som tilkommer det offentlige. Efter § 595, stk. 2, kan udlæg for disse krav foretages af pantefogeder, som beskikkes hertil af kommunalbestyrelsen. Efter § 623 kan der for disse krav – ud over udlæg – også foretages tilbageholdelse i løn mv., der tilkommer skyldneren.

Stk. 3 er enslydende med kapitel 7, § 1, stk. 3. Efter denne bestemmelse kan der for sagsområder, der hører under hjemmestyret, ved landstingslov eller landstingsforordning, fastsættes bestemmelser om tvangsfuldbyrdelse.

Efter *stk. 4* kan der foretages udlæg for krav, som er stiftet i den øvrige del af riget og som i henhold til den der gældende lovgivning er tillagt udpantningsret. Bestemmelsen supplerer stk. 2 og 3, således, at skyldnere ikke ved at flytte til Grønland kan vanskeliggøre inddrivelsen af (typisk offentlig) gæld, som i Danmark eller på Færøerne kan inddrives ved udlæg uden, at der skal foreligge en dom eller forlig mv. som udlægsgrundlag.

Stk. 5 og 6 indeholder supplerende bestemmelser om forholdene for håndpanthavere, pantsættere og kautionister. Bestemmelserne svarer til den danske retsplejelovs § 478, stk. 3 og 4.

Til § 597

Der er i hovedsagen tale om en videreførelse af de gældende bestemmelser om fuldbyrdelsesfrister i kapitel 7, §§ 2-5.

Fristen for beregning af, hvornår fuldbyrdelse kan iværksættes regnes fra den dag, hvor skyldneren er givet underretning. Ved beregningen af fristen medregnes ikke dagen for underretning af skyldner. Er skyldneren f.eks. underrettet en onsdag, er torsdag den første dag ved beregningen af fristen. Fristen udløber herefter den efterfølgende onsdag, når fuldbyrdelsesfristen er fastsat til 7 dage.

Stk. 1 er dog omformuleret i forhold til kapitel 7, § 2, for at tilpasse denne til bestemmelserne i §§ 494 og 499 om ankefrist og opsættende virkning af anke. Anmodning om tvangsfuldbyrdelse kan i almindelighed fortsat først indgives efter udløb af ankefristen, dvs. 4 uger fra domsafsigelsen, jf. §§ 494 og 598.

Efter *stk. 2* kan beslutninger fuldbyrdes straks, medmindre andet er bestemt.

Indenretlig forlig mv. kan fuldbyrdes, når kravet er forfaldet, medmindre andet er bestemt i forliget, jf. *stk. 3*.

Det følger af *stk. 4*, at fristen for fuldbyrdelse på grundlag af private dokumenter er 14 dage efter den dag, da ydelsen kunne kræves betalt, medmindre andet er bestemt i dokumentet. Kortere fuldbyrdelsesfrist end 4 hverdage kan dog ikke aftales. Fuldbyrdelsesfristen for krav, der er omfattet af § 596, stk. 4, (krav, som er stiftet i den øvrige del af riget) er ikke omfattet af bestemmelsen. Hvornår disse krav kan fuldbyrdes afgøres efter den dér gældende lovgivning.

I *stk. 5* foreslås, at bestemmelser om forældremyndighed eller samværsret, der er truffet ved dom eller godkendt af retten eller af overøvrigheden kan fuldbyrdes straks, medmindre andet er bestemt i den afgørelse, som søges fuldbyrdet.

I *stk. 6* bestemmes, at offentlige krav mv., som kan fuldbyrdes i medfør af § 596, stk. 2 eller 3, kan fuldbyrdes 7 dage efter meddelelse om forretningen, jf. § 602. § 597 svarer i hovedsagen til den danske retsplejelovs §§ 480-485.

Til § 598

Bestemmelsen er ny og svarer til den danske retsplejelovs § 486.

Fuldbyrdelse inden for fuldbyrdelsesfristens udløb kan efter omstændighederne kombineres med, at fogeden efter § 602, stk. 2, træffer afgørelse om at undlade forudgående underretning af skyldneren.

Fremgangsmåden

§§ 599-610 om fremgangsmåden ved behandling af fogedsager om udlæg skal gælde ved behandling af alle fogedsager om tvangsfuldbyrdelse, dvs. både udlægssager (§§ 611-622), sager om lønindeholdelse mv. (§§ 622-625) og sager om tvangsfuldbyrdelse af andet end pengekrav (§§ 626-632). I lovudkastet er parterne betegnet som kreditor og skyldner, hvilket er begrundet i ønsket om at undlade at betegne parterne i loven som "rekvirent" og "rekvisitus", når langt de fleste fogedsager handler om tvangsfuldbyrdelse af pengekrav, hvor det er mere naturligt at betegne parterne kreditor og skyldner. I nogle af bestemmelserne om tvangsfuldbyrdelse af andet end pengekrav anvendes betegnelserne "den berettigede" og "den forpligtede", men fællesbestemmelserne i §§ 599-610 gælder som nævnt også i disse sager, uanset de afvigende betegnelser af parterne.

Til § 599

Stk. 1 fastlægger værnetinget for fogedsager og er tilpasset bestemmelserne om stedlig kompetence i civile sager.

I *stk. 2 og 3* er fastsat supplerende værneting for fogedsager, hvor skyldneren ikke har sædvanligt fogedværneting efter stk. 1 i Grønland, eller hvor det er nødvendigt at anmode en anden foged om tvangsfuldbyrdelse, hvis muligheden for fuldbyrdelse ikke skal blive væsentligt forringet.

I *stk. 4* bestemmes det, at en anmodning om en fogedforretning skal vedlægges de oplysninger, der er nødvendige til sagens behandling. Offentligt ejede boligselskaber og realkreditinstitutter kan dog – som efter gældende ret – ved anmodning om udlæg i fast ejendom i henhold til et pantebrev opfylde dette krav ved at fremlægge seneste, ubetalte opkrævning fra kreditor. Anmodningen om tvangsfuldbyrdelse skal indeholde oplysning om ejendommens B-nummer, beliggenhed og art.

Efter bestemmelsens *stk. 5* kan fogeden foretage fogedforretninger uden for retskredsen, når særlige grunde taler derfor. Bestemmelsen, der svarer til § 491, stk. 3, i den danske retsplejelov, giver mulighed for, at fogeden kan foretage tvangsfuldbyrdelse uden for sin egen retskreds. Særlige grunde kan tale for, at fogeden foretager tvangsfuldbyrdelse uden for retskredsen, når der f.eks. må antages at være fare for, at kreditors mulighed for at opnå sikkerhed for sit krav forringes ved en udsættelse af sagen med henblik på henvisning til rette værneting.

Regler om, hvor skyldneren kan tilsiges til at møde i anledning af en fogedforretning, fremgår af udkastets § 602, stk. 3.

Til § 600

Bestemmelsen giver mulighed for at afvise en anmodning om tvangsfuldbyrdelse, hvis fogedretten ikke er kompetent efter værnetingreglerne, hvis der ikke er tilstrækkeligt grundlag for

tvangsfuldbyrdelse, eller hvis anmodningen om tvangsfuldbyrdelse ikke indeholder de nødvendige oplysninger eller ikke er vedlagt de nødvendige dokumenter. Bestemmelsen svarer til den danske retsplejelovs § 489.

Til § 601

Det foreslås i *stk. 1*, at en kreditor, der ikke har fået tilstrækkeligt udlæg til at dække sit pengekrav, først kan anmode om en ny udlægsforretning, når der er forløbet 6 måneder siden sidste udlægsforretning. Fogeden kan også i øvrigt afvise at foretage udlægsforretning hos en skyldner, såfremt fogeden er bekendt med, at der inden for de sidste 6 måneder har været afholdt en forretning, hvor det ikke har været muligt at opnå dækning.

Efter *stk. 2*, gælder dette dog ikke, hvis der er rimelig grund til at antage, at skyldneren ejer aktiver, som der kan foretages udlæg i, eller der i øvrigt foreligger særlige omstændigheder, som gør det rimeligt at afholde udlægsforretning. Denne såkaldte "fredningsregel" svarer til den danske retsplejelovs § 490.

Til § 602

Bestemmelsen vedrører indkaldelse af skyldneren og af kreditor til fogedmødet og retsvirkningerne af udeblivelse. Bortset fra stk. 4, 1. pkt., er bestemmelsen i det hele ny; men den er, hvor andet ikke er bemærket, i det væsentlige i overensstemmelse med gældende praksis, idet politiet som fogedmyndighed har suppleret den grønlandske retsplejelovs bestemmelser med principper fra den danske retsplejelov.

Af *stk. 1* fremgår, at skyldneren som hovedregel skal have underretning om tid og sted for forretningen. Indkaldes skyldneren til møde på fogedens kontor, vil indkaldelsen lyde på et bestemt klokkeslæt, men foretages forretningen uden for kontoret, vil fogeden i reglen på samme tur foretage forretninger adskillige steder, og det vil da være umuligt med samme præcision at angive klokkeslæt, men f.eks. angivelse af en bestemt dags eftermiddag vil være tilstrækkelig. Der kan også i meddelelsen gives udtryk for, at det kun er en mulighed, at forretningen foretages den angivne dag, eller der kan opgives et alternativt tidspunkt for det tilfælde, at forretningen ikke nås den først angivne dag. Stedet for forretningen vil i reglen kunne opgives med bestemthed; men der kan måske undtagelsesvis forekomme tilfælde, hvor det kan være nødvendigt at søge skyldneren eller en bestemt genstand flere steder. Det bør tilstræbes at underrette skyldneren i så god tid, at denne kan nå at betale kreditor før udlægsforretningen eller søge fri fra arbejde.

Foretages forretningen uden for kontoret, skal meddelelsen gøre det muligt for skyldneren enten selv at være hjemme, når fogeden kommer, eller at sørge for, at der er andre til stede, som har kendskab til forholdene. Endelig vil det ubehagelige ved, at fogeden og eventuelt også kreditor forlanger adgang til skyldnerens hus, lejlighed eller værelse, formindskes noget, når skyldneren er forberedt på det.

Der er ikke fastsat nogen bestemt form for meddelelsen efter stk. 1, 1. og 2. pkt., og den kan således også sendes som almindeligt brev. Meddelelsen kan have form af en indkaldelse efter stk. 1, 3. pkt., jf. stk. 3. Er denne indkaldelse lovligt forkyndt, kan bestemmelserne om vidnetvang anvendes, jf. stk. 4.

Er det ikke muligt at underrette skyldneren, fordi det ikke vides, hvor denne opholder sig, og den pågældende heller ikke har angivet en repræsentant, som kan modtage meddelelser på dennes vegne, kan forretningen foretages uden underretning.

Stk. 1 svarer til den danske retsplejelovs § 493, stk. 1.

Det fremgår af *stk. 2*, at fogeden kan undlade underretning, hvis dette findes ubetænkeligt, f.eks. fordi der er givet skyldneren meddelelse om en forretning på dennes bopæl og fogeden derefter modtager endnu en anmodning om udlæg hos samme skyldner for et krav, som ikke kan give anledning til tvivl.

Underretning kan endvidere undlades, hvis det må antages, at muligheden for at opnå dækning ellers vil blive væsentlig forringet. Dette kan enten skyldes, at det er nødvendigt at handle omgående for at skaffe kreditor dækning, således at der ikke er tid til at give underretning, f.eks. hvis skyldneren er ved at forlade landet eller afhænde sine aktiver, eller at der er påviselige grunde til at antage, at netop en underretning vil få skyldneren til at skaffe aktiver af vejen. Hvis underretning undlades af hensyn til fogedforretningens formål, skal fogeden i fogedbogen anføre de omstændigheder, som begrunder, at fogedforretningen foretages uden forudgående underretning. Adgangen til at undlade underretning af hensyn til fogedforretningens formål bør anvendes med varsomhed, og navnlig hvis skyldneren ikke træffes under forretningen, og det ikke vides, om skyldneren har indsigelser mod denne, kan der være grund til at kræve sikkerhedsstillelse af kreditor.

Stk. 2 svarer til den danske retsplejelovs § 493, stk. 2, med tilføjelse af det ovenfor anførte om angivelse i fogedbogen af de omstændigheder, som begrunder, at fogedforretningen foretages uden forudgående underretning.

I *stk. 3* bestemmes, at fogeden kan pålægge skyldneren at møde til fogedforretningen. Indkaldelsen vil i reglen ske til møde på fogedens kontor, men skyldneren kan også indkaldes til at møde andre steder, f.eks. på sin bopæl. Skyldneren kan ikke indkaldes til at møde i andre retskredse end den, hvor denne bor eller opholder sig, eller hvorfra denne driver erhvervsmæssig virksomhed. Varslet fastsættes af fogeden. Indkaldelsen skal indeholde oplysning om de mulige virkninger af udeblivelse. Endvidere skal varslet være angivet, således at skyldneren kan se, om det er overholdt.

Mødepligten er opfyldt, hvis der gives møde for skyldneren ved en rettergangsfuldmægtig, f.eks. et medlem af husstanden. Da det ofte vil være af betydning at få skyldnerens personlige forklaring om f.eks. de økonomiske forhold, kan det i tilsigelsen pålægges skyldneren at møde

personligt. Hvis der da møder en anden, og skyldneren ikke har lovligt forfald, kan fogeden gå frem efter stk. 4.

Stk. 3 svarer til den danske retsplejelovs § 494, stk. 1.

Stk. 4, 1. og 2. pkt., om anvendelse af vidnetvang, hvilket i praksis vil sige anholdelse af politiet med henblik på fremstilling for fogeden, er en videreførelse af kapitel 7, § 21, stk. 2, 2. pkt. Det fremgår udtrykkeligt af stk. 3, at indkaldelsen skal indeholde oplysning om de mulige virkninger af udeblivelse.

Det beror på fogedens skøn i det enkelte tilfælde, om udgående forretning bør forsøges, inden der træffes afgørelse om at anvende vidnetvang. Det er en betingelse for, at reglerne om vidnetvang kan anvendes, at indkaldelsen er korrekt forkyndt, og det af fogeden fastsatte varsel er overholdt. Er det oplyst, at skyldneren har haft lovligt forfald, f.eks. pludselig sygdom, kan der ikke ske fremstilling mv. Er der mødt en rettergangsfuldmægtig for skyldneren, kan skyldneren kun fremstilles mv., hvis vedkommende har været indkaldt til at møde personligt. Fogeden skal, før der træffes bestemmelse om fremstilling, omhyggeligt undersøge, om betingelserne herfor er i orden, og herunder inddrage de hensyn, som er omtalt i bemærkningerne til stk. 5 nedenfor. Der henvises i øvrigt til § 150 om vidnetvang og bemærkningerne til denne bestemmelse.

Stk. 4 svarer til den danske retsplejelovs § 494, stk. 2.

Fremstillingen af skyldneren hos fogeden med politiets bistand mv. er et indgreb i den personlige frihed. Der foreslås derfor i *stk. 5* visse begrænsninger i adgangen hertil. Andre hensyn kan også tale mod politifremstilling. Fremstilling bør i almindelighed ikke ske, hvor der er en særlig grund til at foretage en fornyet indkaldelse af skyldneren, f.eks. fordi denne på en eller anden måde har reageret på den første indkaldelse ved at fremsende et afdrag på skylden eller ved i et brev at komme med indsigelser mod kravet. Ligeledes må det overlades til fogedens skøn, om der bør foretages en udgående forretning, før der eventuelt skrides til politifremstilling af skyldneren. I § 601, er det bestemt, at hvor en udlægshaver ikke har kunnet få fuld dækning, kan denne inden for de følgende 6 måneder kun få afholdt ny udlægsforretning for kravet hos samme foged, såfremt der er rimelig grund til at antage, at skyldneren ejer yderligere aktiver, hvori udlæg kan foretages. Anmodning om udlæg fra andre kreditorer kan også afvises i samme periode. Skyldneren kan altså ikke med korte mellemrum politifremstilles i anledning af samme krav. Sker fremstilling for et krav, som viser sig ikke at bestå, eller uden at de formelle betingelser er opfyldt, sikrer § 609 skyldneren ret til erstatning og forenkler behandlingen af erstatningskravet.

Formålet med at fremtvinge skyldnerens møde hos fogeden er at undersøge, om der er mulighed for tvangsfuldbyrdelse af kravet. Fogeden bør ikke bestemme, at der skal ske politifremstilling, hvis det må anses for overvejende sandsynligt, at der ikke under forretningen kan opnås hel eller delvis dækning af kravet. En sådan antagelse kan bygge på skyldnerens udsagn og fogedens iagttagelser under tidligere fogedforretninger for andre krav. Også andre om-

stændigheder kan gøre det usandsynligt, at skyldneren – ud over, hvad der omfattes af trangsbeneficiet – ejer noget, der kan gøres udlæg i. Et indgreb i skyldnerens personlige frihed bør kun ske, hvor kreditor har en rimelig og betydelig interesse i at høre skyldnerens forklaring om dennes økonomiske forhold. Politifremstilling bør derfor i almindelighed ikke besluttes for meget små krav. Ved vurderingen heraf skal det også indgå, hvor stort et indgreb i skyldnerens forhold en fremstilling vil være i den konkrete situation. I den forbindelse vil navnlig varigheden fra politiets anholdelse og indtil fremstillingen hos fogeden være af afgørende betydning.

Dækningsmulighed kan for offentlige krav bestå i lønindeholdelse selv om skyldneren ikke ejer aktiver, der kan foretages udlæg i. Det kan derfor være relevant at lade skyldneren politifremstille med henblik på at fremskaffe oplysninger om arbejdsgiver.

Stk. 5 svarer til den danske retsplejelovs § 494, stk. 3.

Stk. 6 vedrører de situationer, hvor skyldneren ikke er en fysisk person, men at aktieselskab, en forening eller lignende, f.eks. en selvejende institution. Bestemmelserne om indkaldelse eller politifremstilling af skyldneren kan derfor ikke anvendes direkte. Der er imidlertid det samme behov for at skaffe oplysninger om selskabets eller foreningens økonomiske forhold. Stk. 6 udvider derfor reglerne om personlige skyldnere til at omfatte også sammenslutninger af forskellig art. Selskabets direktør eller foreningens forretningsfører eller den, som udfører lignende funktioner, kan indkaldes. Findes en sådan leder ikke, kan ethvert medlem af bestyrelsen indkaldes. Ved ansvarlige interessentskaber er der sædvanligvis ikke brug for reglen, fordi interessenterne er personligt ansvarlige for interessentskabets gæld.

Stk. 6 svarer til den danske retsplejelovs § 494, stk. 4.

I *stk. 7* foreslås det, at fogeden kan pålægge kreditor at være til stede under fogedforretningen, hvis fogeden finder dette nødvendigt, f.eks. fordi der kommer indsigelser fra skyldneren, fordi der i øvrigt foreligger tvivlsspørgsmål, eller fordi skyldneren forventes at blive frataget besiddelsen af løsøre. Udebliver kreditor, kan fogeden afvise fogedsagen, hvis denne udeblivelsesvirkning har været anført i indkaldelsen af kreditor.

Bestemmelsen i *stk. 8* giver fogeden adgang til at lade et vidne overvære fogedforretningen og bistå fogedretten med en eventuel vurdering. Bestemmelsen svarer til § 491, stk. 4, i den danske retsplejelov.

Til § 603

Efter *stk. 1, 1. pkt.*, kan fogedforretningen foretages, hvis mødet afholdes udkørende på skyldnerens bopæl mv., selv om skyldneren ikke er til stede eller træffes. Efter *2. pkt.* kan udlæg foretages på kontoret uden skyldnerens tilstedeværelse, når der foreligger tilstrækkelige oplysninger om aktiver, som må antages at tilhøre skyldner og kunne gøres til genstand for udlæg for dennes gæld. Som eksempler kan nævnes fast ejendom eller registreret motorkøretøj

(oplysninger fra registreringen). Oplysninger af denne karakter og dokumentation herfor må tilvejebringes af kreditor og eventuelt vedlægges fogedbegæringen. Hensynet til skyldner bør varetages dels gennem oplysning om reglen i indkaldelsen, dels gennem den meddelelse, som skyldner efter § 605, stk. 4, skal have om udlægget. I denne situation bør underretningen altid være skriftlig og indeholde præcis angivelse af, hvad der er foretaget udlæg i, samt oplysning om genoptagelsesreglen i § 608, nr. 1. Foreligger der tilstrækkelige oplysninger, bør fogeden normalt ikke udsætte fogedsagen efter stk. 3. Der må dog tages hensyn til kreditors ønsker, idet anvendelsen af bestemmelsen kan føre til strid om genstanden for udlæg. Udlæg skal i øvrigt foretages efter de almindelige regler, herunder trangsbeneficiet i § 616, stk. 1. Det forudsættes, at udlæg udtrykkeligt foretages med respekt af tredjemands bedre ret. Stk. 1 svarer til den danske retsplejelovs § 495, stk. 1 med de ændringer, som Småsagsudvalget har foreslået heri, jf. betænkning nr. 1341/1997, s. 382-383 og 555.

Foretages fogedforretningen uden skyldnerens tilstedeværelse, er de erklæringer, som tilstedeværende personer afgiver i medfør af *stk. 2* under fogedforretningen efter fogedens opfordring ikke uden videre bindende for skyldneren, medmindre denne har givet fuldmagt. Skyldneren kan, hvis det ønskes, anmode om at få fogedforretningen genoptaget, f.eks. for at gøre brug af sin påvisningsret efter § 605, stk. 2. Stk. 2 svarer til den danske retsplejelovs § 495, stk. 2

Efter *stk. 3* kan fogeden udsætte fogedforretningen, hvis fogeden finder det ønskeligt, at skyldneren er til stede. Udsættelse kan f.eks. ske for at kunne høre skyldneren nærmere om dennes aktiver. Der kan efter omstændighederne også være behov herfor, hvis grundlaget for tvangsfuldbyrdelse er et privat dokument, jf. udkastets § 596, stk. 1, nr. 4-6, og fogeden ønsker at høre, om skyldneren har indsigelser mod dokumentet. Der kan også opstå tvivl om, hvorvidt skyldneren stadig bor på den opgivne adresse. Fogeden kan undertiden ønske at høre skyldnerens forklaring for at få belyst ejerforholdet til tilstedeværende aktiver eller af udtagelsesrettens omfang, jf. § 616, stk. 1. Stk. 3 svarer til den danske retsplejelovs § 495, stk. 3.

Til § 604

Bestemmelsen er ny og svarer til den danske retsplejelovs § 496. Bestemmelsen skal medvirke til at sikre, at andre midler end tvangsfuldbyrdelse anvendes, hvis der er mulighed herfor, f.eks. i form af en afdragsordning.

Til § 605

Efter *stk. 1* skal skyldneren give de oplysninger, som fogeden finder nødvendige til gennemførelse af tvangsfuldbyrdelsen. Bestemmelsen erstatter kapitel 7, § 21, stk. 2, 1. pkt., og svarer til den danske retsplejelovs § 497. Da kreditor normalt ikke har mødepligt, står fogeden for at udspørge skyldneren om dennes økonomiske forhold og mulighed for at betale eller afdrage gælden samt anvise aktiver, der kan foretages udlæg i.

Stk. 1, 1. og 2. pkt., må ikke fortolkes for snævert. Skyldneren har pligt til at konkretisere sine oplysninger således, at de i givet fald kan kontrolleres efterfølgende. Bestemmelsen gælder kun skyldneren. Tredjemand kan derimod indkaldes for fogeden som vidne, f.eks. for at give sådanne oplysninger, som skyldneren ikke vil eller kan give, eller fordi den pågældende antages at besidde effekter, som skyldneren ejer. Bankpersonale kan f.eks. pålægges at afgive vidneforklaring om, hvorvidt skyldneren har aktiver i banken, idet skyldneren har pligt til at oplyse herom. Skyldnerens oplysningspligt vedrører hele husstandens indtægter eller formue, da oplysninger herom kan have betydning for rækkevidden af trangsbeneficiet, jf. § 616, stk. 1, og for bedømmelsen af, om aktiver i hjemmet kan antages at tilhøre andre end skyldneren, og i øvrigt for vurderingen af den pågældendes evne til at overholde en afdragsordning. Usandfærdig forklaring fra skyldneren kan medføre domfældelse for overtrædelse af kriminallovens § 54. Skjuler skyldneren ved sin forklaring ejendele med den følge, at kreditor ikke opnår dækning, kan denne eventuelt også dømmes for skyldnersvig, jf. kriminallovens § 105.

Anvendelse af vidnetvang mod skyldneren for at få denne til at opfylde oplysningspligten må på baggrund af indgrebets karakter og den vurdering, som skal foretages med hensyn til om vidnetvangen skal tages i anvendelse, besluttes af enten en juridisk foged ved Retten i Grønland, hvis denne ret er fogedmyndighed for sagen, eller af en udnævnt kredsdommer. Politiet som fogedmyndighed og de kommunale pantefogeder må i disse tilfælde indbringe sagen for kredsretten.

Efter *stk. 2* har skyldneren eller den, der varetager dennes interesser, jf. § 603, stk. 2, ret til at vælge (påvise) de aktiver, der skal foretages udlæg i. Er de påviste genstande ikke tilstrækkelige til at give dækning for det skyldige beløb med tillæg af eventuelle omkostninger, kan der gøres udlæg i yderligere eller andre formuegenstande. Skyldneren kan med respekt af trangsbeneficiet i § 616, stk. 1, ikke modsætte sig, at udlæg foretages i kontante penge, eller – for krav, der er sikret ved pant – i pantet. Skyldneren kan ikke forlange, at udlæg skal foretages i fast ejendom, behæftede aktiver, aktiver, hvis værdi er usikker, eller aktiver, som det er særlig vanskeligt at opbevare eller afhænde, hvis skyldner ejer andre og til udlæg bedre egnede aktiver, som der kan foretages udlæg i. Da udlæg foretages med henblik på tvangssalg, bør det undgås at foretage udlæg i meget værdifulde aktiver for små krav. Er det muligt at foretage udlæg i f.eks. kontantindeståender i pengeinstitut, andre likvide tilgodehavender, værdipapirer mv. bør dette foretrækkes. Det er fogeden og ikke kreditor, som har udvælgelsesretten, jf. stk. 2, sidste pkt.

I *stk. 3* foreslås, at fogeden kan undersøge skyldnerens husrum og gemmer samt dennes person, hvis sådan undersøgelse er nødvendig for at gennemføre tvangsfuldbyrdelsen. Døre og skuffer mv. må kun brydes op af fogeden, hvis skyldneren ikke er til stede eller nægter selv at åbne. Skyldneren skal selv have lejlighed til at åbne sine døre og gemmer. Tilsvarende gælder om undersøgelse af skyldnerens person. Eventuelle undersøgelser af skyldnerens person bør anføres i fogedbogen. Hvis det er nødvendigt, kan fogeden anvende magt over for skyldneren eller tredjemand, hvis denne søger at hindre fogeden i at undersøge skyldnerens rum og gemmer eller skyldnerens person eller i øvrigt yder fysisk modstand mod fogedforretningens gennemførelse. Hvis det er nødvendigt for at komme til skyldnerens husrum at passere en andens

aflukkede område, bør dette kun ske, hvis denne enten træffes til stede eller på betryggende måde (bevisfast) med rimeligt varsel er blevet underrettet om, at fogeden på et nærmere angivet tidsrum har brug for denne passage og om nødvendigt selv vil skaffe sig adgang. Fogeden kan anvende den magt, der er nødvendig for at gennemføre tvangsfuldbyrdelsen . Politiet yder efter anmodning andre fogedmyndigheder bistand til denne magtanvendelse. Efter *stk. 3, 2. pkt.*, må pantefogeden ikke undersøge skyldnerens person i forbindelse med udlæg, medmindre kredsretten har bemyndiget pantefogeden hertil. Sådan bemyndigelse kan pantefogeden søge indhentet ved kredsretten enten før eller under udlægsforretningen, eventuelt telefonisk.

Som det fremgår af § 602, stk. 7, har kreditor normalt ikke mødepligt, og i visse tilfælde kan fogedforretningen gennemføres uden skyldneres tilstedeværelse, jf. § 603. Af *stk. 4* fremgår, at fogeden skal underrette parter, som ikke har været til stede under fogedforretningen, om, hvad der er foregået. Underretningen bør ske skriftligt.

Af *stk. 5* fremgår, at fogeden har pligt til at bistå og vejlede parter, der ikke er repræsenteret ved advokat. Vejledningen bør være af objektivt indhold og omfatter kun de retsregler, som under de foreliggende forhold kan komme i betragtning. Fogeden kan gøre skyldneren opmærksom på eventuelle mulige indsigelser mod udlægsgrundlaget, men dette har normalt ikke betydning, når udlægsgrundlaget er en dom. Vejledningen omfatter endvidere de fogedretlige regler, herunder retten til at påvise bestemte genstande for udlæg, reglerne om trangsbeneficiet og muligheden for at fastsætte en afdragsordning.

Til § 606

Efter *stk. 1, nr. 1*, kan fogeden udsætte forretningen, hvis et retsforhold, hvis fastsættelse vil få indflydelse på forretningens udfald, er under behandling ved en ret eller en administrativ myndighed, og fogeden kan også udsætte forretningen efter *nr. 2*, hvis der foreligger andre særlige grunde. Hvis der er uenighed om, hvorvidt fogedsagen skal udsættes, træffes afgørelsen herom af kredsdommeren, medmindre Retten i Grønland er fogedmyndighed for sagen.

Fogeden bør ved sin vurdering af, om sagen skal udsættes, blandt andet tage hensyn til, om gennemførelse af fogedforretningen vil medføre uheldige konsekvenser, hvis dommen senere ændres. Efter omstændighederne kan fogeden også udsætte fogedsagen på en afgørelse fra landsretten af en anmodning om tilladelse til at anke efter den almindelige ankefrist, jf. § 498, stk. 2, og på, om landsretten træffer afgørelse om at udsætte fuldbyrdelsen, jf. § 597, stk. 1, 2. pkt. Ansøgning om tredjeinstansbevilling udelukker ikke i sig selv tvangsfuldbyrdelse af landsrettens dom, men vil efter udkastet undertiden give fogeden grund til at udsætte tvangsfuldbyrdelsen eller i det mindste nedlægge forbud mod tvangssalg efter stk. 2.

Anmodes der om tvangsfuldbyrdelse på grundlag af et privat dokument, jf. § 596, stk. 1, nr. 4-6, og verserer der en retssag, hvis udfald vil blive afgørende for eksistensen af det krav, der søges fuldbyrdet, vil der ofte være grund til at udsætte fogedsagen. Tilsvarende kan gælde i tilfælde af behandling af en ansøgning om ophævelse af samværsret. Er flere ligeartede krav rejst for fogeden, og er dennes afgørelse vedrørende et af kravene indbragt for landsretten,

kan behandlingen af de andre krav efter omstændighederne udsættes. I visse tilfælde vil måske også en retssag angående et modkrav, som skyldneren påstår at have, kunne begrunde udsættelse.

Er begge parter enige om at ønske udsættelse, vil udsættelse som regel blive givet. I sager om fuldbyrdelse af domme, der pålægger skyldneren at udføre noget, vil der ikke sjældent blive tale om udsættelse. Af andre grunde kan f.eks. nævnes skyldnerens sygdom eller fravær eller ønske om at få foretaget en undersøgelse med henblik på en stillingtagen til, om udlevering af et barn vil være til alvorlig fare for dets sjælelige eller legemlige sundhed. Fogeden kan efter omstændighederne give en kortere udsættelse af tidspunktet for barnets udlevering eller samværsrettens udøvelse.

Udsættelse efter fogedens bestemmelse har for kreditor den fordel frem for opsættende virkning af anke eller frem for afvisning, at udlæggets prioritet i forhold til andre udlæg stadig regnes fra begæringens indgivelse, jf. udkastets § 612, stk. 3. Kreditor har imidlertid ingen beskyttelse mod, at skyldneren selv forbruger sine midler.

Findes det af hensyn til kreditor betænkeligt blot at udsætte forretningen, kan fogeden efter *stk. 2* i stedet gennemføre fogedforretningen på betingelse af, at kreditor stiller sikkerhed eller bestemme, at tvangssalg ikke skal kunne finde sted, før forholdet er afklaret mv.

Til § 607

Efter *stk. 1* skal politiet eller pantefogeden indbringe sagen for kredsretten, hvis en part eller en tredjemand fremsætter indsigelse mod politiets eller pantefogedens tvangsfuldbyrdelse. De pågældende fogeder skal også indbringe sagen for kredsretten, hvis fogeden finder, at der hersker tvivl om grundlaget for tvangsfuldbyrdelsen, som gør det betænkeligt at foretage denne. Hvis indsigelsen umiddelbart kan afvises, kan fogeden i det første tilfælde gennemføre fuldbyrdelsen, inden sagen indbringes for kredsretten. Fogeden bør kun anvende denne fremgangsmåde med yderste varsomhed, og navnlig kun hvis behandlingen af fogedsagen ellers må forventes at blive illusorisk. Dette ville f.eks. kunne være tilfældet ved systematisk sabotage af den samværsberettigedes krav på samvær med sit barn. Kredsretten behandler som udgangspunkt sagen som andre civile sager efter reglerne i afsnit III, men kredsretten kan i enklere tilfælde beslutte at behandle sagen efter de almindelige fogedregler i afsnit VII.

Der henvises i øvrigt til afsnit XI, kap. 3.3.2.

Efter *stk. 2* kan fogeden ved kredsretten eller Retten i Grønland nægte at efterkomme kreditors anmodning om tvangsfuldbyrdelse, hvis skyldneren eller en tredjemand mod grundlaget for fuldbyrdelsen fremsætter indsigelser, der gør det betænkeligt at fremme fogedsagen efter den bevisførelse, der kan ske ved fogeden, jf. stk. 3 og 4. Foreligger et lovligt fuldbyrdelsesgrundlag ikke, skal fogedsagen afvises. Stk. 2 vedrører derimod den situation, at der foreligger et formelt tilstrækkeligt fuldbyrdelsesgrundlag, men at skyldneren – eller tredjemand – under fogedforretningen kommer med sådanne indsigelser, at fogeden, efter den bevisførelse

som i almindelighed kan finde sted hos fogeden, jf. stk. 5, finder det betænkeligt at foretage tvangsfuldbyrdelse på det foreliggende grundlag. Er indsigelsens rigtighed bevist, skal fogedsagen nægtes at foretage tvangsfuldbyrdelse. Stk. 2 svarer til den danske retsplejelovs § 501, stk. 1.

Efter *stk. 3* kan fogeden ikke prøve indsigelser mod rigtigheden af domme og kendelser og indsigelser mod indenretlige forlig, som angår rettens virksomhed. "Rigtigheden", som fogeden ikke kan prøve, angår den faktiske og retlige bedømmelse af uenigheden. Også udeblivelsesdomme må anses for "rigtige". Kan udeblivelsesdommen imidlertid stadig genoptages, kan fogeden udsætte fogedsagen i medfør af § 606, stk. 1, nr. 2, hvilket bør ske på betingelse af, at anmodning om genoptagelse indgives til den pågældende ret inden en bestem frist. Fogeden skal imidlertid påse, om afgørelsen efter sit indhold kan fuldbyrdes. Fogeden kan også prøve spørgsmålet, om den domfældte, der anmodes om tvangsfuldbyrdelse hos, er den samme som sagsøgte. Fogeden må antages at være både berettiget og forpligtet til om nødvendigt at fortolke de afgørelser mv., der skal fuldbyrdes. Fogeden kan afgøre indsigelser om en voldgiftskendelses gyldighed, jf. voldgiftslovens § 9, stk. 3, som er sat i kraft i Grønland, jf. anordning 461 af 9. september 1975. Fogeden kan derimod som anført ikke efterprøve domstolenes anvendelse af retsplejelov eller lignende under den civile sag, som har ført til den dom, som ønskes fuldbyrdet. Mod retsforlig kan alene fremsættes indsigelser, der ikke støttes på fejl ved rettens handlinger. Der kan derimod frit fremsættes indsigelser mod de private fuldbyrdelsesgrundlag i § 595, stk. 1, nr. 4-6. Som det fremgår af afsnit XI, kap. 3.3.3., er der sammenhæng mellem på den ene side, at visse private dokumenter foreslås at skulle kunne fuldbyrdes og på den anden side adgangen til at få indsigelserne prøvet af fogeden. Stk. 3 svarer til den danske retsplejelovs § 501, stk. 2.

Efter *stk. 4* er der meget strenge betingelser for kunne gøre indsigelser gældende mod fuldbyrdelse på grundlag af veksler og checks. Skyldneren er således, medmindre der er tale om veksler i forbrugerforhold og checks, som er benyttet til at opnå kredit i forbindelse med en forbrugeraftale, jf. herom *stk. 4, nr. 4*, som hovedregel afskåret fra at fremsætte indsigelser vedrørende det retsforhold, der gav anledning til anvendelse af vekslen eller checken. Skyldneren er henvist til efterfølgende at anlægge en almindelig civil erstatningssag mod kreditor, når dennes indsigelser ikke er blevet taget til følge af fogeden. Stk. 4 svarer til den danske retsplejelovs § 501, stk. 3.

Det fremgår af *stk. 5*, at fogeden kan nægte en bevisførelse, som på grund af dens omfang eller beskaffenhed eller af andre særlige grunde bør ske under en almindelig civil sag efter afsnit III. Med bevisførelse er ikke tænkt på den juridiske bedømmelse. Bortset fra fremmed ret og sædvaner kan der ikke føres bevis om jus. Fogeden er derfor i princippet nødt til at behandle indviklede juridiske problemer i samme omfang som under behandlingen af almindelige civile sager. Behandling af modkrav og indsigelser for fogeden foregår efter de regler, som gælder for almindelige civile sager, jf. § 610, stk. 1. Er striden af kompliceret juridisk karakter, kan sagen som andre sager ved kredsretten henvises til behandling ved Retten i Grønland, jf. § 56. Stk. 5 svarer til den danske retsplejelovs § 501, stk. 4.

Efter *stk. 6* træffes fogedens afgørelse efter anmodning ved en beslutning, som skal begrundes, hvilket svarer til den danske retsplejelovs § 501, stk. 5.

Til § 608

§ 608 er en generel bestemmelse om adgangen til under visse vilkår at få genoptaget en fogedsag. Efter bestemmelsen kan en fogedsag genoptages, når parterne er enige herom. Hvis en tredjemand vil blive berørt heraf, kræves også dennes samtykke, hvis vedkommende er indtrådt i sagen. En fogedsag kan også genoptages, hvis fogeden finder det påkrævet. I bestemmelsen er opregnet en række typiske situationer, hvor der kan være behov for en genoptagelse, men bestemmelsen er ikke udtømmende. I praksis kan det navnlig, hvis skyldneren ikke har været til stede under forretningen, være den bedste løsning af konflikten at genoptage fogedsagen og tage stilling til de fremførte indsigelser, hvis fogeden efter fogedmødet modtager en klage over behandlingen af fogedsagen. Kreditor bør i denne situation altid orienteres om sagen. Fogeden har en noget videre adgang til at omgøre sine afgørelser, end retten har i almindelige civile sager.

Til § 609

Bestemmelsen vedrører kreditors og fogedens ansvar for uretmæssig tvangsfuldbyrdelse og omfatter både konkrete økonomiske tab som godtgørelse for tort. Ansvaret for modpartens tab gælder uden hensyn til skyld (såkaldt objektivt ansvar), hvis det viser sig, at grundlaget for fuldbyrdelse ikke var til stede, hvad enten skylddokumentet ikke dækkede over en virkelig fordring, eller fordringen inden fogedforretningen var ophørt ved betaling eller på anden måde. Bestemmelsen bygger således på det synspunkt, at den, som anmoder om tvangsfuldbyrdelse, er nærmest til at sikre sig, at det krav, som søges inddrevet, også består.

Opdages det, inden der foretages udlæg, at kravet ikke består, vil der blandt andet kunne blive tale om godtgørelse for tort, jf. nedenfor. Reglen gælder også ved fuldbyrdelse af andre krav end pengekrav. Tvangsfuldbyrdelse af afgørelser om forældremyndighed eller samværsret vil dog sjældent medføre økonomiske tab, som kan kræves erstattet. En ny afgørelse om disse spørgsmål, der ikke træffes under appel, vil i almindelighed ikke falde ind under reglen, da det er en efterfølgende omstændighed, der bringer kravet til ophør. Krav f.eks. på udøvelse af samværsret bringes først til ophør ved den nye afgørelse, der ophæver samværsretten.

Består fordringen eller kravet, men svigter andre betingelser for fogedforretningen, er kreditor kun ansvarlig, hvis fogeden på grundlag af anmodningen har truffet en eller anden foranstaltning, f.eks. indkaldt skyldneren, ladet denne afhente af politiet, opbrudt en dør, foretaget udlæg eller fjernet aktiver, der er foretaget udlæg i, og kun, hvis der er noget at bebrejde kreditor (såkaldt culpaansvar). Kreditor kan f.eks. have givet urigtige eller ufuldstændige oplysninger til bedømmelse af, om en fordring var forfalden, eller kreditor kan ved en fejl have opgivet fogeden en forkert adresse med den følge, at forretningen går ud over en forkert person.

Har den, som fogedforretningen retter sig imod, selv udvist uagtsomhed, kan der blive tale om bortfald eller nedsættelse af ansvaret efter almindelige erstatningsretlige regler om egen skyld.

Kravet mod den ansvarlige omfatter foruden erstatning for økonomisk skade, som må bevises eller antageliggøres efter sædvanlige erstatningsretlige synspunkter, godtgørelse for tort, sml. herved kriminalretsplejens regler om erstatning for uberettiget anholdelse, jf. §§ 484-491. Godtgørelse for uberettiget politifremstilling bør udmåles efter samme takster som erstatning for uberettiget anholdelse.

Fra tid til anden er der sket beklagelige fejltagelser, hvorved fogeden f.eks. har skaffet sig adgang til en forkert persons rum. I sådanne tilfælde bør der ydes den pågældende erstatning og godtgørelse, så snart fejlen opdages, og uden hensyn til, om fejltagelsen har været undskyldelig. Endvidere kan politifremstilling f.eks. være sket for et krav, som i virkeligheden var betalt, eller stævningsmandens påtegning på en indkaldelse kan have været unøjagtig, således at fogeden med urette har anset indkaldelsen for korrekt forkyndt. Fogeden kan have skaffet sig adgang til en lejlighed eller et hus, hvor ingen var til stede, i den urigtige antagelse, at det var skyldnerens hjem. Erstatning skal da betales for tab, og godtgørelse skal ydes for tort og i tilfælde af frihedsberøvelse for lidelse.

Bærer kreditor ansvaret for fejltagelsen, bør erstatningen endeligt betales af denne. Men for at den skadelidte (skyldneren) ikke skal vente på, at det afklares, om en fejl skyldes fogeden eller kreditor, kan skyldneren efter udkastet, når betingelserne efter 3. pkt. er opfyldt, kræve beløbet af statskassen, der så eventuelt kan gøre regres gældende mod kreditor.

Krav fra tredjemand om, at kreditor skal fralægge sig den berigelse, denne har vundet ved i god tro at søge fyldestgørelse i ting, som tredjemand havde en ret over er ikke omfattet af bestemmelsen. Sådanne krav må gøres gældende ved sædvanlig retssag.

I *stk. 2* bestemmes, at krav på erstatning mv. skal fremsættes over for kredsretten senest 2 måneder efter det tidspunkt, da vedkommende blev i stand til at gøre kravet gældende.

Beror kravet på, at den fordring som søgtes inddrevet, ikke bestod, må dette ofte være fastslået ved endelig dom, før erstatningskrav kan rejses. Har fogeden foretaget en forretning hos en anden end skyldneren, må den forurettede have fået kendskab til fogedforretningen, hvilket, hvis der f.eks. om vinteren er gjort udlæg i genstande i en forkert båd, kan tage lang tid. På den anden side vil bedømmelsen af eventuelle fejl og bevis for deraf følgende skade blive vanskeligere, jo længere tid der går. Efter skal kravet fremsættes over for kredsretten senest 2 måneder efter det tidspunkt, da den skaderamte blev i stand til at gøre kravet gældende. Fristen er kortere end den danske retsplejelovs frist (på 3 måneder), men er fastsat til 2 måneder for at opnå overensstemmelse med fristen for at fremsætte krav om erstatning for uberettiget anholdelse, jf. § 488.

Har kredsdommeren selv handlet som foged i den pågældende sag, må erstatningssagen behandles af en sættedommer. Den omstændighed, at fogedsagen er behandlet af f.eks. en rets-

sekretær ved den pågældende kredsret gør derimod ikke i sig selv kredsdommeren inhabil til at behandle erstatningssagen. Kompetencereglen svarer til, at sager om krav på erstatning for f.eks. uberettiget tilbageholdelse også behandles af en sættedommer ved den kredsret, som tidligere har behandlet kriminalsagen. Kredsrettens afgørelse træffes ved en beslutning, som skal begrundes. Appel til landsretten skal derfor i givet fald ske ved kære.

Bestemmelsen svarer med mindre ændringer til den danske retsplejelovs § 505.

Til § 610

I *stk. 1* foreslås, at udkastets bestemmelser om civile sager, herunder om henvisning, afvisning, tredjemænds ret til at indtræde i en sag, beskikkelse af advokat eller rettergangsfuldmægtig og sagsomkostninger finder tilsvarende anvendelse i fogedsager, herunder ved behandling fogedsager, hvor der fremsættes indsigelser eller modkrav. Praktiske eller juridiske grunde findes ikke at tale for at medtage selvstændige fogedretlige bestemmelser herom.

Stk. 2 er en videreførelse af kapitel 7, § 23 a og har til formål at muliggøre, at hjemmestyret på sagsområder, der hører under hjemmestyret, kan fastsættes supplerende bestemmelser om inddrivelse af fordringer. Bestemmelserne skal ligge inden for rammerne af retsplejelovens fogedretlige regler.

Udlæg

Til § 611

Bestemmelsen, der er ny, svarer til den danske retsplejelovs § 507. Det foreslås, at udlægget skal kunne dække selve kravet, omkostningerne ved fogedsagen og eventuelle udgifter til opbevaring af de genstande, der er foretaget udlæg i.

Det foreslås endvidere i *stk. 2*, at kreditor som udgangspunkt skal have adgang til at begrænse sin anmodning om fuldbyrdelse til alene at angå en del af kravet. Det kan f.eks. være af interesse, hvis der er uenighed om en del af kravet.

I *stk. 3 og 4* er der foreslået regler om vurdering af det udlagte i de tilfælde, hvor det er nødvendigt.

Efter bestemmelsen i *stk. 5* skal fogeden optegne de aktiver, hvori der er foretaget udlæg, og såfremt der foretages vurdering, skal vurderingssummen angives i fogedbogen.

Stk. 5 svarer til § 518, stk. 1, i den danske retsplejelov.

Til § 612

Bestemmelsen vedrører tvangsfuldbyrdelse af pengekrav ved foretagelse af udlæg i skyldnerens formue. *Stk. 1-3* er – bortset fra en sproglig ajourføring – en uændret videreførelse af kapitel 7, § 6, stk. 1-3, og *stk. 4 og 5* er med konsekvensrettelser en videreførelse af kapitel 7, § 6, stk. 4 og 5.

Stk. 6 om forældelse af udlæg i løsøre er derimod ny. Udlæg sker med henblik på tvangssalg, og når der er gået et år, uden at udlægshaveren har taget skridt hertil, foreslås, at udlægget bortfalder. Skyldneren kan således råde frit over tingen, når året er gået. Fristen er knyttet til selve udlæggets foretagelse. Fristen afbrydes ved indgivelsen af anmodningen om tvangssalg til fogeden. Når anmodningen er indgivet, påhviler det fogeden at foretage de fornødne skridt. Forsinkes tvangssalget ved udlægshaverens forhold, må anmodningen om tvangssalg antages at miste sin afbrydende virkning. Udlægget bortfalder ikke, hvis det skyldes anke eller kære eller tredjemand ret, at salget ikke har kunnet afholdes. Kan et tvangssalg ikke afholdes, kan det ikke nytte at indgive anmodning herom – men anmodningen skal indgives inden otte uger efter hindringens ophør.

Til § 613

Bestemmelsen vedrører retsvirkningerne af et foretaget udlæg. Det fremgår af bestemmelsen, at skyldneren er uberettiget til at råde over de udlagte aktiver på en måde, som kan være til skade for udlægshaveren. Dispositioner, som udsætter udlægshaveren for en betydelig risiko for tab af dækningsadgang, er også forbudt. Udlagt løsøre må heller ikke udlånes, hvis det kan vanskeliggøre udlægshaverens mulighed for fyldestgørelse. Skyldneren må derimod godt benytte løsøret på normal vis. Fogeden skal gøre skyldneren opmærksom på, at overtrædelse kan medføre ansvar efter kriminalloven. De konkrete bestemmelser i kriminalloven behøver ikke at blive nævnt, men skyldneren skal gøres bekendt med det kriminalretlige ansvar.

Er skyldneren ikke til stede, kan meddelelsen ske enten ved skriftlig meddelelse eller mundtligt til den, der møder på skyldnerens vegne. Det vil formentlig være praktisk, hvis fogeden anvender en fortrykt, dobbeltsproget blanket, som fogeden på stedet kan udfylde og efterlade med besked om, hvad der er foretaget udlæg i og for hvilken gæld, og med angivelse af det kriminalretlige ansvar for at råde over de udlagte aktiver på en måde, som kan være til skade for udlægshaveren.

Bestemmelsen, som er ny, svarer til den gældende retstilstand og den danske retsplejelovs § 519.

Til § 614

Bestemmelsen regulerer omfanget af udlæg i fast ejendom, registreret skib og luftfartøj. Efter bestemmelsen omfatter udlæg i fast ejendom, medmindre andet fremgår af anmodningen om tvangsfuldbyrdelse, også det løsøre, der hører til ejendommen, jf. pantelovens § 2. Fogeden

foretager kun registrering af tilbehøret, hvis kreditor anmoder om det. Omfatter udlægget tilbehøret, indgår også aktiver af denne beskaffenhed, som senere tilføres ejendommen, under udlægget. Bestemmelsen svarer til den danske retsplejelovs § 518, stk. 2.

Til § 615

Bestemmelsen angår inddrivelse af tilgodehavender ved overdragelse til kreditor af en fordring, som skyldneren har på en anden, jf. udkastets § 612 stk. 2, nr. 2. Fogeden skal blot overgive kreditor omsætningsgældsbrevet. Der kan også være spørgsmål om, at fogeden opbevarer omsætningsgældsbrevet, f.eks. hvis gældsbrevet lyder på et større beløb end det pengekrav, der søges inddrevet. Drejer det sig om andre tilgodehavender, skal fogeden give skyldneren ifølge tilgodehavendet pålæg om at betale til kreditor. Bestemmelsen er – bortset fra en sproglig ajourføring – en uændret videreførelse af kapitel 7, § 7.

Til § 616

Stk. 1 sikrer, at tvangsfuldbyrdelsen sker med rimelig hensynstagen til skyldneren og skyldnerens husstand. Ordene "et beskedent hjem og en beskeden levefod" muliggør også udtagelse af genstande, der er nødvendige til at udøve et erhverv. Skyldneren kan ikke give gyldigt samtykke til udlæg i disse aktiver.

Stk. 2-4 beskytter skyldneren mod tvangssalg af de aktiver, der er foretaget udlæg i, så længe skyldneren overholder en afdragsordning fastsat af fogeden og tiltrådt af skyldneren. Det gælder både ved udlæg i løsøre og ved udlæg i fast ejendom. Afdragsordningens varighed kan ikke overstige 1 år ved udlæg i løsøre, medmindre kreditor samtykker. Bestemmelsen er en uændret videreførelse af kapitel 7, § 8.

Til § 617

Bestemmelsen, der er ny, svarer til den danske retsplejelovs § 512. Det foreslås, at udlæg bl.a. ikke skal kunne foretages i krav på underholdsbidrag og pensioner. Efter *stk. 4* kan der ikke foretages udlæg i løn eller andet vederlag for personligt arbejde, når lønnen eller vederlaget endnu ikke er udbetalt, medmindre der er forløbet mere end 7 dage efter dagen for slutningen af den periode, som lønnen er indtjent i, eller efter at vederlaget er fortjent. Endvidere kan der ikke foretages særskilt udlæg i skyldners krav på leje af fast ejendom før kravet er forfaldent.

Bestemmelserne i *stk. 4 og 5* svarer til § 511, stk. 1 og 2, i den danske retsplejelov.

Til § 618

Bestemmelsen omhandler udlægsfritagelse for visse erstatninger som f.eks. for invaliditet og tab af forsørger. En tilsvarende bestemmelse findes ikke i dag, men der findes at være behov for at kunne fritage de omhandlede former for erstatning fra udlæg. Udkastet svarer til den danske retsplejelovs § 513.

Til § 619

Også denne bestemmelse om udlægsfritagelse er ny. Den svarer til den danske retsplejelovs § 514. Også gaver, som modtageren ikke har til fri rådighed, bør kunne fritages for udlæg efter giverens bestemmelse.

Til § 620

Det foreslås, at nødvendige hjælpemidler og visse genstande, som har en særlig personlig betydning for skyldneren eller dennes husstand, skal være fritaget for udlæg. Bestemmelsen er ny og svarer til den danske lovs § 515.

Til § 621

Den foreslåede bestemmelse svarer til den danske lovs § 516 og giver ret til fritagelse for udlæg i f.eks. forudbetalte godtgørelsesbeløb til vidner, jf. § 160.

Til § 622

Det foreslås, at indgivelse af en anmodning om udlæg som udgangspunkt skal medføre, at forældelse af fordringen afbrydes. Udkastet svarer til den danske retsplejelovs § 527.

Tilbageholdelse i løn og andre udbetalinger

Til § 623

Bestemmelsen vedrører tilbageholdelse i løn og andre indtægter til dækning af skyldnerens gæld navnlig til det offentlige og er for så vidt angår stk. 1, 1. pkt., stk. 2 og stk. 3, en uændret videreførelse af kapitel 7, § 12.

De udbetalinger, som der kan foretages tilbageholdelse i, er for det første løn fra det offentlige og fra private, og tilsvarende for eksempel pensioner og lignende understøttelser, der udbetales af statskassen, kommunale kasser eller private kasser. Det er endvidere udbetalinger af tilgodehavende for salg af produkter.

Efter *stk. 1, 1. pkt.* kan bødekrav som nævnt i kriminallovens § 123 ligeledes tvangsfuldbyrdes ved løntilbageholdelse mv. Bestemmelsen svarer i vidt omgang til den nugældende bestemmelse i retsplejelovens kapitel 7, § 25, stk. 2.

Stk. 2 begrænser tilbageholdelsen til højst en tredjedel af det, der tilkommer skyldneren, efter at kildeskat er fradraget. Hvis der samtidig sker tilbageholdelse for flere krav, skal reglen, om, at der højst kan tilbageholdes en tredjedel, også respekteres. Ved afgørelse om tilbageholdelse

i løn eller i andre udbetalinger skal der altid overlades skyldneren det nødvendige til dennes og husstandens underhold.

Stk. 3 bestemmer, hvordan flere konkurrerende krav skal fyldestgøres af de tilbageholdte midler. Lovgivningen kan bestemme, at bestemte krav, f.eks. underholdsbidrag og skatter, skal dækkes før andre. Ved fordelingen mellem krav med samme prioritet kan fogeden beslutte, at krav, der har afgørende betydning for skyldneren eller skyldnerens husstands eksistensgrundlag, først og fremmest skal fyldestgøres. Dette vil navnlig kunne få betydning i en situation, hvor manglende betaling af et krav vil kunne bevirke, at skyldneren sættes ud af sin bolig eller mister sine erhvervsredskaber.

Til § 624

Bestemmelsen indeholder frister for tvangsfuldbyrdelse gennem løntilbageholdelse mv.

Stk. 2 giver en generel frist for tilbageholdelse. Kravet må ikke have været forfaldet i mere end 5 år. Bestemmelsen er en uændret videreførelse af kapitel 7, § 13.

Til § 625

Bestemmelsen fastslår erstatningspligt for den, der tilsidesætter et pålæg om at tilbageholde udbetalinger og er en uændret videreførelse af kapitel 7, § 14.

Tvangsfuldbyrdelse af andet end pengekrav

Til § 626

Bestemmelsen angår fuldbyrdelse af domme mv., der ikke lyder på betaling af penge. Angår kravet fraflytning af en fast ejendom – f.eks. ved opsigelse/ophævelse af et lejeforhold eller i forbindelse med køb og salg af fast ejendom – eller udlevering af genstande, kan fogeden direkte medvirke til kravets gennemførelse ved at udsætte den pågældende af ejendommen eller fratage den pågældende genstanden. Angår kravet udstedelse eller underskrift af et dokument, kan fogeden underskrive dokumentet. Bestemmelsen er – bortset fra en sproglig ajourføring – en uændret videreførelse af kapitel 7, § 15.

Til § 627

Bestemmelsen angår krav, der ikke kan gennemføres af fogeden som nævnt i § 626. Opfyldelsen af kravet må enten ske ved, at en anden person udfører det, skyldneren skulle udføre, eller ved at kreditors interesse i kravets opfyldelse omsættes i penge. En sådan omdannelse af kravet foretages af kredsretten. Bestemmelsen er – bortset fra en sproglig ajourføring – en uændret videreførelse af kapitel 7, § 16.

Til § 628

Bestemmelsen, der svarer til den danske retsplejelovs § 532, vedrører tilfælde, hvor en person skal undlade noget, f.eks. at bygge et skur. I sådanne tilfælde skal fogeden så vidt muligt hindre, at dette sker, og kan – såfremt det alligevel er sket – tilintetgøre skuret, der er opført i strid med forpligtelsen.

Til § 629

Bestemmelsen i *stk. 1* angår fogedens bistand til at gennemtvinge af offentlige myndigheders afgørelser om forældremyndighed og om samværsret. Bestemmelser herom træffes i Grønland normalt ved dom og vil i så fald kunne fuldbyrdes i medfør af § 596, stk. 1, nr. 1, men der kan tillige være tale om at fuldbyrde afgørelser truffet af Rigsombudsmanden eller godkendt af retten. Fuldbyrdelse kan ikke ske, hvis barnets sjælelige eller legemlige sundhed derved udsættes for alvorlig fare. Der kan efter omstændighederne foretages en børnesagkyndig undersøgelse af barnet til brug for vurderingen heraf, hvis sagen indbringes for kredsretten.

I *stk. 2* foreslås nærmere bestemmelser om, at fogeden kan tilkalde en repræsentant for kommunen og kan give udsættelse.

I *stk. 3* foreslås, at politiet skal indbringe sagen for kredsretten, hvis der bliver tale om at anvende tvangsbøder eller enkelte bøder. Dette forumskift er fundet begrundet i, at det ikke bør være politiet, der selv fastsætter bøder. Selve fogedsagen forbliver hos politiet, mens kredsretten alene skal fastsætte bødernes størrelse og antal.

Udkastet svarer det den danske retsplejelovs § 536.

Umiddelbare fogedforretninger

Til § 630

I *stk. 1* foreslås, at den berettigede skal godtgøre eller sandsynliggøre sit krav for at kunne få gennemført en umiddelbar fogedforretning. Bestemmelsen knytter sig således til udkastets § 521. Udkastet svarer til den danske lovs § 596, stk. 1. Bestemmelsen erstatter bl.a. den gældende retsplejelovs kapitel 7, § 18, 1. og 2. pkt., om udsættelse af lejere pga. huslejerestance mv., men går videre idet den omfatter alle besiddelseskrav efter § 626.

Stk. 2 angår for det første fogedens bistand til forældre og værger, og der vil konfliktens anden part kunne være barnet og andre end forældrene. *Stk. 2, 2. led*, angår fogedens bistand til tvangsmæssige foranstaltninger vedrørende et barn over for forældremyndighedens indehaver efter det sociale udvalgs beslutning om børns ophold. Bestemmelsen er en videreførelse af kapitel 7, § 17, og svarer til den danske lovs § 596, stk. 2.

Til § 631

Den foreslåede bestemmelse, der er ny, vedrører den situation, hvor der fremsættes indsigelser under en umiddelbar fogedforretning. Den regulerer, hvornår der skal ske udsættelse, eller hvornår fogeden skal fremme forretningen eventuelt mod sikkerhedsstillelse. Bestemmelsen svarer til den danske lovs § 597.

Det foreslås i *stk. 3*, at fogeden kan nægte at efterkomme en anmodning om udsættelse af en lejer af det lejede, hvis lejeren eller lejerens husstand derved vil komme til at mangle husly, og forholdene i øvrigt taler imod at fremme sagen. Bestemmelsen er en uændret videreførelse af kapitel 7, § 18, 3. pkt.

KAPITEL 48
TVANGSSALG

Almindelige bestemmelser

Grundlaget for tvangssalg

Til § 632

Bestemmelsen vedrører grundlaget for tvangssalget. Ifølge *nr. 1* er grundlaget udlæg, hvilket svarer til § 2, stk. 1, i den gældende bekendtgørelse om tvangssalg af fast ejendom mv. (bekendtgørelse nr. 201 af 3. maj 1978). *Nr. 2 og 3* er nye, hvorefter tvangssalg af håndpantsatte aktiver og pantsatte aktiver fra et døds- eller et konkursbo foreslås omfattet af reglerne om tvangssalg. For så vidt angår aktiver fra døds- og konkursbo henvises til bestemmelsen i den danske retsplejelovs § 538 b, stk. 1.

Udkastet berører ikke reglen i pantelovens § 5 a, hvorefter salg af børsnoterede værdipapirer sker ved et medlem af fondsbørsen eller en bank eller sparekasse.

Anmodningen om tvangssalg

Til § 633

Bestemmelsen vedrører, til hvem anmodningen om tvangssalg skal indgives, og hvilke bilag der skal medsendes. For så vidt angår fast ejendom indgives anmodningen til Retten i Grønland, og for så vidt angår løsøre til kredsretten på det sted, hvor løsøret befinder sig. Bestemmelsen er en sammenskrivning af reglerne i bekendtgørelsen om tvangssalg §§ 1 og 2, stk. 2, og af den danske retsplejelovs §§ 488, stk. 1 og 541.

Tidspunkt for tvangssalg

Til § 634

Stk. 1 skal sikre, at effekterne ikke bortsælges, inden kærefristen er udløbet. Kære har som udgangspunkt ikke opsættende virkning. Bestemmelsen svarer til den danske retsplejelovs § 542, stk. 2.

Er effekterne udsatte for fordærvelse eller væsentlig værdiforringelse, kan tvangssalget finde sted inden kærefristens udløb, jf. også den danske retsplejelovs § 542, stk. 3.

Underretning

Til § 635

Det foreslås, at fogeden før ethvert tvangssalg skal være forpligtet til at underrette enhver kendt rettighedshaver eller andre, hvis rettigheder eller forpligtelser berøres af salget. Bestemmelsen skal ses i sammenhæng med udkastets § 651, hvorefter fogeden som udgangspunkt skal indkalde til et forberedende møde til drøftelse af, hvordan tvangssalget skal foregå. Bestemmelsen erstatter til dels bekendtgørelsens § 3, hvorefter landsdommeren kan bestemme, at der skal ske offentlig indkaldelse af ukendte, uregistrerede rettigheder.

Bekendtgørelse

Til § 636

Bestemmelsen vedrører annoncering af tvangssalget. Ved tvangssalg af løsøre indeholder §§ 644 og 645 særlige regler om annoncering. Tvangssalg af fast ejendom mv. annonceres efter Retten i Grønlands nærmere bestemmelse i overensstemmelse med udkastets § 658.

Omkostninger

Til § 637

Efter udkastet skal rekvirenten hæfte for omkostningerne ved tvangssalget, men med ret til at få dem dækket forlods af salgssummen. *Stk. 1* erstatter bekendtgørelsens § 5, stk. 1.

Fogeden kan bestemme, at rekvirenten skal stille sikkerhed for omkostningerne, hvilket i det væsentlige svarer til bekendtgørelsens § 5, stk. 2.

Det forudsættes, at rekvirentsalæret fastsættes efter samme takster som i Danmark. Rekvirentsalæret opgøres og godkendes af fogeden i forbindelse med tvangssalget. Bestemmelsen gælder alene rekvirentens omkostninger, og det forudsættes, at der ikke tilkendes mødesalærer til

eventuelt fremmødte panthavere. Beløbet betales af auktionskøber som størstebeløb uden for budsummen.

Salgsfremmende foranstaltninger

Til § 638

Det foreslås, at fogeden skal kunne træffe beslutning om enhver salgsfremmende foranstaltning, herunder suspension af budgivning under en igangværende auktion.

Bestemmelsen forpligter endvidere fogeden til at sælge bedst muligt.

Vilkårene for tvangssalget

Til § 639

Uanset om tvangssalget sker ved auktion eller underhånden, skal fogeden sikre sig og påse, at budgivere gøres bekendt med auktionsvilkårene. Bekendtgørelsen kan ske efter fogedens skøn, eksempelvis ved oplæsning, opslag eller udlevering af skriftlige auktionsvilkår.

Bortfald af rettigheder

Til § 640

Uanset valg af tvangssalgsform sker der ifølge udkastets § 640 præklusion af eventuelle udækkede rettigheder, bortset fra vanhjemmel. Dette svarer i det væsentlige for så vidt angår fast ejendom til bekendtgørelsens § 8.

Det foreslås, at det skal påhvile fogeden at afregistrere udækkede rettigheder, hvilket svarer til bekendtgørelsens § 8, 2. pkt.

Nedsættelse af den personlige fordring

Til § 641

Den foreslåede bestemmelse svarer til den eksisterende bestemmelse i retsplejelovens kapitel 7, § 11, stk. 2. Sager om uoverensstemmelse om restfordringens størrelse anlægges og behandles efter de foreslåede bestemmelser om behandling af civile sager.

Fordeling af tvangssalgssummen

Til § 642

Bestemmelsen er ny og vedrører afregning af provenuet fra tvangssalget. Der er foretaget en sammenskrivning af den danske retsplejelovs §§ 554, 570 stk. 2 og 579. Mod fogedens beslutning om fordelingen af provenuet, kan der kæres efter de almindelige regler herom.

Indsigelser

Til § 643

Bestemmelsen er ny og svarer til den danske retsplejelovs § 583, stk. 2. Det bemærkes i denne forbindelse, at der ikke findes tidsfrister for fremsættelse af indsigelser imod foretagelse af en udlægsforretning. Bestemmelsen skal sikre, at indsigelser over de enkelte dele af tvangsfuldbyrdelsen behandles hver for sig.

Tvangssalg af løsøre

Bekendtgørelse

Til §§ 644-645

Af hensyn til at sikre, at tvangssalget bekendtgøres på fyldestgørende måde, foreslås relativt detaljerede regler om annonceringens måde og form. Ved tvangssalg af løsøre foreslås fristen for bekendtgørelsen fastsat til mindst 1 uge. Fogeden kan undtagelsesvis træffe beslutning om kortere varsel under samme betingelser som angivet i § 634, stk. 2.

Udkastet til § 645 svarer til den danske retsplejelovs § 545.

Tvangssalgsvilkår

Til § 646

Det foreslås, at fogeden skal godkende tvangssalgsvilkårene og påse disses rimelighed.

Kreditor skal under hensyntagen til effekternes beskaffenhed udarbejde salgsvilkår, der som minimum skal angive salgsmåde, om der garanteres for effektens funktionsdygtighed, købesummens betaling, herunder eventuel kreditgivning, og mindstepris. Fogeden har en udvidet vejledningsforpligtelse overfor ikke professionelle panthavere med hensyn til udformning af tvangssalgsvilkår. Det må forudses, at der efterhånden skabes en mere eller mindre fast tvangssalgspraksis, hvorfor en standardisering af tvangssalgsvilkår kan komme på tale.

Skriftlig budgivning

Til § 647

Ved at foreslå, at skyldneren skal opfordres til at være til stede under åbningen af buddene, skal der skabes grundlag for, at skyldneren kan have tillid til, at alt er foregået korrekt.

Offentlig auktion

Til § 648

Det foreslås i *stk. 1*, at fogeden, hvis det indkomne bud skønnes for lavt, kan bestemme, at der skal afholdes en ny og endelig auktion. Opnås ikke højere bud på denne, betaler statskassen omkostningerne ved denne. Bestemmelsen svarer til den danske retsplejelovs § 576, stk. 2.

Ifølge *stk. 2* har skyldneren og udækkede rettighedshavere ligeledes mulighed for at begære en ny auktion mod at stille sikkerhed for omkostningerne. Dette svarer til den danske retsplejelovs § 576, stk. 1. Kun ved misligholdelsesauktioner kan der kræves flere end to auktioner. Højestbydende på første auktion er bundet af sit bud også under en anden auktion. En anden auktion skal bekendtgøres efter foranstående regler.

Tvangssalg af fast ejendom, skib og luftfartøj

Vejledning af skyldner

Til § 649

Det foreslås, at fogeden skal sende en skriftlig vejledning til skyldneren. Vejledningen må forventes at have karakter af en standardvejledning og skal kunne fås på både dansk og grønlandsk.

Ved personlig henvendelse til kredsretten kan skyldneren få vejledningen uddybet. Reglen er inspireret af den danske retsplejelovs § 561, men foreslås at skulle gælde i alle tilfælde af tvangssalg af fast ejendom, og ikke kun i tilfælde, hvor ejendommen benyttes til beboelse.

Da udsættelse af bolig kan komme på tale ved gennemførelse af tvangssalget, underretter dommeren kommunalbestyrelsen om anmodningen om tvangssalget, se også nedenfor om udkastet til § 655.

Beskikkelse af rettergangsfuldmægtig

Til § 650

Bestemmelsen, der erstatter reglen i bekendtgørelsens § 3 (i slutningen), omhandler adgangen til at beskikke en rettergangsfuldmægtig for skyldneren under et tvangssalg. Er beskikkelsen begrundet i skyldnerens personlige forhold, kan dommeren bestemme, at udgiften hertil betales af statskassen efter samme retningslinjer som ved meddelelse af fri proces. Skyldnerens åndelige, sjælelige eller generelle livssituation kan tilsige, at denne på grund af personlige forhold har brug for en rettergangsfuldmægtig til at vejlede sig og være behjælpelig med at afværge tvangssalget eller sælge ejendommen i fri handel.

I andre mere erhvervsmæssige tilfælde kan skyldneren også have behov for bistand. I så fald udredes honoraret til rettergangsfuldmægtigen af skyldneren, eller, hvis salget gennemføres, af tvangssalgskøber.

Forberedende møde

Til § 651

Udkastets § 651 er et af hovedpunkterne i lovudkastet. Der foreslås, at der som udgangspunkt skal afholdes et forberedende møde med skyldneren og de berettigede i ejendommen. Under dette møde skal køreplanen, herunder vilkårene for tvangssalget, fastlægges. Udgangspunktet foreslås fremover at skulle være auktion. Datoen for denne fastsættes ved afslutningen af det forberedende møde, medmindre det besluttes at sælge ejendommen underhånden eller ved kommissionssalg. Det foreslås, at beslutning om underhåndssalg og kommissionssalg kun skal kunne besluttes i særlige tilfælde. Dette kan navnlig komme på tale, hvis ejendommen er beliggende i en mindre by eller er speciel således, at den kun kan antages at have interesse for særlige grupper af liebhavere. Træffes der under det forberedende møde beslutning om kommissionssalg eller underhåndssalg, fastlægger fogeden tidsfrist for periodens afslutning.

I forbindelse med fastlæggelse af tidspunktet for salgskommissionens udløb eller fristen for underhåndssalg, berammer dommeren straks et beslutningsmøde, jf. udkastets § 654. Under dette møde træffes der afgørelse om enten antagelse af et bud, eller der berammes auktion. Dommeren indkalder de berettigede til beslutningsmødet.

Både forberedende møder og beslutningsmøder vil kunne afholdes som telefonmøder, idet der er tale om forberedende møder, jf. henvisningen i udkastets § 610 til reglerne om behandlingen af civile sager.

Bestemmelsen erstatter bekendtgørelsens § 3, stk. 1, 1. pkt.

Kommissionssalg

Til § 652

Bestemmelsen omhandler muligheden for salg ved kommissionær. Den erstatter bekendtgørelsens § 3, stk. 3. Fogeden træffer beslutning om, at en budgiver skal være bundet af sit bud også under en efterfølgende auktion. Det påhviler salgskommissionæren at gøre budgiver opmærksom herpå.

Underhåndssalg

Til § 653

Ifølge *stk. 1* kan fogeden i særlige tilfælde meddele skyldneren en afværgefrist på indtil 4 uger. Denne frist kan forlænges når særlige omstændigheder taler herfor.

Bestemmelsen er bygget op over den danske retsplejelovs § 561, stk. 3, 2. pkt. og stk. 4. Det er hensigten med udkastet, at tvangssalgsproceduren skal strammes op, således at der ikke per automatik meddeles afværgefrister, men at afværgefristens formål skal vurderes i hvert enkelt tilfælde, navnlig når skyldneren skal have tid til at rekonstruere sin økonomi. Ved fremsættelse af anmodning om afværgefristen må skyldneren forelægge en realistisk plan herfor. Er skyldnerens økonomi åbenbart håbløs, således at denne under alle omstændigheder ikke kan beholde ejendommen, kan fogeden efter anmodning fra skyldnerens, den kreditor, der har anmodet om tvangssalg, eller andre panthavere udsætte tvangssalget til indhentelse af tilbud på ejendommen.

Stk. 2 svarer til bekendtgørelsens § 3, stk. 4 og er en slags sikkerhedsventil, således at der når som helst under sagen kan ske udsættelse med henblik på salg i fri handel. Det forudsættes, at den berettigede kan frembringe en realistisk plan for indhentelse af tilbud. Det er som oftest panthaverne der udviser bestræbelser på at kontakte liebhavere og andre mulige køberemner. Panthavernes egne bestræbelser på underhåndssalg, kan være mere effektive og omkostningsbesparende end et kommissionssalg, idet panthaverne som regel har kendskab til ejendommen og til en eventuel snæver kreds af køberemner for så vidt angår de mere specielle ejendomme.

Beslutningsmøde

Til § 654

Efter den foreslåede bestemmelse i § 651 kan det under et forberedende møde besluttes ikke straks at fastsætte tid og sted for auktionen, men at udsætte sagen på enten underhånds- eller kommissionssalg. Lykkes underhåndssalget, vil det ikke blive nødvendigt med flere møder, idet sagen så kan afsluttes. Lykkes det derimod ikke, må der tages stilling til sagens videre forløb. Det kan i givet fald ske på et beslutningsmøde efter § 654. I tilfælde af salgskommission skal der ved kommissionsperiodens udløb afholdes et beslutningsmøde, hvor fogeden i

samråd med skyldneren og de berettigede beslutter enten at antage et eventuelt indkommet bud eller at fastsætte tid og sted for en tvangsauktion. Beslutningsmødet vil ofte blive fastlagt i forbindelse med det forberedende møde, jf. udkastets § 651. Alle berettigede skal have underretning om, at mødet afholdes.

Skyldnerens fraflytning

Til § 655

Bestemmelsen vedrører skyldnerens fraflytning. Fogedens beslutning om fraflytning vil typisk blive truffet under det forberedende møde og senest under beslutningsmødet. Fogeden kan give skyldneren en frist til at blive i ejendommen. I så fald fastsættes samtidig den husleje, skyldneren skal betale i dette tidsrum. *Stk. 1* erstatter den gældende lovs kapitel 7, § 10. Salgsvilkårene vil typisk blive fastsat eller godkendt under det forberedende møde, og huslejen kan i mange tilfælde i beboelsesejendomme aftales til at udgøre pasning af ejendommen indtil salget. Ubeboede ejendomme udsættes for hurtig forringelse, hvorfor det som oftest vil være i panthaveres interesse, at skyldneren ikke fraflytter, før et salg har fundet sted.

Når fogeden fastsætter betingelserne for skyldnerens foreløbige forbliven i ejendommen, tager denne samtidig stilling til skyldnerens endelige fraflytning. Er skyldneren trods beslutning herom ikke fraflyttet, skal fogeden udsætte denne under en umiddelbar fogedforretning. Der skal så ikke på ny vejledes efter udkastets § 649. Skyldnerens eventuelle indsigelse mod udsættelsen, vil ikke have opsættende virkning.

Har skyldneren derimod truffet særskilt aftale med tvangssalgskøber om dennes fortsatte forbliven i ejendommen også efter tvangssalget, sidestilles forholdet med en lejekontrakt, og køber må rette henvendelse til fogeden om lejerens udsættelse på sædvanlig vis.

Tilbehør til ejendommen

Til § 656

Ifølge udkastet til § 656 skal de i ejendommen berettigede have underretning, hvis kreditors anmodning om tvangssalg ikke omfatter det løsøre, der hører til ejendommen, jf. pantelovens § 2, således at disse kan kræve, at ejendommen skal tvangssælges med det til pantet hørende løsøre. Det forudsættes, at løsøret registreres i forbindelse med udlægsforretningen, således at meddelelse til de berettigede sker ved kopi af registreringen. Omfatter udlægget eller anmodningen om tvangssalget ikke løsøret, kan de berettigede anmode fogeden om, at også løsøret tvangssælges. I så fald skal der fremsendes fortegnelse over det løsøre, der ønskes omfattet af tvangssalget. Fortegnelse skal fremsendes så betids, at den kan annonceres sammen med bekendtgørelse om ejendommens tvangssalg. Reglen er bygget op over den danske retsplejelovs §§ 564, stk. 4, og 568.

Offentlig auktion

Til § 657

Bestemmelsen, der er ny, er udformet med udgangspunkt i den danske retsplejelovs § 570, stk. 1.

Hidtil har auktionsvilkårene ikke været standardiserede, men der er et behov for, at auktioner så vidt muligt fremover afholdes på forud fastsatte vilkår. Disse vilkår affattes af dommeren ved Retten i Grønland og vil afhænge af ejendommenes art, jf. § 666. Der foreslås fortsat adgang til at fravige vilkårene for at kunne opnå det bedst mulige resultat.

Bekendtgørelse af auktion

Til § 658

For at tvangssalget kan prækludere eventuelle udækkede rettigheder, skal det bekendtgøres. Bekendtgørelsen sker efter fogedens nærmere bestemmelse. Bestemmelsen svarer til bekendtgørelsens § 4, stk. 2. Annoncen skal være egnet til at skabe køberinteresse både ved et kommissionssalg og ved en auktion. Annonceringen behøver ikke ske i landsdækkende avis, hvis fogeden skønner, at udgiften hertil ikke står mål med det forventede resultat. Der kan annonceres utraditionelt, f.eks. ved radio eller tv-indslag, alt afhængig af ejendommens art. Det skal fremgå af annoncen, at budgivning kan ske skriftlig til Retten i Grønland. Budet skal være retten i hænde sidste hverdag før tvangssalgsmødet, inden sædvanlig kontortids lukning. Forsøges ejendommen solgt ved kommissionær, skal budet være retten i hænde hverdagen inden beslutningsmødet, jf. § 654.

Tilbagekaldelse af anmodning om tvangssalg

Til § 659

Reglen, der er ny, svarer til den danske retsplejelovs § 563 a, hvorefter skyldneren skal have betalt samtlige forfaldne, pantesikrede krav samt omkostninger, før kreditor er forpligtet til at tilbagekalde sagen. Formålet er, at kreditor ikke skal henvises til på ny at indlevere og genopstarte en tvangssalgssag, for hver gang skyldneren betaler den omhandlede skyldige termin. Dette er en unødig belastning af systemet, hvorfor den danske regel på området foreslås indført i Grønland.

Uensartet behæftelse

Til § 660

Bestemmelsen, der er ny, er inspireret af den danske retsplejelovs § 572 om særskilt/samlet opråb, når pantet viser sig at være uensartet behæftet.

Skal ejendommen sælges ved kommissionær, må denne indhente bud på ejendommen enten samlet og/eller særskilt for de uensartet behæftede dele af pantet. Under et beslutningsmøde efter § 654 afgør dommeren om det samlede eller det særskilte bud antages og om tvangssalgssummens fordeling.

Skal ejendommen bortsælges på tvangsauktion, udbyder dommeren de uensartet behæftede dele af pantet først hver for sig og derefter samlet. Er det samlede bud højere eller lig med det, der fremkom ved særskilt opråb, antages det samlede bud. Auktionssummen fordeles i så fald efter forholdet mellem værdierne af de uensartet behæftede dele af pantet, som disse er fastsat gennem dommerens vurdering. De berettigede kan gøre indsigelse mod det opnåede bud på tvangssalget efter § 662, stk. 3, eller anmode om nyt tvangssalg i henhold til § 663. Gøres der alene indsigelse mod fogedens skøn om fordelingen af auktionssummen, kan den berettigede kære fogedens beslutning efter § 642.

Forpligtelser vedrørende ejendommen

Til § 661

Den foreslåede bestemmelse vedrører den situation, hvor der på ejendommen er forpligtelser i form af f.eks. servitutter, der forringer ejendommens salgsværdi. I denne situation foreslås, at der skal være adgang til at sælge ejendommen uden pligt til at overtage byrden, der i stedet kapitaliseres efter *stk. 2*. Udkastet har sit forbillede i adgangen til alternativt opråb efter den danske retsplejelovs § 573, stk. 1 og 2. Bestemmelsen er speciel derved, at den omfatter både forud- og sekundært prioriterede behæftelser.

Skal ejendommen sælges ved kommissionær, indhenter denne bud på ejendommen enten med eller uden forpligtelse til at overtage byrden.

Under et beslutningsmøde efter § 654 kan fogeden afgøre, om et fremkommet bud kan antages. Omfatter budet ikke pligten til at overtage byrden, kapitaliseres denne enten efter lovgivningens almindelige regler eller efter fogedens skøn.

Skal ejendommen bortsælges på tvangsauktion, udbyder fogeden ejendommen først med forpligtelsen til at overtage byrden, og opnås der ikke bud herved, udbydes ejendommen uden forpligtelsen til at overtage byrden ud over auktionsbudet. I så fald kapitaliseres byrden enten efter lovgivningens almindelige regler eller efter fogedens skøn. Fogeden træffer afgørelse herom under selve auktionen.

Den berettigede har ret til dækning af købesummen forud for senere prioriterede i det omfang, den rækker til. Beløbet forrentes efter den til enhver tid gældende procesrente fra auktionstidspunktet, og indtil betaling sker.

De berettigede kan gøre indsigelse mod det opnåede bud på tvangssalget efter § 662, stk. 3 eller anmode om nyt tvangssalg i henhold til § 663. Gøres der alene indsigelse mod fogedens skøn om fordelingen af auktionssummen, kan den berettigede kære beslutningen efter de almindelige regler om kære.

Accept af tilbud

Til § 662

Stk. 1 svarer til bekendtgørelsens § 4, stk. 3. Dommeren antager det bud, der ved afvejning af samtlige omstændigheder må antages at være bedst. Dommeren træffer beslutning om antagelse af bud, enten under beslutningsmødet, når ejendommen har været sat til salg hos kommissionær eller efter tvangsauktion.

Stk. 2 og 3 svarer til bekendtgørelsens § 6, stk. 1 og 2. På grund af fogedens ret frie skøn til at antage bud efter stk. 1, har de interesserede mulighed for at komme med et bedre bud inden 4 uger efter tvangssalget. Bestemmelsen er tænkt som et mindre omkostningskrævende alternativ til et egentligt nyt tvangssalg, der efter § 663 altid skal holdes som en egentlig tvangsauktion.

Nyt tvangssalg

Til § 663

Ønsker skyldneren eller de udækkede panthavere et nyt tvangssalg afholdt, skal dette altid ske ved auktion. Skyldneren eller panthaveren skal straks stille sikkerhed for omkostningerne. Auktionen berammes straks med eventuelle ændringer til tvangssalgsvilkårene. Har ejendommen været udbudt ved kommissionær, er budgiver bundet af sit bud også under den efterfølgende tvangsauktion. Har der været afholdt en første tvangsauktion, er budgiver bundet af sit bud også under den efterfølgende anden auktion.

Det forudsættes, at der bortset fra misligholdelsesauktioner, ikke skal være adgang til at kræve flere tvangssalg afholdt.

Som konsekvens af, at fogeden i henhold til § 662, stk. 1, afgør, om et auktionsbud kan antages, kan fogeden også anmode om ny auktion og beslutte, at statskassen skal betale udgiften til den nye tvangsauktion.

Den nye auktion bekendtgøres efter fogedens nærmere bestemmelse, jf. § 658.

Bestemmelsen er udarbejdet med udgangspunkt i den danske retsplejelovens §§ 575, 576 og 577, der således vil kunne anvendes som fortolkningsbidrag..

Udstedelse af auktionsskøde

Til § 664

Den foreslåede bestemmelse om, at fogeden er pligtig til at udstede tvangssalgs- eller transportskøde er ny og svarer til den danske retsplejelovs § 580. Fogeden sørger for, at skødet bliver registreret. Efter registreringen sender fogeden det originale skøde til Skattedirektoratet. Skattedirektoratet kan udøve tilbageholdsret i skødet, indtil tvangssalgskøber har opfyldt de offentligretlige krav forbundet med erhvervelse af fast ejendom, herunder betaling af stempel og ansøgning om arealtildeling.

Uenighed

Til § 665

Bestemmelsen om, at uenighed under tvangssalgssagen skal afgøres af fogeden, svarer til bekendtgørelsens § 7. Retsmidlet mod dommerens beslutninger er kære.

Standardvilkår

Til § 666

Det foreslås, at dommeren ved Retten i Grønland kan fastsætte standardvilkår for tvangssalg, jf. bemærkningen til § 657.

Skibe og luftfartøjer

Til § 667

Bestemmelsen fastslår, at reglerne for tvangssalg af fast ejendom finder tilsvarende anvendelse ved tvangssalg af registrerede skibe og luftfartøjer samt fiskerirettigheder, der sælges i forbindelse med salg af skib.

KAPITEL 49
BRUGELIGT PANT

Til § 668

I *stk. 1* foreslås, at en panthaver kan overtage brugen af en ejendom i tilfælde af misligholdelse fra skyldnerens side. Det er Retten i Grønland, der er fogedmyndighed i disse sager, jf. § 595, stk. 4. Grundlaget for forretningen foreslås at skulle være panthaverens pantebrev, og det er således som hovedregel unødvendigt med forudgående dom, medmindre panthaveren undtagelsesvis ikke kan føre bevis for sin ret hos fogeden. Ved at henvise til pantebrevet som tvangsfuldbyrdelsesgrundlag er det understreget, at kun kontraktpanthavere kan tage en ejen-

dom til brug. Både betalingsmisligholdelse og anden væsentlig misligholdelse kan danne grundlag for en anmodning om brugeligt pant. Brugspant kan anvendes ved pant i fast ejendom. Efter udkastet til § 675, finder reglerne dog tilsvarende anvendelse ved pantsatte fiskerirettigheder, registrerede skibe og luftfartøjer. Brugeligt pant kan kun anvendes, når ejendommen afkaster indtægter.

I *stk. 2* er der taget stilling til den særlige situation, hvor panthaverens sikkerhed består i et ejerpantebrev eller skadesløsbrev, hvoraf man hverken kan udlede gældens størrelse eller forfaldstidens indtræden direkte. Det er derfor foreslået at overføre reglen i udkastets § 596, stk. 1, nr. 4, således at et sådant pantebrev alene kan danne grundlag for overtagelse af en ejendom til brug, såfremt gældens størrelse og forfaldstidens indtræden erkendes af skyldneren eller klart fremgår af omstændighederne.

Efter *stk. 3* kan overtagelse til brugeligt pant ved fogedens foranstaltning som følge af betalingsmisligholdelse ikke ske, før der er forløbet 2 uger, efter at panthaver har givet pantsætter skriftlig meddelelse om, at ejendommen kan tages til brugelighed på grundlag af misligholdelsen. Panthaver skal over for fogeden kunne godtgøre, at meddelelsen er sendt rettidigt til pantsætter, men den skal ikke forkyndes. Pantsætter kan derfor ikke ved f.eks. at skjule sig eller rejse bort forhindre, at forretningen fremmes med rimelig hurtighed.

Bestemmelsen svarer til den danske retsplejelovs § 588.

Til § 669

I *stk. 1* foreslås, at det klart af panthaverens anmodning skal fremgå, om anmodningen retter sig mod hele pantet eller kun en del af dette. Der skal foretages registrering af de aktiver, som overlades til panthaverens brug. Dette bør som altovervejende hovedregel ske under en udgående fogedforretning.

I *stk. 2* foreslås det, at brugspanthaveren skal underrette de øvrige panthavere i ejendommen om etableringen af brugspantet. Herved sikres det, at de øvrige panthavere kan udøve kontrol med brugspanthaverens dispositioner, ligesom det sikres, at bedre prioriterede panthavere får mulighed for at hindre fyldestgørelse af krav, der ikke kan forventes dækket på en efterfølgende tvangsauktion. Rekvirenten skal meddele fogeden, hvem der har modtaget underretning.

Efter *stk. 3* skal reglerne om umiddelbare fogedforretninger i §§ 630 og 631 finde tilsvarende anvendelse. Det foreslås endvidere, at pantsætteren skal underrettes om eller tilsiges til forretningen vedrørende ejendommes overtagelse til brugelighed, medmindre fogeden undtagelsesvis finder, at afgørende hensyn tilsiger, at sagen behandles uden sådan meddelelse. Underretning eller tilsigelse af pantsætter sker normalt med et varsel på mindst 7 dage og skal forkyndes for pantsætter. Herved sikres, at meddelelsen kommer til pantsætters kundskab; og forkyndelse af en tilsigelse muliggør at fremstille skyldneren ved politiets foranstaltning, jf. § 602, stk. 4. Forkyndelse kan kun undlades, når der undtagelsesvis foreligger en helt særlig

begrundelse herfor, f.eks., når forkyndelse er forsøgt forgæves, når pantsætters opholdssted er ukendt, (i så fald kræves ikke forkyndelse i Statstidende eller andet landsdækkende grønlandsk medie), når det må lægges til grund, at skyldneren, hvis denne underrettes, kan forringe pantet på retsstridig måde, eventuelt ved sådan afhændelse af ejendomstilbehør, som ikke er tilladt efter pantelovens § 2, stk. 2, eller når det findes nødvendigt at foretage forretningen straks, for eksempel i tilfælde, hvor panthaverens anmodning har sammenhæng med vanrøgt af ejendommen. Er der ikke givet pantsætter sådan meddelelse, skal rekvirenten snarest muligt underrette pantsætter om forretningens foretagelse, og fogeden skal underrettes om, at dette er sket.

Bestemmelsen svarer til den danske retsplejelovs § 589.

Til § 670

Efter *stk. 1* skal fogeden afkræve brugspanthaveren sikkerhed for det erstatningsansvar, denne kan pådrage sig under sin administration af den pantsatte ejendom.

I *stk. 2* foreslås det, at sikkerheden frigives, medmindre der inden 8 uger, efter at brugspanteforholdet er bragt til ophør eller bortfaldet, og regnskabsaflæggelse er sket, er fremsat krav på erstatning over for fogeden. Heraf følger, at kompetencen til at træffe afgørelser om erstatningsspørgsmål i disse henseender foreslås henlagt til fogeden. Det foreslås, at fogedens afgørelser skal træffes ved en beslutning, der skal begrundes. Krav fastslået ved fogedens beslutning kan fuldbyrdes straks, jf. udkastets § 597, stk. 2, medmindre andet er bestemt i beslutningen.

I *stk. 3* foreslås det, at fogeden kan betinge, at brugspanthaver anviser en person, der besidder de nødvendige faglige kvalifikationer til at varetage den erhvervsmæssige drift af det pantsatte aktiv, hvis erhvervsmæssig drift kan finde sted. Bestemmelsen er modsat den danske ikke begrænset til kun at gælde landbrugsejendomme, og muligheden for at kræve kvalificeret bistand er ikke begrænset til den daglige drift.

Bestemmelsen svarer i hovedsagen til den danske retsplejelovs § 590.

Til § 671

Når henses til, at brugspanteforholdet sjældent vil strække sig over længere tid, samt til, at en brugspanthavers interesse i at disponere over pantsætterens bolig sjældent vil være af væsentlig betydning, og de væsentlige hensyn, som taler for ikke at sætte pantsætter på gaden, foreslås det i *stk. 1*, at pantsætteren bevarer retten til at bebo den pantsatte ejendom. Fogeden kan dog betinge pantsætterens ret til at forblive i boligen af, at der betales en rimelig leje med tillæg af skønnet forbrug af varme og el. Der vil navnlig være anledning til at betinge fortsat beboelse af betaling i tilfælde, hvor pantsætteren ikke skal udføre arbejdet for brugspanthaveren. Tilsidesættes betalingspligten, kan pantsætteren udsættes af boligen.

I *stk. 2* er det foreslået, at pantsætteren skal have ret til at udtage ejendommens løsøre i medfør af udkastets §§ 616 og 620 i det tidsrum, hvor den pantsatte ejendom er taget til brug. Udtagelsesretten bør iagttages i forbindelse med registreringen. Der tages ikke herved stilling til, i hvilket omfang sådant løsøre medfølger under et eventuel senere tvangssalg, idet dette vil afhænge af, om det på tidspunktet for auktionsrekvirentens udlæg eventuelt vil kunne fritages for udlæg.

Bestemmelsen svarer til den danske retsplejelovs § 591.

Til § 672

I bestemmelsen fastlægges brugspanthaverens rettigheder og pligter, medens brugspanteforholdet består.

I *stk. 1* foreslås, at brugspanthaveren kan oppebære alle ejendommens indtægter, og at denne herudover kan afhænde ejendommens tilbehør i samme omfang, som ejeren ville have kunnet gøre det uden at krænke panthaverens ret efter pantelovens § 2, stk. 2. Det foreslås, at brugspanthaveren herudover skal kunne disponere over ejendommen – f.eks. foretage udlejning – i samme omfang som ejeren med den begrænsning, at dispositionen skal fremtræde som led i en regelmæssig drift.

Brugspanthaverens pligter i forhold til ejeren, de øvrige panthavere og det offentlige er reguleret i stk. 2-4.

I *stk. 2* foreslås det, at brugspanthaveren har pligt til at vedligeholde det pantsatte og til at holde det forsvarligt forsikret. Hovedsigtet med bestemmelsen er at fastslå brugspanthaverens pligt til at bevare pantets omsætningsværdi forud for tvangsauktion. Da det ikke er hensigten, at rettighedshavere, hvis krav har prioritet forud for al pantegæld, skal kunne tage ejendommen til brug, bør brugspanthaveren betale disse udgifter, efterhånden som de forfalder, og brugspanthaveren skal derudover selvsagt betale for sit eget forbrug af varme, el og lignende. Panthaver skal hver måned underrette fogeden og pantsætter om resultatet af ejendommens drift i den forløbne måned.

Udgangspunktet i grønlandsk ret er, at lejemål på sædvanlige vilkår nyder beskyttelse mod enhver uden registrering, og dette gælder også i forhold til panthavere, som tager ejendommen til brug. Heraf følger imidlertid ikke, at brugspanthaveren automatisk indtræder i udlejerens pligter. For ikke at forringe retsstillingen for lejere af hus og husrum foreslås det i *stk. 3*, at brugspanthaveren til gengæld for at oppebære lejen skal påtage sig alle udlejerens pligter efter lejelovgivningen, idet udlejeren vil have et meget ringe incitament til selv at opfylde disse pligter, når denne ikke modtager leje og måske tillige kan forudse, at ejendommen senere vil blive bortsolgt ved tvangssalg.

I de senere år har den offentlige regulering af fast ejendom fået stigende betydning ikke mindst derved, at der stilles en række krav til ejeren af fast ejendom om opfyldelse af miljø-

lovgivningen. Ejerens mulighed for at opfylde påbud vedrørende ejendommen i situationer, hvor en anden oppebærer alle ejendommens indtægter, vil selvsagt være ringe, og det foreslås derfor i *stk. 4*, at det offentliges interesse i, at påbud opfyldes, tilgodeses ved at pålægge brugspanthaveren pligt til at efterkomme det offentliges påbud i samme omfang som ejeren. Bestemmelsen udelukker ikke, at brugspanthaveren søger dispensation hos de offentlige myndigheder.

Bestemmelsen svarer til den danske retsplejelovs § 592.

Til § 673

Bestemmelsen regulerer i *stk. 1 og 3*, hvornår brugspanteforholdet ophører eller bortfalder.

Reglen i udkastets *stk. 2* indeholder en adgang for brugspanthaveren til at betale en anden panthaver. Bestemmelsen skal ses i sammenhæng med stk. 1 og skal forstås således, at brugspanthaveren må fyldestgøre en sideordnet panthaver, som ønsker at tage ejendommen til brug, hvis brugspanteforholdet ikke skal bringes til ophør.

Bestemmelsen svarer til den danske retsplejelovs § 593.

Til § 674

Bestemmelsen vedrører brugspanthaverens regnskabspligt.

I *stk. 1* bestemmes det, at regnskabet skal aflægges i umiddelbar forlængelse af brugspanteforholdets ophør. Regnskabet skal aflægges over for fogeden og skal endvidere samtidig tilsendes ejeren og de øvrige panthavere. Herved sikres, at alle interesserede får indsigt i resultatet af brugspanthaverens administration, således at eventuelle erstatningskrav kan fremsættes inden den i § 670, stk. 2, nævnte frist. Herved sikres det endvidere, at brugspanthaveren har bevis for regnskabsaflæggelsen. Såfremt pantsætter går konkurs, eller dennes dødsbo behandles som offentligt gældsfragåelsesbo, foreslås det, at regnskabet aflægges over for vedkommende skifteret, og der er i disse tilfælde ikke grund til tillige at aflægge regnskab over for fogeden. Lader boet ejendommen tvangssælge, kan boet fremlægge brugspanteregnskabet i forbindelse med tvangssalget.

Kravet til regnskabets indhold er reguleret i *stk. 2*. Det fremgår, at et sædvanligt kasseregnskab kan opfylde udkastets bestemmelser om regnskabsaflæggelse. Når brugspanteforholdet bortfalder ved tvangssalg af ejendommen, vil det ofte være vanskeligt at udarbejde et nøjagtigt regnskab til selve tvangssalget. For at sikre det bedst mulige salgsgrundlag foreslås det, at brugspanthaveren kun skal kunne kræve efterfølgende betaling af udgifter, hvis art og omtrentlige størrelse er oplyst i forbindelse med regnskabsaflæggelsen.

Det foreslås i *stk. 3*, at panthaveren skal kunne beregne sig et passende vederlag for sin bestyrelse af den pantsatte ejendom. Reglen, som fraviger det almindelige princip om, at en kredi-

tor ikke kan kræve sit eget arbejde vederlagt i forbindelse med tvangsfuldbyrdelse, findes rimelig under henseende til det betydelige arbejde, som kan være forbundet med administrationen, samt under hensyn til, at arbejdet ofte vil være foretaget i alle panthaveres interesse.

Ophører brugspanteforholdet som følge af tvangssalg, bestemmer fogeden, hvorledes der skal forholdes med et overskud/underskud ved brugspanthaverens bestyrelse af ejendommen. I andre tilfælde reguleres retsstillingen i *stk. 4*, hvor det foreslås, at et eventuelt overskud skal afgives til pantsætteren eller hans bo. Et eventuelt underskud kan ifølge pantebrevet gøres gældende over for pantsætteren personligt, såfremt pantebrevet er forbundet med personligt gældsansvar.

I *stk. 5* foreslås det at henlægge afgørelser af uenighed vedrørende regnskabet til fogeden. Sammenholdt med udkastets § 670, stk. 2, indebærer dette, at fogeden får kompetence til at træffe afgørelser i alle stridigheder, som udspringer af brugspanteforholdet.

Bestemmelsen svarer til den danske retsplejelovs § 594.

Til § 675

Det foreslås, at reglerne om brugeligt pant også skal gælde for pantsatte fiskerirettigheder, registrerede skibe og luftfartøjer.

KAPITEL 50
ARREST

Til § 676

Bestemmelsen angiver, under hvilke betingelser, der kan foretages arrest. Arrest kan kun foretages til sikring af krav, som lyder på penge eller på penges værd, det vil sige krav, som enten fra starten lyder på penge, eller som i forbindelse med arresten kan omsættes til penge. Der kan derfor ikke foretages arrest for krav, som ikke kan omsættes til penge, eller som kreditor ønsker opfyldt in natura. Sådanne krav kan eventuelt sikres ved at få nedlagt forbud. Der gælder samme betingelser for at foretage arrest for forfaldne og uforfaldne pengekrav. Der kan ikke foretages arrest, når det ifølge det for fogeden oplyste må antages, at kreditor ikke har et krav på sin modpart i sagen. Det samme gælder, når det af andre grunde må antages, at arrest ikke lovligt kan gøres.

Arresten kan kun foretages i så stor en del af skyldnerens formue, som efter fogedens skøn er nødvendig til dækning af kravet med tillæg af både forfaldne og anslåede renter og sandsynlige omkostninger i forbindelse med arrestforretningen, arrestsagen og sagen vedrørende kravet, jf. også § 678. I praksis foretages der altid en opgørelse under arrestforretningen af rekvirentens fordring, idet hovedstolen tillægges arrestomkostninger og retsafgift ved justifikationssagen (jf. § 681).

Efter *stk. 1, nr. 1*, er det en betingelse for at foretage arrest, at der endnu ikke kan foretages udlæg for kreditors krav. Er kreditors krav fastslået i et af de § 596 omhandlede fundamenter, kan der således ikke foretages arrest, medmindre fundamentet ikke er eksigibelt (dvs. modent til tvangsfuldbyrdelse, jf. §§ 597-598). Har skyldneren appelleret en dom, kan der foretages arrest, medmindre der er truffet bestemmelse om, at anke ikke skal have opsættende virkning. Der kan endvidere foretages arrest, hvis fogeden udsætter en udlægsforretning i medfør af § 606, eller tillægger kære af et udlæg opsættende virkning. Hvis skyldneren fremsætter indsigelser, som bevirker, at fogeden ikke uden nærmere bevisførelse vil foretage udlæg, kan der efter omstændighederne foretages arrest.

Efter *stk. 1, nr. 2*, skal kreditor antageliggøre, at muligheden for senere at opnå dækning ellers vil blive væsentligt forringet. Fuldt bevis kræves ikke, men i mangel heraf må kreditor stille sikkerhed, selv om kravet er forfaldent og ubestridt. Beviskravet er således mindre end i forbudstilfælde. Hvilke konkrete omstændigheder, der kan antageliggøre, at muligheden for senere at opnå dækning ellers vil blive væsentligt forringet, lader sig næppe udtømmende angive, men som eksempel herpå kan peges på tilfælde, hvor det oplyses, at skyldneren agter varigt at tage ophold i udlandet, tilfælde, hvor en forretningsdrivende skyldner foretager usædvanlige realisationer af sine aktiver eller usædvanlige forretningsmæssige dispositioner og endelig tilfælde, hvor skyldneren direkte tilkendegiver at ville lægge hindringer i vejen for kreditors fyldestgørelse.

Må det antages, at kreditors krav allerede er tilstrækkeligt sikret, udelukker dette, at der foretages arrest. Skyldnerens tilbud om at stille passende sikkerhed forud for arrestbegæringen udelukker ligeledes arrest.

Efter *stk. 2* kan der ikke foretages arrest, når det må antages, at kravet ikke består. Arrest skal foretages, medmindre det ifølge det for fogeden oplyste må antages, at fordringen er ugrundet.

Stk. 3 henviser til lovgivningen om luftfartøjer, fremmede statsskibe og skibsladninger, der tilhører fremmede stater.

Det fremgår af *stk. 4*, at sagen om arrest i skib mv. behandles efter reglerne i sølovens kapitel 4.

Bestemmelsen svarer til den danske retsplejelovs §§ 627 og 628.

Til § 677

Fogeden skal i hvert enkelt tilfælde foretage en individuel bedømmelse med hensyn til sikkerhedens art og størrelse, således at sikkerheden ikke fastsættes til urealistisk høje beløb. Ved bedømmelsen af sikkerhedens størrelse kan der foruden størrelsen af det krav, der danner grundlag for arrestforretningen, f.eks. tages hensyn til arten og værdien af de aktiver, som der foretages arrest i, ligesom der naturligvis ikke bør kræves en sikkerhed for et beløb svarende til det fulde krav i tilfælde, hvor der alene kan foretages arrest i aktiver af en i forhold til kra-

vets samlede størrelse ubetydelig værdi. Fogeden kan justere eller omgøre kravet til kreditors sikkerhedsstillelse helt frem til det tidspunkt, hvor arresten foretages. Hvis rekvirenten er en offentlig myndighed, er sikkerhedsstillelse overflødig. Sikkerhedsstillelse bør derimod kræves af offentligt ejede selskaber mv.

Sikkerhedsstillelsen må tilbagegives, når arrestens lovlighed er fastslået ved endelig dom, når det på samme måde er fastslået, at der ikke påhviler rekvirenten nogen erstatningspligt, når fristen i § 609 for fremsættelse af erstatningskrav er udløbet, og endelig når arrestens lovlighed bliver åbenbar eller erkendes.

Bestemmelsen svarer til den danske retsplejelovs § 629.

Til § 678

Arrestens formål er at tilvejebringe en sikkerhed for kreditor, jf. også § 676, stk. 1, nr. 1. Skyldneren kan derfor afværge arrest eller få en allerede foretagen arrest ophævet, såfremt den pågældende under forretningen eller senere stiller en efter fogedens skøn tilstrækkelig sikkerhed. Stiller skyldneren sikkerhed, efter at arrest er foretaget, må det antages, at arresten bortfalder, men skyldneren kan kræve, at fogeden konstaterer, at arresten er ophørt. Afværgelsen af arrest ved sikkerhedsstillelse påvirker derimod ikke kreditors pligt til at anlægge justifikationssag efter § 681, medmindre dette frafaldes af skyldneren.

Når en arrest afværges ved sikkerhedsstillelse, indebærer dette for kreditor den fordel, at kreditor herved er sikret fuld tingslig beskyttelse også imod skyldnerens øvrige kreditorer, medmindre sikkerhedsstillelsen kan omstødes efter konkurslovens regler.

Af § 605, stk. 5 fremgår, at fogeden skal bistå og vejlede parter, der ikke er repræsenteret ved advokat. Denne vejledning skal også omfatte muligheden for at afværge arrest ved sikkerhedsstillelse.

Bestemmelsen svarer til den danske retsplejelovs § 630, stk. 1.

Til § 679

Bestemmelsen regulerer fremgangsmåden for indgivelse af anmodning om arrest. I sager af denne karakter må det antages, at rekvirenten oftest vil have bistand af advokat, hvorfor det er fundet ubetænkeligt at stille krav om skriftlighed.

I *stk. 2* er en generel henvisning til reglerne om tvangsfuldbyrdelse, der vil kunne anvendes i det omfang, der ikke i dette kapitel er givet særregler. Herudover må der tages hensyn til sagernes forskellighed.

Af regler, der finder tilsvarende anvendelse kan peges på, at fogeden også inden arrest foretages, skal opfordre skyldneren eller den, der handler på dennes vegne, til at afværge arresten

ved betaling eller sikkerhedsstillelse, jf. § 604, stk. 1. Endvidere må arrest kun foretages i så stor en del af skyldnerens formue, der efter fogedens skøn er nødvendig til at dække fordringen med tillæg af såvel forfaldne som anslåede renter og sandsynlige omkostninger i forbindelse med arrestforretningen, arrestsagen og sagen vedrørende fordringen, jf. § 611. Ved arrest bliver skyldneren uberettiget til at råde over det arresterede gods i strid med kreditors ret, og der kan foretages arrest i de samme aktiver, som der kan foretages udlæg i.

Udkastet svarer i det væsentlige til den danske retsplejelovs § 631.

Til § 680

Arrest kan foretages for hele det beløb, for hvilket udlæg senere skal kunne foretages, såfremt arresten stadfæstes. *Stk. 1* svarer til § 613, 1. og 2. pkt., for udlæg. Har skyldneren ikke været til stede under behandlingen af anmodningen om arrest, skal fogeden underrette skyldneren om, hvad der er foregået, jf. § 605, stk. 4.

Efter *stk. 2* kan fogeden bestemme, at arresteret løsøre skal fratages skyldneren, når det må antages, at muligheden for at opnå dækning ellers vil blive væsentligt forringet. Løsøret opbevares på kreditors bekostning af fogeden eller af den, fogeden bemyndiger dertil. Omkostningerne til opbevaring af det arresterede skal afholdes af den berettigede, der vil kunne gøre regres mod skyldneren for disse omkostninger, hvis arresten stadfæstes. Efter § 612, stk. 2, nr. 4, kan fogeden i forbindelse med, at der foretages udlæg i løsøre, fratage skyldneren rådighed over de aktiver, der er foretaget udlæg i. Arresterede penge skal altid tages i fogedens besiddelse, indtil arresten ophæves eller afløse af et udlæg.

Stk. 1 svarer til den danske retsplejelovs § 632, stk. 2, og *stk. 2* svarer til den danske retsplejelovs § 633 og til dele af den danske retsplejelovs § 631, stk. 2.

Til § 681

Når arrest er foretaget eller afværget ved skyldnerens sikkerhedsstillelse, skal rekvirenten inden 1 uge efter arresten søge dennes lovlighed efterprøvet under en særlig sag, medmindre skyldneren under eller efter arresten frafalder denne såkaldte justifikationssag. Foretages der mellem de samme parter flere efter hinanden følgende arrestforretninger, skal særskilt justifikationssag anlægges for hver enkelt forretning. Sagen anses for anlagt, når stævning er indleveret. Ugefristen beregnes fra udløbet af den dag, arresten er foretaget.

Hvis der ikke allerede er anlagt sag i anledning af det krav, der er foretaget arrest for, følger det af stk. 1 at en sådan sag skal anlægges inden 1 uge, og der skal da tillige under denne sag nedlægges påstand om stadfæstelse af arresten. Sagen anlægges i overensstemmelse med de almindelige regler om saglig og stedlig kompetence. Behandling af sagen vil derfor normalt ske ved kredsretten. Kan spørgsmålet om kravets eksistens ikke behandles ved domstolene, fordi spørgsmålet er undergivet voldgift, må rekvirenten indlede voldgiftssag (ved voldgiftsretten) og anlægge justifikationssag (ved domstolene) inden ugefristen.

Verserer der en retssag om kravet (ved en grønlandsk, dansk eller færøsk domstol) i første instans, følger det af § 681, stk. 2, at der inden den tidligere nævnte ugefrist skal anlægges en særlig justifikationssag ved samme ret, som behandler hovedsagen. Retten kan behandle sagerne sammen eller udsætte en af disse på den andens afgørelse. Er der faldet dom i første instans, skal justifikationssagen anlægges ved den ret, som har afsagt dommen, og denne ret kan da helt eller delvis udsætte justifikationssagen i tilfælde af anke, jf. § 681, stk. 3.

Skal der anlægges retssag om kravet ved en udenlandsk domstol, og er sådan sag ikke allerede anlagt, skal sådan sag anlægges inden 2 uger efter arrestens foretagelse for at opfylde kravet i § 681, stk. 4. Er retssag i anledning af fordringen verserende ved udenlandsk domstol, hvis afgørelse har bindende virkning i Grønland, følger det af § 681, stk. 5, at justifikationssagen udsættes, indtil der er truffet retskraftig afgørelse i den udenlandske sag.

Bestemmelsen svarer til den danske retsplejelovs § 634.

Til § 682

Hvis skyldneren erklæres konkurs, eller hans dødsbo tages under offentlig skifte uden gældsansvar for arvingerne, bortfalder pligten til at anlægge justifikationssag, jf. *stk. 1*.

Det følger af *stk. 2*, at kreditors sikkerhedsstillelse i anledning af arresten kan frigives, såfremt der er forløbet 3 måneder efter arrestens foretagelse eller arrestsagens ophævelse, og der ikke fra boets side er anlagt retssag om erstatning.

Bestemmelsen svarer til den danske retsplejelovs § 635.

Til § 683

Under arrestsagen afgøres det, om arresten er lovligt gjort, eller udtrykt på en anden måde, om arresten kan stadfæstes. Skyldneren kan under arrestsagen fremsætte alle indsigelser vedrørende arrestens lovlighed. Behandles spørgsmålet om det pågældende krav særskilt ved voldgift eller ved udenlandsk domstol, jf. § 681, stk. 4 og 5, skal indsigelser mod kravets rigtighed dog fremsættes under denne sag. Bestemmelsen svarer til den danske retsplejelovs § 636.

Til § 684

Hvis domstolene behandler sagen om kravet og sagen om arrestens lovlighed separat, kan arresten ophæves både ved dommen i sagen om kravet og ved dommen i justifikationssagen. Arresten bortfalder, når ankefristen er udløbet, medmindre anke er iværksat eller andet er bestemt i dommen. Bestemmelsen svarer til den danske retsplejelovs § 637.

Til § 685

Bestemmelsen angiver, hvornår skyldneren kan forlange en arrest ophævet. Inden arresten ophæves, skal fogeden i overensstemmelse med det almindelige princip om altid at høre begge parter så vidt muligt give kreditor lejlighed til at udtale sig. Viser det sig, at en foretagen arrest er ulovlig, kan den, som arresten er foretaget hos, kræve erstatning, jf. § 609. Bestemmelsen svarer til den danske retsplejelovs § 638.

Til § 686

Bestemmelsen fastslår, at alle fogedens afgørelser under arrestsagen træffes ved beslutning, der skal begrundes. Det følger af § 704, at de pågældende afgørelser kan kæres. Bestemmelsen svarer til den danske retsplejelovs § 640.

KAPITEL 51
FORBUD

Til § 687

Hovedformålet med reglerne om fogedforbud er at sikre hurtig og effektiv håndhævelse af undladelsespligter, og anmodningen om forbud og forbudet skal rettes mod den, som undladelsespligten påhviler. Der gives ved forbudet den forpligtede pålæg om at undlade handlinger, der strider mod den berettigedes ret. Overtrædelse af forbudet kan sanktioneres med bøde, jf. § 697. Fogedforbud kan alene anvendes til at håndhæve undladelsespligter. Der kan nedlægges forbud mod offentlige myndigheders handlinger i alle tilfælde, hvor den offentlige myndighed er part i et privatretligt retsforhold. Fogedforbud kan derimod ikke nedlægges mod offentlige myndigheders handlinger, når disse har karakter af myndighedsudøvelse.

En effektiv håndhævelse af undladelsespligter nødvendiggør i visse tilfælde retablering (dvs. genoprettelse) af forskellige fysiske forhold. Der kan derfor i medfør af *stk. 2* i forbindelse med, at der nedlægges et forbud, pålægges den forpligtede klart angivne handlepligter af forholdsvis underordnet betydning i tilknytning til forbudet. Et eksempel herpå kan være pligt til at fjerne skilte, som angiver varemærker eller firmanavne i strid med den berettigedes ret.

Stk. 3 henviser til lovgivningen om luftfartøjer, fremmede statsskibe mm.

Bestemmelsen svarer til den danske retsplejelovs § 641.

Til § 688

Der kan kun nedlægges forbud, hvis den berettigede godtgør eller sandsynliggør, at de materielle betingelser herfor foreligger. Bevisrisikoen ligger som hovedregel hos den berettigede. Hensynet til forbudssagens fremme, og den omstændighed, at fuldstændigt bevis skal føres under justifikationssagen (§ 694, jf. § 681), fører dog til, at fogeden kan afskære en bevisfø-

relse, som efter sin art og omfang falder uden for rammerne af den foreløbige prøvelse af den berettigedes ret, som finder sted under forbudssagen. Den berettigede skal godtgøre eller sandsynliggøre, at de handlinger, der søges forbudt, strider mod dennes ret, og at den forpligtede vil foretage de handlinger, som søges forbudt. Herudover skal den berettigede godtgøre eller sandsynliggøre, at denne udsættes for retstab, hvis denne henvises til at gøre sin ret gældende ved en almindelig retssag. Denne del af bestemmelsen understreger fogedforbudets subsidiære karakter. Bestemmelsen svarer til den danske retsplejelovs § 642.

Til § 689

Nedlæggelse af fogedforbud er udelukket, hvis den ret, der ønskes værnet, er tilstrækkelig beskyttet af kriminalretlige regler eller ved den forpligtedes erstatningsansvar eller ved en sikkerhedsstillelse for den skade, som den forpligtede måtte tilføje den berettigede. At de pågældende handlinger vil kunne medføre et kriminalretligt ansvar eller erstatningsansvar udelukker ikke i sig selv, at der nedlægges fogedforbud.

Stk. 2 er en proportionalitetsgrundsætning, hvorefter fogeden kan nægte at nedlægge forbud i tilfælde, hvor der består et åbenbart misforhold mellem den berettigedes interesse i at få nedlagt forbudet og den skade og ulempe, som forbudet vil påføre den forpligtede. Interesseafvejningen må foretages ud fra et konkret skøn i det enkelte tilfælde under hensyntagen til de materielle regler, som regulerer parternes mellemværende. Proportionalitetsreglen er en undtagelsesbestemmelse, som kun bør anvendes i de få tilfælde, hvor der består en betydelig forskel mellem den berettigedes interesse i at få nedlagt forbudet og dets mulige skadevirkninger for den forpligtede.

Bestemmelsen svarer til den danske retsplejelovs § 643.

Til § 690

Hvis den berettigede allerede under forbudssagen godtgør sin ret, er det udelukket at afkræve den pågældende en sikkerhedsstillelse som betingelse for at nedlægge forbud. Fogeden kan i alle andre tilfælde afkræve den berettigede sikkerhed. Hvis den berettigede er en offentlig myndighed, er sikkerhedsstillelse overflødig. Sikkerhedsstillelse bør derimod afkræves offentligt ejede selskaber mv. Sikkerheden kan kræves både ved bevistvivl og i tilfælde af retlig tvivl. Fogeden fastsætter sikkerhedens art og størrelse efter et skøn. Forbudet nedlægges først, når den af fogeden forlangte sikkerhed er stillet. Af hensyn til fristen for at anlægge justifikationssag, fristen for appel samt de kriminalretlige følger af overtrædelseshandlinger, skal fogeden give parterne meddelelse om, hvornår forbudet nedlægges, hvis dette tidspunkt ikke allerede er meddelt i et retsmøde. Bestemmelsen svarer til den danske retsplejelovs § 644.

Til § 691

De retsskridt, som kan iværksættes for at hindre overtrædelse af forbudet, skal være hjemlet i det nedlagte forbud, idet fogedens bistand i modsat fald vil få karakter af en genoptagelse af

forbudssagen. De foranstaltninger, som kan komme på tale, vil have karakter af fysiske handlinger. Er der ved forbud pålagt den forpligtede accessoriske handlepligter, kan fogeden lade de nødvendige handlinger foretage for den berettigedes regning. Ved håndhævelse af nedlagte forbud kan fogeden i lighed med, hvad der gælder i andre tilfælde, anvende den magt, der er nødvendig til formålet, og politiet skal efter anmodning yde fogeden bistand hertil, jf. § 605, stk. 3.

Efter *stk. 2* kan fogeden i forbindelse med håndhævelse af forbudet træffe bestemmelse om beslaglæggelse af løsøre. Betingelsen for, at der kan foretages beslaglæggelse, er, at den berettigede kan godtgøre, at de genstande (det gods), der ønskes beslaglagt, anvendes eller har været anvendt til overtrædelseshandlinger. Har genstandene/godset ikke været anvendt hertil, kan der i øvrigt kun ske beslaglæggelse, hvis den berettigede med en meget høj grad af sandsynlighed kan påvise, at genstandene/godset må forventes anvendt til overtrædelseshandlinger.

Da beslaglæggelse i lighed med forbud er et retsmiddel af foreløbig karakter, kan beslaglagt gods ikke overgives til rekvirenten. Det fastslås derfor i *stk. 3*, at fogeden selv skal tage det beslaglagte i forvaring eller overlade det til en person, som fogeden bemyndiger hertil. Opbevaringen sker på den berettigedes bekostning. Ud over de egentlige opbevaringsudgifter kan omkostningerne ved opbevaringen også omfatte f.eks. forsikringspræmier, hvis fogeden finder det nødvendigt at forsikre det beslaglagte. Den berettigede kan kræve sine omkostninger til opbevaringen dækket hos den forpligtede, hvis det i dommen fastslås, at beslaglæggelsen har været berettiget.

I *stk. 4* er det bestemt, at fogeden kan afkræve den berettigede sikkerhed for opbevaringsudgifterne. Sikkerheden skal stilles, inden beslaglæggelsen iværksættes. Som følge af, at en beslaglæggelse i sig selv vil kunne udløse erstatningskrav ud over de krav, som kan afledes af selve forbudet, er det endvidere bestemt, at fogeden kan betinge beslaglæggelsen af, at en sikkerhed, der er stillet i medfør af § 690, forhøjes. Særskilt sikkerhedsstillelse kan kun komme på tale i de tilfælde, hvor forbud er nedlagt uden sikkerhedsstillelse, eller hvor afgørelsen om beslaglæggelse træffes af en anden foged end den, som i forvejen har modtaget rekvirentens sikkerhedsstillelse. Da det ikke kan udelukkes, at en beslaglæggelse kan krænke tredjemands ret, skal tredjemands erstatningskrav i denne anledning være sikret ved den stillede sikkerhed, og fogeden må derfor påse, at sikkerhedsstillelsen formuleres således, at den også dækker erstatningskrav for tredjemand.

Bestemmelsen svarer til den danske retsplejelovs § 645.

Til § 692

Bestemmelsen fastslår, at de almindelige regler om tvangsfuldbyrdelse også gælder i forbudssager.

Til § 693

I *stk. 1* foreslås det, at adgangen til at føre bevis for fogeden alene skal begrænses af hensynet til en hurtig behandling af sagen. Ud over at give hjemmel til at afskære en bevisførelse, som efter sin art og sit omfang falder uden for fogedsagens rammer, kan fogeden også med hjemmel i denne bestemmelse afskære en bevisførelse, som åbenbart er uden betydning for sagen, eller hvis formål må være at forhale en afgørelse i sagen.

Efter *stk. 2* har fogeden adgang til at tilkende sagsomkostninger i tilfælde, hvor anmodningen tilbagekaldes, inden justifikationssag er anlagt, hvor anmodningen om forbud ikke fremmes, eller hvor et nedlagt forbud ophæves. I alle andre tilfælde afgøres omkostningsspørgsmålet under justifikationssagen. Fogedens afgørelse træffes efter de samme regler, som gælder i civile sager. Baggrunden herfor er, at de processuelle regler for forbudssagernes behandling på væsentlige punkter i øvrigt er tilnærmet de regler, som gælder for almindelige civile sager, ligesom arbejdets art og omfang for parterne i disse sager gennemsnitligt væsentligt vil overstige, hvad der gælder for fogedsager. Fogeden skal vejlede en forpligtet, der ikke er repræsenteret ved advokat, om adgangen til at anmode om at få tillagt omkostninger, jf. vejledningspligten i § 605, stk. 5.

Bestemmelsen svarer til den danske retsplejelovs § 647.

Til § 694

I *stk. 1* bestemmes, at reglerne om arrest i §§ 681-685, herunder om justifikationssagens behandling, finder tilsvarende anvendelse. Da de regler, herunder de immaterialretlige regler, som ofte vil indgå i fogedforbudssagerne, er juridisk komplicerede, foreslås det, at de efterfølgende justifikationssager anlægges ved Retten i Grønland.

I *stk. 2* pålægges det fogeden at vejlede den forpligtede om retsvirkningerne af fogedens afgørelser herunder navnlig, at overtrædelse af forbudet kan medføre kriminalretligt ansvar. Bestemmelsen svarer til den danske retsplejelovs § 648.

Til § 695

Som følge af den foreslåede regel i § 691, stk. 2, om beslaglæggelse, er der i udkastets § 695, fastsat regler om, hvilket forum der skal tage stilling til lovligheden af en foretagen beslaglæggelse. Det foreslås, at afgørelsen som hovedregel skal træffes af retten enten under justifikationssagen eller under en privat anlagt straffesag. Fogeden kan alene tage stilling til spørgsmålet, hvis fogeden ophæver forbudet. Fogedens afgørelse vil i disse tilfælde være genstand for kære. Træffes der afgørelser om konfiskation, forudsættes det, at det konfiskerede gods overgives til politimesteren til videre foranstaltning på samme måde som i kriminalsager. I de tilfælde, hvor det konfiskerede efter dommen skal anvendes til fyldestgørelse af den berettigedes erstatningskrav, forudsættes det, at det konfiskerede forbliver i fogedens besid-

delse, indtil der kan foretages udlæg i godset. Bestemmelsen svarer til den danske retsplejelovs § 649.

Til § 696

Efter denne bestemmelse skal fogedens afgørelser i forbudssager træffes ved en beslutning, der skal begrundes. Herved sikres det, at der tilvejebringes et rimeligt arbejdsgrundlag for retten under justifikationssagen og under en eventuel privat anlagt kriminalsag, ligesom en eventuel kærebehandling vil blive lettet herved. Parterne (og en retligt interesseret tredjemand) kan påkære alle fogedens afgørelser efter retsplejelovens almindelige kæreregler, jf. § 704. Bestemmelsen svarer til den danske retsplejelovs § 650.

Til § 697

Det fremgår af *stk. 1*, at den, der forsætligt overtræder et fogedforbud, kan idømmes bøde og i forbindelse hermed pligt til at betale erstatning. Sag anlægges i givet fald af den berettigede som en privat kriminalsag.

Det følger af *stk. 2*, at tredjemand kan straffes for medvirken, og tredjemand kan idømmes både bøde og erstatning uden at afvente udfaldet af justifikationssagen.

Efter *stk. 3* kan en privat anlagt kriminalsag udsættes for at afvente udfaldet af justifikationssagen. Under hensyn til de strenge beviskrav, adgangen til at påkære nedlagte forbud og til forbudsinstituttets effektivitet vil en sådan udsættelse kun sjældent være hensigtsmæssig. Bestemmelsen svarer til den danske retsplejelovs § 651

Til § 698

Det fremgår af bestemmelsen, at forbudsreglerne ikke kan anvendes til at forbyde et kravs udbetaling, et skibs afsejling eller en genstands flytning eller anden rådighedsudøvelse over genstanden, hvis formålet hermed er at opnå sikkerhed for fyldestgørelse af et pengekrav. Er dette formålet bag anmodningen om forbud, må den berettigede i stedet anvende reglerne om arrest. Bestemmelsen svarer til den danske retsplejelovs § 652.

KAPITEL 52
BEVISSIKRING VED KRÆNKELSE AF IMMATERIELRETTIGHEDER MV.

Formålet med reglerne om bevissikring ved krænkelse af immaterielrettigheder mv. er at etablere en mulighed for – ved rettens hjælp – at foretage undersøgelser med henblik på at sikre bevis for krænkelse af immaterielrettigheder mv., f.eks. af ulovlig produktion/import og forhandling af produkter, der krænker immaterielrettigheder. Reglerne sigter på, at der i tilfælde, hvor det uden omfattende bevisførelse kan sandsynliggøres, at der foregår væsentlige krænkelser af immaterielrettigheder mv., kan gives rettighedshaverne mulighed for – i den civile retsplejes former – at få gennemført en uanmeldt og tvangsmæssig undersøgelse af en formo-

det krænkers lokaler eller genstande, herunder navnlig også bogføringsmateriale mv. og af computere med henblik på at sikre bevis for krænkelser og omfanget heraf.

Til § 699

Bestemmelsen indeholder de materielle betingelser for, at retten kan træffe beslutning om at foretage en bevissikringsundersøgelse. Bestemmelsen afgrænser endvidere lovens anvendelsesområde og angiver de lokaliteter, og det materiale, der kan undersøges.

Stk. 1 opstiller de materielle betingelser for, at retten kan træffe beslutning om at foretage en bevissikringsundersøgelse. Det påhviler den, der fremsætter anmodning om sagen, at sandsynliggøre, at nogen som led i erhvervsvirksomhed eller i øvrigt i ikke ubetydeligt omfang har krænket en immaterielrettighed eller begået en overtrædelse som nævnt i stk. 2. Kravet om sandsynliggørelse svarer til beviskravet ved fogedforbud, jf. § 688. Der stilles ikke krav om sandsynliggørelse af, at krænkelsen eller overtrædelsen er af en sådan karakter, at der er grundlag for at pålægge strafansvar eller erstatningsansvar. Udtrykket "har krænket en immaterialret eller begået en overtrædelse" omfatter således enhver krænkelse eller overtrædelse i objektiv forstand. Kravet om sandsynliggørelse sigter både til faktiske og retlige forhold. Ved rettens prøvelse af, om sandsynliggørelseskravet i § 699, stk. 1, er opfyldt, finder § 176 om processuel skadevirkning tilsvarende anvendelse. De sandsynliggjorte krænkelser eller overtrædelser skal være sket "som led i erhvervsmæssig virksomhed eller i øvrigt i ikke ubetydeligt omfang". Betingelsen vil i almindelighed være opfyldt, hvis de sandsynliggjorte krænkelser eller overtrædelser har fundet sted i egentlig erhvervsvirksomhed. Betingelsen vil i praksis normalt også være opfyldt, hvis krænkelsen eller overtrædelsen er begået af offentlige myndigheder. Krænkelser eller overtrædelser, der alene foregår i private hjem til eget brug, falder derimod udenfor, medmindre krænkelserne mv. har et ekstraordinært stort omfang.

Anmodningen om en undersøgelse kan kun fremsættes af rettighedshaveren eller en anden, der er beføjet til at påtale krænkelsen eller overtrædelsen. En anden end rettighedshaveren vil f.eks. kunne være en licenstager eller en rettighedshaverorganisation, som er beføjet hertil efter aftale, vedtægter eller lov.

Formålet med undersøgelsen skal været at sikre bevis for de sandsynliggjorte krænkelser eller overtrædelser og omfanget heraf. Der må være tale om afsluttede eller pågående krænkelser mv. Det er dog ikke udelukket under undersøgelsen også at medtage eventuelle beviser vedrørende planlagte krænkelser mv. rettet mod den, der har fremsat anmodningen. Hvis det under undersøgelsen kommer frem, at den, som sagen er rettet imod (sandsynligvis) tillige har krænket andre rettigheder tilhørende den, der har anmodet om sagen, end de rettigheder, der gav anledning til undersøgelsen, vil bevissikringen også kunne omfatte sådanne andre krænkelser.

Stk. 1 indeholder desuden en afgrænsning af, hvor bevissikringsundersøgelse kan foretages. Udtrykket "hos den pågældende" skal forstås således, at en undersøgelse kan omfatte alle lokaler og gemmer mv., som den formodede krænker disponerer over, uanset ejerforhold.

Hvis det er sandsynliggjort, at en person medvirker til en krænkelse, f.eks. ved – for hovedmanden – at opbevare produkter vidende om, at de er piratkopierede og bestemt for salg, kan der også foretages bevissikringsundersøgelse hos den pågældende person. Både forretnings- og andre erhvervslokaler og private hjem kan være målet for en bevissikringsundersøgelse.

Stk. 2, nr. 1, omfatter krænkelser af egentlige ophavsrettigheder, jf. §§ 2-3 i ophavsretsloven. Endvidere omfatter nr. 1 krænkelse af en række rettigheder, der er beslægtede med ophavsrettigheder, nemlig de rettigheder, der tilkommer udøvende kunstnere.

Nr. 2 omfatter nogle af de typer overtrædelser, der er nævnt i ophavsretslovens § 55, stk. 1, nr. 2, nemlig § 26, 2. og 3. pkt., om ændring af værket i videre udstrækning end påkrævet i forbindelse med en i øvrigt tilladt brug og om angivelse af kilden, § 51 om titelbeskyttelse mv. og § 52 om signering af kunstværker.

Nr. 3 omfatter mønstre, det vil sige forbilleder for en vares udseende eller for et ornament, jf. lov om mønstre (lov nr. 218 af 27. maj 1970).

Nr. 4 om varemærker omfatter varemærker og fællesmærker, jf. varemærkeloven og fællesmærkeloven (lov nr. 341 og lov nr. 342 af 6. juni 1991).

Nr. 5 omfatter beskyttelsesreglen om virksomheders navne (firma), jf. aktieselskabslovens § 153, anpartsselskabslovens § 2, erhvervsvirksomhedslovens § 6 og lov om erhvervsdrivende fonde § 4.

Nr. 6 omfatter krænkelser af patenter, jf. patentloven. Krænkelse af sådanne rettigheder vil dog kun være omfattet af bevissikringsreglerne i det omfang, at undersøgelsen er rettet mod produkter hos den, som sagen er rettet imod, og som er bestemt for salg, jf. § 699, stk. 3, 2. pkt.

Endelig finder bevissikringsreglerne efter *nr. 7* anvendelse på overtrædelse af § 9 i landstingslov om forbrugerråd, markedsføring, mærkning, priser og forbrugerklageudvalg ved ulovlig produktefterligning. Reglerne finder ikke anvendelse på andre typer af overtrædelser af § 9 eller på overtrædelse af andre bestemmelser i den nævnte landstingslov.

Stk. 3 angiver det materiale, som kan undersøges. En supplerende bestemmelsen findes i § 699, stk. 5. Efter *1. pkt.* kan undersøgelsen omfatte alt materiale, som må antages at være af betydning med henblik på at konstatere, om og i hvilket omfang krænkelser eller overtrædelser, som nævnt i stk. 2, har fundet sted. Som nævnt i bemærkningerne til stk. 1, pkt. 3, er det dog ikke udelukket under undersøgelserne også at medtage eventuelle beviser vedrørende planlagte krænkelser eller overtrædelser rettet mod den, som har anmodet om sagen. Efter *2. pkt.* udelukkes dels undersøgelse i form af iagttagelse af selve produktionsprocessen eller produktionsapparatet, dels undersøgelse af tekniske tegninger og dokumenter mv. til beskrivelse heraf, såfremt undersøgelsen er rettet mod krænkelse af patenter. Er undersøgelse derimod rettet mod krænkelse af andre rettigheder, f.eks. ophavsrettigheder eller varemærker er under-

søgelse af produktionsprocessen og –apparatet hos den, som sagen er rettet imod, ikke udelukket. Undtagelsen omfatter heller ikke formodet krænkelse af patenter mv. i maskiner eller andet, der ikke indgår i produktionsapparatet hos den, som sagen er rettet imod, men er bestemt for salg.

Efter *stk. 4* kan retten helt eller delvis afslå en anmodning om undersøgelse, såfremt det må antages, at undersøgelsen vil påføre den, som sagen er rettet imod skade eller ulempe, som står i misforhold til rettighedshaverens interesse i undersøgelsen. Dette proportionalitetsprincip svarer til, hvad der gælder i forbindelse med nedlæggelse af fogedforbud, jf. § 689, stk. 2. Dog behøver misforholdet ikke som efter denne bestemmelse at være "åbenbart", for at retten kan afslå anmodning om bevissikringsundersøgelse. Desuden kan retten begrænse en undersøgelse i forhold til anmodningen.

Det følger af *stk. 5*, at en bevissikringsundersøgelse – uanset § 699, stk. 3, 1. pkt. – ikke må omfatte materiale, der indeholder oplysninger om forhold, som den, som sagen er rettet imod, i medfør af § 142, § 143 eller § 145 ville være udelukket fra eller fritaget for at afgive forklaring om som vidne. De nævnte bestemmelser indeholder regler om vidneudelukkelse for personer, som virker eller har virket i offentlig tjeneste eller hverv, og for præster samt for kateketer, der har kirkelige opgaver, læger, forsvarere, advokater og rettergangsfuldmægtige og endelig om vidnefritagelse for redaktører og redaktionelle medarbejdere.

Bestemmelsen svarer i det væsentligste til den danske retsplejelovs § 653.

Til § 700

Bestemmelsen indeholder reglerne om behandlingen af en anmodning om undersøgelse. Efter *stk. 1, 1. pkt.*, skal anmodning om undersøgelse indgives til Retten i Grønland. Da de regler, herunder de immaterialretlige regler, som indgår i sagerne om bevissikring, kan være juridisk komplicerede foreslås det, at sager om bevissikringsundersøgelse behandles ved Retten i Grønland. Tilsvarende gælder for sager om nedlæggelse af fogedforbud. Der henvises til betænkningens afsnit XI, kap. 4.3.14.-4.3.15.

Ifølge *2. pkt.* er formkravene til en anmodning om undersøgelse, at den skal være skriftlig og indeholde de oplysninger, som påberåbes til støtte for anmodningen, samt de oplysninger, der i øvrigt er nødvendige for sagens behandling.

Efter *stk. 2, 1. pkt.*, fastsætter retten tid og sted for forretningen, dvs. behandlingen af anmodningen om undersøgelse, og giver meddelelse herom til den, som har anmodet om sagen, og den, som sagen er rettet imod. Uanset denne hovedregel om underretning af begge parter, kan forudgående underretning af den, som sagen er rettet imod, undlades efter *2. pkt.*

Ifølge *stk. 3* skal den, som sagen er rettet imod, hvis denne er til stede, have adgang til at udtale sig, før retten træffer afgørelse om, hvorvidt anmodningen om undersøgelse tages til følge. Det gælder også, selvom den, som sagen er rettet imod, ikke har modtaget forudgående under-

retning om forretningen. Såfremt den, som sagen er rettet imod, er et selskab, skal den ansvarlige direktør have adgang til at udtale sig.

Forretningen kan foretages, selvom den, som sagen er rettet imod, ikke er til stede, jf. *stk. 4.* Er den, som sagen er rettet mod ikke til stede, finder det anførte om retten til at udtale sig og om rettens vejledningspligt efter § 605, stk. 5, jf. § 703, tilsvarende anvendelse for den eller de tilstedeværende, som varetager interesserne for den, som sagen er rettet imod.

Det fremgår af *1. pkt.* der svarer til § 603, stk. 1, 1. pkt., at forretningen kan foretages, selvom den, som sagen er rettet imod ikke giver møde eller ikke træffes. *2. pkt.* svarer til § 603, stk. 2.

Ifølge *stk. 5, 1. pkt.,* skal den, som sagen er rettet imod, eller den, der varetager interesserne for den, som sagen er rettet imod, have adgang til at tilkalde en advokat, hvis der ikke er sket forudgående underretning om forretningen. Hvis den, som sagen er rettet imod, eller dennes repræsentant ønsker at benytte sig af retten til at tilkalde en advokat, skal forretningen efter *2. pkt.* som udgangspunkt udsættes, indtil advokaten er kommet til stede. Det fremgår dog af *3. pkt.*, at forretningen ikke bør udsættes, såfremt der herved sker en unødig forsinkelse eller opstår risiko for, at bevismateriale fjernes, tilintetgøres eller ændres.

Begrundelsen for denne adgang til – for den, som sagen er rettet imod, eller dennes repræsentant – at tilkalde en advokat er, at en bevissikringsundersøgelse er et alvorligt indgreb i forhold til den, som sagen er rettet imod, og at der efter omstændighederne kan være tale om komplicerede retsforhold. Under hensyntagen til effektiviteten bør forretningen dog ikke udsættes, hvis det vil medføre en unødig forsinkelse eller risiko for, at bevismateriale fjernes, tilintetgøres eller ændres. Idet det må forventes at være forbundet med vanskeligheder at få en advokat til at møde med kort varsel, navnlig i de tilfælde, hvor en sag om bevissikring fortages uden for Nuuk og Qaqortoq (som på nuværende tidspunkt er de eneste steder, hvor der er advokater, der har til huse), bør der efter omstændighederne være en udvidet adgang til at udsætte sagen på, at en advokat kan komme til stede.

Stk. 6 indeholder regler om sikkerhedsstillelse for den skade eller ulempe, der kan blive påført den, som sagen er rettet imod. Reglerne svarer til § 690 om sikkerhedsstillelse i fogedforbudssager.

I henhold til *stk. 7, 1. pkt.*, skal retten uden unødigt ophold give den, som sagen er rettet imod underretning om, hvad der er passeret under forretningen, hvis den, som sagen er rettet imod, ikke har været til stede. Bestemmelsen finder anvendelse både i tilfælde, hvor hverken den, som sagen er rettet imod, eller en repræsentant for denne har været til stede, og i tilfælde, hvor en repræsentant for den, som sagen er rettet imod, har været til stede. Ved selskaber mv. sigter betegnelsen ”den, som sagen er rettet imod”, i denne sammenhæng til den administrerende direktør. Fristen for kære af en afgørelse om undersøgelse, jf. § 704, må i de tilfælde, hvor den, som sagen er rettet imod, ikke har været til stede, regnes fra modtagelsen af underretningen.

Efter *2. pkt.* kan den, som sagen er rettet imod, inden 1 uge efter modtagelsen af en underretning i henhold til 1. pkt. kræve forretningen genoptaget, f.eks. for hurtigt at få afklaret opståede misforståelser.

Det fastslås i *stk. 8*, som svarer til § 696, at rettens afgørelse træffes ved beslutning, der skal begrundes.

Det fremgår af *stk. 9*, at en bevisførelse, som findes uforenelig med hensynet til forretningens fremme, kan afskæres af retten. Bestemmelsen svarer til § 693, stk. 1.

Bestemmelsen svarer til den danske retsplejelovs § 653a.

Til § 701

Bestemmelsen indeholder reglerne om gennemførelse af en undersøgelse.

I *stk. 1, 1. pkt.*, fastslås det, at en undersøgelse gennemføres ved rettens foranstaltning, dvs. af Retten i Grønland, eller på dennes vegne. Heri ligger bl.a., at retten træffer afgørelse i eventuelle tvister vedrørende den nærmere gennemførelse af undersøgelsen, og at retten fastsætter retningslinierne for det arbejde, der skal udføres af den eller de sagkyndige, der eventuelt bistår retten ved undersøgelsen, jf. stk. 2.

Ifølge *2. pkt.* kan retten eller den, som retten bemyndiger hertil, beslaglægge genstande eller dokumenter i det omfang, det må anses for nødvendigt med henblik på sikring af bevis. Under samme betingelser kan der foretages fotografier, optages film samt fremstilles kopier af dokumenter, oplysninger på edb-anlæg, edb-programmer og andet materiale. Beslaglæggelse vil navnlig være relevant, hvor der ikke kan foretages kopiering på undersøgelsesstedet, enten fordi materialet er for omfattende, eller fordi der ikke er adgang til en kopimaskine.

Efter *stk. 2* kan retten udpege én eller flere uvildige sagkyndige til at bistå sig ved undersøgelsens gennemførelse. Det er retten, der fastlægger den sagkyndiges opgaver. Behovet for sagkyndig bistand vil formentlig typisk opstå i tilfælde, hvor undersøgelsen er rettet mod bogføringsmateriale eller mod materiale, der er lagret i computere, bl.a. fordi den, som har anmodet om sagen, ikke selv – medmindre den, som sagen er rettet imod, samtykker heri – bør have adgang til at gennemgå sådant materiale. Den sagkyndige vil derfor typisk være en revisor eller en edb-sagkyndig. Hvis en sagkyndig medvirker, skal denne efter retningslinier fastsat af retten udfærdige en beskrivelse af den undersøgelse, han har foretaget og dennes resultater, jf. stk. 4, 4. pkt.

Efter *stk.* 3 har den, som har anmodet om sagen, eller dennes repræsentant som udgangspunkt ret til at være til stede under undersøgelsen med henblik på at bistå retten med oplysninger, identifikation af produkter og lignende. Den, som har anmodet om sagen, og dennes repræsentant har kun adgang til selvstændigt at foretage undersøgelser, hvis den, som sagen er rettet imod, og retten giver samtykke hertil. I visse tilfælde er der så tungtvejende hensyn at tage til

beskyttelsen af forretningshemmeligheder mv. tilhørende de, som sagen er rettet imod, at retten bør afskære den, som har anmodet om sagen, eller dennes repræsentant fra at være til stede ved undersøgelsen, eller i hvert fald bør begrænse adgangen.

Ifølge *stk. 4, 1. pkt.*, skal retten i fornødent omfang gengive de iagttagelser, der er gjort under undersøgelsen, i retsbogen. Der skal desuden udfærdiges en fortegnelse over beslaglagte genstande eller dokumenter og fremstillede kopier mv. Fortegnelsen behøver ikke at være specificeret i alle detaljer. Har en uvildig sagkyndig medvirket, skal denne udfærdige en beskrivelse af undersøgelsen og dennes resultater inden en frist, der fastsættes af retten, jf. *4. pkt.* Retten sender en kopi af beskrivelsen til parterne, jf. *5. pkt.*

Efter *stk. 4, 2. pkt.*, skal beslaglagte genstande eller dokumenter og fremstillede kopier mv. opbevares af retten eller den, som retten bemyndiger hertil. Efter *3. pkt.* skal materialet som udgangspunkt holdes tilgængeligt for parterne, og parterne kan som udgangspunkt få materialet eller kopier heraf udleveret. At fakturaer, ordresedler eller lignende materiale indeholder oplysninger om tredjemænd, f.eks. leverandører eller aftagere af de (formodet) krænkende produkter, er som udgangspunkt ikke til hinder for, at materialet kan udleveres til den, som har anmodet om sagen. Der kan dog være tilfælde, hvor retten må begrænse adgangen til materialet for den, som har anmodet om sagen. Hvis der f.eks. er beslaglagt eller taget kopier af regnskabsmateriale, som indeholder oplysninger om andre forhold end de formodede krænkelser, bør retten i reglen nægte den, som har anmodet om sagen adgang til selve materialet, medmindre den, som sagen er rettet imod, giver tilladelse til, at materialet udleveres til den, som har anmodet om sagen. Det kan eventuelt overlades til en uvildig sagkyndig at gennemgå materialet med henblik på at unddrage de oplysninger, som er relevante for vurderingen af, hvorvidt og i hvilket omfang der har fundet krænkelser sted. Udlevering af materiale til den, som har fremsat anmodningen, bør normalt afvente udfaldet af et eventuelt iværksat kæremål vedrørende selve afgørelsen om undersøgelse, selvom dette kæremål ikke er tillagt opsættende virkning. Såfremt den, som sagen er rettet imod, ikke har været til stede under undersøgelsen, bør retten i almindelighed afvente udløbet af fristen for genoptagelse af forretningen, jf. § 700, stk. 6, før materiale udleveres til den, som har anmodet om sagen. Afgørelsen om – trods indsigelse – at udlevere materiale eller om ikke at udlevere materiale kan kæres.

I stk. 5 sigter ordet "foreløbig" i *1. pkt.* til, at der under en efterfølgende krænkelsessag kan blive tale om at pålægge den, som sagen er rettet imod at godtgøre den, som har fremsat anmodningen, dennes rimelige udgifter i forbindelse med undersøgelsen. Sikkerhedsstillelse efter *2. pkt.* vil formentlig navnlig komme på tale, hvis der udpeges en sagkyndig til at bistå retten med undersøgelsen.

Ifølge *stk. 6* kan retten i det omfang, det må anses for nødvendigt for at gennemføre undersøgelsen, skaffe sig adgang til lokaler og gemmer hos den, som sagen er rettet imod. Retten kan med henblik herpå anvende den nødvendige magt, og politiet yder efter anmodning retten bistand hertil. Denne ordning svarer til, hvad der gælder ved udlæg, jf. § 605, stk. 3, og i forbindelse med rettens bistand til opretholdelse af forbud, jf. §§ 605, stk. 3, og 692.

Bestemmelsen svarer til den danske retsplejelovs § 653b.

Til § 702

§ 702 indeholder regler om rekvirentens pligt til at anlægge krænkelsessag og om erstatning til den, som sagen er rettet imod i tilfælde af, at krænkelser ikke godtgøres.

Ifølge *stk. 1, 1. pkt.,* skal den, som har fremsat anmodningen, medmindre den, som sagen er rettet imod, frafalder forfølgning, inden 4 uger efter modtagelsen af rettens meddelelse om, at undersøgelsen er afsluttet, anlægge retssag vedrørende de krænkelser eller overtrædelser, som begrundede anmodningen om undersøgelse. Har retten truffet beslutning om, at det beslaglagte eller kopierede materiale endnu ikke kan udleveres til den, som har fremsat anmodningen, fordi den, som sagen er rettet imod, har kæret afgørelsen om undersøgelse, eller fordi den, som sagen er rettet imod, ikke var til stede under undersøgelsen, og fristen for genoptagelse derfor skal afventes, vil undersøgelsen først kunne anses for afsluttet på det tidspunkt, hvor materialet gøres tilgængeligt for den, som har fremsat anmodningen.

Bestemmelsen om, at rekvisitus kan frafalde forfølgning, dvs. fritage den, som sagen er rettet imod for forpligtelsen til at anlægge krænkelsessag, svarer til, hvad der gælder ved arrest og forbud, jf. §§ 681, stk. 1, og 694, stk. 1.

Efter *3. pkt.* er retsvirkningerne af manglende overholdelse af fristen for sagsanlæg dels, at alt bevismateriale hidrørende fra undersøgelsen skal tilbageleveres til den, som sagen er rettet imod, dels at det under undersøgelsen fremkomne ikke kan anvendes som bevis for krænkelser eller overtrædelser.

Hvis en afgørelse om undersøgelse efter genoptagelse eller kære ophæves, efter at undersøgelsen er gennemført, følger det af *stk. 2*, at § 702, stk. 1, 3. pkt., gælder tilsvarende.

Det fremgår af *stk. 3, 1. pkt.*, at hvis det viser sig, at den i anmodningen påberåbte ret ikke består eller ikke kan gøres gældende af den, som har fremsat anmodningen, har den, som sagen er rettet imod, krav på erstatning for tab og tort. Efter *2. pkt.* gælder det samme, hvis det ikke godtgøres, at den, som sagen er rettet imod, har gjort sig skyldig i krænkelser eller overtrædelser omfattet af anmodningen om undersøgelse.

Efter *stk. 4.* kan krav om erstatning gøres gældende som modkrav under en retssag anlagt af den, som fremsatte anmodningen om bevissikring, eller under et selvstændigt søgsmål. Hvis den, som fremsatte anmodningen, ikke anlægger sag, skal den, som anmodningen om bevissikring var rettet imod, inden 3 måneder, efter at fristen for at anlægge søgsmål for den, som fremsatte anmodningen om bevissikring, er udløbet, anlægge et selvstændigt søgsmål om erstatning. Ophæves en afgørelse om undersøgelse efter sagens genoptagelse, jf. § 700, stk. 7, 2. pkt., eller under kære, kan den, som sagen om bevissikring var rettet imod, tillægges erstatning ved afgørelsen herom.

Bestemmelsen svarer til den danske retsplejelovs § 653 c.

Til § 703

Bestemmelsen indeholder forskellige henvisninger til retsplejeloven. Således finder eksempelvis reglerne om vidner anvendelse, ligesom visse af de almindelige regler om tvangsfuldbyrdelse finder anvendelse.

I modsætning til, hvad der gælder ved udlæg, jf. § 605, og i forbindelse med rettens bistand til opretholdelse af fogedforbud, jf. §§ 605 og 692, påhviler der i sager omfattet af bevissikringsreglerne ikke den, som sagen er rettet imod nogen oplysningspligt.

KAPITEL 53
APPEL

Til § 704

I *stk. 1* foreslås, at afgørelser i fogedsager, truffet af kredsretterne og Retten i Grønland skal kunne kæres i overensstemmelse med de regler, der gælder i civile sager, jf. §§ 515-525. Grønlands Landsrets afgørelser kan kun kæres med Procesbevillingsnævnets tilladelse. Bestemmelsen svarer i det væsentlige til den danske retsplejelovs kapitel 53. Dog foreslås der heller ikke på dette område fastsat begrænsninger i adgangen til kære til Grønlands Landsret.

AFSNIT IX
ANDRE BESTEMMELSER

KAPITEL 54
RETSFORHØR

Til § 705

Bestemmelsen, der – med en sproglig ændring – svarer til den gældende bestemmelse i retsplejelovens kapitel 8, § 1, giver mulighed for at optage bevis uden for retsplejen. Den sproglige ændring består alene i, at betegnelsen ”øvrigheden” foreslås erstattet af ”offentlig myndighed”. Der tilsigtes ingen realitetsændring ved dette udkast.

Der henvises i øvrigt til betænkningens afsnit VIII, kap. 11.2.

AFSNIT X
RETSAFGIFT

KAPITEL 55
AFGIFTER I BORGERLIGE DOMSSAGER I FØRSTE INSTANS

Borgerlige domssager

Reglerne om retsafgift i retsplejelovens afsnit X gælder for sager, der behandles af de almindelige domstole i Grønland. De almindelige domstole er i Retsplejelovens § 1 defineret som Højesteret, Grønlands Landsret, Retten i Grønland og kredsretterne.

Ordningen om retsafgift er forenklet i forhold til den danske retsafgiftsordning, og der indføres efter udkastet kun retsafgift i de borgerlige domssager og fogedsager. Om baggrunden for retsafgiftsordningens udformning i øvrigt henvises til betænkningens afsnit IX, kap. 4.

Til § 706

Efter bestemmelsen foreslås retsafgiften fastsat som en procentdel af sagens værdi. Der foreslås dog fastsat en minimumsafgift på 500 kr.

Minimumsafgiften på 500 kr. svarer til den gældende ordning i Danmark, jf. den danske retsafgiftslov § 1, stk. 1, 1. pkt. Der er tale om en enhedsafgift, der dækker hele sagens behandling i 1. instans. Der er således ikke stillet forslag om berammelsesafgift, svarende til den danske retsafgiftslov § 1, stk. 2.

Efter bestemmelsen er sagsgenstandens økonomiske værdi afgørende for retsafgiftens beregning. Om hvordan sagsgenstandens værdi beregnes, henvises til §§ 707-710, der i det væsentligste svarer til den danske retsafgiftslovs § 2 og den danske retsplejelovs §§ 228 og 229.

For sager, hvis genstand ikke er penge eller penges værd, skal der i henhold til § 712 betales 500 kr. I visse tilfælde dog kun en fast afgift på 400 kr. i henhold til § 711.

Om en sag angår penge eller penges værd, er afgørende for beregning af afgiften ved såvel 1. instans som appelbehandling, jf. § 738.

Bestemmelsen omfatter alle borgerlige første instanssager, der behandles ved Grønlands Landsret, Retten i Grønland eller kredsretten.

Til § 707

Stk. 1 fastsætter at sagens værdi beregnes på baggrund af påstanden i stævningen. Bestemmelsen indeholder reglerne om, hvordan sagens værdi fastsættes i relation til afgiftsberegningen. I en sag, hvor påstanden omfatter flere krav, fastsættes sagens værdi til den samlede værdi af

alle disse krav. Modkrav kommer ikke i betragtning i forbindelse med beregningen, hvor der er flere krav.

Ved beregningen af sagens værdi medregnes ikke renter, sagsomkostninger og værdien af en eventuel modydelse, hvoraf kravet måtte være betinget. Sagsomkostninger omfatter f.eks. retsafgift og inkassosalær. Retten træffer beslutning om sagsomkostninger, selvom der ikke er nedlagt påstand herom, jf. § 251, 1. pkt.

Efter *stk. 2* beregnes værdien af en sag, hvor påstanden angår en ydelse, der skal betales et ubestemt antal gange, ved at multiplicere ydelserne pr. år med 10. Er antallet af ydelser, der skal betales, derimod fastsat, beregnes værdien ved at multiplicere ydelsen med antallet af gange, som ydelsen skal betales. Ved beregningen kan sagens værdi i disse sager dog ikke overstige ydelserne pr. år multipliceret med 10. Ved beregningen af retsafgift i lejesager henvises til § 709, stk. 1, hvorefter multipliceringsfaktoren ikke kan overstige 5.

Såfremt påstanden nedsættes under sagen fører det ikke til nedsættelse af retsafgiften. Udvides påstanden, skal retsafgiften omberegnes på grundlag af den udvidede påstand, jf. § 710, stk. 1. Om tidspunktet for retsafgiftspligtens indtræden, henvises til §§ 719 og 746, stk. 1.

Bestemmelsen svarer til § 228 i den danske retsplejelov, der finder anvendelse ved beregningen af retsafgift i Danmark i de tilsvarende sager, jf. retsafgiftslovens § 2, stk. 1.

Til § 708

I de tilfælde, hvor sagens værdi ikke kan bestemmes på grundlag af påstanden i stævning, jf. § 707, stk. 1, 1. pkt., foreskriver *§* 708, at sagsøgeren skal anslå værdien af sagen så nøjagtigt som muligt. Det svarer til, hvad der gælder i tilfælde, hvor påstanden udvides under en sag og der skal ske omberegning af retsafgiften, jf. § 710, stk. 2.

Retsafgiften beregnes og betales normalt ved indlevering af stævningen, hvor afgiftspligten indtræder, jf. § 719, nr. 1.

Om fornødent beregner retten sagens værdi ved et skøn. Klage over beregning af retsafgiften sker ved klage til Retten i Grønland, jf. § 749, stk. 1, 1. pkt., der beregner og oppebærer afgiften, jf. § 745. Afgørelsen kan påkæres til Grønlands Landsret, jf. § 564, stk. 1., jf. § 749, stk. 6.

Ved § 750, stk. 1, reguleres adgangen til senere foretagelse af berigtigelse af afgiftsberegningen.

Bestemmelsen svarer til § 229 i den danske retsplejelov, der finder anvendelse ved beregningen af retsafgift i Danmark i de tilsvarende sager, jf. retsafgiftslovens § 2, stk. 1.

Til § 709

Bestemmelsen indeholder regler om beregning af værdien i sager om lejeforhold. I sager, hvor påstanden angår en ydelse, der skal betales et ubestemt antal gange, fastsætter *1. pkt.*, at værdien beregnes ved at multiplicere den årlige ydelse, som påstanden angår, med faktor 5.

Sager, hvor påstanden angår en ydelse, som skal betales et bestemt antal gange, beregnes værdien ved at multiplicere denne ydelse pr. gang med antallet af de gange, som ydelsen skal betales. For disse sager bestemmer *2. pkt.* dog, at værdien ikke kan overstige ydelserne pr. år, multipliceret med 5.

Efter *3. pkt.* fastsættes sagens værdi dog til ét års leje, når sagen angår §§ 14, 49 og 53 i landstingsforordning om leje af boliger, nr. 5 af 31. maj 2001. Landstingsforordningens § 14 angår sager om en lejers indsigelser til udlejers krav om lejestigninger, og hvor udlejer kan indbringe sagen for retten efter § 14 i den nævnte landstingsforordning. Disse sager svarer til sager, der i Danmark kan indbringes for Huslejenævnet, jf. lejelovens § 48. Landstingsforordningens §§ 49 og 53 angår sager om en udlejers opsigelse eller ophævelse af en lejeaftale, der svarer til de sager, der er reguleret i den danske lejelovs §§ 87 og 93. For så vidt angår disse sidstnævnte sager, svarer bestemmelsen til den danske retsafgiftslov § 2, stk. 2, 3. pkt.

Til § 710

Efter bestemmelsen skal der ske omberegning af retsafgiften, såfremt påstanden udvides. Omberegning af afgiften sker på grundlag af den udvidede påstand, jf. *stk. 1.*

Der er ikke fri adgang til for sagens parter under sagen – efter at forberedelsen er sluttet, jf. § 223 – at udvide påstanden, jf. § 224.

I forbindelse med udvidelse af påstanden påhviler det vedkommende part – til brug for omberegningen af retsafgiften – at opgive sagens værdi så nøjagtigt som muligt. Bestemmelsen svarer til, hvad der gælder i de tilfælde, hvor sagens værdi ikke kan bestemmes på grundlag af påstanden i stævning, jf. §§ 707, stk. 1, 1. pkt. og 708.

Nedsættes påstanden giver det ikke ret til tilbagebetaling af retsafgift. Tilsvarende gælder, såfremt en sag hæves.

Til § 711

Bestemmelsen angår nogle sagstyper, hvor sagens værdi ikke eller kun vanskeligt kan angives i penge. Som følge heraf skal der betales en fast retsafgift på 400 kr. De nævnte sager er normalt karakteriseret ved at være mindre og relativt klare, hvilket er baggrunden for, at den faste retsafgift er lavere end retsafgiften i § 712, som er den almindelige regel om sager, hvis genstand ikke er penge eller penges værd. I øvrigt henvises til § 720 om sager, der er afgiftsfri.

Bestemmelsen svarer til den danske retsafgiftslov § 3.

Til § 712

Efter bestemmelsen skal der svares en fast retsafgift på 500 kr. i sager, hvis genstand ikke er penge eller penges værdi.

Der henvises i øvrigt til § 711, hvorefter der for visse nærmere angivne sagstyper, skal svares en fast retsafgift på 400 kr. En række sager, hvis genstand ikke er penge eller penges værd, er fritaget for afgift, jf. § 720, stk. 1.

Bestemmelsen svarer til § 4 i den danske retsafgiftslov.

Til §§ 713-715

Bestemmelserne indeholder regler om de tilfælde, hvor der er flere krav, og hvor der foretages processuel kumulation i medfør af §§ 185-191. Der sondres mellem oprindelig kumulation og efterfølgende kumulation.

I tilfælde, hvor et søgsmål omfatter flere krav, der hører under § 706, sammenlægges kravene, jf. *§ 713, stk. 1*. Bestemmelsen finder kun anvendelse, hvis alle kravene angår penge eller penges værd, jf. henvisningen til § 706. Sammenlægning af kravene sker også i tilfælde, hvor sagen anlægges af flere sagsøgere eller mod flere sagsøgte. I relation til retsafgiftsberegningen sondres således ikke mellem tilfælde af objektiv og subjektiv kumulation.

Efter *§ 714*, der angår efterfølgende subjektiv kumulation, anses adcitations- og interventionssøgsmål efter § 189 som selvstændige søgsmål. Bestemmelsen bevirker, at afgiftsreglerne i § 713 om oprindelig subjektiv kumulation ikke finder anvendelse. Der skal derfor beregnes en selvstændig retsafgift i adcitationssøgsmål og hovedinterventionssøgsmål på grundlag af kravene i disse søgsmål.

§ 715 svarer i princippet til § 714 om adcitationssøgsmål og hovedinterventionssøgsmål. Foretages der adcitation eller hovedintervention, foreligger der i afgiftsmæssig henseende flere søgsmål, og kravene skal derfor ikke sammenlægges i relation til afgiftsberegningen. Dette svarer til tilfælde, hvor en part fremsætter modkrav til selvstændig dom, jf. § 715, stk. 1, hvor påstanden om selvstændig dom, betragtes som et selvstændigt søgsmål. Der skal således betales sædvanlig retsafgift på grundlag af modkravet. Efter bestemmelsens *stk. 2* gælder det dog ikke, hvor sagsøgte i en sag om patentindgreb påstår pantet kendt ugyldigt.

Bestemmelserne svarer til §§ 5-7 i den danske retsafgiftslov.

Til § 716

Bestemmelsen fastsætter i hvilke tilfælde, hvor der ikke skal svares retsafgift, når en sag kan anlægges på ny. Efter bestemmelsen kan en sag anlægges på ny uden, at der skal svares ny afgift, såfremt sagen anlægges på ny inden 3 måneder, efter at sagen er afvist på grund af rettens manglende kompetence, jf. § 201 eller hævet af samme grund, eller fordi begge parter udebliver, jf. § 228.

Bestemmelsen finder ikke anvendelse, såfremt en sag afvises af retten eller hæves af andre grunde end rettens manglende kompetence.

Henvises en sag til en anden ret, gælder det generelt, at der ikke skal svares ny retsafgift.

Bestemmelsen svarer til § 8 i den danske retsafgiftslov.

Til § 717

Stk. 1 fastsætter, hvornår en sag genoptages eller indbringes for retten på ny uden, at der svares afgift af sagen.

Reglerne om genoptagelse, der findes i § 232, indeholder bl.a. tidsfrister for genoptagelse af en sag. Om ekstraordinær genoptagelse for Højesteret efter § 530 henvises til § 743.

Efter § 225, stk. 2, kan retten udsætte en sag, hvis en forbruger anmoder om, at en sag indbringes for Grønlands Forbrugerklageudvalg. Om hvilke sager, der henhører under Grønlands Forbrugerklageudvalg, henvises til landstingslov om Forbrugerråd, markedsføring, mærkning, priser og forbrugerklageudvalg.

Efter *stk. 2* kan en erlagt retsafgift forlanges tilbagebetalt, såfremt sagsøgeren hæver sagen, efter at den er oversendt til forbrugerklageudvalget. Tilbagebetalingen er begrundet i hensynet til, at sagen i sådanne tilfælde må forventes kun at have haft en begrænset behandling i retten.

Bestemmelsen svarer til § 9 i den danske retsafgiftslov, dog med den ændring i 2. pkt., der følger af, at Forbrugerklagenævnet i Danmark ikke har kompetence i Grønland, ligesom ingen brancheklage- eller ankenævn har kompetence i Grønland på nuværende tidspunkt.

Til § 718

Efter bestemmelsen skal der ikke svares retsafgift for en fornyet behandling af sagen i de tilfælde, hvor sagen hjemvises til ny behandling i underinstansen.

Behandlingen af en sag i appelinstansen kan føre til, at sagen hjemvises til fornyet behandling i en underinstans, jf. § 492, stk. 1. Med hjemvisning af en sag følger ophævelse af underin-

stansens afgørelse i sagen. Begrundelsen for afgiftsfritagelsen er herefter, at underinstansens behandling af sagen har været så mangelfuld, at sagen på ny skal behandles i underinstansen.

Bestemmelsen svarer til § 10 i den danske retsafgiftslov, dog således, at der i stedet for formuleringen "første instans" i den danske retsafgiftslov, er anført "underinstansen". Denne ændring er begrundet i hensynet til, at f.eks. en hjemvisningsdom, der er afsagt af Højesteret som 3. instans, ikke nødvendigvis sker med hjemvisning til en kredsret eller Retten i Grønland, der har behandlet sagen i 1. instans, men med hjemvisning til Grønlands Landsret.

Bestemmelsen svarer i øvrigt til den danske retsafgiftslov § 10.

Til § 719

Den almindelige regel om, hvornår afgiftspligten indtræder, findes i § 746, stk. 1, hvorefter pligten til at svare afgift indtræder, når der fremsættes begæring om foretagelse af en efter loven afgiftspligtig retshandling, medmindre andet er bestemt.

Ved bestemmelserne i §§ 719, 721, stk. 2, 3. pkt., 727 og 735, er det udtrykkelig fastsat, hvornår pligten til at svare afgift indtræder i en række nærmere angivne tilfælde. Med bestemmelsen i § 719 er det således udtrykkelig angivet, hvornår pligten til at svare afgift, indtræder i de i bestemmelsen angivne situationer.

Nr. 1: For stævninger og andre processkrifter af afgiftspligtigt indhold indtræder afgiftspligten, ved indleveringen af stævningen. En retssag er anlagt, når stævningen er indleveret til retten, jf. § 217, stk. 1.

Nr. 2: De nævnte processkrifter kan f.eks. være et svarskrift efter § 220, stk. 1, der indeholder et modkrav til selvstændig dom. Påstand om selvstændig dom betragtes som selvstændigt søgsmål, jf. herom § 715, stk. 1. Nedlægges modkrav til selvstændig dom mundtligt i retten, indtræder afgiftspligten efter *nr. 3*, når modkravet fremsættes.

Pligten til at svare afgift bortfalder ikke, selvom en begæret retshandling ikke foretages, f.eks. fordi sagen hæves. Tilsvarende kan en erlagt afgift ikke kræves tilbagebetalt, fordi en begæret retshandling ikke foretages.

Bestemmelsen svarer til § 11 i den danske retsafgiftslov, dog således at nr. 4 i § 11 i den danske retsafgiftslov ikke er medtaget; I nr. 4 er det for behandling af begæring om genoptagelse af en sag bestemt, at afgiftspligten indtræder, når begæring om sagens genoptagelse fremsættes. Idet genoptagelse af sager er afgiftsfri er nr. 4 ikke medtaget.

Til § 720

Bestemmelsen angiver en række sagsgrupper, der er fritaget for retsafgift i relation til 1. instans behandlingen. Begrundelsen for afgiftsfritagelsen er de pågældende sagstypers særlige karakter, herunder, at sagerne i vidt omfang har betydelig interesse for det offentlige.

For de i bestemmelsens nr. 1-6, nævnte sager gælder afgiftsfritagelse også under en ankesags behandling, jf. § 739, stk. 1 og under en kæresags behandling, jf. § 741, nr. 1.

Bestemmelsen svarer i det væsentligste til § 12 i den danske retsafgiftslov. I § 720, nr. 1, er der dog ændringer som følge af valgretten i Grønland.

Til § 721

§ 721 opregner en række parter, hvis proceshandlinger er fritaget for retsafgift, mens sagerne som sådan ikke afgiftsfritages ved bestemmelsen.

Efter udkastet kan en bevilling om fri proces efter omstændighederne begrænses til fritagelse for retsafgift. Der henvises til betænkningens afsnit IX, kap. 5.

Om anke af disse sager henvises til § 739, stk. 2, og om kære til § 741, nr. 2.

Efter *stk. 2* skal en modpart, der pålægges at betale sagens omkostninger, i de i stk. 1, nr. 1, nævnte tilfælde tilpligtes at betales retsafgift efter de foranstående regler, medmindre særlige regler taler derimod. Såfremt en modpart, som ikke har fri proces, taber sagen, pålægges han normalt at udrede sagsomkostninger, og i den forbindelse i almindelighed også at betale retsafgift, medmindre der forelægger særlige omstændigheder der taler imod.

Bestemmelsen svarer til § 13 i den danske retsafgiftslov.

Bevisoptagelse mv.

Til §§ 722-723

Efter bestemmelserne er der tale om bevisoptagelse, f.eks. syn og skøn, der ikke sker som led i eller til brug for en i Grønland anlagt retssag.

Isoleret bevisoptagelse i Danmark eller på Færøerne indebærer, at der indleveres anmodning herom ved retten dér, og at der herefter svares retsafgift efter de dér gældende regler.

Reglerne om syn og skøn er reguleret i §§ 164-173.

Bestemmelsen svarer til §§ 14-15, i den danske retsafgiftslov.

KAPITEL 56
AFGIFTER FOR FOGEDFORRETNINGER OG TVANGSSALG

Fogedforretninger

Til § 724

Bestemmelsen regulerer retsafgiften i fogedforretninger om tvangsfuldbyrdelse af pengekrav. Om fogedforretninger til tvangsfuldbyrdelse af krav på andet end penge henvises til § 725.

Udlæg kan kun foretages, hvis der er et særligt tvangsfuldbyrdelsesgrundlag, jf. navnlig § 596.

Retsafgiften svares for begæringen om udlægsforretning og ikke for selve foretagelsen af udlæg, jf. herved § 727 om afgiftspligtens indtræden.

Om civilretlig arrest for pengekrav henvises til §§ 676-686.

Foretages der arrest og udlæg for samme krav, skal der betales retsafgift for hver af forretningerne. Arrest begæres normalt med henblik på et senere udlæg. Der skal svares ny retsafgift af sådan efterfølgende udlægsbegæring, der følger efter en arrest.

Retsafgiften er en enhedsafgift ligesom retsafgiften i borgerlige domssager. Afgiften dækker i fogedsager alle fogedrettens foretagelser i første instans, herunder genoptagelse inden for 3 måneders fristen, jf. herved § 728. For begæringer om politifremstilling eller udkørende fogedforretninger skal der dog svares tillægsretsafgift, jf. § 726.

Afgiften beregnes på grundlag af en opgørelse af kravet, som indgives af kreditor sammen med begæringen om fogedforretningen. Opgørelsen omfatter renter og omkostninger, f.eks. inkassosalær, men ikke omkostninger i forbindelse med fogedforretningen som f.eks. retsafgift og mødesalær. Afgiftsberegningen påvirkes ikke af, at skyldneren fremsætter modkrav i forbindelse med fogedforretningen eller gør indsigelser om, at der har fundet modregning sted inden begæringen om fogedforretning er indgivet.

Efter *stk. 2* er der tale om udlæg efter § 27, stk. 3 i lov om køb på kredit, der svarer til § 42 i kreditaftaleloven, der gælder for Danmark. Kreditkøbslovens § 27 regulerer, i hvilket omfang der, i et køb med ejendomsforbehold, kan foretages udlæg for en restfordring, efter at den solgte genstand er taget tilbage. I de tilfælde, hvor der kan gøres en restfordring gældende mod køberen er det fastsat i § 27, stk. 3, at fogedrettens opgørelse af restfordringen kan anvendes som udlægsgrundlag.

Normalt vil kreditor begære udlæg for restfordringen straks i tilslutning til tilbagetagelsesforretningen, og tilbagetagelsesforretningen og udlægsforretningen behandles i samme fogedsag,

hvilket er baggrunden for den lempeligere retsafgiftsberegning. Foretages udlægsforretningen ikke i tilslutning til tilbagetagelsesforretningen, skal der svares normal retsafgift.

Efter *stk. 3* sammenlægges kravene inden afgiftsberegningen, når en rekvirent begærer samtidig udlæg på grundlag af en udpantningsret hos samme skyldner for flere krav. Heraf følger, at der kun skal betales én afgift på minimum 300 kr., når kravene sammenlægges inden afgiftsberegningen.

Begæres udlæg eller arrest for samme krav hos flere skyldnere, bestemmes i stk. 4, at afgiftsberegningen sker for hver skyldner. Det er her uden betydning om fogedforretningerne foretages under ét eller ved flere adskilte fogedforretninger ved f.eks. forskellige fogedretter. Afgiftsberegningen foretages på grundlag af det krav, som gøres gældende i begæringen om udlæg eller arrest, jf. § 724.

I visse tilfælde, hvor der er flere skyldnere, beregnes dog kun én retsafgift, jf. *stk. 4.* Det gælder efter bestemmelsen for det første, når skyldnerne er samlevende ægtefæller, og for det andet, når begæringen vedrører fast ejendom, som tilhører skyldnerne i forening.

Bestemmelsen i *stk. 5* er en følge af den såkaldte fredningsregel i § 601.

Bestemmelsen svarer til i det væsentligste til § 16 i den danske retsafgiftslov.

Til § 725

I § 725 er der opregnet en række fogedforretninger til fuldbyrdelse af andet end pengekrav, hvor der skal svares en fast retsafgift. Visse fogedforretninger vedrørende krav på andet end penge er afgiftsfri, jf. herved § 729.

Bestemmelsen svarer til § 17 i den danske retsafgiftslov.

Til § 726

Efter bestemmelsen skal der betales tillægsretsafgift i de sager, hvor fogedforretningen foretages helt eller delvist uden for rettens kontor, eller hvor skyldneren fremstilles af politiet.

Tillægsretsafgiften skal betales ved fremsættelsen af begæringen om fogedforretningens foretagelse uden for rettens kontor, jf. herom § 727, 2. pkt.

Efter *stk. 4* bortfalder pligten til betaling af tillægsretsafgiften, hvis fogedretten afviser at foretage forretningen uden for rettens kontor eller at lade skyldneren fremstille af politiet. Om bortfald af grundafgiftspligten henvises til § 724, stk. 5. Bortfald af tillægsretsafgift får ikke nødvendigvis nogen konsekvens for grundafgiften.

Bestemmelsen svarer til § 17a i den danske retsafgiftslov.

Til § 727

Med bestemmelsen er det fastsat, hvornår afgiftspligten indtræder for de i §§ 724 og 725 omhandlede fogedforretninger.

Den almindelige bestemmelse om afgiftspligtens indtræden fremgår af § 746.

Det er i almindelighed uden betydning for pligten til at svare retsafgift, at den begærede retshandling ikke bliver foretaget f.eks. i tilfælde, hvor en sag hæves. Det gælder dog ikke f.eks. § 717, stk. 2, hvor der er adgang til tilbagebetaling af retsafgiften.

Bestemmelsen svarer til den danske retsafgiftslov § 18.

Til § 728

Tillægsretsafgiften efter § 728 dækker ligesom grundafgiften samtlige fornyede foretagelser inden for 3 måneder regnet fra det tidspunkt, hvor rekvirenten første gang fremsatte begæringen. Dette gælder, uanset om der er tale om flere udgående fogedforretninger, flere politifremstillinger af skyldneren eller både udgående forretninger og politifremstillinger.

Foretages der politifremstilling efter udløbet af 3måneders-fristen i relation til grundafgiften, skal der følgelig – ud over tillægsretsafgiften – svares ny grundafgift.

Bestemmelsen svarer til § 17a i den danske retsafgiftslov.

Til § 729

Efter § 729 er en række fogedsager afgiftsfri. Afgiftsfritagelse gælder såvel for betaling af grundafgift som tillægsretsafgift.

Afgiftsfritagelsen gælder ikke i relation til de pågældende sagers behandling i 2. instans, jf. §§ 738-741.

Bestemmelsen svarer til § 20 i den danske retsafgiftslov.

Til § 730

Udlæg kan foretages af fogedretten. Udlæg kan endvidere foretages af politiet for så vidt angår inddrivelse af bøder, konfiskationskrav og sagsomkostninger i kriminalsager samt andre krav end pengekrav, jf. § 595, stk. 3. Endelig kan udlæg foretages af pantefogeder, jf. landstingslov om inddrivelse og forebyggelse af restancer til det offentlige (inddrivelsesloven).

Efter kommissionens forslag indføres retsafgift for en begrænset række af sagsområder. Kommissionen finder ikke, at de hensyn, som har været afgørende for forslaget om, at der alene indføres retsafgift på visse områder bør føre til, at der også generelt skal opkræves retsafgift for fogedforretninger, der foretages af politiet. Efter kommissionens forslag skal der således alene opkræves retsafgift for politiets foretagelse af ind- og udsættelsesforretninger. Der vil navnlig være tale om sager om ind- og udsættelse af lejemål. Herom henvises i øvrigt til afsnit IX, kap. 4, om navnlig baggrunden for indførelse af retsafgift på en række sagsområder.

Fogedforretninger, der foretages af pantefogeder er ikke omfattet af udkastet til bestemmelserne om retsafgifter. Dette er et hjemmestyreanliggende.

Tvister i fogedsager kan ikke afgøres af politiet eller af pantefogeder, jf. § 607. Eventuelle indsigelser mod udlæg, der er foretaget af politiet eller af en pantefoged kan i stedet kræves forelagt fogedretten, der herefter tager stilling til, om udlægget skal stadfæstes eller ophæves. Der skal ikke svares retsafgift i forbindelse med, at en sådan sag, der først er foretaget af politiet eller af en pantefoged, indbringes for fogedretten.

Bestemmelsens *stk. 2* fastsætter, at der ikke skal svares afgift i de sager, hvor fogedretten træffer afgørelse om indsigelser mod udlæg, som fremsættes over for politiet eller pantefogeder, eller de sager, hvor politiet eller pantefogeder henskyder tvivlsspørgsmål til fogedrettens afgørelse, selvom der ikke fremsættes indsigelser.

Bestemmelsen regulerer ikke det tilfælde, hvor en afgørelse, der er truffet af politiet eller af en pantefogeder, indbringes ved kære til Grønlands Landsret. Her finder bestemmelserne om retsafgift ved kære tilsvarende anvendelse.

Tvangssalg

Til § 731

Bestemmelsen svarer til den danske retsafgiftslov § 21.

Til § 732

Efter § 732 skal der betales 800 kr. i retsafgift for begæringer om tvangssalg over fast ejendom, registreret skib eller luftfartøj med tilhørende løsøre. Ved tvangssalg over løsøre skal der ikke betales tvangssalgsafgift. Kun når løsøre sælges som tilbehør, er det belagt med retsafgift. Om tvangssalg over aktier, gældsbreve og andre fordringer henvises til § 733.

Retsafgiften skal erlægges ved indgivelse af begæring om tvangssalg, jf. § 746, stk. 1.

Efter *2. pkt.* svares ikke afgift for begæring om nyt tvangssalg, jf. § 663, der angiver under hvilke betingelser, der kan holdes nyt tvangssalg.

Stk. 2 fastsætter retsafgiften for afholdelse af tvangssalg over de i stk. 1 nævnte aktiver og for frivilligt tvangssalg. Ved afholdelse af nyt tvangssalg skal der ikke på ny erlægges afgift efter bestemmelsens stk. 1, jf. *2. pkt.* I § 663 er angivet under hvilke betingelser, der kan holdes nyt tvangssalg.

Bestemmelsen svarer til § 22 i den danske retsafgiftslov.

Til § 733

Efter bestemmelsen skal der svares 300 kr. i retsafgift for behandling af begæring om tvangssalg over aktier, gældsbreve og andre fordringer. Retsafgiften skal erlægges ved indgivelse af begæring om tvangssalg, jf. § 746, stk. 1., der gælder tilsvarende for indgivelse af begæring om tvangssalg efter § 733, stk. 1. Der skal ikke betales retsafgift, hvis det drejer sig om en frivillig auktion.

Bestemmelsen er parallel til § 732 om retsafgift for begæring om afholdelse af tvangssalg over fast ejendom, registreret skib eller luftfartøj med tilhørende løsøre.

Bestemmelsen svarer til § 23 i den danske retsafgiftslov.

Til § 734

§ 734 fastsætter, hvordan og på hvilket grundlag de i §§ 732, stk. 2, og 733, stk. 2, fastsatte afgifter i forbindelse med afholdelse af tvangssalg, skal beregnes.

Bestemmelsen svarer til den danske retsafgiftslov § 24.

Til § 735

Afgiftspligten indtræder ved afslutningen af tvangssalg, der er foretaget efter §§ 732, stk. 2, og 733, stk. 2.

I modsætning hertil indtræder afgiftspligten for behandlingen af anmodninger ifølge §§ 732, stk. 1, og 733, stk. 1, på henholdsvis 800 kr. og 300 kr., ved tvangssalgsbegæringens indgivelse, jf. herved § 746, stk. 1.

Bestemmelsen svarer til § 25 i den danske retsafgiftslov.

Til § 736

Efter bestemmelse skal der ikke svares tvangssalgsafgift på henholdsvis 800 kr. og 300 kr. efter §§ 732, stk. 1, og 733, stk. 1, når en part er meddelt fri proces til tvangssalg. Afgiftsfritagelse gælder derimod ikke tvangssalgsafgiften efter §§ 732, stk. 2, og 733, stk. 2.

Om fri proces henvises i øvrigt til bemærkninger til § 721, stk. 1, nr. 2.

Bestemmelsen svarer til den danske retsafgiftslov § 26.

Til § 737

Efter bestemmelsen bortfalder afgiftspligten efter §§ 732, stk. 2, og 733, stk. 2, hvis tvangssalget ophæves, herunder ved aftale mellem de interesserede, på grund af fejl begået af fogedretten. Den pågældende afgift, der bortfalder, er værdiafgiften, men ikke de henholdsvis 800 kr. og 300 kr., der svares efter §§ 732, stk. 1, og 733, stk. 1, for behandlingen af begæringen om tvangssalg.

Bestemmelsen svarer til den danske retsafgiftslov § 26a, stk. 2.

KAPITEL 57
AFGIFTER FOR APPEL

Anke

Til § 738

Efter bestemmelsen, der fastsætter retsafgiften for behandling under anken, skal der svares afgift efter reglerne i kapitel 55 på grundlag af påstanden i ankesagen. Tilsvarende som ved 1. instansbehandlingen efter kapitel 55 er der tale om en enhedsafgift, der dækker alle processuelle handlinger under ankebehandlingen.

Nedlægger appelindstævnte en selvstændig påstand, idet han ikke er tilfreds med en stadfæstelse af den indankede dom, skal der betales særskilt afgift efter reglerne i § 715.

Om afgiftspligtens indtræden henvises til § 719.

Bestemmelsen svarer til den danske retsafgiftslov § 50.

Til § 739

Efter *stk. 1* skal der ikke svares afgift af de i § 720, nr. 1-6, angivne sager. Efter § 720, nr. 1-7, er en række sagsgrupper fritaget for retsafgift i relation til 1. instans behandlingen. Begrundelsen for afgiftsfritagelsen er de pågældende sagers særlige karakter, herunder, at sagerne i vidt omfang har betydelige interesse for det offentlige.

Afgiftsfriheden efter *stk. 1* er en naturlig fortsættelse af den afgiftsfrihed, der gælder for de pågældende sager i 1. instans.

Efter *stk. 2* finder reglerne i § 721 tilsvarende anvendelse ved anke, for så vidt angår stk. 1, nr. 2, der angår en part, der har fri proces. Reglerne finder dog kun anvendelse, såfremt parten er bevilget fri proces i ankesagen.

Om fri proces henvises i øvrigt til bemærkningerne til § 721.

Bestemmelsen svarer til den danske retsafgiftslov § 51.

Kære

Til § 740

§ 740 fastsætter retsafgifternes størrelse for kære til henholdsvis landsret og Højesteret.

Bestemmelsen gælder også for kære i de sager, hvor kredsretten i 1. instans har truffet afgørelse om indsigelser mod udlæg, som fremsættes overfor politiet eller pantefogeder og de sager, hvor politiet og pantefogeder henskyder tvivlsspørgsmål til fogedrettens afgørelse, selvom der ikke fremsættes indsigelser.

Efter udkastets § 730 skal der ikke svares afgift for disse sagers behandling i 1. instans. Herom henvises til bemærkninger til § 730 og afsnit IX, kap. 4.

Bestemmelsen svarer til den danske retsafgiftslov § 54.

Til § 741

Efter bestemmelsen er en række parter fritaget for betaling af retsafgift under kære. Afgiftsfriheden er navnlig begrundet i, at de pågældende sager er afgiftsfri i 1. instans.

Der henvises i øvrigt til § 739 om ankesager, der er fritaget for retsafgift.

Bestemmelsen svarer til den danske retsafgiftslov § 55.

Til § 742

Efter bestemmelsen skal der ske tilbagebetaling af den erlagte kæreafgift, såfremt vedkommende ret omgør den påkærede beslutning. Såfremt den kærende får helt eller delvist medhold ved kæremålets afgørelse, skal kæreafgiften også tilbagebetales.

Bestemmelsen svarer til den danske retsafgiftslov § 57.

Ny foretagelse og ekstraordinær anke

Til § 743

Efter bestemmelsen fastsættes retsafgiften for de sager, hvor der behandles et andragende om ny foretagelse af en sag eller om ekstraordinær anke af en dom efter §§ 526 og 530.

Er den part, der fremsætter andragende om genoptagelse, bevilget fri proces hertil, skal der dog ikke svares afgift. Det svarer i princippet til afgiftsfritagelse efter § 721, stk. 1, nr. 2, hvortil der henvises.

Bestemmelsen svarer til den danske retsafgiftslov § 58.

KAPITEL 58
ALMINDELIGE BESTEMMELSER OM AFGIFTER

Afgifternes beregning og indbetaling mm.

Til § 744

Bestemmelsen fastsætter, hvordan der skal ske afrunding af de afgifter, der er beregnet som en procentdel. Det er selve afgiftsbeløbet, der afrundes opefter til nærmeste kronebeløb, som er deleligt med 10, og ikke den afgiftspligtige værdi, der ligger til grund for afgiftsberegningen.

Bestemmelsen svarer til § 59, 1. pkt., i den danske retsafgiftslov.

Til § 745

Efter forslaget skal Retten i Grønland beregne og oppebære afgiften. For de fogedforretninger om ind- og udsættelse, der foretages af politiet, er det dog Politimesteren i Grønland, der beregner og oppebærer afgiften.

Baggrunden for forslaget om, at retsafgiften beregnes og oppebæres centralt ved Retten i Grønland og hos Politimesteren i Grønland, skal navnlig ses som et hensyn til de umiddelbare administrative fordele, der vil være forbundet med at placere administrationen med at beregne og oppebære afgiften samlet.

Der henvises i øvrigt til betænkningens afsnit IX, kap. 4.

Til § 746

Bestemmelsens *stk. 1* fastsætter den almindelige regel om, hvornår afgiftspligten indtræder. Herefter indtræder pligten til at svare afgift, når der fremsættes begæring om foretagelse af en efter loven afgiftspligtig retshandling, medmindre andet er bestemt.

Ved §§ 719, 721, stk. 2, 3. pkt., 727 og 735, er det udtrykkelig fastsat, hvornår pligten til at svare afgift indtræder i en række nærmere angivne tilfælde. Ved disse bestemmelser er der således udtrykkeligt taget stilling til – udfra den enkelte sagstype – hvornår afgiftspligten indtræder.

Ved *stk. 2* fastsættes, hvem afgiftspligten påhviler.

Bestemmelsen svarer til § 61, i den danske retsafgiftslov, dog med de ændringer der følger af, at der efter denne lov ikke er fastsat regler om retsafgift ved berammelse til domsforhandling, jf. den danske retsafgiftslov § 1, stk. 2.

Til § 747

Bestemmelsen, der regulerer forfaldstidspunktet for betaling af retsafgiften, skal sammenholdes med § 746, der fastsætter, hvornår afgiftspligten indtræder.

Bestemmelsen svarer til § 62, i den danske retsafgiftslov.

Til § 748

Bestemmelsen fastsætter, at retsafgifterne efter dette afsnit, tilfalder statskassen.

Bestemmelsen svarer til den danske retsafgiftslovs § 63, stk. 1.

Klage over afgiftsberegningen

Til § 749

Bestemmelsen fastsætter, hvortil der kan indgives klage over afgiftsberegningen og fastsætter regler om frist for indgivelse af klage.

Klage over beregningen af retsafgift indgives til Retten i Grønland, der også beregner og oppebærer afgiften, jf. § 745. Afgørelser om ændringer af afgiftsberegningen træffes af Retten i Grønland ved beslutning. Beslutningen skal begrundes.

Afgørelser om beregningen af retsafgiften, der er truffet af Retten i Grønland, kan påkæres til Grønlands Landsret, jf. § 564, stk. 1. Fristen for kæremål er 2 uger.

Bestemmelsen svarer til den danske retsafgiftslovs § 64.

Til § 750

Retten i Grønland, der beregner og opkræver retsafgiften, jf. § 745, kan efter § 750 af egen drift ændre beregningen af retsafgiften til fordel for den afgiftspligtige.

Bestemmelsen fastsætter, hvornår der kan ske efterbetaling i tilfælde af for lidt beregnet afgift.

Bestemmelsen svarer til den danske retsafgiftslovs § 66.

KAPITEL 59
GENERELLE BESTEMMELSER OM INDFØRELSE AF AFGIFT

Til § 751

Reglerne om retsafgift for bevisoptagelse er reguleret i §§ 722-723.

Bestemmelsen svarer til den danske retsafgiftslovs § 68.

AFSNIT XI
RÅD

KAPITEL 60
RÅDET FOR GRØNLANDS RETSVÆSEN

Til § 752.

Efter den foreslåede bestemmelse skal der oprettes et råd, som skal varetage koordinationen mellem Grønlands hjemmestyre og rigsmyndighederne om kriminal- og retsplejelovgivningen, herunder udvikle det lovgivningsmæssige grundlag herfor, iværksætte forskning i forbindelse hermed samt følge de enkelte retsmyndigheders funktion og uddannelsesbehov.

Rådet, som betegnes Rådet for Grønlands Retsvæsen, skal sikre en generel opfølgning på den grønlandske rigslovgivning efter udmøntningen af kommissionens forslag, især med hensyn til retsplejeloven og kriminalloven.

Rådet vil selv kunne tilrettelægge sin arbejdsform, men det forudsættes, at rådet nedsætter en arbejdsgruppe bestående af forskere, som skal have ansvaret for iværksættelse af relevant forskning på området.

Der henvises til betænkningens afsnit XIX.

Til § 753

Det følger af bestemmelsens *stk. 1*, at rådet skal bestå af 13 medlemmer. Heraf indgår landsdommeren i Grønland, dommeren ved Retten i Grønland, politimesteren i Grønland og lederen af Kriminalforsorgen i Grønland som "fødte medlemmer" af rådet.

Desuden skal der udpeges to repræsentanter for Grønlands hjemmestyre, en repræsentant for Kanukoka, en advokat, en forsvarer, en universitetslærer, samt repræsentanter for Justitsministeriet, Domstolsstyrelsen og Direktoratet for Kriminalforsorgen.

Repræsentanterne for Grønlands hjemmestyre vil f.eks. kunne være personer fra Landsstyrets Sekretariat og fra Socialdirektoratet.

Det følger af *stk. 2*, at advokaten udpeges af justitsministeren efter indstilling fra Advokatrådet. Tilsvarende skal forsvareren udpeges efter indstilling fra Forsvarerforeningen i Grønland. Universitetslæreren udpeges af justitsministeren, dvs. uden at der afgives indstilling herom.

Efter *stk. 3* udpeger justitsministeren og Grønlands hjemmestyre i fællesskab en formand for rådet. Bestemmelsens formulering indebærer, at formanden kan vælges fra kredsen af medlemmer af rådet, men der omvendt også vil kunne udpeges en formand, som ikke er medlem af rådet.

Bestemmelsen i *stk. 4* bemyndiger justitsministeren til efter forhandling med Grønlands hjemmestyre at fastsætte nærmere regler for rådets virksomhed. Disse regler vil f.eks. kunne omfatte spørgsmålet om varetagelse af sekretariatsfunktionen for rådet, ligesom der vil kunne udfærdiges en forretningsorden for rådet.

Der henvises i øvrigt til betænkningens afsnit XIX.

KAPITEL 61
DET GRØNLANDSKE KRIMINALPRÆVENTIVE RÅD

Til § 754

Bestemmelsen lovfæster oprettelsen af Det Grønlandske Kriminalpræventive Råd, og angiver som formål, at rådet inden for gældende lovgivning skal virke for forebyggelse af kriminalitet, herunder ved gennemførelse af sikkerhedsfremmende foranstaltninger, ved oplysningsvirksomhed og erfaringsudveksling og ved rådgivning af lokale SSPK-udvalg.

Det forudsættes, at der med oprettelsen af et kriminalpræventivt råd kan etableres et formaliseret, landsdækkende samarbejde, som bl.a. kan fungere som forum for erfaringsudveksling på det kriminalpræventive område, iværksætte informationskampagner og forsøgsprojekter samt lignende initiativer på det kriminalitetsforebyggende område.

Der henvises til betænkningens afsnit XIII, kap. 3.1.3.

Til § 755

Bestemmelsen i *stk. 1* regulerer sammensætningen af Det Grønlandske Kriminalpræventive Råd. Rådet skal således bestå af 8 medlemmer repræsenterende Politimesteren i Grønland, Kriminalforsorgen i Grønland, Socialdirektoratet, Sundhedsdirektoratet, Kanukoka samt frivillige organisationer, arbejdsgiverorganisationer og lønmodtagerorganisationer i Grønland.

Repræsentanterne for de frivillige organisationer samt arbejdsgiver- og lønmodtagerorganisationerne skal udpeges af justitsministeren på baggrund af indstilling fra henholdsvis Kulturdirektoratet, Grønlands Arbejdsgiverforening og Sulinermik Inuusutisarsiuteqartat Kattuffiat (SIK).

Bestemmelsen i *stk. 2, 1. pkt.*, indeholder en bemyndigelse til justitsministeren til – efter forhandling med Grønlands hjemmestyre – at fastsætte nærmere regler for rådets virksomhed. Heri vil f.eks. kunne indgå udfærdigelse af forretningsorden for rådet.

Efter bestemmelsen i *2. pkt.* skal sekretariatsfunktionen for rådet varetages af Politimesteren i Grønland .

Der henvises til betænkningens afsnit XIII, kap. 3.1.3.

AFSNIT XII
IKRAFTTRÆDELSESBESTEMMELSER

[…]

AFSNIT XIII
OVERGANGSBESTEMMELSER

Til § 756

Bestemmelsen hjemler en overgangsordning for de fungerende kredsdommere og er en nødvendig følge af, at der må forventes at forløbe noget tid, før alle fast kredsdommerstillinger kan besættes, jf. herved betænkningens afsnit VI, kap. 5.4.5.

Til § 757

Bestemmelsen hjemler en overgangsordning for de fungerende bisiddere, jf. herved betænkningens afsnit VII, kap. 2.3.2.3.

I henhold til *1. pkt.* foreslås det, at personer, der hidtil har virket som bisiddere i kriminalsager, og som opfylder de ordinære betingelser i § 66, stk. 1, af dommeren ved Retten i Grønland kan meddeles en frist på 3 år fra reformens ikrafttræden til at gennemføre forsvareruddannelsen. De pågældende har herefter inden for den meddelte frist samme ret til at virke som forsvarere og samme pligt til at lade sig beskikke i kriminalsager som autoriserede forsvarere.

For at sikre, at ordningen ikke kommer til at omfatte personer, der reelt er uden erfaring som bisidder, er bestemmelsen gjort fakultativ, jf. herved ordene "kan [...] meddeles". Det forudsættes således, at dommeren ved Retten i Grønland forinden meddelelse af fristen foretager en vurdering af, om den pågældende har en rimelig erfaring som bisidder. Kan dette ikke antages at være tilfældet, må vedkommende henvises til at søge autorisation som forsvarer på sædvanlige vilkår, jf. § 67. Vurderingen af den pågældendes erfaring kan bl.a. foretages på baggrund af oplysninger fra kredsretterne om antallet af sager, hvori vedkommende inden for f.eks. det seneste år har virket som bisidder.

Til § 758

Efter bestemmelsen skal sager, der på nuværende tidspunkt i medfør af anden rigslovgivning eller hjemmestyrelovgivning er henlagt til Grønlands Landsret som 1. instans, fremover behandles af Retten i Grønland, selvom der endnu ikke er indført udtrykkelige regler herom i særlovgivningen.

BETÆNKNING OM DET GRØNLANDSKE RETSVÆSEN

BIND 5 LOVUDKAST 1. DEL